

The book cover features a dramatic illustration. In the center, a man in a dark police uniform with a peaked cap looks forward with a serious expression. To his left, a man with short blonde hair in a dark jacket looks on. To the right, a woman with long, wavy blonde hair is shown in profile, looking back over her shoulder with a concerned expression. A hand holding a handgun is visible near her head. The background is a textured, painterly style with warm tones.

ANDRÁS BERKESI

**BAGIŞLANMAYAN
SUÇ**

EKİNG
YAYINLARI

EKİNÇ YAYINLARI : 3 GERÇEK OLAYLAR DİZİSİ : 2

Kapak resmi : KEMAL YÖRENÇ Kapak baskısı : MATBAA 70

Dizgi-baskı: Murat Matbaacılık Koli. Şti. Tel. 27 45 71 Cilt : özakar
Mücellithanesi

BAĞIŞLANMAYAN SUÇ

Türkçesi : İHSAN R. EMRE

EKİNÇ YAYINLARI İSTANBUL - OCAK 1974

ÇEVİREN: İHSAN R. EMRE
BASIMA HAZIRLAYAN: İshak ATASEVER

Berkesi Andrâs
SELLÖ A PECSETGYÜRÜN
Magvetö könykiadó

BİRİNCİ KISIM

I

Uçak mühendisi Oliver Campbell:

Bu işi sen yapacaksın, Brec, dedi. Kendisine söz verdim, sözümü yerine getirmeliyim.

Sonra şöminedeki ateşi karıştırdı ve purosunu tüttürürken düşünceye dalmış olan Duncan'a baktı. Parlayan ateş, Duncan'ın tıknaz vücudunu ve toparlak yüzünü aydınlattı. Henüz ellisinde olmasına rağmen, kocamış ve yorgun görünüyordu.

Oğlan kaç yaşında?

On sekizini bitirdi. Dün damadımdan mektup geldi, oğlanın üniversiteye kabul edildiğini yazıyor.

E, kurs ne olacak?

- Bitirince döner. Savaş yüzünden geciktiğini söyleyebilir.

Duncan, ayını hprdeterek içtikten sonra:
Doktor avo ne yapıyor? diye sordu.
Bilimsel çalışmalarına ara verdi. — Campbell, dostunun kendisini konudan ayırmasına meydan bırakmamak için ekledi: — Bilmiş ol ki, torunum onun evinde oturuyor.
Bilimsel çalışmalarına ara verişinin nedeni?
Nedensiz değil elbet. Özel klinik açtı. Anabel- la'yı da yanında asistan olarak çalıştırıyor.
Kızın Macaristan'ı pek sevmiş görünüyor.
Anabella, evet. Ergibet sevemedi ama. Belki Kalman da ancak bu yüzden... — Campbell sustu ve yeniden şöminedeki odunları karıştırdı. Alevler, kır saçını kıza boyadı.
Ergibet, oğlunu sevmiyor, değil mi?
Öyle diyor, ama sevdiğini biliyorum. Oğlan seilmeyecek gibi değil ki. — Campbell bir sigara yaktı ve iki eliyle belini tutarak kalkarken inildedi. Uzun boylu ve zayıftı. Yüzünde kırışksız yer kalmamıştı. — Ergibet, Kalman'ın, babasından alınganlık huyunu kapmış olabileceğinden korkuyor. Ben, şimdiye dek öyle bir şeyin izini görmedim. ağırayım mı oğlanı?
Duncan, purosunun külünü silkerek, karşılık verdi:
ağır.
Birkaç dakika sonra Campbell, ince uzun boylu ve siyah saçlı bir gençle birlikte döndü. Lambayı yaktı ve delikanlıya dönerek:
Dostum sir Brec Duncan, dedi.
Sizinle tanıştığıma memnun oldum, sir.
Delikanlı, eğilince alnına dökülen saçını düzeltti.

Duncan ona bir koltuk gösterdi. Campbell devam etti:

Sir Duncan ile her şeyi açık konuşacaksın, benimle konuştuğun gibi. Delikanlı, saygı ile karşılık verdi:

Baş üstüne, dede!

Bütün davranışı ve yüzünün ifadesi, dedesine karşı büyük sevgisini gösteriyordu.

Oliver Campbell odadan çıktı. Kalman:

Bardağınızı doldurabilir miyim, sir? diye sordu.

Duncan başıyla karşılık verdi. Delikanlı onun bardağını dikkatle doldurup masaya koydu.

Macaristan'da viskiye pek rağbet etmiyor- muşsunuz galiba?

Bilmiyorum, sir. Bu konuda pek bilgili değilim.

Sokaktan hassa askeri geçiyordu. Bando, hassa askerinin marşını çalıyordu. Kornetler sanki ta pencerelerin altına gelmişti; camlar zmgırdıyordu.

Duncan, delikanlıya bakıp sordu:

Bu marşı bilir misiniz?

Hayır, sir. Ama her ingiliz marşı gibi bu da çok duygulandı.

Ritmik davul sesleri işitilmez olunca, Duncan yeniden delikanlıya sorular sormağa başladı:

Almanlara karşı niçin savaşmak istiyorsunuz ?

Nazilerden nefret ederim, sir.

E, niçin mutlaka İngiliz ordusu saflarında?

Bunun iki nedeni var, sir. Birincisi, ana yönünden İngiliz oluşum.

İngiltere ise bugün nazilerle savaşıyor. İkincisi, anayurdum

Macaristan'ın nazi- lere bağlanmak ve savaşa sürüklenmek üzere oluşu.

Duncan'm yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.

Anlaşıldığına göre, politikayı boşlamıyorsunuz.

Genellikle politika beni ilgilendirmez, sir, ama dedemin konuşmalarını her zaman memnunlukla dinlerim. Yakında bana, siyasal koşulların gelişimini ve gelecekteki durumu anlattı. Macaristan'ı bildiğim için dedeme hak veririm.

Dostum Oliver anlar bu işlerden. Kendiniz için bir şey anlatınız bakayım, delikanlı.

Memnunlukla, sir, ama sizi neyin ilgilendireceğini bilemem.

Duncan, yeniden kalın bir Havana purosunu çıkarıp yaktı ve bir iki çektikten sonra:

Beni her şey ilgilendirir, dedi, velev ki çocukluğunuz hakkında Oliver'den çok şeyler öğrendim. Babanızı seviyor muydunuz? Sevmiyordum, sir. Kaba ve hırçındı. Ondan korkuyordum. Gerçi bana pek az babalık etti: Çiftlikteki işler ve aşk serüvenleri onun bütün vaktini alıyordu. Hizmetçinin karşısında bile sık sık anneme hakaret ediyordu.

Doktor Şavoş da susuyordu demek?

Annem şikâyet etmiyordu ki, sir. İgnats amca, babamın bu davranışlarını son zamanlara dek bilmiyordu. Bilmiş olsa da ne yapabilirdi sanki? Üstelik ona bağlı bir durumdaydı, çünkü babam onun çiftliğini altın ocağına çevirmişti. Ancak zavallı babam orman memurunun kurşununa hedef olduktan sonra, İgnats amca onun yolsuzluğunu ve esrarengiz yaşamını öğrenmiş oldu.

Babanız kadınları çok seviyordu demek ha?

Evet, sir. Fakat kadınlar da onu seviyorlardı.

Kadınlar konusunda siz ne düşünürsünüz, delikanlı?

Kalman sıkıldı, kızardı ve zoraki bir gülümsemeyle :

Kadınlardan korkarım, sir, dedi. Herhangi bir hastalık kapmaktan korkarım.

Ama geneleve gitmişsinizdir artık, değil mi?

Hayır, sir, gitmedim. — Delikanlı başını kaldırdı ve koyu kahverengi gözleriyle Duncan'a baktı. — Hiç bir zaman gitmeyeceğimi sanıyorum.

Aşk konusunda belirli bir görüşüm var. Kısacası, idealistim ben.

Dedeniz, üniversiteye kabul edildiğinizi söyledi.

Evet, sir. öğretmen olmak, öğrencilerime Macar edebiyatı ve tarihini öğretmek istiyorum.

Edebiyatı sever misiniz?

Zaten öğretmen olmak isteğişimin başlıca nedeni, edebiyatı başkalarına da sevdirmektir. Aslında nazilere karşı nefretim, onların kitapları yakmağa başlamasıyla uyandı.

Şimdi de onlara karşı savaşmak istiyorsunuz demek?

Biricik dileğim budur, sir.

Duncan, başını salladı ve ağır ağır konuştu:

Nazilere karşı savaş başlayalı üç hafta oldu. Bu savaşın çok cephesi var, delikanlı. Biz bu cephelere karşı sadece karada, denizde ve havada değil, fakat başka yönlerde, başka biçimlerle de savaşıyoruz. Savaşı yöneten ve örgütlendiren bizler ağır durumdayız. Naziler ölüm fabrikaları ve toplama kampları kurmakla kalmıyor, demagojik fikirler de uyduru

yor, insanların kafalarını karıştırıyor, ruhlarını zehirliyorlar.
Binaenaleyh bu savaşta pilotlardan, denizcilerden, tankçılardan ve piyadelerden başka, düşmanın cephe gerisinde manevî güçleriyle savaşacak askerlere de ihtiyacımız var... Doldurunuz bardağımı, delikanlı. —Duncan, Kalman'ın bardakları doldurmasını bekledi, sonra kendi bardağını alıp içindeki viskiye baktı ve bir nefeste içti. Elbette savaşın bu biçimi daha tehlikeli, daha güç ve daha çok yönlüdür. Böyle bir görevin altına girer misiniz?
Bundan mutluluk duyarım, sir!
Anayurdunuzda savaşı sürdürmeniz gerektiği takdirde?
Macaristan'da mı?
Orada, delikanlı. Çünkü naziler Macaristan'ı mutlaka savaşa sürecekler ve o zaman sizin orada savaşmanız gerekecek. —Biraz düşündü ve devam etti : — Hem İngiltere, hem anayurdunuz için. Yalnız mı?
Belki de yalnız. Arkadaşlarınızdan ayrı olarak, sadece kendi zekânıza ve hünerinize dayanarak... Kimi zaman umutsuzluğa da düştüğünüz olacak; çünkü hiç bir yerden yardım bekleyemeyeceksiniz.
Görevi kabul ediyorum, sir.
Üç gün sonra Kalman Borşi, İngiliz Siyasal Gizli Servisinin üyesi oldu. Harry Campbell adı altında, örgütün Güney İngiltere'deki talim kamplarından birine gönderildi. Arkadaşları Çek, Yunanlı, Lehli, Hollandalı, Macar ve Sırp idiler. Gerçek adlarını bilmiyordu, kimseye de sormadı, yalnız İngilizce konuşurken kimin hangi ulustan olabileceğini telâffuzundan anlamakta güçlük çekmiyordu. Altı ay esaslı bir hazırlık gördüler. Casusluk ve baltalama faaliyetinin temel normları, gizli savaşın zorunlu kural-

10

lan hakkında bilgi edindiler. Psikolojik öğrenimin yanısıra tekniğin çeşitli alanlarında da bilgi sahibi oldular: şifrelerle anlaşmayı, fotoğraf çekmeyi, radyo yayınları yapmayı, şoförlüğü ve jiu-jitsu'yu öğrendiler. Kalman, bu sonuncuda bilhassa başarılıydı.

Kurslar bitince Duncan, Kalman'ı yanına çağırttı. Çalışma odası sıcaktı, şöminedeki ateş çıtırdıyor- du. Duncan, Kalman'a yer gösterdi ve çalışkanlığını övdükten sonra şöyle dedi:

Delikanlı, siz şimdi Kraliyet ordusunun bir askerisiniz ve İngiltere önünde and içmiş bir er sı- fatıyla yarın Macaristan'a gidiyorsunuz.

Baş üstüne, sir. Görevim nedir?

Şu fotoğrafa bakınız.

6x9 ebadında bir fotoğraf verdi. Fotoğrafta Kal- man'm dedesi, bir eli oturduğu koltuğun kenarında, bir eli de dizinde olmak üzere çalışma odasının penceresinden gülümseyerek bakıyordu.

Dedem...

Şimdi söyleyeceklerime kulak veriniz. Fotoğrafın arkasındaki yazıyı okuyunuz.

Delikanlı yazıyı okudu:

«Torunuma sevgi ve kıvançla. Londra, 1939 yılı, şubat. Oliver».

Dinleyiniz şimdi, delikanlı. Bu fotoğrafı size gösteren adamın emirlerini kayıtsız şartsız yerine getireceksiniz. Şefiniz ancak yıllar sonra ortaya çıkabilir.

E, o zamana kadar görevim ne olacak, sir?

Yasalara riayet etmek ve sessizce yaşamak. Kursta öğrendiğiniz gibi.

Yığınlarla kaynaşmaktasınız. Bir yerden özel emir almadan hiç bir siyasal aksiyona ya da harekete katılamazsınız.

Anlıyorum, sir. — Kalman, fotoğrafı geri verdi. — Askere alırlarsa ne yaparım ?

Gideceksiniz. Dahası var! Görevinizi kendiniz seçtiniz. Biz, hıyanetin her türlüünü cezalandırırız.

Umutlarınızı suya düşürmeyeceğim, sir.

Kalman, annesiyle vedalaşırken, artık onu hiç bir zaman göremeyeceğini düşündü. Onun kırışık üzgün yüzünden, anlamsız bakan gök mavisi gözlerinden uzun süre gözünü ayıramadı.

Aradan aylar geçmişti. Bir gün teyzesi Anabel- la'ya şöyle dedi:

Biliyor musun ne, annemin gözlerinde, kendisinden ayrılışımın doğurabileceği bir üzüntünün belirtisini göremedim. Onun beni hiç bir zaman sevmediğini o zaman anladım. Nedenini bilmek isterdim?

«Elöd» sokağındaki villanın terasında oturuyorlardı. Anabella, delikanlıya sevgiyle bakıyordu. Bu kadın, Kalman'dan sadece sekiz yaş daha büyüktü. Ocak ayında yirmi yedisini bitirmişti. Açık sarı saçları, omuzlarını örtecek kadar uzundu.

Yumuşak bir sesle konuştu:

Annen tuhaf bir kadın. Ama annendir, sen onu sevmelisin.

O beni niçin sevmiyor?

Tanrı aşkına, beni anlamaya çalış, Kalman. Boş yere üzülme! Annen seni kendince seviyor. Davranışlarında her zaman ağırdır. Dersler nasıl gidiyor?

Gelecek hafta sınavdayım, Anabella. Çok yalnızım, şimdi sen bana annemin gösteremediği sevgiyi de göstermelisin.

Ah aptalım, ben seni yeterince seviyorum! Yalnızlık duygusu da nereden?

Kalman, Anabella'ya duygularını nasıl açıklayacağını bilemiyordu.

Kadın sıcak bir sesle konuştu gene:

Kalman, bugün bize Kaldi ailesi gelecek. Akşam yemeğini birlikte yiyeceğiz. Evde kalmanı ve Marian ile tanışmanı çok isterdim. Şeker gibi bir kız.

Beni ilgilendirmez! —Kalman, elindeki sigaradan bir nefes çekti, kalanını attı. Sigara havada bir kavis çizdikten sonra düştü. Delikanlı gözünü- nün ucuyla Anabella'ya baktı. —Kadınların ihtiyarlamağa başladıkları en iyi ne zaman anlaşılır, bilir misin ? — Cevabını kendi verdi : — Çöpçatanlık etmek istedikleri zaman.

Her şeye rağmen, Marian ile tanışacaksın.

Hiç bir zaman. Onu odama kaçak olarak sok- san dahi. Ne onu, ne de babasını görmek isterim. Saat kaçta gelecekler?

Biraz sonra.

Kalman hemen yerinden kalktı, Anabella'nın elini öptü ve çıktı. Daha sonraları da benzeri karşılaşmalardan hep kaçındı. Bir gün bir rastlantı sonucu Kaldi'nin dersini dinlemişti. Bir cüceyi andıran ufak tefek profesör, onda tatsız bir duygu uyandırmıştı. Gerçi artık onun derste neler konuştuğunu hatırlamıyordu, çünkü sıksa vücudundan, bir maymunun ön ayaklarını andıran kollarından, daracık ve çatık alnından, kirpi dikenleri gibi dikilmiş saçlarından başka bir şey dikkatini çekmemişti. İgnats amcanın bu adamı nice sevebildiğim düşünüyordu.

Aylar geçiyordu, Kalman'a talimat veren yoktu. Savaş gittikçe kızışıyor ve yayıldıkça yayılıyordu.

Yugoslavya ve Yunanistan'da gerilla savařları hızla geliřiyordu. Kalman da savařacaktı, ama beklemeliydi. Kimi zaman umutsuzluęa dūřuyor, mutlaka unutulduęunu ve gerekli gūveni kazanamadıęını sanıyordu.

Kırk bir yılı yazında öbür üniversitelilerle birlikte askere çağırıldığı vakit, Kalman, yirmi yaşını bitirmiş bulunuyordu. Kışladaki talim, yedeklikte olduğu gibi sadece üç ay sürecek, eylülde yeni ders yılı açılınca terhis olacak ve başarılı olduğu takdirde portupeyjunkerliğe de terfi edebilecekti.

Kışlaya girmeden önce, Anabella, Kalman'm onuruna bir şölen verdi. Anabella'nm, bir anneninki kadar sıcak olan içtenlik ve sevgisinden Kalman heyecana geliyor ve onun öğütlerini büyük bir ilgiyle dinliyordu. İgnats amca, söylenilenleri umursamazlık ve ilgisizlikle kabul ediyor, onaylıyordu. Kalman, bu işte bir yanlışlık olabileceğine hükmetti. Aslında Anabella bu kırk bir yaşındaki doktorun karısı değil, kızı olabilirdi. Bu kadının eşliğine Kalman daha çok yakışırdı...

Delikanlı kendi dūřüncesinden utandı, bir süre başını eğmiş bir halde önündeki tabağa baktı ve sonra bardağını hırsıyla kaldırıp içti. Başını kaldırıncaya kadının yüzü, omuzlarına dökülen ışıltılı sarı saçları, gök mavisi gözleriyle karşılaştı ve bundan bir sıcaklık duydu. Anabella'yı sevdiğini anladı ve hayret etti. Onu ne Marian, ne de bir başkası ilgilendiriyordu. Anabella'yı görmeden geğen bir gün sonunda Kalman'm rahatsız oluşu da bundandı.

Akşam yemeğinden sonra Anabella onu öptü ve kendi yatak odasına çekildi. Delikanlı, uzaklaşmakta olan kadının arkasından dalgınlıkla baktı kaldı ve ancak İgnats amca gelip omuzuna elini koyduğu an kendine geldi.

Gel, oğlum. Kahveyi benim odama getirecekler.

Doktor, koltuğuna oturup yerleşti ve onu da oturmaya davet etti.

Kalman, Şavoş'a arkasını dönmüş, pencereden bahçeye bakıyordu.

Amcasına bakmağa cesaret edemiyor, duygularının açıklanacağından korkuyordu.

Doktor çok iyi bir psikolog idi. Kalman onu sayıyor, ama aynı zamanda ondan korkuyordu.

Otur, oğlum.

Kalman, döndü ve onun karşısında bir koltuğa oturdu. Şavoş'u işkillendirmemek için askerliğinden söz etmeğe başladı.

Doktor, kendi konusunu açtı:

Biliyor musun, oğlum, dedi. Seni koruyacağım için dedene söz vermiştim. Sana' selâmı var.

Delikanlı, başını kaldırıp baktı.

Ne vakit görüştünüz?

Kendisini unutmamanı rica ediyor. Bir hatıra olsun diye sana şu fotoğrafı gönderdi. - Doktor Şavoş, cebindeki para çantasından 6x9 ebadında bir fotoğraf çıkarıp, delikanlıya verdi. Bu, bir vakitler Duncan'ın gösterdiği fotoğrafın aynısıydı. Kalman hayret etti. Böyle bir şeyi aklından geçirmemişti. Sonra, şaşkınlığını gizlemek için gülümseyerek:

Anlıyorum, îgnats amca, dedi. Emirlerini bekliyorum.

II

Ertesi günün sabah saatlerinde Kalman, kışlaya ayak bastı. îgnats amcadan aldığı talimatı çok

saçma buluyordu. Nazilere karşı savaş böyle olmamalıydı. Harbökulunda gördüklerini anlatmak, Macar tankları hakkında îgnats amcaya teknik bilgiler vermek ya da subayların ve erlerin ruh hallerini izlemekle cephedeki durum değışir miydi? Bu yoldan hiç bir şey elde edilemezdi. Naziler Moskova'ya doğru güvenle ilerlemekte, hemen hemen bütün Avrupa'yı işgal etmiş durumda idiler. Macar birlikleri de Sovyet hududunu geçtiler, Macar uçakları Ukrayna şehirlerini bombalamakta. Kalman, baron Feliks Te- meşi'nin bir yabanıl hayvandan farksız oluşunu ve Genelkurmay Başkanının akrabası olduğu için bütün subayların ondan korktuklarını anlatırken îgnats amca başını sallıyordu. Aynı bu baronun, Nilaşist Partinin gizli üyesi olduğunu da söylüyorlardı. Taburdaki karşı istihbaratçıların şefi üsteğmen Pal Garzen'i anlatırken îgnats amca çok sevindi. Kal- man'a göre ise bu sarışın kadın yüzlü subay önemsiz bir kişiydi. Askerlik hizmetinin sonu yaklaştığı bir sırada Kalman, doktora düşüncelerini anlattı. Bahçede oturmuşlardı. Havada, yaklaşmakta olan sonbaharın kokusu vardı. Kalman, daha ciddî bir görev almak istediğini söyledi. Bir kolunun dirseğiyle masaya dayanmış delikanlıyı dinlemekte olan doktor: Elbette daha ciddî bir görevi başarabilecek güçtesin, dedi. Ama şimdilik bu yeter, önce işin temelini atıyoruz. Aslında senin görevin hiç de önemsiz değil, sana öyle geliyor. Beni avutman çok hoş oluyor, îgnats amca. Avutmuyorum, oğlum. Rahat olmalısın. Bundan sonra îgnats Şavoş, nazilere karşı direnişin akıllıca ve dikkatle örgütlenmesi gerektiğini an

lattı. Bu bir ölüm kalım sorunuymu ve sorunun çözümü bu alanda çalışanlara bağılıydı. Karşı istihbarat da çalışıyordu, provokatörler kulak kesilmişlerdi, direnişin yönetiminde ise birlik yoktu. Bu ağır durumda, insanın, çevresinde olup bitenleri görüp anlayabilmesi her şeyi hallederdi.

Komünistleri sevmiyorum, dedi doktor Şa- voş. Fakat şimdiki durumda birlikte çalışmalıyız. Hiç de kolay değil bu, çünkü komünistler en çok izlenenlerdir. Eğer onlara bağlanırsak, bir bozgun halinde bizi de sürükleyip götürecekler. Unutmamalıyız ki, karşı istihbarat şubesinin komünistler arasında provokatörleri var.

Doktor, Kalman'ı teselli ettikten sonra içeriye girdi. Seged'den birkaç gün için Budapeşte'ye gelmiş olan profesör Kaldi, onun konuğıuydu. Kalman ise izinliydi ve ta ertesi sabah kışlaya dönmeliydi. Delikanlı, sandalyesinin arkalığına dayandı, gözlerini yumdu ve burcu burcu kokan ılık sonbahar havasının sessizliğı içinde düşünceye daldı.

Yaklaşmakta olan ders yılını düşünüyordu. Gelecek yaz diplomasını alacak, herhangi bir liseye gönderilecekti. Gülümsedi. Kürsüde bulunduğunu, çocuklara bir şeyler anlatması gerektiğini, fakat nereden başlayacağını bilemediğini tasavvur etti.

Ansızın Anabella'nın gülüşünü duydu. Başını çevirip baktı. Kadın, arkasında duruyordu. Elinde bir tutam ot vardı. Güneşten yanmış yüzünde, göz kamaştırıcı beyazlıkta olan dişleri daha da beyazlaşmış gibiydi.

Çok düşüncelisin, azizim. —Kadın, örme sandalyelerden birine oturdu. İnce yünden örülmüş beyaz yeleğı göğsünü kabartmıştı. Kısa plise eteğı, yelpazeyi andırıyordu.

F. 2

Güzelsin. — Kalman, ceketinin cebinden tabakasını çıkardı. — ikram edebilir miyim ?

Kadın bir sigara aldı ve aynı şakacı tavrıyla:

Hoşuna gidiyor muyum? diye sordu.

Güzelsin, âdeta bir lise öğrencisi gibisin.

Sigaraları yaktılar. Anabella, ağzındaki dumanı delikanlının gözlerine üfledi.

Ukalâlık ediyorsun. Bıyığını da hiç beğenmiyorum.

Ben beğeniyorum. Başkaları da beğeniyorlar.

Delikanlı bıyığını okşadı.

Sahi mi söylüyorsun? Kadınlara bakmıyorsun ya?

— Nereden biliyorsun?

Kadından söz ettiğin yok. Şimdiye dek seni herhangi bir kızla gören de olmadı. Kimseyi sevmediğin anlaşıyor.

Aledeki çakıllar, delikanlının tabanının altında gıcır gıcır etti.

Âşık olduğumu söylersem, çok mu şaşıracaksın?

Gerçekten mi âşıksın? - Anabella'mn pek meraklandığı, sesinden belliydi. Sandalyesini biraz ileri çekti ve eğildi. - Anlat bakayım.

Ne anlatayım?

Kime âşık oldun? Güzel mi, akıllı mı?

Öyle sanıyorum. Çok hoşuma gidiyor.

Ne zamandan beri tanıyorsun onu?

Kalman, cevabını vermeden önce kadına baktı.

Çocukluğumdan beri.

O da seni seviyor mu?

Bilmiyorum. Bunu konuşmadık henüz.

Amma da korkaksın ha. Onu henüz öpme- mişsindir bile, değil mi?

Öpmedim.

Ne biçim bir aşk bu?

Tuhaf. Kendisine âşık olduğumu o bilmiyor henüz.

Niçin söylemedin?

Belki darılır diye.

Aptal olma. Bu yüzden darılacak kadın yoktur.

Sen de mi? Herhangi biri seni sevdiğini söylerse darılmaz mısın?

Eh, edepli davranmış olmak için bir tepki gösteririm, gerçekte ise kocamdan başka birisi tarafından da beğenildiğimi anladığım için sevinirim.

Delikanlı, bir ayağının ucuyla yerdeki çakılları dürtüyordu.

Sana bir şey sorabilir miyim?

Başını kaldırmadan kadının cevabını bekledi.

Sor.

Kocasıyla geçinmekte olan bir kadının, daha genç bir erkekle aşk hayatı yaşaması mümkün mü?

Aşkta her şey mümkündür. Evli bir kadına mı âşık oldun?

Evet.

Kadının kocası da hayatta, öyle mi?

Elbet hayatta. Ama mutlu olmadıklarının farkındayım. Kadın korkak, daha doğrusu imzaladığı sözleşmeye saygısı var... —Kalman, ansızın başını kaldırdı ve Anabella'nın kollarına sarıldı. — Herhangi birini sevdiğin takdirde, Ignats amcadan ayrılabilir misin?

Ayrılmayacağım.

Duygularını inkâr mı edeceksin?

Kadın, sandalyesinin arkasına yaslandı ve düşünerek konuştu:

İnkâr etmeyeceğim. Sevdığım biri olursa, onun olmanın yolunu bulacağım. Evlilik başka, aşk başkadır.

Delikanlı yeniden başını kaldırdı ve kadının gözlerine baktı.

İgnats amcayı aldattın mı hiç?

Anabella, ısıltılı saçını düzeltti.

Pek fazla ileri gittiğinin farkında değil misin?

Anabella, tekyanlı oyunların her türlüünden nefret ederim. Eğer benden içtenlik beklersen, sen de her şeyi açık konuşmalısın.

Kalman'm sesi sakın, fakat kesindi.

Ona ihanet etmedim henüz, dedi Anabella. Fakat beni seven ve benim de kendisini sevebileceğim biriyle karşılaşsam... —Yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. — Böyle bir şeyi ihanet saymam.

Delikanlı, kendindeki o cesaret ve ataklığın nedenini daha sonra da izah edemedi. Ansızın Anabel- la'ya sarıldı ve onu kendine çekip göğsüne bastırdı. Kadının dudaklarını arıyordu, fakat o başını çevirdi. Sessizce savaşıyorlardı.

Kalman'm kollarından kurtulduğu vakit, boynunda, hâlâ delikanlının sıcak dudak izlerinin bulunduğu yere elini koydu. Onun heyecandan kızarmış yüzüne şaşkınlıkla baktı. Uzun süre konuşmadan oturdular. Bir aralık kadın:

Yemek vakti geldi, dedi.

Kalktılar ve ale'de ağır ağır yürümeğe başladılar. Birkaç adım attıktan sonra Anabella, Kalman'- m koluna girdi. Delikanlının vücudu titriyordu.

Sen akıllı çocuksun, dedi kadın. Çok yakın akraba olduğumuzu unuttun mu?

Ama ne yapayım? Bu...

Ayaklarının altında çakıllar gıcırdıyordu.

Seviyorum seni.

Elbette seversin. Ben de seni seviyorum, ama bu, öyle bir sevgi değil.

Ben sende kadını görüyorum, akrabayı değil.

Genellikle başka kadınların yanında sıkılıyorsun da ondan. Yıllardan beri bir çatı altında yaşadığımız için bana alışmış olmalısın. Senin bana değil, kadına ihtiyacın var. Ama ben o kadın olamam. Anlıyor musun?

Delikanlı durdu ve kadına karşı döndü.

Oysa hiç de mutlu olmadığını biliyorum.

Değilim. Ama senin sevgilin olamam, çünkü... Çünkü İgnats amcanı tanımazsın.

Kadın hemen arkasını döndü.

Kalman, Anabella'nın bu sözleri altında neyin gizlendiğini uzun zaman anlayamadı. Darılmadığı, kendisine karşı her zaman dikkatli, sevecen, sabırlı ve anlayışlı davrandığı için daha sonraları ona sonsuz bir minnettarlık duydu.

Ders yılı geçti ve Kalman, ancak yeniden kışlaya çağrıldığı vakit sakinleşti. Bağlı bulunduğu tabur, İkinci Macar Ordusu saflarında Don kıyılarında savaşıyor ve önemli kayıplar veriyordu. Bunun için Budapeşte'de hummalı bir hazırlık yapılıyor; genç erler ve yedek subaylar hızla öğretilip eğitiliyordu.

Yedek subay okulunda Kalman, birinci takımın komutanlığına atandı.

Yedeklerden hiç hoşlanmayan ve onlarla temas etmeyi kendine yakıştıramayan baron Feliks Temeşi, Yedek Subay Okulunun şefiydi.

Bu yüzbaşı, soyunun aristokrat oluşuyla de iftihar ediyordu. Solgun yüzüne bakarak çocuklar ona Canlı Cenaze adını yakıştırmışlardı.

Aslında ise pek isa

betli sayılmazdı bu, çünkü Temeş'i'nin koyu siyah dipdiri bir bıyığı vardı.

Altı aylık piyade talimi çabucak bitti. Ders yılı başlayınca, Kalman kışla dışında oturma izni aldı. İgnats Şavoş'un verdiği görev, ona kolay görünüyordu: Arkadaşlarını gözetlemeli, onlardan kimlerin na- zilerin dostları olduklarını ve bir silâhlı ayaklanma halinde kimlere güvenilebileceğini anlamalıydı.

Kırk üç yılı martında bölüğe, Tihamer Menüş adında yeni bir başçavuş geldi. Askerlik hayatının gediklisi olan Menüş'ün ufak tefek, sıska vücudu tüm damar ve sinirden yapılmış gibiydi. Yahşi ve gaddar bir adamdı. Kemerli ve Nagi yönetimindeki jandarma birliğinin gerilla avcılığında kahramanlık göstermişti. Ukrayna köylerinde onun adından bile korkulduğu söyleniyordu. Menüş, orduya yeni gelen jünkerlerden nefret ediyordu ve onlara bir baktı mı çevrelerindeki hava bile donuyordu. Mıntıkaya girdiği vakit sükûnet, tıpkı bir gölün dibindeki tortu gibi çöküp koyulaşıyor ve durağanlaşıyordu. Onun bakışma pek az kimse dayanabilirdi, çünkü gözleri ışıksızdı, yüreklere korku sindiren birer alaca karanlık sembolüydü. Takımda, başçavuşun bakışma dayanabilen bir tek kişi vardı. Bu, jünker assubay Şandor Dombai idi.

Bir konuşma sırasında Dombai, babasının «Lang» fabrikasında tornacı, annesinin ise «Faktör» mensucat fabrikasında dokumacı olduğunu söyledi. Kalman, kardeşleri olup olmadığını sordu, Üç büyük erkek kardeşim var, dedi Dombai. Onlar da tornacı. Benim okumamı ve mühendis olmamı istiyorlar.

Üniversiteye niçin yazılmadınız?

Dombai, dişleri arasındaki kibrit çubuğunu çı

kartıp attıktan sonra tükürdü ve Kalman'a hayretle bakarak:
Babaları işçi olan kaç kişi sizinle birlikte diploma alacak? diye sordu.
Yalnız iki kişi. — Kalman bir sigara yaktı. — Ne demek istediğinizi
anlıyorum, Dombai.

Tam üniversiteye yazıldığım sırada kardeşlerimden biri tutuklandı.
Orada benimle alay ettiler.

Kardeşiniz şimdi nerede?

Dombai, bir süre ayaklarının altındaki yağlı döşemeye baktı. Sonra
favorilerini yokladı.

Mimliler yanında.

Onlar da kimler?

Bilmiyor musunuz? Cezalılar taburu. Siyasîler yani. Kanun gereğince
hüküm giymiş mahpuslar.

Bir cumartesi günü öğle sonrasıydı. Açık pencereden sıcak bir hava
akıyordu içeriye. Jiinkerler sinirleniyor, en ufak şeylerden ötürü
tartışıyor, birbirlerini gücendirmekten de çekinmiyorlardı. Bütün
bunların nedeni, artık altı haftadan beri terhis beklemeleriydi. İzne de
çıkamıyorlardı. Kalman, baron Temeşi'nin izin yasağı kendisini
ilgilendirmediği için, dışarı çıkmak üzere tam ayakkabılarının bağlarını
bağlıyordu ki, pencere önünde duran jünkerlerden biri, sesi çıktığı
kadar bağırdı : «Hazır ol!» İçeride- kiler, yerlerinden fırladılar. Kalman
kımıldamadı. Birdenbire Menüş'ün pürüzlü sesini duydu :

Rahat ol!

Ayak tupurtusuyla birlikte ortalığa bir mırıltı yayıldı. Sonra koyu bir
sessizlik çöktü. Kalman, Menüş'ün bronz yüzünden, başçavuşun
yeniden Yahudi kıyımı için gönüllüler toplayacağını anladı. Tiksinti
duydu, gerçekte insanlığın artık kendi kendini mah

vetmenin eşiğine dayandığını düşündü. Baron Te-meşi'nin hiç engelsiz kıyım tertipleyeabildiği bir dünyanın gereği kalmış mıdır? İki hafta önce Kalman, merakını gidermek için sivil elbisesiyle çıkmış ve onların kahramanlıklarını seyretmişti. Jünkerler, üçer-dörder kişilik gruplar halinde sokakları dolaşüyor ve Yahudileri tahrik ediyorlardı. Şimdi Menüş'e doğru ilerlemekte olan Hevizi adındaki şu aptal, eline bir makas almış ve ihtiyar bir Yahudinin favorilerini kesmişti. Elbette eline geçecek ilk fırsatta Kalman, Hevizi'ye bu tahrik hareketini çok pahalı ödetecektir.

— Adları söyleyiniz, dedi Menüş.

Kalman, iki katlı karyolaya dayanmış sigarasını tüttüren ve başçavuşun hareketlerini nefretle izleyen Dombai'ye dönüp baktı. Sekiz kişi yazıldı. Kalman onların adlarını belledi: Hevizi, Toma, Kerekeş, Bruska, Yitez, Romçani, Kodelka, Bridö.

Aylar geçiyordu. Kalman, Dombai ile gittikçe daha sıkı bir dost oluyordu. Nişanlısı Margit ile de tanıştı. Dombai her zaman jünkerlerin arasında, onlarla sıkı bir temas halindeydi ve bundan dolayı gözlemleri değerliydi, fakat Kalman'm, silâh arkadaşlarının kişisel yaşamıyla neden o kadar çok ilgilendiğini anlayamıyordu. Onun bu büyük ilgisinin takım komutanlığı görevinden ileri geldiğini sanıyordu. Ona karşı sevgi ve güveni büyüktü. Çok geçmeden senli benli oldular, kimi cumartesi akşamlarını veya pazar günlerini birlikte geçirmeğe başladılar. Kalman, Dombai'nin komünist olduğunu seziyordu artık. Tahminini Şavoş'a da söyledi ve doktor, böyle bir ilişkinin olağan karşılanabileceğini, ama çok dikkatli olmak gerektiğini belirtti. Yaz ayları sıkıntı ile geçti ve harbokulundaki birinci sınıf öğrencileri

mezun oldular. Dombai terfi etmedi, başkaları por- lıpey-jünker, Kalman ise subay adayı oldu.

Yaz mevsiminin sonunda bir pazar günü öğleden önce baş hekim Şavoş, delikanlı ile uzun uzadıya görüştü. Anabella yakın sahada tenis oynuyor ve neşeli sesi ortalığı çınlatıyordu. Doktor, hiç heyecanlanmadan, gayet sakin bir sesle konuşuyor, cephelerdeki durum değişikliğinden söz ediyordu.

Baş hekimin odasında hava serindi. Sıcak çay içtiler. Kalman, Tuna nehrine gidip yıkanmaya can atıyor ve artık evde kaldığına esef ediyordu.

Birdenbire, kışlada bir aylık tutuklu bulunan Dombai'yi anımsadı. Muhakkak gene iskambil oynu- yorlardır, diye geçirdi aklından. Bu anda Şavoş, mukavemet hareketini örgütlendirmenin güçlüklerini anlatıyordu. Kalman, bunları ilgisiz dinliyordu. Düşüncelerini bir türlü merkezleştiremiyordu; önce Anabella'yı, sonra yeniden Dombai'yi düşündü, sonra da mukavemet hareketi dedikleri şeyi, saçma bir sirk oyunundan farksız gördü. Serin odada sıcak çay içerek çene çalıyor ve gerçekte hiç bir iş yapmıyorlardı. Tuna'ya gidip yıkanmak ya da Anabella ile tenis oynamak daha akıllıca bir iş olurdu. Bir yıl önce kışlaya girmişti, her hafta İgnats Şavoş'a izlenimlerini anlatıyordu. Şavoş, onun anlattıklarını sık sık başı- le onaylıyor ve kimi zaman : «Aferin! Harikulâde!» diyor, ama hiç b.ir tedbir almıyordu. Eninde sonunda Kalman, İngiliz gizli ordusunun üyesi olduğu ve zafer için «harikulâde» savaştığı düşüncesiyle avunabilirdi. Duncan'm sözlerini hatırladı: «Savaşın bu biçimi daha tehlikeli, daha güç ve daha çok yönlüdür. Böyle bir görevin altına girer misiniz?»

Kalman, kendi kendiyile alay edercesine gülümsedi. Baş hekim hemen yetiştirdi:

Sözlerimde neyi gülünç buluyorsun?

Delikanlı, çayını höpürtüyle içtikten sonra cevap verdi:

Affedersin, İgnats amca, fakat bütün bu acayıplikleri gülünç buluyorum. — Her şeyi düşündüğü gibi söyledi ve baş hekimin alınacağını sanıyordu, ama öyle bir şey olmadı. Şavoş, eninde sonunda delikanlıya hak verdiğini, lâkin bu yönde suçun kendilerine ait olmadığını belirterek:

Bir hususa dostça dikkatini çekmek isterim, oğlum, dedi.

Dinliyorum.

Sabırsız olma. Bizim işimizde sabırsızlık çok tehlikeli bir şeydir.

Savaşmak istiyorum.

Zamanı gelecek. Biliyor musun ki, Tihamer Menüş, baron Temeşi ve daha birkaç tankçı subayını talim görmek üzere Almanya'ya gönderiyorlar?

Ne zaman?

Gördün mü? Görevini iyi yapmış olsaydın, bunu bilecektin. Bir eylülde hareket ediyorlar.

Kalman utandı.

Nereden öğrendin bunu?

Harbiye Bakanlığından. Almanlar onlara, en yeni tanklarını kullanmayı öğretecekler. Menüş'ü cel- betmelisin. Bu bakımdan onu en uygun görüyorum.

Kalman, bu yeni görevini nasıl yerine getireceğini günlerce düşündü, kafa yordu. Böyle bir iş, yarım litre rom içtikten sonra hücumla geçmekten daha tehlikelidir, diyen Duncan'm haklı olduğunu ancak şimdi anladı. Bir gün taburun kalem odasında Menüş onu bir kenara çekti ve elindeki delillere göre takımda bazı kimselerin parayla iskambil oynadıklarını gizlice söyledi. Menüş, bölüğün başçavuşu

sıfatıyla bunu, bay subay adayının bilgisine sunmaya borçluydu. Dombai kumpanyasının söz konusu olduğunu Kalman artık biliyordu. Dikkat etmeleri gerektiğine, başcavuşun kendilerini izlemekte olduğuna ve suçüstü yakalandıkları takdirde askerî mahkemeden yakayı kurtaramayacaklarına dair Dombai'yi uyardı. Dombai dudak bükerek, cepheye gitmektense, hapiste yatmanın daha iyi olacağını söyledi.

Her şeye rağmen dikkatli ol, dedi Kalman.

Bir gün öğleden sonra Kalman, üsteğmen Gal ile talim planlarını görüşüyordu. Menüş, izin kâğıtlarını imzalatmak üzere içeriye girdi. Kalman, geçen yıl «Liidovik» harbokulunu bitirmiş olan dalgın bakışlı genç üsteğmeni seviyor ve sayıyordu. Tahsilli olduğu gibi de alçakgönüllüydü. Bir defasında babası general Gal'in isteği üzerine subay olduğunu, kendisinin ise filoloji fakültesine yazılmaya can attığını söylemişti.

Üsteğmen Gal, kâğıtları eline alınca sordu:

Ne var ne yok, Menüş?

Müsaadenizle söyleyeyim, üç hafta sonra gidiyorum.

Uzun zaman için mi?

Üç ay için, bay üsteğmen.

Gal, izin kâğıtlarını otomatikman imzaladı.

Menüş çıktı. Gal, onun arkasından gülümseyerek baktı. Sonra ansızın konuştu:

Acayip bir yaratık. Granit gibi sert, ama iskambil onu mahvediyor.

Eğer bazı aptallıklar yapmasaydı, çoktan asteğmen olmuştu. Fakat şansı varmış ki, babam onu seviyor. 1919'da Menüş askerlik hizmetini babamın yanında yapmış.

İskambil oynar mı?

Hem de nasıl! Genellikle bu biçim küçük Na-

poleonlar iktidarı severler. Her şeyde üstünlük taslarlar; binicilikte, savaşta, iskambil oyununda, kısacası her alanda galip gelmeyi düşlerler. Çevrele- rindekileri hayran etmek, iktidarlarını duyurmaktır amaçları... Albay ondan nefret ediyor. Almanya'ya gönderilmesine de karşı çıktı, ama babam işi düzeltti. Bu kursları bitirdikten sonra asteğmenliğe terfi edeceği ihtimali pek kuvvetli. Böylesine şan delisi olmasaydı... - Gal bir sigara yaktı, Kalman'a da ikram etti. - Aynı zamanda acıyorum da ona. Yakında Menüş'e karşı bir disiplin davası açıldı, o zaman kendisini bir kenara çektim ve dedim ki: «Tihamer amca, iyi düşününüz. Eğer ordudan kovulursanız, adam olmaktan çıkacaksınız. Sizin adamlığınız, yalnız şu üniformanın içindedir.» Gal konuştuğu sürece Kalman'm kafasında bir plan oluştu... Ertesi gün Kalman, avludaki telefon kulübesinden Menüş'ü çalışma odasına çağırdı. Yalnızdı. Başçavuşun her ne pahasına olursa olsun şeflerin güvenini kazanmak istediğini anlamıştı. Albay Vadötski bir gün ona şöyle demişti: «Size ancak, oyun arkadaşlarınızı kulaklarından tutup huzuruma getirdiğiniz zaman inanabilirim, Menüş. Ama siz bunu yapmayacaksınız, çünkü dolandırıcılar meslektaşlarını hiç bir zaman ele vermezler.» Albayın kumara karşı bir çeşit haçlı seferi ilân etmiş olması da boşuna değildi. Son aylarda askerler arasındaki hırsızlıklar ve kavgalar artmıştı. Genelkurmaydaki ikinci Şubenin gizli raporunda, ordudaki gevşekliğin nedenlerinden birinin, kumarın görülmemiş ölçüde yayılmış olmasından ileri geldiği iddia ediliyordu.

Menüş içeriye girdiği vakit, Kalman'm elinde bir deste kâğıt vardı.

Başçavuş, büyülenmiş gibi baktı ve sordu:

Oynar mısınız, bay subay adayı?

Kalman üzüntüyle karşılık verdi:

Bir zamanlar yenilmezdim. Oynamayı severim, ama herkesle değil.

Ufak paraya da rağbet etmem. —Sükûnetle konuşuyor, alışkın bir oyuncunun becerikliliğiyle karıştırıyordu kâğıtları. — Kışlaya geldiğimden beri oynamadım.

Menüş, soğuk ve alaycı bir gülümsemeyle konuştu:

Bay subay adayı, bir konte yarım saat içinde sırtındaki ceketini de rehine koydu. Giderken tramvay parasını benden borç aldı.

Kalman, kuşku ile gülümsedi.

İnanmıyor musunuz?

Çocuk değilim, Menüş.

Beni gücendirdiğinizin farkında mısınız, bay subay adayı?

Tanrı korusun! Sizi asla gücendirmek istemem, ama hakkınızda çok acayip şeyler konuşuyorlar.

Benim hakkımda mı?

Evet, Menüş. Konuştuğunuz sözlerin ancak binde birine inanılabileceğini söylüyorlar.

Kim söylüyor bunu?

Piyade başçavuşu Turotsi. Dün cepheye gitti. Kendiniz hakkında türlü efsaneler uydurduğunuzu, iskambilden anlamadığınızı söylemişti. Bir irtibat eri ise: «Menüş bir bostan korkuluğudur» dedi ve dahasını da söyledi : «Çok korkaktır. Albaya maşalık eder. Kendi oynamaya cesaret edemediğinden, iskambil oyuncularını ele vermek için fırsat kollar.»

Menüş rengini attı:

Ben mi imişim korkak? diye sordu.

Bütün kışla, yalnız ağzınızın çalıştığını söylüyor.
Gösteririm ben onlara!... —Başçavuş odada sinirli sinirli dolaşmağa başladı. Kalman, hedefe isabet ettirebildiğini ve Menüş'ün oltayı yuttuğunu anladı. Korkaklık damgası, cesur bir adam için dayanılmaz bir şeydir. Menüş her şeye rağmen bir kabadayıdır. — Bütün bu saçmalara siz inanıyor musunuz, bay subay adayı?
Şimdi beni dinleyiniz, Menüş. Ben ancak kendi gözlerime inanırım. Ama sizin debelenişiniz gammazlık kokuyor, tam bu yüzden biraz şaşıyorum. Gammazlığa rağbet etmem. İskambil oyunlarına katılmayışınızın nedenini korkaklığınıza değil de, bilgisizliğinize bağlıyorum. Başka bir şey de işittim: karınızdan korkuyormuşsunuz. Menüş, öfkeden çatlayacak gibi oldu.
Can sıkıcı bir husus da şu ki, Dombai'nin kumpanyası sizi gerçekten korkak sayıyor.
Kısacası, iskambili bilmediğim için, korkak olduğum için oynamıyorum, öyle mi?
Kalman başıyla onayladı.
Menüş, kapıyı kilitledi.
Gammaz olduğum için ha? Veriniz şu kâğıtları bakayım! Ama ortaya konulacak para on pengö'- den az olmayacak.
İkili oyunu sevmem, dedi Kalman.
Kimi çağırayım?
Dombai ile Koçış'i. Jünker Şneler, dışarda nöbet beklesin.
Menüş, Kalman'a şaşkınlıkla baktı, Kalman aynı sükûnetle devam etti
- Korkak bir gammaz olmadığınızı gösteriniz.

Hu çağıracaklarımızın her ikisi de otoriteli kişiler, onlar inanırlarsa dedikodular da sona erer.

Başçavuş düşünmeğe başladı:

Bir belâya çatmaz mıyız?

O kadar korkak olmayınız, dedi Kalman. Görüyorsunuz ki, ben de oyunun içindeyim.

Yarım saat sonra artık masanın çevresinde yerlerini almış bulunuyorlardı. Menüş, üç yüz pengö kazandı.

Ayağa kalktıkları vakit, başçavuş alaycı bir tavırla sordu:

Tramvay paranız kaldı mı, bay subay adayı?

Ertesi gün öğleden sonra devam ettiler. Kalman,

baş hekimden para istedi ve Dombai ile Koçış'e ikişer yüz pengö verdi. Paraları Dombai dağıtıyordu, banko ondaydı. Başçavuş yeniden kazandı. Günlerce böyle sürdü bu. Ama bir akşam acayip bir hal oldu.

Menüş kaybetmeğe başladı. Dışarda yat borusu çalarken Menüş'ün bütün bir aylığı masada, Kalman'm önünde yığılmış bulunuyordu.

Kalman, başçavuşun oyunu bırakmayacağını biliyordu. O, bankocu oyuncular tipindendi. Bankoda ise iki yüz pengöden fazla para vardı.

Kâğıt, dedi Menüş. Banko!

Kalman, soğuk bir gülümsemeyle:

Paranızı bankoya koyunuz, dedi.

Üzerimde yok, getireceğim.

Veresiye oynamayız, Menüş. Paranız varsa ortaya koyar, yoksa gidip uykuya yatarsınız.

Başçavuş subay adayına hayretle baktı:

Nasıl... Öyle...

Bu, ne bir meyhane, ne de perakende ticaret işidir. Şimdi centilmenlerle oynuyorsunuz. - Kalman, bu sözleri söylerken Dombai'nin dizini bastırdı.

Şandor Dombai, yapmacık bir hüznle seslendi:

Ama her şeye rağmen, bay başçavuş bir dolandırıcı değil. Parayı getireceğinden eminim.

Kalman da yapmacık bir gaddarlıkla konuştu:

Siz susunuz! Kimseye peşkeş çekecek malım yok!

İzin veriniz de konuşayım. Peşkeş çekmek değil bu. Bay başçavuş yolunmuş sayılır artık... Evde karısı bekliyor, ona ne götüreceksin?

Menüş, bu kez daha çok cesaretlenmiş olarak sordu:

Kâğıt verecek misiniz, vermeyecek misiniz?

Veresiye oynamam dedim ya!

Koçuş de söze karıştı. Her ikisi de Kalman'a yalvarıp yakarmağa başladılar. Nihayet razı oldu Kalman. Ama her para verişte başçavuştan makbuz alıyordu. Oyun sonunda Menüş'ün Kalman'a üç bin pengö borçlandığı görüldü. Menüş önüne bakıyor, kara kara düşünüyordu. Kalman çocukları gönderdi ve bir sigara yaktı.

Karşısındakine sevecenlikle sordu:

Çok mu üzüldünüz?

Menüş'ün alaca karanlık gözleri öfkeyle parladı.

Tramvay parası verecek misiniz bana?

Daha çok veririm, dedi Kalman ve başçavuşun gözlerine baktı.

Menüş umutlandı:

Ne kadar? diye sordu.

Özgürlüğünüzü iade etmek isterim.

Kalman kapıyı kilitledi.

Özgürlüğümü mü?

Kalman kesinlikle konuştu:

Oturunuz, başçavuş! — Cebindeki imzalı

makbuzları çıkarıp ortaya koydu. — Bunun ne demek olduğunu biliyor musunuz ? — Önündeki kâğıtlara elini öfkeyle çarptı. — General Gal, Almanya'-daki kurslara gönderilmeniz için öneride bulundu! Size güven gösterdi. Oysa siz, iskambil için canınızı bile satmağa hazırsınız. —Başçavuşun yüzünde kan kalmamıştı. — Böyle bir adamın askerî sırları ele vermemesi mümkün müdür? Dinleyiniz beni! —Kalman, başçavuşun, sözünü kesmek istediğini görünce elini kaldırdı. — Terfi için önerildiniz. İyi ki çoktandır sizi izliyoruz. Albay Vadötski baklı. Orduda böyle karaktersiz adamların yeri yok. Düşman her istediği zaman sizi celbedebilir. İyi ki biz görevimizi yapıyoruz, karşı istihbaratımız gerekli bir düzeyde.

Menüş neye uğradığını anlayamamış ve birdenbire her şeyi ayan beyan görmeğe başlamıştı. Elbette... Almanya'ya gitmeden önce karşı istihbaratın kendisini yoklamaya tâbi tutacağını önceden bilmeliydi. Ah kafa, hayvan kafa!... Sözde eski asker... Bile bile oltaya tutulmak! Yazık, çok yazık!...

Niçin rapor yazıp vermediniz? Dombai kumpanyasını elinizden niçin kaçırdınız?

Başçavuş, söylemek istediğini bir türlü toparla- yamıyordu:

Aslında... ben... şey...

İskambil oynamamızı kim istedi?

Menüş, bizzat istediğini elbette itiraf etmeliydi.

Şimdi sizi ne yapayım? Ne? Tutuklular evine göndereyim mi?

Menüş, yalvarıp yakarmağa başladı. Dürüstlüğünü ispatlamak için kendisine bir imkân daha verilmesini istedi, doğrudan doğruya uçuruma sürük-

F. 3

33

lenmesine meydan verilmemesini rica etti, bütün kusurlarını düzeltmeğe hazır olduğunu söyledi.

Vah zavallı, dedi Kalman. Bin dokuz yüz on dokuzda kahramanca savaşmışsınız, gerilla birliklerine karşı da öyle. Şimdi ise, nihayet terfi edebileceğiniz bir sırada şu yere batası iskambil kâğıtları yüzünden bütün hayatınızı mahvediyorsunuz. Üstelik oynamayı da beceremiyorsunuz...

Menüş, subay adayının sesinde bir sevecenlik sezdi ve umutları tazelendi. Suçlu edasıyla başını eğdi.

Haklısınız, bay subay adayı. Alçak adamım ben. Aptal bir yaratık. — Ağlamak istiyordu, ama gözyaşının lezzetini çoktan unutmuştu. Dikkat ediniz, Menüş! Bütün sorumluluğu üzerime alarak bir şeyler yapmağa çalışacağım. Orada kâğıt-kalem var. Şimdi söyleyeceklerimi yazınız. Yalnız okunaklı olmasını isterim. — Başçavuşun oturmasını bekledi ve dikte etmeğe başladı : Ben muvazzaf başçavuş Tihamer Menüş... Doğduğunuz yer... Doğum tarihiniz... Hazır mısınız? — Menüş başıyla cevapladı. — Bugün gönüllü olarak ve kendi isteğim üzerine Macaristan Kraliyet Genelkurmayı İkinci Şubesinin hizmetine giriyorum. Nokta, satır başı.

Kalman, ona deklarasyonu dikte etti. Sonra, ondan kazandığı paraları kendisine geri verdi. Makbuzları ise deklarasyonla birlikte cebine koydu. Menüş, rahatlıkla nefes aldı.

Dikkat ediniz. Bize hizmet ettiğinizi herhangi bir kimseye söylemenizi yasak ediyorum. Anlıyor musunuz ?

Anlıyorum.

General Gal, albay veya İkinci Şubeden her

hangi bir subay sorduğu zaman bile. Yalnız benim aracılığım la çalışacaksınız.

Tamamen anlıyorum, bay subay adayı.

Tedbirli olunuz, çünkü ne kadar sır koruyabildiğinizi yoklayacağım.

Kimse hakkında bir şey bilmiyorsunuz. Her şeye rağmen konuşmaya zorlandığınız, işkence edildiğiniz takdirde ise ancak üsteğmen Suhai'nin huzurunda konuşabileceğinizi söyleyiniz.

Anlıyorum, bay üsteğmen.

Burada ben sadece subay adayı Kalman Bor- şî'yim. Anlaşıldı mı?

Şimdi bir sigara yakınız. Benim için bir şeyler soran olabilir. Hiç bir şey bilmediğinizi söyleyeceksiniz. Artık Almanya'ya gidebilirsiniz.

Menüş'ün gözleri ışıldadı.

Bay subay adayı, size nasıl teşekkür etsem bilmem ?

Çalışmakla, Menüş! Dürüstlük le çalışarak. Orada talimlere katılanları izleyeceksiniz. Sonra yanınıza biri gelecek. Şu makbuzlardan herhangi birini gösterdiği zaman, vereceği emirleri yerine getireceksiniz. İyi çalışırsanız, pek yakında asteğmen olursunuz.

in

İgnats Şavoş, Kalman'ı övdü, makbuzları aldı ve koltuklardan birine yerleşmiş olan subay adayına sevgiyle baktı.

— Büyük bir iş başardım! dedi. Ama her şeye

rağmen bu işe, küçük bir alıştırma, bir öğrencinin ev ödevi gözüyle bakmalısın.

Kalman cevap vermedi. Övülmekten hoşlanmıştı, ama şimdi düşünceleriyle baş başa kalmak istiyordu. Gözlerini yumdu, bir gün akşam üstü eve dönerken karşılaştığı manzarayı görür gibi oldu. Anabella'nın gözlerinde yaş vardı galiba. Amcası henüz dönmemişti, Kalman, Anabella ile konuşmak istedi, fakat kadın onun sorularını cevaplamayı gene reddetti. Nedenini anlayamıyordu bir türlü. Anabella mutsuz olduğu halde duygularını gizliyordu. Kalman yeniden bu kadına sahip olma hırsına kapıldı ve kısa bir süre için odasına çekildiği vakit, hemen Anabella'nın odasına giderse ne olabileceğini düşünmeğe başladı. Hareketsiz duruyor, çılgınca ve aptalca düşünceler kafasını doldurup taşıyordu. Ancak soğuk bir duş etkisiyle toparlandı.

Gözlerini açtı. Şavoş, şöminenin bir kenarına yaslanmış ona bakıyordu. Göz göze geldiler ve ansızın ikisi birden gülümsediler. Uyuduğunu sanmıştım, dedi baş hekim. Hatta seni buradan alıp, odana götürmeyi de düşündüm.

Bu kez Kalman'm gözleri önüne çocukluk anıları gelip dizildi. İgnats amca, az mı onu omuzlarında taşımıştı. Ne kadar da güzel bir gülüşü vardı İgnats amcanın. O güldü mü, Alda şatosunun muazzam odaları çm çm ötüyordu... Kalman, yine şöminenin başında duran baş hekime bakıyordu. Hiç değişmemişti. Yalnız gür ve sert saçları biraz kırçılmıştı. Ama çocukluk yıllarından beri tanıdığı o adaleli, hareketli adam aynıydı.

Sana bir şey sormak istiyorum, İgnats amca. — Kalman, uzanıp bir sigara aldı. İgnats, şömineden

ayrılıp, bir koltuğa oturdu. - Anabella ile mutlu mu yaşıyorsunuz?
Doktor, bu soru karşısında şaşırdı. Alnındaki kırışıklar daha da derinleşti, fakat yüzüne çabucak ve kısa süreli bir gülümseme yayıldı. Sence nasıl yaşıyoruz? Mademki soruyorsun, bu konu seni çoktan beri meşgul ediyor olmalı.

Kalman sigarasını yaktı.

Sizin aranızda, mutlu evlilikler için karakteristik olan uyum yok gibime geliyor. Bu soruyu Ana- bella'ya da sordum, fakat o, mutluyum derken doğruyu söylemiyor. Beni yanlış anlamayınız, îgnats amca, siz benim en yakın kimselerim olduğunuz ve sizi sevdiğim için soruyorum.

Baş hekim bir puro yaktı. Hareketleri uyumlu ve kararlıydı. Kalman, onun beklemediği soru karşısında şaşkınlığını yenmiş olduğunu anladı. Bir süre pencereden dışarıya baktı.

Doktor, her sözünün üstüne basarak, sükûnetle konuşmağa başladı: Çok sevişiyoruz. Ama buna rağmen mutlu yaşayamıyoruz. Nedenleri pek çok. Çözümü bize bağlı olmayan sorunlar. Birincisi, Anabella çocuk doğuramıyor. Çocukları çok sevdiğimi bilmesi ve kendi çocuğumuz olmaması düşüncesi onu çok üzüyor ve mutsuz kılıyor. Kendisini çocuksuz da sevdiğimi boş yere anlatmağa çalışıyorum, inanmıyor, işim dolayı- sıyle sık sık evden uzaklaşmalarım ve gecikmelerim de, onu kötü düşünmeğe sevk ediyor, metreslerimle oyalandığımı sanıyor.

Anabella biliyor mu ki, sen...

Bilmiyor, bilmemesi de lâzım.

Ama saçma bir şey bu.

Bir bakıma evet... Gerçekte ise gerekli olan budur.

Anabella'dan da gizli çalışıyorsun demek?

Evlenince sen de öyle yapacaksın. Eğer karını da işe karıştırmak için izin alırsan, iş değişir elbet. Dün gece geç vakit döndüm. Metresimin yanında olduğuma inanmıştı. Gizli çalışmalarım var diyemezdim ona. Metresim filan yok, inan bana, Anabel- la'yı candan yürekten seviyorum. Belki de evlenmemem gerekliydi...

Kalman bu konuşmadan çok şey öğrendi. Ana- bella ile görüşmeye karar verdi. Ignats amcanın ona anlatmak istemediği «ikinci hayat»ı anlatacaktı. Anabella şimdi de Britanya imparatorluğunu anayurdu olarak biliyordu, kocasının İngiltere için çalıştığını niçin bilmesindi? Bunu öğrenince mutlaka rahatlayacaktı.

Kalman, hafif bir pamuklu pantolon ve kısa kollu bir yazlık gömlek giydi, sonra bahçeden geçerek tenis alanına vardı. Anabella oradaydı, artık eve dönmeğe hazırlanıyordu. Oynamaktan yüzü kızarmıştı.

Kalman ona dikkatle bakınca, böylesine canı kanı yerinde ve güçlü bir kadının çocuk doğurama- yışının gerçekten garip olduğunu düşündü. Anabella, delikanlıyı görünce sevindi, onu alnından öptü ve Kalman yürümelerini istediği vakit kadın onun koluna girdi.

Kalman, şu Marian ile tanıştırayım seni nihayet.

Beni ilgilendirmez. Biliyorsun ki, ben sana âşığım...

Gerçekten sevmiyorum, fakat her şeye rağmen...

Kalman, gülerek onu kolundan tuttu:

Nasıl anlatamadım? Beni kızlar ilgilendirmez, yalnız evliler... —
Kadının elinden tenis raketini çekip aldı. — Kaç yaşında o ?
Yirmi bir. Filoloji Fakültesinde üçüncü sınıf
öğrencisi.

O zaman beni hiç de ilgilendirmez. Filoloji Fakültesindekileri tanırım.
Gel, seninle bir şey konuşmak istiyorum... Sabırlı olup, beni sonuna
kadar dinleyeceğine söz ver, lütfunun mükâfatını ilk fırsatta
göreceksin.

Kenarlarında kavak ağaçları bulunan alenin sonuna dek yürüdüler. Bu
aleden pek az kimse gelip geçiyordu. Eve kadar olan yol epey uzundu.
Kalman, bir yerde ihlamur ağaçları altına oturmayı düşünüyordu.
Yolun sağında çalılar ve ağaçlarla kaplı bir bayır vardı. Gür bir ağacın
gölgesine oturdular. Ana- bella bir kolunun dirseğini vücuduna destek
yapıp oturdu ve delikanlının söyleyeceklerini merakla beklemeye
koyuldu.

İgnats amca ile konuştum, dedi Kalman. Her şeyi açık konuştuk.
Neymiş o?

İkinizin arasındaki ilişkiler söz konusuydu. Bana her şeyi anlattı. Çocuk
probleminden, kendinin sık sık gecikmelerinden de söz etti.

Onu da mı söyledi sana?

Kadın bu soruyu sorarken gerçekten şaşırılmış görünüyordu. Kalman,
onun cevabı işitmek istediğini, ama aynı zamanda bu cevaptan
korktuğunu seziyordu.

Evet, onu da.

Hangi kadının yanında olduğunu bari söyledi mi?

Ad söylemedi. Ama bence, önemli değil.

Önemli olan delillerdir. —Kalman, elindeki tenis racketini havaya kaldırdı ve tuhaf bir sesle konuşmasını sürdürdü. — Deliller, Ignats amcanın sana taptığını gösteriyor.

Kadının yüzüne acı bir gülümseme yayıldı.

Onun için ihanet ediyor bana, değil mi ?

İhaneti nereden çıkarıyorsun?

Ne körüm, ne de aptalım.

Kalman, hafif bir sesle güldü.

Sanıyorum ki, hâlâ... —Kadının iki elini tutup öptü. — Seni asla gücendirmek istemem. Ama Ignats amcanın sık sık gecikmelerini yalnız ihanetle mi izah edebilirsin?

Başka neyle?

Meselâ savaş durumumuzla. Kocan bir anti- faşisttir, hem yalnız faşizmi kınayanlardan değil, ona karşı var kuvvetle savaşanlardan biri. Ne yazık ki, bunu senden gizlemesi gerekli. Bütün bunları sana, Ignats amcadan habersiz söylüyorum ve beni ele vermeyeceğine dair söz vermelisin. — Bundan sonra ona, Ignats amcanın da mukavemet hareketine katılışını bir sır olarak anlattı. Aslında bunu bilmemelidir, ama bilince de rahatlar ve hiç olmazsa göstereceği sabırla kocasının ağır işini bir derece hafifletmiş olur. — Biliyor musun, Anabella, Ignats amca seni aldatsaydı, ben başka türlü davranırdım. O zaman senin aşkından ve senden vazgeçmez, bu aşkın en ağır sonuçlarına da katlanırdım...

Kısa bir süre sonra beklenilmeyen bir şey oldu, yalnız Kalman'ı değil, fakat Şavoş'u da önemli bir karar almak zorunda bıraktı. Bir eylül günü Menüş grubu, yüzbaşı Temeşi'nin yönetimi altında Alman

ya'ya gitti. Sonra, İtalya kıyılarına müttefiklerin asker çıkardıkları haberi yıldırım hızı ile ortalığa yayıldı. Doğu cephesinde Sovyet ordusu hızla ilerliyordu.

Dombai de dahil olmak üzere taburdan birkaç kişi ile birlikte Kalman, Ukrayna'da gerilla avına gidecek olan bir jandarma birliğine verildi.

Üç gün sonra Jozefvaroş garından hareket edilecekti.

Dombai emri alır almaz Kalman'ı aradı. Subay adayı garajdan çıkmakta olduğu sırada buluştular.

Bir yaban kestanesi ağacının gölgesindeki peykeye oturdular.

Ben cepheye gitmeyeceğim, dedi Dombai.

Ya ne yapacaksın?

Kaçacağım.

Nereye?

Henüz bilmiyorum. Daha iki gün var, ille bir yer bulurum.

Bağlantın var mı?

Vardı.

Dombai, dalgın bir bakışla Kalman'ı süzdü.

Dostların komünist miydiler?

Hep bir değil mi? Antifaşisttiler.

Bir iki gün bekle bakalım. Yeraltı faaliyetine geçmek için gerekli koşulları hazırlayalım. O kadar kolay değil bu iş.

Öğleden sonra Kalman eve gitti, sivil elbisesini giydi ve klinikte doktor Şavoş'u aradı.

Baş hekim İgnats Şavoş, bir yıl önce özel kliniğini yaralı askerlerin tedavisi için teklif etmiş ve hükümet bu teklifi sevinçle kabul etmişti.

Fakat «Toma» sokağındaki iki katlı binada sadece yaralı askerleri tedavi etmekle değil, aynı zamanda mukavemet hareketini

örgütlendirmek ve yönetmekle de

meşgul olduğunu kimse bilmiyordu. Şavoş, ruh hastalıkları uzmanıydı. Ruh hastaları arasında azgınlık edenler de vardı, onları ikinci katta tutuyorlardı. Doktorun yardımcıları antifaşisttiler. Şavoş onları uzun süre izledikten ve yokladıktan sonra seçmişti. Baş hekimin, Macaristan'daki İngiliz gizli servisinin yöneticilerinden biri olduğunu, mesai arkadaşlarından sadece iki kişi biliyordu. Doktor, daha üniversite sıralarındayken bu tehlikeli işi üzerine almıştı. Elbet artık uzun yıllardan beri süren gizli çalışmaların ürünü olan sinirsel gerginlik, sinir sistemi için özel bir narkoz halini almış, ruhunu, düşüncelerini ve görüşlerini etkilemişti. Kısacası, doktor artık bu işi yapmadan yaşayamayacak hale gelmişti.

Doktor Şavoş, bu binayı bin dokuz yüz otuz altı yılında satın aldı ve daha o zaman modernleştirdi. Ustalar sekiz ay çalıştılar, kimi duvarları yıktılar ve yeni odalar yaptılar. İngiltere ve İsviçre'den özel teknik araçlar getirildi. Sinir cerrahisi için gerekli ameliyat cihazları ve laboratuvar, aslında İngiliz olan İsviçreli uzmanlar tarafından monte edildi. Bazı cihazların gerçek görevini, Şavoş'tan başka sadece kliniğin teknisyeni biliyordu...

Kalman içeriye girdiği vakit baş hekim telefonda konuşuyordu, bir baş işaretiyle onu oturmaya davet etti. Kalman pencereye gitti ve Tuna nehrinde kuzeye çekilmiş olan şileplere baktı. Telefon konuşması bittikten sonra, baş hekim, rahatsız edilmemeleri için sekreterine emir verdi, Kalman'a yaklaştı, elleştikten sonra bir elini omuzuna koyarak onu bürosuna götürdü. Çok yorgun ve yıpranmış olduğu belliydi. Kalman, emir beklediğini, iki gün sonra özel taburla cepheye gideceğini söyledi. Şandor Dombai'- nin kaçmak istediğini, fakat tutuklamalar sonucun

da bağlantısı kesildiği için şu anda gizlenecek yeri olmadığını söylemekten de çekinmedi. Baş hekim, Kalman'ı dikkatle dinledi ve talimat uyarınca yeraltı faaliyetine geçmesi gerektiğini bildirdi.

Artık her şeyi hallettim. Profesör Kaldi seni tanır mı?

Hayır. Ama ben onu bilirim, derslerinde bulunduğum var.

Marian?

Şahsen tanımaz beni. Belki de yalnız Anabel- la'nın konuşmalarından bir şey öğrenmiş olabilir.

Önemi yok. Kaldi'nin villası «Tabori» sokağında bulunuyor.

Nerede o sokak?

Obuda'da, tepede. Şimdi sana ihtiyar hakkında birkaç söz söyleyeyim. Villayı kendin görüp tanıyacaksın. — İgnats Şavoş, kurallarına aykırı olarak bir sigara yaktı. — Kaldi biraz acayip adamdır. Büyük bir mirasa konu, ama paranın değerini bilmez, olur olmaz şeylere harcar durur. Antika eşyaya rağbet eder, her türlüşünü toplar. Hatırlayabildiğime göre, alt kattaki beş odada kitaplar, heykeller, porselen eşyalar, Barok ve Rönesans stillerinde mobilyalar bulunur. Bunların arasında ustaca yapılmış sahteleri de vardır. Ama sakın bunu ihtiyara söyleme, çok gücenir. On beş yıldan beri karısından ayrı yaşıyor. Eski karısı, hukuk doktoru Otto Vişnei ile evlendi ve Peşte'de oturuyor. Şimdi kadın, eski kocasına karşı davacı durumunda, ondan mirasın bir kısmını almak istiyor. Kaldi, vaktinin daha çoğunu Seged'de geçiriyor, orada üniversitede ders veriyor ve kız kardeşi Belane Forbat'm evinde oturuyor.

Ressam Forbat'm kayın biraderi oluyor, değil mi?

Evet.

Profesör, neden o kadar özensiz giyiniyor?

•— Enayi olduğundan. Ünlü bir antifaşisttir. Kanılarını o derece açığa vurur ki, kimse onu ciddiye almaz. Bu yüzden onu gizli çalışmalardan ayrı tuttular, konspirasyondan da anlamaz. Yüreğinde ne varsa, dilinde de odur. Bir destekleyicisi var da onun için o kadar açık konuşabiliyor, diye dedikodu yapanlar da oluyor. Kırk iki yılında Kaldi'yi İkinci Şubede birkaç kez sorguya çektiler. Çünkü asistanı Mikloş Harasti'nin gizli komünist partisinin üyesi olduğu anlaşıldı. Harasti onunla birlikte oturuyordu. Fakat iş mahkemeye varmadı, çünkü genç adamın intihar ettiği resmen bildirildi. Avukatı ise dayaktan öldüğünü iddia ediyor. Kaldi için bir ipucu ele geçireni ediler. Belki bunu yapmak da istemediler, çünkü ihtiyarın komünistlerden uzak olduğunu gördüler. Benim tanıdığım gibi, İkinci Şubedeki memurlar da komünistleri iyi tanırlar. Onlar boşboğazlardan, şeytanın gümrükten korktuğu gibi korkarlar. Doğrusunu istersen Kaldi'yi ben de gizli çalışmalara karıştırmam, vev ki uzun yıllar Paris'te ve Weimar'- da yaşamıştır.

Gerçekten acayip bir tip, dedi Kalman. Kızı nasıl ?

Marian mı? İlginç bir kız. Mikloş Harasti onunla evlenmek istiyordu. Harasti'nin Marian üzerindeki etkisi şimdi de sezilir. Kırk ikide harekete katılmamış olmalı, çünkü tutuklanmadı. Ama şimdi belki de komünistlerle bağlantısı vardır. Zeki bir kız. Babasını çok sever, ama onu eylemlere sürüklemiş olabileceğine inanmıyorum.

Marian gizli eylemlere katılıyor mu dersin?

Sadece tahmin ediyorum. Üniversitelilerle

bağlantısı var. «Vam» sokağında müstakil bir ev tutuyor. Antifaşist ruhlu, ciddî, güvenilir bir kız. Komünistler tarafından ihmal edilmiş olabileceğini sanmıyorum. Marian, Mikloş Harasti'nin dostlarını tanır. Komünistler sadece işçiler arasında değil, henüz belli başlı sonuçlar vermemiş olmasına rağmen, üniversiteliler arasında da örgütlü gruplar kurarlar. Ama sağcı üniversiteli örgütleri çok kuvvetlidir. Şimdi artık her şeyi biliyor, yalnız bir şeyi anlamıyorum. Bütün bunları niçin anlattın bana?

Çünkü yarın akşam Kaldi'nin villasına taşınacaksın. Bahçıvan olacaksın.

Ben mi? Bahçıvan mı olacağım?

Evet. Elbette Kalman Borşi değil de, Novi Sad'da yüksek tarım okulu bitirmiş jünker assubay ve savaş malûlü Pal Şuba adı altında.

Baş hekim şu açıklamayı yaptı: Jünker assubay Pal Şuba, birkaç gün önce klinikte öldü. Gizlice gömdük, fakat öldüğünü bildirmedik. Yarm «Şuba» yüzde yetmiş beş harp malûlü olarak klinikten ayrılacak.

Doktor, yazı masasının çekmecesinden birtakım belgeler çıkardı, onlardan birine baktı ve şunu okudu:

«Sinir bozukluğundan ileri gelen ağır bir sara olayı ve büyük beyin kabuğunda kapanmakta olan bir yara, ameliyat olanaksız.»

Fotoğrafını da koyduk. Burada doktorun hükmü yazılı, bu da adres kartı. Şuba, savaş meydanında istihbaratta çalışmış. Bulunduğu taburdan sadece iki kişi hayatta kalabilmiş, ötekilerin hepsi yüzlerce ve binlerce Macarla birlikte telef olmuşlar. Daha bilmen gerekli olan bir şey var mı acaba? İkinci derece demir haçın hamilisin. Bu zarfın içinde Şu-

ba'nın kendi eliyle yazdığı otobiyografisini bulacaksın. Onu oku, öğren, yazısına dikkat et, bilhassa imzasını kıvırmaya çalış. Doktor konuşurken, Kalman, niçin îgnats amcanın kliniğini yaralı askerlerin tedavisine önerdiğini anladı. Ajanlarını legalleştirmek içindi bu...

— Her şeyi anladın mı?

Evet. Ne zaman geleyim?

Yarın öğleden sonra. Gelir, giyinir ve Kal- di'nin yanına gidersin. Buradan rahatça çıkabilirsin: altı ay önce Şuba'yı buraya getirdikleri vakit yüzü sarılıydı, idareden kimse onu tanımaz. Tedavisini ben yaptım, şube yönetmeninden ise korkman yersiz.

Sana tamamen güveniyorum, îgnats amca.

Yarın öğleden sonra her ihtimale karşı kıtana bir mektup götüreceğim. O mektubunda bana, Almanlar için savaşmak istemediğinden dolayı kaçtığını bildiriyorsun.

Ama ben sana öyle bir mektup yazmış değilim.

Onu şimdi oturup yazacak ve taahhütlü olarak daha bu akşam bana göndereceksin. Yarın öğleden sonra mektubu almalıyım. Anlaşıldı mı? Kalman başıyla cevapladı.

Dur oğlum bakayım. İşte sana üç tane kartpostal. Bu, İstanbul'dan, öbür ikisi Kahire'den. Otur, benim adresimi yaz, sonra birkaç satır da temenni sözü karala. Nazilere karşı savaşmak istediğin için ingiliz ordusu saflarına girdiğini belirt.

Kalman, kartları gözden geçirdi. Orijinaldiler.

Nereye vereceğim bunları?

Sen sadece yazılacak olanı yaz. Bana, başkaları gönderecek.

İstanbul'da, Kahire'de de adamlarla

rım var. Kartları, Uluslararası Kızıl Haç aracılığıy- le alacağım. Birinci karta yakın bir tarih koy, öbür ikisine ise gelecek yılın ocak ve mart aylarını yaz. Evdeki bütün fotoğraflarını yaktım. Üniversite karneni de yok ettim. Askerîlerle fotoğraf çektirdin mi hiç?

Hayır.

Bıyığını kes.

Dombai ne olacak?

İlk zamanda onu hastabakıcı olarak kliniğimde çalıştıracacağım. Azgın delilerin bulunduğu kapalı şubede çalışacak. Söyle, yarın akşam bana gelsin.

IV

Ertesi gün akşam üstü Pal Şuba'nın dokümanlarını almış ve «Sosyal Yardım»dan verilen yıprak elbiseleri giymiş olarak Kalman, biraz heyecanlı bir tavırla villanın demir kapısındaki düğmeye bastı. Kapının açılmasını beklerken çevresine bakındı. Karanlık basıyor, ama mavimtırak bir şeridi andıran Tuna nehri hâia görünüyordu. Uzakta Angyalföld'ün bacaları, bayırın altında Viyana yolu, «Margarita» hastanesinin büyük bir yığını andıran binaları, solda ise tuğla fabrikasının alçak yapıları, kurutma tesislerinin kırmızı kiremitle örtülü uzun çatıları ve işçi konutları vardı. Villanın çevresi ıssızdı. En yakın ev, belki de üç yüz, dört yüz metre mesafedeydi. Her şeye rağmen, buraya kadar gelen yol, oldukça iyi yapılmıştı. Bu yol, meyva bahçeleriyle kaplı bayırın arkasında bir yerde «Taborehegi» so-kağıyla birleşiyordu.

Yirmi yaşlarında bir kız kapıyı açtı. Sarı saç özenle taranmıştı. Koyu kahverengi gözlerinin bakışı, masum bir çocuğununki andırıyordu. Kalman, ziyaretinin amacını bildirdi. Kız, bir süre kapının arkasında durup baktıktan sonra, önlüğünün cebinden bir anahtar çıkarıp kapıyı açtı. Bay profesörün evde olmadığını, ama küçük hanımla görüşebileceğini söyledi.

Marian onu, zemin katında bulunan babasının çalışma odasında kabul etti. Külrengi bir takım elbise giymişti. Bir elinde eldiven vardı. Çantası masanın üstündeydi. Tam çıkmağa hazırlandığı anlaşılıyordu. Kalman, kendisine bir şey sezdirmeden bir müddet onu seyretti. Kız, koyu kahverengi saçını kısa kestirmişti. Biraz irice olan elmacık kemikleri, yüz güzelliğini hafifçe gölgeliyordu. İri, mavi gözlerinin yapısıyla de Doğulu kadınları andırıyordu. Hizmetçi kızı serbest bıraktı, delikanlıya bir sandalye gösterdi, fakat kendi oturmadı, yazı masasının bir kenarına dayandı.

Biraz sinirli konuştu:

Babam bir hafta sonra dönecek. Ama doktor Şavoş bana telefon etti. Şu anda başınızı sokacak bir yere ve acele bir işe ihtiyacınız olduğunu bildirdi. Babam haftalardan beri bahçıvan arıyor, anlaşırsak burada kalabilirsiniz.

Rica ederim, küçük hanım, dedi Kalman. Öyle bir durumdayım ki, hiç bir iddiada bulunacak halim yok.

Kız, dalgın dalgın bakıyor, delikanlının yüzünü inceliyordu. Sonra merakla sordu:

— Nerede karardınız bu kadar?

Kliniğin terasında, güneşte yandım.

Kız, eldivenli elini havaya kaldırdı, söz konusu şeyin önemsizliğini göstermek istedi.

Aslında önemli değil. —Delikanlının yüzüne dikkatle bakmağa başladı.

— Hasta adama benzemi- yorsunuz.

Kızın bakışı Kalman'ı şaşırttı. Delikanlı gülümseyerek :

Bay baş hekime Tanrı uzun ömürler versin, dedi.

Kız başıyla onayladı.

Sigara içer misiniz? Buyurunuz, yakınız. — Delikanlının yakmasını bekledi. — Babam size yüz yirmi pengö aylık verebilecek. Elbet yemek ve ev de parasız... Bence az değil. Sizi tatmin eder mi?

Tamamen.

Bahçeyi ve parkı her zaman düzenli tutmanız gerekli. Kışın kalorifer işlerine de siz bakacaksınız. Burada kimse tarafından rahatsız edilmeden çalışabilirsiniz, yalnız her zaman saygılı olmalısınız. İsteddiğiniz zaman şehre gidebilirsiniz, ancak her gidişinizden önce bana haber vermenizi rica edeceğim.

Başarmaya çalışırım.

Sonra Marian ona, dokümanlarının düzenli olup olmadığını sordu, ertesi gün polise kaydolması gerektiğini bildirdi. Bundan sonra da zile basıp îlon- ka'yı çağırdı ve bahçıvanı odasına götürmesini rica etti.

Bahçıvanlık, Kalman'a pek yabancı bir meslek değildi. Daha çocukken Alda'daki çiftlikte ihtiyar bahçıvanın ayakları altında epey dolaşmış ve ondan çok şey kapabilmişti.

Sabahları gün doğmadan önce kalkıyor, parktaki çiçekleri ve çimleri suluyor, yere düşen kuru yaprakları süpürüp atıyor ve tırmıkla patikaları düzel-

F. 4

49

tiyordu. Her sabah odalara birer demet taze çiçek götürmeyi prensip edindi. îlonka ile Roji teyzeye de böyle çiçek sürprizleri yapmayı ihmal etmedi. Şişmanca bir kadın olan Roji teyzeyi, hiç arasız yemeklerini övmek suretiyle çabucak elde etti. Yemekleriyse gerçekten lezzetliydi. Şaka olsun diye ona teyzeli- ği yakıştırmışlardı. Yaşı henüz otuz civarındaydı, îlonka başlangıçta oldukça çekingendi, fakat Kalman'm komplimanlarından; güzel ayaklarını, sıcak bakışını, düzgün vücut yapısını övmesinden duyduğu memnunluğu gizleyemez oldu. Kalman'm odası, bodrumda, kalorifer dairesinin bitişiğindeydi. Orada meşe tahtasından yapılmış bir kapıdan tepenin altında derin bir izbeye giriliyordu. Holde, cümle kapısı yanında bir kapı daha vardı. İzbenin daha büyük kısmı, eski sahibi tarafından binaya sonradan eklenmişti. Kalman, her şeyi görmek, bilmek istediği için izbeyi baştan başa dolaştı. İçersi bomboştı, odaları bir hapishanenin hücrelerini andırıyordu. Badanasız duvarlardan rutubet fışkırıyordu. Kalman bütün odaları gezip gördü. Sonra kub- bemsî bir yerden geçti. Hızlı yürüyor ve basamakları sayıyordu. Genişçe bir yere çıktı. Oraya kadar on iki basamak vardı. Kalman burada biraz durdu, bodrumun kapısını açmak istedi, ama açamadı. Kapıdan bir buçuk metre kadar ötede alçak bir pencere gördü, bu pencereden bakınca koridorun öbür ucundaki kendi odasının kapısını tanıdı. Kışın soğuktan korunmak için burayı kapatmanın gerekli olduğunu düşündü. Genişçe alandan yukarıya doğru taş basamaklar vardı. Delikanlı, îlonka'nın sesini duydu, arkasına baktı, ama buradan izbenin kapısı görünmüyordu. On basamak daha saydı ve güneşli avluya çıkınca rahat bir nefes aldı.

Profesör onunla sadece bir kez —gelişinin ertesi günü konuştu. Bu, birkaç dakika sürdü. Delikanlıya elini vermedi, kendini nasıl hissettiğini ve bir isteği olup olmadığını sordu.

Bay profesör, akşamları kütüphanenizde kitap okumama izin vermenizi rica ederim, dedi Kalman.

İhtiyar, önündeki ekmekten bir lokma koparıp ağzına attıktan ve bir yudum da çay içtikten sonra, başını kitaptan kaldırmadan konuştu: Çok acayip şey! —Başını kaldırdı, delikanlıya kalın kaşlarının altından baktı. — Bahçıvanlar da mı kitap okumağa başladılar?

Kitapları çok severim.

E, ne okuyacaksınız? Halk takvimini mi?

Voltaire'nin Felsefî Mektupları'nı yeniden okumak isterdim. 1912 yılından Fransız baskısına sahip olduğunuzu görünce çok sevindim. İhtiyar şaşırdı.

Voltaire mi dediniz? Yanlış anlamış olmayayım ?

Evet, bay profesör...

Hı... Okuyunuz o zaman...

Kalman, gündüzleri bahçe işlerini kusursuz yapıyor, akşam vakitlerini ise kütüphanede kitap okumakla geçiriyordu. Bu, haftalarca böyle sürdü.. Delikanlı, Marian'ı gittikçe daha çok düşündüğünün farkındaydı. Ama kızın onu hemen hemen hiç görmemesine üzülüyor, sinirleniyordu. Gerçi bazı bazı konuşuyorlardı, ama sudan şeylerdi bu konuştukları. Kalman, cephede gördüklerini de anlatmağa kalktı, ama bu anlattıkları karşısında kızın alaycı bir tavır takındığı gözünden kaçmıyordu. Sabah saatlerinde onu sık sık elinde bir kitapla parkta dolaşırken

görüyordu, dersine çalışır bir öğrenci gibiydi, öğleden sonraları genellikle resim çiziyordu. Çoğu zaman günlerce villaya gelmiyor, Kalman onu boşuna bekliyordu. Zaten akşamları villada yatmıyordu. Kalman, Marian'm villaya gelmediği günlerde «Vam» sokağındaki evinde kaldığını îlonka'dan öğrendi. Delikanlıyı acayip ve tedirgin edici bir yalnızlık duygusu sardı. Gerçi, Roji teyze ile İlonka her zaman çev- resindeydiler. Onlarla da konuşabilirdi, ama bu konuşmalar onun manevî yalnızlığını koyulaştırmaktan başka bir işe yaramazdı. İşte onlarla görüşebildiği başlıca konular : «Taze Haberler Gazetesi» nde herhangi bir hizmetçi kızın mutak hikâyesi, «Renkli Romanlar» adı altındaki bulvar romanları dizisinden birtakım kahramanlar, saçma sapan görüşler, kimi zaman da İlonka ile aşk konusunda yarenlikler. Kalman, Duncan'a, kadınlardan korkarım dediği vakit gerçeği söylemişti. Bir kez, zührevî hastalık sonucu yüzü büsbütün kılıksızlaşmış bir adam gördü, o adamın tiksindirici bakışı hiç bir zaman gözünün önünden gitmedi. Sonra, İgnats amcanın hekimlik konusundaki kitaplarını karıştırırken, bu hastalığın tarifini okudu ve korkusu daha da arttı. Hastalıklardan korkuyor, ama genç, sağlam ve güçlü olduğu için aşkı hayal ediyordu. Bir gün uzun bir tereddüt geçirdikten sonra, jünkerlerle birlikte geneleve gitti, genelev kadınlarının dünyasından ebediyen nefret etti. Duygusuz ve mihaniki tatmin usulü, kızların yapmacık hareketleri, işin ticarî yönü ve gizlenemeyen kayıtsızlık onu şaşırtmış, tiksindirmişti. Kalman, üniversite yıllarında da ufak tefek serüvenle? yaşadı, fakat sevinci hiç bir zaman gerekli düzeyi bulmadı, çünkü aşkın yanında tuhaf bir acınma duygusu da eksik olmuyordu. Her bakımdan kendisine

arkadaş olabilecek bir kızı her zaman hayal etmişti. Çok sevebileceği bu kız tahsilli, zeki ve ağırbaşlı olmalı, onunla her şeyi konuşabilmeli, ona sırlarını, tereddütlerini ve düşüncelerini tüm incelikleriyle açıklayacak kadar güvenebilmeliydi. Başlangıçta böyle bir kız, Kalman için sadece bir hayaldi, ama- sonradan gerçek bir varlık halini almağa başladı. Delikanlı anladı : Bu kız Marian olmalıydı.

Ekim ayında bir gün öğleden önce Marian, ma- yosuyle parkta güneşleniyordu. Hava sıcaktı. Kız, artık sararmış olan otların üstüne yüzükoyun yatmış, bir kolunu başının altına koymuştu. Hafif hafif esen sıcak yel, saçını kabartıyordu. Bir armut ağacının gövdesine dayanmış duran Kalman, bir an için aşkını unuttu, hemen kızın üstüne atılmak, mayosunu parçalamak ve vücudunu öpmek gibi bir yabanilik duygusunun içinde kabarmakta olduğunu anladı. Marian kalktı ve Kalman'ı gördü. Delikanlının heyecanlı yüzünü farkedince şaşırdı, çoktan beri dikizlenmekte olduğunu sandı.

Kalman, yavaşça kıza yaklaştı. Marian onun güneş yanığı yüzüne uzun uzun baktı, ondaki ıstırabın belirli izlerini de gördü. Delikanlının yüksek alnına bir tutam saç düşmüştü, hafifçe aralanmış olan dudaklarında acı bir gülümseme vardı. Kalman, kıza bir adım kala durdu.

Ne bakıp duruyorsunuz? dedi Marian.

Kalman, bu kez kızın gözlerinin içine baktı.

Elindeki kovayı bıraktı ve ceplerinde sigara aradı. Bir sigara çıkardıktan sonra cevap verdi :

Söylersem darılacaksmız. Oturabilir miyim?

Marian ona otların üstünde bir yer gösterdi.

Nasıl sigara içiyorsunuz?

«Senfoni», küçük hanım, dedi Kalman. Size de ikram edebilir miyim?
Kız başını salladı ve madenî tabakadan bir sigara aldı.

Ateşiniz var mı? diye sordu.

Olmaz olur mu ? İşte. — Sarı pirinç çakmağını çıkarıp çaktı. —
Cepheden bir hatıra, dedi.

Kız gülümsedi. Sigaradan bir nefes çekince öksürmeğe başladı.
Sert bu, dedi.

Evet...

Her şeye rağmen bilmek isterim, niçin öyle bakıyordunuz?

Açık söylersem darılacaksınız.

Açık konuşanları severim.

Marian yeniden öksürmeğe başladı, yüzü kızardı, yutkundu ve
sigarayı attı.

Konuşunuz!

Kalman çaresizlik içindeydi.

Söyleyeceğim, dedi. Göğsünüze ve bütün vücudunuza bakıyordum.

Aynı zamanda elbisesiz ne kadar güzel olabileceğinizi düşünüyordum.

Ne yazık ki, duygularımı çar Solomon kadar güzel ifade edemiyorum,
ama siz Sulamit gibi parlaksınız.

Siz gerçekten Solomon değilsiniz, dedi Marian. Ama küstahların da
sonuncusu değilsiniz... — Mayosunun askısını düzeltti ve gözlerini
kırıştıtırarak, delikanlının gözlerinin içine baktı. — Aslında kimsiniz
siz?

Bildiğiniz gibi, Pal Şuba. Diplomalı tarım uzmanı...

Yüzde yetmiş beş de harp malûlü. Bunu, sorgu yargıcına anlatınız.

Benim tıptan anladığım kadar siz de bahçıvanlıktan anlıyorsunuz.

İşlerimi kötü mü yapıyorum acaba?

Marian gülümsedi, pürüzlü sesi alaycıydı :

Sorgu yargıcının tatsız sorularından kaçınmak isterseniz, biraz daha okuyup öğrenmelisiniz.

Kızın böbürlenışı, Kalman'ı şaşırttı.

Bunları bana niçin söylediğinizi anlayamıyorum, küçük hanım.

O halde aptalsınız demek. Tahmin ettiğimden daha da aptal. —

Kalman'ı tepeden tırnağa süzdü. Delikanlı kızıl bozul oldu. Kız daha sakın bir sesle devam etti : — Bıyığınızı kesmekle pek fazla değişmemişsiniz. Anabella'da, taparcasına sevdiği yeğeninin fotoğrafını görmüşlüğü var.

Kalman, kıza afal afal baktı.

Neden söz ettiğinizi anlayamıyorum...

Önemi yok. İgnats amca anlatır. Ama o zamana kadar villa

personelinin gözü önünde bir defa bari saralı rolünü oynaymız. —

Marian ayağa kalktı ve tekrar delikanlıya baktı. — Babamın kitaplığında, hastalığı tüm ayrımtılarıyla anlatan kitaplar bulacaksınız, okuyup öğreniniz. —Giderken de eklemeyi ihmal etmedi : —

Diplomalı bir uzman, köknar ile serviye birbirine karıştırmamak.

Kitaplıkta, bahçivanlık konusunda da kitaplar bulacaksınız.

Günler geçiyor ve Kalman, Marian ile gittikçe daha çok

yakınlaştıklarını hissediyordu. Kız gitgide daha sevimli oluyor, bir küçük yaramaz edasıyla şakalaşıyor, fakat bazı bazı Kalman'la alay etmekten de çekinmiyordu. Bir defasında ondan, öbür çiçeklerin arasında şakayıkı tarif etmesini ciddiyetle rica etti. Başka bir zaman ise :

Söyleyiniz bana, bay Şuba, dedi. Şu gördüğümüz çiçek, gerçekten mi gül?

Kalman öfkelenmiyor, kızın şakalarına gülmek

le karşılık veriyordu. Bir sabah yere düşen kuru yaprakları, evleklerin arasına taşımak üzere el arabasına yüklerken, kız kalın bir fanila giymiş olarak patikada ona yaklaştı. Gökyüzü kurşunî ve rutubetli, şehir ise koyu bir sis içindeydi. Kız elini kaldırdı:

Alo! Servi! dedi.

Kalman da gülerek karşılık verdi :

Günaydın, Köknar!

Durup konuştular. Marian'ın üzerinde hâlâ bir lise öğrencisinin delişmenliği vardı. Gülerken mavi gözlerinde kıvılcımlar oynayıyordu.

Kalman ise hemen ona atılıp sarılmamak için kendini zor tutuyordu.

Henüz aşkı konuşmamışlardı. Bazan kütüphaneye girdiği vakit

Marian'ı da orada buluyordu. Kitaplar ve edebiyat konusunda kimi

zaman sabahlara kadar tartıştıkları oluyordu. Delikanlı, bazı hu-

suslarda Marian'ın kendisinden daha bilgili olduğunu görüyor ve

şaşıırıyordu. Kız şehirde kaldığı zamanlar Kalman hiç bir yerde

duramıyor, kaldırımında bir uçtan bir uca gidip geliyor, rüzgârın

uğultusunu dinliyor ve yalnızlıktan çatlayacak gibi oluyordu.

Haftalardan beri şehre gitmemişti, şimdi dünya ile biricik bağlantısı

Marian idi. İgnats amca ses çıkarmıyor, Kalman ise, kızın «harp

malûlü» nün durumundan amcayı düzenli olarak haberdar ettiğini bil-miyordu.

Havalar soğudu. Kaloriferi çalıştırmalıydı. Kalman kalorifer işini çabuk

kavradı. İş yorucu, bilhassa yakıt malzemesini kaldırıp koparmak

zordu, lâkin Kalman esef etmiyordu, çünkü vücut yapısı sağlamdı,

yemek iştahı da yerindeydi.

Profesör bir ateşçi getirmeyi önerdi, fakat Kalman buna gerek

olmadığını, kışın bahçede yapılacak bir iş kalmadığı için bu işe

yeterince vakti ol

duğunu söyledi. Gerçekten de öyleydi. İlk kar yağdıktan sonra Kalman yorgunluk duymaz oldu, işini çarçabuk bitiriyor ve kitapların başına koşuyordu. İngilizce ve Almancayı iyi konuşuyor, yalnız Fransızcası biraz kusurlu olduğu için onu ilerletmek istiyordu. Pal Şuba'nın biyografisini her gün tekrar ediyordu, onun kişiliğine ilişkin delilleri tıpkı bir dua gibi ezberlemişti, çünkü tesadüfen de olsa hiç bir yerde ve hiç bir zaman yanılmamak istiyordu. Bir gün Ignats amca haber gönderdi, sabırlı olmasını, hiç bir yere çıkmamasını öğütlüyor, gizlilik yönünden bunun en önemli bir şey olduğunu belirtiyordu. Günler geçiyor ve Marian, hayalinde gittikçe daha çok yer ediyordu. Belki bu hayalde genellikle bir kadın isteği de vardı. Kimi zaman Ilonka da aklından geçiyordu. Çünkü Ilonka ona, kendisini odasında ziyaret ettiği takdirde kovmayacağını kesinlikle göstermişti.

Noelden önce villada yalnız kaldı. Roji teyze ile Ilonka, öğleden evvel çıkmışlardı. Profesör Seged'- deydi, geceyi «Vam» sokağındaki evinde geçiren Marian ise telefon etmiş ve villaya akşam üstü geleceğini bildirmişti. Kalman kaloriferi yaktı, odaları dolaşarak ısı derecesini yokladı ve çiçekleri suladı. Sonra, durup dururken bir çiçekçi salonuna telefon etti, profesör Kaldi adına gül ısmarladı. Çiçekleri herhangi biri aracılığıyla göndermelerini ve masrafını düşünmemelerini tenbih etti. Trotuvarı siipür- meğe çıktığı zaman bile hep çiçekleri düşündü. Kar tanecikleriyle karışık soğuk rüzgâr yüzüne iğne gibi batıyordu, ama bu, Kalman'ın neşesini kaçırma- dı. Delikanlı öğle yemeğini yedi, tabakları yıkadı, sonra kütüphaneye kapanıp uyuklamağa başladı. Saat dörde doğru villa kapısının zili onu uyandırdı. Bir

oğlan gül demetini getirdi. Kalman'da sevincin sonu yoktu. Çiçeklerin parasını ödedikten ve oğlana bahşişini verdikten sonra, koşa koşa merdivenden yukarı çıktı, Marian'm odasını açtı. Hoş bir sıcaklıkla karşılaştı. Lambayı yaktı. Gardrobun üstünden bir seramik vazo aldı, su ile doldurdu, gülleri içine koydu ve vazoyu divanın kenarındaki küçük masaya bıraktı. Teras yönünden Marian içeriye girdiği vakit, Kalman hâlâ güllerin başından ayrılamı- yordu. Kızın başı kardan ıslanmıştı. Delikanlı biraz şaşkın ve utangaç bir tavırla kıza baktı. Kız ise kâh ona, kâh güllere bakıyordu. Delikanlının cesareti kırıldı. Kusura bakmayın, bu kadar erken döneceğinizi bilmiyordum.

Çok .güzel, dedi kız. Benim mi bunlar?

Kalman başıyla cevapladı.

Teşekkür ederim.

Beğendiniz mi?

Gülü çok severim. Büyük masaya koyacağım bunları, çünkü çok hoş kokuyorlar.

Delikanlı vazoyu tutup kaldırmak isterken elleri kızın ellerine dokundu. Sonra kızı tutup kendine çekti ve uzun süre öptü. Marian karşı koymadı.

Marian, başını Kalman'ın göğsüne koymuş yatıyordu. Kalman, nezaketle onu okşayıp öptü. Oda karanlıktı, yalnız sigaralarının ateşleri ışıldıyordu.

Marian fısıltı ile konuştu :

Seni kaybedeceğimden korkuyorum.

O halde beni seviyorsun demek.

Askerî mahkeme, asker kaçakları Kalman Borşi ile Şandor Dombai'yi ölüme mahkûm etmiş.

Kalman ürperdi :

Nereden biliyorsun?

İgnats amca mahkeme kararını gösterdi. Şehirde görünmemelisin. Villa güvenli bir yer. Gerçekten son yaklaşmış görünüyor.

Ama o zamana kadar çok insan telef olacak.

Biz yaşayacağız. Ruslar, Nevel'de Almanların savunma hattını yarmışlar.

Nevel nerede bulunuyor?

Bilmiyorum, ama yakın olmalı.

Belki de Macaristan'a İngilizler ve Amerikalılar girip yerleşecekler.

Hep bir. Ancak şu beklediğimiz son gelsin... Beni seviyor musun?

Çok mutluydular, fakat duygularını herkesten gizlemek zorundaydılar.

Kış mevsimi böyle geçti. İlkbaharda, ayrı yaşayamayacaklarını

anladılar. Bir Mart günü Marian, İgnats amca ile Anabella'nın akşam

yemeğine geleceklerini söyledi. İgnats kendisiyle görüşmek istediği

için Kalman, kütüphanede oturup beklemeliydi.

Delikanlı sabırsızlıkla sordu :

İlişkilerimizi söyledin mi ona?

Tanrı korusun! Öyle şey söyler miyim?

Anabella da mı bilmiyor?

Mutluluğumu, herhangi bir kimseye mutlaka anlatmam mı gerekliydi, Servi?

Anlıyorum, Köknar. Tahmin ederim ki, Ana- bella, İgnats amcaya bir şey söylemeyeceği için söz vermiştir.

Kalman heyecanla bekliyordu. Dreiser'in «Amerikan Tragedyası» nı okuyor, fakat bir türlü dikkatini yoğunlaştıramıyordu. Koridora müzik sesleri

yayılmıştı. Gümüş mutfak takımlarının tıkırtısı, şampanya şişelerinin patlayışı ve konuşmalar da kısmen duyuluyordu.

Anabella kapıyı açtı. Koyu yeşil kadifeden bir elbise giymişti. Kalman sevinçle kalkıp Anabella'yı öptü. Anabella gülümsedi, mutluydu.

Oturmadı, az sonra Ignats'm geleceğini söyledi.

Annenin selâmı var, dedi.

Kalman yüreğinde bir ağrı duydu.

Nasılmış? diye sordu.

Bombardımanlardan önce Amerika'ya gitmiş. Ama deden ölmüş. —

Birdenbire ezici bir sessizlik çöktü. Anabella'nın gözleri yaşardı. — Eve bir bomba isabet etmiş.

Kalman başını eğdi ve Oliver Campbell'i anılarında canlandırmağa çalıştı, fakat bu, bir dakikadan fazla sürmedi.

Annene mektup göndermek istersen, birkaç satır yazıp Ignats'a ver.

Adresini, adını da yazma.

Nasıl göndereceksiniz?

İsveç elçiliği aracılığıyla. Kendini koru. — Kalman, kara haberin etkisinden hâlâ kurtulamı- yordu. — Mutlu musun?

Kalman başıyla onayladı, ama hemen gözlerinden yaşlar dökülüverecek gibiydi.

Marian'ı koru, seni çok seviyor. Tahmin ettiğinden daha çok. Sen de seversen, evlen onunla.

Şimdilik olanaksız.

Savaştan sonra.

Sağ kalırsak.

Kalmamız lâzım.

Elbette. Bunu herkes ister. Ama savaşın ilk kurbanları olduğu gibi son kurbanları da olacak. İlk

kurbanlardan uzaklaştık artık. Ama sonuncular kimler olacaklar acaba?

Kalman mektubu yazarken, annesine karşı ne denli soğumuş olduğunu düşündü. Ona ne yazacağını bilemiyordu. Çocukluğunu düşünüyor, fakat o eski yıllardan gözünün önüne gelen tabloları bulanık görüyordu. Babasının ölümünden sonra annesinin ondan o denli çabuk vazgeçişini bir türlü unutami- yordu. Daha İgnats amcanın ilk sözünde annesi, Kal- man'm Macaristan'da kalmasına razı oluvermişti. Bir defa Anabella, nasılsa ağzından bir söz kaçırmıştı. Ama gerçektir bu : Annesi, babasından çocuğu olmasını istemediği için onu doğurmakta çok tereddüt etmişti... Her şeye rağmen Kalman, birkaç satır yazabildi. Mektubu bitirir bitirmez Şavoş girdi. Sarmaş dolaş oldular. Doktor, hal hatır sorduktan sonra onu tepeden tırnağa süzdü.

Erginleşmişsin, oğlum, dedi.

Sonra, cebindeki deri kılıflı tabakasından bir puro çıkarıp yaktı.

Kalman ona mektubu uzattı :

Bunu Anabella'ya ver, dedi.

Doktor mektubu cebine koydu ve saatma baktı.

Vaktimiz az, konuşmamız ise epey uzun sürecektir.

Kalman, sandalyesinin arkasına dayandı ve ayaklarını uzattı.

Doktorun gerçekten tuhaf bir adam olduğunu düşündü. Altı aydan beri görüşmemişlerdi ve nihayet görüşebildikleri bir sırada doğrudan doğruya iş konusuna geçiyordu. Duygusuz bir adamdı bu Şavoş, sadece soğuk bir rasyonalizm.

Kalman, aldatılmış hissiyle karşılık verdi :

Seni dinliyorum.

Monthy Pincton'ı hatırlar mısın? Otuz sekiz yılında kursu birlikte bitirdiniz.

İriyarı, sarışın...

Ha, ne biliyorsun onun hakkında?

Düşünmeliyim biraz. —Kalman gözlerini yumdu. Monthy Pincton'm islav yüzünü görür gibi oldu. — Bildiğime göre Lehlidir. Hatta bir defasında Oxford üniversitesine Varşova'dan geldiğini söylemişti. Babası doktor. Ama Pincton onun takma adıdır, gerçek adını bilmiyorum. En çalışanlar arasındaydı.

O, senin için neler biliyor?

Dışarda ansızın bir yağmur boşandı. Rüzgâr kapılardan birini şiddetle açıp kapattı.

Kendim için hiç bir şey anlatmış değilim. Bir kez bana, Bavyeralı olup olmadığımı sormuştu. Ve beni öyle belledi sanırım. Bu yanlış kanıyla kalması için kimi zaman onun önünde Almanca sövüyordum.

Konuşmalarımız ise genellikle İngilizceydi.

Baş hekim dalgındı. Ağzında Havana purosı ile kamburlaşmış olarak otururken, İngiliz gizli servisinin Macaristan'daki şeflerinden biri olmaktan ziyade, yaşını başım almış bir tiyatro müdürünü andırıyordu.

Kursta senden başka kaç Macar vardı?

Bilmiyorum.

Monthy Pincton, Macardır. —Doktor bunu, sanki dışarda henüz boşanmış olan yağmurdan söz ediyormuş gibi bir kayıtsızlıkla söyledi.

— Halen Ti- bor Helmetesi adıyla Macar Telgraf Ajansında çalışıyor.

Kalman hayret etti. Az daha doktora, bunu nereden bildiğini soracaktı, ama bu sorunun saçma olacağını hemen sezdi. Mademki Budapeşte'de çalışı

yor, İgnats amcanın daha sorumlu yöneticilerle olan bağlarını da belki Monthy sağlıyordu.

Benim grubumda değil, dedi baş hekim. Hakkımda bir şey bilmiyor. İki yıldan beri polis, adamlarımızı tutukluyor. Helmetsi'nin bir hain olduğu kuşkusu çıktı ortaya.

Bu, olamaz! Değil mi ki, Monthy...

Yanılmamız mümkün, ama burada yanıldığımızı sanmıyorum. Geçen yıl Helmetsi, muhasara altındaki Varşova'da üç ay kaldı. O döndükten sonra, mukavemet hareketinin önderlerinden üç kişi tutukladılar.

Her üçü de siyasal casusluk şubesinin kurslarını bitirmişti.

Belki de bir rastlantıdır, bu.

Aralık ayında Helmetsi muhabir sıfatıyla Belgrad'a gönderildi. Oradan Atina'ya geçti. Henüz o Yunan toprağına ayak basmadan, binbaşı Heinrich von Schliken'in adamları, Belgrad'da Mirko Stan- koviç'i ve bütün örgütünü ele geçirdiler. Mirko da, siyasal casusluk şubesinin kurslarını bitirmişti.

Atina'da herhangi bir kimseyi tutukladılar mı?

Orada olmadı bu. Ama dün Bazil Tompson'ı yakalamışlar. Onu tanırırsın, değil mi?

Nerede tutuklamışlar Bazil Tompson'ı?

Budapeşte'de.

Bazil de mi Macar?

Evet, gerçek adı Geza Tombor.

Helmetsi ile bağlantısı var mıydı?

Hayır, fakat Helmetsi'nin onu tanıması ve ele vermiş olması çok muhtemel.

Kalman'ı tuhaf bir heyecan sarmıştı.

Helmetsi'nin direkt bağlantısı kim?

Direkt bağlantısı yok. Helmetsi strateji gru-

bundandır ve şimdiye kadar yedekti. Yılda iki kez rapor vermeliydi. Genellikle Macaristan'da görev almamıştır. Elbette, adamlarımızı ele verenin o olduğunu sadece tahmin ediyoruz henüz.

Kalman sinirliydi. Yerinden kalktı, pencereye kadar gitti ve birkaç saniye yağmur damlalarının şı- pırtısını dinledi. Birdenbire korkuya kapıldı.

Şimdi ne yapacağız?

Helmetsi'nin hain olup olmadığını anlamalıyız.

Nasıl?

Helmetsi kurye bekliyor. Sen, kurye sıfatı- le onun karşısına çıkacaksın.

Ama beni ele verirse?

O zaman başına gelecekleri düşün. —Doktor gülümsedi. — Seni koruyacağız. Ama elbette kurtuluşun, her şeyden önce kendi hünerine bağlı. Bundan vazgeçmelisin, oğlum!

Neden vazgeçmeliymişim ?

Herhangi bir görev karşısında birtakım saçma sorularla beni öfkeliendirmekten. Elbette seni yakalayabilirler. Beni de. İngiltere ve Rusya'dan her gün binlerce istihbaratçı pilot uçuyor, ama onlardan hiç biri, yakalanırsa ne olacağını komutanına sormuyor.

V

Kalman, doktorun bu sert konuşması karşısında önce biraz şaşırdı, ama sonradan düşünceleriyle baş başa kalınca ona hak verdi. Şimdi görevi nasıl yerine getireceğini düşünüyordu. Tibor Helmetsi'nin

her gün öğleden sonra saat dörtten altıya kadar «New York» kahvesinde bulunduğunu biliyordu. Orada, «Dohan» sokağı yönünde ayrılmış bir masası vardı.

Baş hekimin planına göre, Kalman gidip onun masasına oturmalı, parolayı söylemeli, belirli bir şey anlatmaksızın ve adresini dahi vermeksizin, ona, yakın günlerde büyük bir aksiyonun başlayacağını ve bu aksiyonda Helmeti'yi bizzat görevlendireceğini bildirmeliydi. Baş hekimin adamlarından biri Helmeti'yi gözetleyecek ve Helmeti, Şavoş'un tahmin ettiği gibi hain olduğu takdirde, Kalman'ı izlemeleri için mutlaka şefine telefon etmenin yolunu arayacaktı. Bu plan, delikanlının hoşuna gitmedi. Bakalım kahvede Helmeti'nin yardımcısı yok muydu? Pek akıllıca düşünülmüşse benzemiyordu bu iş. Başka bir çözüm yolu aranmalıydı.

Kalman korkuyordu. Gizlendiği günden beri şehre girmemişti. Adının polis bülteninde kayıtlı olduğunu biliyordu. Her polisin ve jandarmanın elinde tarifi ve belki fotoğrafı da vardı. Kalman, şehre öğleden evvel gitmeye karar verdi, çünkü kahvenin de nerede bulunduğunu bilmiyordu.

Bahçede Marian ile karşılaştı. Öpüştüler. Villadan onları göremezlerdi, çünkü çamların arkasındaydılar. Kalman kızı heyecanla bağrına bastı.

Kız fısıltıyla konuştu :

Bütün gece seni düşündüm. Odama gelmeni bekledim.

•— Sen neden gelmedin? Ben de uyumadım.

Cesaret edemedim... Sana söylemedim henüz... Geçen hafta bir gece aşağıya indim, yanma gelecektim. Yalın ayaktım ve koridora çıktığım

va-

F. 5

65

kit, Roji'yi kulağını kapıya dayamış dinlerken gördüm.
Doğru mu söylüyorsun?
Evet. Fakat o, ailenin güvenilir insanı. Artık on yıldan beri bizde.
Geldiği vakit yirmi yaşındaydı... Meraktan olacak.
Henüz belli değil. İlonka ne zamandan beri çalışıyor burada?
İki yıldan beri.
Size gelişi nasıl oldu?
Bir profesörün tavsiyesiyle geldi. Babam hizmetçi arıyordu. Bu saçmaları at kafandan. Evhamlanırsan sinirlerinden hayır kalmaz.
Bazı şeyleri anlamıyorsun henüz, şekerim.
Marian, elindeki kuru dal parçasıyla toprağı karıştırıyordu. ' Hiç düşünmeden konuştu :
Senin anladığın kadar bari anlıyorum. — Sonra eliyle bir ağacı gösterdi : — Bir ağaçkakan !
Kalman, kızın yanında bir soğuk taşın üstüne oturdu.
Şehre gitmeliyim, dedi.
Hayır, bırakmam seni...
Gitmeliyim.
Kız onun ellerine yapıştı, gözlerinin rengi ko- yulaştı.
Seninle birlikte geleceğim.
Yalnız gitmeliyim.
Kalman, kızı kendine çekti ve alnına bir öpücük kondurdu.
Nereye gitmen gerekiyor?
Kalman şakalaşmaya çalıştı :
Köknarcığım, sevişiyoruz, ama böyle yersiz sorular sormamaksın bana. Çaresi yok, söyleyece

ğim. Ver şu elceğini. — Fısıltıyla konuştu : — Güzel bir kızdan telgraf aldım, bekliyor beni.

Korkuyorum. Şakalaşacak halim yok. Seninle gelmek istiyorum. imkânsız bu. Bana yardım etmek istiyorsan, gene de bir şey yapabilirsin. Roji teyzeyi bir yere gönder. Herhangi bir tanıdığın yanına olabilir...

Ona inanmıyor musun?

Yalnız kendime, bir de sana inanırım. Bugün bir yere çıkacak mısın? Saat ikide babamı istasyona götüreceğim, saat üçte de üniversiteye gideceğim. Villaya dönmeyebilirim de.

«Vam» sokağındaki evde mi kalacaksın?

Her halde. Henüz bilmiyorum, işini bitirince oraya gel. Daha oraya gelmiş değilsin.

Gece orada mı kalayım?

Niçin olmasın?

itirazım yok. O halde akıllıca bir şey düşünelim de, buraya gelmeyi şimi mazur gösterebileyim.

Kalman mutfakta yemek yiyordu. îlonka onun karşısında sütlü kahve içiyor, Roji teyze ise sobada ekmek kızartıyordu. Şişman yüzü terden ışıldıyordu. Radyodan haberleri veriyorlardı, Roji teyze ise asker karılarının kocalarına bağlılığından söz ediyordu. Bu sözlerin İlonka'ya yöneltildiği belliydi. Nişanlısı Doğu Cephesinde savaşmakta olan îlonka, Kalman'a gönül vermişti çünkü. Aşçı kadın, kocasına ihanet eden her asker karısı veya nişanlısının, çırılçıplak kızgın soba üstüne oturtulması gerektiği

ni iddia ediyordu. Kalman gülümsüyordu, İlonka elini salladı : «Roji, cephede nişanlımın bana ihanet etmediğini biliyor mu? Erkekler alçaktırlar.» demek istedi.

O halde niçin erkek peşinde koşuyorsun?

İlonka, öfkeyle ona cevap vermek üzereydi ki,

Marian mutfağa girdi. Kalman'a yaklaşıp :

Pali, dedi. Bir iş yapmanız gerekli.

Kalman, saygıyla ayağa kalktı.

Buyurunuz, küçük hanım.

Bir tanıdığım, kendisine bir kitap göndermemi rica etti. Kitap çok değerli olduğu ve pek nadir bulunduğu için postaya vermeğe cesaret edemiyorum. Sizin götürmenizi istiyorum.

Memnuniyetle. Nereye götüreyim?

Zegled'e. Saat 11.30 trenine yetişebilirsiniz. Yarın sabah dönersiniz.

Hemen gidiyorum.

Kahvaltınızı yapınız, vaktiniz var nasıl olsa. — Bundan sonra Roji'ye döndü. — Roji, Pali'ye yolluk veriniz.

Sonra, kütüphanede Kalman, Marian'ı uyardı :

Şimdi dikkat et bakalım, Roji herhangi bir kimseye telefon edecek mi?

Saat on ikiden önce çıkmak isterse izin verme. Anlıyor musun?

Marian, gülümseyerek delikanlıyı öptü :

Aptalsın, dedi. Bu, yolluğun. Beni unutma.

Kalman artık şehre varmıştı. Pencereden dışarıyı seyretmekte olan

Marian, Roji'nin hızlı adımlarla villa kapısına doğru yürüdüğünü

gördü. Saa- tma baktı. On birdi. Yüzü sapsarı oldu.

Roji!

Kadın durdu ve arkasına dönüp baktı.

Ne var, küçük hanım ? — Elindeki pazar çantasını sallayarak birkaç adım geriye döndü.

Nereye gidiyorsunuz?

Paydl'a. Öteberi almalıyım, küçük hanım, çünkü az mal getiriyorlar ve çabucak kapışılıyor...

Geliniz buraya, Roji, sizinle görüşmeliyim.

Bir demet kaz tüyüyle kitapların tozunu silmekte olan Ilonka güldü :
Bırakınız gitsin, küçük hanım. O koca göbekli bakkalını görmezse ölür.
Onu görmeden bir gün bile duramaz.

Marian arkasını dönerek sordu :

Kim bu Paydl?

Siz tanırırsınız onu. Nazi midir nedir, şeytan gibi bir herif. Hani geçen defa buraya gelmişti...

Bu arada Roji teyze de girdi. Toparлак yüzü hafifçe kızarmıştı. Suçsuz edasıyla kıza baktı.

Marian dayanamayıp sordu :

Nazi Paydl size abayı yakmış galiba?

Roji, Marian'a baktı, sonra her ikisi bir kahkaha attılar.

İyi ama o koca göbeğiyle eğilip ayakkabılarını bile bağlayacak hali yok...

Çizme giymesi de her halde ondan olacak, dedi Ilonka.

Marian bu şakalara kızmıyor, çünkü mümkün olduğu kadar daha çok vakit geçmesini, Kalman'm menziline ulaşmasını istiyordu.

Öğleden sonra gidemez misiniz?

Şimdi gitmeliyim...

Ilonka gitsin. Sizinle biraz görüşmek istiyorum.

Aynı zamanda Marian, Roji ile ne konuşabileceğini de bir türlü kestiremiyordu.

Bu sümüklünün elinden bir şey gelmez, dedi Roji. Onun akli başka yerlerde uçuyor. Koşa koşa gider ve hemen dönerim... Hayır... Siz gidiniz, Ilonka. Marian'm ruh hali kesinlikle değişmişti. Kalman, caddede ağır ağır yürüyor, sıkıntıdan yüreği çatlayacak gibi oluyor; o anda herkes tarafından gözetilmekte olduğunu sanıyordu. Bir süre dışarıda kaldı, kahveye girip çıkanları seyretti. Kursta öğretildiği gibi her şeye dikkat ediyordu. «En önemlisi, çıkış yolunu sağlama bağlamaktır» diye düşündü. Kahveye girdi. Çabucak içeriye bir göz gezdirdi, sonra balkona çıkıp bir masaya oturdu, oradan her yeri görebiliyordu. Bir şişe bira içti ve kahveden çıkanlara bakarak, îgnats amcanın planını değiştirmeye karar verdi. Çarçabuk hesabı ödedi ve Buda'ya giden tramvaya bindi. «Margit» köprüsünü geçince tramvaydan indi ve kıyıdaki sokaktan hızla yürüdü. «Deja Silagi» meydanında bir müddet dalgın dalgın dolaştı, kararını bir kez daha yokladı, sonra bir dükkândan sigara aldı ve Marian'a telefon etti. Kızın sesi heyecanlıydı, ama Kalman nedenini sormadı, çünkü fazla konuşmağa vakti yoktu, baba- sıyle birlikte istasyona gitmemesini, «Dejo Silagi» meydanına gelmesini rica etti. Kiliseye yakın bir yerde kendisini bekleyeceğini bildirdi. Marian'm telâşlandığını sanıyordu, çünkü birkaç kez durumunun ne olduğunu sormuştu. Kalman ise ona, senin yokluğundan başka bir şey hissetmiyorum, cevabını vermişti. Manan susuyordu, artık telefonu kapattığı sanılabilirdi, ama birdenbire konuştu :

Sen haklısın. Hiç bir şey sorma, her şeyi sonra anlatacağım.
Geliyorum.

Ne bakımdan haklı olduğunu anlayamadı, birkaç dakika düşündü,
sonra şaşkınlıkla omuzlarını kaldırdı.

Marian bir saat kadar sonra geldi. Memnunlukla delikanlıya
sarılabilecek bir durumda olmasına rağmen, çekingen davranıyordu.
Ne oldu? diye sordu.

Önce beni öp. Ondan sonra anlatacağım. Senin yanma gelmek
istiyorum.

Gel.

Marian'm evi, Kalman'ı büyüledi. Evin her köşesinden, basit, fakat
özenle yapılmış her eşyadan sıcaklık fışkırıyordu. Alçak geniş divan,
açık renk tahtadan yapılmış kitap rafları, küçük masa, koltuklar,
kısacası her şey görenin gönlünü okşuyordu. Marian, Kalman'ı
mutfığa götürdü. Mutfak, temizlik ve düzen bakımından herhangi bir
kimya fabrikasının laboratuvarını andırıyordu.

Harikulade! dedi Kalman.

Odaya döndükleri vakit, Kalman pencereye gitti. Marian merakla
bekliyordu. Kalman, ansızın telefon konuşmasını anımsadı.

Söyle bakayım, neymiş o haklı olduğum husus?

Saat on birde Roji dışarıya çıkmak istedi.

Engelledin mi?

Evet. Öteberi almak istiyordu. Onun yerine İ'onka'yı gönderdim. Aym
birinde Roji'yi serbest bırakacağım.

Tanrı korusun! Kalması daha iyi olur.

Niçin?

Kalman saatma baktı.

Sonra konuşuruz. Bana yardımcı olabilir misin, Marian?

Elbette.

Ama hiç bir şey sormayacaksın.

Ne istediğini söyle.

Şu karşıki pencereyi görüyor musun? Orada kimin oturduğunu öğrenmelisin.

Şimdi mi gideyim?

Şimdi.

Sen burada bekleyeceksin, değil mi?

Elbette. Dur biraz, nasıl hareket edeceksin?

Orasını bana bırak.

Pencereden bakılınca kız, olduğundan daha körpe ve küçük görünüyordu. Trotuvarda biraz durdu, çevresine bakındı, sonra hızla sokaktan geçerek karşıki evin kapısına doğru yürüdü.

Kalman, kitapların bulunduğu rafa yaklaştı, Tolstoy, Çehov, Destoevski, Turgenev, Thomas Mann, Roje Marten dö Gar, Anatole France, Shakespeare ve Bernard Shaw gibi klasiklerin adlarını ilgiyle okudu. Felsefî ve psikolojik kitaplar dizisinde hepsinden daha ince olan bir kitap gördü. Kapağında : «Kutsal Tacın Kuramı» yazısı vardı. Kalman epey meraklandı, bu küçük kitabı yerinden çekip çıkardı ve ilgiyle karıştırmağa başladı. İçinde takdim sayfası yoktu. Karıştırmağa devam etti ve nihayet okumağa başladı : «Eyleme hazır olmak için her devrimci işçi...» Merakı gitgide artıyordu, daha öteye geçti : «Şayet herhangi bir kimse, Rusya'da- ki adaletsizlikten...»

Her şeyi anladı Kalman. Elinde, Lenin'in Ma- carcaya çevrilmiş kitaplarından biri bulunuyordu. Üniversite sıralarmdayken, Bratislava'dan Macaristan'a kaçak olarak Lenin'in kitaplarının getirildiği-

iii duymuş, ama şimdiye kadar onlardan hiç birini görmemişti. Bu keşif, Kalman'm sinirine dokundu. Kitabı yerine bıraktı ve pencerenin kenarına dayanıp düşünmeğe başladı... Söylenilen doğruymuş demek. Marian'm cidden komünist olduğu ya da hiç değilse komünistlerle bağlantıda bulunduğu anlaşılmıyor mu? Kalman, karşı tarafa baktı. Pencerede Marian'm güler yüzünü gördü. Erguvanî bir elbise giymiş yaşlı ve sarışın bir kadın, karşısına geçmiş, ona bir şeyler anlatıyordu. Sonra kadınlar pencerenin perdesini çektiler ve gözden kayboldular.

Kız döndüğü vakit saat üçü geçiyordu. Kalman sarılıp kızı öptü.

Bir şey öğrenebildin mi?

Kız kanepeye oturdu.

Biraz. Evin sahibi, elçilikte birinci kâtip olan Vazul Gomori. Halen Ankara'da çalışıyor. Şimdi evde dul bir kadın olan annesi Vazulne Gomori (evlenmeden önceki adı Elvira Düntezendorfer) ile sağır bir kadın olan hizmetçisi Anna Mord oturuyor. Ev beş odalı. Odalardan üçü «Fö» sokağına, ikisi avluya bakıyor. Bayan Elvira, Macarcayı pek az biliyor, Almanya'ya göç etmek istiyor. «Adolf Hitler'i bize Tanrı gönderdi, kızım» diyor. Elbet bu sözleri Almanca olarak söyledi. Seni ilgilendiren ne var başka?

Fevkalade! Bütün bunları nasıl öğrenebildin?

Çok kolay. Zile bastım. Beni içeriye davet ettikleri vakit, üniversiteli karnemi gösterdim ve : «Hristiyan Kadınların Millî Birliği adına geliyorum» dedim.

öyle bir birlik mevcut mu?

Ne gezer. Ama gösterişli bir firma, değil

mi? Macarcayı konuşmakta çok güçlük çektiğini anlayınca, konuşmayı Almancaya çeviriverdim. Kadındaki sevinmeyi bir görseydin! Sonra, Birliğin ricası üzerine ve Almanya'nın dostları olarak biz yurtsever üniversitelilerin, istek konserlerini halkın dinleyip dinlemediğini ve programın yurtseverlik ilkesine uygun bulunup bulunmadığını inceleyip öğrenmek için dolaştığımızı söyledim. Bu arada çevreme dikkatle göz gezdirmekten de geri durmadım, aynı zamanda onun nakışlı masa ve karyola örtülerini, esnaf tablolarını ve evini durmadan övdüm. Çok iyi anlaştık. Kalkmamı hiç istemedi.

Kalman ayağa kalktı :

Vaktimiz yok, dedi. En geç saat altıda burada olurum.

Çıkıyor musun? Artık burada kalacağını sanmıştım.

Ne demek o «artık»?

Artık görevin yerine getirildi sanmıştım.

Kız, elindeki sigarayı kül tabağına bastırdı ve delikanlıya üzüntüyle baktı.

Ey aptalım, ben henüz görevimin başında bulunuyorum.

Marian göz ucuyla pencereyi gösterdi :

E, bu ne içindi?

Sadece bir hazırlık. — Kalman kaşlarını çattı.— Marian...

Söyle.

Komünist misin?

Bu soru kızı hazırlıksız yakaladı. Bakışı bir tuhaf oldu.

Başka soruların var mı?

Kalman ona biraz daha yaklaştı.

Şu anda yok.

E, öyle olsam ne çıkar?

Bana doğruyu söyle.

Bir noktada iyice anlaşalım seninle, Kalman. — Maria'nın sesi sakın, fakat sertti. — Ben sana kimlerle iş çevirdiğini sormuyorum, sen de bana benzeri şeyleri sorma. Antifaşistiz, sevişiyoruz. Şimdilik bence bu çok şey ifade eder.

Demek komünistsin?

Marian kalktı, delikanlının boynuna sarıldı.

Kalman, kurnazlığı bırak. Hep bir, bundan fazla hiç bir şey söylemeyeceğim sana.

Artık sekiz yıldan beri karşı istihbarat şubesinde baş müfettiş olan yedek subay Oskar Şalgo, loş koridorun öbür ucuna doğru hiç çıtırtısız yürüdü. Adımlarının yumuşaklığı kaslarının idman görmüş olmasından değil de, bu kırk iki yaşındaki adamın bizzat yumuşak oluşundan ve rahatı sevmesinden ileri geliyordu. Yüzünün ve vücudunun hamur gibi yumuşak bir görünümü vardı. Yorgun ve her zaman uykuluydu. Defalarca bu görevinden ayrılmak istemiş, ama ona olağanüstü bir uzman gözüyle bakan şefleri yakasını bırakmamışlardı. İki yıl önce yukarıdan gelen bir emir üzerine karşı istihbarat komünistleri araştırmaya giriştiği vakit, onu Millî Emniyete naklettiler. Şalgo bu nakil işine sevinmedi. Mesleğine âşıktı, karşı istihbaratın klasik usullerini çok seviyordu. Onun kanısınca komünistler casus değildiler. Âmiri olan Albay Veroşkoy ile bu konuyu çok tartışmıştı, onu bir dar görüşlü olarak kabul ediyor ve yöntemlerine bir türlü gönlü yatmıyordu. Bir de

fa albayla konuşurken, komünistlere karşı savaşın sıradan karşı istihbarattan farklı olduğunu; casuslardan çoğunun hiç bir ideolojik kaniya sahip olmaksızın görevlerini salt para için ya da serüven merakım gidermek için yaptıklarını, komünistlerin ise sadece birer ideolojik savaşçı olduklarını belirterek şöyle demişti :

— Sayın albayım, biz, elde hiç bir delil olmaksızın komünistlerin Rus casusları ve ajanları olduklarını iddia etmek suretiyle meseleyi basitleştirmiş oluyoruz. Büyük bir hatadır bu. Başarısızlıklarımız da bundan ileri geliyor. Eğer komünistlere karşı başarılı bir savaş açmak istersek, onların fikirlerini ve gizli savaş yöntemlerini temelden öğrenmeliyiz. Ama adamlarımız tembel. Okumayı sevmiyorlar, marksizmin ne olduğunu bilmiyorlar. Bir komünist yakaladıkları vakit, sıradan bir casus yakaladıklarını sanıyor ve hemen işkence etmeğe başlıyorlar. E, sonuç ne oluyor efendim, siz söyler misiniz? Hiç. Ya da çok önemsiz bir ipucu ele geçiriyorlar. Şimdi sözgelişi, görevine karşılık bin frank aylık alan bir Fransız casusu yakalasam, bin beş yüz frank teklif edince onu hemen satın alabilirim. Ona göre casusluk bir çeşit ticarettir. Ama komünist tüccar değildir, paraya kapılmaz. Bu sözler karşısında albay sadece gülümsemiş, Şalgo ise böylesine bilgisiz âmirlerle başa çıkılama- yacağım bir kez daha anlamış ve kara kara düşünmüştü.

Şalgo, hiç kapıya vurmada n yaverin odasına girdi. Yaver onu saygıyla karşıladı ve derhal albaya haber verdi. Yaver, Şalgo'nun şube âmiri albay Ve- roşkoy'un yanma serbestçe girip çıkmak hakkına sahip olduğunu biliyordu.

Veroşkoy'un Birinci Dünya Savaşında yaralanmış olan sol kolu felçliydi. Kısa bıyığının üstünde sarkan uzun bir burnu vardı. Şalgo'yu sivil görmeğe alışmıştı artık, onun tiksindirici, gevşek ve uykulu davranışını da önemsemiyordu. Zira artık uzun yıllardan beri ancak Şalgo sayesinde görevinde durabiliyordu. Bir vakitler onun başarıları sayesinde bol bol mükâfat almış, bay Harbiye Bakanı ile İkinci Şube âmiri de özellikle elini sıkmışlardı. Ne ki, Şalgo komünistlerle meşgul olmağa başlayalıdan bü yana Harbiye Bakanı da sayın albayı pek seyrek hatırlamağa başlamıştı.

Albay, bir sandalye ve puro kutusunu gösterdi. Şalgo oturdu ve bir puro yaktı. Bu ancak onun hakkıydı. ötekiler —binbaşılar ve yarbaylar bile— Veroşkoy'un huzurunda hazır ol durumunda kalıyorlardı.

Şalgo uykulu uykulu konuştu :

Beni çağırmışsınız.

Evet, Şalgo, çağırdım. Anlaşmamız uyarınca binbaşı Heinrich von Schliken grubu ile birlikte Budapeşte'ye yerleşti. Şu anda «Astoria» otelinde bulunuyor. Beni dinliyor musunuz, Şalgo?

Elbette dinliyorum.

Diyeceğim şu ki, «Oskar» planının icrası için sizi Schliken'in emrine veriyoruz. O, her ne pahasına olursa olsun sizi kendi emrine almak istiyor. Şalgo, siz, bizim şube ile Schliken arasında bağlantı görevini yapacaksınız. Kül tabağını niçin kullanmıyorsunuz ?

Şalgo belinledi. Gözlerini faltaşı gibi açtı.

Özür dilerim, dedi.

Cebinden mendilini çıkarıp, elbisesindeki külü silkti.

Albay şakalaşmak istedi :

Şalgo, siz Yahudi gibi bir adamsınız. Kılığınza. kıyafetinize hiç bakmıyorsunuz. Söyleyiniz bana lütfen, kanınızda Yahudilik var mı? Rica ederim, katışıksız bir Arîyim. Dedelerimden biri, Şalgo kalesinin âmiriymiş. Babam, salt ona saygısından ötürü Dörfilger'i bıraktı da öz Macar olan Şalgo soyadını aldı. Ama düşününüz bir kere, sayın albayım, şimdi Dörfilger soyadını taşı- saydım... —Mendilini katladı.— Görevimi anladım.

Schliken'i çoktan mı tanırırsınız?'

Otuz beş yıldan beri. Çocukluk yıllarımız bir arada geçti. 1909 yılında babasını bir maliye uzmanı olarak Berlin'den Budapeşte'ye, Kredi Bankasına naklettiler. Kılıksız bir adamdı babası. O zaman Heinrich beş yaşındaydı, benim kadar yani. Komşuyduk, ' Macarcayı benden öğrendi. 1920'de Berlin'e döndüler. Heinrich harbokuluna girdi. Yanılmıyorsa, otuz üçte ya da otuz dörtte tekrar karşılaştık. Heinrich o zaman Budapeşte'deki Alman Lisesinin müdürüydü...

Albay gülümseyerek ekledi :

Ye Kanaris'in rezidenti olarak.

Mümkündür... Seviyordum onu, ama nazi ola- lıdanı beri sevmez oldum. Size haber vermek istediğim olay var, albayım.

Sizi dinliyorum, Şalgo.

Bir saat önce Tuba'dan rapor aldım. — Şalgo, cebinden bir kâğıt çıkarıp dizlerinin üstüne yaydı, gözlüğünü taktı ve okumağa başladı : «Bugün öğleden önce saat onda Marian Kaldi, bahçıvan Pal Şuba'yı bir kitapla Zegled'de birinin yanına gönderdi. Şuba, saat 11.30'da kalkan yolcu treniyle gitti. Yarın sabah dönecek. Konuşmada hizmetçi îlonka

|lorvat ile aşçı Rozaliya Kamaraş hazır bulundular. Konuşma mutfakta geçti. Profesör saat on birde pi< m presle Seged'e hareket etti, bir hafta orada kalın;* k. Marian saat on üçte ansızın ve çok heyecanlı olarak villadan çıktı.»

Albay başını salladı.

Aynı evhamı sürdürüyorsunuz. Azizim Şalgo, komünistleri profesörler arasında değil, şehrin kı tıar semtlerinde arayınız. Kaldi, Bilimler Akademi,sinin üyesidir.

Bu bir şey ifade etmez.

Büyük servet sahibi...

Engels de büyük servet sahibiydi. Sayın albayım, zengin adamlar dindar olurlar. Marksizm de din gibi bir şeydir...

Bırakınız bütün bunları, azizim Şalgo.

Dazlak müfettiş gözlüğünü indirdi, geyik derisinden bir parça ile güzelce sildi, siyah bir kılıfın içine koydu ve cebine soktu.

Pek yakında Teodor Dreiser'den...

Albay sabırsızlıkla sordu :

O da kim oluyor?

Dünyaca tanınmış bir Amerikan yazarı.

Ben tanımadığıma göre, pek fazla tanınmış olmasa gerek.

Elbette öyle. Ama her şeye rağmen iyi bir yazar. — Şalgo önüne bakarak konuşmasını sürdürdü. — Sözün kısası, bu ileri yaşında Dreiser, komünist partisine girsem mi girmesem mi diye düşünüyor. Söylediklerine göre çok zenginmiş.

Aklını oynatmış olacak.

Kaldi'nin başına da aynı şey gelmiş olabilir.

Fakat söyleyiniz bana, neye dayanarak profesörün komünist olduğu sonucuna varıyorsunuz?

Çok şeylere. Mikloş Harasti, profesörün yakın bir yardımcısıydı.

Harasti, Kaldi'ye karşı ifade verdi mi?

Onunla konuşmayı yasak ettiler bana...

Bu tartışmayı bir yana bırakalım, Şalgo. Artık bir buçuk yıldan beri aynı şeyleri söylüyor, beni inandırmak istiyorsunuz. Curnallar beni ilgilendirmez. Kaldi'nin bir Rus ajanı olduğunu gösteren deliller koyunuz önüme!

Ajan değil, ama komünist...

Hep bir. Ancak delillere inanırım.

Telefon konuşmalarını dinlememe izin veriniz.

Bunun için bakanın izni olmalı. Lâkin bakan, Kaldi'ye karşı çok saygılı.

Her şeye rağmen izin isteyelim.

Veroşkoy yerinden kalktı.

Binbaşı Schliken ile irtibata giriniz. Ajan Z - 76'yı bulunuz bana, onunla görüşmek istiyorum. — Şalgo da kalktı ve biraz eğilerek kapıya doğru yürüdü. Tam elini kapının tutamağına koyduğu vakit, albay seslendi.

— Telefonları dinleyiniz, fakat bu konuda ben hiç bir şey bilmiyorum.

Teşekkür ederim, albayım. Z-76 ile ne vakit görüşmek istersiniz?

Yarın öğleden sonra.

YI

Kalman masaya oturduğu vakit, henüz saat dört yoktu. Çevresine bakmıyor ve Ignats amcanın adamı kim olabilir diye düşünüyordu.

Masalarda birer

gazete yaymış oturan ihtiyarlar vardı. Karamsarlık havası hâkimdi. Garsonlar nezaketli, ama müşterinin istediğini getirmekten âcizdiler. Aslında kupon- suz alınabilecek hemen hemen hiç bir şey yoktu. Kalman bira istedi. Yaşlı garson, birayı çabucak getirdi. Delikanlı hemen hesabı ödedi. Talimat gereğince Helmetsi'ye yakın oturmalıydı, ama bu planı değiştirdi.

Çok beklemek gerekmedi; Helmetsi geldi. Kahverengi bir spor ceket, kül rengi bir pantolon ve sarımtırak renkte bir çift velur ayakkabı giymişti. Çocuksu İslav yüzü gülümsüyordu. Yerine oturdu, eldivenlerini çıkarıp masanın bir köşesine koydu, masada ((tutulmuştur» yazılı tabelayı bir kenara itti, pantolonunu düzeltti ve bir baş işaretiyle ak saçlı garsonu çağırdı. Garson ona, «Bay baş redaktör» diye hitap ediyordu. Kısaca söyleştiler, ama o kadar hafif konuşuyorlardı ki, Kalman hiç bir şey duyamadı. Garson uzaklaşınca Helmetsi çantasını kucağına aldı, birtakım gazeteler çıkardı ve okumaya daldı. Kalman birkaç dakika bekledi, sonra önündeki konyak bardağını kaldırıp dikti, fakat bardağı masanın üstüne koymak isterken öyle beceriksiz bir hareket yaptı ki, dirseğiyle bira şişesini devirdi. Şişe, çingirtı ile döşemeye düşüp parçalandı. Kalman «şaşırmış» olarak yerinden kalkarken sandalyeyi de devirdi. Hemen koşup gelen garsona şişenin parasını öderken, Helmetsi'nin tuhaf bakışını da gözden kaçırmadı. Hesabı kapatınca, gazeteciye dönüp bakmaksızın hızla kapıya doğru yürüdü... Helmetsi'nin kendisini tanıdığı ve gerçekten hain olduğu takdirde, peşine düşeceğini tahmin ediyordu. Yanında büyük bir boy aynası bulunan döner kapıya varınca birkaç saniye durup aynaya baktı. Aynada Helmet-

si'yi ayağa kalkmış, garsonla konuşurken gördü. Kalman «Dohan» sokağına girdi, şimdi Helmeti'ye yetişme fırsatı vermek için ağır yürüyordu. Karşı trotuvara geçti, fakat henüz «Mikşa» sokağının köşesine varmadan önce, arkasından hızla gelen ayak sesleri duydu. Bu, ancak Helmeti olabilirdi. Eğer gazeteci, garson aracılığıyla bağlantısına haber gön- dermişse, Kalman planını boşuna değiştirmiş olacaktı.

Harry! — Heyecanlı, yumuşak bir sestir bu. Kalman dönüp bakmadı. Gazeteci onun koluna yapıştı. — Eğer sen Harry Campbell değilsen, — İngilizce konuşuyordu, — ben kafamı keserim.

Kalman durdu ve İngilizce olarak öfkeli bir karşılık verdi :

Deli misin sen?

Yürümeğe devam etti. Gazeteci bu kez daha içten bir sesle :

Affedersin, Harry, dedi, hiç bir tehlike yok.

Bağıra çağıra adımı söylemene hacet yok. Almanca konuş. — Birkaç adım daha yürüdükten sonra ekledi. — Milton'un bir cildini hangi kitapçada bulabilirim?

Helmeti ansızın durdu.

Hangi baskısı lâzım?

Londra 1927.

«Viktoria» da bulabilirsin.

Kalman başını kımıldattı ve yürümeğe devam etti.

Bana bak. Her şeyi konuşacağız, ama şimdi değil. Seni sağ salim görebildiğime ve benim grubuma verildiğine seviniyorum. Hemen harekete geçmemiz gerekli, çünkü Bazil Thompson'u tutukladılar.

Helmetsi'nin yüzü soldu, dudakları titremeğe başladı.

Bazil Budapeşte'de mi yaşıyordu?

Yıllardan beri.

Tutuklandığını nereden biliyorsun?

Karşı istihbaratta ajanım var. — Aynı zamanda düşündü : Eğer Helmetsi hain ise karşı istihbaratı allak bullak edecek. Harry CampbellPin mevcut olmayan ajanını hemen aramağa başlayacaklar... Kalman devam etti.— Şu andan itibaren senin âmirinim. Büyük bir aksiyon hazırlıyoruz. Senin de sorumlu bir görevin olacak. Bazil'in işlerini yüklenmen gerekecek. Ayrıntılarını benim konutta görüşeceğiz. Ben daha bu akşam geri döneceğim. Benim oraya gidecek, yardımcımın gelmesini bekleyeceksin, ondan kısa bir süre sonra ben de geleceğim. Parola aynıdır. Her şeyi anladın mı, Monthly? Aslında sen güvenlikte sayılırsın, çünkü Bazil senin adresini bilmiyordu. Ben de ancak dün stratejik gruptan alabildim.

«Barçai» sokağına girdiler. Helmetsi üzüntüyle durdu :

Harry, kahvede çantamı unuttum. Bekle biraz, hemen dönerim.

İyi, şu anda senden bir şey istemiyorum. Şı kibrit kutusunu al, içinde adresim var. Saat yedide gel. Gecikme ama. — Sonra gülümseyerek devam etti : — Kapıda güler yüzlü bir bayan, seni : «Heil Jütler!» sözleriyle karşılarsa hiç korkma. Onunla Almanca konuş ve führer'i övdiğin kadar öv. Şimdi git, yedide buluşacağız.

Fakat, Harry...

Evde konuşuruz.

Kalman Helmetsi köşede kaybolana kadar bek

ledi, sonra hızla ve konspirasyonun bütün kurallarına uyarak, Marian'm evine doğru yürüdü.

Hiç engelsiz eve varıp küçük hole girdiği vakit, Marian onu yıllardan beri bekliyormuşcasına sabırsızlıkla öptü. Kalman gülerek, kendini kızın kollarından ayırdı ve yemek için bir şey olup olmadığını sordu.

Marian başını tuttu :

Sen daha öğlen yemeği de yemedin, dedi. Şimdi bir şeyler hazırlarım. Yemek pişinceye kadar yat dinlen veya bir banyo yap.

Kalman banyoya girdi. Banyoda yıkandığı sürece düşündü. Elinde lise diploması olan Şandor Dombai'nin şehir kenarında bir işçi olarak kalmasını anlıyor da, Marian'm ne istediğini bir türlü anlayamıyordu... Vah zavallı, diye geçirdi aklından. Nasıl bir yükün altına girdiğinin farkında değil. Ne yapıp yapmalı, Marian'ı o hastalıktan kurtarmalı...

Marian, Kalman'ı sofraya çağırdı. Bir bardak şarap da doldurup masasına koydu, ama kendi içmedi, başının ağrıdığını söyledi. Kalman ona baktı ve bir şeye üzüldüğünü anladı.

Bugünkü yakışksız davranışına üzülme.

Üzülmüyorum. — Kız başını eğdi. — Ancak içimde bir kuşku uyandırdın. Sana kendim söyleyecektim.

Kalman kızın elini tutup öptü.

Çekişmemeliyiz, Marian. Seni çok seviyorum.

Başını delikanlının göğsüne koydu, gözlerini yumdu.

Roji teyzeyi ne yapayım? diye sordu.

Hiç bir suretle onu kovmayacaksın. Bugünden itibaren telefon konuşmalarına dikkat etmeliyiz. Mümkün olduğu kadar seni telefonla kimse arama-

sm, sen de kimseyi arama. Telefonun yokmuş gibi davran.
Hizmetçilerin karşısında bana çıkış. Ne olacağını sonra görürüz. —
Saatma baktı. — Değerli vaktimizi lâkırdı ile geçiriyoruz. —Kalman
kalktı.— Rica ederim, lambayı yakma.
Koltuklardan birini pencere yanma götürdü ve yerleşti.

Marian sordu :

Seninle konuşabilir miyim? Ya da herhangi bir yardımına ihtiyacın
varsa...

Kalman gözünü sokaktan ayırmıyordu.

Konuşabilirsin, ama her sorduğuna cevap bekleme. İstersen yardım
edebilirsin.

Ne yapmalıyım?

Yanıma otur, söyleyeceğim.

E?

Elinde bir demet çiçekle sokakta dolaşan şu paltolu genç adamı
görüyor musun?

Ne yapayım onu? Kız dostunu bekliyor olmalı.

Olabilir. Ama onu gözünden kaçırma. Ben, «Fö» sokağını
gözetleyeceğim. Bu kollektif oyunun ne denli ilginç olduğunu
göreceksin.

Birkaç dakika sonra Marian :

Benim adam sıcağa pek dayanamıyor galiba, dedi. Sık sık alnını siliyor.

Evin girişi önünde duran siyah mercedes'ten gözünü ayırmayan

Kalman : — Öyle mi? — diye sordu. Otomobilden, siyah elbiseli dört
erkek indi. — Senin adam ne yapıyor şimdi?

Kurşunî şapkalı bir erkekle konuşuyor. Şimdi sokağın karşı tarafına
geçiyorlar... Ayrılıyorlar... Şimdi duruyor, bekliyorlar.

Tanıdık galiba, dedi Kalman. Şimdi girişi

seyret. Elvira ninenin çıktığını görünce, hemen bana söyle.

Erkekler çoktan karşı kooperatife girmişlerdi. Sonradan gelen külrengi bir arabadan da üç erkek indi. ikisi eve girdi, üçüncüsü ise sokakta kaldı.

Kalman, Gomori'nin evindeki pencereleri gözlüyordu. Ansızın birinde ışık yandı, sonra biri perdeyi çekti ve pencereyi açtı. Şişman bir adam görüldü, eğildi ve keskin bir ıslık çaldı. Arabanın yanında beklemekte olan detektif yukarıya baktı ve elini salladı.

Penceredeki adam kayboldu, aşağıda beklemekte olan ise mercedes'in kapısını açtı.

Marian birdenbire delikanlının elini tuttu :

Şuraya bak!

Elvira teyzeyi içeriden sürükleyerek getiriyorlardı. Onu bir saniyede otomobilin içine tıktılar.

Kalman neşeliydi :

Kazandık! dedi.

Kız neşesizdi.

Niçin götürüyorlar kadını? Ne yapmış o?

Delikanlının neşesi kaçtı. Bu yaptığı gaddarlık değil miydi?

Kadının bir şey yaptığı yok. —Kalman, ansızın benliğini saran tatsız duygunun etkisi altındaydı. Divana geçip oturdu ve önüne bakarak konuştu : — Ona bir şey yapmayacaklar. Acıyorum zavallı kadına, fakat başka türlü hareket edemezdim.

Marian kesinlikle konuştu :

Kalman, bu sirk oyununun anlamını bilmek isterim!

Delikanlı gözlerini kaldırmadı, içerisi karan

lıktı. Eşyalar belli belirsiz gözükiyordu. Marian, Kalman'm yarıma oturdu.

Niçin susuyorsun?

Kalman, cebinden sigara çıkarıp yaktı ve pürüzlü bir sesle karşılık verdi :

Savaş acımasızdır, Marian. —Ağır ağır konuşuyordu. — Varşova'da, Belgrad'ta ve Budapeşte'de mukavemet hareketine katılan birçok kişiler tutuklandılar. Bu işte bir hainin eli olduğunu biliyoruz. Haini aramalıydık. Kadının tutuklanması, hainin kim olduğunu gösteriyor. Hiç bir şey anlamıyorum.

Hemen izah edeceğim. Mukavemete katılan bir gazeteciden şüphe ediyorduk. Haklı olup olmadığımızı yoklamalıydık. Öğleden sonra onunla görüştüm. Gizli çalıştığımı biliyor. Gomori'nin evinde oturduğumu ve bu gece oradan ayrılacağımı söyledim ona. Derhal karşı istihbarata haber vermiş. Anlaşıyor ki, benim hakkımda bir şey bilmediğini söylemekle kendilerini inandıramadığı için kadını tutukladılar. Birkaç gün sonra serbest bırakırlar.

Anlıyorum. Fakat başka türlü yapamaz mıydın bunu?

Belki de. Ama başka türlü aklıma gelmedi. Asıl önemli olan, haini zararsız bir hale getirince çok insanın hayatını kurtaracağımızdır.

Haklı olduğunu sanıyorum.

O halde sokaktaki telefondan Ignats amcayı çağırmanı rica edeceğim. Derhal buraya gelmesini söyle.

Baş hekim, saat ondan az önce yetişti. Kalman, onun karamsarlığını farketti. Marian onları baş başa bırakıp çıktı. Kapı henüz kapanmıştı ki, baş he

kim ihtiyatlı, fakat sert bir sesle delikanlıya çıkıştı :

Görevi niçin yerine getirmedin, Helmeti'- den niçin kaçtın?

Kalman, îgnats amcanın gönderdiği adamın her şeyi incelikleriyle anlattığını biliyordu. Gücendi, cevap vermedi. Baş hekim, kaba bir tonla devam etti:

Korkak olduğunu niçin söylemişdin? Mademki yapamayacaktın, görevi niçin aldın üzerine?

Kalman sükûnetle konuştu :

Görevimi yapmadığımı nereden çıkarıyorsun?

Her şeyi biliyorum.

Kalman, olanı biteni anlattı ve baş hekimin kendisini övmesini bekledi. Fakat Şavoş kaşlarını çattı ve :

Başka zaman planı değiştirme! dedi.

Kalman, yarasına dokunulmuş gibi sıçradı :

—¹ Saçma olduğunu görürsem değiştireceğim! Benim hayatını sence önemsiz olabilir, ama bana göre öyle değil, istihbaratçı pilotlar hakkındaki görüşün de saçma. Ben korkuyorum. Hem de normal bir şey bu...

Kalman, şu anda amcanla değil, âmirinle konuşuyorsun.

Boş yere suçlanmayı sevmem. Başçavuşlardan nefret ederim.

Bitti mi? —Doktor, delikanlıya öfkeyle baktı. — Marian'ı görevlendirmene kim izin verdi ? Cevap ver!

Kendim izin verdim. Aslında onun bir şey bildiği yok.

Onun evine gelmene kim izin verdi?

Bunun için de izin istemek gerektiğini bilmiyordum.

Derhal villaya döneceksin!

Kalman başını kaldırdı :

Yarın sabah döneceğim.

Şimdi, derhal! Marian'm dönmesini bile beklemeyeceksin. Paltonu al ve yürü!

Kalman ürperdi. Babası bile ona bu kadar sert gözükmemişti. Ne demekti bu «derhal yürü»? Şa- voş, böyle bir tonla konuşmağa devam edebileceğini sanıyorsa yanılıyor. Bir sigara yaktı.

Marian'ı bekleyecek ve yarın sabah döneceğim.

Koltuğuna oturup yerleşti.

Baş hekim yorgunluktan inledi, bir eliyle alnını okşadı. Bir süre delikanlıya baktıktan sonra :

Sevişiyor musunuz? diye sordu.

Bu, benim kişisel sorumundur.

Senin kişisel sorunun yok artık. Cevap ver!

Onu seviyorum.

Bu, ilgilendirmez beni. Onunla ilişkin var mı?

Kalman ataklıkla karşılık verdi :

Aylardan beri.

İlişkilerini kesmelisin! Emirlerimi yerine getireceğine dair and içmiş bulunuyorsun. Emrimin arkasında ne gizlendiğini izah etmeğe mecbur değilim, ama bunu yapacağım. Marian komünist hareketine katılıyor. Tutuklandığı takdirde, bahçıvan Pal Şuba'ya bir zararı dokunmaz, nihayet bahçıvanı sadece bir tanık olarak sorguya çekebilirler. Ama Marian, sevgilisi Pal Şuba'yı hapse sürükleyecektir. Eğer bu Pal Şuba İngiliz gizli servisinin askeri olmasaydı beş para vermezdim. Beni anlamanı iste

rim. Marian'a karşı değilim, ama davamızın tehlikeye düşmesinden korkarım. Kaba tedbirlere baş vurmaya zorlama beni.

Bu arada telefon acı acı çaldı. Şavoş, Kalman'a sus işareti yaptı ve ahizeyi kaldırdı, yorgun ve pürüzlü sesiyle :

— Buyurun, dedi.

Şalgo'nun mutfağında oturuyorlardı. Baş müfettiş, önünde kümelenen sigara dumanını eliyle dağıttıktan sonra uykulu gözlerini kaldırıp, kayıtsızlıkla Helmetsi'ye baktı. Az sonra gözleri, onun bakımlı ellerine kaydđ. Bir elinin parmağındaki altın yüzük ilgisini çekti. Şimdiye kadar onu hiç görmemişti.

Nereden bu?

Helmetsi yüzüğüne baktı.

Armağan. — Yüzüğü parmağından çıkardı. — Sence ne kadar eder? — Yüzüğü Şalgo'nun avucuna koydu. Dazlak adam, iri bir taşla süslenmiş olan koca yüzüğü bir uzman edasıyla incelemeğe başladı. Taşın üstünde, bir elinde kalkan bir elinde kılıç tutan bir kadın resmi vardı. Bunu Varşova'dan getirmişsin.

Nereden bildin?

Şu siren, Varşova'nın sembolüdür. İki bin veriyorum.

Helmetsi güldü :

Mademki sen iki bin veriyorsun, mutlaka on bin eder. Ver şunu bana.

Dazlak müfettiş yüzüğü ona geri verdi. Helmet- si, tekrar parmağına taktı.

Böyle yüzük taşımağa alışık değilim, dedi.
Sadece randevuya giderken takıyorum.

«

Şimdi randevuya gidiyorsun, öyle mi?

Bir itirazın yoksa. Her şeyi konuştuk sanıyorum. — Kalktı, kravatını düzeltti. — Gomorne'ye inanmayınız. «Heil Hitler» selâmının sadece bir maske olduğunu Campbell bana kesinlikle söyledi. Artık söylemiş olduğum gibi, Campbell Almandır. Bavyeralıdır. Kadının da aynen öyle olduğunu söyledin. Bence her şey meydanda.

Ankara'daki elçiliğimizden de şüphe ediyoruz, dedi, Şalgo. Saat II'de evde ol. Campbell ya da yardımcısı gelebilir. Şimdi bizim şubede onların adamının kim olduğunu bilmemiz gerekli.

Helmeti'nin yüzündeki tebessüm eridi.

Osi, açık konuş. Güvenlikte miyim, değil miyim?

Şalgo esneyerek karşılık verdi :

Sen nasıl anlıyorsun? Belki de koruyucu istersin şimdi?

Onu demek istemedim. Şubede beni bilen kaç kişi var ?

Albay ve ben.

Kartotek'te?

Kimse bilmiyor. Orada kayıtlı değilsin. Bay Genelkurmay Başkanı bile senin Z - 76 olduğunu bilmiyor. Git ve saat on birde Gomorne'nin evinde ol.

Anlaştık demek. Yarm albayın huzurunda, öbür gün ise Atina'da. Nasıl bir hediye getireyim sana ?

Akropol'ü getir. Hele şu raporu da bir dinle. Henüz aldım. —

Gözlüğünü taktı ve okumağa baş

ladı : «Dinleme servisi. Saat 18.40'ta 812 - 11 no. lu telefona, abone Marian Kaldi'nin telefonuna bağlandık. Saat 22.00'de şu konuşmayı kaydettik :

Telefon 812-11 (kısaltılmış olarak «T»), pürüzlü bir ses :

Buyurun.

Sokak telefonundan, «r» ve «l» seslerini doğru telâffuz edemeyen bir erkek sesi (Kısaltılmış olarak «ES») : — Ne var, domuz herif?

T : — Kim, efendim?

ES : — Bilmek istiyorsun, değil mi?

T : — Rica ederim, şakayı bırakınız. Sen misin, Mikloş?

ES (Alaycı bir gülüş) : — Berlinli. amcanla konuşuyorsun, domuz herif.

T : — Ama rica ederim...

ES : — Eğer kızın üstünden inmezsen, başına gelecekleri düşün, haydut. Henrik ile sana Cuma sabahına kadar mühlet veriyoruz.

T : — Alo, siz ya yanlış bir numara çevirmişsiniz ya da herhangi bir dolandırıcısınız.

ES : — Boşboğazlığı bırak şimdi. Cuma sabahını unutma.

Konuşma bu kadarla bitiyor. Emir uyarınca kaydedilen konuşmayı hemen iletiyoruz. 701 - 02 no. lu telefondan (Kaldi'nin «Tabori» sokağındaki villasından) henüz kimse seslenmedi.»

Şalgo, elindeki raporu masaya bıraktı ve umutsuzlukla Helmetsi'ye baktı.

Bu saçmadır elbet, ama daha ilginç bir rapor alacağımızdan da kuşkum yok.

Kız şimdi kiminle flört ediyor? diye sordu sarışın adam. — Onunla flörte başlasam, nasıl olur? Kız hoşuma gidiyor.

Zayıf yapılı bir kadın, bir leğen sıcak su getirdi ve Şalgo'nun ayaklarının dibine bıraktı. Dazlak adamın bakışı canlandı, yüzüne yumuşak bir gülümseme yayıldı.

Şu telefonu ver bana.

Helmetsi telefonu kaldırıp onun kucağına koydu. Şalgo numarayı çevirdi ve nezaketle konuştu :

Şalgo konuşuyor. Pitü, iki kişi hemen «Vam» sokağına koşunuz. Bayan Kaldi'nin bir erkek konuğu var. Değerli konuğun kim olduğunu öğreniniz. Teşekkür ederim... — Almacı yerine koydu, sonra telefonu geri verdi. — Sıcak sudan daha iyi bir şey yok bu dünyada, dedi.

Kalman telefon konuşmasından bir şey anlamadı, ancak baş hekimin telâşlandığını gördü. Şavoş birkaç kez pencereye gidip geldi ve sonra : Gel, seni uğurlayayım, dedi. Sokakta konuşacağız. Hemen buradan çıkıp gitmelisin.

Merdivende Marian ile karşılaştılar. Delikanlı, villaya dönmesi gerektiğini ona üzüntüyle söyledi. Marian hayret içinde kâh Kalman'a, kâh baş hekime baktı kaldı.

Yarın sana her şeyi anlatırım, dedi Şavoş.

Kız omuzlarını kaldırdı.

Evden tek tek çıktılar. Önce Kalman çıkarak Tuna'ya doğru yöneldi, birkaç dakika sonra ise baş hekim «Fö» sokağına girdi. Ancak izlenmediklerinden emin oldukları takdirde, kilise önündeki «Batyani» meydanında buluşmak üzere sözleşmişlerdi.

Her ikisi de, «kuyruksuz» olduklarını anlayınca, «Batyani» ye yöneldi. Gece soğuktu, Kalman titriyordu. Geceyi Ma- rian'm evinde geçireceğini düşünerek palto filan almamıştı.

Kıyı sokağına çıktılar. Meydan ve sokak karanlık ve ıssızdı. Tek tük gelen geçen oluyordu. Bir süre konuşmadan yürüdüler. Baş hekim birdenbire adımlarını ağırlaştırdı ve delikanlının koluna girerek : Viyana'dan haber aldım, dedi. Henüz telefon ettiler. Gestapo'nun Doğu Avrupa Şubesi uzmanı binbaşı Heinrich von Schliken Budapeşte'ye geliyor ve Cuma sabahı Atina'ya gidecek.

Telefonda sana bunları mı söylediler? diye sordu Kalman.

Bunları ve daha başka şeyler : Cuma sabahına kadar Helmetsi'yi ortadan kaldırmalıyız.

Kalman sırttı.

İşte sana güzel bir haber. Helmetsi ile Alman binbaşı arasındaki bağlantı nedir?

Baş hekim pardesüsünün yakasını kaldırdı :

Helmetsi de Cuma sabahı Atina'ya gitmek istiyor. Bir rastlantı değil bu. Şimdiye kadar bu iki adamın şahsen tanışıp tanışmadığını tespit edemedik, ama ne gariptir ki, Schliken önce Varşova'daydı, sonra Belgrat'a geçti, yani tam Helmetsi bu şehirlerden haberler göndermekte olduğu sıralarda. Şimdi artık bağlantı meydanda. Görevi sen yerine getireceksin.

Kalman ansızın durdu :

Adam öldürmek mi?

Doktor sükûnetle karşılık verdi :

Adam değil, hain. Bir düşman.

Helmetsi'den her ne kadar da hoşlanmasa, Kalınan, onun karşısına geçip tabancasını çekmeyi ve durup dururken ateş etmeyi bir türlü aklına sığdı- ramıyordu. O da aynı şeyi yapsaydı, nefisini müdafaa için ateş etmek zor gelmezdi.

Bu görevi yapmaya borçlu muyum?

Yapacaksın, oğlum. Hem bu görev o kadar basit değil. Helmetsi'yi pusudan değil, bir idam hükmünü yerine getirircesine vuracaksın. Ama bundan önce neyle meşgul olduğunu, Atina'ya niçin gideceğini ve ele vermek istediklerinin kimler olduklarını öğreneceksin.

Bütün bunları ne vakit yapmalıyım?

Yarm, dedi Şavoş. Yarın akşam. Ben seni uğurlayacak ve aksiyonunu ne şekilde tasavvur ettiğimi anlatacağım. Elbet senin de eksikleri tamamlaman mümkün olacak. Dombai'yi bulmağa çalışacağım. Eğer Budapeşte'de ise bu işe onun da katılması iyi olur.

Delikanlı biraz sakinleşmiş olarak sordu :

Dombai artık hastanede değil mi? —Şani Dombai ile birlikte olunca durumun bambaşka olacağını sanıyordu. Bunun tam neden ileri geldiğini de anlayamıyordu. Genellikle Dombai'nin serinkanlılığı ona rahatlatıcı bir etki yapıyordu. — Şani nerede şimdi?

Onu komünistlere bağladım. Helmetsi'nin ortadan kaldırılması, sadece bizim için değil, komünistler için de gerekli. Dombai'nin bilmemesi gereken bir şey var : senin İngilizler hesabına çalıştığın.

VII

Ertesi gün Kalman, erken uyandı. Sinirlerini yatıştırmak için soğuk bir duş aldı, sonra bahçeye çıktı. Üzerine bir karamsarlık çökmüştü. Beline kadar soyundu ve kazmağa başladı. îgnats amca Şa- iii'yi bulamadığı takdirde, görevi yalnız başına nasıl yerine getirebileceğini düşünüyor ve üzülüyordu. Dün gece Şavoş ona birçok şeyler anlatmıştı, onun anlattıklarından hafızasında kalan tek bir şey, komünist partisinin polis tarafından perişan edilmiş olduğuydu. Kalman başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Tepeler üzerinde yoğun bulutlar yüzüyordu. Sonra toprağı kazmağa devam etti. Roji teyzenin çıktığını gördü.

Kısa bir süre sonra Marian da çıktı. Kız duvar dibinden ona, hoşça kal anlamına el salladı. Kalman, elindeki kazmayı kaldırdı ve onun selâmına askerce karşılık verdi.

On dakika kadar bekledi, sonra kazmayı elinden bıraktı ve ağır adımlarla bodruma doğru yürüdü. Mutfak kapısı açıktı, tlonka, onun içeriye girdiğini farketmedi. Kız oturmuş hem sebze ayıklıyor, hem de hayallere dalmış olarak modern bir dans melodisi söylüyordu. Kalman ayaklarının ucuna basarak yaklaştı ve bütün cesaretiyle kızı kucakladı. Dudakları, kızın ipek saçlariyle örtülü ensesine yapışmıştı.

îlonka şaşırmış olarak bir çığlık attı, sandalyeden kalkarken emaye bezelye tabağı kucağından düştü.

Şimdi karşı karşıya duruyor ve susuyorlardı.

Kalman fısıltıyla konuştu :

— Nihayet baş başa kalabildik!

Sonra kızı kendine çekip göğsüne bastırdı. İlon- ka'nın hayranlığı, merakla karışık bir şaşkınlığa dönüştü. Hiç karşı koymuyordu. İhtirasla öpüşmeğe başladılar. Ama kapı zilinın titrek sesi onları belin- letti. Kalman kulak kabarttı, inanası gelmiyordu, zil tekrar çaldı. O zaman bir küfür savurdu, kollarını kızın boynundan çekti. Akşam olunca yanma geleceğini, kapıyı açık bırakmasını söyledi ve sonra hızlı adımlarla villa kapısına doğru yürüdü.

İlonka onun arkasından baktı kaldı, sonra elbisesini düzeltmeğe başladı. Bluzunun düğmeleri kopmuştu. Üstünü değiştirmek için odasına girdi.

Villa kapısında üsteğmen üniformasıyla Şani Dombai bekliyordu. Yanında nişanlısı Margit vardı. Kalman onları tanımakta biraz güçlük çekti. Dombai uzun bir bıyık salmış, şimdi gizli adı Gizi olan Margit ise saçını sarıya boyamıştı. Kadının elinde bir torba, Şani'nin ise baston vardı.

Çoktan beri görüşmemiş olan dostlar sarmaş dolaş oldular. Neşeliydiler. İlonka onları mutfak penceresinden seyrediyordu. Kalman, villa kapısını kapattıktan sonra, «topal» dostu ile karısını nezaketle içeriye davet etti. İlonka onlara küfrediyordu : Şimdi bulmuşlardı gelmenin sırasını! Aynaya baktı, yüzünde hâlâ heyecan izleri vardı. Saçını düzeltti ve yere dökülen bezelyeyi süpürgeyle topladı. Koridorda ayak sesleri duyduğu vakit, henüz süpürme işini bitirmemişti.

Mutfak kapısı açıldı ve Kalman neşeyle dostunu takdim etti :

—■ Dostum Peter Nag ile karısı Gizi. Bu ise hastaneye gönderdiğim mektubumda sana yazmış olduğum İlonka.

F. 7

97

Selâmlaştılar.

Sayın İlonka, bay üsteğmen ile karısı bugün öğle yemeğini burada yiyecekler. Ben meselenin kalan kısmını hanımefendi ile hallederim. —Sonra üçü birlikte arkalarını dönüp mutfaktan çıktılar.

Kız, subayın konuşmasını işitiyordu :

Ama Pali, biliyorsun ki, doktorlar seni iyi- leştirdiler...

Aynı zamanda «Astoria» otelinin birinci kat odalarından birinde binbaşı Heinrich von Schliken, Şalgo ile konuşuyordu. Schliken ince uzun boylu, adaleli ve kırkını aşmış olmasına rağmen çevik bir adamdı. Sarı saçı, Prusyalı subayların aksine olarak kısa kesilmemiş, uzatılmış ve yollu taranmıştı. Kabarık dudakları, yüzünün sert çizgilerini yumuşatıyordu. Gözlerinin rengi her dakika değişiyor, gök mavisinden koyu yeşile dönüşebiliyordu.

Şalgo rahat bir koltukta oturuyor, Schliken ise hiç arsız yer değiştiriyor; kâh pencereye varıp geliyor, kâh herhangi bir yere yaslanıyor, arada sırada da koltuğunda tatlı tatlı uyuklayan dazlak adamın çevresinde tıpkı bir kedi çevikliğiyle çıtırtısız dönüyordu. Artık bütün bir saatten beri cephelerdeki durumu konuşuyorlardı. Şalgo kendine geldikçe kıs kıs gülüyordu.

Heinrich, çocuk değiliz artık, bana çocuk masalları anlatıp durma.

Schliken elinde tuttuğu bir şeker kesesini Şal- go'ya uzattı :

Bir bonbon al, dedi. Al da bak. Gerçek Fransız bonbonu.

Şalgo reddetti :

Şimdi puro içiyorum.

Sen gerçekten mi zafere inanmıyorsun? Çok acayip şey! Oskar Şalgo, führer'in tanrısal görevinden kuşkulaniyor.

 sus Hristos'un tanrısal görevinin ne olduğunu biliyor musun? dedi. Haberin bile yok.  sus Hristos,  armıha gerilmek için insanlar arasına gelmiştir. Aslında ben şimdi kendi zaferimi yoğurmakla meşgulüm. Elbette senin inancım sarsmak istemem. Bil kis, inanabildiğine seviniyorum. Sana, birtakım belli başlı işler yapmayı  nermemin nedeni de bu.

Tuhaf adamsın sen, Şalgo. İyi ki seni eskiden tanıyorum.

Ben de bunun için her şeyi açık konuşuyorum. Demek ki Helmeti'yi beraberine alacaksın?

Mutlaka, Belgrat'ta buluşacak ve oradan savaş uçağıyla Atina'ya gideceğiz. Yunanistan'da mukavemet hareketinden iki grup birleşti, bizim için bu, felâket demektir. Helmeti, İngiliz hareketinin ilk önderini tanıyor. Oraya sokulmayı başarabilirse, kızıl kumandanlığı yok edeceğiz.

Esef ederim ki, dedi Şalgo, bizdeki durum çok daha başka. şu anda hükümet üyelerinden kimlerin gizli eylemci olduklarını bile bilmiyoruz.

Schliken gururlu bir gülümsemeyle sordu :

S ylememi ister misin ? — Sonra elini savurdu : — şaka ediyorsun.

Benden daha iyi biliyorsun onları. — Pencereye gitti ve perdeyi çekti.

— Oskar, ben dönünceye kadar listeyi yapacaksın, değil mi?

Listeyi albaydan istemeni söyledim sana.

Ondan da istedim. Söz verdi. Ama darılma, sana daha çok inanıyorum. Eski bir dostum olduktan başka, uzmansın. Kendisinden ş phelendiğin ya

da casus olduğunu söylediğin herhangi bir kimseyi rahatlıkla tutuklayabiliriz. Sezme yeteneğin şaşılacak kadar güçlü.

şalgo ağır kirpiklerini kapadı.

Yalnız bir şey söyle bana : Listeye, neden o kadar ihtiyaç duyuyorsun?

Burada çalışacağım artık. şartları iyice öğrenmem gerekiyor.

Aynı şeyi Helmetesi'den de istemişsin.

Ondan istediğimi yarın alacağım. Ama senin- kinden oldukça farklı olacağım biliyorum.

Dşneyim biraz. Atina'daki işini bitir, dn, sonra konuşuruz.

Schliken artık ısrar etmiyordu, çünkü yoldan döner dönmez

güvenilmez kişilerin listesini şalgo'- nun kendisine hiç bir şart

koşmadan vereceğini biliyordu. Listede, şalgo'nun yanılmazlıkla

yakalayabildiği birtakım umulmadık adların da bulunacağından

emindi. Baş müfettişin acayip ikazlarına rağmen, Schliken

pencereden «Layoş Koşut» sokağını seyrediyor ve yeniden

Budapeşte'de olduğuna seviniyordu. Bu şehri en çok çalışma

kolaylığından ötürü sevinirdi. Burada sayısız denilecek kadar çok

ajan celbedebilirdi. Bu şehirde herkesin bir başkası aleyhinde kötü bir

şey bildiğine inanıyordu. Buna rağmen şimdiye kadar çok az kişiler

onun kadar başarılı olabilmiğti. Birdenbire Helmetesi'yi hatırladı. Bir

vakitler Helmetesi, Shell kumpanyası acentalarından birinde

alışıyordu. Schliken, bu kız yüzlü sarışın delikanlıyı bizzat eğitip

hazırlamış, ama bir gün Helmetesi ona ingilizler tarafından

celbedildiğini itiraf ettiği vakit, oturduğu sandalyeden düşüverecek gibi olmuştu.

Şefimin kim olduğunu biliyor musun, Heinrich?

Bilmiyorum. Masada bonbon var, davet bekleme, istediğin kadar al.

— Schliken'in - Helmetsi'ye karşı saygısı biraz da delikanlının bonbonu sevmesinden ileri geliyordu.

Helmetsi, davet beklemeden bir bonbon daha aldı.

Şefim, evrak memuru Blumenthal. Tel çerçeveli gözlük takıyor, eldivenleri satenden, kravatı her zaman yağlı. At yarışlarında karşılaşıyoruz. —Helmetsi ağzında bonbonla konuşurken gözleri velfecri okuyordu. — Hayret edilecek bir şey varsa, o da, benim hakkımda her şeyi bilmesi. Yalnız seni tanıdığımı bilmiyor. Yakında yükseltileceğimi, ticarî şubenin müdür yardımcısı olacağımı söyledi bana.

Gerçekten birkaç hafta sonra Helmetsi'yi yükselttiler. İngilizlere verilecek raporları Schliken ile birlikte hazırlıyorlardı. Amaç, Helmetsi'ye Blumenthal'in kayıtsız şartsız güvenini kazandırmaktı. Bunun için biraz fedakârlık yapmak gerekiyordu. Bir defa Schliken, çok gizli tutulan Macaristan devlet demiryolları seferberlik tarifelerini ele geçirdi ve İngilizlere iletmesi için tarifenin bir fotokopisini Helmetsi'ye verdi. Sonra Schliken iki ay bekledi ve tarifenin bir başka fotokopisini de saygılı bir mektupla birlikte Genelkurmay Başkanına gönderdi, askerî sırları daha iyi korumalarını ve tarifeyi yenibaştan işlemelerini öğütlemeyi de unutmadı.

Sonuçlar gecikmedi, çünkü otuz dokuz yılı ilkbaharında Helmetsi, bir hafta sonra dokuz aylık bir geziye gönderileceğini, bilimsel amaçla Fransa ve Holanda'yı dolaşacağını bildirdi. Bu gezinin sonunda İsviçre'de buluştular, çünkü artık savaş başlamıştı.

Delikanlı, siyasal istihbarat şubesi kurslarına katılanların tanı listesini getirdi. Gerçi, listedeki adlar® dan çoğunun karşısında soru işaretleri vardı, çünkü Helmeti kurslara katılanla!⁻¹¹¹ her birinin geri çek adını öğrenmeyi başaramamıştı, fakat yazdığı rapor çok değerliydi.

Helmeti mükâfatını aldı ve yabancı ad altında onu bir bankaya yatırdı. Her iki si için de bayramdı o gün. Sonra bir an gelmiş, Sch." liken, Hitler'in bir kararı uyarınca Helmeti'nin genel tapo kadrosunda yüzbaşı unvanı ile kayıtlı bir suî bay olarak yer aldığını bildirmiş ve görevlerini birer birer saymıştı.

«Evet» diyordu şimdi kendi kendine Schliken. «Helmeti'nin ve Şalgo'nun yardımıyla mukavemeti kıracağız!»

Gözlerini pencereden ayırmadan sordu :

Uyuyor musun?

Galiba öyle, dedi Şalgo. Harry Campbell'in nereye savulmuş olabileceğini düşünüyorum.

Schliken ansızın döndü:

İşi berbat ettiler. Kadın bir şey itiraf etti mi artık?

Hiç bir şey. Oğlu Vazul Şüpheli ve belki de bir İngiliz casusu. Sabah istihbarat şubesinin raporunu aldım. Gomori gözetim altına alınmış. Pek güvenilir olmayan delillere göre, Başbakan Kalai'nin isteği üzerine Gomori Ankara'daki İngiliz elçiliğinin birinci sekreteriyle iki defa görüşmüş.

Evde ne buldunuz?

Hiç bir şey bulamadık Şu anda bizimkilerden üç kişi var orada. — Şalgo yeniden bir puro yaktı. — Dar görüşlülerle çalışmak imkânsız. Albaydan rica ettim, kadının tutuklanmamasını istedim. Bunu her zaman yapabilirdik. İlginç olan kadın değil,

önce Campbell'in oraya gelip gelmediğini anlamalıydık.

Hizmetçi birinin geldiğini söyledi...

Ama kendi gözüyle görmemiş. Gomorne ise bir üniversiteli kız tarafından ziyaret edildiğini iddia ediyor. Yarın sabah daha çok şey öğrenebileceğiz.

Schliken dalgın dalgın dolaşıyordu.

Bazil Tompson ne itiraf etti?

Hiç bir şey.

Akşama albay Günter ile birlikte Tompson'u karşımıza alacağız. Biraz konuşacağım onunla. Campbell'i yakalamalıyız.

Helmetsi onun Bavyalı olduğunu söyledi. Dış görünüşünü oldukça iyi tarif etti. — Şalgo, gerinip esneyerek devam etti : — Campbell'i arananlar bültenine kaydetmelerini emrettim. Fakat bundan bir sonuç beklemiyorum. Polislerimiz o denli tapon ki, okumayı bile bilmiyorlar. Jandarmaların sözünü etmeyelim.

Schliken, elindeki keseden bir bonbon çıkarıp ağzına attı.

Campbell'in yerinde olsan nereye giderdin?

Budapeşte'de kalırdım. Elbet, dokümanlarının hangi adla çıkarıldığını bilmiyoruz. Helmetsi bunu öğrenebilirdi. Yalnız Campbell adıyla pek uzağa gidemeyiz. Birincisi, bu sık sık rastlanan bir İngiliz adı, ikincisi de, sahtedir. Kursta alınmış bir ad.

Çok acayip şey, dedi Schliken. O babayiğiti yakalayacağız gibime geliyor hep.

Şalgo ağır ağır yerinden kalktı. Üzerindeki külü silkti.

O halde öğlen yemeğine gidelim.

Lokantada pencere yanma oturdular. Garsonlar onları gülümseyerek ve saygıyla selâmladılar.

Ismarladıkları özel yemekleri iştahla yediler. Başkaları kupon verirken onlar sadece övgü ve bahşış verdiler. Sonra, Sehliken'in odasından getirdiği gerçek Fransız konyağını içtiler.

Şalgo'nun uykulu gözlerinde bir ışık parladı ve söndü. Aşırı bir gülümsemeyle birini selâmladı. Sch- liken ihtiyatla arkasına dönüp baktı. Onlardan birkaç metre ötede giyimi basit, fakat özenli, saçları koyu kahverengi, kırk yaşlarında güzel bir kadın oturuyordu. Kahve ve fildişinden yapılmış kısa bir ağızlıkla sigara içiyordu. Şalgo'nun selâmına tatlı bir tebessümle karşılık verdi. Schliken, kadının kim olduğunu fısıltıyla sordu.

Profesör Kaldi'nin eski karısı...

Kaldi kim oluyor?

Şalgo, bardağındaki konyağı kokladı.

Macaristan Bilimler Akademisinin muhabir üyesi. Filozof. Villi Stokman'm iyi bir dostu...

Komünist Stokman'm mı?

Evet. Mektuplaşıyorlar.

inanmam. Stokman'ı iki ay önce tutukladık. Bildiğim kadarıyla şimdi Buhenwald'da istirahat ediyor. Kaldi komünist midir?

Elimde delil yok. Ama bir şeyden eminim ki, bizden nefret ediyor ve fırsat bulunca silâha da sarılabilir. Ne yazık ki, ona yaklaşamıyoruz, çünkü bay Harbiye Bakamyle çocukluktan beri dostluğu var. Ancak delilleri gözünün önüne serdiğimiz zaman bir şey yapabiliriz. Çok özür dilerim, bir dakika... Aklıma bir şey geldi... —Şalgo ağır ağır yerinden kalktı ve kadının masasına gitti. Schliken gördü ki, Şalgo alışkılarının tersine olarak kadının

elini saygıyla öptü ve bir şeyler konuşarak, yanına oturdu. Dostunun yüzünde devamlı sıkıntı ve kayıtsızlıktan eser kalmayışı, gözlerinin ışımağa başlaması, binbaşıda merak uyandırdı. Bu anî değişik-lik karşısında Schliken şaşırdı, dazlak adamın sözlerinden birkaçı kulaklarında çınlamağa başladı :: «...mümkün olduğu sürece savaşıcağız...» Fakat savaşın ne zamana kadar mümkün olduğuna kim karar verecek? O, yani Şalgo mu? Sonra ne olacak? «Şimdi kendi zaferimi yoğurmakla meşgulüm» de- yişinin anlamı neydi? Birdenbire çok şeyler Schliken'in hoşuna gitmez oldu. Her şeyden önce, dün geceki Campbell olayından hoşlanmamıştı. Helmeti, Campbell'i gördüğüne dair Şalgo'ya rapor vermişti, müfettiş niçin daha etkili bir aksiyon düzenleye- memişti? Şimdi elbette sorumluluğu Veroshkoy'a yüklüyor. Şalgo'dan hiç bir zaman bir şey anlaşılmıyor. Önceleri şimdiki kadar bezginlik göstermemişti. Bu hususta biraz kafa yormak kötü olmayacak. Helmeti de her ihtimale karşı dikkatli olması için ikazda bulunmuştu. Schliken birdenbire sabırsızlandı. Hemen gazeteci ile karşılaşma gereğini duydu.

Başıyla garsonu çağırdı, hesabı ödedi, hesap makbuzunun kenarına bir kaç satır yazı yazdı ve Şalgo'ya gönderdi. Şalgo, yazıyı okuyunca her şeyi anladığına dair başıyla işaret verdi.

Bir saat sonra Helmeti ile Schliken, «Uri» sokağında antikacı Kugler'in evinde oturuyorlardı. Konuşma sırasında Schliken, Şalgo'nun bilinmeyen yönlerinin daha iyi aydınlanmasına yardım edecek soruların mahiyetini ustaca gizliyordu. Ama dostu Kugler'in son altı ay içinde çok yorulmuş olduğunu

anladı. Ticaret işleri başından taşmıştı. Çoğunlukla eski tablolar ve porselen eşyalar satın alıyordu. Bu alışverişin özel mi, yoksa resmî karakterde mi olduğunu Helmetsi elbette anlayamazdı.

Helmetsi bir sigara yaktı, alnını buruşturdu, sonra zoraki güldü : Elbette sana şimdi söyleyeceğim şey saçmadır, dedi. Ama her şeye rağmen Atina'dan döndükten sonra onunla komünistler hakkında konuşmanın bir yolunu bul. Genellikle komünizm hakkında sorular sor. Çok acayip ve ilginç düşünceleri var. Fakat söylüyorum, bu henüz bir şey değildir, buna dayanarak ondan şüphe edemem...

Schliken cebinde bonbon arıyordu.

Dinle beni, Hetsi, dedi. Açık konuşalım, her zaman yaptığımız gibi yani. Bir şeyi iyi bilmelisin: Yalnız biz İngilizlerin arasına girmeyi başardığımızı sanmayalım, onlar da bizim aramıza sokulmayı başardılar. Bundan emin olmalısın. Bir vakitler sana, İngilizlerin arasında bir tek adamımız sen olmayacağını söylemiştim.

Oradaki ikinci adamın kim olduğunu ben şimdi de bilmiyorum.

Zamanı gelince onu da bileceksin.

Mademki kurslardan söz açıldı, bana bir şey söyle, Heinrich. İkinci adamın, benim sizin için çalıştığını biliyor muydu?

Hayır. Düşün bir kere. Eğer o bunu bilseydi, senin gözlemlerini de etkilerdi. Olayları abartır ve birçok şeyleri yanlış iletirdi. Böyle olunca, raporlar da nesnel olmazdı.

Siyasal istihbarat şubesi kurslarında Schliken'in ikinci adamı yoktu.

Bunu, sadece Helmetsi'yi gerginlik içinde tutmak, muhtemel bir hıyanet olana-

ğmdan yoksun etmek için söylüyordu. Bu, Schli- ken'in denenmiş yöntemlerinden biriydi ve ancak bu yöntemi sayesinde o, adamlarının kendisinden korku duymasını sağlıyordu. Onun adamları, her zaman gözetim altında oldukları, bütün hareketlerinin şefleri tarafından görüldüğü ve bilindiği düşüncesiyle yaşıyorlardı.

Dikkat et, Hetsi, dedi binbaşı. Şalgo hoşuma gitmiyor. Onu gözetlemelisin. Akşam evine dönünce, son aylarda onunla aranızda geçen görüşmeleri hatırla ve ilginç saydığın şeyleri kaydet. Listeyi de yaz...

Helmetsi sinirlendi. Elindeki sigarayı parmaklarının arasında ezmeğe başladı. Parmağındaki altın yüzük, güneş ışınları altında kalınca pırıl pırıl etti. Konuşmağa başladı :

Campbell bana, Bazil Tompson'un tutuklandığını söylediği vakit, nereden bildiğini sordum İkinci Şubede çalışan adamının bildirdiğini söyledi, Bunu Osi'ye söylediğim vakit, o sadece gülümsedi. Güvenlikte olup olmadığımı sorduğumda ise beni avutmaya çalıştı. Her şeye rağmen tuhaf değil mi bu?

Çok tuhaf! dedi Schliken.

Öğleden sonra Marian, Ilonka'yı şehrin merkezindeki bir terziye, Roji'yi ise Roma hamamı yakınında bir yerde oturan Vamoş ailesine gönderdi, orada artık kendisini bekliyorlardı, bayan Kati'den üniversite notlarını alıp getirecekti.

Marian, Roji teyze dönemeçte kaybolana kadar bekledi, sonra bulutlanmakta olan gökyüzüne baktı. Ciğerlerine bol bol temiz hava çekti. Akşamdan kor

kuyordu. Kalman'm söylediği en küçük Şeyden bile korku duyuyordu. Görevin tehlikesini düşünmekten kendini alamıyordu. Kaldırımın kenarlarındaki otlar büyümüŐtü artık. Kız yavaş yavaş eve doğru ilerliyordu. Çok geçmeden yaz gelecek, diye düşünüyordu. Güzel, sıcak yaz, ondan sonra sonbahar ve bu yıl geçecek. Yabancı adam, savaşın çabuk biteceğini söylemişti. Daha en çok bir yıl sürer demişti. Ona göre bir yıl, sanki bir gün demektir.

Cam duvarlı holde bol bol güneş vardı. Çiçeklerin grnŐŐ o denli rahatlatıcı idi ki, Marian bir müddet savaşı unuttu.

Kalman onu kütüphanede bekliyordu. Dombai'yi takdim ederken Peter Nag dedi. Marian bu adın takma olduğunu biliyordu, ama ses ıkarımadı. Dombai'-nin nişanlısı görüşmeye katılmıyor, sokağı ve çevreyi gözlemlemek göreviyle bahçede dolaşıyordu.

Marian'ın yorgun olduğu belliydi, ansızın başı ağrımağa başladığını söyledi. Onlara oturmaları için işaret verdi, bir renkli kalem çıkardı ve masanın üstüne yayılmış bir kâğıda enine boyuna çizgiler çekmeğe başladı. Bakıyor, düzeltiyor ve kendi kendine konuşuyordu. En sonunda Şöyle dedi :

Tamam. Şu gördüğünüz, «Hun» sokağıdır. — Kalem, kâğının üstünde yağ gibi kayıyor. — Domoslai'nin villası burada.

Dombai* izgilerden birini göstererek sordu :

Duvar bu mu?

Evet. Temelinde taş ve direk olan sıradan bir tel duvar. Ama sadece «Hun» sokağı yönünde bu.

Őuradaki?

Öteki duvarlarına dikenli tel çekilmiş. Şurada, solda boş parseller, daha doğrusu otobüs dura-

ğma kadar uzanan meyve bahçeleri var. Sağda ve villanın karşısında inşaat var, ama inşaat mutlaka terkedilmiş olacak, çünkü kimsenin çalıştığını görmedim. — Marian bir sigara yaktı ve devam etti. — Çevre yeterince ıssız ve ağaçsız. Oradan şehrin yarısını görmek mümkün, çünkü villa oldukça yüksek bir yerde bulunuyor. Villanın üst katında ailesiyle birlikte albay Kornel Domoslai, zemin katında iki odalı konforlu bir dairede gazeteci Tibor Helmetsi ve Sosyal Sigortalar Bakanlığında hademe olan villa kapıcısı Balaj Topoya oturuyor. Aşağı yukarı elli yaşlarında bir adam. Kızı, 15 dakikalık bir mesafede bulunan «Taş» sokağında oturuyor. Kocasını assu- bay ve cephede bulunuyor. Domoslai ailesinin yemek ve temizlik işlerini, Topoya'nın karısı yapıyor. Albayın ailesi artık iki haftadan beri Badaçontomay'da istirahatte bulunuyor.

Sokak kapısı açık mı? diye sordu Dombai.

Akşamları saat onda kilitleniyor. Evin cümle kapısı da öyle.

Anlayamadığınız bir şey varsa, sorunuz.

Kadın ?

Konuşkan, ama hastalıklı bir insan. Çok dindar olmaya benziyor, çünkü iç odada kutsal su bulunduruyor ve içeride o kadar çok haç ve kilise eşyası var ki, oda bir tapmağı andırıyor.

Dombai, Kalman'a baktı.

Başlıcasını öğrendik, dedi. Bahçe ne kadar büyük?

Belki on dekar vardır. Duvar boyunca yüksek ve gür çalılar var, bahçenin içi gözükmüyor. Evin önü çiçeklik, yan tarafları ve arkası ise meyvelik. Helmetsi'nin bir odası «Hun» sokağına, öteki doğuya bakıyor.

Doğu neresi oluyor?

Bu taraf. Villa ise güney cepheli.

Krokiye bir kez daha baktılar.

Kalman gülümseyerek konuştu :

İyi. İyi bir iş bitirdin, Marian. — Sonra Dom- bai'ye döndü. — Şani, şimdi karının yanma git, ona görevini anlat. Ben Marian ile biraz daha konuşmalıyım. Evde telefon var değil mi?

Topoya'da da var. Derivat. Albay ödüyor.

Şandor çıkınca, Kalman ile Marian yukarki odaya gittiler. Marian, kitap büyüklüğünde bir paketi alıp açtı.

Bunu sana İgnats amca gönderdi. Her şeyi anlatacağım. Dikkatle dinle. Üzerinde X - 1 yazısı bulunan şu şişede pozitif tabletler var. Bir şişe suya beş tablet gerekli. Tabletler hemen erir, organizmanın durumuna göre 15 - 30 dakika sonra etkisini göstermeğe başlar.

Üzerinde X - 2 yazılı olan şu şişede, unutma, negatif tabletler var. Öğleden sonra saat beşte birinci tableti al, sonra hepsi beş tablet olana kadar her yarım saatte bir tane almalısın. İgnats, iki bardaktan fazla şarap içmemeni söyledi.

Kalman, birtakım lâstik boruları göstererek :

Bunlar ne? diye sordu.

Onları nasıl kullanacağını göstereceğim, dedi kız. Ben denedim artık ve çok eğlenceli bir şey. Bunları dişlerine ve dudaklarının iç tarafına koyunca konuşman büsbütün değişecek. Düşmüyorlar, çünkü konulduğu yere yapışma özellikleri var. Ama nasıl kullanıldığını göstermeyeceğim, çünkü yüzümü çok çirkinleştiriyor. Deneyecek misin?

Daha sonra.

Bu, özel bir ilâç. Hareket etmeden önce ellerini sabunla güzelce yıka, sonra bu ilâcı sür ve on

dakika bekle. Ondan sonra rahatlıkla çalışabilirsin, parmakların hiç bir yerde iz bırakmayacak. Çok eğlenceli bir iş, değil mi? Bu tüpte ise özel bir krem var. Sürdükten bir saat sonra, yüzünde yanık izlerini andıran kırmızı lekeler belirecek, sonra kendiliğinden kaybolacak.

O halde bütün yüzüme sürmemeliyim...

Öyle, dedi kız. Gördün mü bak, ne kadar aptalım... Bu ilâç deriye bir zarar vermiyor. Ignats amca mutlaka kullanmanı tavsiye etti.

Deneyeceğim. Çok yamansın, Marian!

Kendini çok koruyacaksın, değil mi?

Hay aptalım, elbette koruyacağım, hem de çok...

VIII

Marian, akşam yemeğini her zamankinden daha erken yedi. İlonka yemekleri koyarken Kalman içeriye girdi ve ta yarın sabah kalkacak treni beklemesi gereken dostu Peter Nag'm geceyi villada geçirmesi için izin istedi.

Marian onu dinledi ve sert bir karşılık verdi :

Bana bakınız, Pali, şimdilik izin veriyorum, ama tekrar etmesin bu.

Burası otel değil.

Tekrar etmez, küçük hanım. Çok teşekkür ederim.

Kalman çıktıktan sonra, Marian İlonka'ya dönerek :

Amma da küstah insanlar! dedi.

İlonka tabakları tablaya koydu.

111

Hiç bir şey yemediniz.

İştahım yok. Babam telefon etmedi mi?

Kimse telefon etmedi, hanımefendi. Başka bir şeye ihtiyacınız var mı?

Hayır. Yatakları düzeltiniz ve serbestsiniz.

Peki.

İlonka, tabakları mutfığa götürdü. Roji, gündüz çok yorulmuştu ve şimdi ayaklarını sürterek yürüyordu.

Haydi sen de yat, Roji. Ayaklarının üstünde zor duruyorsun. Eğer rica edersen, senin yerine tabakları ben yıkarım.

Roji inildeverek oturdu.

Küçük hanım?

Hiç keyfi yok, ancak birkaç lokma yedi. Yatacağını söyledi. Konuklar akşam yemeğini yediler mi artık?

Hiç bir şey kabul etmediler. Üsteğmeni çok sinirli gördüm. Anlaşılan küçük hanımın, kendilerini sofrasına davet etmesini bekliyordu. Zaten öyle olmalıydı. Bir üsteğmen mutfakta bizimle birlikte yemek yiyecek değildi ya? Üstelik Pali de akşam yemeği yemedi.

İlonka omuzlarını kaldırdı.

O halde aç yatsınlar. Çok nazlanıyorlar. Şimdi yukarıya çıkıp yatakları düzelteceğim, sonra mutfığı da bir düzene koyarım. Sen defol bakayım, düşünde o koca işkembeli Naziyle baş başa kal.

Keyfi yerinde olan İlonka, bir sıçrayışta mutfaktan çıktı. Kalman'm odasından sesler geliyordu, ama onları umursamadı, alçak sesle bir şarkı tutturdy ve yoluna devam etti.

On dakika sonra mutfığa döndüğü vakit, Roji orada yoktu. Sobanın başına gitti, bulaşıkları ça

bucak yıkadı, mutfağın döşemesini sildi, kapıyı kilitledi ve soyundu. Büyük leğene su doldurup yıkandı. Saçlarını omuzlarına saldı. Etekliğini, bluzunu giydi, iç çamaşırlarını koltuğunun altına aldı ve koridora çıktı. Her yer sessizdi. Ayaklarının ucuna basarak Roji'nin odasına yaklaştı ve kulak kabarttı. Hafif bir hırıltı, aşçı kadının artık uyumakta olduğunu gösteriyordu. İlonka kendi odasına yöneldi, kapıyı açtı.

Kalman masanın başında duruyordu. Kız içeriye girdiği vakit, ona hiç bir şey söylemedi. Kapıyı kapattı, lâmbayı söndürdü, kızı kendine çekti ve çılgıncasına öpmeğe başladı.

Karyolada sarmaş dolaş yatıyorlardı. Bir aralık Kalman fısıldadı :

— Bir dakika bekle... — Kalktı, el yordamıyla masanın üstündeki şişeyi buldu ve iki bardak doldurdu. — Al. Dikkat et, üzerime dökme.

Sağlığımıza. Bugünden itibaren «sen» diye hitap edeceğiz birbirimize. Ebediyen... Eks!

İçtiler. Kalman bardakları masaya koydu ve ihtirasla kıza sarıldı.

Yarım saat sonra İlonka'yı uyandırmayı denedi. Kız derin uykuya dalmıştı. Kolunu çimdikledi, İlonka gene uyanmadı. Kalman onu sardı, çarçabuk kalkıp giyindi, şişeyi, bardakları aldı ve odadan çıktı.

Dombai ile Margit, artık onu bekliyorlardı.

Balaj Topoya ile karısı akşam yemeği yiyorlardı. Kadın çok yorgun ve rahatsız görünüyordu, yemekten sonra bulaşık tabakları bir kenara yığıp bıraktı, ertesi sabah yıkayacaktı. Oldukça şişman bir

F. 8

113

adam olan Topoya küçük bir iskemlede oturuyor, arada sırada bir eliyle ağrıyan ayağını yokluyor, öbür eline de «Magyarorsag» gazetesini almış okuyordu.

Kadın sessizce ve bezgin bir halde onun çevresinde dönüyordu. Bir aralık sordu :

Trotuvarı kim süpürecek? Sen mi, ben mi? Kapıyı kim kilitleyecek? Sen mi, ben mi?

Topoya dişlerinin arasındaki kibrit çöpünü üfleyip çıkardıktan sonra, karısına tuhaf tuhaf baktı ve :

Görmüyor musun, okuyorum? dedi. Şarap koy bana.

Kadın duvar saatma baktı, kilerdeki beş litrelik damacanadan bir bardak doldurup getirdi ve endişeyle sordu :

Niçin o kadar çok içiyorsun, Balaj?

Erkek gururla karşılık verdi :

Çünkü içmek istiyorum. Çünkü var. Balaj Topoya şimdiye kadar içiyordu, gelecekte de içecek. — Bardağı bir nefeste boşalttı. Karısına geri verdi ve çilli elinin tersiyle ağzım sildi.

Kadın damacanayı kilere götürdü.

Trotuvarı süpürebilirdin, dedi.

Erkek bir parmağını tükrükleyip, gazetenin bir sayfasını çevirdikten sonra :

Yorgun musun? diye sordu. Ama neden yoruldun o kadar?

Şu kalbim...

Kadın hemen sustu, çünkü kocasının alaycı tebessümünü gördü.

Kalbin ancak sen istediğin vakit ağrıyor. Daha doğrusu çalışmak istemediğin vakit. Benim kalbim hiç bir zaman ağrımiyor. İşyerinde çalışmalı ve

işimi bitirmeliyim, çünkü muhterem bay bana : «Nasılsınız, sayın Topoya?» diye sorduğu vakit çalışmam gerekir. Evet, çalışmalıyım, çünkü ona : «Müsaadenizle söyleyeyim, sayın bayım, bugün bana hiç bir iş vermeyiniz, çünkü kalbim ağrıyor» diye karşılık veremem... Kadın, tartışmak istemiyordu. Daima çok üşüdüğü için askıdan mintanını alıp giydi ve çıkmağa hazırlandı. Erkek, kaba bir sesle bağırdı :

Nereye gidiyorsun? Gene ini şişirdin burnunu ? ^ \
Hayır, Balaj, sen haklıydın.

Karının böylesi hiç görülmemiştir. Hastay- san doktora git. Memur muamelesi yapacaklar sana, ama istemiyorsun, çünkü hasta değilsin, sadece tembelsin ve süpürgeден utanıyorsun.

Bu son sözler kadını öfkeliendirdi. O da ağzını açtı :

Senin baban tembel, sen de bir tembel tohumu... — Kadın ağzına geleni söylüyor, alabildiğine küfrediyordu. — Bana niçin ihtiyaç duymadığını ve kimin peşinde koştuğunu biliyorum... Dokunayım deme sakın, şu bıçakla karnını delik deşik ederim...

Topoya öfkeden sapsarı kesilmişti. Pijamasının düğmeleri çözülmüş ve koca göbeği fırlamıştı. Artık tam kadına vurmak üzere yumruğunu kaldırıyordu ki, zil çaldı.

Sonra anlaşıcağız seninle!

Topoya üstünü başını düzelttikten sonra, kapıyı açtı.

Giriniz! dedi.

Uzun boylu, bıyıklı üsteğmen ve yanındaki daha zayıf yapılı, kurşunî şapkalı, yüzü lekeli genç adama şaşkınlıkla baktı. Üsteğmen güler yüzle se

lâm verdi, Topoya kekeleyerek bir şey söylemeğe çalıştı ve giyinmek için izin istedi. Yüzü lekeli adam, iskemlenin üstündeki gazeteyi eline aldığı vakit Topoya daha da çok şaşırdı. Adam, gözlüğünü düzelterek gazeteye bir göz attıktan sonra, çok anlamlı bir kaç söz söyledi : Siz, devlet memurusunuz, değil mi? —Yüzündeki lekeler gibi sesi de çok tuhaftı. Alay edercesine : — Anlıyorum! dedi ve nazi gazetesini aldığı yere fırlattı.

Kadın, bir kötülük olacağını sezmişti.

Bay subay, odaya buyurunuz...

Bu arada Topoya, memur üniformasını giydi. Cesareti yerine gelir gibi oldu.

Buyurunuz, bay üsteğmen. — Sonra lâf olsun diye karısına çıkıştı : — Kaç defadır söylüyorum sana, Etuşka. Bay baş redaktörün postasını alma diyorum. Şimdi bu baylar, bu gazeteye benim abone olduğumu sanacaklar, özür dilerim, bay üsteğmen. Rica ederim, odaya giriniz. Odaya girdiler. Kalman ilgiyle çevresine bakındı. İçerde iki karyola, iki gardrop, bir masa, dört sandalye, karyolalardan birinin yanında bir divan, gardroplarm üstünde marmelat şişeleri, duvarlarda ise ikonlar vardı.

Bu arada telefon çaldı. Dombai, almacı kaldırması için Topoya'ya işaret etti.

Domoslai'nin villâsı, Topoya'nın evi. Kim? — Sonra almacı bıraktı ve : Yüzbaşı Rakai'yi arıyorlar, dedi.

Kalman telefona gitti ve almacı kaldırırken, Margit'in çok düzenli çalıştığını düşündü.

Yüzbaşı Rakai telefonda. Bay albayla görüşmek istiyorum... — Dombai'ye, kapıyı kapatmasını

işaret etti, Topoya'ya ve karısının ürkek yüzüne bir göz attı. — İzninizi rica ederim, burada yüzbaşı Ra- kai. — Kadın kocasına bir şey sordu, Topoya parmağını dudaklarına koyup sus işareti verdi. — Villâyı kuşatmış bulunuyoruz. Hayır, ortaya çıkmadı henüz... Baş üstüne, albayım... Anlıyorum! Ölü veya diri ele geçirilmeli... Hayır, çarpışmaktan korkmuyoruz. Ancak... Ancak, izninizle söyleyeyim, durum biraz özellikli... Eve girmeleri gerekli... Evet, Topoya'nın yanma... Ona güvenebilir miyiz? —Önce Topoya'ya, sonra da Dombai'nin getirdiği gazeteye baktı.— Güvenebileceğimizi sanıyorum, iyi bir Macar... Fakat... evet... çarpışma sırasında Topoya'nın da yaralanabileceğinden korkuyorum... Anladım. Korumağa çalışacağım, ama başarabileceğimden pek emin değilim. Tamam, efendim! — Almacı yerine koydu ve düşünceli bir tavırla gözlüğünü düzeltti.— Şimdi sizi ne yapalım, Topoya? Buraya ateş açılacak. Askerlik yaptınız mı?

Korkudan yüzü balmumu gibi olan kadın, kocasının elini tuttu Balaj...

Topoya, bir eliyle alnının terini sildi.

Yüzbaşım, izninizle sorayım : Söz konusu olan nedir?

Dombai karşılık verdi :

İki casus, bay Domoslai'nin evine girmek istiyor, Topoya. Size göstermek ve evin anahtarını almak için sahte bir emir var ellerinde. Aldığımız habere göre, öğleden önce size onlardan biri gelmiş, bir kadın...

Topoya hemen karısına sordu :

Herhangi biri geldi mi bize?

Kadın ağlayarak cevap verdi :

Evet, bugün bir kadın geldi. Bir örgüt adına geldiğini söyledi, özel kartını da gösterdi...

Kalman söze karıştı :

Siz de ona Domoslâi ailesinin istirahatte olduğunu, fakat anahtarın sizde bulunduğunu söylediniz, öyle mi?... Şimdi sizi ne yapalım? Eğer ateş açarlar ve sizden biriniz vurulursa, ne yaparız? Ağlamayınız, ağlamakla işi halledemeyiz.

Topoya umutla sordu :

Kızımızın evine gitmemiz mümkün olmaz mı, yüzbaşım ?

Kızınız nerede oturuyor? —Kalman, kadının saçını okşadı, kadın daha da çok ağlamağa başladı. — Ağlamayınız, bir çare buluruz elbet.

Kızınız nerede oturuyor?

Kadın hıçkırarak karşılık verdi :

«Taş» sokağında.

Birkaç dakika sonra erkekle kadın artık sokağa çıkmış bulunuyordu.

Dombai, Topoya'dan, gece yarısını on dakika geçe döneceğine dair söz aldı ve o zaman kendisini bekleyeceğini söyledi. Kalman kendine bir çekidüzen verdi; ağzındaki lâstiği çıkardı, gözlüğünü de çıkarıp cebine koydu ve plân gereğince Helmetsi'nin kapısına giderek zile bastı. Dombai, kapıcı dairesinin girişinde bekliyordu. O ana dek saniye sektirmeden çalışmışlardı. Kalman çok heyecanlıydı, fakat şimdi artık heyecanını gizlemek istiyordu, çünkü plân uyarınca sinirli ve şaşırmış görünmeliydi. Ayak sesleri duydu ve Helmetsi : «Kim?» diye sorduğu vakit, alçak sesle, fakat içer- dekine işittirebilecek bir biçimde :

Campbell, dedi.

İçerdeki adam, kapıyı açmış afal afal bakıyor

du ve elektrik ışığında Kalman'm yüzünü görünce korktu.

Kalman Almanca konuştu:

— Çabuk kapıyı kapat. — Soluk soluğa kapının arkasına dayandı.

Dombai Margit'i kapıcı dairesine getirene kadar birkaç dakika kazanmak gerektiğini biliyordu.

Helmetsi, hâlâ hızlı hızlı solumakta olan Kalman'm antreden içeri girmesine yardım etti. Kalman biraz sakinleştikten sonra içmek için bir şey istedi, yakalanmaktan kıl payı kurtulduğunu söyledi ve başından geçenleri anlatmağa başladı: Anlaşıldığına göre, Bazil, işkenceye dayanamayıp onun adresini ele vermişti. Kurtuluşunu ise bayan Elvira'ya borçluydu. Kadının koyduğu bir işaret üzerine izbeden çıkıp kaçabilmişti... Kalman bir bardak konyak içti, bardağını yeniden doldurdu ve sonra cebinden bir mendil çıkarıp alnındaki teri sildi.

Helmetsi, onun elinin nasıl titrediğini çok iyi gördü. Biraz rahatladı, ama şimdi Şalgo'ya, hayır, hayır, Şalgo'ya değil, Schliken'e nasıl haber vereceğini düşünmeğe başladı. Şalgo'ya haber veremezdi, çünkü o şişman baş müfettişin İngilizlerin adamı olması çok muhtemeldi artık. Helmetsi bunları düşünürken Kalman'ı dostça yatıştırmaya çalıştı, o kadar korkmaması gerektiğini, burada güvenlikte olduğunu, Bazil'in onun adresini bilmediğini, kendisinin de şimdiye kadar bir görev almadığı için kimsede kuşku uyandırmadığını söyledi. İşte şimdi eşyasını hazırlıyor, yarın Atina'ya hareket edecek, iki hafta süresince orada kalacak ve Telgraf Ajansına haberler gönderecekti. Elbette bu durum, onun yeterince güven kazanmış olduğunu gösteriyordu...

Kalman biraz sakinleşmiş olarak bakındı. Bir si

gara yaktı, fakat elleri hâlâ titriyordu. Helmetsi, korkmuş olan bu genç adama bakarken kibirli kibirli gülümsedi:
O kadar çok mu korkuyorsun?

Eh... biraz...

Dinle beni, Harry. — Helmetsi, bardaklara kayısı rakısı doldurdu. Durumdan çıkış yolu buldu,- ğunu ve bu viran genç adamın şimdi artık elinden kaçamayacağını düşündü. Yerinden kalkamayacak bir haldeydi, yüzünde ise kan diye bir şey kalmamıştı. Bazil Tompson'dan sonra Harry Campbell geliyor. Nadir bir av. Schliken sevinecek. Campbell zayıf yapılı, Schliken onu birkaç dakikada büküp kıracak ve örgütteki adamların adlarını ondan birer birer çekip alacak. Bardağı Kalman'a uzattı. — İç şunu, Harry ve beni dinle. Mutlu kurtuluşun için. — İçtiler. — Burada kalacaksın. Benim evimde güvenliktesin. Topoya ile konuşacağım: Onlar, ben burada yokken de sana yemek getirirler.

Kalman, ansızın yerinden kalktı ve bakındı.

Çantam... Orada unuttuğumu sanıyorum.

Nerede?

Kapıcının yanında. Orada beklemiştim seni.

Sen yanmışsın o zaman. Mademki o kadar unutkan olmuşsun... —

Helmetsi kalktı. — Gidelim, ben konuşurum onlarla.

Antreye çıktılar, Helmetsi kapıyı açtı. Orada Dombai elinde tabanca, ateşe hazır bir vaziyette bekliyordu.

Helmetsi, Kalman'm hemen geri çekildiğini gördü ve:

Kimi arıyorsunuz, bay üsteğmen ? diye sordu.

Bay baş redaktör Tibor Helmetsi'yi.

Helmetsi sakın göründü:

Tabancayla mı? Benim.

O halde kollarınızı kaldırınız!

Şakayı bırakınız...

Kollar yukarı, aksi takdirde ateş edeceğim!

Dombai'nin sesinde tehdit vardı. Helmetsi kollarını kaldırdı.

Arkanızı dönüp yürüyünüz. — Dombai onu tekrar odaya soktu.

Helmetsi Kalman'ı göremiyordu. — Duvara doğru gidiniz, tamam, orada durunuz! — Helmetsi itaat etti. Yatak odasının kapısı açıldı.

Küçük masadaki telefon çaldı.

Telefona cevap veriniz! Ama içerideki durum hakkında tek söz söylemeyeceksiniz!

Helmetsi almacı kaldırdı.

Evet, Helmetsi'nin evi. Kiminle görüşmek istiyorsunuz? Yanlışınız var, efendim...

Dombai sükûnetle sordu:

Kimi arıyorlar? Telefonu kapatmayınız!

Biraz sabrediniz.

Yatak odasından çıkmakta olan Kalman, Macarca olarak bu sözleri söyledikten sonra telefonun başına gitti. — Bay üsteğmen, bu adamı duvara dayayınız. Alo, telefonda yüzbaşı Rakai.

Helmetsi şaşkına döndü ve soğuk duvara başını dayadı. Harry, diye geçirdi aklından, bu kabadayı hareketiyle kendini yüzbaşı Rakai olarak tanıtmak ve böylece üsteğmenin elinden sıyrılmak istiyor... Ama hayır, bir albayla konuşuyor...

İzninizle durumu arzedeyim. Üsteğmen Nag beraberimde. Villayı kuşattık. Evet, efendim. Bay albay gelene kadar sorguya başlanmalı. Tamam, efendim! — Campbell, almacı yerine koydu ve üsteğmene emretti:

Adamlara haber veriniz, yanlışlıkla bay alba

ya ateş etmesinler. Durunuz, nereye koşuyorsunuz?

İzninizle...

Bay Monthy Pincton'm üstünü arayınız.

Helmetsi şimdi artık hiç bir şey anlamıyordu.

Campbell, dışarda görüldüğü gibi değilmiş meğer. Kursta Schliken'in ikinci adamı o değil miydi acaba ? Üstünün aranmasından epey rahatsız oldu. İşte üsteğmen, koltuğu altındaki tabancayı da bulup çıkardı. Bu esnada üsteğmenin bileğini tutup kırabilirdi, ama aptalca bir iş olurdu bu. Bu büyük yanlışlık, ancak birkaç dakika sonra anlaşılırdı! Acele etmenin gereği yoktu.

Şimdi gidiniz!

Campbell'in askerce verdiği bir emirdi bu.

Dombai sert adımlarla uzaklaştı.

Arkanızı dönünüz ve oturunuz! Oraya, sobanın başına.

Helmetsi sakın görünmek için kendini zorladı, güçlükle gülümseyerek itaat etti.

Harry...

Ben, yüzbaşı Yiktor Rakai'yim.

Önemi yok. Lütfen şu numaraya...

Sir Duncan ile mi konuşmak istediniz?

Hayır. Bu işte bir yanlışlık olduğunu bildirmek isterdim.

Ne yanlışlığı? Bu işte hiç bir yanlışlık yok, Pincton. Yıllardan beri sizi izliyorum. Kaçmayı bece- rıyorsunuz...

Hiç de kaçtığım yok! Lütfen beni dinle.

Lütfen, beni dinleyiniz, Pincton!

Lütfen, şu numarayı alıp bay baş müfettiş Oskar Şalgo'ya telefon ediniz. Hemen bay binbaşı Heinrich von Schliken'i göndersin buraya.

Kalman kaşlarını çattı.

Binbaşı Schliken Atina'ya gitti.

Yarın sabah gidecek.

Program değişti. Bir saat önce hareket etti.

Baş müfettiş Oskar şalgo gelsin.

Pincton, siz bu bayları tanıyor musunuz?

Yıllardan beri...

Kalman, Helmeti'ye biraz daha yaklaştı.

Belki de diyeceksiniz ki, şey...

Tam öyle. Z-76, belki de bir şey hatırlatır size.

Kalman yüksek sesle güldü.

Demek Z-76 sizsiniz?

Benim. Baş müfettiş şalgo ispatlayabilir. Kalman, şalgo'nun kim olduğunu bilmiyordu.

Yalnız Helmeti'yi görevlendirenlerden biri olabileceğini tahmin ediyordu. Hiç düşünmeden konuştu:

İspatlayamayacak, Morthy Pincton. iyi yürekli şalgo yarım saat önce öldü. Ama itiraf etmek gerekir ki, mertçe savaştı, bir centilmene nasıl yaraşırsa öyle hareket etti. Son kurşunu kendi alnına sıkımcaya dek direndi. Siz ustaca gizlendiniz, Pincton.

Osi, intihar mı etmiş ?

Vaktimiz yok, Pincton. Çabuk, adları söyleyiniz... Bir şeyiniz mi var?

Rica ederim, ben Z-76'yım.

Z-76 yazısında sizin adınız yok.

Ama ispatlayabilirim.

Buyurunuz, ispatlayınız.

Kalkabilir miyim?

Ne istiyorsunuz? — Kalman, tabancasını kaldırdı. — Yerinizde oturunuz!

Helmeti kravatını gevşetti.

Lütfen, yazı masamda bir zarf var...

Kalman masanın çekmecesini çekti, benzi balmumu gibi olan Helmetsi'den de gözünü ayırmıyordu.

Bu mu?

Evet, lütfen açınız. Binbaşı Schliken'in emri üzerine yazdım onu. Listede, direnişe katıldıklarını bildiğim adamların adları var. Her adın karşısında kısa bir açıklama bulacaksınız.

Kalman zarfı yırtıp açtı. Sıra numaralarına bir göz gezdirdi. Listede altmış üç kişinin adı vardı.

Bu adları şubeye niçin bildirmediğiniz ?

Helmetsi güçlükle yutkundu.

Bildirdim. Bu adamlar gözetim altına alındılar sanıyorum. Durumu her zaman duyurmağa çalıştım. — Tekrar yutkundu. Bu kez yüzü başkalaşır gibi oldu. — Durunuz, kursta beraberdik, değil mi?

Evet.

John Smits'i hatırlar mısınız? — Kalman başıyla onayladı. — Gerçek adı Yan Pitkovski. Polonya direnişinin önderlerinden biriydi.

Mümkündür. Taşında kadın figürü olan ilginç bir altın yüzüğü vardı. Yüzük orada, masamda. Koyu yeşil bir velur kutunun içinde.

Kalman yüzüğü buldu. Tanıdı. Sempatik Leh gencini anımsattı bu yüzük ona. John onu serçe parmağına takıyordu. İriyari, kuvvetli bir delikanlıydı, doktordu, fakat Kalman onun Lehli olduğunu bilmiyordu. Yüzüğü ondan mı aldın?

Otuz beş adamjyle birlikte ele verdim onu. Kurşuna dizdiler. Sonra binbaşı Schliken, bana bu yüzüğü armağan etti.

Kalman alnını buruşturdu.

Buraya boşuna mı geldik dersiniz? Yüzük, gerçekten Smits'indi. Sen gerçekten mi karşı istihbaratın adamısın? Yerinde dur. Fakat her şeye rağmen, çılgınlıktır bu! Senin Z-76 olduğunu niçin gizliyorlardı ? Koruyorlardı beni. Şalgo'dan ise çoktan şüphe ediyorduk. Onun için yazdığım rapor da şurada... Aslında ben... — Bir bardak rakı doldurup içti. — Bazil'i İngilizlerin ele verdiğini sanma. Onu ben ele verdim... ben...

Kalman, listedeki adları okumağa başladı. Ansızın heyecanlandı: Kim bu baş hekim îgnats Şavoş? Bence İngilizlerin adamı. Onun için hiç bir yere haber vermiş değilim henüz. Karısının, İsveç elçiliğine girip çıkan bir İngiliz olduğunu öğrendim,

Bizim için çalışmaya ne zaman başladın? Hel metsi, nasıl celbedildiğini ve ne gibi önemli işler başardığını anlattıktan sonra, Mirko Stanko- viç'i nasıl ele verdiğini de anlatmayı ihmal etmedi.

Kalman sabırsızlıkla saatma baktı.

Bay albayın gelmesi lâzım artık, dedi. Yalnız başıma halledemem bu meseleyi. Şimdi hangi görevin peşindesin?

İlk görevim, Atina'daki aksiyon. Profesör Kaldi'nin kızı için de konuştuk, ama bu bir blöf gibime geliyor...

Niçin?

Şalgo'nun uydurması. Profesörü komünist bellemiş. Artık bir buçuk yıldan beri onu izliyor. Ama niçin başarıya ulaşamadığını şimdi artık anlıyorum. Alçağın biri... Bununla kuvvetlerimizin bir kısmını oyaliyordu.

Ne kadar saçma. Kaldi, Harbiye Bakanının çocukluk arkadaşı.
Şimdi anlıyorum. Her şeye rağmen, iki gün önce Şalgo, profesörün
telefon konuşmalarını dinleme izni aldı.
Kapının açıldığını duydular.
Dombai döndü. Fısıltıyla bir şeyler söyledi. Kalman başını salladı.
Dombai radyoyu açtı.
Kalman, sormağa devam etti :
Direnişten kaç kişiyi ele verdin?
Saymam lâzım. Çok.
Onlar arasında komünistler de var mıydı?
Oldukça.
Dombai, radyoyu biraz daha açtı.
Saat onu geçiyor, bay üsteğmen.
Biliyorum, dedi Dombai.
Senin tabancan hangisi?
Şu «Walter» marka, dedi Helmeti. Bir küçük servet. Ama dikkat et,
doludur.
Bununla kimseyi hakladın mı?
Varşova'da iki Yahudi'yi öldürdüm.
Yan Pitkovski de mi kurşuna dizildi? — Helmeti onayladı. — Mirko?
Evet.
Müzik çalarken silâh sesi duyulur mu?
Radyo bu kadar açık olunca duyulmaz, dedi Helmeti. Bardağımı
doldurabilir miyim?
Evet. Bay üsteğmeninkini de doldur. Al şu bardağı, Şandor. Neyin
şerefine içelim?
Zaferimizin!
Sen, Helmeti, ne için içeceksin?
Ben mi? — Sarışın adam bardağını kaldırdı. — Ben de zafer için.
126

İç, Helmeti, iç ve bil ki, bu, son bardağın olacaktır!

Kalman, tabancasını kaldırdı. Hainin gözleri fal- taşı gibi açıldı, yüzü soldukça soldu. Kalman tetiği çekti. Bir... İki... Üç... Dört...

Dombai, Kalman'm bileğine yapıştı :

Yeter! Gidelim artık.

Kalman bütün gece uyumadı. Marian'm başu- cunda oturuyor ve titriyordu. Açık pencereden serin bir hava giriyor, ama Kalman üşümüyordu, alnı ateş gibiydi. Marian fısıltıyla konuşarak onu yatıştırmağa çalışıyor, fakat Kalman birkaç saat önceki olayları düşünmekten kendini alamıyordu. Nihayet kız şöyle dedi :

Kalman, en ağır suç, ulusunu satmaktır. Bunun dışında belki bütün suçlar bağışlanabilir, ama bu... hiç bir zaman! Bilhassa savaşta.

Evet. —Titreyen elleriyle bir sigara yaktı. Dumanı hararetle çekiyordu içine. — Cellât olmak için hem sağlam sinir, hem de sağlam mide gerekli... Bunların her ikisinden de yoksunum. Hayatı başka türlü görüyordum : Üniversiteyi bitirecek, öğretmen olacak, Macar edebiyatı ve tarihinden dersler verecektim.

Elbette, öğretmen gene olacaksın. Hem çocuklara çok güzel şeyler öğreteceksin. Kalman, sen çok akıllısın ve senin aklından şu anda yararlanmalıyız...

Uzun bir süre sustular. Gökyüzü ağarmağa başladığı bir sırada Kalman tekrar konuştu :

Belki de mutsuzluğum, yürekten nefret du-

yamayışımındandır. Zannettiğimden daha zayıfmışım meğer.

Kız onun avucunun içini öptü :

Şimdikinden daha güçlü olmayı hiç bir zaman isteme!

Kalman yerinden kalktı. Banyoya girdi, soğuk suyla yüzünü yıkadı ve sırtını bir süre musluğun altında tuttu. Biraz dinçleşmiş olarak banyodan çıktı. Marian, geceliğiyle karyolanın üstünde oturuyordu. Saat kaç?

Dördü on geçiyor.

Marian, senin adamına güvenebilir miyiz?

Kız şaşırdı, ne cevap vereceğini bilemiyordu.

Peki, bir şey söyleme. Hayatımı sana emanet ediyorum. — Kalman, askıdaki ceketinin cebinden, Helmeti'den aldığı listeyi çıkardı. —

Çabucak şunun bir kopyasını çek ve adamına ya da güvendiğin herhangi başka birine ver. Listeyi, bu adamların gözetim altında bulunduklarını bildiren bir gestapo ajanından aldığımızı söyle. —

Kalman teras kapısını açtı ve serin havayı ciğerlerine doyasıya çekti.

Gökyüzüne baktı. Yıldızlar solmuştu. İçeriye döndü. Marian listeyi gözden geçiriyordu, sonra masaya oturdu ve kopya etmeğe başladı.

— Listenin aslını yarın Ignats amcaya ilet. Görevin yerine getirildiğini bildir. Bay üsteğmen ile karısını uyandırmak için aşağıya iniyorum. —

Dudaklarında acı bir . gülümseme belirdi. — Sonra Ilonka'yı

sarsacağım, sen ona biraz sertçe gözük.

Şani ile Margit uyanmışlardı. Dombai geriniyordu.

Nasılsınız, yüzbaşım? Rahat uyuyabildiniz mi?

Evet. Ne vakit hareket ediyorsunuz?

Hanımı bekliyorum, hazır olunca hemen yola çıkacağız.

Margit, tarağını çantasına koydu.

Hazırım, dedi. Gidiyoruz. Bastonun nerede?

Köşede.

Size biraz yolluk verelim, dedi Kalman.

Gereği yok, yolda bir yerde kahvaltımızı yaparız. — Ceketini ilikledi ve gülerek konuştu : — Görüyor musun, dünyada subay olmak istemezdim, ama zoru görünce subay da olduk. Yedek subay okulunu bitirmem boşuna değilmiş meğer.

Kalman onları kapıya kadar uğurladı. Gökyüzü artık büsbütün ağarmıştı. «Voroşvari» sokağındaki depodan ilk tramvay çıktı.

Tekerleklerinin tıkırtısı şafağın koyu sessizliğini bozdu. Dombai bir sigara yaktı ve gözlerini kırıştırarak «Angyal- fold» a baktı. Fısıltıyla konuştu :

Geza Takaç, «Apat» sokağı no. 18. Unutma. «Goldberger» fabrikasında işçi. «İhtiyar, yüreksiz olma» sözünü söyledin mi beni nerede bulabileceğini bildirir sana.

Vedalaştılar. Kalman, uzun süre arkalarından baktı.

Bir sigara yaktı ve villaya döndü. Serin hava sinirlerini yatıştırmıştı. İlonka'nın odasına girdi, pencereyi açtı ve dışarıdan vuran aydınlıkta uyumakta olan kıza baktı. Kızın yüzünde hiç de bir acınma belirtisi yoktu. Bunu kendi istemişti. Belki de nişanlısını sevmiyordu?

Her şeye rağmen Kalman biraz üzüldü.

Kızı uyandırmak istedi. Kımıldamıyordu. Kalman, avucunun içine biraz soğuk su aldı, onun alnını ve boynunu ısladı. Nihayet kirpikleri oynama

ğa başladı ve kız ağır ağır gözlerini açtı. Gülümsedi.
Başıma belâ açtın...
Darıldın mı bana? Öp beni.
Şakayı bırak, îlonka. Çok kötü bir şey oldu. Bayan Marian geldi...
Ne zaman?
On dakika önce.
Korkutma beni!
Yanında yatıyordum. Ne kadar korktuğumu anlayabilirsin. —Kız kalkıp karyolanın üstüne oturdu. — Şimdi her ikimize de yol görünecek.
Kapı kilitli değil miymiş, canım?
Kilitli de olsa açmam gerekti.
Tanrım! Şimdi ne olacak?
Kalman pencereden dışarıya baktı.
Şimdi beni dinle. Bana göre hava hoş. Yanma zorla girdiğimi, seni zorladığımı ve korkudan ses çıkaramadığımı söyle. Uydur bir şey, bütün suçu bana yükleyebilirsin.
Seni uğratırsa ne yaparsın?
Bilmiyorum, ama orasını ben düşünürüm. Şimdi yanma git. Seninle konuşmak istiyor.
Çaresi yok, gideceğim.

IX

Ölüm olayını sabahın erken saatlerinde keşfettiler. Helmetsi beraberinde olmadan hiç bir iş bitiremeyeceği için Atina'ya gitmeyi ertelemiş olan Sch- liken, öğleden sonra Şalgo'nun odasında oturuyor ve

ikisi birlikte sessizce uzmanların raporlarını ve ifadeleri inceliyorlardı. Şalgo arada sırada not defterine bir şeyler yazıyor, sonra purosunu tütürerek okumağa devam ediyordu. Bir aralık başını kaldırıp binbaşıya baktı.

Alışkılarına bağlı olan Schliken, oda içinde durmadan varıp geliyordu. Bence Helmetsi iyi örgütlenmiş bir grup tarafından öldürüldü, dedi. Öldürenlerin İngiliz ajanları olması muhtemel. İngilizler, Helmetsi'nin, yani Monthy Pincton'm bizim adamımız olduğunu sezmiş, olacaklar. Campbell'i gönderdiler muhakkak. Campbell de gerçekten Helmetsi'nin İngilizlere hıyanet ettiğine kanaat getirdikten sonra, onu ustaca tuzaga düşürdü. Hem bu plânını başarıyla uygulayabilmek için Campbell, sabah Budapeşte'den ayrılacağını bildirdi. Sonra, Gomorne'nin evine gidip gitmeyeceğinizi görmek istediler. Siz, şaşırtıcı bir ahmaklık ve gürültüyle sahneye çıktınız. O sırada Campbell'in adamları komediyi seyrediyor ve gülmekten kırılıyorlardı. Şalgo purosunu tütürüyordu.

Haklısın, Heinrich, dedi. Ama düşüncelerinin bir devamı olarak sana ilk sorumu sorayım : Ne diye Campbell, Gomorne'nin evini seçti? Onu Campbell'e sor!

Hayır, bu sorunun cevabını kendimiz vermeliyiz.

Schliken elini savurdu :

Anlaşılmayacak bir şey var mı bunda? önemli olan, Campbell'in gizlendiği yeri Helmetsi'nin bize haber verip vermeyeceğiydi. Geri kalanı kolay. Pincton'm hainliğine inandılar ve onu öldürdüler. Hem de ustaca yaptılar bunu. Hiç bir iz bı-

rakmadıklarına göre, eldivenle çalıştıkları anlaşılıyor.

Saçma. Rakıyı içerken de bardakları eldivenle mi tuttular diyeceksin?

O halde bardaklarda niçin parmak izi bulunamadı ?

Bu, cevap bekleyen ayrı bir sorudur.

Başka soruların var mı?

Birkaç tane daha var. Bizim mesleğin soru - cevap oyunundan ibaret olduğunu bilmiyorsun her halde?

Ben yalnız bir şey bilirim : katilleri yakalamak gerektiğini. Yemin ederim ki, onları yakalayacağım.

Kolay olmayacak, uzmanlarla işimiz var.

Dışarıdan kapıya vuruldu. Genç bir ajan girdi

ve Başkent polis müdürlüğünden üsteğmen Geza Koots'un baş müfettiş Şalgo ile görüşmek istediğini söyledi.

Dazlak adam :

Girsin, dedi.

İncecik bıyığı olan esmer yüzlü subay, kendini nezaketle takdim etti.

Elinden eldivenleri çıkardı ve :

Bay baş müfettiş, dedi. Ben, kovuşturma şubesinde grup âmiriyim. Bir sigara yakmama izin verecek misiniz?

Şalgo bunu olumlu karşıladı. Bu arada Schliken de elindeki şeker kesesini dostça uzattı :

Buyurun, Paris bonbonu.

Çok teşekkür ederim... —Üsteğmen, keseden bir bonbon aldı, parmaklarının arasında evirip çevirdi, kokladı, başını oynattı ve bonbonu ağzına attı. — Fevkalâde! — Şalgo'nun uykulu gözleri suba-

ym yüzüne kaydı. Üsteğmen söze başladı : — Kusura bakmayınız. Esas itibariyle, birkaç gün önce bay baş müfettişten bir yazı aldım ve bu yazısında bay baş müfettiş, polisin arama bültenine kaydedilmesini rica ettiği yirmi beş yaşlarında, saçı kumral ve gözleri kahverengi, uzun yüzlü, anadili Almanca olması muhtemel, Harry Campbell adında birinin...

Üsteğmenin, bütün arama bülteninin metnini tekrarlamasından korkan Şalgo, onun sözünü kesti:

Evet, öyleydi.

Üsteğmen devam etti :

Kusura bakmaymız, artık işin esasına geçiyorum. Rica ederim, bay baş müfettiş, kendimi övdüğümü sanmayınız, ama ben isimler hususunda hafızası kuvvetli bir adam olarak ün yapmış bir ki- şiyimdir. Çok büyük bir nezaketle yazmış olduğunuz o yazıyı okuduktan sonra...

Şalgo esnedi.

Sözün kısası, Campbell adını hatırlamış oldum. Onu bir yerde okumuştum, düşündüm ve hemen dosyayı buldum.

Şalgo'nun bakışı canlandı.

Geçen yıl tank kolordusunun isteği üzerine askerî mahkeme, iki kaçağın aranmasını emretmişti. Bunlardan biri, subay adayı Kalman Borşi, ötekisi ise assubay Şandor Dombai idi. Kalman Borşi'- nin ana adı Elisabeth Campbell...

Kalman, baş hekimin sert yüzünden uzun müddet gözünü ayıramadı. Koyulaşmakta olan karanlık, Şavoş'un yüzündeki sertliği hafifçe yumuşatmağa başlamıştı. Şavoş düşünceliydi, önce, Helmetsi'- den alınan ve doktorun da adının bulunduğu listeden

söz ettiler, sonra baş redaktörün profesör Kaldi hakkında söylediklerine değindiler. Tanımadıkları Şalgo'yu da konuştular. Helmeti doktordan, Şalgo ise ihtiyar Kaldi'den kuşkulanıyordu. Baş hekimin kanısınca Kalman son dakikaya dek yerinde kalmalı ve ancak doğrudan doğruya bir tehlikeyle karşılaştığı an ikinci kez gizlenmeliydi.

Şavoş kesinlikle konuştu :

Şimdilik ben gizlenmeyeceğim! Herhangi bir sürprizle karşılaşmamak için de işlerime gereken düzeni vereceğim. Kötü günler geliyor : Kalai hükümeti İngilizlerle müzakereye oturmanın yollarını araştırıyor ve Almanlar bunu muhakkak biliyorlar. Son günlerde gestapo buraya çok adamını soktu. Kalai hükümeti onları engellemek için hiç bir iş yapmıyor. Sözün kısası, yerimde kalıyorum.

Kalman sordu :

Benim görevim ne olacak?

Baş hekim, odada biraz dolaştıktan sonra :

Sen güvenliktesin, dedi. Dokümanların kusursuz, yakalandığın takdirde bile Kalman Borşı olduğunu itiraf etmemelisin. Onlar bunu ispatlayamazlar, bahçıvan Pal Şuba olmadığına dair de hiç bir delil ortaya koyamazlar. Şuba'nın ailesinin yaşadığı Velika köyü, halen Yugoslavya gerillalarının kontrolü altında. Senin için endişem yok. Ama Kaldi ve kızı için çok korkuyorum.

Kalman üzgündü.

Marian artık üç gündür ortalıkta yok, dedi. Seged'e, babasının yanma gideceğini söylemişti, ama bence gizli çalışıyor.

Kaldi Almanları sevmez, fakat komplolara da burnunu sokmaz. Her ihtimale karşı onunla konuşacağım. *Zararı* olmayacak.

İgnats Şavoş, yazı masasına gitti, çekmeceyi açtı ve bir demir kasadan bir zarf çıkardı. Zarfı Kalman'a verdi ve içinde, noterlikten imzalanmış dokümanlar bulacağını söyledi. Şavoş, «Pojon» sokağında bulunan iki odalı bir daireyi Kalman'm üstüne geçirtmişti. Siyasal istihbarat şubesinin mülkü olan bu daire, şimdiye dek doktorun üstündeydi. Ama Kalman istediği takdirde, şimdiki kiracı daireyi hemen ona teslim edecekti. Bilinmeyen kiracının da İgnats amcanın adamı olduğu anlaşıyordu. Kalman, kaim zarfı cebine koydu. Şavoş, zarfta birkaç altın para ve bankmot da bulunduğunu söyleyerek, saklamasını buyurdu. Parola olarak aynı fotoğraf kalıyordu. Delikanlı, kendisine o ünlü fotoğrafı gösteren adamdan görev alacaktı.

Şefim sen değil misin artık?

Şimdilik benim, ama ne zamana dek kalacağımı bilmiyorum. Eğer ortadan kaybolursam, şef mef arama. Bekle. Aradan yıllar da geçse bekle. Bugünden itibaren benim yanıma gelme. Olağanüstü bir hal olursa, Marian aracılığıyla bildir. Gerekli olduğun zaman ben sana haber iletirim. Şu adresi iyi belle : «Verbotsi» sokağı, no. 3, Noemi Endrödi, heykeltıraş. Benim adımları an ve «Özgürlük» kompozisyonunu çok beğendiğini söyle.

Baş hekim konuşurken Kalman, Marian'ı düşünüyor, artık onu yanında görmek istiyor, başına bir şey gelmesinden korkuyordu. Baş hekim sustu ve kalktı. Kalman da kalktı.

Şu halde... — Şavoş dostça gülümsedi. Bir elini Kalman'm omuzuna attı, onu kendine çekti ve öptü.

Kalman, Marian'm durumundan o denli endişelenmişti ki, تنها sokaklarda yürürken koşmamak

için kendini zor tuttu. Marian dönmemişti. Kalman akşam yemeğini çok iştahsız yedi, İlonka'nın sorusuna cevap olarak durumunun çok kötüleştiğini, yolda sara nöbetinin geldiğini, bayılıp düştüğünü, şimdi çok bitkin olduğunu, hiç bir soruya karşılık verebilecek halde olmadığını söyledi.

Yıkayıp paklandıktan sonra bahçeye çıktı ve «gözlemevi» ne yöneldi. Bir adam boyu yüksekliğinde kaya ile yarım daire biçiminde çevrilmiş olan bir yere bu adı vermişti. Villaya gelen yol, buradan en iyi görülebilirdi. Kalman, sırtını kayaya dayadı ve Marian'ı beklemeğe başladı. Onu yaklaştığı zaman bile görebileceği şüpheliydi, çünkü her yer koyu karanlıktı, ama buna rağmen bekliyordu.

Öyle ne kadar kaldığının kendi de farkında değildi. Bir içgüdünün etkisiyle villaya dönüp baktı. Kütüphanenin pencerelerinden birinin ışıdığını ve bir elin kalın perdeyi çektiğini görür gibi oldu. Önce yanıldığını sandı, ama ışık yeniden parladı. Kütüphanede biri vardı. Gecenin bu vaktinde kim olabilirdi? Kaldi, Seged'deydi. Marian dönmemişti henüz. Kalman, alede hızlı hızlı yürüdü ve sonra yumuşak otlara dikkatle basarak, yoluna devam etti. Nefesini keserek kulak kabarttı. İçeriden hafif bir ses geldi, sonra kapı kapandı.

Sessizce cümle kapısından içeriye girdi, ışığı yakmadı, büyük merdivenden yukarıya çıkmağa başladı. Yumuşak halı, ayak seslerini eritiyordu. Karşıdaki ağır meşe kapıdan bir ışın demeti süzülüyordu. Odasına dönüp tabancasını almayı düşündü, biraz duraksadıktan sonra vazgeçti.

Kapıyı açtı.

Albay Veroşkoy, Şalgo'nun raporunu sıkıntıyla dinliyordu. Helmetsi'nin ölümünden acı duymuyor, fakat bunu belli de etmiyordu. Baş müfettiş, albayın yüzündeki sıkıntıyı sezdi ve raporunu kısa kesti.

Albayın tilki yüzünde bir gülümseme belirdi.

Binbaşı Schliken çok mu üzgün?

Şalgo, alayımsı bir karşılık verdi :

Ansızın karısını kaybetmiş gibi. Tabiî, katilleri yakalamak için her şeyi yapacağım.

Haklısın, Şalgo, fakat şu anda daha önemli işlerimiz var. Araştırma işini başkasına yükleyiniz, siz ise adamlarınızla birlikte yeni bir göreve hazırlanınız. Yarın akşam Mişkolts grubuyla hesaplaşacağız.

Yarın akşam mı dediniz? Çok erken değil mi, albayım?

Şalgo, siz komünistleri üniversitedeki profesörler arasında aradığınız ve bir şey bulamadığınız için sizin yerinize ben çalışmak zorundayım.

Söyleyiniz bana, «Sinirli» adı sizce bir şey ifade ediyor mu?

Evet. Buşa'nın takma adı. Altı ay önce hapisten çıktı ve ortadan kayboldu. Yeraltı faaliyetine geçtiği anlaşıyor. Mişkolts grubuyla bağlantısı olmalı.

Bir ajanımızın verdiği habere göre, «Sinirli» takma adını taşıyan bir adam, silâh almak üzere birkaç gün sonra Budapeşte'den hareket edecek... Tutuklama işini yoluna koyunuz. Kılıç ona bavulu verdiği an yakalayınız. Anlıyor musunuz ? Sonra hepsini ele geçireceğiz.

Albayım, yanlış davranmış olacağız, izninizle görüşümün doğruluğunu ispatlayayım.

Amacınız benimle tartışmaksa, sizi dinlemem.

Şalgo ellerini oğuşturarak :

Maalesef, dedi, bu planı doğru bulmuyorum. Mişkolts grubu hareketin en küçük öğelerinden biri. Üyeleri önemsiz eylemciler. Bana kalırsa, komünistlerin beynini, merkezini açıklamalıyız. Fakat eğer Mişkolts grubunu tutuklarsak, merkezdeki yöneticiler, daha da derinlere çekilip gizlenecekler.

Şalgo, siz gene bir felâket kehanetinde bulunuyorsunuz, oysa bilirsiniz ki böyle şeyleri sevmem. Tutuklamayı başardığımız takdirde Sinirli, yani Bu- dapeşte'li kurye, susacak mı sanıyorsunuz?

Şalgo, Veroşkoy'un kendisini serbest bırakmasını bekleyerek :

Karar vermek hakkınızdır, efendim, dedi.

Albay onu cesaretlendirmek istedi :

Devam ediniz ve gücenmeyiniz. Bazan tıpkı bir kız oğlan kız gibi davranıyorsunuz.

Aslında daha fazla söyleyecek bir şeyim yok.

Gücendiniz mi?

Albayım, sizin yöntemlerinizle bağdaşamayacağımı pek iyi biliyorsunuz. Birkaç kez istifamı verdim...

Veroşkoy'un tilki yüzü kızardı.

Hangi yöntemleri beğenmiyorsunuz?

— Sinirli'yi yakalarsanız ezeceksiniz, ama ondan bir şey öğrenemeyeceksiniz. Hem tutuklulara ne diye işkence edelim?

Çünkü yalan söylüyorlar, çünkü konuşmuyorlar. ..

Elimizde bir ipucu olmadıkça konuşmazlar.

Albay sinirli sinirli güldü :

Şimdi benim elimde sağlam bir ipucu olacak: silâh! Sinirli'nin komünistliğini ispatlayabilirsiniz, ama merkezle olan bağlantılarını öğrenemezsiniz. Sayın albayım, izleyelim, silâhı nereye götüreceğini ve kime teslim edeceğini görelim. Böylece belki Sincap'm izine de düşebiliriz. Bu adı hatırlarsınız, değil mi? —Albay başıyla onayladı.— Unutmayınız ki, Schlikeı de komünistlerin merkezini açıklamakla meşgul, onun elindeki raporlarda da «Sincap» takma adı yer alıyor. Beni dinleyiniz, albayım. Acele etmenin gereği yok, karşı istihbarat bir sabır oyunudur. Ben oyuncu değil, bir askerim, Şalgo. Kaybedecek vaktim yok. Düşününüz, sayın albayım... Şalgo oturduğu yerden kalktı ve albaya yalvaran gözlerle baktı. Benim düşünecek bir şeyim yok. Siz ne düşündüğünüzü söylediniz, ben de dinledim. Mişkolts aksiyonunu ben yöneteceğim. Şalgo çıktığı vakit, albay Millî Emniyet şefini yanma çağırdı ve baş müfettiş Oskar Şalgo'nun gözetim altına alınmasını emretti. Kalman kütüphaneye girdi. Profesör Kaldi, yazı masasının arkasında oturuyordu. Masanın üstünde daktilo edilmiş birtakım yazılar, çeşitli notlar vardı. Kaldi onları toparlayıp dizmekle meşguldü. Başını kaldırmadı, delikanlıya sadece göz ucuyla bak^ t, — Siz misiniz? Nerede dolaşıyorsunuz? Sizi aradım..

Özür dilerim, bay profesör. Bahçedeydim.
Uyurgezer misiniz yoksa?
Gece vakitleri dolaşmayı severim.
Oturunuz ve anlatınız bakayım.
Ne anlatayım?
Dilediğinizi. Sessizliği sevmem.
Size bir yardımım dokunabilir mi?
Olur elbet. —Kaldi, elindeki bir defteri parçalayarak konuştu. —
Führer'in ensesine basınız, nazilerin bütün müttefiklerini aforoz
etmesi için Papa Piy ile görüşünüz ve sonunda kızımın nerede ol-
duğunu söyleyiniz! —Başını kaldırdı ve alnını buruşturdu :— E, nasıl?
Yardım edecek misiniz bana?
Memnuniyetle.
Cidden mi yardım edebilirsiniz?
Kalman başını salladı. Kaldi'nin gözlerinde bir kurnazlık sezer gibi
oldu.
Şu halde, suçlarımın maddî delillerini yok etmeme yardım ediniz.
Şunları kazanda yakınız.
Bir hal mi oldu yoksa, bay profesör?
Aslında hiç bir şey olduğu yok. Ama bu da, düşünmeye bir vesile
yaratıyor. —Profesör, önündeki kâğıtları okuyarak, parçalayarak
devam etti : — Artık çoktan bir şey olması gerekirdi. Ama hâlâ hiç bir
şey olmaması kötü. Bir maceraperest, dünyanın yarısına kanunsuz
savaş ilân etti. Devletimiz haberdar edilmişti. Hiç bir şey yapmadı.
Asker trenleri Rusya'ya hareket etti. Bir şey yapmadık. İki yüz bin
kadar soydaşımızı yitirdik. Ağladık sızladık ve gene bir şey olmadı.
Novi Sad'da dört bin masumu buz altına atıp boğdular. Nihayet bir
şey oldu. Parlamentoda söz isteyip anket için ısrar eden bir kişi
bulundu. On iki milyondan bir kişi!

Mutlaka başkaları da vardır, ama biz onları tanımıyoruz.

Kaldi elini savurdu :

Petöfi'nin anıtı önünde nümayiş yaptık. Milyonluk şehirden birkaç yüz kişi geldi. Bin kişi diyelim. Çoğu komünistti. Polisler onları kovdular. Nümayişçiler dövülürken yüzbinlerce kişi seyre baktı. Hatta sırtıtanlar, gülenler de vardı.

Nümayişe siz de mi katıldınız?

Evet. Dayak yememek için saklandım. Sonra nümayişçilerden birini astılar, bir başkasını işkenceyle öldürdüler. Gene bir şey olmadı.

Gazeteler yazdılar bu olayı, milyonluk şehir öğrendi, ama hiç biş girişimde bulunmadı. Ne oldu bilir misiniz? Mutlaka bir şey olacağına inandığım için bir idealist olduğum sonucuna vardım.

Belki bir şey olur, bay profesör.

Evet, elbette Mauthausen, Dachau, Buhen- wald gaz hücrelerine nakledebilirler bizi ve bizler de, artık bilindiği veçhile, tıpkı bir koyun sürüsü gibi itaat ederiz... —Profesör biraz durdu ve sonra ansızın sordu : — Kızımı seviyor musunuz ?

Kalman sıkıldı.

Açık olarak söyleyiniz. Seviyor musunuz, sevmiyor musunuz?

Seviyorum.

İşte açık bir cevap... —Profesör gözlerini kırptırdı, yüzünü buruşturdu. — Ben sizin kim olduğunuzu bile bilmiyorum... ama ilgilenmiyorum da. Marian size hiç bir şey sormamamı rica etti. Elbet bir gün size her şeyi anlatacağım.

Şimdi bunun önemi yok. Marian sizi seviyor. Başlıcası budur. Ben yarın sabah Seged'e gidiyorum. Gerçekten seviyorsanız, kızımı koruyunuz.

Şimdi bana yardım ederek, vaadinizi yerine getiriniz. — Profesör kalktı ve halının üzerindeki kâğıt yığınınına eğildi.

X

Birkaç gün sonra baş müfettiş Oskar Şalgo, «Toma» sokağındaki kliniğe giderek, klinik müdürü baş hekim İgnats Şavoş'u aradı. Oıı beş mart günü Schliken ansızın Berlin'e çağırılmış ve oradan dö- niinceye kadar Şalgo'nun, Campbell davasına ilişkin bazı sorunları aydınlığa kavuşturmasını istemişti. Kliniğin kapıcısı, baş müfettişten ziyaretinin amacını sorduğu vakit, o, saçma sorulara sabırla karşılık vermiş, iç telefonda baş hekim haberdar edilinceye ve huzuruna götürölünceye dek sükûnetle beklemişti. Şalgo, doktorun iç güvenliğinden hoşlandı. Paltosunu asarken çevresine bir göz gezdirmeyi ihmal etmedi. Oda, görkemsiz eşyalarla, fakat özenle döşenmişti, en ilginç olanı da burada bir işyeri havasının olmayışı idi. Şalgo, yazı masasına yakın koltuklardan birine oturdu. Şavoş yerine yerleşti ve Şalgo'ya bir Havana purosunu ikram etti. Yaktılar. Baş müfettiş, klinik binasından edindiği ilk izlenimleri anlattı, parmaklıklı pencerelerden ve olağanüstü sessizlikten hoşlandığını söyledi.

— Bir bakıma öyledir, bayım, dedi baş hekim. Maalesef her yer tıklım tıklım. Yedek yataklarımızı da koyduk... Sessizliğe gelince... Uyku hapları veriyoruz, ama gürültüden binanın sarsıldığı zamanlar da oluyor. Ne yazık ki tıp bilimi, sinir hastala-

rmm tedavisi için hâlâ gerekli yöntemleri bulmuş değil. Savaşta hastalananların tedavisi ise daha da ağır bir iş. Elbette şimdi siz, psikiatrinin başarı ve başarısızlıklarını görüp anlamak için gelmediniz buraya.

Çok ilginç bir meslek bu, dedi Şalgo. Gerçekten başka bir iş için geldim. Savaştan önce ingiltere'ye gitmişsiniz, değil mi?

Şavoş güldü.

Sayın bayım, psikolog olduğumu bilirsiniz. Hakkınızda çabucak bir kanıya erdim. Gücenmeyiniz, ama siz bir örümceği andırıyorsunuz. Türlü sorulardan ağınızı örüyor, sineğe bakmıyorsunuz, ama aynı zamanda sıçramaya ve sineği yakalamaya hazırsınız. Beni aramadan önce esaslı olarak incele- mişsinizdir. Tam ne zaman dünyanın neresine gittiğimi, Londra'daki kanser araştırma enstitüsünde ne kadar zaman kaldığımı ve karımın da ingiliz olduğunu bilirsiniz. Sizi ilgilendiren şeyin ne olduğunu doğrudan doğruya söylemeniz daha iyi olmaz mı? Ben de size her şeyi açık olarak konuşacağım. Herkesin bildiği şeyi inkâr edemem. Dahası var : İngiliz hayat tarzında birçok şeylerin hoşuma gittiğini ve Üçüncü Reich'm pek çok hareketlerinden hoşlanmadığımı da itiraf edeceğim, içtenliğimi görüyorsunuz. Son sözlerimden ötürü beni kovuşturmaya tâbi tutabilirsiniz.

Şalgo, kalın kaşlarını kaldırarak :

Öyle bir niyetim yok, dedi. Hatta haklı olduğunuz kanısındayım.

Aslında beni ilgilendiren kişi, yeğeniniz Kalman Borşi'dir.

Savoş başını salladı.

Daha tam olarak istediğiniz nedir, efendim?

Kaçtığı haberi duyulunca, beni birkaç kez sorguya

çektiler. Bildiğim her şeyi söyledim. Pasifist olduğumu ve kaçıktan başka bir şey düşünmediğini anladığım vakit, bir mektup yazarak komutanını haberdar etmeyi kendime borç bildim. Komutandan, Kalman'ı etkilemesini rica ettim. Ertesi gün çocuk ortalıktan kayboldu. Şimdiye dek kendisinden üç tane resimli kartpostal aldım. Biri İstanbul'dan, öbür ikisi Kahire'den. Yanılmıyorsam, sonuncusu dört martta geldi.

Kartpostalları gördüm ve okudum, dedi Şal- go. İzninizle açık konuşayım. Beni şaşırtan bir şey var. Siz, yeğeninizin kaçmak niyetinde olduğundan komutanlığı haberdar ediyorsunuz. İzahı olanaksız, acayip bir şey bu. Yasalar sizi böyle bir harekete zorlamıyor.

Baş hekim, duraksamadan karşılık verdi :

Yasalar değil, vicdanım zorluyor beni. Ben, İngiliz hayat tarzından hoşlanırım, ama yurdumu daha çok severim. İzin veriniz de anlatayım. Belki beni anlar ve hak verirsiniz. Yurdumuzun, tarihinde ilk kez akıllıca bir iş yapacağını : İsveç gibi tarafsızlık ilân edeceğini umuyordum. Ne yazık ki bu olmadı. Savaşa girişimizi hâlâ bağışlayamıyorum. Eğer Kalman Borşi daha kırk bir yılının yazında kaçmak isteseydi, belki de susacaktım. Ama kırk üç yılı sonbaharında, her şeyin kökten değişmiş olduğu bir sırada susamazdım. Geçen yılın ocak ayından beri savunma savaşları yapıyoruz. Alevler, Karpatlarm eteğini sardı. Şu anda Macaristan'ın geleceği söz konusu. Ruslar gelirse, bize komünizmi zorla yükleyecekler. Bunun için onlara karşı herkes savaşmalı, Kalman Borşi de. Şimdi kaçaklık, kişisel onuruma dokunan bir suçtur, çünkü komünist rejimde yaşamak istemem.

Anlıyor musunuz, bayım? Al

manlara, hatta kendi hükümetime de kötü gözle bakabilirim, fakat her şey tehlikede olduğu bir sırada çekimser kalamam : ortak amaçta, komünizme karşı savaşta onları desteklemeyi yeğ tutarım.

Şalgo, baş hekimin içten konuştuğunu hissediyor, böyle bir adamın komünistlerin dostu olabileceğine ihtimal veremiyor, her şeyi açık konuştuğu için onu sempatik buluyordu. Bu adam kendini savunmuyor, ama mantık dışına da çıkmıyordu.

Lütfen söyleyiniz, sayın baş hekim, İngiltere'de Campbell adına çok mu sık rastlanır?

Oldukça sık. Ünlü İngiliz komünistlerinden birinin adı da Campbell. Kalman'm annesi de Campbell soyadını taşıyor.

Şalgo başını kaldırdı.

Yakında Budapeşte'de Campbell adı altında çalışan esrarengiz bir kişi belirdi.

Savoş, baş müfettişin meraklı bakışı karşısında bir pot kırmamak için gülümsedi ve cevap verdi :

Emin olunuz ki, gizli çalışan her adam yabancı adı tercih eder. — Ansızın gülmeğe başladı. — Şimdi anlıyorum. Kaybolan Kalman ile Campbell adını taşıyan esrarengiz kişi arasında bir bağlantı olabileceğini varsayıyorsunuz.

Böyle bir kuşku var.

Ve şimdi benim fikrimi merak ediyorsunuz, değil mi? — Baş hekim başını salladı. — Bana bakınız, bayım, bunun olanaksız olduğunu söyleyebilirdim size. Ama öyle demeyeceğim. «Bilgeliğin Yedi Direği» ni okudunuz mu ?

Evet, ilginç bir kitap.

O halde, İngilizlerde her şeyin mümkün olduğunu bilirsiniz. Teorik bakımdan, yeğenimi bir casus göreviyle anayurduna göndermiş olabilecek-

F. 10

rine ihtimal veremem, çünkü Kalman korkaktır. Ama bunun da olanaksız olduğunu söylemeyeceğim. Bir gerçek olduğunu görsem, çok şaşırırdım.

Baş hekim, gerek kendi, gerek Pal Şuba üzerindeki kuşkuları gidermeliydi ve bunu ancak Kalman Borşi'yi bütünlükle savunmamak suretiyle başarabileceğini biliyordu. Ama her sözüne, her hareketi¹, ne dikkat etmeliydi, çünkü karşısında zeki ve hazırlıklı bir hasım bulunduğunu hissediyor, kendisini nerede ve ne zaman tuzağa düşüreceğini bilmiyordu. Şalgo'nun uykulu görünüşüne ve hırpanî kılığına al- clanmadı, dazlak kafada keskin bir zekâ gizlendiğini, onun ünlü bir satranç oyuncusu hünerine sahip olduğunu anladı. Bununla birlikte baş müfettiş, profesör Kaldi'den kuşkulandığı takdirde, hemen Pal Şuba'nın kimliğiyle de ilgilenmeğe başlayacaktı.

Şalgo ansızın konuştu :

Şu albay Lawrenc, gerçekten kafalı adam. İşin garip yanı da şu ki, kimse onun ne olduğunu kesinlikle bilemiyor. Demek ki siz, bay baş hekim, şehrimizde sahneye çıkan esrarengiz İngiliz ajanı Campbell'in Kalman Borşi ile özdeşliğini olanaksız hesap etmiyorsunuz?

Bakınız, bayım. Yeğenim Kalman, savaştan önce çok kez İngiltere'ye gidip geldi. Kayın pederimin evinde kalıyordu, boş vakitlerinde ne yaptığını biliyorum. Tekrar ediyorum : onda benzeri bir hal görürsem çok şaşırırdım. —Purosunun külünü silkti ve biraz düşündü.— Vele ki... davranışlarında cidden bazı acayiplikler vardı. Meselâ, dostlarını tanımam, hatta dostu olup olmadığını da bilmem. Fotoğraf çektirmeyi sevmezdi. Gerçekten sıkılgandı, ama o dereceye kadar da... Kaçışından sonra ajanlar bütün evi altüst ettiler, iğnesinden ipliğine dek

her şeyini gözden geçirdiler ve bir tanecik olsun fotoğrafını bulamadılar. Elbette hiç fotoğrafı olmasın, olamazdı, ama olanları kaçacağı vakit yırtıp atmış olacak.

Siz, bay baş hekim, benim bir örümceği andırdığımı söylediniz. Ben de insanları karakterlerine göre tasnif ederim. Campbell'i «logaritma tablosu» na benzetiyorum. Planlarını titiz bir mühendis anlayışıyla hesaplayan hasımlarıma yakıştırırım bunu. Ama hiç bir hesabında yanılmayan dâhi bir matematikçi yoktur. Bir kez dalgınlıktan ne yaptığını anlayamayacak, ondallığı yanlış yere koyacak ve bütün matematik sistemi havaya gidecek. Aslında bilmek istediklerim* sadece bu kadardı. —Kalktı ve askıya doğru yürüdü. Orada bir müddet durdu, tırnaklarına bakarak konuştu : — Gerekirse, bir kez daha görüşme dileğimi olumsuz karşılamayacağınızı umarım. Şavoş gülümseyerek, Şalgo'nun paltosunu giymesine yardım etti. Sevineceğimi söyleyemem, ama vaktinde haber verirsiniz, emrinize hazır olurum.

Dostça vedalaştılar ve şişman baş müfettiş klinikten yumuşak adımlarla çıkıp gitti. Sokak kapısından bir kez daha dönüp, bu sevimsiz binaya baktı ve doktor Şavoş'un ilginç, aynı zamanda akıllı bir adam olduğunu düşündü. Elbette zaman, her şeyi aydınlatacaktı. Siyah mercedes'e oturup arkaya yaslandı, şapkasını kucağına aldı ve şoföre, kendisini «Belvaroş» kahvesine götürmesini buyurdu. Yarım saat sonra artık galerideki geleneksel masasında oturuyor ve beyaz bira ile konyak içiyordu. Şimdi, yanibaşmdaki genç kadını dinlerken de çok uyukluyordu. Ama baş müfettişi tanıyanlar bilirler

147

ki, tam böyle anlarda onun akli en iyi çalışmakta dır. Yanındaki kadın yirmi sekiz yaşlarında, kara saçlı ve çingene gözlüydü. Şalgo kadınlarla birlikte çalışmayı çok severdi ve biraz zor da olsa, şeflerini böyle çalışmanın üstünlüğüne inandırmayı başarmıştı. Kadınları uzun süre ve çok esaslı olarak inceler ve ancak iyi hazırlayabildiğine inandıktan sonra onlara ilk görevleri verirdi. Sadece aydın, dindar ve iyi ailelerin kızlarıyla çalışırdı. Hiç bir zaman da bu kızlardan, kendi kişisel amaçları için yararlanmaya kalkışmazdı. Anlayışlı ve sabırlı, sevimli ve nezaketliydi, fakat her zaman ciddî davranırdı. Kızlar da onu severlerdi. Şu anda kendisine, Tuba takma adlı ajanın haberini ileten Agneş Fûrieş adındaki kız da öyleydi.

— Şekerim, dedi Şalgo. Anlattığın şeylerin hepsi çok ilginç. Ama sözlerini gereğince izleyemiyorum. Kâğıt kalem çıkar, masaya eğil, inci gibi harflerle dizip döküver şu raporunu. Bu süre içinde ben de bir şey düşüneyim.

Agneş itiraz etmedi. Göze batmayacağını düşündü, çünkü kahvede çalışmayı seven pek çok yazar, şair ve çevirmen vardı. Hemen o da yazmağa başladı.

Şalgo ise profesör Kaldi'yi düşünüyordu. Yanılmış olması ve iki yıllık çalışmasının boşa gitmesi mümkün müydü? Kırk yılının ilkbaharını hatırladı. O zaman avukat Yişnei onunla görüşmek istemişti. Şalgo, Vişnei'den nefret ediyor, ona, mert görünüşüyle bile insanları yanıltan bir solucan gözüyle bakıyordu. Müfettiş, o iri adam kalıbının içinde, aslan kafasının, şimşekli bakışın, adaleli gövdenin arkasında hastalık derecesinde kendini beğenen, isterik, korkak ve bencil bir yaratık gizlendiğini bili

yordu. Karşılamak istemiyordu, fakat Vişnei'nin ısrarlı isteklerini geri tepemedi. «Belvaroş» kahvesinde karşılaştılar. Şalgo, «güçlü» adamla elleşirken tiksinti duydu. Vişnei pahalı içkiler ısmarladı ve hemen konuşmanın özüne geçti : O günlerde karısından, ilk kocası profesör Kaldi hakkında şaşırtıcı şeyler öğrenmişti. Kaldi'nin, İsviçre'de yaşayan ve mektuplarına Paul Seeberg adını yazan komünist Stokman ile dostça mektuplaşması az şey değildi. Bu Stokman dedikleri, Moskova'da da yaşamış bir adamdı. Karısı bunu, daha Hitler iktidara gelmeden önce profesör Berlin'de, Humboldt Üniversitesinde ders verirken bizzat Kaldi'nin ağzından duymuştu. Elbette Kaldi bunun nedenini izah ederken, komünist Stokman ile değil de, bilim adamı Stokman ile görüştüğünü söylüyordu. Üçüncü Reich'ta Stokman'ın kellesi için armağan tespit edilmişti, Kaldi ise onun gizlendiği yeri ve takma adını biliyor, ama susuyordu. Bu göstermiyor muydu ki... O zaman Şalgo esneyerek onun sözünü kesti ve Kaldi'ye karşı miras davası açıp açmadığını sordu. Vişnei önce şaşkınlık numarası yaptı, sonra davanın sürdüğünü, onun bu haberle hiç bir ilişkisi olmadığını söyledi. Milliyetçi duygusundan, Macar halkına karşı sevgisinden ve Hristiyan dinine bağlılığından, Kaldi'nin üniversiteli gençlere komünizm hastalığını aşılamasına dayanamadığından dolayı; bu gerçekleri polise haber vermeyi gerekli bulduğunu belirtti. Kaldi'ye hiç inanmamak gerekirdi. Kaldi'nin sevgilisi olan ve şimdi birlikte bir stüdyo yazdıkları bahanesiyle profesörün kanadı altında yaşayan doktor Mikloş Harasti bari göz hapsine alınmalıydı. Vişnei'den nefret etmesine rağmen, Şalgo o zaman Harasti'nin göz hapsine alınmasını emretti ve

şaşırtıcı bir sonuca vardı. Harasti'nin gizli komünist partisinin üyesi olduğu ispatlandı, hapiste hücrelerine kapatılan bir provokatörün başarılı rolü sonucunda da on dört genç işçi tutuklandı. Yalnız bir şeyi öğrenemediler o zaman, Harasti'nin emirleri doğrudan doğruya kimden aldığını. Çünkü genç adamı dayakla öldürdüler. Gazeteler, kaçmaya teşebbüs ettiği sırada vurulup öldürüldüğünü yazdılar. O zaman Kaldi'yi de sorguya çektiler, ama onun komünistlerle ilişkisini ispatlayacak bir şey bulamadılar. Şalgo bütün bunları neden hatırlıyordu şimdi?

Kız, yazdığı raporu uzatarak :

— Hazır, dedi.

Düşüncelerinden ayrılan baş müfettiş yaylı gözlüğünü burnunun üstüne kondurdu, bir yudum bira içti, bir puro yaktı ve okumağa başladı. Rapor şundan ibaretti :

«Tuba, 16 mart 1944 yılı.

Bildiğimiz bahçıvan Pal Şuba, üç mart gecesi Zegled'den döndü.

Kızlara (İlonka Horvat ile Roji Kamaraş), Zegled'de sara nöbeti geldiği için kitabı teslim edemediğini söyledi. O kendine gelene dek biri kitabı kapıp gitmiş. Tuba'nın kanısınca bahçıvanın hasta olduğu belli.

Marian Kaldi ona çıkışmış ve aptal diye bağırmış. Bugün M. K., «Haber Gazetesi» ne ve «Saat Sekiz» gazetesine ilânlar verdi, kitabı bulup getirene armağan vaadetti. Gazetelere ilânları Roji Kamaraş ile gönderdi, öğleden önce bir üsteğmen ile karısı, Şuba'yı aradılar. Tuba, subayın adını öğrenememiş, daha doğrusu unutmuş. Bu ziyaret, M.

K.'nin hiç hoşuna gitmemiş ve o, üsteğmen ile karısının villada

kalmasına güçlkle razı olmuş. Konuklar Şuba'nın odasında yatmışlar,

Şuba

ise geceyi İlonka'nın yanında geçirmiş. Kız ile bahçıvan. arasında sıkı ilişkiler peyda olmuş. M. K., Şu- ba'ya gönül vermiş, ama bunu sezdirmemeğe gayret ediyormuş. Tuba, kızın, babasından daha ilginç olduğu kanısında. Birkaç gün önce profesör Kaldi, uzun zaman için Seged'deki akrabalarının yanına gitmiş.»

Şalgo, raporu okurken kimi satırların altını hafifçe çiziyordu. Bir kez daha hızla okudu ve okunaklı harflerle şunları yazdı :

«Enteresan! Dört mart gecesi Helmetsi'yi öldürdüler. Katillerin bir üsteğmen ile bir sivil olduğu ve yanlarında bir de kadın bulunduğu saptandı.

Bahçıvan Pal Şuba'nın hayatı hakkında geniş bilgiler rica ederim.

Şuba'nın konuğu olan üsteğmenin kimliği öğrenilmeli.

Üsteğmenle karısının geceyi Şuba'nın odasında geçirdiklerini Tuba nereden biliyor?

Şuba'nın, geceyi İlonka Horvat ile birlikte geçirdiği doğru mu?

Şuba ile kapıcı Topoya'yı yüzleştirmeli.

Marian Kaldi izlenmeli.»

İmzasını attı ve kâğıdı iç cebine koydu. Kızın elini tuttu öptü.

Teşekkür ederim, Agneş, iyi iş becerdin.

Kız gülümsedi :

Yazmadığım bir şey var, dedi. Onu sana sözlü olarak bildirmek istedim. Tuba çok yıpranmış. Halinden şikâyetçi. Yorgun ve sinirli.

Ona inanırım, dedi Şalgo. Ne yaparsın ki, şekerim, bizim işimiz yorulmadan, fedakârlık etmeden olmuyor. Ben de yorgunum.

Roji tabakları yıkıyor, Ilonka ise bir bezle suyunu alıyordu. Radyo müzik çalıyordu. Geceyarısı yaklaşmıştı, her ikisi de yatmak isterdi. Akşam saatlerinde sinemaya gitmişlerdi ve bu yüzden işlerini şimdi yapıyorlardı. Aynı zamanda filminden söz ediyorlardı. «Krüger Dede» filmini seyretmişlerdi. Ilonka baş roldeki artisti övüyor ve Emil Yanings büyük artist, diyordu. Ansızın sustular. Bahçe kapısı kapandı. Roji, pencereye koştu.

Lâmbayı söndür!

Kız düğmeye bastı, Roji perdeyi hafifçe araladı. Heyecanla fısıldadı : Şuraya bak! Küçük hanım geliyor.

Ortalık koyu karanlıktı, Marian'ı sadece vücudundan ve yürüyüşünden tanımışlardı.

Ne getiriyor acaba?

Bir bavul.

Kalman da o an içerden çıkıp kıza doğru koştu. Kızın elinden bavulu aldı, bir şey konuştular, sonra acele içeri girdiler...

Marian'm gözlerinin altı gölgelenmişti. Kız yorgunluktan sallanıyordu.

Kalman, bavulu masaya koydu, kızı tutup öptü ve bu arada yaklaşmakta olan ayak sesleri duydular.

Marian fısıldadı :

Sonra sana her şeyi anlatırım.

İlonka içeriye girdi. Kalman «hoşça kalınız» dedi ve çıktı. Ilonka, akşam yemeğini getireyim mi? diye sordu.

Hayır, dedi Marian. Banyoyu hazırla ve yatağımı yap.

Kalman bahçede dolaşüyor ve mutfaktaki kadm-

larm yatmasını bekliyordu. Marian'm dönüşüne seviniyor, fakat bir tehlikenin baş göstereceği önsezisinden kurtulamıyordu.

Sesler dindikten sonra, usulca yukarı kata çıktı. Hafifçe vurarak, kapıyı dikkatle açtı. Terasa bakan pencereler açıktı, bunun için lâmbayı yakmadı. Marian derin uykuya dalmıştı. Çabucak gözleri karanlığa alışmış olan Kalman, pencerelerden vuran ay ışığında içerisini oldukça iyi görüyordu. Karyolanın kenarına gitti ve diz çöktü. Marian'm yattığı yastığın bir ucuna başını koydu. Bir süre öyle hareketsiz durdu.

Sonra ayağa kalktı ve yeniden telâşlandı. Marian, bavulla ne getirmişti? Niçin o derece üzgün ve bitkindi? Kalman çevresine bakındı. Gardrobun kapısını açtı. Ağır bavul oradaydı, elbiselerle örtülmüştü. Kalman onu dikkatle oradan çekip çıkardı, kayışlarını söktü ve kapağını kaldırıp baktı. Şaşkınlıktan gerisin geriye gitti. Bu bavulda her şeyi bulacağını umuyordu, ama el bombaları, tabancalar ve çağrılar bulacağını ummuyordu. Korkusunu güçlükle yenebildi. Sigarasını yakarken elleri titriyordu. Sakinleşmek için gözlerini yumdu ve saymağa başladı. Sonra bavulu kapayıp omuzuna vurdu ve sessizce kazan dairesine götürdü.

XI

Uykusuzluktan gözlerini zor açan Şalgo, gece yarısından sonra ikinci Şubenin dördüncü grup sorgu odasına girdiği vakit, şaşırtıcı bir manzarayla

yüz yüze geldi. Yazı masasındaki reflektör lâmbası, Buşa'nın bitkin yüzünü aydınlatıyordu. Şalgo onu hemen tanıdı, çünkü geniş yüzünü, derin bakışını unutmamıştı henüz. Zayıf yapılı adam, tavandaki demir çengele bağlanmış, şuursuz bir halde sallanıyordu. Başı sarkmış, vücudunun sarı derisi gerilmişti. Toparlak yüzlü genç bir ajan yüzüne su atıyor, ince bıyıklı bir başka ajan da eline bir cop almış, buyruk bekliyordu.

Manzarayı görünce, hemen masanın arkasına çekilen Şalgo :
Ne vakit yakaladınız bunu? diye sordu.

Albay cevap verdi :

Dün gece. Şalgo, şimdi hünerinizi gösteriniz bakayım.

Baş müfettiş, yüzünden su damlayan bitkin adama baktı ve :

Vaktinden önce öldürürsek, hiç bir şey öğrenenleyiz, dedi.

Konuşması gerekli, çünkü bağlantıları gizlenecek.

Onu tutuklamak gerekmediğini söyledim size !

Bu arada tutuklu. kendine gelir gibi oldu. Dayanılmaz bir ağrı duyuyor olmalıydı ki, yüzü eğril- mişti.

Veroşkoy hiddetle sordu :

Senden bavulu alan kızın adı ne?

Bilmiyorum, tanımıyorum onu.

Bavulda ne vardı?

...Ayakkabı.

Albay, bıyıklı ajana işaret verdi. Ajan, elindeki copu havaya kaldırdı.

Şalgo haykırdı :

154

Durunuz! — Sonra fısıltıyla konuştu : — îzin veriniz, albayım. Rica ederim, dövmeyiniz. İzninizle sorgusunu ben yapayım. Bu adam çok şeyler biliyor ve ölürse her şeyi beraberinde mezara götürecektir. Bana yirmi dört saat veriniz.

Albay Veroşkoy çok düşünmedi. Yorgun ve sinirliydi.

İyi, dedi. Öbür sabah raporunuzu bekliyorum.

Kalktı ve odadan çıktı.

Ter ve kan kokusu, lâmbanın ışığında yumaklanan tütün dumanıyla iç içeydi. Şalgo, mendiliyle yüzündeki ter damlacıklarını sildi ve ajanlara tiksintiyle baktı.

İpini çözünüz, dedi. İp sallandı ve Buşa'nın ayakları kana bulanmış yağlı döşemeye değdi; ayaklarının üzerinde duramadı, kaydı ve dizlerinin üstüne düştü. Bıyıklı ajan ona bir tekme salladı.

Şalgo dayanamadı :

Niçin tekmeliyorsunuz? Bunun için emir aldınız mı? Defolunuz buradan!

Bıyıklı ajan, bay baş müfettişin «numara» yaptığını sandı ve kıs kıs gülerek bir kenara çekildi.

Şalgo reflektör lâmbasını söndürdü.

Pencereyi ve kapıyı açınız, içersini havalandırınız.

Dışarıdan temiz hava girdi ve Şalgo biraz canlandı. Bir telefon numarası çevirdi ve No. G - 112 dosyasını getirmelerini emretti. Sonra pencereye gitti, parmaklıklara tutundu ve gecenin karanlığını seyre koyuldu. Yarım saat kadar öyle durdu, sonra pencereyi kapattı, perdeyi çekti ve tavandaki lâmbayı yaktı.

Ajanlara :

Siz dışarıda bekleyiniz! dedi.

Sonra yerde yatan adama dostça seslendi :

Buşa!

Adam bitkin yüzünü çevirip baktı. Kanlı dudaklarını yaladı. Şalgo onun susuz olduğunu biliyordu. Bir bardak su doldurup verdi.

Buşa fısıldadı :

Teşekkür ederim.

Suyu içerken de zorlanıyordu, baş müfettiş ona yardım etti.

Beni tanıdınız mı?

Tanıdım.

Şalgo masaya yaslandı.

Karşılaşacağımızı biliyordum, dedi. Kırk iki yılında kolay kurtuldunuz, sadece bir yıl yattınız, fakat rahat duramayacağını ve yeniden eyleme geçeceğinizi biliyordum. Sonra birden bire ortadan kayboldunuz.

Anlaşıldığına göre, tecrübeli bir eylemci olmuştunuz.

Kapıya vuruldu. Bıyıklı ajan girdi ve istenilen dosyayı getirip verdi. Baş müfettiş teşekkür etti, yaylı gözlüğünü yumuşak burnunun üstüne koydu ve yazıyı gözden geçirmeğe başladı.

Buşa, dedi, anlaşalım. Şimdi kırk dört yılının ilkbaharındır. Bu yıl geçen yıllardan daha gaddar olduğu için bizim yöntemlerimiz de daha acımasız oldu. Dinleyiniz beni, sizi dayakla öldürmelerini istemiyorum. Şimdi bazı şeyler söyleyeceğim ve onları inkâr etmenin yararsız olduğunu kendiniz göreceksiniz. Grubunuz yeniden ele verildi, Buşa. Hücrenize bir provokatör sokmayı başardık. — Dosyayı açtı, üzerinde tuş ve renkli kalemle grubun şeması çizilmiş bulunan kartonu çıkardı. — Otuz kişi tutuklanmış. Diyelim ki, yirmi dokuzu yiğit çıkacak ve sonuna dek susacak. Ama otuzuncu mutlaka konu

şacak. O da alçak ve hain olduğundan değil de, ağırlara dayanamadığımdan.

Buşa güçlükle konuştu :

Bay baş müfettiş, kom n st olduğumu inkâr etmiyorum. Fakat inanınız ki, silâh konusunda hiç bir şey bilmiyorum. Bavulda sadece ayakkabı vardı, o da geşim derdinden...

Ayakkabıları niçin ta Mişkolts'tan getirdiniz?

Dostum Yanoş Kliç'in ricası  zerine.

L kirdiyi bırakınız, Buşa. şimdi size daha fazla bir şey sormayacağım. Sabaha kadar dinleniniz. Ben de yorgunum. Yarın sabah konuşuruz, ama iyi düşününüz.

Yarım saat sonra şalgo dinleme odasında oturuyordu. Gözlüklü, kısa boylu bir genç olan teknik subay, diskleri ustaca çeviriyor, ama ilk anda sadece bir  ğultu geliyordu.

şalgo fısıltıyla sordu :

Başardınız mı?

Öyle sanıyorum. Deneylerimiz başarılıydı. Ne yazık ki, hücrede akustik kötü. İleride devamlı olarak dinlemek isterseniz, özel bir hücre yaptırmanız iyi olur.

Ansızın bir sessizlik oldu, sonra konuşmalar başladı :

Ne dersin, kim ele verdi bizi?

şalgo, Buşa'nın sesini tanıdı.

Beni garda yakaladılar, dedi Kliç. Mahpus otomobilinde on kişi kadar daha vardı. Horvat, bütün grubun yakalandığını söyledi. Silâh ne oldu?

Güvenli bir yerde. Sincap, becerikli kız. Bavulda silâh olduğunu itiraf ettin mi?

Hayır. Ayakkabı getirdiğimi söyledim. Ayak

kabıları senin satacağını ve sonra parayı bölüşeceğimizi bildirdim.

O halde anlamıyorum...

Ben de. Bavulda kaç el bombası ve kaç tabanca olduğunu biliyorlar.

O.kadar mıydı?

Saymadım. Dırdır, o kadar olduğunu söyledi.

Dırdır kim?

Mühendis. Silâhı o getirdi.

Silâhı kendin bulduğunu söylemiştin.

Aslında öyle.

Kliç, saçmalama! Silâhı nasıl elde ettiğini incelikleriyle anlat. Şimdi her şey önemli. Kardeşinin silâhı bir depodan aldığını söylemiştin.

Gerçeği söylemedim, Sinirli, öfkelenme. Gerçeği söyleseydim, silâhı almamıza izin verir miydin? Oysa ben, her ne pahasına olursa olsun silâhı elde etmek istiyordum. Nazilere karşı silâhsız mı savaşacağız ?

Şu Dırdır dediğin kimdir ve onunla çalışmaya nasıl başladın?

Spanik tanıştırdı beni onunla. Sendikada beraber çalışmışlar. Ona güvenebileceğimizi söyledi. Dırdır ile konuştum. Askerî alanda çalışmış, ama artık bağlantısı kalmamış. Evvelce silâh tedarik etme emri almış. Silâhı tedarik etmiş, ama bağlantısı ortadan kaybolmuş ve o da ne yapacağını şaşırmış.

Sen bir öküzsün, Kliç! Hayvanın tekisin. Bunu niçin vaktinde söylemedin? Bizi niçin aldattın?

Darılma, Sinirli. Şey yapmak istiyordum...

Başardım, Kliç. Ne kadar sorumsuz olduğunu gösterdin. Provokasyona kapıldın.

Darılma!

Darılmışım darılmamışım, önemi yok, Kliç. Kaç kişi tutukladılar?
Bilmiyorum. Ama yirmiden az değil.
Elbette sen, o Dırdır dediğin adama, silâhın Budapeşte'ye
gönderileceğini söyledin, değil mi? Budapeşte ile bağlantın olduğunu
bildirdin... Niçin susuyorsun? Cevap ver!
Öyle oldu, Sinirli.
Dırdır tutuklanmadı, değil mi?
Bilmiyorum.
Dırdır neler sordu?
Sincap'ı tanıyıp tanımadığımı sordu. Ben de, bağlantımın Sincap
olduğunu söyledim.
Bundan sonra sesler kesildi.
Şalgo mırıldandı :
Sincap ha!
Baş müfettiş, oturduğu yerden kalktı, alnının terini sildi ve endişeyle
evine doğru yürüdü. Çok yorgundu.
Ertesi gün Marian geç uyandı. Güneş gözlerine vuruyordu ve
pencereleri açık olduğundan odaya Ilonka'nın girip çıktığını biliyordu.
Gerindi, gözlerini oğuşturdu ve karyolasından indi. Terasa çıktı,
bahçeye bir göz gezdirdi. Kalman güllerin orada çalışıyordu, ama kızın
kendisine baktığını görmedi. Marian ona selâm vermek için elini
salladı, hatta haykırmak istedi, fakat kapının gıcirtısını duyunca
arkasına dönüp bakmak zorunda kaldı. Roji teyze kahvaltıyı getirmişti.
Gülümseyerek selâm verdi ve sonra mırıldandı. Küçük hanımın
günlerce eve gelmemesinin iyi bir şey olmadığını, nice bitkin ol-
duğunu anlamak için aynaya bakması gerektiğini

söylemek istedi. Marian, şişman kadının mırıldanışını dalgınlıkla dinledi. Kadın çıktıktan sonra çevresine bakındı. Gardrobun kapısı yarı açıktı. Oysa dün gece onu sımsıkı kapatmıştı! Kalktı ve kapıyı arkasına kadar açtı. Bavul yoktu. Banyoya girip baktı. Yüzü soldukça soldu. Kendine hâkim olmağa çalıştı. Kararsızlık içinde durup düşündü. Kalman odadan çıktıktan sonra bavulu gardroba koyduğunu ve elbiselerle örttüğünü iyi hatırlıyordu.

Çabucak yıkandı, giyindi ve bahçeye indi. Kalman'm çalışmakta olduğu evleğe yaklaştı, yanma gelmesi için delikanlıya işaret etti ve erguvanlara giden patikada durdu. Orada Kalman'ı bekledi ve fısıltıyla sordu:

Kalman, bavul nerede?

Şimdi kıza, hak ettiği bir dersi vermenin sıra- sıydı:

Hangi bavul?

Dün gece elimden aldığın bavul.

Odana götürdüm.

Yok olmuş.

Çok iyi. Ne vardı içinde?

Çeşitli eşyalar.

Bunca zaman neredeydin?

Taşrada, bir kız ahababımın yanında. Azizim Kalman, nerede olduğunu gerçekten mi bilmiyorsun ?

İyi bir yerde. O «çeşit eşyalar» ı kazana koydum, ama adamakıllı tokatlanmayı hak ettin.

Kız rahatlamıştı.

Teşekkür ederim, dedi.

Erguvanların altındaki peykeye oturdular. Obu- da yönündeki bulutlar yoğunlaşıyor, ama güneş kızdırıyordu.

Kalman sabırsızlıkla sordu:

Neredeydin?

Kız ahababımın yanında...

Delikanlı kaba bir tarzda onun sözünü kesti:

Sorguya çekildiğin zaman anlat bunu.

Sana da bundan fazlasını söyleyemem.

El bombalarını kız ahababından mı aldın?

Kız ona baktı, yüzünü yüzüne yaklaştırarak,
dudaklarına bir öpücük kondurdu.

Beni sorguya çekmeyeceksin, değil mi?

Bilakis, her şeyi soracağım. Ne olduğunu bilmeliyim. Aptallık etmiş
olabileceğinden korkuyorum. Mademki o bavulu alıp buraya
getirmişsin, ortada endişelenmeye değer bir şey var demek. Çok rica
ederim, söyle bana.

Sana bir şey söyleyemem, Kalman... Ancak şu kadarını söyleyebilirim
ki, dostumu tutukladılar, bense güçlükle sıyrılabilirdim.

Derhal gizlenmelisin.

Emir almadıkça bunu yapamam. Hem nereye giderim? Sahte
dokümanlarım yok, aynı zamanda dostumun tutuklandığına dair
ötekileri haberdar etmeliyim. Beni bulamazlar, çünkü tutuklanan
arkadaş adresimi bilmiyor.

Adını bilmesi yeter.

Kız sustu.

Marian, ben komünist değilim, ama şimdi birlikte savaşıyoruz. Bana
güvenmelisin! Çok rica ediyorum. Sana bir adres vereyim ya da
gizlenebileceğin bir yere götürüyüm seni. Görevini ben yaparım. Silâhı
nereye götürmem ve bundan kimi haberdar etmem gerektiğini söyle.
Dinle beni, her şeyi yoluna koyacağım.

F. 11

161

Olmaz, Kalman. Buna hakkım yok... Dostum beni ele vermeyecek.

Kalmalıyım...

Delikanlı ısrar ediyordu.

Fakat bu, saçma bir şey. Birbirimizden gizlendiğimiz sürece Almanları mağlûp edemeyiz. Ben senin en yakın adamınım, bilirsin ki antifaşistim. Bana güvenmezsen kime güvenebilirsin? Yalnız kendinize inanıyorsunuz.

Kalman, konuşmasının boşuna olduğunu biliyordu, ama buna rağmen devam etti:

Baban seni bana emanet etti. Seni korumamı istedi.

Biliyorum.

Onunla konuştun mu?

Evvelse gün Seged'deydim. Seninle evlenmek istediğimi söyledim.

O ne dedi?

Sadece omuzlarını kaldırdı ve şu anda düşünmesi gereken daha önemli işleri olduğunu söyledi. Ekim ayında dede olacağını bilmiyor ki...

Ekim ayında ne olacakmış?

Dede!

Kalman, kızın sözlerini ancak şimdi anlayabildi ve şaşkınlıkla sordu:

Çocuk mu bekliyorsun?

Marian, sükûnetle karşılık verdi:

Çocuk. Bizim çocuğumuz.

Schliken'in yüzü işiyordu. Bir kutunun kapağını açtı.

— Şuradan bir bonbon al, dedi. Fransız bonbonu. Albay Paris'ten getirdi... Ama şu civarın güzel-

ligine bakmağa doyamıyorum. — Pencereden dışarıya baktı. Şalgo, elindeki puroyu bıraktı ve kutudan bir karamela aldı. Schliken pencerede duruyor ve dürbünle bakıyordu. Hayret! dedi. Sayın albay, kendisine bu ikametgâhın dostum Oskar Şalgo tarafından temin edildiğini söylediğim vakit çok minnettar olacak.

Şalgo sakın bir sesle binbaşının heyecanını kesti: Beğendiğine çok seviniyorum, Heinrich. Ama vaktim çok dar, söz konusu şeyi söyledim sana ve beni niçin çağırdığını bildirmeni isterdim.

Schliken, gözlerinden dürbünü indirdi ve arkasına döndü. Haklısın. — Ve alışkılarına aykırı olarak şişman baş müfettişin karşısına geçip oturdu, bir sigara yaktı. — Horti'nin neden Berhtesgaden'da olduğunu biliyor musun? Sezer gibiyim.

Demek ki biliyorsun. Kurnazlık etme, Şalgo, seni, zannettiğinden daha çok tanıyorum.

Şalgo, binbaşının etsiz yüzüne baktı. Schliken'in böbürlenmesinden, pek fazla kendine güvenmesinden tiksiniyordu.

Tut ki, biliyorum. Elbet yalnız ben değil, başkaları da biliyorlar. Kafasında bir damla akıl olan herkes bunu anlar. Sınıra asker yığmanız boşuna değil. — Şalgo, ağzındaki karamelayı yuttu ve bir sigara yaktı. — Ülkeyi ne zaman işgal edeceksiniz? — Şalgo, elindeki kibrit çubuğunu kırıp attı. Bu, Schliken'in gözünden kaçmadı. Baş müfettişin sinirli olduğu anlaşılıyordu.

Ülkeyi işgal etmeğe hazırlandığımızı nereden çıkarıyorsun?

Beni aptal mı sanıyorsun, Heinrich?

Schliken güldü. Kırçillaşmış olan sarı saçını bir eliyle geri attı.

Nereden nereye seni aptal sanacakmışım ? Bilakis. — Biraz sustuktan sonra devam etti. — Os- kar, seninle ciddî konuşmalıyım. Ülkeyi işgal etmenin, bizim için zorunlu olduğunu çok iyi bilirsin. Elimiz kolumuz bağlı oturup da, İtalya olaylarının yinelenmesini bekleyemeyiz.

Şalgo biraz düşündü.

Güvenilmez kişilerin listesini bunun için mi istedin?

Dinle beni, Oskar, şimdi her oyun ateşle oynanan bir oyundur. Bize karşı olanların tümünü si¹ lâhsızlandırmalıyız. Tutuklamaları gestapo yapacak. Ama önemli olan bu değil. Yeni bir hükümet kurulacak.

İkinci Şubede de bazı kimselerin değiştirilmesi gerekecek. Sen, karşı istihbarat kolunun yönetimini üzerine almalısın. Muvazzaf subay olarak kadroya alınacak ve terfi edeceksin. Albay Veroşkoy'a güvenenleyiz. Üstelik bilgisiz ve dar görüşlü.

Şalgo, uykulu gözlerini binbaşıya çevirerek:

Bana güvenebilir misin? diye sordu.

Baş müfettişin profesyonel bilgilerine gerçekten -çok değer veren Schliken, kuşkularının Şalgo tarafından sezilmiş olabileceğini düşündü. Şalgo'nun boş yere soru sorduğu görülmemişti. Onunla açık konuşması gerekliydi.

Sana güvenemeyenler de var, dedi. Eleştirilerini, kaba davranışını yanlış anlayanlar, gözetim altına alınmanı gerekli sayanlar bile var.

E, sen güveniyor musun?

Şimdi beni dinle, Osi. Eski dostumun durak- sadığını ve zafere inanmadığını gösteren deliller pek çok. Dostum bu gemiden ayrılmak isteyebilir. Ama ayrılıp da nereye gidecek? Komünistlerin yanma gi-demez, çünkü onlar baş müfettiş Oskar Şalgo'ya muhtaç değiller. Üstelik ona inanmazlar da.

Şalgo, binbaşının ukalâlığını umursamıyor, her şeye rağmen yapıp verdiği listeyi düşünüyordu. Acayip bir şaşkınlık geçiriyordu.

Schliken'in sesini duyuyor, ama sözlerini işitmiyordu. Ansızın bir zayıflık ve boşluk duygusuna kapıldı. Gerçekte ne istiyordu?

Bağdaşamadığı şey neydi? Almanların ülkeyi işgal edecekleri gerçeği mi? Onlar şimdi de işgal altında sayılırlardı, çünkü gestaponun her buyruğunu yerine getiriyor, onun her isteğine boyun eğiyorlardı.

Şalgo'yu, bu listeyi yapmaya zorlayan biri mi vardı? Heinrich sadece ondan rica etmiş, c ise altmış küsur ad yazmıştı.

Güçsüz bir sesle sordu:

Liste yanında mı?

Yanımda.

Yoklamak isterdim.

Vicdan azabı mı duyuyorsun, dostum?

Listede, sadece kuşkulandığım, fakat komünist olduklarına delil bulamadığım birçok ad var.

Nazizm aleyhtarı olmaları yetmez mi?

Rica ederim, ver biraz şunu.

Schliken listeyi verdi. Şalgo'nun gözü önünde adlar ve adresler titreşim halindeydi. Zaaf duygusu yeniden uyandı, midesi bulandı.

Aslında, Alman işgalinin ne gibi sonuçlar doğuracağını ancak şimdi anlamağa başladı.

Schliken'in çok uzaktan gelen sesini işitti:

Biz planı değıştiremeyiz artık. Mekanizma fa

aliyete geçmiş bulunuyor. — Şalgo başını salladı. Listede profesör Kaldi'nin adım gördü. Arkasında adresi yazılıydı: Seged, Seçeni meydanı... Kendisine verilen raporlardan ihtiyarın Seged'de bulunduğunu biliyordu.

Adresi kötü yazmışım, dedi. Bugün aldığım bir rapora göre Kaldi Seged'de değil, Budapeşte'de bulunuyor. — Şalgo'nun sesi güçsüzdü. — İzin verirsen, Budapeşte'deki adresini yazayım. — Dolma kaleminin kapağını açtı ve aynı zamanda Kaldi'yi tehlikeden haberdar etmenin bir yolunu bulmak gerektiğini düşündü. Listeyi geri verdi.

Biraz rahatsızsın galiba, Şalgo?

Bütün bunlar beni hazırlıksız yakaladı.

Binbaşı, listeyi çantasına koydu. Kutudan bir karamela alıp ağzına attı. Yeniden pencereye gitti ve Helmetsi'nin öldürülmesi davasında bir lilerleme olup olmadığını sordu.

Şalgo ona gerçeği söylemedi.

Aynı zamanda Mişkolts grubunun peşine düştük. Veroşkoy'un adamları gene acele ettiler ve gene yanıldılar. Helmetsi davasını durdurdum, daha doğrusu başlamış değilim henüz.

Şu Sincap denilen kızın kim olduğunu biliyor musun?

Henüz bilmiyorum, ama izine düştüm. Bir ajanım onu aramakla meşgul. Yakalamayı başarabilirsek, Budapeşte nüvesinin birçok üyesini de ele geçirebilecek ve askerî yönünü de görebileceğiz. Sincap ile ben de ilgileniyorum, dedi Schli- ken. Ajanınla ne vakit görüşeceksin?

Saat yedide.

Nerede?

Evimde.

Ben de geleceğim.

Şalgo, içinde bir huzursuzlukla çalışma odasına döndü. Tuzağa düştüğünü seziyordu. Tutuklanmasını gereksiz saydığı ve aynı zamanda Budapeşte parti nüvesini ele geçirmek istediği için Kaldi'ye yardım etmek istiyordu. Bu aykırılığın nedenini kendi kendine izah etmeye çalıştı ve kararını mantıksal buldu: Kaldi'ye karşı hiç bir delil yoktu, ama bilinmeyen Sincap aleyhinde yeterinden fazla ipucu vardı. Bu bakımdan haklı olduğu halde, Helmetesi davası konusunda Schliken'e yalan söylemiş olmasının nedenini bir türlü anlayamıyordu. Nasıl bir sonuca vardığım niçin söylemedi ona? Baş ağrımaya başladı, bir başağrısı ilâcı aldı, birkaç dakika dinlendi ve Bu- şa'yı getirmelerini emretti. Buşa'nın görünüşü, dün gecekinden çok daha acıklıydı. Dayaktan şişen yüzünün derisi mosmor olmuştu. Ayakları biçimsizleşmiş ve yara bere içinde kalmıştı.

Şalgo başını çevirdi ve düşündü: «Her zaman işkenceye karşıyım, ama her şeye rağmen ben de işkencelerin sorumlusuyum.»

Buşa, şu Sincap denilen kız veya kadının kim olduğunu söyler misiniz bana?

Kim üzerinde durduğunuzu bilmiyorum, bay baş müfettiş.

Şalgo, daha sakın bir sesle konuştu:

Buşa, «Sincap'ı tanıyorum, fakat gerçek adını söylemek niyetinde değilim» deseniz daha doğru olmaz mı?

Tanımıyorum onu, bay baş müfettiş.

Bavulda ne vardı?

Ayakkabı. Klič bana bir mektup yazdı, dük- kâındaki işlerin kötü gittiğini bildirdi ve bu ayakkabıları satmamı rica etti. Kârını bölüşecektik.

Boşuna ağzınızı yormayınız, Buşa. Hâlâ gizlenmeyi beceremiyor, hâlâ kötü çalışıyorsunuz. Biz de aptal değiliz elbet. — Şalgo başını çevirdi ve nöbetçiye telefon ederek, Kliç'i ve onlardan alman bavulu getirmelerini emretti.

Söylenilen bir şeyin doğru olup olmamasının, o şeyin ayrıntılarına bağlı olduğunu öğrenmeniz gerekir, Buşa. Niyetiniz kötü değilmiş, ama eylemlerinizi kötü.

Birkaç dakika sonra kısa boylu, siyah saçlı Kliç'i ve aynı zamanda kahverengi bavulu da odaya getirdiler. Detektifler çıktılar.

Duvara dayanınız, Kliç, dedi baş müfettiş. Buşa'ya verdiğiniz bavul bu muydu?

Buydu.

Buşa?

Evet.

Doğru. Kliç, şimdi elinizi kalbinize koyup söyleyiniz, bavula kaç çift ve nasıl ayakkabı koydunuz? Vaktiniz var, iyi düşününüz, dövmeyeceğim sizi, tehdit etmiyorum.

Kliç önce Buşa'ya, sonra bavula baktı. Siyah kaşlarını oynattı ve dersini bilmeyen bir öğrenci gibi ayaklarının yerlerini değiştirdi.

Gördünüz mü Buşa, Kliç susuyor, vereceği cevabı tasavvur bile edemiyor, çünkü bavula kaç çift ayakkabı koyduğunu bilmiyor.

Elbette ayakkabıları bir başkasının koyduğunu söyleyebilirdi. Ama o zaman herhangi bir ad söylemesi gerekecek ve bu da boşuna olacaktı, çünkü onu da sorguya çekecektim.

Haklısınız, bay baş müfettiş, dedi Buşa.

Şalgo, zile bastı ve içeriye giren zindancıya,

Kliç'i alıp götürmesini emretti.

Kapı kapandı. Baş müfettiş sigara çıkardı.

Yakacak mısınız?

Teşekkür ederim. — Buşa, sigaradan bir nefes çekti. Hafifçe başı döndü, ama artık her şeye boş veriyor, çünkü Şalgo'nun son sözlerinden sonra durumunu umutsuz görüyordu. Her şey bitmişti artık. Baş müfettiş haklıydı. Marian'm adını söylemediği takdirde, ölecekti. Şalgo hiç bir zaman dövmezdi. Ama ötekiler...

Bilmiş olunuz ki Buşa, çok beceriksizsiniz. Bana kalırsa komünizm bir ide olarak Hristiyan- lıkla kıyaslanabilir. Lenin'in öğrencileri olan sizler, ancak kendinizi feda etmek bakımından havarilere benziyor, fakat başka her bakımdan onlardan ayrılıyorsunuz. Havariler de gizlenmek zorundaydılar, çünkü Romalılar onları adım adım izliyor, ateş ve demirle, çarmıha germekle, yabani hayvanlara parçalatmakla mahvediyorlardı, ama onlar gene de başarıyla savaşıyorlardı, çünkü halk, düşüncelerini kavrayabildiği için onları tanıyordu.

Mümkündür.

Saul efsanesini hatırlar mısınız?

Pek az.

Hristiyanlığı kabul eden adam. Saul, şimdi benim bulunduğum göreve benzer bir görevde bulunuyor ve hristiyanları izliyordu. Sonradan hristiyanlığı kabul etti. Buşa, şimdi benim yolumu aydınlatabilir misiniz?

Benden ne istediğinizi anlamıyorum, bay baş müfettiş.

Sincap'ı nerede bulabileceğimi söyleyiniz. Tehlikede olduğunu kendisine haber vermek istiyorum.

Ne demek istediğinizi anlamıyorum.

169

Bana güvenmiyorsunuz demek. Şaşırmamalıyım. Şu halde söyleyiniz, benim gibi bir adam size yardım etmek için ne yapabilir? Sizinkiler, eski hayat tarzından ayrılmanıza izin vermeyecek, sizi provokatör sayacaklar. Yapılacak ne kalır o zaman? Hiç bir şey. Ya akıntıya uymalı, ya kendinizi pencereden atmalısınız.

Buşa ayaklarına bakıyor ve artık hiç bir zaman yürüiyemeyeceğini düşünüyordu. Burada, şimdi birtakım acayip sorularla karşı karşıya kaldığı bu binada onu sakatlayıncaya dek dövmüşlerdi. Komünizmin hristiyanlığı andıran yönleri pek çok olabilirdi, ama şimdiye değin bunu düşünmemiştir.

İntihar etmek niyetinde değilim, dedi. Faşistlere karşı yalnız komünistler değil, bütün namuslu Macarlar da savaşıyorlar. Şalgo uzun süre düşündü.

Az önce size Saul'u anlatırken ben komünist oldum demek istemedim. Böyle bir şeyin lâfı bile olamaz. Fakat şimdi komünistler, komünist olmayanlarla birlikte savaşıyorlar. Amerikalılar da Rus bolşeviklerini sevmeyenler, fakat buna rağmen nazilere karşı onlarla birlik oluyorlar. İkimiz arasında bir ittifakı olanaksız mı sayıyorsun?

Niçin olmasın? dedi Buşa. Ama böyle bir ittifakın maddî koşullara dayanması gerekli.

Anlıyorum, delil istiyorsunuz. Fakat bu, uzun ezgi bir iş. Doğrudan doğruya bana güvenmeniz iyi olurdu ama, sizden bunu bekleyemem. Karşı istihbarat şubelerinden birkaç memurun da nazilere karşı olabileceğine inanmıyorsunuz...

Yalnız kendi tecrübeme inanırım. Tevrübe ise başka bir şeyi gösteriyor.

Kaçmanıza yardım edeceğimi söylersem, inanacak mısınız? Benimle birlikte gelir misiniz? Güvenir misiniz bana?

Buşa dudaklarını ısırdı ve ağrıdan inledi :

Niçin kendinizi, olduğunuzdan başka türlü göstermeğe gayret ediyorsunuz, bay baş müfettiş? Nazilere karşı olduğunuzu mu söylemek istiyorsunuz? Yıllardan beri komünistlere karşı savaşıyorsunuz. Kırk iki yılında davama bakılırken mahkemede hazır bulundunuz, gördüm sizi.

Buşa güclükle soluyordu.

Tamamen haklısınız. Ama bir şeyi unutuyorsunuz. İnsanlar komünist ya da antifaşist olarak dünyaya gelmezler. Başlangıçta sadece insandırırlar, sonradan şöyle ya da böyle olurlar. Her insanı koşullar etkiler. Koşullar değişir ve insanı düşünmeye zorlar. Ben de aynı durumdayım. Almanların savaşı kaybettikleri kanısındaım. Bu hükümlerimde tarafsızım, olayları devletimizin çıkarları açısından ele alıyorum. Savaşın sonuna dek, onu kaybedenlerin cephesinde kalırsak yurdumuz ne olur? Mukadderatımızı değiştirmek mümkün müdür? Elbette mümkün. Yurdumuzda hâlâ ölüm fabrikaları, ölüm kampları yok, ama Almanlar işgal edince olacak ve bunun sorumluluğu bizim omuzlarımıza düşecek.

Buşa hayretle sordu:

Almanlar ülkemizi işgal mi edecekler?

Gün meselesi. İşte bu koşullar beni düşünmeye zorladı. Tekrar ediyorum, komünist değilim. Ancak şunu iyi biliyorum ki, şimdiye değin kimseye bir tokat vurmamış olmama rağmen, ben de sorumlu tutulacağım ve de sorumluyum. İlk anda size ancak bu kadarını söyleyebilirim. Düşününüz Buşa ve bana inanmaya çalışınız. Kliç ile ikinizi ayırma

yacağım, aranızda sözleşiniz, çünkü gelecekte ben değil de, bir başkası sorguya çekebilir sizi.

Şalgo, şimdilik akıntıya göre yüzmenin biricik çıkar yol olduğuna karar verdi. Evine döndü, elbiselerini değiştirdi, hizmetçiden sıcak su istedi, bir koltuğa oturdu ve ayaklarını sıcak suya soktu. O anda Buşa'nın ayaklarını anımsadı. Birdenbire: istifamı versem ne olur acaba? diye geçirdi aklından. Kabul edecekleri çok şüpheliydi. Onu ellerinden kaçırmak istemeyecekleri belliydi. Fakat ne yapmalıydı? Almanlar yurdu işgal edecek, bir kukla hükümet kuracak, Yahudilere işkence etmeğe başlayacak ve nazilere karşı olan bütün insanları yığınlar halinde tutuklayacaklardı, Şalgo'nun da onlara yardım etmesi gerekecekti.

Az sonra yardımcısı gelecekti. Şalgo, onu, Sin- cap'ı arayıp bulmakla görevlendirmeli, ondan sonra ise komünistlerin Budapeşte'deki yuvasına giden yolu araştırmalıydı.

Şalgo saatma baktı. Altıyı beş geçiyordu. Hemen ayakkabılarını giydi, sokağa çıktı ve bir telefon kulübesine yöneldi. Kaim ve yumuşak parmaklarını diskin üstüne koydu. Önce duraksadı, sonra her şeye rağmen Kaldi'nin villasındaki telefonun numarasını çevirdi.

Birkaç saniye bekledi. Öbür uçtan almacı kaldırdılar.

Teknik grubun konuşmaları dinlediğini biliyor, fakat bundan rahatsız olmuyordu, çünkü raporlar ona geliyordu.

Marian'ın sesini işitti:

— Alo, Kaldi'nin evi.

Şalgo değişik bir sesle karşılık verdi:
Telefonda Geza Kovaç. Bay profesörü arıyorum.
Seged'de bulunuyor.
Kızıyla görüşebilir miyim?
Telefonda, efendim.
Beni dikkatle dinleyiniz. Babanıza haber veriniz, hemen gizlensin.
Yarın gece baş müfettiş Şalgo onu tutuklamağa gidecek.

XII

Garip haber, Marian'ı büsbütün şaşırttı. Elbet provokasyon da olabilir. Ama bir de değilse? Baş müfettiş Şalgo. Bu adı tanıyordu Marian. Mikloş'un davasıyla ilgili soruşturmayı onun yönettiğini babasından biliyordu. Galiba Kalman da bir kez Şalgo'- nun adını anmıştı. Zile bastı ve îlonka'ya bahçıvanı çağırmasını buyurdu. Rahatsızdı, yerinde duramıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Ertesi gün öğleye kadar beklemeyi ve haber almadığı takdirde doktor Agai'ye gitmeyi geçirdi aklından. Parolayı biliyordu çünkü, Merkez Komitesinin üyesi olduğunu varsaydığı meçhul adamı da belki orada bulabilirdi. Ama oraya gidemezdi. Son kez görüştükleri vakit, adam, kendisini aramamasını buyurmuş ve gerektiği zaman, doktor hanım aracılığıyla onu arayacağını söylemişti. Fakat Tatar takma adını taşıyan o meçhul adam, Buşa'nın tutuklandığını biliyor muydu? Marian son görüşmeyi anımsadı. Doktor hanımın evinde oturuyorlardı, oda yarı karanlıktı ve Ma-

rian onun yüzünü güçlükle görebiliyordu. Adam bir kolunun dirseğiyle mutfak büfesine dayanmış, parmaklarına doladığı bir parça iple oynuyor ve aynı zamanda kıza bakıyordu. Marian ise o zaman çok yorgundu; beyanname götürüp dağıttığı Peşterji- bet'ten henüz dönmüştü, öğleden önce Uypeşt'te, bir önceki gün ise Seged'deydi. Dışarıdan caddenin gürültüsü geliyordu. Tatar kalkıp pencereyi kapattı. Yürüyüşünde bir acayiplik vardı, tıpkı dalgalı bir denizdeki bahriyeli gibi yalpalayarak yürüyordu.

Her şey iyi mi geçti ? Peşinime düşmediler mi ? diye sordu kıza. izlendiğimi farketmedim, dedi Marian.

Tatar az daha yaklaştı.

Yorgun olduğunuzu biliyorum, dedi. Fakat bir iş daha yapmanız gerekiyor. Kolay değil. Ama durum öyle ki, bu işi ancak siz başarabilirsiniz, çünkü Sinirli'yi benden başka sadece siz tanıyorsunuz.

Ne yapmalıyım?

Şu bavulu görüyor musunuz? — Tatar, kapı yanında duvara dayanmış kahverengi bir bavul gösterdi. — Oldukça ağır. İçinde ayakkabı var.

Şimdi derhal Hatvan'a gideceksiniz. Eksprese yetişebilirsiniz.

Hatvan'da inecek ve Mişkolts — Budapeşte yolcu trenine bilet alacaksınız. Üçüncü vagona bineceksiniz. Sinirli'yi bulup, yanma oturunuz.

Onun yanında boş yer yoksa?

O zaman Sinirli, nezaketle kalkıp size yerini verecek. Bavulu bagaj rafına kaldırıp koyacak. Gö- dölö garında Sinirli, bavulunuzu alıp trenden inecek. Siz de inecek ve demiryolcu üniforması giymiş bir genç adamın: «Küçük hanım, size memnuniyetle yardım edebilirim.» demesini bekleyeceksiniz. Bu,

paroladır. Siz: «Teşekkür ederim, bir hamal çağırmam daha iyi olur.» diyeceksiniz. Demiryolcu devam edecek: «Maalesef garda hamal yok.» Ancak bundan sonra ona bavulu vereceksiniz. Hepsi bu kadar. Sonra Budapeşte'ye dönecek ve emir bekleyeceksiniz.

Ama her şey tersine döndü. Hatvan'da belli vagona bindiği vakit, ışık zayıf olmasına rağmen, Bu-şa'yı görmekte gecikmedi. Buşa nezaketle yardıma koştu. Bavulu bagaj rafına kaldırıp koydu. Marian onun yanındaydı ve bavulun tam nereye konulduğunu gördü. Oturdıkları vakit Buşa arkaya dayandı ve kızla hiç ilgilenmez oldu. Marian tekerleklerin tıkırtısına daldı. Belli bir süre sonra Buşa hafif, çok hafif bir ısıklık çaldı. Kız, melodiyi hemen tanıdı ve be- linledi. Bu, tehlikede olduklarına ve planı değiştirmek gerektiğine işaretledi. Marian, kımıldamağa cesaret edemedi. Soğukkanlılığını korumağa çalıştı. Gelen kondüktöre, Galgaheviz garının kaç durak sonra olduğunu sordu. Buşa, kızın niyetini anladı.

Soruyu, kızın karşısında oturan avcı şapkalı bir genç adam yanıtladı: Şimdi Galgaheviz garına giriyoruz. Hazırlanınız. Size yardım ederim. — Ayağa kalktı. Kız ona bavulunu gösterdi ve birlikte indirdiler. Marian ancak bavulu kendi eline alıp perona çıkarırken ne kadar ağır olduğunu farketti. Oradan sıyrılmayı başardı...

Kapının açılması, Marian'ı düşüncelerinden ayırdı. Odaya Kalman girdi. Kız divana oturdu ve telefonla bildirilen korkulu haberi anlattı. Kalman hayret etti.

Şalgo gerçekten babanın çevresinde dolaşıyor. Bunu söylemiştim sana.

Sonra, Helmetsi'den dinlediklerini anlattı.

Bu Geza Kovaç kim olabilir ve bütün bunları nereden biliyor? Her şey gerçeğe uygun görüldüğü için Seged'e gidecek ve babanla görüşeceğim. Onu Budapeşte'ye getirip gizleyeceğim. Sen evden ayrılma.

Tren ta yarın sabah kalkıyor...

O halde yarın sabah giderim.

Geceyi birlikte geçirdiler. Bu, her ikisi için de unutulmaz bir geceydi. Savaşı, ıstırapları, insanları, dünyayı unuttular. Sadece onlar ikisi, aşk ve planlardaki gelecek vardı. Ertesi sabah büyük umutlar, sonsuz sevgilerle vedalaştılar. Kalman, villa kapısında dönüp arkasına baktı. Marian güneşli terasta duruyor, esen rüzgâr kısa kesilmiş saçını durmadan kabartıyordu. Kız elini salladı, Kalman da aynı hareketle karşılık verdi.

Döneceğim, dedi. Döneceğim.

Marian'm endişesi artıyor;, kafasına birtakım saçma düşünceler gelip saplanıyordu. Kız korkuyor, çok korkuyordu. Yolda Kalman'a mutlaka bir hal olacağını sanıyordu. Geçen hafta çok yorulmuştu. Bir yıl önce kendisini ilk kez olarak görevlendirdikleri vakit sevinmiş, bunun, nice endişe ve ıstıraba mal olacağını düşünmemişti. Mikloş ile bir hücrede yatmış olan Buşa, ona sık sık Mikloş'a yapılan eziyetleri anlatıyordu. Acıklı olayları dinledikçe kızın içindeki kin ve nefret kabarıyordu. O zaman kendisinin de savaşmak istediğini söyledi. Önce küçük görevler alıyor, onları seve seve yerine getiriyordu.

Ama görevler gittikçe güçleşiyordu. Son görev, silâh taşımaktan ibaretti. Marian, bu aksiyonun ni-

çin o denli karışık olduğunu, bavulları değıştirme gereğinin neden duyulduğunu ve Buşa'nın bavulu niçin doğrudan doğruya demiryolcuya vermediğini başlangıçta anlayamamıştı. Bütün bunların, Buşa'nın izlenilmesinden ileri geldiğini sonradan anlayabildi. Gödölö garında, ajanların Mişkolts trenindeki komünistleri yakaladıklarını öğrenince çok korktu... Buşa'nın da yakalandığını anladı.

Öğleden önce, gestapoya mensup sivil ajanların şehirde çok kimseleri tutukladıkları haberi yayıldı. Doktor Maria Agai'nin evinde müsademe olduğu ve doktor hanımın gestaponun adamlarından birini vurduğu haberi de duyuldu. Albay Veroşkoy, gestapo- dan rapor istedi, fakat Almanlar hiç bir tutuklama alayından haberdar olmadıkları cevabını verdiler. Binbaşı Heinrich von Schliken, Şalgo'ya durumu açıkladı: On kişi yakaladık, ama Tatar ile doktor Agai kaçtılar. Sincap'ı yakalayabilirsek, onların izini bulabiliriz. Sizden Mişkolts grubunu alacağız, çünkü her iki olayın birbirine bağlı olduğu artık meydanda, silâhı bulmalı ve Sincap'ı yakalamalıyız.

Bu, sadece bir varsayımdır. Fakat neden albay Veroşkoy ile değil de, benimle konuşuyorsun?

Schliken sırttı :

Çünkü yarın sen Veroşkoy'un yerini alacaksın. Bunun için onunla konuşmamın anlamı yok.

Şalgo öne doğru eğildi ve dirseğine dayandı.

Terfii kabul etmediğimi söylersem?

Aptal olduğuna beni inandırmaksın. — Schliken, çelik kasanın yanında doğruldu ve şaşkınlıkla baş müfettişe baktı. Sonra sakın, çok açık bir tarzda

F. 12

177

konuştu: — Osi, bu saçma davranışlardan vazgeç nihayet. Seni yanlış anlamak istemem, fakat bir başkası bu kaba davranışına başka bir anlam verebilir. Artık söyledim sana. Seni iftiralardan ne zamana dek koruyabileceğimi bilmiyorum. Hakkında herkes iyi düşünmüyor. şalgo'nun şışman yüzüne bir glmsemi yayıldı.

Beni tehdit mi ediyorsun?

ikaz ediyorum.

Sinirin bozulmuş, Heinrich. şakadan da anlamıyorsun artık. Terfii elbette kabul ederim.

Odaya, kızıl saçlı bir genç adam girdi. şaigo, konuşması için ona başıyle işaret verdi. Ama o derece dalgındı ki, ajanın sözlerine dikkat etmiyordu, ancak Marian Kaldi adını duyunca başını kaldırdı ve: Anlamıyorum, ne yapmış kız? diye sordu.

Evvelsi gece geç vakit eve gelmiş. Orta büyüklükte bir bavul getirmiş. Ertesi sabah bavul kaybolmuş.

şalgo, ajanı susturmayı denedi, ama Schliken işin aslına ermiş ve heyecana gelmişti :

Raporu ne vakit aldınız? diye sordu.

Yirmi dakika önce. Tuba, olağanüstü randevu istiyor. Halen doktor Maria Agai'nin de villada bulunduğunu bildiriyor.

Schliken ajana ilgiyle baktı ve sonra kahkahayla gülmeğe başladı.

Telefonundan yararlanabilir miyim?

Kiminle konuşmak istiyorsun? — şalgo'nun eylem yeteneği tedricen uyanıyordu.

Derhal villayı kuşatması ve içeride bulunanların tümünü tutuklaması için teğmen Molke'ye emir vereceğim.

Bekle biraz, bırak şu almacı. — Binbaşı itaat etti. — Kızı ben tutuklayacağım. Çok yıllık çalışmamın meyvelerini başkasının toplamasına izin vermeyeceğim. — Schliken'in gözlerine cesaretle baktı.

İyi, dedi Schliken. Beni merkezde bulacaksın. Mişkolts grubunu ise yarın sabah alacağız.

Nasıl arzu edersen.

XIII

Maria Agai, Marian'm yanında sadece bir-iki dakika kalmıştı. Sonra villadan ayrılmış ve hızlı adımlarla Viyana yoluna doğru yürümüşü. Ama tam vaktinde gelmişti. Marian o an biricik çözüm yolu bulabilmiş: Doktor Şavoş'a birkaç satır yazı yazarak, Maria'ya klinikte barınak sağlamasını rica etmişti. Aynı zamanda Maria Agai'ye dönerek, Şavoş'un komünist olmadığını, fakat antifaşist olduğunu ve yardımına güvenilebileceğini söylemişti. Doktor hanımın sert ve sinirli tavırlarından etkilenmişti. Yalnız kalınca Marian, Kalman'ı düşünerek daha da çok endişelendi, fakat: «Sakin olmak, ancak sakın olmak gerekli, bize dokunulmayacak» düşüncesiyle avunmaya çalıştı.

Kütüphaneye girip oturdu ve okumayı denedi. Sonra kitabı bir kenara bıraktı ve koşa koşa kazan dairesine indi. Kazanın içine baktı.

Bomboştı, silâhla dolu bavul yoktu. Rahat olamadı, pencerenin pervazından cep fenerini aldı, kazanın içini aydınlattı, fakat büyük ızgara ile baca deliğinden başka bir şey göremedi. Yeniden yukarı gitti, terasa çıktı, oturdu ve bakınmağa başladı. Şatoyu andıran bu vil

lada hiç bir zaman canı rahat etmemişti. Babasını kandıracak, villayı sattıracak ve daha küçük bir ev satın alacaklar. Burada park, meyve bahçesi, villanın arkasındaki çam ormanı, kısacası her şey çok güzel, gel gelelim Marian bu tenhalıktan hiç de hoşlanmıyor, gürültülü sokakları, insanları seviyor.

Serin bir yel esti. Marian ürperdi. Artık karanlık bastığının farkında değildi. Ne kadar ezici, yorucu, sıkıcıydı şu karanlık! Hiç bir yerde ışık yok, her yerde yüreklere korku sindiren gölgeler. Şehir yeniden aydınlanınca ortalık ne güzel oluyor! Kalman ile sabahlara dek dolaşacak. Her ışıklı vitrinin önünde duracak, baştan başa ışılan Zincirli köprüden geçecekler-..

Villa kapısının zili çaldı. Marian, Kalman'm döndüğünü zannetti. Çabucak odasına girdi, pencerelerin perdelerini indirdi ve lambayı yaktı. Banyoda saçını taradı, hafifçe dudaklarını boyadı ve koşa koşa merdivene gitti. Birdenbire durdu. Karşısında gestapodan iki kişi vardı.

Kimsiniz siz?

Daha uzun boylu olanı bir soruyla karşılık verdi:

Marian hanım?

Gözleri porselen mavisi, kirpikleri ise renksizdi. Ağır ağır merdivenden yukarıya çıkıyordu. Kız ise felçli gibi yerinde duruyordu. Fısıldar gibi konuştu:

Evet, Marian Kaldi...

Sarı adam artık onun önündeydi. Kızdan bir baş daha uzundu. Dostça gülümsüyor, beyaz sağlam dişleri ışıldıyordu. Tanışmak ister gibi başım eğdi ve:

Sizi tutukluyorum, dedi.

Hayır! — Kız çok korkmuştu, tekrar etti: — Hayır!

Bu arada İlonka ile Roji teyzeyi kapıdan içeriye ittiler. İlonka'nın saçı karmakarışık olmuş, elbisesi yırtılmıştı. Marian gözlerini yumdu, düşüverecek gibi oldu. Yüzünde renk kalmamıştı. İlonka ile Ko-ji'nin çığlıkları bir süre devam etti, sonra sessizlik oldu, arkalarından kapı gürültüsüyle kapandı, onları alıp götürdüler.

Molke, Marian'ın elini tuttu:

Geliniz.

Marian ister istemez yürüdü. Molke onu kütüphaneye götürdü.

Kapıda sivil giyimli bir Alman daha vardı. Molke, kütüphanenin ortasına bir sandalye koydu ve kızıdan oturmasını rica etti. Marian oturdu. Molke söze başladı :

E, Sincap hanım, şimdi bana iyilikle ve çabucak söyleyiniz: silâh nerede ve Maria Agai'yi nerede bulabiliriz? Düşünmeniz için bütün bir dakika veriyorum.

Kız, uzun boylu teğmene bakıyor ve düşünmek için verilen bu bir dakikanın ne demek olduğunu düşünüyordu. Molke dostça bakıyordu.

Ne sordunuz?

Silâh nerede? Otuz saniyeniz kaldı.

Ne silâhı?

Yimi saniyeni? kaldı.

Benden ne istiyorsunuz?

On saniye...

Y./? başını kaldırıp teğmene baktı.

Molke sordu:

E?

181

Marian, subayın gözlerindeki sıcaklığın kaybolduğunu ve o mavimtırak gözlerin buz kesildiğini gördü.

Son saniyede kızın yüzüne ağır bir tokat indi ve kız, altındaki sandalye ile birlikte kendini döşemenin üzerinde buldu. Gözleri yaşla doldu, kulakları ağrıdan kopacak gibi oluyordu, sonra sağırlandığını hissetti. Neye uğradığını anlayamıyor, kımıldayamı- yordu. Yüzünden birkaç santim ötede kalın bir pençe gördü. Kenarları çamurluydu. Kulağının birinden sıcak bir sıvı akıyordu. Kaba bir el onu tutup yerden kaldırdı. Kız ağrıdan iniledi. Onu sandalyenin üstüne bıraktılar. Marian başını kaldırdı. Önünde Molke'yi gördü.

E, Sincap? Silâh nerede?

Kız, kararsızlık içinde bir elini kulağına götürdü, eli kana bulandı. İki eliyle karnını tutup bastırdı.

E, Sincap? Bir dakika daha veriyorum.

Kızın gözleri kitaplara kaydı. Ansızın ağlamağa başladı. Bütün vücudu titriyordu. Bir şey görmüyor, duymuyor, acı acı ağlıyordu.

Teğmen kapının açıldığını duydu ve buna sevinir göründü. Açılan kapıda, bir eli pardesüsünün cebinde baş müfettiş Şalgo duruyordu. Selâm verdi ve sessizce yazı masasına doğru yürüdü. Molke ile tanışıyorlardı. Ona Macarca sordu :

Ne yapıyorsunuz burada, teğmen? Dövüyor musunuz ?

Molke, Şalgo'yu bekliyordu zaten. Aldığı emre göre ondan erken davranmalıydı. Binbaşı Schliken: «Villaya girmesine izin veriniz, güçlük çıkarırsa tu- tuklaymız.» buyurmuştu.

Molke karşılık verdi:

Bay binbaşı Schliken'in emrini yerine getiriyorum.

Kızı dövmenizi de mi emretti?

Size izahat vermeğe borçlu değilim. Bay binbaşı, tutuklamaları benim yapmamı buyurdu. Sizin burada beklemenizi rica etti.

Şalgo, oyunu kaybetmiş olduğunu anladı. Schli- ken ona güvепemediği için kendi adamlarını göndermişti. Villada sekiz gestapo askeri var, Şalgo ise yapayalnız. Bir şeyden emindi: Schliken onu «suçüstü» yakalamak istiyordu, bunun için villaya girmesine engel olunmamıştı. Tutukladıkları takdirde Şal- go'nun işini bitirmiş olacaktı, çünkü o çok şey biliyordu ve bezgin Şalgo'ya ihtiyaç yoktu artık.

Şalgo kıza baktı ve gülümsedi.

Rahat olunuz, Marian, dedi. Korkmayınız, teğmen daha fazla vurmayacak size. Öyle değil mi, Molke?

Teğmen, kızın başından uzaklaştı, davranışında bir yağmma vardı.

Ama Şalgo, kaim kaşlarının altından onun her hareketini izliyordu.

Korkmuyordu, çünkü kaybedecek bir şeyi olmadığını biliyordu.

Eller yukarı! dedi Molke. Tutuklusunuz! — Tabancasını Şalgo'ya yöneltti. Baş müfettiş cebinden ateş etti ve ancak Molke yüzüstü yere kapandıktan sonra elini cebinden çıkardı. Kapıda duran gestapo eri, Şalgo'nun silâhını kendisine karşı yönelttiğini görünce kollarını havaya kaldırdı.

Şalgo kapıyı kilitledi ve ondan sonra gestapo erini arkası içeriye dönük olmak üzere duvara dayadı. Çabucak silâhını aldı. Kıza dönerek:

Ben Geza Kovaç, dedi. Geciktim. Mümkün olmayan bir şeyi deneyelim şimdi. Silâh kullanabilir misiniz?

Yapamam, dedi kız.

Şalgo, Almandan aldığı tabancayı doldurup Ma- rian'a verdi.

İçinde altı tane mermi var. Şunu çekeceksiniz. — Tetiği gösterdi. — Yolunuzu kesen olursa, hemen ateş ediniz.

Dışarıdan kapının tutamağını bastırdılar. Şalgo ile kız bakiştılar. Şalgo, parmağını dudağına koydu ve tabancasının kabzasıyla başına vurarak gestapo erini bayılttı.

Çalışma odasından terasa çıkılır, dedi Ma- rian.

Kapıya vuruyorlardı:

Molke! Molke!

Şalgo, Schliken'in sesini tanıdı. Fısıltıyla kıza seslendi:

Çabuk ol.

Kalman şanslıydı. Profesörü Forbat ailesinde buldu. Olanı biteni anlattı, profesörden kendisine güvenmesini, hiç bir şey sormamasını, birlikte yürümesini rica etti. Kaldi fazla düşünmedi. En gerekli eşyalarını aldı, kız kardeşi ve damadıyle vedalaştı.

Trende profesör pencere boyuna oturdu ve uyuklamağa başladı.

Kompartıman yarı aydınlıktı, yolcuların yüzleri açık seçik görülmüyordu. Kalman da uyumağa çalıştı, ama uyuyamadı, Marian'ı düşünmekten kendini alamıyordu.

Profesör bir aralık fısıltıyla sordu:

Uyuyor musunuz, delikanlı?

Hayır, bay profesör.

Sustular. Trenin altındaki tekerleklerin tıkırtısından başka bir şey duyulmuyordu. Dışarısı koyu

karanlıktı. Bitmek bilmeyen uzun bir tünelden geçiyorlardı sanki.

Profesör gene fısıldadı:

Şu Şalgo dedikleri, çok acayip bir adam".

Şahsen tanıyor musunuz onu?

Şahsen tanımam, ama hakkında çok şey işittiğim var. Mikloş Harasti'yi tutukladıkları vakit beni de sorguya çektiler. O zaman, en küçük bir kuşku üzerine herhangi birini tutuklayan ve suçunu itiraf ettirene kadar işkence eden karşı istihbarat şubesinin yöntemlerini Şalgo'nun onaylamadığını söylüyorlardı. Açık konuşayım, şimdi bu esrarengiz ikaz beni korkutuyor. Şalgo'nun benden kuşkulandığını, beni izlediğini biliyorum, fakat gizli eylemlere katılmadığım halde beni neden tutuklamak istediğini anlamıyorum. Mikloş'un, Geza Kovaç adında bir dostu olduğunu da hatırlamıyorum.

O zamandan beri çok şeyler değişti. Koşullar da, insanlar da...

Budapeşte'ye kadar konuşmadılar. Kalman, şehirde her zamankinden daha çok Alman askeri ve Alman otomobili gördü. Buda'ya engelsiz ulaştılar. Kalenin çevresinde daha büyük bir canlılık vardı.

Kalman, Kaldi'yi tasavvur ettiğinden daha çabuk ve daha kolay gizleyebildi. Noemi Endrödi'yi evde buldu, parolayı söyledi, Noemi başıyla onayladı, kahverengi gözlerinde endişe belirdi. Kalman'ı bir kenara çekti, bir sigara yaktı ve Almanların ülkeyi işgal etmeğe başladıklarını bildirdi. Kalman hayret etti. O kadar çabuk mu olacaktı bu ? Ama o anda başka çıkış yolu yoktu. Endrödi'den profesörü gizlemesini rica etti. Meçhul Geza Kovaç'm ikazını şimdi anladı.

İhtiyarla vedalaştı. Kaldi, delikanlının elini sıkarak :

— Marian'ı koru, dedi.

«Margit» köprüsünde bir SS subayı, Kalman'm yolunu kesti, dokümanlarını yokladı, yüzünü aydınlatıp baktı ve serbest bıraktı. Delikanlı telâşla tramvaya bindi, sahanlığa çıktı ve karanlık sokaklara endişeyle bakmağa başladı.

Tramvay deposunda indi. Serin bir yel esiyordu. Villaya yaklaşınca yürüyüşünü ağırlaştırdı ve kulak kabarttı. Sadece rüzgârın uğultusunu ve gökyüzünden bir yerden gelen uçak gümbürtüsünü duydu. Villa kapısında durdu. Her yer koyu karanlık içindeydi. Hiç bir yerde ışık göremedi. Pencereleer ölü gözlerini andırıyordu. Cebinden anahtarı çıkardı, rahatlıkla demir kapıyı açtı, sonra içeriden dikkatle kilitledi. Beton yolda hızla yürüdü. Cümle kapısı da kilitliydi. Sessizce açtı ve girdi. El yordamıyla lambanın düğmesini araştırdı, tam o an yüzüne bir ışın demeti vurdu ve sonra bir saniyede her yer aydınlandı. Duvar boyunda iki SS askeri, kapının arkasında ise bir sivil ajan duruyordu. Tuzağa düşmüştü! İlk düşündüğü şey Marian, ikincisi ise kaçmak oldu. Sivil ajan dokümanlarını istedi ve elini uzattı. Kalman hızla onun bileğini tutup büktü ve ajanı kendine siper etti, kapıya doğru çekilmeğe başladı. Fakat ancak bir adım atabilmişti ki, başında duyduğu keskin bir ağrıdan gözleri karardı ve şuurunu kaybetti.

Birkaç dakika sonra kendine geldiği vakit, bir otomobilde yattığını sandı. Başındaki keskin ağrı devam ediyor, midesi bulanıyordu. Gözlerini açmağa çalıştı, ağrıdan açamadı. Günlerce şuursuz bir halde yattığını sanıyordu. Artık gözlerini açabiliyordu,

ama bakışı anlamsızdı. Çok uzaklardan gelen birtakım sesler duyuyordu. Susuzluktan yanıyor ve midesi bulanıyordu. Daha sonra, üzerinde pis bir beyaz leke gibi görünen şeyin tavan olduğunu anlayabildi.

Pürüzlü bir ses geldi kulağına:

Biraz iyileştiniz mi?

Kalman gözlerini yumdu ve susuz olduğunu söyledi. Sonra bir eliyle başındaki kaim sargıyı yokladı. Biri, her halde hücre arkadaşıydı, durmadan kapıyı dövüyor ve «çift»in susuz olduğunu söylüyordu.

Kalman, «çift»in ne anlama geldiğini bilmiyordu. Sessizlik oldu.

Delikanlı, elleriyle etrafını yoklayarak, ne üstünde yattığını anlamaya çalışıyordu, tahta üstünde yattığını anladı.

Neredeyim? diye sordu.

Şvaba tepesinde, dedi hücre arkadaşı. Schli- ken'in pansiyonunda.

Ben Buşa'yım. Biraz iyileştiniz mi?

Bilmiyorum. Çok susadım.

Sabrediniz. Burada her şey parasız. Nerede benzettiler sizi öyle?

Başınız gül gibi açmıştı.

Dışarıdan ayak sesleri yaklaştı. Sonra anahtar tıkırtısı oldu. Biri kapıyı açıyordu. Kalman yumuk gözle yatıyordu. Ağır ayak seslerinden bekçinin girdiğini anladı.

Buşa konuştu:

Çift kendine geldi. Susuz...

Kapıya vurmak yok, çünkü ben seni tokatlar!

Susadık.

Susacak!

Bekçi, Kalman'a yaklaştı.

Kalksın!

Kalman kalktı, başı dönüyordu. Bekçi onun bir

kolundan tutarak, ayaklarının üstünde durmasına yardım etti.

Kalman, kapalı gözlerle duvara dayandı.

İyi değilim, diye fısıldadı.

Kapının önünde tıknaz vücutlu bir SS eri vardı. Bekçi ona, su getirmesini emretti.

Sonra suyu Kalman'a verdi ve yetip yetmediğini sordu. Kalman başıyla onayladı. Bekçi, maşrabayı SS erine verdi ve koluna girerek, delikanlıyı hücreden çıkardı.

Uzun ve rutubetli koridorda ağır ağır yürüyorlardı. Kalman boğulacak gibi oluyordu. Bir yerde kösteklendi, düşmemesi için bekçi ona destek oldu. Hâlâ tamamen kendine gelmiş değildi, olup bitenleri hatırlamıyordu, başı dönüyor, midesi bulanıyordu. Bir kapının önünde durdular, Kalman duvara dayandı, bekçi kapıya vurdu ve girdi.

Almanca bir şey konuştu, sonra geri dönüp, delikanlıyı da odaya soktu. İçeride, yazı masasının üstüne kollarını koymuş oturan siyah saçlı bir adam, altın çerçeveli gözlüğünün arkasından Kalman'a merakla baktı. Bir el hareketiyle bekçiye git emri verdi. Almanca konuşup konuşmadığını sordu ve Kalman başıyla olumlu karşılık verince, onu oturmağa davet etti. Delikanlı sandalyesinde yerleşinceye dek bekledi ve sonra biraz daha yaklaşarak, nabzını yokladı.

Kalman şaşaladı. Hangi adı söyleyecekti şimdi?

Bilmiyorum, diye fısıldadı, ilic iyi değilim. — Bir elini yüzüne götürdü, az sonra ölüverecek gibisine geliyordu. Doktor onun bileğini bıraktı, başını tutup kaldırdı ve gözlerine baktı.

Ceketinizi ve gömleğinizi çıkarınız.

Doktorun yardımıyla Kalman, beline kadar soyundu. Sonra, çarr.afla örtülü bir peykenin üstüne

yüzükoyun yattı. Soğuktan titriyor, dişleri fıkırdıyordu. Doktor muayeneyi uzattı.

Midenizde bulantı var mı?

Çok...

Doktor bir iğne vurdu ve hemen iyileşeceğini söyledi. Kalkıp oturmasına yardım etti, başındaki sargıyı çözdü, büyük yarayı gözden geçirdi, bir ilâç sürdü, temiz bir bezle yeniden sardı ve her şey tamam olunca:

Başınızda dört santim derinliğinde bir açık yara var, dedi. Beyin sarsıntısı. Tetanos iğnesi vurdum, yarayı diktim. Kafatası kemiği de zedelenmiş. Ne yazık ki sizi hastaneye gönderme olanağım yok. Esaslı bir muayeneye ihtiyacınız var. Mideniz hâlâ bulanıyor mu ?

Önceki kadar değil.

Adınızı hatırladınız mı artık? — Doktor, Kalman'm tekrar sandalyeye oturmasına yardım etti. — Giyininiz. — Delikanlı güçlkle gömleğini giymeğe çalışırken, doktor gözlüğünü çıkardı ve ona baktı. — Bir adamın kendi adını hatırlayamaması iyi bir şey değil. Gerçekten şiddetli bir beyin sarsıntısı, geçici bir zaman için hafızanın tutulmasına yol açabilir. Bu, bilhassa saralılarda görülen bir haldir.

Kalman, doktorun sözlerinde bir çeşit ikaz sezdi, ama onu anlamazdan geldi. Doktor, Kalman'a arkasını dönmüş, aletlerini topluyordu.

Profesörü yâkalayamadılar, dedi.

Kalman merakla sordu:

Tanıyor musunuz onu?

Üniversite sıralarmdayken derslerini dinlediğim var.

İçeriye genç bir subay girdi, doktora fısıltıyla bir şey söyledi. Doktor dönüp Kalman'a baktı ve:

—: O, Almanca bilmiyor, dedi. Rahatça konuşabilirsiniz.

Sorguya çekilebilir mi? diye sordu subay.

Evet, ama bay binbaşıya söyleyiniz ki, hafızasında şiddetli bir tutukluk var ve sık sık sara nöbetleri geliyor.

Kalman, konuşulan her sözü anlıyordu. Doktor, Kalman'm Almanca bilmediğine ve sara nöbetleri geldiğine dair niçin yalan söylemişti?

Burada da mı bir çeşit sevecenlik vardı yoksa?

Genç subay doktorla elleşti ve Kalman'ı binbaşı Schliken'in odasına götürdü.

Döşenişi pek görkemli olmayan odanın pencereleri çam ormanına bakıyordu. Yazı masasının arkasında çelik kasa ve bir sandalye, odanın ortasında, yazı masasından iki metre mesafede bir sandalye, pencerenin altında çekmeceli bir dolap, onun yanında ise pikaplı radyo vardı. Binbaşı radyo ile meşguldü, sırtındaki ceket gerilmişti, kapı açılınca doğruldu ve delikanlıya merakla baktı.

Hareketsiz bekliyor, aynı zamanda Kalman'ı tepeden tırnağa süzüyordu. Subay çıkıp gittikten sonra Schliken yazı masasına gitti, bir dosya çıkardı, dolaşarak bir şey okudu ve sonunda Kalman'm önünde durarak dostça sordu:

Bir bonbon arzu eder misiniz? — Cebinden bir kâğıt kese çıkarıp delikanlıya uzattı.

Teşekkür ederim, istemem.

Bonbonu sevmeyişiniz iyi bir şey değil. — Keseden bir tane aldı ve ağzına attı. Keseyi masanın üstüne koydu, döndü ve Kalman'a adını, ne vakit ve nerede yaralandığını sordu. Her cevaptan sonra dosyaya bakıyordu.

Fevkalâde! Bütün deliller birbirini tutuyor...

— Dosyayı kapadı ve masanın üstüne fırlattı. Zamanımızda bu pek nadir bir olaydır. Gerçekten mi bonbonu sevmezsiniz? Yoksa sadece gücenik olduğunuzdan mı?

Kalman yutkundu ve binbaşıya baktı. Bir savaş malûlü ve demir haç hâmili korkmamalıdır, diye düşündü.

Lütfen, niçin tutuklandığımı söyler misiniz?

Binbaşı, Kalman'm sorusunu işitmemiş gibi davrandı :

Bonbonu sevmeyişinize üzülüyorum. Bonbon, ağza hoş bir koku vermekle kalmaz, boğazı da temizler. Mamafih ne sormuştunuz?

Niçin tutuklu olduğumu bilmek istiyorum. Dokümanlarımı gördünüz, bir savaş malûlüyüm. Cepheden geldim. Demir haç da boşuna verilmedi bana.

Schliken istifini bozmadan sordu:

Başka sorularınız var mı ?

Enjeksiyondan sonra Kalman, kendini daha iyi hissediyordu. Kesinlikle konuştu:

Ben Macar uyrukluym. Macar makamlarına teslim edilmemi ısrarla istiyorum.

Schliken içeride dolaşıyordu.

Başka sorunuz yok mu?

Kalman başını salladı.

Herhangi bir iddianız?

O da yok.

İşte bu gerçekten sevindirici. — Schliken pencereye doğru gitti. —

Şimdi ise unutmamanız gereken bir şey var, dostum. Bu binanın düzeni ve sırası uyarınca, ben soruyorum, siz cevap veriyorsunuz.

Cevaplarınız beni tatmin ettiği takdirde, belki bana bir şey sormanıza izin veririm. Anlaştık mı?

Kalman, binbaşının gözlerine baktı.

Benden niçin kuřkulanđınızı renmedike hiç bir sorunuza cevap vermem.

Sizden kuřkulanđımızı nereden çıkarıyorsunuz ?

Beni tutukladınız.

Schliken masaya gitti ve bir sigara yaktı.

İlkönce, dokmanlarınız yoklanırken kaçmaya teşebbüs ettiğiniz ve bir yardımcımıza saldırdığınız için tutuklanmış bulunuyorsunuz. Sigara yakacak mısınız?

Kalman ceplerini yokladı.

Her şeyimi aldılar.

Buyurunuz! — Schliken sigara paketini uzattı, Kalman bir sigara aldı ve teşekkür etti. Binbaşı, sigarasını yakana dek onu bekledi ve sonra devam etti: — Marian Kaldi hakkında ne biliyorsunuz?

Onun hakkında hiç bir şey bilmiyorum.

Schliken kollarını açtı.

Olanaksız bir şey! Aylardan beri villada bahçıvanlık yapıyorsunuz. İlle bir şey bilirsiniz, değil mi?

Kalman kaşlarını kaldırdı.

Sabah ve le sonrası saatlerinde parkta dolaşır.

İşitilmemiş bir şey bu! Demek her zaman sabah ve öğleden sonra! E, tesadüfen bilirsiniz belki, yemek yeme, uyuma ve yıkanma alışkısı yok mudur

acaba ?

Kalman, binbaşının alay ettiğini anladı.

Vardır sanıyorum...

Fevkalâde, delikanlı! Çok duygulandırıcı bir davranışınız var. İşte mkfatınız. — Schliken, Kal- man'm yüzüne öyle bir tokat vurdu ki, delikanlı ye

re yuvarlandı ve şuurunu kaybetti. Binbaşı ise bir şey yokmuş gibi kapıdan başını uzattı ve bir kova su getirmelerini emretti. Birkaç dakika sonra şoför Kurt içeriye girdi. Yerde hareketsiz yatan Kalman'm baş- ucuna diz çöktü ve yüzüne su serpmeye başladı. Schliken bir plak koydu, pencerenin pervazına yaslanarak, Mozart'tan bir melodi dinlemeye başladı.

Kalman kendine gelince, Kurt onun sandalyeye oturmasına yardım etti. Baş göğsüne düştü. Kusma nöbetleri depreşti.

Marian Kaldi hakkında ne biliyorsunuz?

Kalman güçlükle başını kaldırdı ve fısıldadı:

Niçin vurdunuz bana?

Göz yaşlarını zor tuttu. Hakaret yüzünden ağrıları daha da şiddetleniyordu.

Bir kimseye vurduğum zaman ben de ağrı duyarım, ama siz küstahça davrandınız. Marian hakkında ne biliyorsunuz? Şimdi nerede bulunuyor?

Hiç bir şey bilmiyorum.

Schliken çenesini okşadı.

Pekiyi. İlk partimizi erteliyoruz, ikinciye geçelim. Kızla ne gibi ilişkileriniz var?

Onların bir işçisiydim. O bana emirler veriyor, ben de yerine getiriyordum.

Aferin, iyi düşünülmüş bir cevap. E, şimdi biraz başka türlü sorayım: Kızla herhangi bir bağlantınız var mıydı?

Schliken biraz düşündü ve yeniden dolaşmağa başladı. Üç kez kapıdan pencereye gidip geldi. Kalman önüne bakıyordu, sonra gözlerini yumdu. İşte, binbaşı Schliken ile tanışmıştı. Birdenbire Dunan'- m sözlerini anımsadı, hatta sesini duyar î "l>i oldu: «Belki de kimseden yardım görmeksizin yalnız başınıza savaşmanız gerekecek.» İşte o gün gelip çat-

F. 13

193

miştı. Kimseden yardım bekleyemezdi. Kafasında derin bir yara var, midesi bulanıyor, düşüncelerini bir araya getiremiyordu. Ama Marian'ı yakalayamadıkları anlaşılıyordu! Schliken gelip onun önünde durdu. Çizmeleri parlıyordu.

Şu yüzüğe dikkatle bakınız, dedi.

Kalman, başını kaldırdı. Schliken'in avucunun içinde ışıyan kaim bir yüzük vardı. Kalman onu hemen tanıdı. Helmetsi'nin yüzüğüydü.

Ne görüyorsunuz bu yüzükte?

Bir kadın.

Doğru. Ne kadar çeker bu yüzük? Elinize alıp bakınız ve bir değer biçiniz.

Kalman yüzüğü aldı, evirip çevirdi ve geri verdi.

Bilmiyorum. Böyle şeylerden anlamam.

Avucundaki yüzüğe bakmakta olan Schliken:

Sizden iyi bir kuyumcu olmaz, dedi. Kırk gramdır bu. Vurmak için çok elverişli. Eğer Moni-ka'yı... Yüzükteki kadına benim verdiğim bir addır bu... Eğer Monika'yı parmağımın altına çevirdiğimi görürsen, sinirli olduğumu, verdiğin cevabın beni tatmin etmediğini anlamalısın.

Kalman, Schliken'in zeki ve zeki olduğu kadar da gaddar bir adam olduğunu anlıyordu. İnildyerek konuştu:

Beni dayaktan öldürseniz bile size bir şey söyleyemem. Bilmelisiniz ki, Uriv'de yaralandığım vakit...

Schliken bir artist tavrıyla onun sözünü kesti, elini kaldırdı ve yüzüğe hitap ederek:

Sakin ol, Monika, sakın ol, dedi. Dostumuz biraz duygulanmış bulunuyor. Dinleyelim bakalım. Devam ediniz. Tahmin ederim ki, bunun arkasından demir haç gelecek...

Kalman işkencelerden korkuyordu, ağrıya tahammülü yoktu, fakat alaya alınmak onun kinini kabarttı, metanetini artırdı. Belki direnme yeteneğini dayakla kırabilir, ama alay etmekle hiç bir başarıya ulaşamazlardı. Alay, her zaman onun gururunu kabartıyordu. Daha fazla söyleyecek bir şeyim yok.

Binbaşı güldü.

Bunu ciddî söylemediğinizi umarım.

Kurt'a döndü ve üç, numaralı tutukluyu odaya getirmesini buyurdu. Şoför çıktı.

Bay binbaşı, aslında benden istediğiniz nedir?

Açık cevaplar. Anlamalısınız ki, şimdi savaş zamanıdır ve ben, Reich'm çıkarlarını her şeyin üstünde tutarım. Gerekirse yalnız sizi değil, fakat kendimi de feda ederim.

Ben Reich'm çıkarları uğruna yaralandım, Reich'm çıkarları uğruna sakat kaldım.

Aynı zamanda demir haç kazandınız!

Bu kez Schlike'nin sesinde alay yoktu.

Kurt, Roji teyzeyi getirdi. Kadın, Kalman'ı görünce şaşaladı, sonra ürkeklikle öne geçti. Delikanlıya bakmağa cesaret edemiyordu.

Geliniz, hanım, dedi binbaşı. Benim yanıma geliniz, hah şöyle, tamam. Şu delikanlıya bakınız şimdi. Tanıyor musunuz ?

Roji teyzenin ağlamaktan gözleri kızarmıştı.

Tanıyorum, dedi. Bahçıvan Pali.

Binbaşı başını salladı.

Marian ile Pal Şuba arasındaki ilişkiler hakkında bildiklerinizi söyleyiniz.

Rica ederim, ben... — Roji teyze kekeliyordu, sustu. Sonra bir şeyden cesaret almış gibi, Kalman'a döndü: — Kusura bakmayınız, Pali, fakat ben küçük

hanımın âşığı olduğunuzu söyledim. Zorladılar beni...

Schliken sordu:

E, bunu nereden biliyorsunuz?

Biliyorum. Öpüşürlerken gördüm.

Kalman haykırdı:

Doğru değil. Utanınız biraz.

Roji şaşkına döndü, kararsızlık içinde binbaşıya baktı, fakat Schliken onun fazla bir şey söylemesine izin vermedi.

Roji yalan söylüyor demek. Gerçekten tatsız bir şey bu. Ama ben Roji'ye inanıyorum. — Schliken, aşçı kadına döndü. — Titremeyiniz.

Rica ederim, bir bonbon daha alınız. Teşekkür etmeyiniz, yürekten veriyorum onu size. Şimdi gidiniz. — Kalman'a doğru yürüdü. — Şu anda ikinci partimiz de erteleniyor.

Aşçı kadın umutla sordu:

Eve gidebilir miyim?

Elbette. Siz gerçek bir Macar kızısiniz. Daha bugün gitmenize izin vereceğiz. Kurt, götür şu kadını. — Almanca devam etti: — Ve bana bir numaralı tutukluyu getiriniz.

Şoför ile Roji teyze çıktıktan sonra, Schliken yazı masasının başına geçip oturdu.

Berabere biten partileri hiç sevmem, dedi. Ya biri, ya öteki yenmeli. Ne dersiniz?

Satranç oynamıyorum.

Yazık... Hayat, birtakım ilginç partilerden ibarettir. Aslında sizden kesinlikle hoşlanıyorum, ilginç bir tipsiniz. Ne düşünüyorsunuz, kız nerede olabilir?

Bay binbaşı, inanınız bana, bilmiyorum. Onun âşığı filan da değilim...

Küçük hanım gibi güzel bir kızın, saralı bir savaş malûlü ile aşk ilişkileri kuracağını tasavvur edebilir misiniz?

İşte beni şaşırtan ve düşündüren husus da budur, Şuba. Birincisi, aslında suç olmayan bu ilişkiyi neden inkâr ediyorsunuz, ikincisi de, Marian Kaldi'nin bir savaş malûlü ile aşk ilişkileri neden ileri geliyor? Kalman, Şavoş'un bir ikazını biraz geç de olsa hatırladı. «Marian ile ilişki kurma!» Kızla olan ilişkilerini kesmesinde Şavoş'un niçin ısrar ettiğini anladı. Marian komünisttir, tutuklandığı takdirde, Kalman'ı da birlikte sürükleyip götürecektir...

Kurt bir SS erinin yardımıyla Marian'ı sürükleyerek odaya getirdiği vakit, Kalman kendini nasıl tuttuğunu hiç bir zaman anlayamayacaktı. Derisinin üzerinde Schliken'in bulanık yeşil gözlerinin batışını hissediyor, her hareketinin, yüzünün her kımıldanışının izlenildiğini biliyordu. Binbaşı onun, duygularını açığa vurmasını bekliyordu. Kalman, sonsuz ıstıraplar içinde kıvranan kıza şaşkınlıkla baktı. Marian'm yüzü ağrıdan buruşmuştu, ağzı burnu kana bulanmış ve şişmişti. Ayakları da şiş ve yaralıydı.

Kız belki de Kalman'dan daha çok şaşırdı. Kenarları simsiyah olan gözleri üzgündü. Binbaşı, masanın arkasındaki sandalyeyi alıp, odanın ortasında Kalman'dan iki metrelik bir mesafeye koydu ve oturması için Marian'a işaret etti.

Marian binbaşıya baktı ve su istedi. Schliken'in emri üzerine Kurt ona bir bardak su getirdi.

Binbaşı kızı cesaretlendirmek istedi:

İçiniz. Biraz iyileştiniz mi?

Biraz.

Marian, parmaklarının ucuyla şiş dudaklarını yokladı. Binbaşı, bardağı masaya koydu.

Bu delikanlıyı tanıyor musunuz?

Marian, Kalman'a baktı.

Nişanlım, Pal Şuba.

Marian...

Kalman, sadece kızın adını söyleyebildi. Dayakla her şeyi itiraf ettirdiklerini, kızın onlara her şeyi anlattığını zannetti. Ama hayır... Pal Şuba dedi.

Bu bir suç değil, Pali. Hiç yoktan niçin dövsünler seni...

Bu kez Schliken bir soru yöneltecek oldu:

E, bay Şuba?...

Yalan söyledim, dedi Kalman.

Aferin, delikanlı. Demek ertelenen her iki partiyi de kazandın. Bonbon ister misiniz? Siz de mi istemiyorsunuz, küçük hanım? — Marian, olumsuzluk işareti verdi. — Çok yazık. Bir itirazınız yoksa, kendi kendimi davet edeyim. Buna hak kazandım, çünkü şimdiedek netice benim lehime iki sıfır. — Ağzındaki bonbonu yalayarak dolaşmağa başladı. — Kurt ise âmirine gülümseyerek bakıyordu. Nihayet binbaşı durdu. — Şu halde üçüncü partiye geçelim, iki tahta üstünde oynanıyor, ilk çıkış sizin, bay Şuba. Bavul nerede? Bakınız, delikanlı, elime bakınız, şuraya, Morika'ya.

Ne bavulu?

On altı mart gecesi sevgili nişanlınızın getirdiği silâhla dolu bavul.

Silâh mı?

Schliken kıza baktı.

Küçük hanım, şimdi sıra sizin.

Marian, şiş ve yaralı dudaklarını yaladı.

Hiç bir bavuldan haberim yok. On altı mart gecesi Seged'den döndüm. Elimde bir valiz ve valizin içinde üniversite notlarım vardı.

Böyle anlaşılamayacağız, çocuklar, dedi.

Her ikisi de susuyordu.

Esef ediyorum, dedi Schliken, çok esef ediyorum. — Kurt'a emir verdi: — Saralıyı çıkarıp, işleme tâbi tutunuz. Küçük hanımla biraz daha konuşacağım.

Marian, Kalman'ın arkasından korkuyla baktı. Schliken, onun karşısında boşalan sandalyeye geçip oturdu ve sessizce bakmağa başladı. Nihayet konuştu:

Oskar Şalgo'yu ne zamandan beri tanıyorsunuz?

Dünden beri. Fakat adını bilmiyordum.

Babanızı tutuklayacağımızı telefonla o mu bildirdi?

Bana Geza Kovaç telefon etti. Ama bu adamın kim olduğunu bilmiyorum. Şalgo'nun babamı tutuklayacağını söyledi.

Telefon konuşmasından sonra ne yaptınız?

Hiç bir şey. İnanmadım zaten. Şaka zannettim.

Binbaşı, kızın sakın duruşuna içerliyordu. Öfkeyle sordu:

Babanıza haber vermediniz mi?

Onu rahatsız etmek istemedim.

Babanız nerede?

Seged'de olduğunu biliyorum.

On sekiz mart günü Seged'den çıkmış. Şimdi nerede?

Bilmiyorum.

Şalgo'yn önceden tanıımıyordunuz demek?

Hiç bir zaman görmemiştim.

O zaman neden sizi kaçırıp kurtarmağa çalıştı?

Bilmiyorum.

Schliken şaka etmiyor, gösteriş yapmıyor, böbürlenmiyor, çok ciddî davranıyordu; kızı konuşturmayı başardığı takdirde, komünistlerin merkez komitesine yaklaşabileceğini biliyordu. Ne yazık ki, yeterli vakti yoktu. Onun için her dakika değerliydi. Komünistler hemen birer patika bulup, ortadan kayboluyorlardı. Kız çok şeyler biliyordu, onu ko- nuşturanadek ezmeliydi. Bir deneme daha yapacak ve bu, sonuncu olacaktı. Sükûnetle söze başladı:

Marian, siz, direnişe katılmadığınız halde, niçin kaçmak istediniz?

Korktuğum için. Toplama kampına düşmekten çok korkarım.

Gestaponun tutukladığı bir kimsenin artık hiç bir zaman özgürlüğe kavuşmadığını çocuklar da bilirler.

Onbaşı Rükenfeld'i bunun için mi öldürdünüz?

Onbaşıyı öldürdüğümü bilmiyorum. Karanlıkta, bana da ateş ediyorlardı. Ben sadece kendimi savundum. Kurtulabilirdim. Şalgo'ya yardım etmek için geri dönmeseydim, beni yakalayamayacaktınız.

Nereye gidebilirdiniz?

Bilmiyorum.

Mademki Şalgo'yı önceden tanıımıyordunuz, kendisini yaraladığımız zaman niçin ona yardım etmek istediniz?

Bilmiyorum. Düşüğünü gördüm. Geri dönmem ve kendisine yardım etmem gerekliydi.

Biz, döndüğünüze sevindik. Bir onbaşıyı vurdunuz. Ne sanıyorsunuz, böyle bir hareketin cezası ne olabilir sizce?

Bilmiyorum.

Binbaşı, sorusunu kendi cevaplandırdı:

İp. Herhangi bir adam asılırken gördüğünüz

var mı? Görünüşü bile korkunçtur. İşte sizi öyle bir manzara bekliyor.
— Masasının çekmecesinden bir fotoğraf albümü çıkardı. Kızın önüne
götürdü ve yapraklarını aktarmağa başladı. — Şu fotoğraflara bakınız.
Harikulâde işkence sahneleri!

Marian, korkudan gözlerini yumdu.

Sizi kurtarabilirim. Raporuma, teğmen Mol- ke'yi ve onbaşı
Rükenfeld'i Şalgo'nun vurduğunu ve tabancasını elinize vererek, sizi
kendisiyle birlikte yürümeye zorladığını yazacağım. Kurtaracağım sizi.
Söz veriyorum ki, nişanlınızı da serbest bırakacağım. Ama bunun
karşılığını vermelisiniz. Söyleyiniz bana, âmiriniz kim, silâhı nereye
sakladınız, doktor Agai nereye gitti ve komünistlerden kimleri
tanıyorsunuz ?

Marian cevap vermiyordu.

Binbaşı, sandalyesini biraz daha kıza yaklaştırdı.

Sinirli kim?

Bilmiyorum.

Hatvan'a gitme ve Mişkolts-Budapeşte trenine binme emrini kimden
aldınız?

Hatvan'a gitmedim.

Marian, niçin ölmek istiyorsunuz?

Ölmek istemiyorum.

Korkunç işkenceler bekliyor sizi. Anlayınız!

Hayır... İşkence etmeyiniz.

Schliken, Kurt'u çağırdı.

Beşinci hücrenden bir numaralı tutukluyu getiriniz.

Birkaç dakika sonra Buşa, ayaklarının üzerinde duramadığı için kızın
iki metre ötesindeki kilimin üstünde oturuyordu.

Hatvan'da trene binen kız bu muydu?

Buşıa kıza baktı.

Hayır, bu değildi. Bu kıızı hiç bir zaman görmedim. Trendeki uzun sarı saçlıydı.

Doktor Agai'yi tanıyor musunuz?

Tanımiyorum.

Öyle olsun Buşıa, acıklı bir son bekliyor sizi.

Buşıa'yı alıp götürdüler. Schliken, Buşıa'nın ortaya çıkışının kıızı nice etkileyeceğini görmek istiyordu. Fakat Marian, tamamen kayıtsızdı.

XIV

Şalgo, kendine gelince üzüntü duydu. Sağ kalışına hiç sevinmiyordu. Vücudunun orasını burasını yokladı. Göğsü sargılıydı. Ağır kirpiklerini kaldırdı ve pencerenin demir parmaklığına baktı. Evet, mahpuslar kısmı, ama hangi hastanedeydi? Başından geçenleri hatırladı. Her şey, çok iyi başlamıştı... Tam kurtulmak üzereydiler. Kıızı duvara tırmanmıştı. Şalgo göğsünden vurulup düştü ve tabanca elinden kaydı. Marian, tırmandığı duvardan atladı ve onun yanma döndü.

Şalgo hırıldayarak konuştu o zaman:

Kaçınız!... Kaçınız!...

Hayır... Size yardım edeceğim.

Fakat görmüşlerdi. Koşıa koşşı geliyorlardı. Marian ateş etti. Durdular.

Şalgo'nun gücü tükendi.

Merminiz var mı daha?

Üç tane.

Namluyu başşıma yaklaştırdınız.

202

Niçin?

Kafama ateş ediniz!

Kız ağlamağa başladı. Şalgo birkaç silâh sesi duydu, sonra kendinden geçti.

Ancak ameliyat masasında kendine geldi. Ameliyat lambasının aynasında göğsündeki yarayı gördü, lastik eldivenler içindeki çevik parmaklar, ışıldayan aletler ilgisini çekti...

Bir aralık fısıltıyla sordu:

Macar mısınız?

Cevap vermediler.

Tekrar kendinden geçmişti. Şimdi ağrı duymuyor ve çok şeyleri hatırlıyordu. Biri, organizması çok sağlam olduğu için ameliyatı kolay atlatacağını söylemişti. Şimdi gerçekten kendini iyi hissediyordu, ama ölmüş olsaydı belki daha da iyi olacaktı.

Başucunda sarışın genç bir doktor vardı. Nabzını yokladı.

Kısa bir zaman sonra sizi taburcu edeceğiz, dedi. Çok kan kaybettiniz. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz ?

Çok iyi.

İnanılmayacak kadar sağlam organizmanız var.

Siz Macar mısınız? diye sordu Şalgo.

Doktor şaşkınlıkla ona baktı.

Ameliyat sırasında da aynı şeyi sordunuz. Macarca konuşabiliyorum, değil mi?

Nazilerin çoğu Macarca konuşurlar.

Ha, evet...

Şalgo, bu iki sözcüğün arkasında ne gizlendiğini anlayamadı.

Bu, mahpuslar bölümü, değil mi?

Evet. Garnizon hastanesindeki mahpuslar bölümü.

Almanlar tarafından getirildim buraya, değil mi?

Evet.

Nedenini bilir misiniz?

Tedavi için getirildiniz.

Boşuna... Almanların ülkeyi işgal ettiklerini bilmiyor musunuz?

Doktorum. Politikayla ilgilenmem.

Ne âlâ! Görevinizi hiç kusursuz yapıyorsunuz ; beni cellâtların eline teslim etmek üzere tedavi ediyorsunuz.

Yaşamanız için ameliyat ettik.

O zaman fırsat verin de kaçayım. Aksi takdirde yaşayamayacağım. Ya da herhangi bir zehir veriniz bana. Ve bay profesörü çağırınız.

Doktor kalktı.

Bay profesör tâ yarın sabah gelecek.

Kaçıyormuş gibi odadan çıktı. Şalgo arkasından boşuna haykırdı, doktor dönüp bakmadı bile. Kapıyı da açık bıraktı. Kısa boylu, boksör kılıklı bir genç adam içeriye girdi ve kapının yanındaki sandalyeye oturdu. Şalgo:

Siz kimsiniz? diye sordu.

Basık burunlu delikanlı cevap vermedi.

Alman mısınız?

Genç adam Almanca karşılık verdi:

Bağırmayınız ve konuşmayınız!

Şalgo sustu. Artık hiç bir umudu kalmamıştı. Ne ölebilir, ne de kaçabilirdi. Şimdi onu öldüresiye döveceklerdi. Birdenbire Buşa'mn yara bere içindeki ayakları gözünün önüne geldi. Gülümsedi. Ne kadar saçmaydı bu. Suç kendinindi.

Uyumaya zorladı kendini. Ancak sinirleri sağlam olan bir adam yapabilirdi bunu. Onun sinir sistemi çok düzenli. Çabucak uyudu ve düşünde, Schli- ken ile birlikte Sugliget parkında yaban kestanesi toplamağa başladı. Bir ağaca tırmandı, elinde bir sırıkla dalları silkeliyordu. Kestaneler otların arasına dökülüyordu. Sonra ansızın bir çatırdı oldu ve Schli- ken kaçtı...

Gözlerini açtı, binbaşı Heinrich von Schliken kapıda duruyordu. Şalgo şaşırmadı. Geleceğini biliyordu.

Schliken, önündeki karyolaya bakarak, ağır a- ğır eldivenlerini çıkardı. Gülümseyerek selâm verdi:

Hello, Osi!

Ve bir kolunu havaya kaldırdı. Şalgo, ona cevap olarak sadece gülümsedi.

Hello, Heinrich. Nasılsın?

Çok iyi. Profesörün bana, hayatının tehlikede olmadığını bildirdiği andan beri ise kendimi daha iyi hissediyorum. — Bekçinin dışarı çıkmasını işaret etti, hafif bir hareketle sandalyeyi karyolanın yanma götürdü ve oturdu. Çevresine bakmarak, memnunlukla başını salladı. — Pencerede parmaklık, kapıda bekçi varken yalnız sen değil, ben de rahat uyuyabilirim. Nasılsın, hayırsız? — Binbaşı, sanki geçen birkaç gün içinde hiç bir şey olmamış gibi konuşuyordu, ama müfettiş onun dost görünüşüne aldanmadı.

Ben de sana aynı cevabı verebilirim, yani çok iyiyim. Yanında bonbon var mı? Bana ikram edebilir misin?

Ne âlâ! Osi, mademki bonbon istiyorsun, gerçekten hastasın sen.

Susuzum. Cebinde ekşi bonbon bulunacağını sanmıştım.
Ne yazık ki yok. Yarın getiririm. — Baş müfettişin terli yüzüne
gülümseyerek baktı, sonra ansızın ekledi: — Seni asacağımızı
biliyorsun, değil mi? Kurşuna dizmeyecek, asacağız. İp, mermiden
daha ucuz. Mermiler cephe için gerekli.
Şalgo, sınırsız bir sakinlikle gülümsedi.
İnfazı senin yönetmeni isterdim.
Schliken bir sigara yaktı.
Gerçekten mi isterdin?
Hem de çok. Cesaretin varsa, bana biraz daha yaklaş da gözlerinin
içine tüküreyim.
Yaklaşacağım, Osi.
Çok korkaksın. Dumanı üstüme üfleme öyle. Aslında her zaman
korkak bir yaratıksın sen. Dumanı üstüme üfleme dedim.
Kusura bakma. Prof. bir hafta sonra seni artık şatoma
götürebileceğimi söyledi.
Daha erken de yapabilirsin bunu. Organizmam sağlam. Ama eğer
hayatımı kurtarman için sana yalvaracağımı sanıyorsan, boş ahırda
bağlı bir beygir gibi bekler kalırsın.
Yere kapanacak, yalvarıp yakaracaksm.
Kuzum, yalvardığımı hiç bir zaman görmeyeceksin.
Schliken, sigarasının külünü yere silkti ve müfettişe koyu bir kinle
baktı. Niçin şu anda da onun tarafından küçümsenmekte olduğunu
anlayamıyor- du.
Şimdi bunu bir yana bırakalım, Osi, dedi. Cesur oluşuna seviniyorum.
Söyle, ne vakit komünist oldun?

Şalgo gülümsedi ve gözlerini yumdu.

Komünist değilim.

O halde Marian Kaldi'nin kaçmasına niçin yardım etmek istiyordun?

Ona gönül verdim.

Komünist olduğunu itiraf etmeye cesaret edemiyorsun ama?

Öyle olsaydım, söylerdim. Yanlış kapı çalıyorsun, Heinrich. Şalgo bulmacasını çözmek istersen, başka bir yol tutmalısın. Ama sen bunu yapabilmek için yeterince akıllı değilsin. Tıpkı Yeroşkoy ve başkaları gibi dar görüşlüsün.

Niçin ihanet ettin, Osi?

Ne de sorsan beni anlayamayacaksın.

Schliken yere attığı izmaritin üstüne bastı ve:

Seninle bir anlaşma imzalayalım, Osi, dedi. Olanları unutalım ve yeniden iyi birer dost olalım.

Nedir o anlaşma dediğin?

Birlikte çalışmamızı istiyorum.

Molke ne olacak? İsabet ettirebildiğimi umuyorum.

Marian Kaldi vurdu onu. Raporu ben yazacağım.

Fiyatı?

Çelik kasanı göreyim. Çok şeyleri yakmışsın. Fakat yakılan malzemenin kafanda saklı kaldığını biliyorum. Senin listedeki adamların çoğu gizlenmişler. Kimlere haber verdiğini söyle. Kaldi'yi biliyoruz. Campbell'in de izine düştüğünü gösteren deliller buldum. İlk anda bu kadar.

Ve asmayacağınıza dair bana yazılı bir güvence vereceksin, değil mi?

Elbette. Ciddî söylüyorum, senin yanma bir dost olarak, temiz yürekle geldim. Başlangıçta konuştuğum asmak lakırdısı, sadece bir şaka.

Ben de sana bir şey söyleyeyim: Savul git başımdan. Bir an önce işimi bitiriniz, çünkü eğer buradan kaçmayı başarırsam, bir daha beni sinek kırkımında yakalarsınız. Seni ise geberteceğim.

Gözlerini yumdu ve fazla konuşmadı.

Schliken odasına döndü. Her zamanki emirlerini verdi, radyoyu açtı ve müzik aradı. Sonra notlarını çıkardı ve sistemleştirmeğe başladı. İki sorun çözüm bekliyordu şimdi: Helmetsi'nin katillerini bulmak, Maria Agai ile Tatar'ı yakalamak. İkinci Şubenin kartotekinde, Tuba takma adlı ajanın raporlarını buldu. Şalgo onları mahvetmemiştir. Raporları okurken heyecana kapıldı. Çabucak bir sonuca vardı ve kovuşturma grubunun şefi olan sırık gibi uzun yüzbaşı Tot'u çağırdı. Oturmaya bile davet etmedi, kâğıt kalem çıkarıp görevlerini yazmasını buyurdu : Yelika köyünden, Pal Şuba'nın annesi Kal- manne Şuba getirilsin. Motorlu birlikteki 2/1 istihbarat taburunun komutan kadrosundan iki-üç subay isteyiniz. Doktor Şavoş ve «Toma» sokağındaki kliniği hakkında ayrıntılı bir rapor istiyorum. Klinik personelinde kimi celbedebileceğimizi öğren. İlk anda bu kadar. Her gün bana rapor vereceksiniz.

Yüzbaşı Tot başını salladı ve çıktı. Kapıda teğmen Boner ile karşılaştı. Schliken rahatlıkla nefes aldı.

Nihayet. Demek buzlar çözülüyor. Bekleyiniz, bay teğmen. Nereye acele ediyorsunuz? İlonka Horvat'ı sorguya çekiniz ve ifadelerini sorgu protokolüne geçiriniz. Şimdi ise Şuba'yı getiriniz.

XV

Schliken karşısındakini görünce belinledi. Her şeye rağmen, bu zavallıya o kadar fazla işkence edilmemeliydi. Şimdi Kalmanne Şuba'yı boşuna getirmiş olacak, kadın oğlunu tanıyamayacaktı. Belki biraz acı duyarak, tutukluya yaklaştı ve sordu:

Vah zavallı, bütün bunların anlamı var mıydı?

Hayır, bay binbaşı...

Schliken masasının arkasına geçip oturdu.

Gerçekten acıyorum size, Pal Şuba. Nişanlınız Marian Kaldi tehlikeli bir komünist. Onun bağ lantılarını öğrenmeliyiz. Bize yardım ediniz. Kalman, kilimin üstünde yuvarlanıyordu. Morfin henüz etkisini gösteriyordu. Ağrı duymuyor, a- ma ne ayaküstü durabiliyor, ne de oturabiliyordu.

Kalman, hırıltılı bir sesle konuştu:

Ben komünistlerden nefret ederim. Marian' m onlardan olduğunu bilmiyordum. Niçin işkence ettiniz bana? — Acı acı ağlamağa başladı ve güçlkle devam edebildi: — Eğer Marian komünistse... ben ondan vazgeçeceğim. Ben yaşamak istiyorum.

Schliken dostça konuştu:

Sakin olunuz... •

Beni nişanlımla bir hücreye koyunuz, ondan her şeyi öğreneceğim. Bağlantılarını ve tanıdığı komünistlerin adlarını bana açıklayacaktır. Kurtarınız beni, binbaşım, sadakatimi ispatlamak için fırsat veriniz bana.

Schliken böyle bir sonuç beklemiyordu. Yerde yuvarlanan ve ağlayan delikanlıya sinsi sinsi baktı. Çekmecesinden bir kutu çıkardı.

Bonbon ister misiniz?

F. 14

209

Kalman, yüzünü çevirip binbaşıya baktı. — Evet, dedi ve titteyen elini uzatarak bir bonbon aldı.

Klinikteki her şey sakindi. Doktor Şavoş, yazı masasına yaslandı ve pencereden dışarıya baktı. Oda karanlıktı. Anabella pencere yanında oturuyor ve sessizce sigarısını tütürüyordu. Bir aralık sigarasının ateşi yüzünü aydınlattı.

Baş hekim koltuğun bir koluna oturdu, soğuk elini kadının ensesine koydu.

Tartışmanın gereği yok, hayatım. Beni dinlemelisin.

Bırakamam seni, Ignats.

Buna çok seviniyorum, fakat benimle birlikte kalamazsın.

Kadın başını kaldırdı ve kocasına yalvaran gözlerle baktı.

Sana yardım etmek istiyorum, İgnats.

Senin tehlikede olmadığını bilmem gerekir. Kalman'a yardım etmek için elimden geleni yapacağıma dair sana söz veriyorum. Şu anda onu nereye götürdüklerini bile bilmiyorum. Binlerce tutuklu var, insan nereye baş vuracağım şaşırıyor.

Seninle birlikte kalmak istiyorum.

Ey Tanrım, bunun mümkün olmadığını anlayamıyor musun? Rica ederim, hayatım, işi güçleştirme. Görüşeceğiz. — Doktor yerinden kalktı, sonra biraz düşündü ve eğilip karısını öptü.

Anabella tekrar sordu:

Şimdi her şeye rağmen kalabilir miyim?

Sabaha dek birlikte olacağız, şekerim. Ge

ce yarışma doğru bir yere gidip döneceğim. Sadece kırk dakika kadar kalacağım.

Şavoş, gerginlik içindeydi. Yerinde duramıyor, oradan oraya varıp geliyordu. İki gün önce Kalman'ı tutuklamışlardı. Şavoş henüz serbest olduğu için delikanlı ifade vermemiştir. Üç kişi daha tutuklanmıştı, ama onlar gestapoya bir ipucu verebilecek kadar bilgili değildiler. Komünistlerin çoğu, vaktinde gizlenmeyi başarmışlardı. Maria Agai burada, klinikteydi ve Tatar ile irtibata girebilmiş olması muhtemeldi. Dombai de tutuklanmamıştı. Sözün kısası, direnecek güç vardı henüz. Baş hekim saatma baktı. Vakit gelmişti. Karısıyla vedalaştı.

Alarm tablosuna dikkat et. Yeşil ışık yanm- ca kaç! dedi.

Biliyorum. Acele et! — Kadın, kocasını kapıya kadar geçirdi ve öptü.

Şavoş, تنها koridorda hızla yürüdü.

Laboratuvarda onu kısa boylu, sarışın bir erkek bekliyordu. Baş hekim gibi o da beyaz elbiseliydi.

Şavoş İngilizce sordu:

Her şey yolunda mı, Vilmoş? — Erkek ba- şıyla onayladı. — O halde başlayalım.

Asansörle bodrum katma indiler, koridordan geçerek Vilmoş'un «saltanat» ma girdiler. Sarışın adam, kliniğin teknisyeniydi. Çeşitli elektrikli aygıtların ve ölçme cihazlarının bulunduğu odasına hiç bir yabancı giremezdi. Şimdi teknisyen çalışmaya başladı. Sessizce çalışıyordu. Duvarda kapıyı andıran büyük tablolarından birini araladı, arkasında alıcı - verici radyo vardı. Vilmoş onu çalıştırmaya başladı.

Saat kaç, bayım?

İki dakika sonra başlıyoruz, dedi baş hekim.

Vilmoş, gizli servisin telsizci subayıydı. Macaristan'a savaştan önce bir grup montajcı ile birlikte gelmişti. Elektrikli aygıtlar fabrikasından satın alman İngiliz makinelerini monte ettiler. Macar fabrikasının yöneticileri bu sessiz genç adamı sevdiler ve fabrikada kalıp çalışmasını önerdiler. Vilmoş öneriyi kabul etti, kontrat imzaladı, iki yıl sonra ise fabrikanın sahibi baron Gabor Çomay'm yardımıyla Macar uyruklu oldu. Kırk üç yılında kliniğe geçti ve doktor Şavoş ona konut sağladı.

Baş hekim sessizce purosunu tüttürüyor ve cihazın önünde ciddî bir tavırla oturmuş birtakım rakamlar kaydeden sarışın adamı seyreliyordu.

Yarım saat sonra Şavoş, çözülen şifrenin metnini okudu :

«Mümkün olduğu sürece kalınsın. Derhal «Vik- toria» planını uygulamaya koyulunuz. Gizlenmek zorunda kaldığınız takdirde, bu, «Viktoria 2» planı uyarınca olsun. Yığinsal hareketler örgütleme işini komünistlere bırakınız, fakat her örgütte kendi gözlemcinizi bulundurunuz. Gelecek emri, ayın yirmi yedisinde saat 0.07'de bekleyiniz. Yeni einre kadar «Milton» merkezinden «Flamingo» frekansı üzerinden sadece tanıtıcı işaretler veriniz. Yayın vakti.

AZ yönergesi uyarınca.»

İyi, Vilmoş. Şimdilik kalıyoruz. Yat, uyu.

Sarışın adam başını kımıldattı, sigara çıkardı, baş hekime de ikram etti. Yaktılar.

Bu iş zor olacak, bayım, dedi. Alman istihbaratının telsizcileri çok iyi çalışıyorlar. Çok çabuk bastırıyorlar. AZ yönergesi uyarınca ve gösterilen frekans üzerinden işaret verirsem, kırk sekiz saata varmaz hemen bastırırlar.

AZ uyarınca bekleme vakti on dakikadır, değil mi ?

Evet, bayım. Fakat anlaşıldığına göre, Lond- ra'dakiler Macaristan'ın işgal edildiğini bilmiyorlar henüz.

Bana nasıl bir tavsiyede bulunabilirsiniz, Vil- moş?

Tanıtıcı işaretleri iki merkezden daha verelim ve yayını bu iki merkeze taksim edelim. O zaman bastırmaya vakit bulamayacaklar, işareti, bir başka bölgeden her on dakikada bir vereceğiz.

iyi. Ayın yirmi yedisine kadar bunu teşki- lâtlendirabilir misiniz?

Deneyeceğim. Aynı zamanda kaldığımızı da seviniyorum. Sizinle çalışmaktan hoşlanıyorum, bayım.

Çok hafif bir sesle ağlıyorlardı. Bu ses de, derin ve yumuşak sessizliğin içinde eriyip gidiyordu. Kalman, nemli duvara arkasını dayamış, kız başını onun dizine koymuştu. Öleceklerini biliyorlar, ama ölümden söz etmiyorlardı. Şimdi konuşmamak gerekirdi, onlar konuşmadan da anlaşıyorlardı.

Marian'm gözlerinden durmadan yaş akıyordu. Kalman artık ağlayamaz olmuştu. Sadece umutsuzluk içinde kıvranıyor, inliyor, yüreğine gittikçe daha ağır bir yük gibi inen ağrıdan kurtulabilmek için birtakım anlaşılmaz sesler çıkarıyordu. Kızın başını okşadı, aynı zamanda öpmek istedi, ama belindeki keskin ağrılar eğilmesini engelledi. Marian gözlerini yumdu, kirpiklerinin altında yaşlar birikti. Tekrar binbaşının huzuruna çağırdıkları takdirde Kalman'm başına gelecekleri düşünüyordu. Schliken

sonuç bekliyordu ve kendisini aldattığını anlayınca Kalman'ı dayaktan öldürecekti. Oysa Kalman kurtulabilirdi. Bu çılgınlığı niçin yaptı? Ancak birlikte ölebilmek için mi? Onu çok sevmesi ne kadar iyi bir şey! Ama neden seviyor o kadar? İlginç bir şey, bunu hiç bir zaman konuşmamışlardı. Kız, Kalman'ı niçin sevdiğini şimdi de bilmiyor.

Ancak onu sevdiğine seviniyor.

Marian. — Kız gözlerini açtı. — Uyuduğunu sanmıştım.

Kız fısıldadı :

Uyumuyorum. Ölümden korkuyorum, Kalman. — Delikanlı, badanalı duvarda bir noktaya bakıyor ve : «Korkma, ölmeyeceksin» demek geliyordu içinden, ama bunu söyleyecek güç bulamadı kendinde. Ölümden herkes korkar, Marian, dedi.

Kız zorla gülümsedi :

Kalman... — Sesi çok hafifti.

Evet?

Bir gün babam, mutluluğun...

Konuşma, yorma kendini Marian. Mutluluğun ne demek olduğunu biliyorum.

Kız bu kez olanca kuvvetini toplayarak konuştu :

Kalman, silâhın nerede olduğunu söylemelisin. Artık söyleyebilirsin onlara. Şu iki adı da bildir : Rezgö ve Kubiş.

Onlara hiç bir şey söylemeyeceğim.

Söylemelisin. Rezgö ile Kubiş, artık Çekoslovakya'da bulunuyorlar.

Delikanlı cevap vermedi. Uzun süre sustular. Marian'm yüzü rahatlar gibi oldu.

Kalman...

Kalman, kızın ateş gibi yanan alnını okşadı.
Savaş bitince, sabahtan akşama dek bütün gün şehirde dolaşmayı hayal ediyordum. Karanlık olmayacak...
Son sözleri, işitilmeyecek kadar hafifti.
Kalman, sağır bir sesle konuştu :
Çok mutlu ve üzgün insanlar olacak... Yaralar kapanacak. Savaşı unutacağız... Sevişecek, mutlu yaşayacağız...
Marian susuyordu. Kalman, onun artık diriler arasında olmadığını farkında değildi...

XVI

Söyleyiniz, Şuba, Marian Kaldi'nin bu fedakârlığı çok anlamsız, değil mi? Genç, zengin ve güzeldi, mutlu yaşayabilirdi. Acıyorum ona. Konuşsaydı, serbest bırakacaktık. Elbette ölmüş olması daha iyi. Sağ kalsaydı, asılacaktı. Başka bir şey için olmasa da, onbaşı Rükenfeld'i vurup öldürdüğü için asılacaktı.

Ne vakit öldürmüş onbaşıyı?

Bilmiyor musunuz?

Hiç bir şey bilmiyorum.

Kendisini tutuklamak istediğimiz on sekiz mart akşamı. Kolay teslim olmadı.

Kalman, hücreden çıkarıldığı vakit, ilk fırsatta intihara karar vermişti. Şimdi Schliken'in karşısında bulunduğu an ise binbaşıyı öldürmek için yaşamak gerektiğini düşündü.

E... Bir şey öğrendiniz mi? diye sordu Schliken.

215

Kalman başını eğdi.

O kadar işkence etmemeliydiniz, dedi. Adları söylemeğe başladığı an öldü. Silâh, kazanda.

Villanın kazanında mı?

Evet.

Binbaşı heyecana geldi :

Aferin, Şuba!

İki ad söyledi. Her ikisinin de takma olduğu muhtemel. Rezgö ve Kubiş.

Rezgö ve Kubiş mi? — Delikanlı başıyla onayladı. — Fevkalâde!

Onu çok seviyordum. Belki de beni anlarsınız, bay binbaşı.

Schliken dostça konuştu :

Anlıyorum sizi, Şuba. Sevdığımız bir insanı kaybedince hep ağrı duyarız. Helmeti adında bir dostum vardı. —Biraz sustu ve yüzünü buruşturdu. — Mükemmel bir adamdı, çok seviyordum onu. Yakında komünistler tarafından alçakçasma öldürüldü. — Elini kaldırıp baktı. — Şu yüzük onundu. Her zaman bana, katillerini yakalamak gerektiğini hatırlatması için taktım parmağıma. Kin ve nefreti besleyen şeyin ne olduğunu bilir misiniz, Şuba?

Sanırım ki sevgidir, bay binbaşı.

Tam öyle, delikanlı. Siz akıllı bir insansınız, Şuba.

Şimdi benim durumum ne olacak, baş binbaşı?

Evet, gerçekten... —Schliken odada dolaşmağa başladı. — Gerçekten sizi ne yapmam gerekir ? Şu anda durumunuz çok kötü, böyle bir durumda sizi bırakamam. Kaldi'nin villasında oturuyordunuz, değil mi?

Evet, bay binbaşı.

Ne yazık ki şimdi oraya dönemezsiniz. Villayı biz aldık. Şimdi bir ek inşaat yapıyoruz, yakınıl: ı oraya taşınacağız. Budapeşte'de yakınlarınız var mı?

Bütün yakınlarım Yugoslavya'da.

Evet... İlk anda sizi hastaneye göndereceğim. Eğer bu halinizle salıverirsek, Macarlar geştaltla kaba adamlar bulunduğunu zannedecekler...

Kalman bir hafta yattı. Garnizon hastanesinin mahpuslar bölümünde güçlü bir muhafaza altında tedavi gördü. İlk günlerde, durmadan üstündeki tavana bakmak ve ilkbahar göğünü sadece pencerelerin parmaklıkları arasından seyretmekle yetinmek zorundaydı. Ama gücü tazelendi, yaraları kapandı, ancak gülümsemesi geri gelmedi.

Gelecekte mutluluğa kavuşabileceği düşüncesiyle hiç oyalanmıyordu. Marian'sız geleceği tasavvuf edemiyordu. Ağır kaybın acısı tükenmek bilmiyordu. Anabella'yı, İg- nats amcayı, Dombai ve Duncan'ı sık sık hatırlıyordu. Bir kez Schliken kendisini ziyaret etti. O zaman Kalman, niçin o denli güçlü bir muhafaza altında tutulduğunu sordu.

Binbaşının verdiği cevap çok ilginçti : İşgal altındaki ülkelerde edinilen tecrübe, direnişe katılanların Kalman gibilerden çabucak öç aldıklarını gösteriyordu. Marian Kaldi'nin sakladığı silâhı Kalman bildirmemiş miydi? Bilhassa komünistler ihaneti asla bağışlamazlardı...

Kalman kara kara düşündü. Schliken'in onu bir ajan olarak celbetmek istediği muhakkaktı. Kaçsa mı, yoksa verilecek görevleri kabul eder mi görünseydi? Bu soru, Kalman'ın kafasını gittikçe daha çok yoruyordu.

Binbaşı doktor Mehrer ile ancak viziteleri sırasında konuşabilirdi. O zaman bekçi dışarıya çıkıyordu. tik zamanlarda sıradan şeyler konuşuyorlardı. Fakat bir akşam daha samimî oldular.

Ne vakit taburcu edileceğim? diye sordu Kalman.

Umarım ki, yakında. Organizmanız sağlam.

Doktor Mehrer, delikanlının taburcu edilmeyi düşünmesine sevindi.

Gece nöbetçisi, Kalman'm düşünde birkaç kez kaçmaktan söz ettiğini ve Marian'm adını andığını bildirmişti. Doktor, delikanlının gündüzleri de kaçış olanaklarını düşündüğü sonucuna vardı.

Bütün hastane mi Almanların elinde?

Doktor, elindeki kâğıda bir kayıt kondurdu ve delikanlıya bakmadan cevap verdi :

Yalnız bir kısmı. Fakat buradan kaçamazsınız. — Kâğıdı karyolanın ucuna ilıstirdi ve Kal- man'a az daha yaklaştı : — Koridorda demir parmaklık var. Avluda, pencerenin altında da silâhlı bekçi bulunuyor.

Bay doktor, kaçmak istediğimi nereden çıkardınız ?

Sizin yerinizde olsam, ben de aynı tarzda hareket eder ve bana güçlükleri haber verenin öğütlerini memnunlukla karşılardım.

Kalman, yavaşça gözlerini kaldırıp doktora baktı, uzun süre ondan gözünü ayıramadı, sonra bakışı karyolanın üstündeki şapkaya kaydı.

Şapkadaki iskelet kafası resminden korku duydu. Doktor binbaşıydı.

Buradan kaçmam sizin yararınıza olur.

Mehrer hayretle sordu:

Neden?

Savaştan sonra sizin yararınıza tanıklık etmek isterim.

Nisan ayının başında bombardımanlar başladı. Hastaları sığmağa indirmiyorlardı. Kalman korkmadan yatıyor, uçaksavarların patlayışını, uçak motorlarının uğultusunu titremeden dinliyordu. Her patlamada sakır sakır titreyen çocuk yüzlü SS erini acayip bir intikam duygusuyla seyrediyordu.

Mehrer içeri girdi. Üniformalıydı, henüz şehirden dönmüşe benziyordu. Bekçiyi sığmağa gönderdi. Kapı kapandıktan sonra karyolanın yanma gitti, şapkasını sandalyenin üstüne fırlattı ve : Dinleyiniz, dedi. Kaçmanıza yardım edeceğim. Ama beni de beraberinize almalısınız. Bazı sözleriniz beni çok düşündürdü, nihayet burada olup bitenler hakkında benim de kendi düşüncem var. Üç yıldan beri gestapoda görevliyim, ama kendi isteğimle değil, hem sadece doktor olarak. Size yardım edeceğim...

Kalman şaşkınlıkla doktora baktı.

Fakat ben kaçmak istemiyorum.

İstemiyor musunuz? Yarın sizi buradan alıp götürcekler.

Bana yardım etmek isteyişinize çok seviniyorum, ama kaçamam.

Herhangi bir gün size bunun nedenini izah edebileceğimi umuyorum.

Anlamıyorum... —Mehrer şaşırmıştı.— Her şeyi hazırladım. Geliniz...

Yapamam.

Kalman, Schliken'in önerisini beklemeğe karar verdi. Artık

kaybedecek bir şeyi yoktu. Marian'sız yaşam, onu ilgilendirmiyordu.

Bekleyebilirdi demek. Kendi iradesinin hâkimidir nihayet, yaşaması ve

öl

mesi Schliken'e bağlı değildir. Fakat onun niyetini anlamalı. Belki güvenini kazanmayı başarır ve o zaman çok kimseye yardım edebilir. Şimdi en önemlisi, olan bitenden İgnats amcayı haberdar etmek. Bir yardımınızı rica edeceğim, bay doktor... — Bir yudum su içti ve pencereden dışarıya baktı. Henüz yat borusu çalmamış olmasına rağmen, dışarı ısıydı. — «Toma» sokağındaki klinikte tedavi edildim. Tedavimi yapan baş hekim arayıp bulunuz. Benim ve nişanlımın başına gelenleri haber veriniz. Belki de bu ricam tuhafınıza gider, ama anlatacağım. Kliniğe getirildiğim vakit hiç bir kurtuluş umudum kalmamıştı. Bana yardım edebileceklerini sanmıyordum. Belki şimdikinden daha da bezgindim o zaman. Saranın ne demek olduğunu bilirsiniz. Düşününüz bir kere, henüz yirmi beşimi bile doldurmuş değilim. Bay baş hekim beni teselli etmeğe çalıştı, umutsuzluğa düşmememi, düğünümde dansedeceğini söyledi. Düğünümde dansedemeyeceğini, çünkü hiç bir zaman evlenmeyeceğimi kendisine bildirmenizi arzu ederdim. Nişanlınızı tanır mıydı? diye sordu Mehrer, Evet.

Doktor çıkıp gittikten sonra Kalman, yaptığı bu ataklık üzerinde endişeyle düşünmeğe başladı. Fakat İgnats amcaya haber göndermeğe borçluydu. Gerçekte bağlantı açıklanmış olmuyordu, çünkü Almanlar onun klinikte yattığını biliyorlardı, Kaldi'-nin villasına İgnats amca tarafından gönderildiği gerçeği de bir sır değildi. Delikanlının haberinden hiç bir suretle gizli bağlantı sonucuna varılamazdı. Kalman, Alman doktoruyla tanışmasının tarihçesini aklından geçirdi. Mehrer insiyatif göstermişti, fakat ne o zaman, ne de daha sonra provokatör oldu

ğunu gösterecek bir soru sormuştu. Hayır, doktor provokatör değildir.

Ertesi gün Kalman'ı garnizon hastanesinden alıp, Kaldi'nin villasına götürdüler. Arabanın pencerelerinden, bahçenin dört köşesindeki gözlem kulelerini ve projektörleri gördü. Bu manzara karşısında biraz şaşırdı, çünkü gestaponun o denli açık çalıştığını tahmin etmiyordu. Bu, villada ancak gestaponun soruşturma kolunun bulunduğunu gösteriyordu. Daha hastanedeyken kaçmaktan vazgeçmeğe ve Schliken'in önerisini kabul etmeğe karar verdiği vakit, bu suretle direnişe yardımcı olabileceğini, gestaponun ajanı sıfatıyla kendisini istihbaratta görevlendireceklerini ve tehlikeler karşısında direnişe katılanları vaktinde haberdar etme olanağına kavuşacağını düşünüyordu. Şimdi en önemlisi, serinkanlı olmaktı. Kesin savaş başlanamamıştı henüz. Binayı ve çevresini avucunun içi gibi biliyordu. Villadaki odalar, bahçedeki ağaçlar otlar, taşlar ona Marian'ı anımsatacak ve Kalman, Schliken ile hesaplaşmak gerektiğini unutmayacaktı. Hatta yalnız bunun için yaşamak gerekliydi. Araba villa kapısına döndü. Kalman her şeye dikkatle bakıyordu ve villada çn az on beş SS askeri bulunduğunu anladı. Karakol ve nöbetçi amirleriyle muhakkak yirmi kişi kadar vardılar. Bunca kişi nerede toplanıyordu?

Schliken çıktı, delikanlıyı gülümseyerek selâmladı, ama elini vermedi. Meşe tahtasından yapılmış ağır kapı, arkasından gürültüyle kapandı. İnce uzun bacaklı yüzbaşı Tot, koyu mavi sivil elbisesiyle yazı masasının başında oturuyor ve bir

dosyadaki dokümanları gözden geçiriyordu. Schliken bir kristal kutudan bonbon çıkardı.

Konuşunuz, bay yüzbaşı, dedi.

Tot konuşmağa başladı :

Belgrat merkezimizden alman bir habere göre, Velika köyü ve çevresi Hırvat gerillalarının kontrolü altında bulunuyor. Kalmanne Şuba adındaki dul kadını Budapeşte'ye getirme olanağımız yok. Fakat aradığımız kadının şu anda köyde olup olmadığını öğrenmek için yerli gizli şebekemizi harekete geçirdik. — Schliken başını salladı ve devam etmesi için uzun bacaklı yüzbaşıya işaret verdi. — Harbiye Bakanlığı operatif şubesi yönetmenliğine bizzat gittim. Günlerce araştırdıktan sonra, anladım ki...

İşin esasını anlatınız, yüzbaşı. Delilleri kaç günde topladığınızı hiç bir zaman sorduğum yok. Devam ediniz.

2/1 istihbarat taburu, Uriv - Korotoyak bölgesindeki savunma sırasında imha edilmiş. Subay kadrosunun yüzde yetmiş üçü kahramanca ölmüş, kalanı tutsak edilmiş. İki ya da üç subay cephe gerisine dönmüş, ama kartotekteki boşluklar yüzünden onların adlarını...

Schliken sabırsızlıkla onun sözünü kesti :

Jünker assubay Pal Şuba orada mı hizmet etmiş ?

Orada, efendim. Yaralanmış, önce Kiev hastanesine yatırmışlar, sonra Kiev'den Budapeşte'ye, «Toma» sokağındaki kliniğe getirmişler.

Schliken gittikçe daha çok sabırsızlanıyordu.

Mahkemedен Borşi dosyasını aldınız mı?

Buyurunuz, bay binbaşı. — Tot, çantasını açtı ve iki dosya çıkardı.

Schliken sinirli bir sesle karşılık verdi :

Masaya koyunuz. «Torna» sokağındaki klinik hakkında neler öğrendiniz?

Raporu almış değilim henüz. Klinik hakkında Macarların da hiç bilgisi yok. Gayri resmî bir kaynaktan aldığım bilgiye göre, işgalden önce Şalgo, doktor Şavoş'u ziyaret etmiş, ama bu ziyaretin amacını anlayamadım.

Peki, Tot. Şimdi bana Pal Şuba'yı gönderiniz.

Kalman içeriye girdiği vakit, Schliken yazı masasının arkasında oturuyor ve iki dosyayı çekmeceye koymağa çalışıyordu.

Yaklaşınız bakayım, Şuba. Doktor Mehrer'in sizi nasıl iyileştirdiğini görmek istiyorum. Lütfen, oturunuz. —Kalman oturdu ve buruşuk pantolonunu düzeltti. — Sapasağlam olduğunuzun farkında mısınız? Mehrer bilir işini! Sigara? Bonbon?

izninizle bir sigara alayım. Teşekkür ederim. Ama ateşim yok.

Binbaşı gülümseyerek karşılık verdi :

Şansınız varmış, alınız.

Kalman, kibrit kutusunu çeviklikle tuttu.

Ağır günler geride kaldı, Şuba. Göreceksiniz. Doktor Mehrer hakkındaki kanaatiniz nedir?

Kalman, sigarasının acı dumanını içine çektikten sonra konuştu :
Ona çok minnettarım. Artık yeniden adam olabileceğime inanmıyordum, ilk yardımı gördükten sonra, hücrede biri bana, kafatasımm gül gibi açtığını söylemişti.

Hücre arkadaşınız nasıl bir adamdı?

iyi hatırlamıyorum. O zaman çok bitkindim.

Şvaba tepesindeki şatodaydın, değil mi?

Kalman, öne doğru eğilip sigarasının külünü silkti.

Evet, bay binbaşı, orada.

Buşa... Hücre arkadaşınız Buşa idi. Şuba - Buşa. —Binbaşı güldü.— İlginç değil mi? Aynı harfler... Pek yakında onunla karşılaşacaksınız. O da mı burada?

Ağır sıkletten birkaç babayiğiti beraberimde getirdim. Mamafih konumuza dönelim. Hakkınızdaki planlarımı söyleyeceğim size. — Eline bir kalem aldı, arkaya yaslandı ve Kalman'a dostça baktı. — Kısaca. Ülkeyi işgal ettik. Bunu oldu bitti kabul etmeliyiz. İşgalden sonra, aleyhimizdeki hareket güçlendi. Çeşitli gruplar, bize karşı koalisyon kurdular. Fransa, Polonya, Yunanistan ve Yugoslavya'da örnekleri var. Dindar katolikler, Tanrısız komünistlerle birlikte savaşıyorlar. Macaristan'da gizlenmiş bulunan çeşitli siyasal grupların yöneticileri arasında müzakereler yürütüldüğüne dair elimizde deliller var. Macar Millî Cephesi adı altında bir yüksek yönetmenlik kurmak istiyorlar. Bunun teşebbüs- çüleri barış partisi, küçük çiftçiler partisi vb. Silâhlı savaş ve sabotaj için hazırlık yaptıkları belli. Biz, gizli çalışan ve örgütlenen bu kuvvetleri açıklamalıyız. Nasıl? Onların saflarına girerek. Kimlerle? Dostlarımız olduklarından kimsenin kuşkulanmayacağı kimselere ihtiyacımız var. Bir kadrosuz yardımcı olarak sizi gestapoya alacağız. Kabul mü, Şuba?

Kabul, bay binbaşı. Görevim ne olacak?

Önce bazı formaliteleri düzene koymamız gerekli. Şimdi size kalem ve güzel bir kâğıt vereceğim. Bizimle işbirliği yapmak istediğinize dair bir dilekçe yazınız. Onu gestapo kumandanlığına göndereceksiniz.

Dilekçeye ne yazmalıyım?

Sizin bilmeniz gerekir. Komünistlere ve onlarla birlik olanlara karşı niçin savaşmak istediğinizi yazınız. Onlardan nefret ediyorsunuz, değil mi?

Öyle, binbaşım. Dilekçeyi şimdi mi yazayım?

Elbette.

Kalman, gestaponun ajanı oldu. Parmak izlerini aldılar, fotoğrafını çektiler, sonra bir deklarasyon imzalattılar. Administratif formaliteler tamamlanınca, Schliken, ilk zamanda kendi odasında oturacağını, orada her şeyin bıraktığı durumda olduğunu ve gardropta elbiselerini de bulabileceğini söyledi. Villadan ise ancak binbaşının yazılı izniyle ayrılabilirdi. Kalman, ne kadar ağır bir duruma düştüğünü sonradan anlayabildi. Bazı deliller elde etmeyi başardığı takdirde, onları Ignats amcaya kiminle ve nasıl ulaştıracaktı? İgnats amcanın, yakında kendisini haberdar edeceğini umuyordu. Odasına dönünce Kalman, bir sandalyeye oturdu ve düşünceye daldı. Eşyaları bir bir gözden geçirdi. Pek tabî ki Almanlar aramadık yer bırakmamışlardı, fakat tabancasını bulabildikleri şüpheliydi, çünkü bulmuş olsalardı onu nereden aldığını, bir bahçıvanın silâha neden gerek duyduğunu soracaklardı. Tam tabancasını aramağa başlayacaktı ki, kapı sessizce açıldı ve İlonka içeriye girdi. Kalman şaşaladı. Almanların İlonka'yı da affetmediklerini biliyordu. Sarışın kız birdenbire hıçkırmağa başladı ve delikanlının boynuna sarıldı. Sağ kalabilmiş, çok şükür, sağ... Kalman, onun kollarından güçlkle sıyrılabilirdi.

— Buraya nasıl geldin?

F. 15

225

İlonka, kahverengi gözleriyle delikanlıya bakarak :
Gelmem gerekliydi, dedi. Aksi takdirde beni sürgün edeceklerdi. Bay binbaşı, kampa gönderileceğimi söyledi. — Kızın gözleri yaşardı. —
Ne yapabilirdim? Beni çok dövdüler, Pali, çok korkuyorum.
Bir şey imzaladın mı?
Bir kâğıt imzalattılar, ama ne olduğunu bilmiyorum. İmzalamamam mı gerekirdi?
Kalman kıza baktı ve onun titreyen elini okşayarak :
Hep bir, dedi. Korkulacak bir şey yok, İlonka. Nerede oturuyorsun?
Kendi odamda. Bayan Fischer ile birlikte.
Bayan Fischer kim oluyor?
Cadının biri. Aşçı. Aslen Alman, volksbund üyesi. Karyolasının üzerinde yazılı bir dua ve Hit- ler'in portresi asılı. Cadının cadısı.
Çirkin mi?
Çirkin değil, ama karakter itibarıyla şeytan. Yüzbaşı Tot'un sevgilisi. Kocasını SS assubayı. Bayan Fischer yemek yapıyor, bense çalışma odalarını silip süpürüyor ve ona yardım ediyorum. Çok yorucu bir iş. Çok yaşamayacağım. Askerler de hiç arasız sataşıyorlar. Kapımı kilitsiz bırakamıyorum.
Bunu Schliken'e söylemedin mi?
Söyledim. O kadar alıngan olma deyiverdi.
Roji teyze nerede?
Kız, suçlu edasıyla Kalman'a baktı.
O zavallıdan korunmamız gerektiğini söylememiş miydin sana? Bir kumandanlıkta çalışıyor.. Onu elbette dövmediler.
Bayan Fischer dindar mı?
Niçin soruyorsun?

Karyolasının üstünde yazılı bir dua var dedin de.
Hurafelere çok inanıyor. Gördüğü her düşten bir anlam çıkarmağa çalışıyor. Kötü düş gördü mü bütün gün öfkeleniyor. Kara kedi görünce ise haç çıkarıp tapınmağa başlıyor.
Kalman kalktı ve pencereden dışarıya baktı. Henüz tanımadığı aşçı kadın ile yüzbaşı Tot'u düşünüyordu.
Çamaşırlarını sen mi yıkıyorsun?
Sadece mahpuslarmkileri. Hayvan gibi çalışıyorum. Bitkinim, değil mi? Biraz, ama böyle daha güzelsin gibime geliyor.
Küçük hanıma ne oldu?
Kalman, pek alçakta yüzen bulutlara bakıyordu.
Akşam yemeğinde bayan Fischer ile tanıştı. Toparlak yüzlü, basık burunlu ve iri göğüslü bir kadındı. Yaşı otuzdan fazla değildi. Kaşları gür ve kömür gibi karaydı. Kalman'a sert bir bakış attı.
Siz misiniz bahçıvan? diye sordu ve elini uzattı.
Kalman onun elini tutup öptü. Bayan Fischer bön bön baktı.
Bir defa daha böyle bir şey yaptığınızı görmeyeyim! dedi.
Delikanlı ona gülümsedi.
Bir hanımın elini öpmeden olamam. —Masaya oturdu, başını eğdi ve tapınmağa başladı. Karşısında oturan Ilonka şaşırdı, çünkü o zamana dek onu tapınırken görmemişti. Masanın orta yerinde

bayan Fischer çorbasını kaşıklıyor ve titizlikle Kal- man'a bakıyordu. Yemekten sonra tekrar tapındı, sunulan şarabı nezaketle reddetti, sonra kalktı, teşekkür etti ve çoktan bu kadar lezzetli yemek yemediğini söyledi. Sonunda iyi geceler diyerek, kendi odasına çekildi.

Günler geçiyordu. nemli bir olay yoktu. Kalman bahçede çalışıyordu. Oradan her şeyi görebilirdi. Karakol hakkında bilgi edindi. Gittikçe daha çok sıkılmağa ve zlmeğe başladı. Kaçmak olanaksız görünüyordu. Bodrumdaki depoya bekçiler yerleştirmişlerdi. Orada ikişer katlı altı karyola, sandalyeler, masalar ve bir de radyo vardı. Karakol şefi teğmen Boner, yukarki katta yatıp kalkıyordu. Bekçiler, iki saatta bir nöbet değiştiriyorlardı. Mutfağın önündeki alanlıkta sıraya diziliyorlardı. Yedi er ve bir ynetmendiler. Yönetmen ya başçavuş Weber ya da assubay Glk oluyordu. nce tutuklular kısmındaki bekçi değişiyordu. Nöbet noktaları yirmi beş dakikada dolaşılıyordu. Fakat assubay Glk, bu işi on sekiz dakikada bitiriyordu. Mahpusların sorgusu akşam saat dokuzda başlıyor ve tan ağarırken bitiyordu. Kalman, işkence yeri olarak kazan dairesinin kullanıldığını da öğrendi. Genellikle mahpusları alarm sırasında sorguya çekiyor, şehirden uzak bir yerde bulunan villada kendilerini güvenlikte hissediyorlardı. Kalman, odasının kapısını azıcık aralık bıraksa, merdiven altındaki pencereden, mahpusların sorguya çekilişini kendi kulağıyla işitebilirdi. Sempatisini kazandığı bayan Fischer'den, kaç mahpus için yemek hazırladığını çabucak öğrendi, çünkü teğmen Boner her sabah ona, mahpusların sayısını bildiriyordu. Sorgu, yüzbaşı Felix Estermann'm yönetimindeki sekiz kişilik bir grup tarafından ya

pılıyordu. Subayların dördü villada kalıyor, ötekiler şehre gidip geliyorlardı. Schliken belirli saatlarda Şvaba tepesindeki şatodan geliyordu. Bir gün Kalman bahçede ot biçerken, cümle kapısı önünde Schli- ken'in îlonka'ya nice çıkıştığını gördü. Delikanlı, kıza acıyor, ama yardım edemiyordu. Birkaç dakika sonra Schliken onu çağırdı. Henüz öfkesi geçmemişe benziyor, odada sinirli sinirli dolaşiyor, çizmelerinin ökçeleri parkeye vurdukça sert bir ses çıkarıyordu.

Schliken nihayet konuştu :

E?... —Öfkesini başından savmak istercesine elini savurdu.— Rahat mısınız?

Yeterince rahatım, bay binbaşı.

O halde işe başlayalım, Şuba... Birkaç gün için sizi, bir komünistle bir hücreye kapatacağım. Komünist olduğunu bile itiraf etmeyen bir tip. Keçi gibi inatçı, zorla belini bükemeyeceğimizi anladım. Ondan, mümkün olan her şeyi öğrenmeğe çalışınız. Bizim için önemli olan, bağlantılarıdır. Dikkatli olunuz.

Anlaşıldı, bay binbaşı.

XVII

Kalman saman üstüne oturmuş, nemli duvara arkasını dayamıştı. Fekete adıyla kendini tanıtan hücre arkadaşı, kayıtsızlıkla dolaşıyordu. Otuz yaşlarında, tıknaz ve kızıl saçlı bir adamdı. Sol ayağı hafifçe topallıyordu. Burnu düz ve uzundu, üst dudağında yanık yarasından derin bir iz vardı.

Pal Şuba mı dediniz?

Evet. —Kalman biraz öne eğilerek belini duvardan ayırdı, çünkü soğuklamağa başlamıştı. — Burası soğuk. Siz üşümüyor musunuz? —Bunun için dolaşıyorum ya. — Fekete, alnına dökülen saçları bir eliyle geri attı. — Hava da çok ağır. Farkında mısınız? Boğulacak gibi oluyor insan.

Şansınız varmış ki, pardesünüzü almamışlar.

Fekete oturdu ve delikanlıya biraz daha yaklaşıp, acı acı güldü :

Şans ha... Buna da şans denirse... —Delikanlıya baktı ve esnedi.

Esnerken Kalman, onun dişlerini gördü. Tam beş tane altın dişi vardı.

Fekete devam etti : — Uykum var. Bütün gece oradan oraya sürüklediler beni. İnsanla eğleniyorlar. —Sakalı uzamış çenesini kaşdı. Tekrar esnedi, ön dişlerinden birkaçı çentikti. Ellerin pislği, Kalman'm dikkatini çekti.

Burada insan yıkanamaz mı? diye sordu Kalman.

Yıkanabilir. Ama çok acele etmeli. Tıpkı yarış yapıyormuş gibi kovuyorlar adamı.

Siz işçi misiniz?

Tesviyeciyim.

Ne zaman tutukladılar ?

Evvelsi gün. Sizi?

Geçen ayın on sekizinde.

O zamandan beri hep burada mısınız?

Şvaba tepesinde ve garnizon hastanesinde kaldım. Öylesine okşadılar ki, sonra haftalarca tedavi ettiler.

Öküz herifler. Niçin tutukladılar?

Bilmiyorum.

Aha, öyle ya, niçin içerde olduğumu ben de bilmiyorum. Ne iş yapıyorsunuz?

Bahıvanım. Tarım enstitüsü bitirdim. Siz hangi fabrikada alışıyordunuz?

Bir vakitler «Ganz» da çalıştım. Yıllar öncesi. Otuz yediden beri kara listedeyim.

Kalman, başını kaldırıp adama baktı.

Neyle geçiniyorsunuz?

Nasıl bulursam... Bir yıl önce askere ağı- rıldım. Gitmedim, saklandım.

Asacaklar sizi. şimdi savaş zamanı...

Sizi asmayacaklar mı?

Hayır. Benim devam aydınlığa kavuştu. Yakında serbest bırakılacağımı sanıyorum. Ama bu, hiç de ilgilendirmiyor beni... —Kalman, kollarını başının altına koyup, arkası üstü samana yattı. — Battaniye vermiyorlar mı?

Hayır. Nasıl olur da ilgilendirmez. Aslında sizi ilgilendirmeyen şey nedir?

Hiç bir şey. Beni hiç bir şeyin ilgilendirmemesi tuhafınıza mı gidiyor? Çok tuhaf.

Sigaranız yok mu?

Burada sigara verirler mi adama?

şatoda veriyorlardı.

Nerede, hangi şatoda?

şvaba tepesinde. Bekçi sık sık sigara veriyordu.

Burada ancak dūřünüzde içebilirsiniz. Sigarayı niçin bıraktım biliyor musunuz? Otuz yedide ilk kez tutuklandığım vakit, kimilerinin bir sigara için kendilerini sattıklarını gördüm...

Siz iyisiniz o zaman, dedi Kalman.

Fekete sesini alçalttı.

Söyleyiniz bana, hayat sizi niçin ilgilendirmiyor? Serbest bırakılacaksınız, değil mi? Ben sizin yerinizde olsam sevinçten hoplardım.

Saralıyım. Bunun ne demek olduğunu bilir misiniz ?

Önemli olan, serbest bırakılmanızdır.

Ha, evet... —Kalman esnedi.— Akşam yemeğini ne vakit getiriyorlar?

Ne vakit akıllarına eserse.

Çok mu veriyorlar?

Açlıktan ölmeyecek kadar.

Ben açım.

Bense verdikleri bulaşık suyunu hiç de hazmedemiyorum.

Her şeye rağmen, oldukça yağlısınız bakıyorum.

Gıpta etmeyiniz. Rahatsızım da ondan.

Size kim gıpta eder? Ben, çikolata yeyip Fransız konyayı içenlere gıpta ederim. Ama bir kez olsun boğazlarına duracak.

Keşke görebilseydik bunu.

Cidden asker kaçağı iseniz, göremeyeceksiniz. Cephede kaçakları tavşan vurur gibi vuruyorlar.

Siz cephede bulundunuz mu?

. — Cepheye gitmemiş olsaydım, şimdi sağlam olurdum... Ben çok üşüyorum, siz nasıl dayanıyorsunuz ?

- Zor.

Uyumağa çalışalım. — Kalman, samanın üstünde büzüldü. Ama uyuyamıyor ve uyumak istemiyordu. Konuşma onu yormuştu.

Akşam yemeğini yedikleri vakit, bekçi tabakla-

ı ı toplayıp götürürken Kalman ondan bir battaniye getirmesini istedi. Bekçi, derhal bir karyola, bir yor- K»n ve bir de kız göndereceğini söyleyerek, çatta - dık kapıyı kapayıp gitti.

Kalman belini duvara dayadı ve kulak kabartıp, kapıların açılıp kapanışını dinlemeğe başladı. «Tıklım tıklım dolu burası» diye düşündü. Birdenbire kösteklenen ayak sesleri ve acayip bir şarkı çaldı kulağına. Onun hemen arkasından da bekçinin sesi :

Sus!

Kırbaç şakladı, ama tutuklu şarkısını kesmedi.

Fekete fısıldadı :

Çılgın herif. Dayaktan geberip gidecek, hâlâ susmuyor.

Kalman ilgilendi :

Kim o?

—• Bir gün onun hücresinde yattım. Dayanılmaz biri.

Komünist mi?

Karşı istihbarat şubesinden. Oskar Şalgo adında bir herif.

Nasıl?

Oskar Şalgo. Tanıyor musunuz yoksa? Niçin hayret ettiniz?

Kalman kayıtsızlıkla sordu :

iyi ama onu niçin tutuklamışlar?

Delikanlı, sorusunun cevabını alamadı, çünkü

tam o an zindancı öfkeyle kapıyı açtı ve başıyla işaret verdi. Kalman, içerdeki kovayı alıp çıkardı. Almanlar burada iyi bir iş yapmışlardı.

Koridorun solundaki bir kapıdan çeşmelerin bulunduğu odaya giriliyordu. Pis suları dökmek için bir kuyu kazılmış ve dışarıdaki kanala bağlanmıştı. Acele etmeliydi,

Çünkü zindancı çağırıyordu, buna rağmen Kalman, ber Şeyi görmeğe gayret etti.

Hücreye döndüğü vakit, arkadaşını orada bulamadı. Sorguya götürmüş olacaktı. Burada kaç hafta ya da kaç ay yaşayabileceğini düşünerek ür- perdi. Çok kalmayacaktı. Samanın üstüne uzandı ve uyumağa çalıştı.

Alarm düdükleri çalmağa başlayınca uyandı. Hücre karanlıktı. Haykırdı, ses veren olmadı. Koyu bir sessizlik çöktü. Ansızın gök çatırdamaya, yer yerinden oynamağa başladı. «Yakında bir yeri bombalıyorlar» diye düşündü Kalman. Birkaç dakika sonra gene sessizlik başladı ve o zaman koşan ayak sesleri duydu. Koridorda bir koşan vardı. Hücrenin kapısı açıldı, zindancı fenerini yaktı ve Kalman, Fe- kete'nin yüzünü gördü. Tekrar bombardıman başladığı vakit o, inildeverek samanın üstünde yuvarlanıyordu. Nihayet bombardıman bitti, Kalman derin bir nefes aldı ve hücre arkadaşına halini hatırını sordu. Fekete cevap vermedi. Kalman tekrar sordu :

Nasılsınız?

Adam inildiordu. Az daha yaklaşınca, Kalman onun sıcak soluğunda mentol kokusu duydu.

Böyle bir gece daha burada kalırsam dayanamayacağım, dedi Fekete...

Çok mu işkence ettiler? Bir yardımım dokuna bilir mi?

Kim olduğunuzu bile bilmiyorum.

Ayaklarımı gördünüz mü?

Gördüm.

Kafamı?

234

Gördüm.

Hoşuma gittiği için mi bana işkence ettiklerini sanıyorsunuz? Ama istemezseniz yardım etmem elbet. Herhangi birine bir haber göndermek istediğinizi sanmıştım.

Size bir şey söyleyip söylemediğimi sorarlarsa?

Kalman uzandı ve onun elini tuttu.

Bana bakınız, ister güvenir, ister güvenmezsiniz. Sizin bileceğiniz iş. Bir şey sormadım ve sormayacağım da. Kader arkadaşınız, size yardım etmekten memnunluk duyabilirdim, komünist olsanız bile...

Sessizlikte yalnız Fekete'nin iniltisi duyuluyordu. Adam fısıltıyla sordu :

Siz komünist değil misiniz?

Değilim.

Ben, evet. —Adam, Kalman'a biraz daha yaklaştı ve delikanlı onun ağzındaki mentol kokusunu daha iyi duydu.— Bir de beni ele verirsiniz...

Mentol kokusundan rahatsız olan Kalman, öfkeyle karşılık verdi :

Saçmalamayı bırakınız.

Fekete gene fısıltıyla konuştu :

Size bir adres vereceğim : Rakoşheg, «Kaplan» sokağı, numara sekiz.

Unutmaz mısınız?

Hayır!

Kalman gülümsedi. O anda yüksek sesle gülmek geldi içinden.

Orada Viola'yı arayınız. Kendisine şu sözleri iletiniz : Pilot bildiriyor «Yedi yüz elli metreden atlamış, ama paraşüt açılmamış. Yedek paraşütü açsın.» Beni ne halde gördüğünüzü anlatınız.

Anladım. Viola. Rakoşheg, «Kaplan» sokağı,

numara sekiz. Yedi yüz elli metre, paraşüt, yedek paraşüt.

Korununuz, çünkü mutlaka izleneceksiniz.

Rahat olunuz...

Kalman bu son sözleri, savaşı kazanan bir kimsenin kendine güvenmişliğiyle söyledi.

Tan yeri ağarırken Kalman'ı Schliken'in odasına götürdüler. Delikanlı soğuktan titriyordu. Binbaşı onu dostça karşıladı.

Şimdi size bonbon değil, gerçek Fransız konyağı ikram edeceğim.

Kabul ederseniz elbet. —Yan çekmecelerden bir şişe konyak ve bardak çıkardı. Bardakları doldurdu. — Aşağısı gerçekten kötü. Bu ısıtacak sizi. Haydi, şerefe.

Kalman, içkinin bütün vücuduna yayılışını duydu. Bir bardak daha istedi.

Aşağısı gerçek bir cehennem, bay binbaşı. İzin verirsiniz, bu bardağı sizin sağlığınıza için içeyim. Lütfen söyler misiniz, neresini bombaladılar? Binanın üstümüze yıkılıvereceğini sandım.

Korktunuz ha?

Çok değil, fakat yeniden cephe deymişim gibi geldi bana. Bombaların buradan beş - altı kilometrelik bir mesafede patladığını tahmin ediyorum.

Aşağı yukarı öyle. — Schliken bardakları yeniden doldurdu.— S, bir iş bitirebildiniz mi?

Pek az, ama işinize yarayabilir. Fekete, Ra- koşheg'deki «Kaplan» sokağının sekiz numarasında oturan Viola adındaki birine şu haberi iletmemi rica etti. —Kelimeleri birer birer söyledi ve devam etti : — Komünist olduğunu benden gizlemedi.

Binbaşı heyecanlandı.

Siz buna pek az diyorsunuz. Oysa bu, çok

büyük bir iş! Viola'nın kim olduğunu biliyor musunuz? Aylardan beri arıyorduk onu.

Kalman, binbaşıya şaşkın şaşkın bakıyordu. Acaba yanılmış mıydı? Ama Fekete'nin komünist değil de, bir provokatör olduğuna kanaat getirmişti. Schliken'in mentollü şekerlemelerini biliyordu artık.

XVIII

Kalman dünyadan kopuk yaşıyor, cephedeki olaylarla bile ilgilenmiyordu. Doktor Mehrer'i görememişti henüz, İgnats amcaya haberi iletip iletmediğini bilmek istiyordu. Mehrer'in onu aramadığını tahmin ediyordu, çünkü arayıp bulmuş olsaydı, Şa-voş mutlaka Kalman ile irtibata girmenin bir yolunu bulurdu. Ilonka ile de hemen hemen hiç konuşa- mıyordu. Kız işten başını kaldıramıyordu. Kalman ile konuştuklarını gördükleri zaman ise derhal kıza uzaklaşmasını buyuruyorlardı. Fakat bayan Fischer ile uzun uzadıya konuşabilirdi. Kısa bir zamanda Kalman gerçekten onun hurafelere çok inandığını görüp anladı. Aşçı kadın düşe çok inanıyordu. Kalman hiç bir zaman düşünüyormuydu, bunu saçma buluyordu, fakat şimdi gözlemleri sayesinde aşçı kadının düşlerinden ruhsal durumunu ve duyduğu üzüntüleri anlayabili- yordu. Bayan Fischer, kocası cepheden döndüğü takdirde, yüzbaşı Tot ile olan ilişkilerinin doğuracağı sonuçtan korkuyor, ama hiç de bu ilişkileri kesmek istemiyordu. İlişkilerin sadece seksüel olduğu belliy

di. Bayan Fischer tahsilsiz ve oldukça aptal bir kadın, yüzbaşı ise aydın bir adama benziyordu. Kalman mistisizm konusunda pek çok eser okumuştı, ruhun dolaşmasını ve insanüstü birtakım gizli kuvvetlerin varlığını bayan Fischer'e sık sık anlatıyordu. Kadın bu hikâyeleri heyecanla dinliyordu. Aynı zamanda Kalman, sezdirmeksizin birtakım sorular sorarak, yüzbaşının yorgun olduğunu, bir askerî davayı tahkik ettiğini ve subayların muhakkak bir aksiyon hazırlamakla meşgul olduklarını öğrendi.

Villada geçirilen bir gecenin sabahı, Schliken delikanlıyı yanma çağırdı. Yüzbaşı Tot da oradaydı. Her ikisi de yorgun görünüyorlardı. Gözlerinin altı kararmıştı. Henüz gece elbisesiyle oturan Schliken konyak içiyordu. Kalman'a da ikram etti. Delikanlı memnunlukla kabul etti. Bardağını masaya koydu ve binbaşının söyleyeceklerini beklemeğe başladı.

Size önemli bir görev vereceğim, Şuba.

Doktor Mehrer'in içeri girmesiyle konuşma kesildi. Schliken'in yüzü güldü, onun doktoru büyük bir nezaketle ve dostça selâmlaması Kalman'm ilgisini çekti.

Schliken onunla elleşti ve kendisini o kadar erken çağırdığından ötürü özür diledi.

Sayın Erich, bay Şuba'mn sağ kolunu kırık- mış gibi sarmanı rica edeceğim.

Kalman, bunun niçin gerekli olduğunu bilmiyordu. Ceketini çıkardı, Mehrer ise onun sağ kolunu öylesine ustalıkla sardı ki, parmakları bile gözükmüyordu. Sargı işi bitince, Schliken Mehrere teşekkür etti ve tutukluları muayene etmesini rica etti.

Mehrer çıktı. Schliken onu kapıya kadar geçirdi. Kalman, korgeneral Mehrer'den bahsettiklerini

duydu. Aynı zamanda yüzbaşı Tot, «Sieg» dergisinin bir sayısını alıp, delikanlının cebine soktu.

Bu dergiyi atmayınız, dedi. Lâzım olacak.

Kalman başını kımıldattı. Rahatsızdı.

Schliken dönünce ona baktı :

E, nasılsınız, dostum ? — Sonra yüzbaşı Tot'a döndü.— Çok iyi olmuş, değil mi Josef?

Yüzbaşı, odanın ortasında biraz gülünç duran Kalman'm dört bir yanını dolaşıp gördükten sonra:

Tam istediğimiz gibi, dedi.

Schliken, Kalman'a sordu :

«Gelincik» lokantasının nerede olduğunu biliyor musunuz?

Biliyorum, bay binbaşı...

Az daha Kalman, Üniversite yıllarında oraya sık sık girip çıktığını da söyleyecekti.

İyi. Çok iyi. Saat on birde lokantaya girecek ve on ikiye kadar orada kalacaksınız. Bir adam gelip masanıza oturacak ve size bir mektup verecek. Görevinizi daha iyi kavrayabilmeniz için... Josef, durumu anlatınız.

Tot öksürdü, Kalman'a biraz daha yaklaştı ve anlatmağa başladı.

Komünistlerin bir kuryesini yakaladık. Adam, ünlü bir komünist önderiyle randevusu olduğunu itiraf etti. Komünist önder, kuryeyi sargılı sağ kolundan ve «Sieg» dergisinden tanıyacak. Parola bu.

Binbaşı gülümsedi.

Dostum, siz şimdi o kuryenin yerini alacaksınız.

Anlaşıldı, bay binbaşı. Biri gelip yanıma oturacak, bana bir mektup verecek, ben ona hiç bir şey sormayacağım, mektubu ise size getireceğim.

Doğru.

Bay binbaşı. Benim dokümanlarım yok, paralarımı da aldılar.

Binbaşı kasayı açtı, Kalman'm dokümanlarını çıkardı.

Buyurunuz, dostum. İşte size üç yüz pengö. Bu parayı dilediğiniz gibi harcayabilirsiniz.

Yabancı adamı ne vakte kadar beklemeliyim.

Tam saat on ikiye kadar.

Ondan sonra hemen dönmem gerekli mi?

Binbaşı ilgilendi.

Nereye gitmek istiyorsunuz? — Tot'a baktı.

Aslında hiç bir yere gitmeğe niyetim yok. Fakat biraz şehirde dolaşmaktan memnunluk duyarım.

Saat üçte burada olunuz, dedi binbaşı. O zamana kadar dolaşabilirsiniz.

Çıkmadan önce Kalman, Macar polisince yakalanırsa ne yapması gerektiğini sordu. Zira randevuyu onlar da izleyebilirlerdi.

Bana telefon etmelerini söyleyiniz. Görevle ilgili hiç bir şey anlatmayınız.

Sağ kolunun sargılı oluşu, Kalman'm hareketini engelliyordu. Güçlölkle bir sigara yakabildi. Gülümsedi ve her şeye rağmen, Schliken'i atlabileceğine hükmetti. Binbaşının, kendisini sınamakta olduğunu gittikçe daha iyi anlıyordu. 72 numaralı tramvaya bindi ve kayıtsızlıkla pencereden dışarıya bakmağa başladı. Kimseye bir şey sezdirmeden Şavoş'un kliniğine nasıl gidebileceğini düşünüyordu. Kısa bir süre sonra bunun olanaksızlığına inandı; arabası yoktu, taksi kiralayamazdı, bir telefon kalıyordu, ama İgnats amcanın telefon konuşmalarını da mutlaka dinliyorlardı. Kalman, her ne pahasına olursa olsun

onunla konuşmalıydı. İgnats amcanın gizlenmeyi ne denli iyi başardığını ancak şimdi anladı; Kalman, onun bağlantılarından hiç birini bilmiyor, dostlarını bile tanımıyordu. İgnats amca birkaç tanıdığından söz etmişti, ama onlar sadece tanıdıkları. Bir de şey... Bir gün Şavoş, profesör Morvai'ye bir defter götürmesini rica etmişti. Defteri Cüce'nin gönderdiğini söylemesini istemişti. O zaman Kalman, Güla Morvai'yi evinde aradı, fakat bulamadı. «Üniversitede mi?» diye sorduğu vakit ise Morvai'nin karısı ona tuhaf tuhaf baktı. Daha sonra Kalman, Morvai'nin üniversiteden atılmış olduğunu ve «Ka- pi» sokağında bir kitapçı dükkânında çalıştığını öğrendi. Profesörü orada buldu. Niçin geldiğini ve ne getirdiğini söyleyince, Morvai sevindi, delikanlı ile uzun uzadıya konuştu ve o zaman Kalman ona, Şa- voş'un yeğeni olduğunu bildirdi. Keşke Morvai hâlâ orada çalışır olsaydı. «Gelincik» lokantısmndan «Ka- pi» sokağına yaya on dakikada varabilirdi, gözetildiği takdirde ise yirmi dakikada. «Schliken kurnaz,» diye aklından geçirdi Kalman, «ciddî görev vermeden önce güvenilir bir kişi olup olmadığına inanmak istiyor. Şehirde dolaşırken görüşeceğim kimseler onu bilhassa ilgilendirir...» «Margit» köprüsünde 5 numaralı tramvaya bindi. Bu kez de hiç çevresine bakmadı, çok tabîî davranıyordu. Ancak, haksız olarak «lokanta» dedikleri sıradan aşevine yaklaştığı zaman çok dikkatli olmalıydı. «Rakotsi» bulvarının köşesine indi ve «Vaş» sokağına doğru yürüdü. Randevuya daha yarım saat vardı. İzlenip izlenmediğini anlamak istedi. «Vaş» sokağına girmedi, trafik kurallarına aykırı olarak «Rakotsi» bulvarını kesti. Şimdi başkalarının da bulvarı kesip kesmeyeceklerine bakıyordu. Şaşırtıcı bir

F. 16

hızla yürüdü. Karşı tro tu var da birazcık durdu ve dalgınlıkla arkasına baktı. Kurşunî şapkalı bir adamla kahverengi şapkalı bir adam da yasak yerden geçtiler. Elbet bu bir rastlantı da olabilirdi. Kalman, yürüyüşünü hızlandırdı ve «Nagdiofa» sokağına döndü. Karşı trotuvara koştu ve önüne gelen ilk açık kapıdan içeriye daldı. Oradan gizlice karşı köşedeki yapıyı gözetlemeye koyuldu. Birkaç saniye sonra iki adam ortaya çıktı. Bakıştılar, birkaç lâf ettiler ve kurşunî şapkalı, «Nagdiofa» sokağından «Dohan» sokağı yönünde hızla yürüdü. Kalman onu görüyordu. Adam ağırlığını daha ziyade sağ ayağına vererek topallar gibi yürüyor, sol elini ise yumruk halinde karnının üstünde tutuyordu, öbür adam, köşede kaldı. Kalman onun dudaklarının titrediğini farkettiler. Ama bu titreme tik gibi bir şeydi, belirli sürelerde oluyordu. Kalman saymağa başladı. Bir... iki... Üç... Dört... Beş derken tik yeniden belirdi. Onun devamlı surette kravatını düzeltmesi de Kalman'ın gözünden kaçmadı. Delikanlı gülümsedi, eve girdi, kapıcıyı aradı ve yüz numaradan faydalanmak istediğini söyledi.

Kadın, delikanlının göğsündeki rozeti göstererek :

Savaş malûlü müsünüz? diye sordu.

Kalman başıyla onayladı.

Giriniz, dedi kadın ve kapıyı gösterdi.

Bir - iki dakika sonra Kalman evden çıktı. Kahverengi şapkalı adam hâlâ köşede duruyor ve uzun boylu siyah gözlüklü bir adamla konuşuyordu. Kalman, yüzbaşı Tot'u tanıdı, ama görmezden geldi ve kalabalık sokaktan sessizce geçip gitti.

Kalman, lokantanın tek kapılı olduğunu biliyordu. Pencere boyuna oturdu ve bakınmağa başladı.

içi değişmemiş, sadece duvarları daha çok pislenmiş ve duvardaki freskler dumandan kararmıştı. Sıcaktı, Kalman ceketinin düğmelerini çözdü, kaim yün fanilasını düzeltti ve bir rom ile kahvaltı ısmarladı. Müşterileri gözden geçiriyor, Schliken'in adamları veya Macar İkinci Şubesinin mensupları kimler olabilir, diye kendi kendine soruyordu. Onların burada olduklarından emindi. Tikli ajanı görmekte gecikmedi. Ajan bir kadınla girdi, pardesüsünü ve kahverengi şapkasını bir yerde bırakmıştı. Sobanın yanma oturdular. Adam hemen kravatını tutup düzeltti.

Kalman bir sigara yaktı. Dumanı yüzünden defettikten sonra kibriti masanın üstüne koydu ve başını kaldırıp bakınca ürperdi. Balaj Topoya kapıda duruyordu. Topoya memur şapkasını çıkardı,, bir eliyle saçını düzeltti ve bakındı. Bütün mesele bundan ibaretmiş meğer! Kalman, masadan elini kaldırmadı, çünkü eli titriyordu. Var kuvvetle nefsine hâkim olmağa çalıştı. Ancak sakın olmak ve şimdiye kadarki gibi tabîî davranmak suretiyle yakayı kurtarabileceğini seziyordu. Garsonu çağırdı ve gülümseyerek bardağı gösterdi.

— Bir rom daha getiriniz. —Sonra tırnaklarıy- le tempo tutarak şarkı söyler gibi mırıldanmağa başladı. Topoya, keskin bakışını ona yöneltti. Kalman istifini bozmadı. Kısa boylu tıknaz adam, nihayet arkasını döndü ve masaların arasında dolaşmağa başladı; herkese bakıyordu, birini aradığı belliydi. Sonra bir boş masaya oturdu ve «Bir şey anlamıyorum» demek istercesine omuzlarını kaldırdı. Lokanta doluyordu. Kalman saatma baktı, başıyla garsonu çağırdı, hesabı ödedi; fakat çıkmadı, olduğu yerde oturmağa devam etti. Topoya Kalman'ı tanıya

mamış, ondan kuşkulananmamıştı da. Delikanlı bundan rahatlık duydu. On dakika sonra saat on iki olacaktı. Kalman, parmağıyla masanın örtüsüne küçük daireler çiziyordu ve düşünceleri artık Morvai'- deydi. Onu tanıyabilir miydi acaba? Topoya'yı da, görevini de unuttu. Nihayet orta yaşta tıknaz, uzun bıyıklı bir adam geldi.

Sandalye boş mudur, delikanlı?

Ha, evet, buyurunuz. Zaten çıkmak üzereyim.

Tıknaz adam oturdu, gür sarı saçını sıvazladı ve inledi. Cebinden bir gazete çıkardı, dikkatle çevresine bakındı, sanki garsonu arıyordu.

Şu gazeteyi alınız. Her şey içinde. Dikkati çekecek bir şey oldu mu?

Hayır! —Kalman, kayıtsızlıkla gazeteyi cebine soktu, sigara tabakasını da aldı, kalktı ve ceketini ilikledi. — Rom içmeyiniz, usta, çünkü beş para etmez. Anlıyor musunuz? —Tıknaz adam, ona bön bön baktı.

Anlamıyorum, dedi.

Rom beş para etmez dedim, paraya yazık. — Biraz eğildi. — Şimdi de mi anlamıyorsunuz ?

Tıknaz adam, başıyla olumsuzluk işareti verdi.

Çok tatsız bir şey, usta.

İzleyicilerinden büyük bir güçlkle ayrılabilirdi.

Onlar, Kalman'm düşüncelerinden kuşkulananmamalıydılar. Nihayet «Korvin» üniversal mağazasında izini kaybettirmeyi başardı. Döner kapıda acele davrandı, içeriye girdi ve derhal sağdaki çıkışa yöneldi.

Mağazadan çıkmakta olan müşterilerin arkasına saklandı, sargılı kolunu tutan askıyı çabucak indirip cebine koydu ve girişten gözünü ayırmaksızın elini

de ceketinin altına soktu. Aceleci ajanları gördü. Onlar biraz durdular, fakat kalabalık onları yukarı katın merdivenine sürükledi. Kalman birkaç saniye bekledi ve paket yüklü insanların arasına sokularak, sokağa atladı. Yakında duran kamyonların arkasına saklandı. İzlenip izlenmediğini anlamak için bakındı. Kuşkulandırıcı bir şey sezmedi; gazete kâğıdıyla yüklü bir at arabasının arkasından rahat adımlarla yürüyerek, «Berkoçış» sokağına çıktı.

Morvai onu hemen tanıdı. Bu kez gözlüklü olan uzun boylu genç adamın saçları bembeyaz olmuştu.

Nerede yaraladılar sizi, meslektaşım?

Kalman, savaş malûlû rozetini gösterdi.

Tehlikeli değil, dedi. Cüce tedavi etti beni. — «Cüce» sözcüğünü belirterek söyledi. — Öğrenciniz Arpad Kiş'in selâmını getirdim size. Ne diyorsunuz? — Morvai güldü. — Geliniz, size birkaç tane ilginç kitap göstereyim.

Kalman'ı dar bir depoya götürdü, sonra merdivenden çıkarak, kitapların tavana dek yığılı olduğu galeriye girdiler, buradan kapı çok iyi görünüyordu. Dükkânın sahibi Balog, aşağıda müşterilerle meşguldü.

Kalman alçak sesle konuştu :

Bay profesör, derhal amcamla görüşmem gerekiyor. Telefonla arâyamam, yanma da gidemem, saat üçte ise Buda'nın dışında bir yerde olmalıyım. Lütfen çağırınız, buraya gelsin.

Kırk beş dakika sonra Şavoş depoya girdi. Kalman bir akraba sıcaklığı bekliyordu, fakat Şavoş'un soğuk davranışı karşısında şaşırdı kaldı.

Artık hiç bir zaman görüşmeyeceğimizi sanmıştım, dedi Şavoş.

Kalman eline bir kitap aldı, üzerindeki tozu üfledi ve alaylı bir karşılık verdi :

Pek üzülmediğiniz anlaşılıyor. — Kitabın yapraklarını karıştırıyor ve aynı zamanda sinirini mümkün olduğu kadar bastırmağa çalışıyordu. Şavoş doğrudan doğruya saldırıya geçti :

Bir sürü aptallık yaptın. Belki de sanıyordun ki... —Sustu, yüzünün kasları büzüldü, bir puro çıkardı, ama tekrar yerine koydu, çünkü depoda sigara içilmezdi. Sonra sıcak bir sesle devam etti:— Kalman, niçin öyle yapıyorsun? Niçin emirlerime uymadın? Bunun bir bekçi - hırsız oyunu olmadığını anlayamadın mı?

Allahaşkma sus. Ne yaptım? —Kalman'm sinirden dudakları titremeğe başladı. — işkence gördüm, ölmediğimle kaldım, şimdi bir de sen kafa tutuyorsun. Benim suçum ne?

Söz verdiğin halde, Marian ile ilişkilerini kesmedin.

Onunla ilişkilerimi keseceğime dair hiç bir zaman söz vermedim.

Marian'm adını anmıyalım artık.

Kızma. Seged'e gittin. Kaldi'yi Noemi'nin evine sakladın. Bunun için kimden izin aldın? Marian ise izin bile istemeden, polisçe aranılan komünist doktor Agai'yi benim başıma musallat etti. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de Mehrer'i gönderdin ! SS birliklerinden korgeneral Ernst von Meh- rer'in oğlunu. Çıldırdın mı sen? Anlıyorum, dedi Kalman. Başka zaman daha akıllıca bir şey düşünürüm...

Şakayı bırak, oğlum...

Kalman devam etti :

Eleştirilerini ciddiye almadım. Kursta bize

her şeyi öğretiler, fakat ansızın karşımıza çıkabilecek durumlarda ne yapmamız gerektiğini öğretmediler. Kaldi'yi kurtarmalıydım. Başka ne yapabilirdim? Mehrer'in antifaşist olduğuna inanıyorum. Bir başkası aracılığıyla haber gönderemezdim sana. İşimizin bir bekçi - hırsız oyunu olmadığını iyi biliyorum, çünkü işin ağırlığını kendi sırtımda duydum. Fakat ya derin bir gizliliğe gömülerek savaşın sonunu tehlikesiz beklemeli ya da savaşmalıyız. —Kitabı elinden bıraktı ve parmaklarını sildi. — Olup bitenden seni haberdar etmeliydim. Söyle, bunun başka bir yolu var mıydı?

Baş hekim, delikanlının hükümlerinden hoşlanmadı, ama tartışmak da istemiyordu. Sadece başını salladı ve Kalman ona, son görüşmelerinden bu yana olup bitenleri ayrıntılarıyla anlattı.

Kendimi güvende hissediyorum, fakat Schliken'in adamları, güvenilir bir kişi olup olmadığımı anlamak için bugün beni izliyorlar.

—Mektubu çıkardı. — Eminim ki bu zarf boştur. Schliken onu açıp açmayacağımı bilmek istiyor. Mutlaka işaret de koymuştur.

Ne yapmayı düşünüyorsun?

Aslında bir tek planım var : Schliken'i öldürmek, kaçmak ve Dombai'nin adamlarına katılmak. Bana bir görev verirsen, onu yerine getirir ve sonra binbaşyı ortadan kaldırırim.

Yasak ediyorum.

Yasak etmek istediğin başka şeyler de var mı?

Ortak davamızı kişisel kinle karıştırmayacaksın. Schliken hususunda benim planlarım var.

Benim de var.

Saçmalamayı bırak, oğlum. Robin Hud zama-

nmda yaşamıyoruz. Ne düşünüyorsun, fırsat düşünce villanın izbesindeki tutukluları kurtarabilecek miyiz?

Düşecek olan fırsata bağlı. Şimdiki durumda bunu olanaksız görüyorum. Söylediğim gibi, sorgular gece yapılıyor ve o zaman herkes ayakta.

Schliken'i öldürmek değil, kazanmak gerektiğini sen de anlıyorsun demek.

Bir Schliken'in nasıl kazanılabileceğini anlayamıyorum.

Mehrer onun hakkında bana ilginç şeyler anlattı. Onun da bir zaafı var.

Schliken ile birlikte mi çalışmak istiyorsun? — Kalman şaşırmıştı ve hatta Şavoş'a, Mehrer'den ne gibi deliller kopardığını bile sormadı.

Baş hekim kesinlikle karşılık verdi :

Zamanı gelince sen de onunla birlikte çalışacaksın.

Hiç bir zaman. O, Marian'ı öldürdü.

Yalnız Marian'ı değil, daha çok kimseleri öldürdü. Kurbanlarına acıyorum, Marian'm ölümü ise beni çok üzdü. Ölüleri diriltemeyiz, fakat henüz hayatta olanları kurtarmalıyız. Schliken'e barış önermek pahasına da olsa, bunu yapmalıyız.

Onunla pazarlığı kendin yap...

Şimdi bunu tartışmayalım. Duyduğun ağrıyı anlıyorum, oğlum. Ama ihtar ediyorum : Emirlerimi yerine getirmezsensin...

Kalman, kaba bir tarzda onun sözünü kesti :

Tehdit mi ediyorsun?

Seni sorumsuz hareketlerden korumak için sadece ikaz ediyorum. Sen bir asker ve bir emir kulusun.

Katillerle birlikte çalışmaya beni hiç bir emir zorlayamaz.
Senin prensiplerin, ortak davanın çıkarlarından değil de,
bencilliğinden güç alıyor. İkimiz arasındaki fark işte budur. Vakti
gelince, Schliken'i öldüreceğiz.
Kalman, tartışmayı kesti. Emirleri dinledi. Schliken'in güvenini
kazanmalı, karakterini incelemeliydi. Bağlantı sorununu baş hekim
düşünecekti. Kalman'm savaş malûlleri idaresinden bir haber alması
muhtemeldi. Tutuklular hakkında deliller toplaması ve mümkün
olduğu kadar Schliken'in planlarını — kimler aleyhinde kovuşturma
yapıldığını, kimlerin tutuklanacağını öğrenmesi elbette çok önemliydi.
Baş hekim vedalaşmak üzereydi.
Biliyor musun ki, Macar Millî Cephesinden gestaponun haberdar
olduğu hakkındaki duyurun çok önemli? dedi. Henüz kurulmadığı
halde, Almanlar onu öğrenmiş. Dinle beni, Kalman. Meselâ, Schli-
ken'in ajanına verdiği görevleri ben biliyorum, çünkü onun «ajan» ı
benim adamım. Schliken beni de yakalayabilir ya, henüz kendisiyle
bağlantıya girmeden önce yakalayabilir ve adamları canıma okuya-
bilirler. Ama ölsem de onu kazanmalıyız, çünkü bu, zaferin yararına
olacaktır.
Kalman sordu :
Seni tutuklamaya karar verirse? Ancak ona ateş açtığın takdirde
kurtulabileceksen?
O zaman vururum.
Gördün mü? dedi Kalman. Şani Dombai ne yapıyor?
Epey zamandan beri gördüğüm yok. Kliniğe seyrek geliyor. Bildiğim
kadarıyla askerlik yönünde

iş görüyor, o da kötü değil. —Delikanlının arkasını sıvazladı. —
Dombai'yi tutukladılar mı hemen giz- lenmeliyim. Marian'm, Maria
Agai'yi bana göndermekle işlediği büyük hatayı bir yana bırakalım,
Dombai'nin durumu çok daha başka.

Niçin?

Çünkü Maria Agai, komünistlerin çoğu gibi benden de her şeyi
gizliyor. Ne zaman ne yaptığını bilmiyorum. Dombai ile bağlantısı
olduğunu bile gizledi. Dombai'nin birkaç kez kliniğe girip çıkmış ol-
ması ise hiç de iyi olmadı, çünkü çok kişiler gördüler.

Kalman, saat üçten önce villaya döndü. Güneşin yakıcı ışınları altında
tepeye çıkana dek ter köpük içinde kaldı. Derhal Schliken'i aradı,
fakat yaveri üsteğmen Brandt, binbaşının villada olmadığını söyledi.

Odanıza gidiniz, bay binbaşı çağırır sizi, dedi.

Kalman pencereyi açtı, kolundaki sargıyı söküp attı ve rahat nefes
almağa başladı. Karyolaya uzandı, uyumağa çalıştı, fakat uyuyamıyor,
günün olayları bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Sonra, villayı
altüst etmek, gerek Şavoş'a, gerek Schliken'e nasıl çalışmak
gerektiğini göstermek geçti aklından.

Çok geçmeden Schliken kendisini çağırdı, henüz gelmişti, arabası
avludaydı.

Alışkılarına sımsıkı bağlı olan Schliken, odada dolaşıyordu.

E, olaysız mı geçti?

Olaysız geçti, binbaşım. Buyurunuz mektubu...

Schliken zarfı açtı, pencereye gitti ve okumağa başladı. Aynı zamanda
başını sallıyordu.

Fevkalâde! Siz çok yararlı bir adamsınız, Şıba. E, şehirde dolaştınız mı?

Delikanlı gülümseyerek cevap verdi :

Evet, binbaşım. Bir serüven bile yaşadım.

Hayrola, nasıl?

İzlediler beni. — Schliken hafifçe bir ısıklık çaldı. — Mukavemetçiydiler muhakkak, acemiydiler, davranışları çok saçmaydı.

Devam ediniz, benim için ilginç bir şey bu. Görünüşleri nasıldı?

Herhangi bir filmdeki sergüzeştçiler gibi. Biri kurşunî, öteki ise kahverengi şapkalıydı. Kahverengi şapkalı konuşurken köpek gibi sırtıyordu. Siyah gözlüklü bir dangalak da vardı. — Kalman, çok gayret pahasına da olsa güldü; bütün bu olan bitenleri umursamadığını göstermek için neşeli görünmeliydi. — Bir evin girişinde saklandım, ama kapıcıyı bulup yüz numarayı aramak zorunda kaldım. Oradan çıktığım vakit, benimkiler daha köşedeydiler. Lokantada durum az daha başkaydı, çünkü sadece bir kişi girdi. Fakat şapkasız ve pardesüsüz olduğu halde, hemen tanıdım onu,

Nasıl tanıdınız?

Hareketlerinden. Her beş saniyede bir çenesini çarpıtıyordu. Daha sonra bir mukavemetçi daha girdi, üzerinde memur elbisesi vardı, onun davranışı da çok saçmaydı.

Randevudan sonra izlemediler mi?

Hem de nasıl! Asıl o zaman korktum, çünkü kolumdaki sargı çok dikkati çekiyordu. Buraya geldiğimi görünce, elimden mektubu alacaklarından korktum. Peşimden geliyor, nöbetleşiyor ve bunu o denli beceriksizce yapıyorlardı ki, onları dilediğim yöne çekiyordum. «Korvin» mağazasmdaki davranış-

lan ise baştan başa gülünçtü. Herkes onlara bakıyordu. Siyah gözlüklü dangalak kattan kata koşuyordu.

Siz de mi «Korvin» deydiniz?

Elbette. Tuvalete girdim, ensemdeki paçavrayı söküp aldım, sargılı kolumu ise ceketimin altında gizledim. Biraz mağazada dönüp dolaştım ve sonra çıkıp buraya yollandım.

Schliken buruk bir gülümsemeyle konuştu :

Ustaca davranmışsınız, Şuba. Sizden memnunum.

Hayatımı bağışladığınız için elimden geleni yapmağa çalışıyorum, binbaşım. Ömrüm boyunca size minnettar kalacağım.

Schliken artık masasının arkasmdaydı, oturdu ve bir şey kaydetti. Görüldüğü gibi, Budapeşte'de çalışmanız sizin için tehlikeli olacak, dedi. Sizi Koşitse'ye nakledeceğiz. Orada ciddî bir kıpırdanma var. Ne vakit hareket etmeliyim?

Henüz bilmiyorum. Birkaç gün sonra. O zamana kadar dinleniniz.

Burada, villada mı kalmalıyım?

Başka nerede kalabilirsiniz? Budapeşte'de akrabanız yok.

Sadece sordum. Memnunlukla kalacağım, bahçede çalışmaktan hoşlanıyorum.

Yüzbaşı Tot, bazı işlerin esasını anlatacak size. Yeni görevinizi çabuk benimseyeceksiniz. Gizli çalışmaya meyilli olduğunuzu anladım.

öğrenmem gereken şeyleri seve seve öğrenirim, binbaşım.

Schliken yeniden dolaşmağa başladı.

Anladığıma göre, İlonka Horvat ile yakınlık kurabilmişsiniz.

Başlangıçtaydı o. iyi bir kadın, ama çok aptal.

Schliken güldü.

Evet. Akıllı olsaydı, burada bulunmazdı. Buna rağmen, hoşunuza gidiyor, değil mi?

Bir kadın olarak, evet... Gözü okşuyor.

Adamlarım onun için deli olacaklar, o ise nazlanıyor, bakireymiş gibi davranıyor. Ondan kurtulmalıyım. Temizlik işlerinden başka hiç bir işe yaradığı yok. Birkaç gün önce bir tutuklu kadının hücrelerine girmesini ve bağlantılarını öğrenmesini istedim. Razi olacağı yerde, bayılıp düştü. Ya bizim için çalışır, ya da toplama kampına gidersin dedim. O ise her şeyi tepiyor : ne o, ne bu...

Binbaşım, İlonka böyle görevler için elverişli değil. Ama izin verirsiniz, kendisiyle konuşurum.

Schliken güldü:

Çok kurnazsınız, dostum! Onunla bir gece geçirmek istediğinizi niçin söylemiyorsunuz? —Kalman, anlamsızca güldü. — Hareketten önceki son günlerinizden istifade ediniz. —Schliken göz kırptı. — Koşitse'de kadın zor bulunur.

Teşekkür ederim, binbaşım. Kızı ne vakit göndereceksiniz ?

Yok, onu elden kaçırmayacak, sadece nakledeceğiz. Temizlik işlerini kusursuz yapıyor. Reich'tan hizmetçi getirtmeyiz. Kendi kızlarımızdan temizlik işlerinde değil, başka işlerde yararlanmalıyız. Kalman kapıya varmıştı, Schliken haykırdı :

Bir dakika, Şuba. Aklıma bir şey geldi. Tesadüfen profesör Kaldi'nin dostlarını tanıyor musunuz?

Ne yazık ki, hayır. Kaldi beni sevmiyordu. O kadar ki, Marian'm ricası üzerine ilişkilerimizi ondan gizliyorduk. Villanın personalinden de gizleniyorduk.

Anlıyorum. Nişanlınız, babasının dostlarından söz etmedi mi?

Hiç bir zaman söz etmedi. İhtiyarın insanlardan kaçtığını anlayabildim ancak. Vaktinde bu villayı da bu nedenle satın almış. Belki îlonka bir şey bilir. Ya da Roji.

İlonka'ya soracaklarımızı sorduk artık. Hiç bir şey bilmiyormuş. Roji birkaç ad verdi. Onlardan eski Harbiye Bakanı daha ilginç. Fakat o da Kaldi hakkında bir şey söylemek istemiyor. Aklıma bir şey geldi — Schliken kâğıt keseyi çıkardı, sinirli sinirli parmaklarını sokup karıştırdı ve bir bonbon alıp ağzına attı. — Dikkat ediniz, Şuba! Yarm sabah îlonka'yı «Astoria» oteline göndereceğim, orada ondan ne derece yararlanabileceklerini görecekler. Bu gece onun yatağına girip, öğrenebildiğiniz kadarını öğreniniz. Çok ilginç birtakım şeyler gizlediği kanısındayım. Aslında onu elden kaçırmak istemeyişimizin nedeni de bu.

Kalman, elinde tırmıkla villanın arkasında çalışıyordu. Karşısında îlonka'nın ince vücudunu gördü. Kızın elinde bir sepet dolusu çamaşır vardı. Delikanlı, tırmığı duvara dayadı ve kıza doğru yürüdü.

Sana yardım edeyim, dedi.

İlonka, sepeti otların üstüne koydu, derin bir nefes aldı ve gülümsedi. Nereye götüreyim?

Kız, ağaçları gösterdi. Benekli başörtüsünün al- lıııdan bir tutam sarı saç çıkmıştı.

Yürü.

Kalman sepeti kaldırdı ve kızın arkasından yürüdü. Gözleri, incecik beline kaydı. İlonka'nın yürüyüşünde tahrik edici bir şey, bir kadın kurnazlığı seziliyordu. Kız bir ağacın altında durdu, hafifçe kızarmış olan yüzünü delikanlıya çevirdi.

Yarın sabah buradan ayrılıyorum, Pali, dedi. «Astoria» otelinde çalışacağım... Gerçekten birinci sınıf bir otel.

Kalman, biraz üzölmüş görünerek :

Beni yalnız mı bırakacaksın? dedi. Orada da rahat edemeyeceksin, İlonka. Çok güzelsin ve erkekler. ..

Fakat senin işine yaramam.

Akşam olunca yanıma gel.

Kızdan ne istediğini aslında kendi de bilmiyordu. Schliken'in emrini mi yerine getirecekti? Saçmaydı bu, İlonka'ya bir şey sormayacaktı. O halde? Ona karşı istek mi duyuyordu? Marian'ı o kadar çabuk mu unutmuştu ki, İlonka ile yatabilecek, bu kızın koynuna girip dünyadan gizlenebilecekti ?

Delikanlı, konuyu değiştirmek için :

Bu çamaşırlar kimlerin? diye sordu.

Kız önce sepete baktı, sonra izbeyi gösterdi.

Onların. Senin dostunun gömleği de burada. Boşuna arıtmağa çalıştım, kan lekeleri çıkmıyor.

Hangi dostumun?

Karısiyle birlikte gelen üsteğmenin.

Kalman dudaklarını ısırđı.

Nereden biliyorsun?

Ben yıkadım.

Bunun, üsteğmenin gömleği olduğunu nasıl bildin?

Gece binbaşıya çay götürdüğüm vakit gördüm. Kan içinde yatıyordu. Gideceğime bunun için seviniyorum. Bu korkunç sahnelerle dayanamayacağım artık. Hain olmamı, bir tutuklunun hücrelerine girmemi de istediler.

Kalman'm bütün vücudu titriyordu.

Neden bunu ancak şimdi söylüyorsun bana?

Kız başını eğdi.

Söylediğime pişman oldum. Bir düşüncesizlik yapacağından korkuyorum.

O olduğundan emin misin? Tanıdın mı onu?

Korkup bağırdım bile. Dostun ise susmam için gözleriyle bana işaret verdi. Binbaşı, onu nereden tanıdığımı sordu. Nişanlıma benzediğini söyledim. Korkudan bayılıp düşmediğimle kaldım. Sabah olur olmaz seni aradım, bulamadım. Daha sonra seni ele vermekten çekindiğim için bir şey söylememeye karar verdim. Erkekleri tanırım.

Anlayabildiğime göre, birtakım deliller koparmak için beni onun karısının hücrelerine koymak istediler.

Kalman inildeyerek konuştu :

İlonka, akşama mutlaka gel.

XIX

Alarm düdükleri çalıyor, gök çatırdıyordu, on- larsa hiç bir şey duymuyormuş gibi sarmaş dolaş olmuş öpüşüyorlardı. Kalman ayıktı, düşünceleri Şa- ni Dombai'den ayrılmıyordu. İlonka, ömrünün son

gecesini yaşıyormuş gibi ihtiraslıydı. Alarm bittikten sonra her ikisi de yorgundular. Yan yana yatıyorlardı. Kız rahat ve mutluydu, Kalman ise kendine karşı kin duyuyordu. Bu alçakça davranışından ve yalan söylemiş olmasından tiksiniyordu.

Ebediyen seninle birlikte kalmak istiyorum, dedi İlonka.

Sabah olunca beni bırakacaksın.

Kalayım mı? Kalmamı ister misin? O kadının hücreğine gireyim mi?

Senin için her şeyi yapabilirim.

Doktor Şavoş'un nerede oturduğunu biliyor musun ?

Gittiğim var.

Yarın sabah gidip onu bulabilir misin?

Niçin gitmeyeyim?

Git. Ama «Astoria» oteline gitmeden önce.

Olur. Sen istedin mi dünyanın öbür ucuna da gidebilirim.

Ama kimse bilmemeli bunu.

Bana inanmıyor musun?

Seni izlemeleri mümkündür.

Korunacağım. Çok kurnaz davranacağım.

Doktoru evinde bulamazsan, klinikte ara.

Ne söyleyeyim?

Sadece dostum üsteğmen hakkında bana anlattıklarını. Burada bulunduğunu ve işkence ettiklerini bildir. Seni benim gönderdiğimi söyle. Hepsi bu kadar.

Kalman, Ignats amcanın : «Dombai tutuklanırsa, ben de hemen gizlenmeliyim.» deyişini duyar gibi oluyordu.

Ertesi günün akşamı saat ondan az önce alarm borusu çaldı. Makineli tüfekler çatırdamağa, ağır

F. 17

257

toplar g mb rdemeye başladı. Avluda teğmen Bo- ner :
Alarm! diye bağırıyordu.

Çan da çalındı. Bina gürledi. Kalman, koşanların ayak seslerini ve haykırışmalarını duyuyordu.' Bir sigara yaktı ve umursamazlıkla avluya çıktı. Uçak motorlarının uğultusu şimdiye dek hiç bir zaman o denli güçlü değildi. Projektörlerin ışınları gökyüzünü dilim dilim kesiyor, dikkatle inceliyorlardı.

Orada kim sigara içiyor, şuba?

Kalman, Schliken'in sesini tanıdı.

Ben, binbaşım.

Korkmuyor musunuz?

Alıştım artık.

İngiliz - Amerikan ağır bombardıman uçakları. Yüzlerce makine. İtalya'dan kalkıyor, Rusya'ya iniyorlar. Savaş size de erdi, şuba. Sigarayı söndürünüz.

Kalman, sigarasını söndürdü.

Yukarı çıkıp, pencereleri açınız.

Kalman, meşe tahtasından yapılmış merdivenden hızla yukarı ıktı. Boş odaları dolaştı, pencereleri açtı. Marian'm odasında durakladı. Tanıdığı mobilyalara bir göz gezdirdi, terasa ıktı. Bombardıman uçakları tam tepenin üstünden geçiyorlardı. Bomba sesi de duydu ve kısa bir süre sonra patlayan bombaların gümbürtüsü yakın tepelerde yankılandı. Kalman, terasın demir korkuluğuna tutunmuş hareketsiz duruyor ve tepenin altındaki şehre bakıyordu. Başını kaldırdı ve yükseklerde uçan, projektörler tarafından aydınlatılan uçakları gördü. Gümüş renkli balıkları andırıyorlardı. şehrin güney semtle

rinde artık büyük yangınlar vardı, ufuk kıpkızıl olmuştu.

Koridora çıktı. Schliken kapıda duruyor ve dürbünle gökyüzünü seyrediyordu.

Odama gidiniz, dedi. Hemen geleceğim. Perdeler kapalı, lâmbayı yakabilirsiniz.

Kalman holden geçti. Kütüphaneye girdi, kapıyı kapadı ve elektriği yaktı. Masanın üstünde yayı- lı kâğıtlar vardı. Kalman, kapının arkasında hareketsiz kaldı. Bir yerden gözetilmekte olduğunu seziyordu.

Schliken, odaya girerken kendi kendine konuştu :

Şeytan bile anlayamaz bunu. Nerede bizim gece jetlerimiz? —

Delikanlı ona cevap vermedi, Schliken hoşnutsuzlukla devam etti : —

On bin metre yüksekte uçuyorlar, bizse onları otomatik silâhlarla karşılıyoruz. Oturunuz ve rahat olunuz. Kurt! Kurt!

Kalman, uzun boylu şoförün nereden çıktığını anlayamadı. Belki de kütüphanede uyuyordu da onu görmemişti.

Schliken buyruklarını sıraladı :

Konyak, bardak, soda...

Bir sigara yaktı ve Kalman'a dönerek gülümsedi.

Kurt bir şişe konyak ve birkaç bardak getirip masaya koydu.

Bardakları doldurduktan sonra kapının arkasına çekildi ve bir sandalyeye oturdu.

Birkaç dakika sonra Tot içeriye girdi. Schliken kadar neşeli değildi.

Geliniz, geliniz, azizim Josef, oturunuz. Şuraya, benim yanıma.

Konyak, bonbon?

Konyak, binbaşım.

Bravo, Josef. —Sehliken bardağını kaldırdı. — Şerefe! — İçtiler. — Program değişti, Şuba. Şefle konuştum. Sizi Koşitse'ye göndermeyeceğiz, Budapeşte'de kalacaksınız. Şimdi tam bunun için her ikinizle de konuşmak istiyorum.

Binbaşı Kalman'a döndü.

Doktor Şavoş'u tanıyorsunuz, değil mi?

Beni o tedavi etti, dedi Kalman.

Böyle bir soru beklemiyordu, oysa bu sorunun sorulacağını her zaman tahmin etmeliydi.

O hayırlı adam hakkındaki kanaatiniz nedir?

Kalman, başını kaldırıp binbaşıya baktı.

Hakkında kanaat sahibi olacak kadar tanımıyorum kendisini. Hastalar seviyorlardı. —Şani Dombai'den işkenceyle ifade almayı başarmış olabileceklerini düşündü. Sonra, Iloika'yı anımsadı. Belki de onun başına kötü bir hal gelmiş olabilirdi.

Sehliken devam etti :

Acayip bir adam. Kalman Borşi adında subay adayı bir yeğeni var. Geçen yıl sonbaharda Şa- voş, yeğeninin ordudan kaçmak istediğine dair tabur komutanına yazılı bir rapor verdi.

Kalman, kayıtsızlıkla sordu :

Kim?

Nasıl kim?

Delikanlı yeniden sordu :

Kim kaçmak istemiş?

Subay adayı?

Anlıyorum. Kaçmış mı?

Hem de nasıl. Fakat yalnız değil. Tehlikeli bir komünist de onunla birlikte kaçmış...

Tot, komünistin adını binbaşının unutmuş olacağını sanarak tamamladı :

Şandor Dombai adında biri.

Josef, Josef... — Schliken işaret parmağını kaldırdı ve yüzbaşmayı dostça tehdit etti. — Ancak sorduğum zaman cevap veriniz.

Özür dilerim, binbaşım.

Dombai, dedi binbaş. Assubay, jünker.

Kalman, her şeye rağmen sakin olmak gerektiğini düşünerek, bir sigara yaktı.

Yakaladılar mı onları?

önce Şavoş üzerinde duralım, dedi Schliken. Bu kez biraz fazlaca konuşacağım, ama iyi çalışabilmeniz için olayın tarihçesini öğrenmeniz gerekli. Anlamadığınız bir şey olursa, usulca sorunuz. İşte böyle, Şavoş... —Sustu, sanki düşüncelerini toparlamağa çalışıyordu.

— Ha, evet. Şavoş'a ve onunla ilgili olaylara nasıl erdiğimi söyledim size artık. Bu, önemlidir. Birkaç hafta önce, yani dört mart günü komünistlerin öldürdükleri dostum Helmetsi'yi size anlattım sanıyorum. Ertesi gün, yani beş mart günü Atina'ya gitmeliydik. Helmetsi'nin ölümü beni epey sarstı, çünkü o benim en yararlı bir yardım- cımdı. Gizli servisimizin kadrosunda yüzbaş rütbesiyle kayıtlıydı. Savaştan önce, İngiliz siyasal istihbarat şubesine girmeyi başardı. Büyük ve değeri hesapsız bir iş bitirdi. Onu, Macar karşı istihbarat şubesine de soktum ve benim ricam üzerine eski dostum baş müfettiş Oskar Şalgo'nun emrine verildi. Helmetsi'nin öldürölmesi sonucunda hiç bir iz bulamadık. Cinayet polisi de her santimetre kareyi incelediği halde bir ipucu elde edemedi. İlk soruyu kendime sordum : «Helmetsi'nin öldürölmesi kimin yararınadır?»

Belki de bir aşk macerasıdır, dedi Kalman.

Kadınlarla işi yoktu onun. Hiç bir iz bulunmamasından, cinayetin dikkatle hazırlanmış olduğı

sonucuna vardım. Masanın üstünde rakı bardaklarının bulunması ve Helmetsi'nin elinde de bardak olması, katillerin onu iyi tanıdıklarını, belki de dostları veya hiç değilse onun kendileriyle rakı masasına oturabileceği kimseler olduklarını gösteriyor. Katiller, büyük bir kurnazlıkla kapıcıyı evden uzak- laştırmış; kendilerini karşı istihbarat şubesinin adamları olarak göstermişler. Sonra Helmetsi'nin dairesine gitmişler. Helmetsi kapıyı açtığına göre, onları iyi tanıyormuş demek. Enikonu oturup konuşmuşlar, içmişler ve sonunda onu öldürmüşler. Kin ve nefretle.

Niçin öyle sanıyorsunuz?

Çünkü beş el ateş etmişler. Silâh seslerinin duyulabileceğini bile düşünmemişler. Oysa daha ilk mermi, Helmetsi'yi öldürmeye yetmiş. Dostum Şal- go ile düşünürken, pelmetsi'yi bizim adamımız olduğunu öğrenenlerin öldürdükleri sonucuna vardık. Evden bir şey kaybolmamıştı. İngiliz gizli servisinin adamlarından kuşkulandım. Şalgo ise komünistlerden kuşkulanıyordu. —Yeniden sigara yaktı. Ki- birli davranışı belirsiz bir korku uyandırıyor. — Şalgo'nun ortaya koyduğu birkaç delil, kuşkumu artırdı. Bir gün önce Helmetsi, Bavyeralı olduğunu varsaydığımız ve İngilizlerin adamı olan Campbell adında bir genç adamla karşılaşmıştı. Helmetsi ile birlikte siyasi istihbarat şubesi kurslarını bitirmişler.

Kalman söze karıştı :

Campbell, Alman adı değil. Bavyeralı olduğunu söylediniz.

Elbette değil. Meçhul kişi bu ad altında İngiliz casus okulunu bitirmiş.

Ne yazık ki, Helmetsi onun gerçek adını öğrenememiş. Bu Campbell,

ilelmetsi'yi tuzağa düşürmüş ve onun bizim adamımız olduğunu anlamış. Bana kalırsa, Helmeti, Campbell tarafından öldürüldü. Fakat bu tahminlerimi açığa vurmam, çünkü aynı bu zaman içinde dostum Şalgo da kuşkulandırıcı hareketlerde bulundu. Kuşkularım sonradan gerçek oldu. Dostum hain çıktı, fakat onu bir yana bırakalım şimdi. Berlin'e gitmeliydim, işgal hazırlığı yapıyorduk. Oraya hareket etmeden önce Şalgo ile, yapılacak işleri konuştuk. Şalgo, Helmeti'nin tarifi üzerine, Harry Campbell adının polisin arama bültenine konulmasını rica etti. Ayın on ikisinde Budapeşte'ye döndüm. Şalgo, hiç bir iş başaramadığını söyledi. O arada, Campbell adının arama bülteninde yer aldığını öğrendik. Doktor Şavoş'un yeğeni Kalman Borşi'- nin annesi Elisabeth Campbell'in İngiltere'de yaşadığını ve Şavoş'un karısının da Campbell sülâlesinden olduğunu tespit ettik. Delillere sevindim. Hemen, hipotezimi kurdum. Anladım ki, Campbell dedikleri, Kalman Borşi'nin ta kendisi, Helmeti'nin öldürülmesi olayına karışan asker üniformalı kişi ise Şan- dor Dombai adındaki öbür asker kaçağı. Ama bunun ispatlanması gerekiyordu. On sekiz mart akşamı Marian Kaldi'nin kaçmasına yardım etmek istediği için Şalgo'yu tutuklamak zorunda kaldık.

Bunu anlamıyorum. Ona niçin yardım etsin?

Evet, Şuba. — Schliken güldü. — Bunu anlayamayan yalnız siz değilsiniz. Şalgo, komünistleri yakalama uzmanıydı. Onun kanısınca, profesör Kaldi komünist hareketin önderlerinden biriydi. Bunun için profesörü izliyordu. Ne yazık ki, onun bu izlemesi hiç bir sonuç vermedi. Aynı zamanda Şalgo, M'ışkolts komünistlerini ustalıkla açıkladı. Bu davaya ilişkin raporda, Sincap takma adlı bir kız

dan söz ediliyor. Sincap, Hatvan'da Mişkolts - Budapeşte trenine binmiş, Buşa ile karşılaşmış, ondan silâhla dolu bavulu almış ve kaybolmuş. Bizde de Sincap adı, Komünist Merkez Komitesinin kuryesi olarak kayıtlı. Onun aracılığıyla Mişkolts grubu, merkezle bağlantısını sürdürüyordu. Sincap, silâhla birlikte kayboldu. Şalgo, ajanından olağanüstü bir rapor getirdi. O raporda, bir önceki gün Marian Kal- di'nin elinde büyük bir bavulla eve döndüğü belirtiliyordu. Ertesi gün ağır bavulun villadan kaybolduğu öğrenildi. Aynı gün adamlarımın elinden sıyrılıp kaçan doktor Maria Agai, Sincap'ı aramış. Sin- cap'm Marian Kaldi olduğu belli. Şalgo, kızı ve Maria Agai'yi bizzat tutuklamakta ısrar ediyordu. Razi olur göründüm. Fakat artık ona inanmıyordum, adları geçen kişileri tutuklamak üzere teğmen Mol- ke'nin emrinde adamlarımı villaya gönderdim. Şalgo'yu da tutuklamalarını istedim. Sonrasını bilirsiniz. Şalgo, zavallı Molke'yi vurdu ve kızla birlikte kaçmayı denedi. Şalgo'nun notlarım, daha doğrusu en önemlilerini yakmış olduğu için notlarının kalmalarını gözden geçirdim, sonra mozaîği düzenlemeye koyuldum. Şalgo'nun ajanının raporlarını da buldum. İşte böyle, ipotezimin bir kutbu cinayetin Kalman Borşı ile Şandor Dombai tarafından işlendiğini, öbür kutbundaki raporlar ise Kalman Borşı ile Pal Şuba'nın aynı kişi olduğunu gösteriyordu.

Kalman, bayılıp düşüverecek gibi oldu. Gülüm- seyelemek için çok gayret sarfetti.

Acaba? dedi.

Tam böyle. İpotezimin dayandığı gerçek şudur : Şalgo'nun ajanı, savaş malûlü jünker assubay Pal Şuba'nın bahçıvan olarak villaya geldiğini bil-

ıllırmış. şuba, Kalman Borşi'nin ordudan kaçtığı gün İmi' alınmış. Onu şavoş işe yerleştirmiş.

Bu, gerçekten mantıksal.

Elbette. Ajanın bir başka raporuna göre, 4 mart günü öğleden evvel karısıyle birlikte bir  steğmen, Pal şuba'yı aramış. Konuklar, beş mart sabahı şafak vakti kalkıp gitmişler. Cinayetin tam o zaman işlenmiş olduğunu unutmayınız. Demek ki bu hipotez ispatlanmalıydı. şavoş'u tahkik ettim. Onun hakkında en iyi şeyler işittim. Güvenilir bir Macar. şavoş, yalnız size değil, klinikte iyileşen askerlerin liemen hemen hepsine iş bulmuş.

Kalman, biraz sakinleşir gibi oldu :

Bunu ben de ispatlayabilirim.

Askerî mahkemede Kalman Borşi ve şandor Dombai davasının dosyalarını istedim. Yeniden ba- başarısızlığa uğradım. Dosyalarda, baş hekim şavoş tarafından mahkemeye verilmiş üç renkli kart buldum. Her üçü de Kalman Borşi tarafından gönderilmişti, ama üzerlerinde şandor Dombai'nin de imzası vardı. Kartların biri İstanbul'dan öbür ikisi Kahire'dendi. Sonuncusu 2 mart tarihini taşıyordu. Grafologlar bunların sahte olmadıklarını ispatladılar. Pullar ve mühürler gerçekti. Görüyor musunuz, şuba, siz böylece zan altına düştünüz.

Tüylerim diken diken oluyor, binbaşım. Villada ajanınız vardı, öyle mi? şalgo'nun ajanı.

Anlıyorum. Akıl ermeyecek kadar ilginç bu iş.

Ondan sonra size «büyüteç» le baktım. Kal- di'nin kızıyle seviştiğinizi gizlemeniz hiç hoşuma gitmedi. Bunun izah tarzı pek çok olabilirdi, başarı-

sizlik ve umutsuzluklara rağmen, katili yakalamayı başardım.

Kalman hayretle sordu :

Yakaladınız mı?

Yakaladık, sayın Şuba.

Kalman gülümseyerek konuştu :

Gerçekten ilginç, tıpkı bir polis romanında olduğu gibi. E, kim öldürmüş Helmet'si'yi?

Siz, Kalman Borşı.

Bir saniye sessizlik oldu, sonra Kalman yüksek sesle gülmeğe başladı. Kusura bakmayınız, binbaşım. Mizah duygunuz, adamı şaşırtacak kadar güçlü.

Mizah, yaşamın tuzu biberidir, azizim. Aklıma geldi, bir bonbon arzu eder miydiniz?

Lütfen.

Suçunuzu itiraf etmeyeceğinizi biliyordum. — Schliken, elindeki şekerleme kesesini delikanlıya uzattı. Kalman, bir tane aldı. — Ciddî hasımlarıma karşı her zaman iyi hazırlanmayı prensip edindim.

Fakat binbaşım, benim Kalman Borşı olduğumu ve Helmet'si'yi öldürdüğümü nasıl düşünebiliyorsunuz ?

Düşünmüyor, biliyorum. Sizi sorguya çektiğim sıralarda üsteğmeni ve karısını bir kez bile anmamış olmam dikkatinizi çekmedi mi?

Ben size memnurlukla cevap verebilirdim.

Vakti gelecek. Bana ifade vermek istediğiniz anı hatırlıyor musunuz?

Hatırlıyorum. O zaman radyonun Mozart'tan bir melodi çaldığını da unutmadım.

O bir plaktı. Dinlemek ister misiniz?

Memnuniyetle.

Schliken küçük masanın başına gitti ve pikabı

çalıştırdı. Birkaç dakika sonra hazin bir melodi odayı doldurdu. Kalman, binbaşının gülümseyen yüzüne bakıyordu. Sonra birdenbire sessizlik oldu, sadece radyonun tekdüze uğultusu duyuluyordu ve delikanlı bunun bir pikap değil de başka bir şey olduğunu anlamakta gecikmedi. Ansızın Marian'm ağrılı sesini duydu. Kızın «Kalman...» deyişi gayet açıktı.

Delikanlı gözlerini yumdu ve oturduğu koltuğun bir kolunu var kuvvetle bastırdı. Haykırmak geliyordu içinden. Schliken, Kalman'm buruk yüzüne bakıyor ve gülümsüyordu.

Marian'm fısıltısını hepsi dinliyordu :

«Kalman... Savaş bitince bütün gün sabahtan akşama dek şehirde dolaşacağımızı umuyordum...»

Binbaşı, cihazı kapattı.

İlk anda bu kadarı yeter, dedi ve Kalman'a yaklaştı.

Kalman, gözlerini açtı. nce Tot'a, sonra Schli- ken'e baktı. Artık yaşamı için savaşmalıydı.

Fısıldar gibi konuştu :

Zavallı Marian... Bu, gaddarca bir şakaydı, binbaşım. Hem sizin için çalışmamı istiyor, hem de bana böyle şakalar yapıyorsunuz.

Ne dediniz? şaka mı? Söyleyiniz bana, Pal şıba iken nasıl oldu da Kalman oluverdiniz? Niçin yalan söylediniz, niçin bizi aldatmak istediniz?

Kalman, binbaşıya ciddiyle baktı.

Anlıyorum. Binbaşım, bu banta dayanarak benim Kalman Borşi olduğumu tahmin ediyorsunuz. Fakat size silâhın nerede saklı olduğunu söyledim ve iki ad verdim.

Binbaşı, başını çevirdi.

Ancak, Rezg ile Kubiş, Çekoslovakya'ya kaçmışlar.

Lütfen, Pal Şuba olmadığımı ispatlayınız. Annemle, silâh arkadaşlarımla ve klinik personeliyle yüzleştiriniz beni. Kalman adı?

Lütfen, adres kartıma veya savaş malûlü belgeme bakınız. Onlara niçin bakayım?

Babamın adı Kalman idi. Babamı çok severdim. Ailemde bana Kalman diye hitap ediyorlardı. Marian ile nişanlandıktan sonra, bana Kalman diye hitap etmesini kendisinden özellikle rica ettim. Bay binbaşı, şimdiye dek verdiğiniz bütün görevleri namusumla yerine getirdim. Benden daha fazla istediğiniz nedir?

Kendinizi ustaca savunuyorsunuz, delikanlı. — Schliken, Tot'a baktı. Yüzbaşı sadece omuzlarım oynattı. — Bantı ilk kez dinlediğim vakit, ben de sizden kuşkulanamıyordum.

Kalman onun sözünü kesti.

Bay binbaşı, villada kendi ajanınız varmış. Yanılmıyorsam, cinayetin işlendiği gece Marian ile birlikte olduğumu size o bildirmiş. Bu, doğru değil. 4 mart gecesini ben, İlonka Horvat'm yanında geçirdim. Rica ederim, binbaşım, beni onunla yüzleştiriniz.

Bu, yeni bir şey. Gerçekten yoklanmaya değer. Kaydediniz, yüzbaşı. Size gelince ise delikanlı, sinirleriniz ip gibi sağlam. İpotezimde pek çok tezat olduğunu kendim de görüyorum. Elbette çoktandır bunun farkındayım. Ne yaptım, biliyor musunuz? Dramaturgların yaptıkları şeyi. Üçüncü perdeden başladım. Şöyle oldu : Sizin Kalman Borşi olduğunuz hakkındaki görüşümü bir yana koydum ve kendi kendime sordum : «Dostu Şandor Dombai'nin tu-

(.aklandığını öğrenirse, Kalman Borşı ne yapabilir?» Mutlaka, Dombai'nin tutuklanması kendisi için tehlike teşkil eden adama haber gönderir. Siz, Dombai'nin burada olduğunu öğrendiniz. Ve ne yaptınız? — Kalman susuyordu. — Geçen yüzyılda Danimarkalı bir bilgin, sesleri kaydeden bir aygıt yaptı. Biz artık birkaç yıldan beri o aygıtı kullanıyoruz. Bunu bilhassa ben kullanırım, çünkü tekniği taparcasına severim. Herhangi bir yere duyarlı bir mikrofon koyar ve elektromagnet aracılığıyla bir çelik banta konuşmayı kaydederiz. İlonka ile birlikte geçirdiğiniz geceyi size hatırlatmamı ister misiniz? Çok şükür, doktor Şavoş adını anlaşılır bir biçimde söylediniz. Ağır bir sessizlik çöktü. Kalman, birkaç saniyede durumu tahlil etti. Umutsuzdu. Ne yapsa faydasızdı. Şavoş'u bari ele geçiremeyeceklerini düşünüyor ve ancak bu düşüncesiyle avunuyordu.

Kazandınız, dedi.

Akıllıca söylediğiniz ilk anlamlı söz. Gerçekler önünde diz çökeceğinizi biliyordum.

Kalman omuzlarını kaldırdı.

Öyle, bay binbaşı. — Bir sigara yaktı. — • Dombai'yi ne zaman tutukladınız?

Ne yazık ki, henüz yakalayamadık, ama sizin yardımınızla pek yakında bunu başaracağımızı umuyoruz.

Kalman gülmeğe başladı.

Niçin gülüyorsunuz?

Dombai'yi yakalayamadığınıza seviniyorum.

Zaman meselesi. Fakat şimdi size bir şey sormak isterim. Fekete'nin söylediği o şeyi bize niçin bildirdiniz? Viola'yı niçin ele verdiniz?

Fekete'nin sizin provokatörünüz olduğunu

anladım. Çok beşliydi, altı haftalık tutukluya hiç benzemiyordu. Yıllardan beri işsizmiş, ama ağzı bir kuyumcu dükkânının vitrinini andırıyor. Dişlerinin arasında altın olmayanlar pek az. Birkaç saatlik bir tanışıklıktan sonra sır verecek komünist yoktur. Mesele bundan ibaret, binbaşım. Şimdi ise emrediniz kurşuna dizzinler beni, çünkü bundan fazlasını asla söylemeyeceğim.

— Bakacağız. Siz komünist değilsiniz. Yani mutaassıp değil, zeki bir adamsınız. Zekâyâ her zaman inanırım.

Baş hekim Şavoş, odasında Dombai ile konuşurken, alarm zilinin işaret lâmbası yandı. Doktor cesaretini yitirmedi, -masadaki tablada bir düğmeye bastı, Vili'nin birkaç saniye içinde Maria Agai'yi sığmağa götüreceğini, olaylar gerektirdiği takdirde ise yeni bir işaret üzerine onu gizli kapıdan konspi- rasyon odasına göndereceğini biliyordu, ilk anda korkulacak bir şey yoktu. Şüpheli ziyaretçi doktorun yanma gelinceye kadar daha beş dakika geçecekti. Doktor kalktı.

Şandor, dedi. Öbür odaya gidiniz. Tehlike anında sığmağa koşunuz, yolu biliyorsunuz. «B» salonunda Agai'yi ve benim bir yardımcımı göreceksiniz. O sizi bir eve götürecektir.

Ya siz ne olacaksınız?

Dombai sivildi, şimdi bıyığım kısaltmış, moda göre daracık bırakmıştı.

Ben kendi başımın çaresine bakarım.

Doktor Şavoş, Dombai'yi öbür odaya geçirdikten sonra, sırtındaki iş elbisesini çıkardı, ceketini giydi ve tabancasını doldurdu.

Yaşlı ve siyah saçlı sekreter hanım kapıyı aç- tı, Ilonka Horvat'm kendisiyle görüşmek istediğini 1*1 lı lırdı. Şavoş, kızın içeriye girmesi için başıyla işa- n lı verdi. Ilonka girdi, ingiliz modasına göre biçilmiş koyu kurşunî bir takım elbise ve beyaz bluz giymişti.

Doktor onu dostça karşıladı.

Ne var, ne yok, küçük hanım? diye sordu ve ıııııı daha yüksek sesle konuşturmak için pencereye tloğru gitti.

Ilonka, kendisini Pal Şuba'nın isteği üzerine aradığını sıkılarak söyledi.

4 mart gecesi karısıyla birlikte villada Pal'in konuğu olan bay üsteğmeni Almanların yakalamış olduklarını ve artık günlerden beri işkence ettiklerini bildirdi.

Benim ne ilgim varmış bununla? diye sordu baş hekim ve pencereden dışarıya rahatlıkla baktı. — O üsteğmen de kimmiş?

Pal'in dostu.

Ama adı ne?

Adını bilmiyorum, Pal onu söylemedi bana.

Şuba'ya söyleyiniz, benimle eğlenmesin. Eğer deliyse, sanatoryuma gitsin. Siz nasılsınız? — Kız bmuylarmı kaldırdı. — Bay profesör hakkında ne biliyorsunuz ?

Hiç bir şey bilmiyorum. Almanlar onu arıyorlar.

Villada mı çalışıyorsunuz?

Çalışıyordum. Şimdi «Astoria» otele gidiyorum. O korkunç sahnelere dayanamıyorum artık. Bay üsteğmene de nasıl işkence ettiklerini gördüm.

Acaba? Şaka ediyorsunuz gibime geliyor, Ilonka, Almanlar kimseye işkence etmezler.

inanınız bana, kendi gözümle gördüm.

İnanmıyorum. Üsteğmene işkence ettiklerini Şuba'ya siz mi söylediniz?

Evet, ben.

Teşekkür ederim, İlonka. —Pencereden dışarıya baktı. Tam o an kliniğin kapısı önünde bir Alman saniter arabası durdu. Arabadan bir subay indi ve kapıyı açması için kapıcıya işaret verdi.

Şavoş, yazı masasına yaklaştı, işaret lâmbası yanıyordu artık. İlonka'ya döndü :

Ziyaretinize teşekkür ederim. Güle güle. Tekrar görüşeceğimizi umarım. —Kızla elleşti, onu kapıya kadar geçirdi, sonra kapıyı kapadı ve alarm ziline bastı. Sekreter hanımı çağırdı...

Acele ediniz...

Çirkin sekreter hanım, her şeyi anladı ve çabucak çıktı. Şavoş ise telefonu kaldırdı. Vakti vardı, ikinci işaret gelmemişti henüz. Birkaç saniye sonra yardımcısı seslendi. Baş hekim kısa konuştu:

Deneş. Vedalaşıyorum. Kaçmalıyım. Hastaları koru. Onlara, bildiğini söyle.

Anlıyorum, İgnats. Güle güle. Anabella'y] öperim, imkân bulunca haber ver.

Hoşça kal, Deneş.

Almacı yerine koydu. Acele kapıya yürüdü. Oda artık boştu. Her iki kapısını da sımsıkı kapattı. Koridora çıktı. Orada izbeye giden eğri bir merdiven vardı...

XX

Kalman, tanyeri ağarmcaya kadar Şalgo ile konuştu. Şalgo, delikanlıyı hemen tanımış :

Siz Pal Şuba'sımsız, değil mi? diye sormuştu.

Kalman, saman döşeli yerde oturuyor ve şişman adama hayretle bakıyordu.

Niçin ilgileniyorsunuz? Adım şu yada buymuş, hep bir değil mi? Bence hep bir. Ben Oskar Şalgo'yum. Bu ad size yabancı gelmez sanırım. Siz Pal Şuba değilseniz, Kalman Borşi'siniz. —Kalman'a biraz daha yakın oturdu ve sordu : — ıslık çalabilir misiniz?

Evet. — Kalman, Şalgo'nun aklını oynatmış olduğuna hükmetti. Biraz daha yaklaşp ıslık çalınız. Öyle olunca bizi dinleyemezler. — Kalman hafif bir ıslık tutturdu. Şalgo ağzına bir mendil koydu ve fısıldadı : •— Nasıl yakaladılar sizi?

Benim Kalman Borşi olduğumu ne zamandan beri biliyorsunuz? Çoktan kuşkulanıyordum, fakat ancak tutuklanacağıma yakın kesinlikle anladım. Marian ile ilişkilerinizi öğrenince, sizden kuşkulanmağa başladım. Marian'm «Vam» sokağındaki evinden Helmeti komedyasını seyretmişsiniz. Aslında daha amcanızla konuştuğum an sizi keşfetmiş bulunuyordum. Yalnız bir şeye, kartpostal oyununu nasıl oynadığınıza akıl erdiremedim. Velez ki bu, pek o kadar güç bir iş değil.

Kaldi'nin villasındaki ajanınız kimdi?

İlonka Horvat...

Uzun süre sustular. Hâlâ kuşkulanen Kalman:

Şakayı bırakınız! dedi. Bu, olamaz... O beni seviyordu... Hayır, hayır... Yürekten seven bir kişiydi o.

Sizi yürekten sevmiş olabilir, ama korkudan

F. 18

273

ele vermiştir. Mutlaka Schliken ona, size işkence etmeyecekleri için söz vermiştir. İlonka, tiyatro okulunda okuyordu. On sekiz yaşındayken ünlü bir politikacının sevgilisi oldu ve ondan birtakım değerli süs eşyaları çaldı. Gürültüsüzce tutuklandı. Skandali önlemek gerekliydi. Kızı gördüm, kendisiyle konuştum, dosyasını gözden geçirdim. Ona bir öneride bulundum : Ya iki yıl bizim yanımızda çalışmalı ya da üç yıl hapiste yatmalıydı. Ondan sonra tekrar okuluna devam edebileceğini ve bunun için gerekli olan her şeyi yapacağımı söyledim. Ne yapabiliirdi? Kabul etti. İyi çalışıyordu, ancak siz onu şaşırttınız.

Delikanlı merakla sordu :

Niçin bana her şeyi açıklıyorsunuz?

Cesetler kendi aralarında her şeyi açık konuşurlar. Biz artık birer cesetiz.

Kalman, adamın yumuşak yüzüne, ağır kirpiklerine ve dazlak kafasına dalgınlıkla bakıyordu.

Eninde sonunda niçin buradasınız? Komünistlerin eline geçerseniz, sizi paramparça ederler.

Buna vakitleri olmayacak. Kimi zaman kendinize karşı, her şeye karşı kin duyduğunuz olmamış mıdır? Elbette siz henüz çok gençsiniz. Ben yoruldum. Komünist olduğumdan değil... Ama nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum, hiç bir zaman kimseye işkence etmedim, ben kuramların adamıydım...

Siz onları mantığınızla yakalıyor, ajanlar ise dayakla öldürüyorlardı.

Kim daha suçlu?

Mahkeme oyunu oynamak için henüz pek erken değil mi? Kendimi savunacağımı sanıyorsanız, aldanıyorsunuz. Hatta yasalara sınımsız bağlı kaldığımı da söylemeyeceğim. Eğer bir tesadüf sonucu sağ kalırsam, o zaman şunu söyleyebilirim : Gerçek

ten ben çok komünist tutuklattım, fakat Almanlar ülkeyi işgal ettikleri zaman onlarla işbirliği yapmayı reddettim. Dahası var : Kaçmaları için birkaç komünisti vaktinde haberdar ettim. Profesör Kaldi onlardan biri. Notlarımı yaktım...

Kalman düşündü.

O günleri görmeyeceksiniz. Ben sizden davacı olmayacağım, siz de sanık olmayacaksınız. Her ikimizi de asacaklar.

Şalgo tuhaf tuhaf güldü.

Bundan önce bizi bir dayaktan geçirecekler. Siz, Schliken'i tanımazsınız.

Eline ayağına çabuk adam.

Aptallık ettik. Siz de, ben de. Sizin mutsuzluğunuz, kadın gibi zarif olmayışınızdan ileri geliyor.

Niçin?

Schliken'in homoseksüalist olduğunu farket- mediniz mi? Helmetsi'yi kaybedişine o kadar çok üzülmesinin nedeni budur.

Kalman, şişman adama şaşkınlıkla bakıyordu.

Saçmadır bu. Hiç sezilmiyor.

Gizliyor. Öğrenirlerse kurşuna dizecekler.

Kalman, Şavoş'tan işittiği şeyi düşündü. Bunun için Şavoş, Schliken hususunda planlar kuruyormuş. Mehrer'e göre, Schliken'in de bir zaafı varmış...

Delikanlı devam etti :

Size yazık oldu.

Neden yazık olsun?

Nazilere karşı pek âlâ savaşabilirdiniz.

Savaşabilirdim. Karar veren herkes bunu yapabilir. Uyuyalım. Ya da daha konuşmak mı istersiniz? Sizinle konuşmayı uzatmaktan memnurluk duyabilirim.

Ne diyorsunuz, ne zaman haklayacaklar bizi?

Schliken bizim üzerimizdeki egemenliğine tam anlamıyla doyduğu zaman.

Dışarıdan kesik kesik gelen konuşmalar, hücredeki sessizliği bozdu.

Merdivenden izbeye doğru giden ayak sesleri duydular. Kalman,

Şalgo'ya kıpırdamamasını işaret etti. Fısıltıyla konuştu :

Nöbetçiler değişiyor. Şimdi yeni nöbetçi getiriyorlar... Şimdi eski nöbetçi merdivenden yukarı çıkıyor, yeni nöbetçi ise hücreleri dolaşacak. İşitiyor musunuz? Yaklaşıyor.

Hiç bir şey işitmiyorum.

O halde sağırsınız. Dikkat ediniz ve inlemeyiniz. Şimdi bizim kapıya

yaklaştı. —Kalman, nöbetçinin kapıdaki deliğin kapağını dikkatle

açışını ve içeriye bakışını farketti. Nöbetçi geçip gitti. Kalman

fısıldamağa devam etti : — Kapıyı kapattığını duydunuz mu? Ötekiler

avluya çıkıyorlar... —Ansızın Şalgo'ya baktı ve heyecandan yüzü

buruldu. — Kalkınız, çabuk olunuz! Kendinize güvenebiliyor musunuz

?

Ne yapmak istiyorsunuz?

Kendinize güveniyor musunuz, güvenmiyor musunuz ? — Şalgo,

delikanlının heyecanlı yüzüne afal afal baktı. — Yirmi dakamız var.

Ya planım gerçekleşir, ya her şey bir anda biter, ama hiç olmazsa

işkencelerden kurtulmuş oluruz. Villayı, parkı avucumun içi gibi

bilirim. Benimle geliyor musunuz?

Şişman adam omuzlarını kaldırdı.

Ne yapayım?

Kalman, kapıya gitti. Betonun üstüne sırtüstü yattı, ayaklarını kapıya dayadı.

Şimdi yanıma diz çöküp beni boğmağa başlayınız. Bağıracağım, sizse bana acımadan vurunuz. Bekçi kapıyı açtığı an bir kenara çekiliniz, asker yere düşünce ise hemen otomatını alınız.

Şalgo, Kalman'ın yanma diz çöktü, onu boğmağa ve orasına burasına vurmağa başladı. Kalman ise hırıltılı bir ses çıkarıyor, bağırabildiği kadar bağırıyordu. İki ya da üç kez ayaklarıyla kapıya vurdu. Bekçinin hücreye doğru koştuğunu duydular. Bekçi önce delikten baktı, sonra hızla kapıyı açtı.

Elinde otomatı ateşe hazır bir vaziyette :

Duvara dayan! diye bağırdı.

Şalgo soluk soluğa kalktı ve güçlükle nefes alarak, durumu anlatmak ister gibi bir tavır takındı. Bekçi bağırdı :

Sus! Domuz herif!

Bir adım daha atarak, yüzünü buruşturmuş inlemekte olan delikanlıya baktı.

Kalkınız!

Kalman, şimşek hızıyla bekçinin üzerine çullandı. SS eri, başını duvara çarparak, kökünden kesilmiş bir ağaç gibi devrildi. Bu kez Şalgo onun üzerine atıldı.

Bekçiyi bağladılar, ağzını tıkadılar.

Kalman fısıltıyla emretti :

Ayakkabılarınızı çıkarıp elinize alınız!

Birkaç saniye sonra koridordaydılar. Duvara sürünerek, acele yukarı çıktılar. Köşede durdular. Kalman, hava deliğinden baktı. Bodrum katındaki koridor karanlıktı. Şalgo'ya işaret verdi ve yürüdüler.

Pencereye tırmandı ve dışarı çıktı. Baş müfettişin o denli yumuşak bir adam olmadığını şimdi farket- ti. Şalgo, bir saniyede pencerenin pervazına sarıldı, dikkatle ayaklarını kaldırdı ve Kalman'ın yardımını-

le yere indi. Ezici bir sessizlik hüküm sürüyordu. Delikanlı elini kaldırdı ve ayaklarının uçlarına basarak odasına girdi. Arkasında Şalgo'nun soluğunu duyuyordu.

Kapıyı kapadı, tabancasını sakladığı yerden çıkardı ve müfettişe verdi. Sonra pencereyi açtı. İnce bir mayıs yağmuru yağıyordu.

Birkaç dakika sonra artık avludaki kömür yığınının arkasında yüzükoyun yatıyor ve kulak kabartmış etrafı dinliyorlardı. Kalman, duvara kolaylıkla varabileceklerini biliyordu. Sürünerek çalıdan çalıya gittiler. Kalman, erguvanların altında Marian ile son kez oturduğu peykeye varınca doğruldu. Burada duvar daha alçaktı, öte yanında ise çalılık ve ağaçlık bir arsa vardı. Almanlar duvar boyundaki yüksek erguvanları kesmeyi akıl etmemişlerdi.

Erguvanlarla sarılı duvara engelsiz yanaştılar. O denli karanlıktı ki, duvar ancak el yordamıyla bulunabilirdi. Kalman fısıldadı :

Dikkat ediniz. Hiç çıtırtısız duvara tutununuz. Tırmanmanıza yardım edeceğim.

Şalgo hiç çıtırtısız duvarı aştı. Kalman, kolaylıkla tırmandı. Üçüncü noktadan bekçinin sert ayak seslerinin yaklaşmakta olduğunu duyduğu vakit duvarın üstündeydi. Şalgo'nun yanına atladı. O anda alarm düdükları çalmağa başladı ve bir ses duyuldu :

Alarm!

Projektörlerin ışınları parkı tarıyordu.

Şimdi acele edelim! diye fısıldadı Kalman.

Şalgo ile birlikte, yağmurdan ıslanmış kaygan otların üstünden koşarak, gür çalılar ve ağaçlar arasında kayboldular. Alarm düdükları çalmağa devam ediyordu.

İKİNCİ KISIM

I

Profesör Menhert Akoş, konferanstan sonra Kalman Borşı ile birlikte otele dönerken :

Şimdi birer konyak içebilir miyiz, meslektaşım? diye sordu.

Kalman, daveti kabul etti. Yaşlı profesöre nezaketle yol açtı ve otelin kafeteryasına girdiler.

Oturur oturmaz Akoş, iki bardak konyak ve bir şişe maden suyu sodası ısmarladı. Kalman, bu yaşlı adamın enerjisine, inanılmaz çalışma yeteneğine hayret ediyordu. Akoş altmış üç yaşındaydı, fakat siyah saçlarının arasında bir tel kır saç yoktu. Kalman'a bakınca, mavimtırak gözleri gülümsedi.

On gündür birlikte olup da konuşmağa vakit bulamamış olmamız tuhaf değil mi?

Kalman bir sigara yaktı ve cevap verdi :

Siz çok meşgulsünüz, bay profesör.

Garson, konyak ve maden suyu sodasını getirdi.

Pek o kadar meşguliyet denilemez buna. Kötü bir idareciyim. Zaman anlayışım yok. Şerefe! — Profesör koca bardağı dikip yuvarladı.

Kalman da birkaç yudum içti. — Aynı zamanda konuşmanızdan dolayı sizi kutlarım. Akıllıca bir konuşmaydı, en önemlisi de kısa oluşu.

Boşboğazları sevmem. Söyleyecek bir şeyi olmayanın susup oturması daha iyi olur, değil mi?

İnsanlar bu altın kurala bağlı kalsalardı, yaşamamız pek çok hususlarda şimdikinden daha kolay olurdu. Ben de ancak siz istediğiniz için konuştum.

Nasıl istemezdim ki? Çok ilginç ve dikkate değer bir konsepsiyonunuz var.

Kalman, umursamazlıkla onayladı. Lokantanın gürültüsü yorgunluğunu artırıyordu, profesör Akoş'- un gücenmeyeceğini bilse hemen gidip yatacaktı. Bardağından bir yudum içti ve :

Sadece konsepsiyon bir işe yaramaz, bay profesör, dedi. Aslında ben konuşmamalıydım.

Yeri gelmişken sorayım, meslektaşım, niçin hep karamsarsınız?

Bildiğim kadarıyla hazıranda evleneceksiniz.

Her şey başarılı geçtiği takdirde, bay profesör. İlk anda evlenme planım da salt bir konsepsiyondur.

Kaç yaşmdasmız, azizim?

Düğün günümde yaşıım kırk üç olacak.

Judit?

Bir ay önce yirmi üçünü bitirdi.

— Çok güzel, meslektaşım. Fransız delegasyonu lokantaya girdi ve akademi üyesi Corsie, Akoş'u görünce kumpanyasından ayrıldı, gülümseyerek onun masasına doğru yürüdü. Menhert Akoş çeviklikle yerinden kalktı, Kal- inan'dan özür diledi. İki ihtiyar sarmaş dolaş oldular.

Kalman yalnız kaldı. Akoş'un, akademi üyesi Oorsie ile tartışmağa başlayacağını ve bütün akşamı birlikte geçireceklerini tahmin etti. Yanılmadı, çünkü köşede bir masaya yerleştiler. Profesör, kısa kollarıyla jestler yaparak bir şeyler anlatıyordu. Kalman, oturduğu koltuğun arkasına yaslandı. Ju- dit Forbat'ı düşünüyor ve artık bir an önce evde olmak istiyordu.

Geçen on sekiz yıl içinde Kalman Borşi çok değişmişti. Şişmanlamış ve güçlenmişti. Saçları hızla ağarıyordu. Bakışında hüzn, .davranışlarında aşırı ciddiyet vardı. Her zaman suskun ve düşünceliydi. Öğretmenlik mesleğini bırakıp, atom fizikçisi oluşunun nedenini yalnız bir kişi biliyordu. Bu, Ernö Kara adındaki albaydı. Kırk dört yılında Şalgo ile birlikte gestapodan kaçtıkları vakit, çok büyük güçlülere katlanarak, Geza Takaç adlı bir tekstil işçisinin evine varabildiler. işçinin «Apat» sokağındaki tek katlı evinin izbesinde günlerce saklanarak, Şani Dombai'yi beklediler. Her ikisi de hiç bir şeyi umursamaz olmuştu, ama başarılı kaçış onlarda her şeye rağmen birazcık yaşama isteği uyandırmıştı. Nedense bunu birbirinden gizliyorlardı. Sanki hâlâ yaşamakta olduklarından utanç duyuyorlardı. İzbenin parmaklık

lı küçük penceresinden içeriye hafif bir aydınlık sızıyordu. Onlar birbirini zor görüyor, bir kömür yığınının arkasındaki samanın üstünde bütün gün yatıyorlardı. Gözlerine uyku girmiyordu. Gece gündüz alarm boruları çalıyor, bombardımanlar birbirini izliyordu. Koyu bir sessizlik çökünce, farelerin çıtırtısını duyuyorlardı. Aralarında pek az konuşuyor, daha çok düşünüyor, bazı bazı planlar kuruyor, inceliyor ya da sadece yatıyorlardı. Bir kez Şalgo, gerçekte artık yaşamadıklarını söyledi. Fakat hâlâ sağ oldukları gerçeği, mutlaka yararlanmayı gerektiren bir armağan, bir sürpriz sayılırdı. Marian'ı yitirmiş olmak, Kalman'ı haddinden fazla üzüyordu. Kalman, diriler arasında kalışından utanıyor ve yaşadığı takdirde, Marianla karşı suç işlemiş olacağı düşüncesine kendini gittikçe daha çok kaptırıyordu. Şalgo'nun kanısı başkaydı. Kalman yaşamalıdır. Edebiyat ve tarih öğretmeni olarak genç kuşağı öğretmek ve eğitmek onun görevidir. Şişman adam o denli inandırıcı konuşuyordu ki, Kalman'da yavaş yavaş Şalgo'nun haklı olabileceği umudu uyandı. Belki de yaşamaya değerdi... Bunlar, duygulanma anlarıydı. Öyle hallerde Kalman, öğrencilere güzellik, namus ve doğruluğu anlatmayı tasarlıyordu. Onun kanısınca, bütün felâket, şimdiye dek bu kavramların kötü anlatılmış olmasından ileri geliyordu. Nihayet bir gece Şani Dombai geldi ve onları alıp götürdü.

Her ikisi de Kara'nın silâhlı grubuna katıldılar. Ernö Kara, matematik ve fizik öğretmeni idi. Uzun boylu ve kumral saçlıydı. Yaşı otuzdan yukarı değildi. Şalgo'yu güvensizlikle karşıladı, fakat Dombai'nin yardımıyla Kalman onu, eski baş müfettişin güvenilir bir kişi olduğuna inandırmayı başardı. Daha sonra Şalgo da, meziyetlerini bilfiil gösterdi. Ha-

.vatını kaybedeceğinden korkmuyor, en tehlikeli görevleri yükleniyordu. İstihbarat işlerinde genellikle Kalman'ı da beraberine alıyordu.

Ilonka, «Astoria» otelinde Almanların yararına çalışıyor ve şimdi bu otelle sadece Şalgo değil, fakat Kara'nın adamları da ilgileniyorlardı. Silâhlı grubun genel karargâhı, «Fayt» soba fabrikasında yerleşmiş bulunuyordu. Fabrika, «Siv» sokağındaki çok katlı bir yapının bodrumundaydı. Çok yedek kapısı vardı. Genel karargâhın nöbetçi noktaları iyi örgütlenmişti. İhtiyar «Fayt» amcanın gizli komünist partisinin üyesi olduğunun kimse farkında değildi. Ernö Kara ise onun yeğeni olarak gözükmüyor ve artık herkes, uzun boylu genç adamın, bir gün fabrikanın mirasçısı olacağını biliyordu. Şalgo «levazım müdürü», Kalman ise «umum işçi» idi. Sahte belgeler düzenlediler ve işçi elbiselerini de giyince tanınmayacak hale geldiler.

Günler geçiyor, Kalman gittikçe daha karamsar, daha suskun, daha kaba ve daha sinirli oluyordu. Gittikçe daha çok Marian'ı düşünüyordu. Sonra bir emir aldılar : Kalman, Şalgo ve Dombai Rusların yanma kaçmalıydılar, çünkü Almanlar onları yakalamak için büyük bir süre avı düzenlemişlerdi. Fabrikada kalmaları, savaş grubunun güvenliğini tehdit ediyordu. Üçü birlikte cephe hattını aşmayı başardılar ve Peyç şehri civarında İvan Vasileviç Semyon'un komutasındaki alaya katıldılar. Kalman, savaş meydanı denilen mezbahayı yakından görüp tanıdı, gözlerinin önüne serilen yıkıntılar onun kanısınca kültürün ve hümanizmin yıkımıydı. Kana bulanmış topraklardan, yakılıp yıkılmış şehir ve köylerden geçtiler. Yeniden Budapeşte'ye dönünce- ye dek Kalman eridi eridi, bir değnek gibi kaldı,

kendini içkiye verdi. Semyon, onun ön hatta savaş-' masına izin verdi. Saflarında bulundukları alay, Buda tepelerine doğru ilerliyordu, Estergon'a yöneldi ve Doros bölgesinde kuzeyden gelen ordu birlikleriyle birleşti. Oradan Sentendre'ye yöneldiler ve sol kanatla Tuna nehrine dayanarak hücumla geçtiler. Taarruz halindeki alayın savaş hattı Tuna kıyısından başlıyor ve Harmaşhatar tepesi yakınlarında bitiyordu. Noel bayramlarından sonra âdeta bir sıçrayışta Vöröşvar yoluna erdiler. Kalman, Şani Dom- bai ile birlikte ön hattaydı. Amansızdı. Ona kalsaydı alay tek bir tutsak alamazdı. Kalman, Alman ya da Macar nazileri teslim olmaya çağırıyor, gördüğü yerde vuruyordu. Aynı zamanda Şalgo ve alayın karşı istihbarat subayı ile birlikte de iyi işler başlatıyordu. İlönka'nın raporlarından, düşmanın cephe hattı gerisinde kundakçılar bıraktığını biliyor ve onları açıklamayı da görev sayıyorlardı. Bir gün Kalman, bir grup Alman savaş tutsağı arasında binbaşı Mehrer'i görünce çok şaşırdı. Doktor Mehrer'i alay kurmayının huzuruna getirdikleri vakit, binbaşı Semyon ne yapacağını bilemedi. Doktorun direnişe yardım ettiğini anlamakta çok güçlük çekti, fakat bundan sonra da onu elden kaçırmak istemedi. Tümen komutanlığına telefon etti. Şimdilik tutsağı alıkoymasını söylediler.

Kalman akşamı, suskun binbaşı Mehrer ile birlikte mutfakta geçirdi. Slanina ve domuz paçası yediler, votka içtiler. Sobada odunlar neşeli bir çıtırtı ile yanıyor, uzaklardan Alman nakliye uçaklarının geçişi duyuluyor, Mehrer ise bardağına hiç arasız votka dolduruyor ve anlamsızlıkla önüne bakıyordu.

Hir aralık Kalman, ona, dili dolaşarak amcası hakkında ne bildiğini sordu.

Şavoş'u mu soruyorsunuz? dedi Mehrer.

Evet. Onun hakkında ne biliyorsunuz?

Şalgo küçük bir sandalyede oturuyordu. Mehrer, duyduğu acıyı gizleyemedi. Elindeki bardağı kırmak istercesine sıkarak konuştu : Şavoş hepimizi ele verdi. Yalnız beni değil. Profesör Kaldi'yi, ötekileri, kendini, kısacası hepimizi ve her şeyi.

Siz sarhoşsunuz. Başınızı musluğun altına sokunuz ve musluğu açınız.

—Kalman, olup bitenleri sükûnetle, fakat kin ve nefretle anlatan doktora inançsızlıkla bakıyordu. Kasım sonunda Şavoş'u tutuklamışlar. Almanlar onun radyo merkezini keşfetmişler. Şavoş'un ifadesini Schliken almış, sonra çarçabuk Mehrer'i ve profesör Kaldi'yi de tutuklamışlar. Doktor, yüzbaşı Tot'tan, Schliken ile Ignats Şavoş'un aralarında anlaştıklarını öğrenmiş. Aralık ayının başında Şavoş'u Berlin'e götürmüşler, Hein- rich von Schliken de onunla birlikte gitmiş. Profesör, Dachau'ya sürgün edilmiş.

Sizi nasıl olmuş da kurşuna dizmemişler?

Her şeyi inkâr ettim. Ellerinde delil yoktu. Babamın henüz savaş meydanında oluşu da yardım etti. Beni serbest bıraktılar, fakat Schliken, benim için Berlin'den emir göndereceğine dair yüzbaşı Tot'u temin etti. — Mehrer'in yüzü kızardı, heyecandan elleri titriyordu. — Noelden sonra Tot, güçlü bir muhafaza altında beni Berlin'e nakletme emri aldı. Ama biz hareket edene kadar kuşatma çemberi kapandı. Yüzbaşı, savaşı kaybettiğimizi biliyordu artık. Beni kurşuna dizmedi, benimle ilgilenmez oldu. Tutsak edildik ve şimdi Sibirya'ya gidiyorum.

Fakat Mehrer, Sibirya'ya gitmedi. Ertesi gün Kalman, savaş meydanına çıkmadı, kendisini rahat bırakmalarını söyledi. Silâhını bıraktı ve ortadan kayboldu. İlkbaharda Dombai onu Kaldi'nin villasında buldu.

Ernö Kara evsizdi ve geçici bir zaman «Pojon» sokağında oturan Kalman'm odasında kaldı. Sabahları erken çıkıp gidiyor ve akşamları geç vakitlerde dönüyordu. Askerî karşı istihbaratta çalışıyordu. Boş vakitlerinde Kalman ile uzun uzadıya konuşuyordu. Kalman onu dikkatle dinliyor, tartışmaya kalkışmıyor, hiç bir şeye itiraz etmiyor, sadece «evet» ya da «hayır» sözcükleriyle cevap veriyordu. Kara'nın forsuyla onu «Arpad» lisesine öğretmen tayin ettiler. Macar dili, edebiyat ve tarih dersleri vermeliydi. Okula bir uyurgezen gibi girdi. Kürsüye geçti, öğrenciler oturdular. Kalman uzun bir süre onlara baktı, sonra yerinden kalktı ve öne doğru bir adım attı. Gözleri penceredeydi. Karşık tepenin güneş ışıklarıyla donanmış yamacına bakıyordu. Yolda Marian'ı görür gibi oldu. Kımıldamadan duruyor, bakıyor ve fısıldıyordu, öğrenciler onun bu halinden korktular. Sonra Kalman koşarak sınıftan çıktı.

Sokakta bayılıp düştü.

Birkaç ay «Margit» hastanesinde yattı. Doktorlar başucunda duruyor, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Kalman susuyor, yattığı yerden yamaca bakıyordu. Herkese karşı nezaketliydi. Dostları her gün ziyaretine geliyorlardı. Dombai, Margit, Kara,

Şalgo en sık ziyaretçileriydi. Her şeyi anlıyordu. Şali i'nin parti organizatörü olduğunu ve Margit ile evlendiğini biliyordu. Genç kadın çocuk beklediğini söylediği vakit, Kalman acı acı gülümsedi. Gizlenen faşistleri açıklamada Şalgo'nun Ernö Kara'ya yardım etmekte olduğunu da biliyordu. Bir gün profesör Kaldi de ziyaretine geldi. Çok ihtiyarlamış, saçları kar beyazı olmuş, sırtı biraz daha kamburlaşmıştı. Konuşmuyor, sadece bakışıyor, fakat söyleyemedikleri sözleri, birbirinin gizli duygularını çok iyi anlıyorlardı.

Ağır yıllar gelip çattı. Kalman, Teknik Üniversiteye yazıldı. Sabahtan akşama dek okuyordu. Hesapsız yokluklara katlanıyor, fakat programından ayrılmıyordu. Üniversite yıllarında yepyeni bir dünya, rakamların ciddî ve kapalı dünyasını, sabit ve nesnel yasaların egemen olduğu dünyayı keşfetmeğe başladı. Kalman, bir zamanlar kuru hesap ettiği bilime gittikçe daha çok ısınıyordu. İstek ve gayretle çalışıyordu. Onun için dış dünya mevcut değildi sanki. Günün olaylarından habersizdi, sokakla ilgisini kesmişti. Geçimini çevirmenlikle temin ediyordu. İngilizce ve Almancadan bilimsel kitaplar, kimi zaman değişiklik olsun diye romanlar da çeviriyordu. Politika ile ilgilenmiyor, hangi partilerin mevcut olduğunu ve onların ne istediklerini bile bilmiyordu. Sadece komünist partinin sosyalizm istediğini biliyordu.

Kara artık onun yanında oturmuyor, ama bazı bazı buluşuyorlardı. O zaman Şani, Margit ve Şalgo da geliyordu. Dostlar kendi aralarında politikayı tartışıyorlardı. Kalman genellikle onların bu konuşmasına katılmıyordu. Bir kez İngilizlerin Macaristan'a komplocu gönderdiklerini söylediler.

Ernö Kara :

Savaştan önce de burada çok İngiliz ajanı vardı, dedi.

Kalman dalgınlıkla sordu :

Bir kimsenin savaştan önce İngilizlerin ajanı olduğunu öğrenirseniz ne yaparsınız?

Tutuklarız.

Hiç bir kötülük yapmamışsa?

Öyle şey yok, dedi Kara. Deliller gösteriyor ki, İngilizler cephede bizimle birlikte nazilere karşı savaşırken gizli servisleri Sovyetler Birliğine karşı üs kurmuşlar, hatta savaşın son günlerinde gizli na- zi örgütleriyle birlikte çalışmışlar. Birkaç İngiliz ajanı, komünistlerin bozgununa sebep olmuş.

Benim amcam gibi mi?

Tam öyle, senin amcan gibi.

Amcanızdan bir haber yok mu?

Berlin'de ölmüştür muhakkak.

O ana dek susmakta olan Şalgo da söze karıştı :

Schliken ile birlikte. Pek büyük bir kayıp değil. Veleve ki Schliken'i kendi elimle öldürmeyi çok isterdim.

Ernö Kara, Alman gizli örgütünün Secret Service ile ortak çalışmasına dair birtakım ilginç olaylar anlattı. Abveranm şefi amiral Kanaris, muhakkak daha kırk iki yılında İngiliz ajanı olmuştur.

Kalman, Şalgo'ya bakıyor ve bu adamın niçin sustuğunu düşünüyordu. Kalman'm İngiliz siyasal istihbarat şubesi kursunu bitirdiğini niçin söylemiyordu? /

Birkaç gün sonra Şalgo ile karşılaştı. Kuzeyden soğuk ve sert bir rüzgâr esiyordu. Kalman, Tuna kı-

yısmda akşam gezintisini yapıyordu. Serin hava vücudunu dinçleştirmişti.

Şalgo, benim de bir İngiliz casusu olduğumu neden söylemediniz ? Siz öyle değilsiniz, Kalman. Gerçi kurs bitirmişsiniz, ama demokrasiye karşı komplo kurmak için değil.

Siz ne diyeceksiniz, Kara'ya söylesem mi?

Bakınız, Kalman, beni dinlerseniz ona hiç bir şey söylemeyeceksiniz. Nedenini anlatayım. Kara'-nın başını derde sokacaksınız, çünkü o sizi seviyor ve size inanıyor, fakat buna rağmen sizin mukadderatınızı tayin etmeye gücü yetmez. Bu yönde onun iktidarı yetersiz. Ötekiler ise sizin hiç bir sözünüze inanmayacaklar. Hem nasıl inansınlar? Kalman, savaş acımasızdır. Ignats Şavoş ölmüş, bense susacağım. Fakat uyarıyorum : demokratik düzene karşı herhangi bir işte parmağınız olduğunu öğrenirsem, size hiç acımam.

Böylece Kalman susuyor ve aynı zamanda vicdanını pak biliyordu, çünkü cumhuriyete karşı hiç bir kötü harekette bulunmamış, bilakis bir İngiliz ajanı olmakla birlikte cumhuriyet için savaşmıştı. Sonra üzüntüleri unuttu, okumayı sürdürdü.

Aylâr çabuk geçiyordu. Bir akşam Şani ile Mar- git Dombai, Kalman'ı aradılar. Yaz mevsimi, sıcak bir haziran akşamıydı. Doğum gününü kutladılar, çok şeyler konuştular. Şani birdenbire ciddileşti : Seni Millî Emniyete çağırmadılar mı henüz?

Hayır.

Mutlaka çağıracaklar. Dün yanıma bir ajan geldi. Marian'm ölümü üstüne birtakım sorular sordu. Senden işittiklerimi söyledim ona.

F. 19

289

Beni aramadılar. Araştırmak şimdi mi akıllarına geldi?

Başına bir şey gelirse, bana haber ver.

Kalman, şaşkınlıkla Dombai'ye baktı.

Başıma ne gelebilir?

Yalnız bilmiş olasin. Henüz pek çok göreceğimiz varmış meğer. O denli çok kahraman türedi ki, onları bir araya toplayıp yığacak olsak, Tuna'ya baraj yapabiliriz... Hem hepsi de o denli akıllı ki...

Margit onun sözünü kesti :

Şani, gene boşboğazlık ediyorsun.

Konuşmayacak mıyım yoksa? Konuşurum elbet. O sünepe herif bugün bana öyle sorular sordu ki... Korkma o kadar. Şerefe, Kalman. Birkaç gün sonra Kalman'ı çağırdılar. Önce genç bir ajan ifadesini aldı, sonra yaşlı, zayıf ve bıyıklı bir adam girdi içeriye. Kalman, İngilizlerle ilişkisi olduğunu itiraf edemediğine üzülmüyordu. İngiliz ajanı olduğunu öğrenseler, derhal tutuklayacaklardı. Geçmiş yıllarda görüp geçirdiği pek çok şeyleri gizli tutmalıydı ve bundan dolayı ifadesi tam olmamakla birlikte çelişikti.

Bıyıklı zayıf adam :

Komünist partisine niçin girmediniz? diye sordu.

Ben komünist değilim.

Ama nişanlınız komünist, dostlarınız Dom- bai, Kara ve ötekiler de öyle...

Ben komünist değilim. Partisizim.

Acayip şey. Anlamadığım çok şeyler var burada.

Size her şeyi açık ve tam olarak anlatmağa çalıştım.

Doğru. Bayan Kaldi'nin, kollarınızda öldüğünü söylediniz.

Onu dayakla öldürdüler.

Fakat kim ele verdi ? — İhtiyar adam bir sigara yaktı. — Onunla bir hücreye niçin koydular sizi? Çok anlaşılmaz bir şey bu.

Size bunun cevabını Schliken verebilir. Belki de Marian ile vedalaşmamı istiyordu.

Genç ajan, alay ederek söze karıştı :

Gestapo subaylarının o denli insafli olduklarını bilmezdim doğrusu.

Size söyleyebilecek başka bir şeyim yok. — Kalman gittikçe sinirleniyor, ama havayı bozmak istemediği için kendine hâkim olmağa çalışıyordu.

Gene ihtiyar konuştu :

Şu kaçış olayı da ilginç. Gestaponun elinden o denli kolay kaçabilmiş olmanız çok düşündürücü.

Kaçmayı başarmış olan başkaları da var.

Evet... Yalnız bir şeyi anlayamıyorum. Bayan Kaldi, kim tarafından ele verildiğini niçin söylememiş?

Kalman, hainlerden birinin İlonka Horvat olduğunu söyleyebilirdi, fakat bunu yaptığı takdirde İlonka da, Kalman'ın İngilizler yararına çalıştığını gizlemeyecekti.

Nişanlımın da bunu bilmediği kanısındayım. Belki de benden kuşkulanırsınız?

İhtiyar, açıkça karşılık vermedi :

Haini bulmak isterim, dedi sadece.

Alaycı bakışlı genç ajanın suratına bir tokat atmayı aklından geçiren Kalman :

Ben de, dedi.

Almanların sizi villada bahçıvan olarak bırakmış olmalarını neyle izah edersiniz?

Binbaşı Schliken'i öldürmeyi amaç edindiğim için orada kalmayı kendim de istedim. Fakat amacımı gerçekleştiremedim.

Sizi doğrudan doğruya işe alıverdiler, öyle mi?

Bahçivana ihtiyaçları vardı. Dokümanlarım kusursuzdu...

Mümkündür, dedi ihtiyar, fakat burada her şey kusursuz değil galiba.

Amcanızın İngiliz ajanı olduğunu bilmiyor muydunuz?

Bilmiyordum. Lütfen, binbaşı İvan Vasilye- viç Semyon'a da başvurunuz. Benim hain olup olmadığımı o da söyleyebilir...

Bu kez genç ajan konuştu :

Kimden sorup öğreneceğimizi biz biliriz.

Sonra ihtiyarın kulağına eğilip, fısıldadı.

Ajanın kibirli davranışı, Kalman'ı gücendiriyordu. Ona, işgal sırasında nerede bulunduğunu ve ne iş yaptığını sormak geldi içinden, fakat alay konusu olmaktan çekindi.

Lütfen, yarbay Ernö Kara'ya sorunuz.

Genç ajan : «Haydi ulan, şimdi de Kara mı?...» der gibi elini savurdu.

İhtiyar sordu :

Tutuklandığınız vakit, izbede kaç gün kaldınız?

Bilmiyorum.

Çok kaldığınızı söylemiştiniz ya?

Her halde.

Hortist karşı istihbarat subayı Şalgo ile birlikte kaçtığınız vakit, öbür mahpusları niçin kurtarmadınız ?

Soru mantıksaldı.

Bilmiyorum, dedi Kalman. Onları düşünemedim o zaman. Yalnız kendimi düşündüm.

Bu, sizin mizacınıza uygun bir şey.

Kalman cevap vermedi, pencereden dışarıya baktı. Çınarların yaprakları tozluordu. Biraz sustuktan sonra konuştu : Fakat siz, benim Almanlara karşı savaşmış olduğumu dikkate almıyorsunuz. Öteki mahpusları kurtarmamış olmakla bir hata işledim, fakat sonradan bu hatamı düzelttim. Silâha sarılarak, Almanlara karşı savaşanlar kaç kişiydiler?

Gene genç ajan sesini çıkardı :

Niçin övünüyorsunuz?

Haklısınız. Özür dilerim.

Genç ajan devam etti :

Amcanız İgnats Şavoş da nazilere karşı savaşmış. Fakat niçin? Ancak direniş saflarına sokulabilmek ve komünistleri ele vermek için.

Amcanız nerede şimdi?

Bilmiyorum. Öldüğünü işittim.

Kimden işittiniz?

Ernö Kara'dan.

Kalman, çok bezgin bir halde oradan ayrıldı. Birkaç gün sonra, komünist partisinin Merkez Komitesinde çalışan Şani Dombai'yi arayıp buldu ve ona derdini anlattı.

Korkunç bir şey bu, Şani. Benden kuşkuluyor. Marian'ı benim ele verdiğimi sanıyorlar.

Rahatsız olma, dedi Şandor. Hep iş bilmez ve hayatı da çok basit gören kişiler koymuşlar oraya. Şavoş'un ingiliz casusu oluşu, yalnız seni değil, beni de zan altında bıraktı. Biliyorsun ya, bir zamanlar ben de onunla ilişki kurmuştum.

II

Sonbaharın son günlerinde başkentte büyük bir komplonun açıklandığı duyuldu. Haber, inanılmayacak bir hızla yayıldı ve Kalman'm da kulağına erdi... Gizli yüksek yönetim... savaş emri... çok sayıda tutuklu... Gergin günler gelip çattı. Her akşam Kalman, gecenin bir yarısı kendisini de toparlayıp götürcekleri düşüncesiyle yatıyordu. Dombai'nin Merkez Komitesinden uzaklaştırıldığını öğrendiği zaman, endişesi daha da arttı. Kış sonuna doğru Os- kar Şalgo'nun ortadan kaybolduğunu duydu. Önce tutuklamış olacaklarını düşündü, sonradan ise hudut dışına kaçtığını öğrendi.

Kalman'ı yeniden sorguya çektiler. Şalgo hakkında ne biliyordu? Onunla nerede tanışmıştı? Ges- tapodan kaçışlarını ayrımtıları ile anlatmalıydı. Şalgo'nun dostlarından kimleri tanıyordu? Onun bağlantıları hakkında neler biliyordu? Kırk beş yılından sonra Şalgo ile kaç kez karşılaşmıştı ve neler konuşmuşlardı?

Kalman, soruları dikkatle cevaplandırıyordu. Şalgo'yu savunmuyor, bildiği şeylerin çoğunu söylüyor, ancak ona zarar verebilecek nitelikte olanları susup geçiyordu.

Marian Kaldi'nin ve diğer komünistlerin Oskar Şalgo'nun kurbanları olduklarını söyledikleri vakit hayretten hayrete düştü. Bunun gerçek olmadığını biliyordu, fakat kovuşturmanın durdurulmuş olmasına seviniyordu. Kalman rahatlamış olarak polisten çıktı. Eve gitmedi, Ernö Kara'yı aradı. Yarbay çok bezgin ve bitkindi. Kalman, Şalgo'nun kaçışının onu da etkilediğini anlıyordu.

Alçak adammış, dedi yarbay. Ona inanmakla bağışlanmaz bir suç işledim.

Kalman onu yatıştırmağa çalıştı :

Gerçekten onun bir hain olduğunu bilemezdin. Ben de hiç anlayamadım.

Ne de yapsan, kurttan koyun olmuyor.

Niçin kaçmış?

Her halde emir almış.

Biliyor musun ki, poliste beni ilk kez sorguya çektikleri vakit, Şalgo hakkında çok tuhaf şeyler söylediler. Ondan kuşkulandıklarını sezdim o zaman.

Biliyorum, dedi Kara. Onunla ilişkilerimi kesmemde ısrar ettiler. Fakat işgal sırasında çok iyi çalıştığı için kendisini savunuyordum. Elbette Şal- go'nun, efendilerine neler verdiğini bilmiyorum. Ama şimdi yerimde duramayacağım kadar şiddetli saldırılara uğrayacağım muhakkak.

Bu konuşmadan sonra Kalman, Şalgo'nun hainliğine inandı. Yeni tutuklamalar olduğunu haber aldı ve komponun başında başbakanın bulunduğunu gazetelerde okuduğu vakit şaşkına döndü.

Derslerine çalışıyor ve dostlarıyla pek az görüşüyordu. Dombai'yi taşraya naklettiler, Kara'yı ise öğrenim yapmak için Sovyetler Birliği'ne gönderdiler. Şimdi Kalman'm biricik dostu kaldı. O da ihtiyar profesör Kaldi idi. Kaldi artık üniversitede ders vermiyor, Rojadomb'da devletten aldığı yeni villasında oturuyor ve bilimsel eserlerini yazıyordu. Kalman, ayda bir onu ziyaret ediyor, bazan bilim ve edebiyat konularında sabahlara dek tartışıyorlardı.

Marian'dan söz etmiyorlardı. Bir kez Noel bayramlarını birlikte geçirdiler. Kalman, Noel ağacını süslemesine yardım etmek için bir öğle sonrası er

ken saatlerde profesörü aradı. İhtiyarın Noel ağacıyla meşgul olmasına hayret ediyordu, fakat çalışma odasına girdiği vakit, onun, Forbat'm kızı olan küçük yeğeni Judit'e sürpriz yapmak istediğini anladı. Kalman, yedi yaşındaki kız çocuğuna sevecenlikle bakıyordu. Judit, Kaldi'nin kucağında oturuyordu. Marian'a çok benziyordu, sanki doğrudan doğruya onun kılığını alıp takınmıştı. Kız yere atladı ve Kalman'm yanına koştu. Boynuna sarıldı ve öptü. Kalman onu tutup göğsüne bastırdı ve yüksek sesle güldü. O akşam dost oldular. Kız, Kalman'dan başkasını görmez oldu. Annesi ve babası, delikanlının kızı büyülediğini söylediler. Kalman çoktandır böylesine mutlu anlar yaşamamıştı. Nihayet mumları yakma vakti geldi. Judit, Noel Babanın getireceği armağanı heyecanla bekliyor ve hoplayarak Kalman'm ellerini sıkıyordu. Armağanını alınca güldü, sıçrayıp haykırmağa başladı. Mutluydu ve herkesin mutlu olmasını istiyordu. Kalman gülümseyerek ona bakıyor ve ipek saçlarını okşuyordu. Profesör, onlara arkasını dönmüş, kamburlaşmış duruyordu. Armağanları veren Noel Baba o idi. Forbat'a, içinde sanat tarihi eserlerinin bulunduğu bir albüm, kız kardeşine bir elbiselik kumaş, Kalman'a ise içinde kitap bulunduğu anlaşılan yassı bir paket verdi. Bu, senindir, oğlum, dedi. Kalman ayağa kalktı, armağanı aldı ve herkesin kendisine bakmakta olduğunu sezdi. Çocukluk yıllarını, tavana eren Noel ağacını anımsadı. Aç bakalım, dedi Forbat. Ben, dedi kız. Ben açacağım, Kalman amca.

Paketi birlikte açtılar.

İçindeki, Marian'm portresiydi. İhtiyarın isteğiyle Forbat yapmıştı. Kalman bir şey söylemedi. Portreye bakarken gözleri yaşla doldu. Kalktı, ihtiyar Kaldi'yi öptü.

— Teşekkür ederim, diyebildi.

Kalman, pazar günleri öğleye kadarki vakitlerini Judit'e veriyordu. Forbatlar Budapeşte'ye taşındılar ve Kaldi'nin yanında oturuyorlardı. Kaldi sık sık hastalanıyor ve kız kardeşinin başucunda olmasını istiyordu.

Judit, pazar günlerini ve Kalman'ı sabırsızlıkla bekliyordu. Hayvanat bahçesine, şehir parkına, çocuk tiyatrosunun temsillerine, velhasıl her yere gidiyorlardı. Ilkbaharda Judit hastalandığı zaman ise Kalman onun başucunda oturmak zorunda kaldı, çünkü çocuk ancak o zaman yemek yiyor, ilâç alıyor ve uyuyordu. Kalman, hastasını avutmak için her şeyi sevgiyle yapıyor; ona türlü hikâyeler anlatıyor, kitaplardan bir şeyler okuyor, resim çiziyor, şakalaşıyordu.

Bir Mayıs törenlerini baştan sona dek birlikte izlediler. Judit her şeyi soruyor, Kalman ise cevap veriyordu.

Bir akşam Kalman yatmağa hazırlandığı bir sırada zil çaldı. Bu gece ziyaretçisi bir ordu binbaşı- sıydı. Kendini, binbaşı baron Higray diye tanıttı. Kırk yaşlarında siyah kıvrıkcık saçlı, güçlü bir erkekti. Hüviyetini gösterdi, karşı istihbarattan bir subay olduğunu ve Kalman ile görev konusunda bir şeyler konuşmak istediğini söyledi. Daha erken gelmek istemiş, fakat meşguliyeti yüzünden geleme

mişti. Binbaşının hoş ve sıcak sesi, nezaketli davranışı, Kalman'ı teskin etti. Kalman onu içeriye aldı ve oturmaya davet etti.

Buyurunuz, bay baron, dedi.

Askerî karşı istihbaratta aristokratların da görev alışma şaşı, fakat sonra, koalisyon hükümetinin gariplikleri hakkında Şalgo'nun anlattıklarını anımsadı.

Baron söze başladı :

Dava dosyanızı gözden geçirdim, bayım.

Bildiğim kadarıyla kovuşturma durduruldu. Zira hainin Oskar Şalgo olduğu tespit edildi.

Gerçekten siyasî polis, kovuşturmayı durdurmuş bulunuyor.

Baron, duvarda Marian'ın portresini gördü.

Marian Kaldi mi? diye sordu.

Evet, binbaşım... Gene mi zan altındayım?

Henüz sizden kuşkulananlar var, bayım.

Kalman acı acı konuştu :

Bu güvensizliğin sonu gelmeyecek mi? Bay baron, böyle yaşamak olmaz. Nazilere karşı bunun için mi savaştım? Anlayınız nihayet, hiç bir zaman hain olmadım, nişanlımı ele vermedim, kimseyi ele vermedim ve huzur içinde yaşamak, okumak isterim...

Bunu bir yana bırakalım. Ne yazık ki, ifadelerinizde çok çelişik yerler var. Ancak tecrübesiz kişilerce sorguya çekilmiş olduğunuz için henüz hapse düşmüş değilsiniz. Dosyanızı sadece birkaç gün önce ele aldım, fakat sizin baş hekim îgnats Şavoş'un adamı, kısacası bir ingiliz ajanı olduğunuzu artık ispatlayabilirim.

Kalman şaşaladı. Baronun yüzündeki dostça gülümseme kayboldu.

Söyleyiniz bana, gizli komünist Tibor Hel- metsi'yi niçin öldürdünüz?
Ve ifadelerinizde bu hareketinizi niçin gizlediniz?

Helmetsi komünist değildi.

Niçin öyle diyorsunuz? Arzu ederseniz, size Sovyet askerî istihbaratından mektuplar göstereceğim. Gestaponun kadrosuna ve Macar Genelkurmayının İkinci Şubesine sokmayı başardıkları en yetenekli istihbarat subaylarından biri olan Tibor Hel- metsi'nin 4 mart 1944 gecesi evinde öldürüldüğünü bildiriyorlar. Sovyet makamları, Helmetsi'nin öldürülmesi olayını aydınlatmamızı istiyorlar. Cevap veriniz, Sovyet subayını niçin öldürdünüz?

Helmetsi acaba Sovyet subayı mıydı?

Gerçek adı Sergey îvanoviç Streljikov. 1928 yılından beri Macaristan'da yaşıyordu. Söyleyiniz, niçin öldürdünüz onu?

Kalman, alını pürçek pürçek terlemiş olarak cevap verdi :

îgnats Savoş'tan emir aldım.

Siz de hemen onun emrini yerine getirdiniz, Her şeye rağmen Şavoş size ne dedi, Streljikov'un öldürülmesi niçin gerekliymiş?

Onun hain olduğunu söyledi.

Ama kimi ele vermiş? Ve ne zaman?

Mukavemet savaşçılarını ele vermiş.

Onun ele verdiği herhangi bir adamın adını söyleyiniz bakayım.

Kalman susuyor ve düşünüyordu. Bazil'in, Stail- koviç'in ve Lehli gencin adlarını söylese, kendi kendini ele vermiş olurdu. Anlamsızlık ve kararsızlık içinde binbaşuya bakıyordu.

E? Niçin susuyorsunuz?

Size ne cevap vereceğimi bilemiyorum.

Pek çok soruya cevap vermeniz gerekiyor. Meselâ şunun gibi :
Helmetsi'yi nereden tanıyorsunuz? Önceleri onunla görüştüğünüz var mıydı? Fakat önce, poliste ifade verirken, İlonka Horvat tarafından ele verildiğinizi neden söylemediğinizi söyleyiniz. İlonka Horvat bugün ifade verdi. Yoksa siz onun, Macar karşı istihbarat şubesinin ajanı olduğunu bilmiyor muydunuz?

Kalman, bu biçim soruları cevaplandırmaya hazırlanmış değildi ve şimdi ne söylese yalan söylemiş olacaktı; binbaşı, tahmin edebileceğinden daha çok şeyler biliyordu. Ne cevap vermeli, ne uydurmalıydı?

Sessizce konuşmağa başladı :

Bay binbaşı, benim nazilere karşı İngilizlerin isteği üzerine savaşmış olduğumu belirtirken gerçekten haklıysanız, beni neyle suçluyorsunuz? Şu halde Batılı müttefiklerin ordularından her askerin suçlu sayılması gerekir.

Gizli servislerin ajanları ile cephede savaşanlar arasındaki farkı iyi bilirsiniz. Sorguya çekildiğiniz zaman, İngilizlerle ilişkileriniz olduğunu niçin söylemediniz? Mademki Sovyetler Birliği'ne ve şimdiki rejime karşı savaşmak istemiyordunuz, savaştan sonra ne yapmanız gerektiğini bilmiyor muydunuz ?

Bilmiyordum.

Bizzat ya polise gitmeli ya da bizim yanımıza gelmeliydiniz.

Size ne söyleyebilirdim o zaman?

Baron yeniden bir sigara yaktı. Derin bir nefes çekti ve sanki vereceği cevabı düşünüyormuş gibi bir müddet sustu.

Şunu söylemeliydiniz : «Baylar, ben Kalman

Borşı'yım. Annem İngiliz. Dedem Oliver Campbell, Intelligence Service'te çalışıyordu. 1939 yılı eylülünde dedem beni sir Duncan ile tanıştırdı. O beni Güney İngiltere'ye gönderdi, orada siyasi casusluk şubesi kursunu başarıyla bitirdim. 1940 yılı ilkbaharında gizli görevle Budapeşte'ye döndüm...»

Kalman, önsezilerinin kendisini aldatmadığını düşünüyordu. Umutları boşunaymış, geçmişini unutmak istemesi boşunaymış, her şey boşunaymış meğer. Baron gerçeği biliyordu, red ve inkâra baş vurmak, dolambaçlı yollar aramak anlamsızdı, çünkü gerçekler örtbas edilemezdi.

Sizce, kırk beş yılında polise gidip gerçeği anlatsaydım, benim halim ne olurdu?

Birkaç dakikada asacaklardı sizi.

Görüyor musunuz? Kendi kendimi ele vermemekle doğru hareket etmişim demek. Bu sayede tam dört yıl kazandım. Lütfen söyleyiniz, bay baron, bütün bunları nasıl öğrenebildiniz?

Siz cidden mütecessis bir adamsınız. İgnats Şavoş ile konuştum.

Bunları o anlattı.

Kalman şaşkınlıkla sordu :

Amcamla ne vakit konuştunuz?

Birkaç ay önce kendisiyle Paris'te görüştüm. Şimdi Londra'da yaşıyor, politikadan ayrılmış ve bilimsel araştırmalar yapıyor. Oliver Campbell'in şu fotoğrafını da o verdi...

Kalman'ın bütün vücudu katılaşmıştı sanki. Ne kımıldanabiliyor, ne de konuşabiliyordu. Binbaşının cebinden çıkarıp gösterdiği fotoğrafa afal afal bakıyordu.

Tanıyor musunuz? diye sordu binbaşı.

Ne istiyorsunuz?

Kalman'ın sesi kabalaşmış, sinirden elleri tit

remeğe başlamıştı, sigarasının külü yere dökülüyordu.

Sinirleriniz çok bozuk, dedi baron.

Kalman ona kaba bir karşılık verdi :

Bana birtakım saçma fıkralar anlatıyor ve sonra şaşıyorsunuz!

Helmetsi Sovyet subayıymış... Yalan söylemenizin gereği neydi?

Fakat baron istifini bozmadı.

Sinir sisteminizin durumunu yoklamak istedim. Kendinizi

savunmaktan âciz kaldınız. Hemen diz çöktünüz...

Kalman onun sözünü kesti :

Amcam hakkında ne biliyorsunuz?

Sadece size söylediklerimi.

Demek ki sağ?

Evet. Fakat rahatsız olmayınız, onunla çalışmayacaksınız.

Kalman susmağa karar verdi. Baronun muhtemel emirlerini dinleyecek, ama casusluk görevi yüklenmeyecek veya komploya katılmayacaktı. Geçmişini ebediyen bırakmıştı artık.

Bir hususta sizi uyarmak isterim, Borşi. Bazı hareketleriniz, komünistlerden yana olmayı düşündüğünüzü gösteriyor. Gün gelir, Ernö Kara ve Şandor Dombai ile olan bağlarınız bizim için çok yararlı olabilir, fakat şu anda bizi endişeye düşürüyor. Herhangi bir güç durumunuzda kendi kendinizi «eleştirmeniz» gerekmemesi için Tibor Helmetsi'- yi düşününüz... Şayet intihara karar vermişseniz, mesele yok. Şimdilik sizden bir şey istemiyorum. Üniversiteye devam ediniz, yükseliniz. Her hareketinizi izliyoruz. Gerekirse sizi saldırılardan koruyacak, ama bizi ele vererseniz, ortadan kaldıracğıız. Açık konuşuyor muyum?

Çok açık.

Maddî bakımdan nasılsınız?

Hiç bir şeye ihtiyacım yok.

Şimdi size on bin forint bırakıyorum. Elbette bu, yarından itibaren bolluk içinde yaşayacaksınız, demek değil.

Bay baron, paraya ihtiyacım yok!

Binbaşı, parayı masaya koydu.

Ben böyle şeyleri daha iyi anlarım.

Kalman cevap vermedi. Tartışmanın yeri ve sırası değildi.

Günler ağır geçiyordu. Ne yapmalıydı? İngilizlerin, toplum hayatının bütün alanlarına kendi adamlarını yerleştirmiş oldukları belliydi.

Baronun görevi bunu kesinlikle gösteriyordu. Böyle önemli yerlere sokulabildikleri takdirde, mutlaka devlet mekanizmasında da ajanları vartii. Polise gitse, olanı biteni anlatsa, ona inanırlar mıydı? Kalman, bu soruyu günde birkaç kez kendi kendine soruyordu. Nasıl inanırlardı? Önce, o ana dek niçin sustuğunu soracaklardı.

Korktuğunu söyleyebilirdi. Sorguları, genç ajanın alaycı gülümseyişini, ihtiyarın güvensiz bakışlarını, Şalgo'nun uyarısını anımsadı. Nihayet polise gitmekten vazgeçti. Hiç bir çıtırtı çıkmadığı için yavaş yavaş rahatladı. Üniversitedeki sınavlarını başarıyla verdi ve yaz tatili boyunca bir elektrik sanayii kuruluşunda çalıştı. Hiç bir zaman gece yarısından önce yatmıyor, yorgunlukları umursamıyor, pazar sabahları Judit ile karşılaştığı zaman içi rahat ediyordu.

Yedinci sömestr başladı.

Bir ağustos akşamı beklenmedik bir şey oldu. Kalman karyolasına uzanmış okurken baron içeriye girdi. Dış görünüşünü o denli değiştirmişti ki, Kal

man onu tanımakta güçlük çekti. Siyah kıvrıcık saçını ve kaşlarını sarıya boyamış, uzun sarı bir bıyık salmış ve altın çerçeveli bir gözlük takınmıştı. Şim- .di de sakin ve kararlıydı. Yağmurluğunu askıya astı ve sanki kendi evinde bulunuyormuş gibi teklifsizce odaya daldı. Bir an otursam mı oturmasam mı diye duraksadı, pencereye gitti, perdeyi indirdi ve Kalman'a, gece lâmbasının ışığı yeterli olduğu için büyük lâmbayı söndürmesini buyurdu.

Gülümseyerek :

Kendinize geliniz, bayım! dedi.

Kalman kekeledi, böyle bir ziyareti beklemediğini, okurken uyumuş olduğunu ve şaşkanlığının bundan ileri geldiğini söyledi.

Evet, anlıyorum. Sigara yakacak mısınız?

Sigara paketini masaya koydu. Yaktılar.

Bir şey mi oldu yoksa, bay baron?

İki gün konukseverliğinizden yararlanacağım.

Benim yanımda mı kalmak istiyorsunuz?

Kovmayacağınızı umarım.

Hayır, nasıl olur... Şey... Kısaca, nasıl söylesem... Kim olduğunuzu sorarlarsa ne cevap veririm? Şani Dombai Budapeşte'de, yarın muhakkak beni arar.

Dombai mi ? Tatsız bir haber bu. — Baronun böyle bir ihtimali düşünmemiş olduğu belliydi, çünkü birdenbire rahatsız oldu, elindeki kibrit çubuğunu kırıp ufalamağa başladı. — Dombai beni tanıyor.

Budapeşte'de bulunduğundan emin misiniz?

Bir saat önce bana telefon etti.

Baron ayağa kalktı ve dalgın dalgın dolaşmağa başladı.

Şu anda nerede bulunuyor?

Nerede kaldığını bilmiyorum.

Baron, perdenin aralığından dışarıya baktı.

Eveeet... Yarım saat önce iki kişiyi öldürdüm.

Ne yaptınız?

Baron dönüp baktı. Gözlerinde garip bir ışıltı vardı. Pencerenin pervazına yaslandı.

İki kişiyi vurdum. Çaresi yoktu. Ya onlar, ya ben. Şimdi artık rahatım.

Daha sonra Kalman'a, Millî Emniyetin kendisini tutuklamak istediğini, Intelligence Service'te çalıştığını öğrendiklerini, şimdi muhakkak her yerde aradıklarını, fakat buraya gelişini kimsenin görmediğini anlattı.

Kalman acz içindeydi. Akşam yemeğini hazırladı ve içki çıkardı.

Sabaha kadar konuştular. Baron, siyasal durumu tahlil ediyor ve gelecekte haber veriyordu. Savaş gitgide şiddetlenecek, ancak bir şeyden, komünistlerin iktidara gelişine engel olunmamış olmasından esef duyulacaktı. Fakat burjuva partileri, kendi aralarında birlik olmadıkları için bu artık gerçekleşmiş bulunuyordu. Yalnız bir umut kapısı vardı ki, o da, komünistlerin iktidarı sımsıkı ellerine almış olmalarına rağmen, aydınları geri tepmeleri, aydınlara güvenmemeleriydi. Sonradan bu onlara pahalıya mal olacaktı.

Kalman, tartışmaya girmiyor ve eve polis geldiği takdirde ne olabileceğini gittikçe daha çok düşünüyordu. İsteddiği bir tek şey vardı : Baronun çıkıp gitmesi. Politika onu sarmıyor, fizikten başka hiç bir şey ilgilendirmiyordu. Baron pek çok yönlerde haklıydı, fakat mevcut durumla bağdaşması gerekiyordu.

F. 20

305

Lütfen söyleyiniz, bay baron, Batı'ya gidersem, öğrenimimi sürdürebilir miyim? Aslında beni Macaristan'a bağlayan hiç bir şey yok. Yapayalnız, kimsesizim burada.

Yok, azizim, burada kalmanız gerekli. Üniversiteyi bitiriniz, işe yerleşiniz ve unutmayınız ki, ingiltere için and içmiş bir asker, uygar özgürlüğün erisiniz.

Kalman bunu düşünmek bile istemiyordu. Tuzağa düşmüştü. Şafak vakti baron veda etti ve Kalman, korkunç bir uykudan uyanmış gibi açık pencerede durdu ve taze havayı ciğerlerine çekip doldurdu.

Güneşin ışınları ağaçların yapraklarında titreşiyor, pencerelerin camlarına yansıyor. Kalman akan nehre, köprü direklerinin uzun gölgelerine sessizce bakıyor ve Budapeşte'den, ülkeden ayrılabilir miyim diye düşünüyordu. Gerçekten yalnız mıydı? O an Judit'in sevimli yüzünü, kendisine bağlılığını, Kaldi'yi, Şani Dombai'yi anımsadı...

1949 yılı sonbaharında beşinci sınıfı bitirmek üzere olduğu bir sırada, bir gün öğleden önce dekanın odasına çağırıldı. Ernö Kara'yı tanıyıp tanımadığını sordular. Tanıdığını söyleyince, Millî Emniyete götürdüler. Sorgu üç gün sürdü. Kara hakkında ne biliyordu. Kalman sadece iyi şeyler biliyordu, fakat ajanları iyi şeyler ilgilendirmiyordu. Kara'nın, Şalgo'nun hudut dışına kaçışma yardım edip etmediğini sordular. Bilmiyordu. Hiç bir şey bilmiyordu. «Kara en temiz bir adamdır! Kara, temiz adamdır! Kara, gerçek bir komünistttir!» sözlerini yineleyip durdu. Sonunda defolup gitmesini söylediler. Dombai daha uzun zaman tutuklu kaldı, ama onu da serbest bıraktılar. Şani, özgürlüğünü kardeşine borçlu olduğunu söyledi. Büyük erkek kardeşi

savaşta bir kahraman sıfatıyla ölmemiş olsaydı, muhakkak o da Kara'nın yanında olacaktı.

Kara'nın mahkûm edilişi, Kalman'ı çok sarstı. Şani de içine kapandı. Teknik Üniversitenin akşam kısmında okuyordu. Kalman, Fizik Enstitüsünde bilim işçisi oldu. Profesör Menhert Akoş'un yönetimi altında atom fiziği araştırmalarına da o zaman başladı.

III

Ernö Kara, ömre bedel hapse mahkûm oldu, fakat 1954 yılında temize çıktı. Kalman bunu öğrenir öğrenmez Dombai'ye telefonla bildirdi. Dostlarını hep birlikte aradılar. Kara'yı bitkin ve bezgin buldular.

Dombai, parti liderlerinden bazılarına küfretmeğe başladığı vakit ise Kara onun sözünü kesti, küfretmenin anlamsız ve saçma olduğunu, pek yakında her şeyin aydınlığa kavuşacağını, geçmişle oylanmamak, geleceğe umutla bakmak gerektiğini söyledi.

Bundan pek bir şey anlayamadılar, çünkü Kara sözlerini izah etmedi. Kendisine karşı ifade vermediklerinden dolayı teşekkür etti.

— Çok iyi ettiniz, çocuklar, dedi. Bunun, benim için ne demek olduğunu tasavvur edemezsiniz. — Aynı zamanda Şani Dombai'nin üniversite öğrencisi olduğuna sevinliyordu.

Sonra ikisi kaldılar, çünkü Şani üniversiteye gitmeliydi. Kara, karısı kendisinden ayrılıp ikinci

kocaya gittiği için annesinin yanında oturuyordu. Annesi, oğlunun etrafında fır dönüyor, düşüncelerini okumak istercesine her sözünü yakalıyor ve durmadan da ağlıyordu.

Dışarda, bahçede bir yere oturdular.

Sende ne var ne yok? diye sordu Kara.

Kalman, fısıldar gibi cevap verdi :

iyiyim.

Halinden şikâyet etmedi. Kara'nın üzüntüden kırışmış yüzünü görünce, şikâyet etmeye hakkı olmadığını düşündü, onun ıstırabı yanında kendininki- ni pek önemsiz gördü. Zira dostu hiç suçsuz hapiste yatarken, Kalman üniversiteyi bitirmiş, bunca bilgi edinmişti. Bu zaman içinde Ernö'nün başından beş anlamsız yıl, beş gaddar yıl geçti. Kalman, dostunun, başından gelip geçenleri anlatmamayı yeğlediğini anlıyor, onu konuşmaya zorlamıyor, bizzat profesör Akoş ile birlikte başladığı deneylerden söz ediyordu.

Ernö, Kalman'ı ilgiyle dinliyordu.

Atom reaktörsüz nasıl çalışabileceğinizi anlamıyorum, dedi.

Bunlar sadece kuramsal sonuçlardır. Ama reaktör kurulduğu zaman, varsayımlarımızı deneylerle doğrulayacağız. Ey Tanrım, bir kez o günü de görsek.

Profesör Akoş çok iyi bir adam, değil mi?

Kara, Kalman'm sırtını sıvazladı.

Ne kadar sevindiğimi anlatamam, Kalman, dedi. Bakıyorum, çok iyi bir yol tutmuşsun. Evlendin mi?

Hiç bir zaman evlenemeyeceğimi sanıyorum.

Kadınlara karşı ilgin mi yok?

Bana Marian'ı unutturabilecek kadını bula

madım henüz. Gerçi, bazan kaçamaklar yaptım. Fakat sadece bu kadar. Derslerden sonra bilimsel araştırmalar o denli vaktimi alıyor ki, ciddî ilişkiler kurmaya ne vaktim, ne de isteğim var. Artık hiç bir zaman sevmeyeceğim kanısındayım.

Karşı devrim sırasında Kalman, on altı yaşındaki Judit'in kendisine gönül verdiğini anlayınca, ne yapacağını şaşırđı.

Silâh sesleri hafiflediğı vakit, Kalman derhal Kaldi'nin evine gitti.

İhtiyar çok memnun oldu, Judit ise daha da çok sevindi. Annesi ve babası, çarpışmalardan önce Paris'e gitmişlerdi. Forbat, bir salonda tablolarını sergiliyordu. İhtiyar profesör, evde kızla yalnız kalmıştı.

Judit gerek beden, gerek akıl bakımından erken gelişmiş ve güzel bir kız olmuştu. Annesi ve babası, kendisini her şeyi açık konuşarak eğittikleri için hayat hakkında her şeyi öğrenmişti. Kaldi, bir zamanlar Marian ile olduğu gibi Judit ile de çok meşgul oluyordu. Ona edebiyatı ve güzel sanatları sevdirmişti. Çoğu zaman pazar günleri öğleden önceki saatlarda Kalman ile birlikte sergileri dolaşıyorlardı. Fakat Kalman, kızın bağlılığında hiç bir özellik görmüyordu. Kendini bir amca, daha yaşlı bir erkek kardeş gibi hissediyor ve Judit'in kendisine gönül verebileceğini aklının kıyısından bile geçirmiyordu. Fakat şimdi odasına girdiğı ve Judit çıldırmış gibi boynuna atılıp onu dudaklarından öptüğü an, korktu. Geri çekildi ve şaşkınlıkla kıza baktı. Zaman zaman otomatik silâhlar sessizliğı bozuyor, çarpışma kızışıyor ve pencerelerin camları dö- külecekmiş gibi zmgırdıyordu.

Neydi bu, Judit?

Kız cevap vermedi. Kalman'm şaşkın yüzünden gözünü ayırdı, dudakları titredi, sonra başını eğdi ve arkasını dönüp odadan çıktı.

Judit!

Fakat kız kayboldu. Ta akşam üstü Kalman'm gitmeğe hazırlandığını anlayınca ortaya çıktı.

Kalman, gidersen kendimi öldüreceğim.

Kalman işi şakaya vurdu ve gülerek karşılık verdi :

Sana öyle bir tokat vuracağım ki, ölünceye dek unutamayacaksın. Bundan daha saçma bir söz olamazdı. Kalman, çok kötü bir pedagogdu. Judit ile, ancak yaşlı bir insanla konuşur gibi konuşmak gerektiğini, onu çocuk yerine koymakla çok gücendirdiğini, sevilen bir kişi tarafından gelen böyle bir davranışın daha da gücendirici olduğunu anlayamıyordu.

Senden nefret ediyorum! dedi kız. Ah, ne kadar nefret ettiğimi bir bilsen!

Kızın davranışmdaki bu anî değişiklik, Kalman'ı en az onun öğleden önceki davranışı kadar şaşırttı. Kalman, hemen kalkıp gidemeyeceğini anladı. Ciddî bir tavır takındı. Pencere yanma oturdu ve karanlığa bakarak düşünceye daldı.

Sonra ciddî ve biraz da neşeli bir sesle :

Judit, dedi. Gel, yanıma otur.

Kız itaat etti. Biraz öne eğildi, bir eliyle çenesini avuçladı ve Kalman'a bakmağa başladı. Mari-an'a çok benziyordu. Yalnız saçlarını başının arkasına toplayıp bağlamış olmakla da Marian sayılabilirdi, ama gözlerinin rengi ve Tatarımsı çekikliği de Marian'ındı.

Büyük insanlar gibi her şeyi açık konuşa

lım. Özür dilerim, seni gücendirmek istemezdim. — Kalman, cebinden sigara paketini çıkardı, kıza da teklif etti. Judit almadı. Fakat kalktı, kibrit getirdi, Kalman'm sigarasını yaktı ve divanın kenarına oturdu. — Dört ay sonra artık on altı yaşını bitirmiş olacaksın. Çocuk değilsin demek. Beni anlayacaksın. Ben otuz altı yaşındayım. — Judit omuz silk- ti. — Aşkın ne olduğunu bilirim. Mariaıı'ı sevmiştim. Onu yitirdiğim zaman çıldıracağımı sandım. Ondan önce, kendimden sekiz yaş büyük olan bir kadına gönül vermiştim. Rahat bir gecem, gündüzüm yoktu. Kararımı verdim ve kadına bunu söyledim. Kadın beni dinledi ve aslında onun kendisine değil de, aşka taptığımı söyledi... Judit onun sözünü kesti :

Kalman, bırak saçmalamayı. Beni küçük görmekten vazgeç. Anlatmak istediğin nedir? Anlatacağın şey beni ilgilendirmez. Benden daha yaşlısın, anladık, ne çıkar bundan? Ben seni seviyorum ve seveceğim. Buna hakkım var. Gitmeden önce anneme her şeyi anlattım.

Ey Tanrım, çıldırmışsın sen!

Annemden hiç bir şey gizlemem. Niçin aldatayım onu?

O ne dedi?

Senin yaptığın gibi saçmalamadı. Şaşırmadı bile. Bunda bir anormallik görmediğini, ancak meselenin, senin de beni sevip sevmediğine bağlı olduğunu söyledi.

Elbet ben de seni seviyorum.

Ama bir erkek gibi değil...

Kalman, her şeye rağmen, Judit'i çocuk saydığı için neşeli bir karşılık verdi :

Haydi, bir süre için unutam bu konuşmayı.

Günler geçiyor ve Kalman, gittikçe daha sinirli oluyordu : Şehirden korkunç haberler geliyordu. Telefon çalışmıyor ve Kalman, dostlarının ne halde olduklarını bilmiyordu. Dombai ve Ernö'yü düşündükçe endişesi artıyordu. Komşulardan biri, şehrin her semtinde darağacı kurulduğunu söylediği vakit, Kalman'm huzuru büsbütün kaçtı. Kaldi'nin yanında geçirdiği birkaç gün, telâşını artırmaktan başka bir işe yaramadı. Şehre gitmeğe karar verdi. Judit :

Ben de seninle geleceğim, dedi.

Peki, gel.

Birkaç dakika sonra Judit, yola çıkmak üzere Kalman'm yanındaydı. Bedenini sımsıkı saran bir pantolon, kaim bir kayakçı fanilas ve trençkot giymişti.

Peşte'ye kadar yaya gittiler. Judit, Kalman'm koluna girmişti, boyu onunkinden hemen hemen yarım baş daha kısaydı. Uzun süre sustular, incecik bir yağmur yağıyordu. Kalman, pardesüsünün yakasını kaldırdı. Arada sırada otomatik silâh sesleri duyuluyor, ama nereden geldiği anlaşılmıyordu.

Şehrin batı garına ulaştıkları vakit, kız :

Nereye gidiyoruz? diye sordu.

«Tompa» sokağına, Dombai'nin yanına.

Sokaklarda silâhlı gençler dolaşıyor, davranışlarından güçlü ve yenilmez kanısında oldukları anlaşıyordu. Kollarında üç renkli ulusal bayrağın sembolü vardı. Orada burada gruplar halinde toplanan halk, olayları yorumluyordu. Kalman, herhangi bir gruba yaklaşıncı biraz duruyor ve durum hakkında bilgi edinmeğe çalışıyordu. Ama durumu

all-

lamak güçtü, çünkü söylenenler birbirini tutmuyordu.

Evde bulabildikleri Şani Dombai, kendilerine olayların niteliğini anlattı. Öfkeliydi, her şeye ve herkese küfrediyordu. Kalman onun, dengeyi o denli yitirmiş olmasına şaşıtı. On bir yaşındaki oğlu, Dombai'yi hiç rahat bırakmıyordu. Margit de, kocasının gizlenmek istemeyişinden yakındı. Bir gün önce birtakım silâhlı kişiler gelip onu evde aramışlar.

Kalman, pencere dibinde oturmuş, konuşmaları dinleyen Judit'e bakarak :

Silâhlı kişiler mi dediniz? diye sordu.

Dombai, Kalman'a dönerek :

Gel biraz öbür odaya gidelim, dedi. Margit, sen hiç bir şeyden korkma. Benim eve döndüğümü apartımanda henüz kimse bilmiyor. Arayan olursa, evde olmadığımı söyle.

Girdikleri odada Kalman ona çıkıştı :

Geçici bir zaman için ortadan kaybolman gerekli. İşte benim evin anahtarı. Git oraya. Zaten epey zamandır eve uğradığım yok, Kaldi'lerdeyim,

Dombai içeride durmadan dolaşıyordu, sonra pencereden yağmur sularının aktığı sokağa, tek katlı evlerin üstünden uçan serçe sürülerine baktı. Kalman'ın önerisini duymamış gibiydi.

«Malna» sokağındaki okul binasında ondan fazla tutuklu var. Bazıları benim arkadaşlarım. Mutlaka yarın ya da daha bugün onları Merkez hapishanesine götürecekler. Okuldaki tutuklayıcıların komutanı bir deli. Hapisten şimdi çıkmış. Kırk beş yılında savaş suçlusu olarak mahkûm edilmiş bir marki. Etrafa dehşet saçan otuz kadar şaki topla

miş. Çok kişiyi öldürdükleri söyleniyor. Dostlarımı kurtarmak istiyorum.

Nasıl?

Henüz bir tasavvurum yok. Ancak bir otomatik silâhım ve «Zbroyovka» tabancam var.

Bir deneyelim, dedi Kalman.

Yardım eder misin bana?

Elimden geldiği kadar.

Kalman dış kapıda durdu ve elini kızın omuzu- na atarak :

Judit, Margit ile birlikte «Pojon» sokağındaki eve gitmeni çok isterdim, dedi.

Kız, kesin bir karşılık verdi :

Seninle geleceğim.

Siyah saçlı kadın da yalvarıyordu :

Birlikte gidelim, Judit.

Fakat kız, başıyla olumsuzluk işareti verdi.

Kalman, Judit ve Dombai, hızla «Rakotsi» bulvarına yöneldiler.

Kalabalıktan kaçınmak için ara sokaklardan geçiyorlardı. Dombai'nin boynunda asılı bir otomatik silâh, kolunda ise üç renkli bir şerit vardı.

Yakalananlar kimler?

Fabrikanın parti sekreteri Balint Feher ve aynı fabrikadan iki işçi.

Kalanlarını tanımıyorum.

Onları kurtarabilirsek, sonra ne iş yapacaksın?

Saat dörtte, torna ve makine fabrikasında sorumlu bir arkadaşla randevum var. Direnişi örgütlemeye çalışacağız.

«Rakotsi» ve «Lüter» sokaklarının kesiştiği yerde çok insan toplanmıştı. Kalın gövdeli sakallı bir

adam, bir otomobilin üstüne çıkmış, bir çağrının metnini açıklıyordu. Yüzlerce kişi alkışlıyordu, fakat Kalman, dinleyenler arasında alaycı bir gülümsemeyle dudak bükenlerin de bulunduğunu farkettiler. Dombai sinirli sinirli boynundaki otomatik silâhın kayışını düzeltti ve Kalman, dostunun sakallı hatibi oracıkta vurmaktan zevk alabileceğini sezdi. Kaş göz işaretiyle onu, sakın olmaya davet etti. Çevresine bakınırken, sokağın öbür ucunda siyah bir cip gördü. Radyatöründe İngiliz bayrağı dalgalanıyordu. Cipun üstünde bir genç adam, elinde kamerayla film çekiyordu. Operatör, pardesüsünün arkasına da bir İngiliz bayrağı yamamıştı. İngiliz uyruklu olduğunun uzaktan görülüp anlaşılmasını istediği belliydi. Kalman, kendisini izlemesi için Dombai'ye işaret verdi. Kalabalıktan ayrıldılar ve «Rakotsi» bulvarının karşı tarafına hızla yürüdüler. Kalman adımlarını yavaşlattı. Alkışlamalar ve haykırışmalar gitgide sıklaşıyordu. Cipe sekiz on adım kala bir girişin önünde durdular. Kalman bir sigara yakarak içeriye baktı. Merdivenin başında bir kapı vardı. Kalman girdi, arkasına döndü ve kapıyı incelemeğe başladı.

Dombai, dostunun bu düşünceli hareketini merakla izliyordu. Giriş kapısının bir kanadı taşla desteklenmişti.

Şu taşı defet. —Dombai taşı ayağıyla itti.— Kolay kapanıyor mu?

Çok kolay. — Dombai kapıyı kapattı.

Kalman onun yanma gitti.

Şani, dedi, silâhını eline al ve merdivenin karşısında dur. Judit, sen kapıyı bekle.

Dombai sabırsızlıkla sordu :

Ne yapmak istiyorsun?

315

Açıklamaya vaktim yok. Operatörle birlikte geldiğim vakit, kimsenin merdivenden inmesine izin vermeyiniz. Anlaşıldı mı? —Dombai, başıyla onayladı.— Judit, içeriye girdiğimiz zaman kapıyı çekip kapatacaksın. Anladın mı?

Evet.

Şimdi yerlerinize gidiniz.

Kalman, sallana sallana çıktı ve otomobile yaklaştı. Birkaç saniye bekledi. Kalabalık alkışlıyor, «hurra» sesleriyle etrafı çınlatıyordu. Operatör memnunlukla gülümseyerek, kamerayı elinden bıraktı. Kızıl saçlı, yüzü çilli ve mavi gözlü bir delikanlıydı.

Kalman, arabanın yanma sokuldu, uzandı ve delikanlının ayağından asıldı. Operatör aşağıya baktı. Kalman, eğilmesi için ona işaret verdi.

Operatör başını salladı, kamerayı Kalman'a verdi ve trotuvara atladı.

Kalman gerçek bir Londralı edasıyla konuşarak :

Ben, Londra'dan Harry Campbell, dedi. Her şeyi hazırladık, gidebiliriz.

Delikanlı da elini uzatarak :

Wiston, dedi. Ben, televizyon kumpanyasm- danım. Nereye gitmeliyiz?

Kalman, operatörün yüzüne baktı.

Ben, Campbell'im. — Ama bu kez, bilhassa önemli bir admış gibi belirterek söyledi.

Adınızı anladım, sir, ancak nereye gitmem gerektiğini anlayamadım.

O halde, linç olayını filme çekmek için gönderdikleri operatör siz değilsiniz demek? Anlamıyorum. — Saatma baktı, fakat aynı zamanda operatörün sevinçten şakıyan yüzü de gözünden kaçmadı.

Nasıl bir linçten söz ediyorsunuz, sir?

Sansasyona susamış raportörün sesi heyecandım titriyordu.

Kalman, sinirli sinirli uzaklara bakarak :

Bu işi anlayamıyorum, dedi. İki dakika sonra aksiyon başlıyor. Bu kahrolası operatörler nereye gittiler?

Sir, söz konusu şeyin ne olduğunu söyleyiniz nihayet.

Kalman, kayıtsızlıkla cevap verdi :

Millî Emniyet şefinin gizlendiği yeri öğrenmişler ve iki dakika sonra kendisini yakalayacaklar. Hu heyecanlı aksiyonu filme çekmek için izin aldım, yere batası operatörler ise ortadan kayboldular. Yurtseverler, artık kimseye sezdirmeksizin evi kuşatmış bulunuyorlar. Yazık, böyle bir fırsatı kaçıracamız !

Wiston, heyecanlı :

Şakayı bırakınız, dedi. Ben buradayım işte! Makineyi kimin çalıştıracağı hiç önemli değil. Yürüyelim, Campbell. Hangi evde?

Kalman, kararsızlık içinde operatöre baktı, sonra omuzlarını kaldırdı ve girişi gösterdi.

Birazcık bekleyiniz, Wiston, dedi. Kimseye bir şey sezdirmeden girmeliyiz. O herif hiç bir şey farketmemeli, aksi takdirde aksiyon bozulur. Geliniz. Arabanın kapısını kilitlemeyecek misiniz?

Gereği yok.

Hiç olmazsa anahtarı çıkarıp alınız.

Haklısınız, sir. —Anahtarı çıkardı ve par- desüsünü cebine koydu. — Campbell, siz ne zamandan beri Budapeşte'desiniz.

Altı aydan beri.

Bense yirmi beş ekimde Viyana'dan geldim.

Kapıya vardılar.

Öne geçiniz, dedi Kalman.

Wiston girdi. Merdivenin başında, elinde otomatik silâh ve kolunda üç renkli şerit olan Dombai'nin iriyarı vücudunu görünce gülümsedi ve :

Çok iyi çalışıyorlar, Campbell, dedi.

Elimizden geldiği kadar, dedi Kalman ve operatörün arkasından yürüdü.

Kapı, çatırtıyla kapandı.

Fitse, yirmi altı ekim günü Merkez Hapishanesinden serbest bırakılmıştı. Aynı gün markinin ekibine katıldı. «Assubay» ünvanını aldı ve aynı zamanda korkunç bir tokat yedi, çünkü ekibin yazıhanesindeki masadan bir şey aşırmaı denemişti. To- katı atan, «Yurtseverler» ekibinin, çavuşu Beny Sa- por idi. O zaman marki, tokat atmanın ekibin demokrasi ilkelerine aykırı bir hareket olduğunu söyleyerek, Beny'yi sadede gelmeye çağırdı. Beny ise jandarmanın da demokratik bir kuruluş olduğunu, ama bu kuruluştaki dayanın demokrasi ilkeleriyle pek iyi bağdaştığını söyledi. O vakit markinin yardımcısı, olan yüzbaşı Peter Helçik, bunu bir saçma olarak niteledi. Helçik, mavi gözlü sarışın bir adamdı, vaktin birinde berberdi.

Hapishanede kaldığı beş yıl süresince gündüzleri berberlik yapıyor, geceleri ise zindancıların isteğı üzerine sonetler yazıyordu. Çavuş Pinter'in kanısınca, Helçik çok yetenekli bir ozandı. Pinter her hafta ona bir şiir yazdırıyor ve şiiri kendi eseriymiş gibi her pazar günü nişanlısına okuyordu. Bir kez Helçik çok saçma bir şiir yazdı ve o zaman çavuş onu depoya kapatarak, adamakıllı bir dayaktan geçirdi. Helçik, eline fırsat geçin-

n> l'inter'i öldüreceğine dair yemin etti. Dünkü gün mo/.iünü yerine getirdi. Pinteri nişanlılarından birinin evinde yakaladılar. Çavuş, «özgürlük savaşçısı» olduğunu boşuna ispatlamaya çalıştı. Avluda onu Kurşuna dizdiler. Ateş edenler iki kişiydiler : Hel- ı.'ik ile Fitsere. Ekip, otuz beş kişiden kuruluydu. En genci yirmi dokuz yaşındaki Fitsere, en yaşlısı ise kırk seli i/. yaşındaki Beny Sapor idi. Hepsi de sabık mahpuslar ve markinin şahsen tanıdığı kimselerdi. Her liirinin güvenilirlik oranı, hapiste kaç yıl yattığına bağlıydı. Şimdi sokak kapısında Fitsere nöbet tutuyordu. Hava yağmurlu, serin ve sıkıcıydı. Fakat bu bir şey değildi henüz. Fitsere başka bir şeye öfkelenmişti. Bu sabah ekip, özel bir ilgi gerektiren zindancıları yoklamak üzere iki kamyonla Mariyanost- ra'ya gitmişti. Fitsere de onlarla birlikte olmak istiyordu, ama Helçik, tutukluları korumak üzere onun beş kişiyle birlikte burada kalmasında ısrar etti. İzbede on beş tutuklu yatıyordu. Onların burnu dibinde dolaşmaktansa, dışarıda nöbet tutmak gene de daha iyiydi. Ansızın köşede beliren bir siyah otomobil, hızla okula yaklaştı. Fitsere, radyatöründe İngiliz bayrağı dalgalanan yabancı trafik numaralı otomobili hemen farkettil. Korkunç bir heyecana kapıldı. Fitsere yabancılara tapıyordu. Hiç bir zaman İngiliz görmemiş olmasına rağmen, en çok Amerikalıları ve ingilizleri seviyordu. Onların her türlü serüvene hazır olduklarını biliyordu. Araba durdu. Fitsere göğsünü gerdi, ciddî bir tavır takındı ve gerçek bir savaşçı pozunda görünmeye çalıştı. Arabada üç kişinin bulunduğunu, iki

erkek ve ilginç yüzlü güzel bir kızın oturduğunu hemen farkettiler. Yolcular indiler. Erkeklerden birinin elinde kamera, sırtında ise İngiliz bayrağı vardı. Gerçek bir İngiliz oluşu yüzünden belliydi. Bakışı, gülüşü, gözlerini oynatışı, sigarayı ağzında tutuşu... hep görmeye değer şeylerdi. Uzun boylu ve yakışıklıydı da. Trençkotu da pek ilginç...

Elinde otomatik silâh bulunan ikinci adam, tıpkı Fitsere gibi bir Macar yiğitiydi. Yalnız ondan daha yaşlı ve gövdesi iki defa daha kalındı. Fitsere ondan tokat yemek istemezdi, çünkü boğa gibi kuvvetli olduğu belliydi. Beny de onunla başa çıkamazdı. Kız ise bir içim suyd...

Silâhlı adam, kendini takdim etti :

Borbandy. Millî muhafız birliğinden. Bay markiyi çağırınız. Henüz Londra'dan gelmiş bulunan İngiliz televizyonu baş redaktörü mister Wiston beraberimizdedir. — Sonra Judit'e döndü. — Lütfen, bu konuştuklarımızı mister Wiston'a tercüme ediniz.

Bay marki yok, sadece yardımcısı yüzbaşı Helçik burada.

Bay marki nerede?

Bir aksiyon için Mariyanostra'ya gitti.—Fitsere, tercümanlık eden Judit'e tatlı bir gülümsemeyle baktı. Uha, dedi içinden, İngilizceyi de kısıyor bu kukla! — Hanımefendi, sorunuz bakalım, mister Wiston'da İngiliz sigarası var mı. Varsa verir o bana.

Judit, Fitsere'nin ricasını gülümseyerek ilettiler.

Kalman yüksek sesle güldü, arabanın kapısını açtı ve büyük bir kutudan birkaç paket sigara çıkardı.

- Hop.

Bir paket attı.

Okey, dedi Fitsere ve sevinçten yüzü şakıya- rak, paketi havada yakalayıp aldı.

Fitsere hemen içeriye çekilmek istedi, çünkü zayıf yapılı berber - ozan Helçik, yüzbaşı üniforma- sıyle kapıda belirmişti. Solgun yüzünde eşsiz bir gülümseme vardı.

Tanıştı, aynı zamanda arabaya, Kalman'a, Dom- bai'ye ve sonunda daha sürekli olarak kıza ilgiyle baktı.

Dombai, mister Wiston'un, İngiliz televizyon seyircilerini en sadık Macar yurtseverleriyle tanıştırmak istediği için en başarılı savaş grubunun filmini çekmesine izin verilmesini Millî Muhafız Birliği Kumandanlığından rica ettiğini söyledi. Helçik, Dom- bai'nin sözlerini Kalman'a tercüme eden kıza bakıyordu. Kalman hiç arasız başıyla onaylıyor ve arada bir de «yes» diyordu.

Dombai devam etti :

Kumandanlık, mister Wiston'un sizin grubunuzdan birkaç poz çekmesine karar verdi.

Doğru, çok doğru, dedi Helçik. Ama yazıhaneye girelim, konuşmayı orada sürdürürüz.

Ben de geleceğim, dedi Fitsere.

Sen nöbettesin...

Ne var sanki? Şimdi köpek bile yaklaşmaz buraya. Ben de filmde görünmek isterim... Kapıyı içerden kilitleyeceğim. —Tartışmağa başladılar. Ju- dit tercüme ediyor, Kalman başını sallıyordu. — Biraz adam gibi davran, Helçik, dedi Fitsere.

Dombai müdahale etti :

Gelsin, canım. Eninde sonunda o da haklı. Bu fırsatı niçin kaçırsın.

Filmi bütün dünya seyredecek.

F: 21

321

Nihayet Helçik razı oldu. Sokak kapısını kilitlediler ve müdür odasına çıktılar. Aynı zamanda ozan bir nutuk çekti, konuklara grubu takdim etti ve Judit'ten tam tercüme etmesini rica etti.

Elbette, dedi kız.

Lütfen, mister Wiston'a söyleyiniz ki, «Yurtseverler» ekibimiz, görevlerini hiç eksiksiz yapıyor. Ölümü göze almış olarak cesaretle çarpışıyoruz. Ekibimizden her savaşçı hapiste yatmış kişidir, bizler eskiden beri özgürlük savaşçılarıyız. Meselâ ben, bir komploya katıldığım için tam beş yıl yattım. «Beyaz Haç» hareketinin mahalle organizatörüydim. Aynı zamanda şairim. Hapiste yazdığım şiirlerimi bir kitap halinde çıkarmak isterdim. Damarlarımdan akan kanla yazdığım şiirler pek çok. Sonetler ve savaş şarkıları yazarım... — Helçik, bu bitmek bilmeyen konuşmasını yaparken, Fitsere ötekileri de toplayıp getirdi. Helçik, «savaşçı» lan birer birer takdim ediyordu. Viktor Balmuda sekiz yıl, Çaba Ço- moş altı yıl, Yanoş Tumurg üç buçuk yıl yatmıştı. Peti Fitsere ise henüz yeşil sayılırdı, çünkü sadece bir yıl hapiste kalmıştı. Masaya içkiler konuldu.

Kalman İngilizce bir şeyler söyledi, Judit tercüme etti :

Mister Wiston size gerçek İskoçya viskisi ikram etmek istiyor. Bay binbaşının arabadan birkaç şişe alıp getirmesini rica ediyor.

Dombai başıyla onayladı ve çıktı. Çabucak elinde dört viski şişesiyle geri döndü. Dolduruyor, içiyorlar, Kalman ise sükûnetle, fakat çok tumturaklı konuşuyordu.

Judit tercüme etti :

Mister Wiston, efsanevî üne kavuşmuş savaşçılarla bizzat karşılaştığı için çok mutlu. Ancak

hay marki ile görüşemediğini üzüyor, ama Budapeşte'de kaldığı sürece onunla karşılaşma fırsatına nail olacağını umuyor. Mister Wiston'un kanısınca siz kahramanca savaşmışsınız. Yiğitliğiniz cidden olağanüstü.

Dombai kalktı :

Hay anassını, midem bulanıyor, dedi.

Bunu tercüme etmeyiniz, hanımefendi, dedi Helçik.

Yüksek sesle gülüştüler. Dombai :

Çocuklar, yüz numara nerede? diye sordu.

Koridorun öbür ucunda, dedi Fitsere.

Dombai ortadan kayboldu, Kalman ise gittikçe

daha büyük bir heyecan, daha büyük bir enerjiyle konuşuyor,

çocukları içkiye davet ediyordu.

Siz içmenize bakınız, ben birkaç poz çekeceğim. Bu epizotun başlığı

«Çarpışmalar arasında bir istirahat anı» olacak. Çok rica ederim,

çocuklar, benim buradaki varlığımı hissetmiyormuşsunuz gibi, gayet tabii davranınız.

Kalman ayağa kalktı, mesafeyi ölçtü ve «çalışmağa» başladı. Kamera yanıp sönüyordu.

Helçik dayanamayıp sordu :

Resimleri görmemiz mümkün olacak mı?

Judit, gülümseyerek tercüme etti :

Elbette, mister Wiston, size filmi gösterecek. Yarın öğle vakti

«Harminzad» sokağındaki elçilik binasında hazır bulununuz. Mister

Wiston'u arayınız. Şimdi lütfen, yan yana oturunuz, çünkü bir grup

film çekmek istiyor. Komutan ortaya gelsin...

Kalman filim çekiyor, konuşuyor, izah ediyor, Judit ise tercüme ediyordu.

On beş dakika kadar sonra Dombai, ceketini düzelterek döndü.

Hay anasını, Şu mide bozukluğu mahvetti
beni.

Helçik'in adamları heyecanlı ve pek saygılıydılar.

Dombai, Judit'e dönerek :

Küçük hanım, dedi, lütfen mister Wiston'a söyleyiniz ki, saat on iki
buçukta bay devlet bakanının huzurunda olmamız gerekiyor.

Kalman saatma baktı ve başını salladı :

Sokak kapısında da bir poz çekmek isterdim.

önerisi sevinçle kabul edildi. Tepeden tırnağa

silâhlı olarak sokak kapısına çıktılar, Kalman onları bir sıraya dizdi ve
büyük bir hünerle filim çekmeğe başladı.

Sonra vedalaştılar. El sıkışmalar, omuz okşamalar, minnettarlık ve
övgü sözleri. Kalman, her birine bir paket İngiliz sigarası verdi, sonra
arabaya binip oturdular.

Helçik, Judit'in elini uzun süre elinden bırakmadı. Gayet
heyecanlanmış olarak :

Sizi tekrar ne vakit görebilirim? diye sordu.

Yarın elçilikte görüşürüz. Birkaç şiir de getiriniz. Güzel şiire bayılırım.

Kalman bir sigara yaktı. Otomobil hareket etti.

Helçik'in adamları, sokak kapısı önünde gururla duruyor ve
uzaklaşmakta olan arabanın arkasından el sallıyorlardı. Fitsere,
sokaklarda, kendilerine bahşedilen bu büyük onuru görecekt
kimselerin olmayışına üzülyordu. Olağanüstü bir rahatlık hisse-
diyorlardı. Fakat yarım saat sonra izbeyi boş buldukları vakit, hiç de
rahat değildiler.

IV

Albay bir sandalye gösterdi.

Yolculuğunuz iyi geçti mi?

Cleew Boston, başını salladı ve oturdu. Albayın, Havana purosunu yakmasını bekledi ve sonra cevap verdi :

ilginize teşekkür ederim, sir. Yolculuğum genellikle iyi geçti.

Özür dilerim, Boston, fakat sizi çağırمام gerekliydi, başka çarem yoktu. Ertelenmez bir işin söz konusu olduğunu anlarsınız.

Evet, sir.

Visconty telefon etti. Olağanüstü randevu istiyor.

Boston kendini toparladı. Gözlüğünü düzelitti ve bir sigara yaktı. Söz vermiş olmasına rağmen, hafta sonunda dönemeyeceğini anladı ve rahatsız olmaması için Mary'ye bir telgraf çekmeğe karar verdi.

Albay, koltuğunun arkalığına yaslandı. Altmış üç yaşını doldurmuştu, fakat hâlâ sapasağlam görünüyordu, beyaz gömleği geniş gövdesinde gerilmişti.

Lütfen söyleyiniz, Boston. Kalman Borşı olayından haberdar mısınız?

Hayır, sir.

Kalman Borşı, atom fizikçisidir. Tuhaf bir adam. Hiç bir zaman fizikle ilgilenmediği halde, savaştan sonra öğrenci olarak Teknik Üniversiteye girdi...

Ondan önce herhangi bir mesleği var mı imiş?

Belli bir zaman Macar dili ve tarih öğretmenliği yaptı.

Mesleğini neden değiştirmiş?

Nedenini tam olarak bilmiyoruz. 1939 yd yazından beri İngiliz gizli servisinde. Fakat türlü nedenlerden dolayı 1945 yılından bu yana kendisine hiç bir görev vermedik. Son aksiyonu kırk beş yılmdaydı. Ayrıntılarını dosyada bulacaksınız.

Kartotekten dosyayı isteyebilir miyim?

Ben istedim ve getirttim onu, sayın Boston. — Albay, masanın üstünde yatan plastik kapaklı dosyaya elini koydu. — Konuşmamız bitince, açıp inceleyebileceksiniz. İkinci dosya da burada. Onu da okuyunuz. Şimdi ilk konumuza dönelim. 1954 yılında, Teknik Üniversiteyi armağan alarak bitirdi ve aspirant oldu. 1958'de teknik bilimler adaylığına kabul edildi ve bununla birlikte elektro- mekanik ölçü aygıtları fabrikası deney laboratuva- rmm yönetimini de ona verdiler. İki yıldan beri de Dubna'daki Atom Fiziği Merkez Enstitüsü'nün bilim yardımcısı. Aldığımız son haberlere göre, mayısta doktora tezini savunacak, temmuzda ise düğün yapacak. İlginç bir şey daha var: Macar İçişleri Bakanlığında binbaşı olan Şandor Dombai, en iyi dostu. Elbette, Dombai denilen bu adam trafik polisi değil, karşı istihbarat örgütünün bir subayı.

Anlıyorum, sir.

Şimdi Yiyana'da atom fizikçilerinin kongresi var. Macaristan, profesör Menhert Akoş'un yönetiminde üç kişilik bir delegasyon göndermiş. Delegasyon üyelerinden biri, Kalman Borşi. Bugün çalışmaları sona erecek. Plan uyarınca Borşi, öbür gün ya da ayın on ikisinde yola çıkacak.

Anlaşıldı, sir.

Peki, Boston. — Albay, pencereden dışarıya baktı. Gökyüzü kurşunî bulutlarla kaplıydı, pence

relerin camlarında milyonlarca su damlası yapışıp kalmıştı. Bir dosya açtı, karıştırdı, oradan bir rapor çıkardı ve binbaşıya verdi. —
Okuyunuz şunu, Boston. Bu sabah şafak vakti Yisconty'den aldığımız rapor.

Binbaşı sigarasını söndürdü, gözlüğünü düzeltti ve okumağa başladı: «Dün binbaşı Cold Relna, ansızın Viyana'ya geldi. Saat dokuzdan on buçuğa kadar Otto Durfilger ile görüştü. Budapeşte'deki elektromekanik ölçü aygıtları fabrikasında, Sovyet dokümantasyonu uyarınca askerlik açısından olağanüstü önemli ölçü aygıtlarının deneysel üretimine başlandığını öğrenebildim. Dokümantasyondan, en yeni füze savar silâhının söz konusu olduğu varsayılabilir. Onu ele geçirebiliriz. Geçen hafta Durfilger, delegasyon üyelerinden biri olan Kalman Borşi ile birlikte üç kez akşam yemeği yedi. Yeni buluşa ilişkin delillerin artık Durfilger' in çelik kasasında bulunduğunu tahmin ediyorum. Lütfen, randevu. Visconty.»

Binbaşı, raporu geri verirken:

Çok ilginç, sir, dedi. Emrinizi bekliyorum.

Albay, arkaya dayandı, yerleşti, kırarmış gür saçını okşadı ve Boston'a baktı.

Dokümantasyonu ele geçirmeliyiz.

Anlıyorum.

Nasıl yapacağız bu işi, Boston?

Olanaklar pek çok.

ilkini duyalım.

Kalman Borşi, gizli servisin adamı. Yanılmıyorsam, Visconty'nin raporunda adı geçen fabrikada çalışıyor.

Borşi'yi sona bırakalım.

Anlıyorum, sir.

İkinci olanak nedir, Boston?

Durfilger'i elde edelim.

İyi bir fikir. Ama dosyadaki yazıları okursanız, ondan vazgeçeceksiniz. Durfilger'in kasasından, Macar ajanının raporunu ele geçirelim. X—23 artık iki haftadan beri Budapeşte'de. Dokümantasyonu almasını emredelim.

Kasayı açmayı başaramazsak?

O halde, dokümantasyonu elde etmek isteyen Fransız ajanının adını öğrenelim. Peşine düşer ve fırsat bulunca müdahale ederiz.

Kötü değil. Bu pek çok olanak arasından bir tanesini seçmeliyiz.

Sorabilir miyim, sir, neden en kısa yolu tutmuyoruz? — Binbaşı, merakla albaya bakıyordu.

Borşi hakkında mı, Boston?

Evet, sir.

Albay, elini savurdu.

Çok güç bir mesele. Görevi kabul etmeyebilir.

Onun, Durfilger'in yararına çalıştığına ihtimal vermez misiniz?

Niçin?

Akşam yemeğini üç kez birlikte yediler.

Bu, hiç bir şey ifade etmez. Dombai'nin adamı değil mi acaba?

Sükûnetle ve düşünerek hareket etmeliyiz. — Albay, yerinden kalktı ve pencereye gitti. Perdeyi sonuna kadar çekip açtı ve kalabalık sokağa uzun süre baktı. Sonra arkasını duvara dayayarak konuştu: — Tedirgin edici bir şey daha var, Boston. Borşi komünist değil. O halde onun hızla yükselişini neyle izah edebiliriz? Dubna'da çalışmasına ne dersiniz? Dubna'ya herkesi göndermiyor- lar, azizim. Elbette, Borşi'yi faaliyete geçirmemiz gerekli. — Saatına baktı. — Saat on biri beş geçiyor.

328.

dosyadaki yazıları incelemek için ne kadar vakte ihtiyatiniz var?

Bir saat yeter.

Peki, Boston. Öğleden sonra Monty'yi beraberinize alıp, Viyana'ya gidiniz. Ben yarın sabah hareket edeceğim. Tekrar görüşeceğiz.

Albay, her iki dosyayı da verdi.

Boston, Mary'ye bir telgraf çekti. Şimdilik dönmeyeceğini, çocukları öptüğünü bildirdi. Büfeden sandviç ve çay aldı, bir koltuğa oturdu ve Otto Dur- l'il ger hakkındaki yazıyı okumağa başladı. Yazının birinci kısmı, Durfilger'in kişiliği üstüne deliller içeriyordu. Binbaşı, Durfilger'in gerçek adının Oskar Şalgo olduğunu öğrendi.

Budapeşte'de doğmuştu, evli değildi... Bundan sonra Şalgo'nun ayrıntılı bir biyografisi vardı. Devamı şuydu: «Oskar Şalgo, 17 mart 1944 günü gestapo tarafından tutuklandı. Birkaç hafta sonra Kalman Borşi ile birlikte tutuklu evinden kaçtı. (1939 yılı eylülünden itibaren Kalman Borşi, siyasal istihbarat şubesinin ajanıdır. Sicil numarası: X—0017. Takma adı «Torun».) Her ikisi de Kara'nın silâhlı grubuna katıldılar. Ernö Kara, gizli komünist partisi askerlik seksiyonunun önderlerinden biriydi. Oskar Şalgo, Kızılordu istihbara tiyle bağlantı kurdu ve gerek Alman, gerek Macar nazi kumandanlıklarından elde ettiği değerli delilleri Kızılordu istihbaratına teslim etti. Savaşın sonra, Kara onu Macar ordusunun karşı istihbarat şubesine yerleştirdi. Şalgo, organizasyon ve talim işleriyle meşgul oluyordu. Amerikalılara ve Fransızlara ait birçok casus grupları onun yardımıyla ortadan kaldırıldı. 1946 yılında, Macar Millî Emniyetinin ken-

329.

dişiyile ilgilendiğini öğrendi. Tutuklanacağından korktuğu için 10 nisan günü hudut dışına kaçtı. Vi- yana'daki Fransız bölgesinden siyasal sığınak istedi. Fransız makamları onu, İnsburg'a gönderdiler. Dört hafta süren sorgusundan sonra Paris'e naklettiler. Altı ay hapis yattı, sonra serbest bırakıldı, öncelikle Fransız uyruğuna geçti ve Fransız ordusunda binbaşı rütbesiyle subay oldu. Dokümanlarına Otto Durfilger adı yazıldı. Bundan sonra izi kayboluyor. İki yıl sonra Rio de Janeiro'da «Sigma» firmasının temsilcisi olarak ortaya çıktı. Kısa aralıklarla Brezilya'da sekiz yıl çalıştı. İzinlerini genellikle Paris'te geçiriyordu. Eldeki delillere göre, Durfilger, Macar mültecileri sorunlarının uzmanı olup, iyi bir şebekeye dayanmaktadır. 1960 yılında Paris'te kaldı. Damar yangısının tedavisi için altı aydan fazla hastanede yattı. 1962 yılı mayısından beri Viyana'daki «Sigma» temsilciliğini yönetiyor. İngiliz ve Amerikan casuslarını açıklamakla meşgul. İki numaralı ekteki karakteristiğe bak.»

Boston, dosyayı elinden bıraktı ve Şalgo'nun resmine baktı. Dazlak, yumuşak yüzlü ve uyuklar görünen bu adamı bir yerden gözü ısırır gibiydi. Belki de New-York'ta görmüştü. Bu, mümkündü. Kalman Borşı yazısında pek çok yeni şeyler buldu. Burada albayın söylediği şeyler vardı, ama daha ayrıntılıydı. Yazıyı okurken Boston, Kalman Borşı'nin, Şalgo'dan daha ilginç bir kişi olduğu duygusuna kapıldı. Bazı pasajlarda okumayı kesiyor ve gözlerini yumarak düşünüyordu. Şalgo'nun vücudu, muazzam koltukta yayılmış gibiydi. İhtiyarladığı belli olmuyordu, yüzü hâlâ kı

rışksızdı, yalnız kaşları ağarmıştı. Ağır kirpikleri, devamlı surette uykuyla savaşıyormuş gibi kapalıydı Ustbaşı bakımsızdı, koyu kurşunî elbisesinde lekesiz yer kalmamış gibiydi, ceketinin yakası yağdan sertleşmişti, bunun için şalgo her gün gömleğini deriştirmek zorundaydı. Ayakkabıları boyasız ve tozluydu.

Binbaşı Relna, pencere yanında duruyor, bu hırpanî kılıklı adama yüksekte bakıyor ve kendine karşı neden o denli özensiz olduğunu düşünüyordu. Helki de yıkanmıyordu. Ama yanılıyordu. şalgo, fırsat bulduğu zaman günde birkaç kez yıkanılıyordu.

şalgo yavaş yavaş harekete geçerek:

Ne zaman gideceksiniz, sayın binbaşı? diye sordu.

nndeki sehpadan puro kutusunu aldı, kucağına koydu, içindeki purolara parmağıyla birer birer dokundu, sonra bir tanesini çekip aldı, burnuna götürüp kokladı. Aynı zamanda uzun bacaklı hareketli binbaşıya kaş altından bakılıyordu.

Gitmeyeceğim, dedi binbaşı.

şalgo, puroyu yaktı. Kibrit pn söndürmeden tablaya koydu, hayretini gizlemiyordu.

Gitmeyecek misiniz?

Gece Paris'ten emir aldım. Merkez, bu yolculuktan beni menetti.

şalgo, havaya küçük dairecikler salıyordu.

Bu, aksiyondan vazgeçiyoruz anlamına gelir mi?

Binbaşı, pencereden ayrıldı ve yazı masasına doğru yürüdü.

Aksiyondan vazgeçmeyeceğiz. Dokümantasyonu elde etmeliyiz, ama Budapeşte'ye ben değil de,

bir başkası gidecek. Paris'e göre, Doktor da bu işin üstesinden gelebilecek durumda.

Mümkündür. Buna ihtimal verebilirim, velev ki yeteneklerini bilmiyorum. Eğer o, dokümantasyonu almayı başarırsa, biz nasıl elde edeceğiz? — Şal- go merakla cevap bekliyor, fakat binbaşı susuyordu. — Bizim elçiliği işe karıştırmak tehlikeli olur sanıyorum.

Binbaşı, kaba bir tarzda onun sözünü kesti:

Beni aptal mı sanıyorsunuz, Durfilger?

Kusura bakmayınız, binbaşı. Haddinden fazla sinirlisiniz. Sizi gücendirmek istemezdim. Tavsiyemi rica ettiniz, size tavsiyede bulundum, şimdi ise protesto ediyorsunuz. Şaşırtıcı değil mi bu? Doktor'un yanına bir kurye göndereceğiz. Kurye bize materyali getirecek.

Bu iş için onun en az üç hafta Budapeşte'de kalması gerekir. Gizli konut meselesini düşündünüz mü?

Beni kızdırmak mı istiyorsunuz? Beni dünkü mü sandınız yoksa?

Şalgo, Relna'nın gücendirici davranışını görmezden, duymazdan geldi. Budapeşte'ye kimi göndermek istiyorsunuz?

Henüz bilmiyorum. Seçmek güç. Kurye, yanıldığı takdirde, kendinden başka Doktor'u da ele verir. Bence dokümantasyon, bu kadar kurban vermeye değer bir şey değil.

Sizin gitmeyişinize üzüldüm, binbaşı.

Bana bağlı değil. — Binbaşı içeride dolaşmağa başladı. Pencereye varınca durdu, تنها «Mozart» sokağına baktı. — Lütfen, bana o dosyayı veriniz.

Şalgo ağır ağır yerinden kalktı, çelik kasaya yö-

tiridi. Kasanın şifreli kilitiyle birkaç dakika oyalandı ve kapı sessizce açıldı.

O anda sekreter Ani içeriye girdi. Gözleri kahverengi, sarışın bir kızdı. Saçını, erkek saç gibi kı- m h kestirmişti. Yaşı otuzdan fazla değildi. Kahve ge- lirdi, usulca masaya giderek tablayı koydu, sonra binbaşıya döndü:

Kahve koyabilir miyim? diye sordu.

Şalgo, kasanın kapısını kapattı.

Koy, Ani,

Relna, bu güzel kıza, bir uzman gözüyle uzun uzun baktı.

Şekeri nasıl olsun, bay binbaşı?

Şekersiz içerim, Ani. — Kız, gülümseyerek, binbaşıya bardağını verdi.

— Nişanlınız Budapeşte'de öldü, değil mi?

Kız başını salladı ve elindeki bardak titredi. Gülümsemesi kayboldu.

Bay Durfilger, size her zaman olduğu gibi iki şeker koyayım, değil mi?

Bırakınız, Ani, dedi Şalgo. Sonra içerim kahvemi. Felix döndü mü?

Henüz dönmedi, efendim.

Teşekkür ederim. Ani. Çıkabilirsiniz.

Binbaşı, boş bardağını tablaya koydu ve kıza bakmağa başladı.

Durunuz, küçük hanım.

Binbaşı sigarasını yaktı. Şalgo, âmirinin hareketlerini merakla izlemeğe başladı.

Dosyayı rica ediyorum, sayın Durfilger.

Şalgo döndü. Çelik kasayı yeniden açtı, kapı yerine kalın vücudunu gerdi, oradan ince bir dosya çıkardı, kasayı kapattı ve binbaşıya, istediği dosyayı verdi.

Relna gözlüğünü taktı ve raporları gözden geçirmeğe başladı. Aynı zamanda kahvesini karıştırmakta olan şişman adama ve onun yanında duran Ani'ye de arada sırada bir göz atıyordu. Kızın etli vücudu bilhassa ilgisini çekmişti.

Relna, başını kaldırıp kıza bakarak:

Macaristan'a gittiğiniz oldu mu? diye sordu.

1956'da nişanlımla birlikte gitmiştim.

Şalgo, kahvesinden höpürtüyle bir yudum içti.

Relna tekrar sordu:

Nişanlınızın mezarını ziyaret. etmek istemez miydiniz?

Nişanlımın mezarı Pariste'dir, bay binbaşı. Buna rağmen

Budapeşte'ye memnunlukla gidebilirim.

Şalgo, bardağını masaya koyarak:

Siz benim yanımda kalacaksınız, şekerim, dedi. Ötede sizin için yer yok.

Relna ayağa kalktı.

Teşekkür ederim, küçük hanım, dedi. Beni kötü anlamayacağınızı bilsem, bugün sizi öğle yemeğine davet ederdim.

Ani, kendisinin onayını beklermiş gibi Şalgo'ya baktı. Ama şişman adamın yüzünde bir umursamazlık edası vardı.

Yanlış anlamam, efendim, dedi kız.

O halde saat birde sizi almağa geleceğim.

Kız kapıyı kapatıp gittikten sonra, Relna bir

kez daha raporları gözden geçirdi ve dosyayı Şalgo'ya verdi.

Söyleyiniz, Budapeşte'ye niçin gitmiyorsunuz, niçin?

Şalgo gülümseyerek üstüne başına baktı.

Bu vücutla ha! Gidebilirdim, fakat ta Mer-

İHM İliyahanesinde kendime geleceğimden korkuyo- ı ııııı.

Şaka ettim. Güzel kız şu Ani.

Güzeldir. Budapeşte'ye onu göndermek isteme/ misiniz?

Kötü olmaz.

Deneyiniz. Ama tavsiye etmem, dedi Şalgo. Hl/.ııı yerinizde olsam, dili bilen ve ülkeyi tanıyan İm ini gönderirdim. Macar karşı istihbaratının çalışmalım birkaç yıldan beri iyileşmiş durumda. Bildiğini/ gibi, önderlerinden birini, albay Kara'yı tanırım. Tehlikeli bir hasım. Çok zengin tecrübesi var. Direni;,e katıldı, savaştan sonra askerî karşı istihbaratın organizatör! erinden biriydi, Sovyetler Birliğinde okul bitirdi, hapiste yattı, 1956'daki başarısız ayaklanmadan beri ise içişleri Bakanlığında çalışıyor.

Relna gülümsedi:

Beni korkutmak mı istiyorsunuz, sayın Dır- l'ilger? Biz de işimizi biliriz. Onların, ciddî ajanlarımızdan hiç birini yakalayamadıklarını deliller gösteriyor. Siz de aynı kanıda değil misiniz, dostum? Bununla beraber sizi teskin etmek için artık gerekli lalimatı vermiş olduğumu söyleyeceğim. Şimdi yalnız kuryeyi seçmek kaldı.

Üzerinde durduğumuz herhangi biri var mı?

Elimde birkaç aday var, fakat kararımı vermiş değilim henüz.

Binbaşı, bana ihtiyacınız olduğu takdirde, biliniz ki, emrinizdeyim.

Relna nezaketle eğildi. Şalgo, yarı şaka, yarı ciddî yapılan bu hareketin arkasındaki alayı sezdi, ama aldırmadı. «Aptal herif,» diye geçirdi aklından, «Harbiye Bakanlığında devlet sekreterinin kardeşi olmasaydı, burnu bu kadar büyük olmayacaktı.»

Kalman yorgunluk bahanesiyle, konferans delegelerine verilen yemeği reddetti. Delegasyon üyeleriyle vedalaştı, kalabalık «Mariahilfestrasse» sokağında dolaştı, insanlara, vitrinlere baktı ve aynı zamanda elindeki parayı nasıl ve nereye harcayacağını düşündü. Geleli beri bir şey satın almadığı için epey şilin vardı elinde. Salı günü Budapeşte'ye dönmeğe karar verdi, ötekilerle birlikte Baden-Baden'e gitmeyecek ve böylece dört gün kazanmış olacaktı. Bazı armağanlar satın almak için vakti ve parası yeterliydi. Fakat Judit'e ne alacağını kararlaştıramıyor- du. Budapeşte'den hareket etmeden önce ona ne istediğini sormuş, kız «kendini getir, yeter» cevabını vermiş, ama sonra bir mitralyöz gibi bir sürü şey dizip dökmüş ve başı dönen Kalman onları bellemekten âciz kalmıştı. Bir kadının o denli çok şeye ihtiyacı olur mu acaba? diye düşünüyordu. Bir kitapçı dükkânının ıııklı vitrini önünde durdu, teknik kitaplar aradı, fakat böyle bir kitap göremedi. Vitrinde özenle dizilmiş edebî eserler ve sanat tarihinden albümler vardı. İkinci vitrinin ortasında bir yerde, Braac'm büyük boy albümünü gördü. Kapağında tekdüze bir natürmort vardı. Kalman, henüz alışamadığı şekillere bakıyor ve tıpkı Marian gibi Judit'- in de Braac'ı taparcasına sevmesini ilginç buluyordu. Gözleri, vitrinin dibindeki aynaya kaydı ve orada lâcivert trençkotlu adamı gördü. Yanılmıyordu, bu adam, kongre salonunun holünde kendisinden ateş isteyen aynı adamdı. Önce bunu bir tesadüf sandı, fakat şimdi adamın afişlerle kaplı bir direğin dibinde kımıldanmadan durduğunu görünce şaşırdı. Kalman, arkasına dönüp bakmak istiyormuş gibi bir hareket yaptı, ama gözünü aynadan ayırmadı. Trençkotlu adamın hemen o an direğin arkasına geçip

saklandığını çok iyi gördü. Bu yabancı adam kimdi ve ondan ne istiyordu? Mutlaka Avusturya polisinin adamıydı, fakat Kalman düşündükçe bu varsayımını esassız buldu. Polis onu niçin izleyecekti? Avusturyalılarla hiç bir zaman işi olmamıştı. Her yabancıyı izlemeleri olanaksız bir şeydi. Belki de yalnız kongreye katılanları izliyorlardır? Ama niçin? Boşuna sorular soruyor, boşuna düşünüyor, bir türlü çıkar yol, rahatlatıcı bir cevap bulamıyordu. Ertesi gün öğleden önce gelip, Braac'm albümünü satın alma kararıyla omuzlarını kaldırdı ve yürüdü. Trençkotlu adam ilgilendirmiyordu onu artık, varsın izle- sindi. Kalman'm gizlediği bir şey yoktu. Viyana'da olduğunu öğrenince kendisini otelde arayıp bulan Şalgo'dan başka kimseyle görüşmemişti. Onu reddedemezdi, onunla görüştüğüne seviniyordu. Üç kez birlikte akşam yemeği yediler ve hatta Kalman, hesabı Şalgo'nun ödemesine izin vermedi, izlendiği umurunda değildi, fakat her şeye rağmen, gözetim altında olduğu gerçeğini küçümseyemiyordu. ilk ara sokağa girerek, gözden kaybolmak isteyişi de belki bundandı. Oteldeki odasına girerken, izlenmekte olduğunu artık kesinlikle biliyordu. İzleyenler, birkaç kişi olup, nöbetleşiyorlardı. Elbette güçlük çekmiyorlardı, çünkü Kalman, «kuyruk»tan kopmak için pek fazla gayret sarfetmiyordu. Odasına girer girmez, bavullarının ve elbiselerinin arandığını farketti. Sinirini güçlkle bastırdı. Yazı masasına oturdu, not defterini çıkardı, ufak ve uzun harflerle günün olaylarını, konferansın son oturumundan edindiği izlenimleri, ilgisini çeken şeyleri yazdı. Böyle şeyleri yazmak âdeti değildi, fakat Akoş, Budapeşte'ye döndükten sonra konferansın çalışmaları üstüne bir rapor

F: 22

337

okuması gerektiğini söylediği için not almağa karar verdi. Artık sigaradan midesi bulanıyordu, ama gene yaktı, çünkü eline kalemi alınca, ancak ağzında sigara olduğu zaman düşünebiliyordu. Esnedi, gözlerini oğuşturdu, yorgundu. Tam akşam yemeğine gidip gitmemeyi düşünürken telefon çaldı. Otelin holünden Şalgo telefon ediyordu. Akşamı kendisiyle birlikte geçirmek istediğini, konuşulacak çok şeyleri olduğunu, bundan âdeta bir bayram sevinci duyacağını, bir daha tekrar görüşüp görüşemeyeceklerinin bilinmediğini söyledi. İyi, dedi Kalman. Birkaç dakika sonra iniyorum. Fakat otelin lokantasında kalmalıyız, çünkü çok yorgunum.

Çabuk olunuz, Kalman. Sizi bekliyorum.

On dakika sonra artık pencere dibinde bir masada oturuyorlardı. Lokanta her zamanki gibi gürültülüydü. Kalman, arkasına yaslanmış, karşısındaki uyuklayan şişman adama, onun sönmek bilmeyen purosuna gülümseyerek bakıyordu. Daha ilk görüşmelerinde, kendisine yöneltilen suçların esaslı olup olmadığını Şalgo'ya sordu. Eski baş müfettiş, konuşulanların gerçek olmadığını, mutlaka kendisini ihanetle suçlayabilmek için bir suç icat ettiklerini, bir vakitler bir hücrede yattıkları zaman Kalman'a anlattığı şeyin gerçek olduğunu, savaştan sonra namusluca çalıştığını, hapiste yatmak istemediği ve başka çare bulamadığı için hudut dışına kaçtığını, gelecekte bir gün kaçışının nedenlerini anlatacağını ve Kalman'm kendisini anlayacağını umduğunu söyledi.

Kalman, Viyana'da gördüklerini, edindiği izlenimleri anlatmağa başladı. Şalgo onu dinliyor ve bu tuhaf adamı niçin sevdiğini kendi kendine soruyordu. Kaçıştan sonra «Apat» sokağındaki izbede Dom-338.

bai'nin adamlarını beklerken birlikte geçirdikleri günleri anımsadı. Kalman o zaman çok bitkindi ve bu, bilhassa şimdi, karşısında dengeyi sağlamış ve kendini bulmuş, eninde sonunda yaşama özeniyle korkunç ağırları yenebilmiş bambaşka bir adam oturmakta olduğu bir sırada daha iyi anlaşılıyordu. Şalgo, tatsız anıların bu adamı rahatsız edip etmediğini kendi kendine sordu. Fakat Kalman'm şimdi de geçmişinden korktuğunu seziyordu.

Şalgo, dudaklarının arasından puroyu çekip aldı, kül elbisesinin üzerine düştü, ama bunu umursamadı, çünkü kendisini konuşmaya zorlayan acayip bir duygu vardı içinde, geçmişi konuşmalıydı.

Takaç amcanın izbesini hatırlıyor musunuz?

Kalman şaşkın şaşkın baktı.

Unutamadığım şeyler var. Meselâ fareler.

Hümanizm konusundaki sıcak, sözlerinizi hatırlamaz mısınız?

Kalman, sigarasını parmaklarının arasına kıstırmış yuvarlıyor, önünde kıvrıla kıvrıla yükselen dumana bakıyordu.

Hatırlamıyorum. Anılarım, tıpkı eskimiş bir akvarel gibi rengini yitirdi. Sadece birtakım lekeler kaldı gözümün önünde.

Çok heyecanlı konuşuyordunuz o zaman.

Akşam yemeğini getirdiler ve Kalman, anıların sıcak yemeklerden çıkan incecik buğu gibi bir yere kadar gidip eridiğini tasavvur etti. Geçmişini anımsamak istemiyordu. Sessizce yemeğini yiyordu, ama iştahsızdı. Sadece bir bardak Ren şarabı içti. Kahvelerini de içtiler. Şalgo bir puro, Kalman ise sigara yaktı. Sonra Kalman:

Geçmişimi hatırlamak istemiyorum, dedi. Be

ni ilgilendirmiyor artık. Geçmiş i unutamayanlara acımak geliyor içimden.

Kalman, geçmiş insanın göbek bağıdır. Kendisinden ayrılamayacağımız bir şey yani. Ancak aynaya bakmayabiliriz. Son Macar gazetesini ne vakit okudunuz ?

Buraya hareket etmeden önce.

Bugün ilginç bir röportaj okudum, dedi Şal- go. Röportajda Marian Kaldi'nin adı geçiyordu.

Gazete yanınızda mı?

Evde. Doktor Maria Agai, belki artık bu ad' hatırlamazsınız, bir gazeteciye mülâkat vermiş. Benden de söz ediyor, Dombai'den de... Gördünüz mü Kalman, geçmiş nasıl birdenbire sesini çıkarıverdi? Ne zaman dönüyorsunuz?

Salı sabahı. — Maria Agai'nin kim olabileceğini düşünüyor, hatırlayamıyordu. — Niçin beni dinlemiyorsunuz, Şalgo? inanınız, rahatça yurda dönebilirsiniz.

Şışman adam gülümsedi:

Dönüp de ne yapacağım? İhtiyarladım artık, Kalman. Biliyorum, hayatımı kendi kendime mahvettim, bir kazadır oldu ve bunun cezasını çekmeliyim. Her akşam ayaklarımı sıcak suya sokuyor ve hayaller kuruyorum. Eğer yurdundaki kurtların, Viyana mezarlıklarındaki kilerden daha insaflica kemireceğine dair beni temin edebilirsiniz, yemin ederim ki döneceğim. Ama daha iyisi söyleyiniz bana, o zamandan beri amcanızdan bir haber alabildiniz mi?

Sadece Londra'da yaşadığını ve bir enstitüde bilim işçisi olduğunu öğrenebildim. Elli altı yılında iki ya da üç kez Macaristan'a girip çıktığını da duydum.

Şalgo, arkaya dayandı ve gözlerini yumdu.

340.

Biliyor musunuz ki, ben ölümden korkmuyorum. Fakat ancak Schliken ile bir kez daha görüşebilmek için yaşamak istiyorum.

Umarım ki, onu unutmamışsınızdır.

Evet. Uzun boylu ve sarışındı.

Bir cellât yüzü ve artist edası vardı.

Schliken de ölmüş.

Öyle diyorlar.

Siz inanmıyor musunuz?

İnanmışım, inanmamışım, önemi yok. Kimi zaman yaşamakta olduğunu görür gibi oluyorum. Çok tedirgin edici bir duygu bu.

Kalman gene sigara yaktı. Gülümseyerek konuştu :

Aklıma bir şey geldi. Beni izliyorlar. Bugün saatlarca izlediler.

Eşyalarımı da altüst etmişler. Kim olduklarını ve ne istediklerini bilmiyorum.

Şalgo hayret etti, biraz öne eğildi ve sesini alçaltarak sordu:

Şaka mı ediyorsunuz, Kalman?

Hayır. Aslında onlardan çok kolay kurtulabilirdim, çünkü davranışları çok saçmaydı.

Şalgo rahatsız oldu, Kalman da bunun farkına vardı. Bir bardak Ren şarabı içti ve ağzını sildi.

Kalman, dedi, beni yanlış anlamamanızı ve bir sorumu cevaplandırmanızı isterim.

Sorunuz.

Yanılmıyorsa, siz, elektromekanik ölçü aygıtları fabrikasının laboratuvarında çalışıyorsunuz.

Nereden biliyorsunuz bunu?

Önemi yok.

O halde bir şey sormayınız.

Kalman, çocukluk etmeyiniz.

Orada çalıştığımı nereden biliyorsunuz?

341.

Viyana'ya çok Macar gelip gidiyor. Onlar arasında boşboğazlık edenler pek çok. Öyle birinden öğrendim. İngilizleri ya da Fransızları ilgilendirebilecek şeyler imal edip etmediğinizi merak ediyorum. Saçmalamayınız, Şalgo. Onları neyin ilgilendirdiğini ben nereden bileyim? Bununla birlikte artık aylardan beri fabrikaya girdiğim yok. Söyledim size, Dubna'da çalışıyorum. Ama niçin sinirlendiniz o kadar? Dombai'nin adamları, bir zamanlar İngilizlerle bağlantınız olduğunu öğrendiler mi?

Hayır. Hem geçmişî kurcalamanın gerekli olduğu kanısında değilim. Şani benim dürüstlüğüme mutlaka inanır, çünkü beni çoktan tanıyor. Fakat yalnız onun inanması da yetmez elbet. Haklı olduğumu ispatlayabilecek kimseler ise yok oldular. Yalnız İlonka hayatta, ama onun ifadeleri de bana yararlı olmadıktan başka, zararlı olur.

İlonka ne iş yapıyor şimdi?

Bildiğim kadarıyla Modern Tiyatroda oynuyor. Son zamanda bir filmde de gördüm. Evlendiğini öğrendim. Kocasını ya doktor ya da mühendis. Masum rolünü başardı İlonka.

Bence cezalandırılmaması gerekliydi.

Acaba? — Kalman kaşlarını çattı, yüzü kızardı. — Beni de, Marian'ı da o ele verdi.

Bu bir gerçek. Ama ondan sonra bize çok önemli deliller sağladı. O da geçmişte olanları unutmuştur artık. Kalman, hayatı anlamak çok zor. İlonka, belirli birtakım siyasal kanıları olduğundan değil, ben kendisini zorladığım için çalışıyordu. O bir ak- tristtir, ajan değil. Suçlu benim. Kalman, umursamazlıkla elini salladı.

Bunu bir yana bırakalım, Şalgo. Bunları dü-

.şününce tüylerim diken diken oluyor. Boynunu sıkabilirdim onun, fakat siz o zaman da şimdiki gibi konuştunuz.

Çünkü siz o zaman da aptaldınız, şimdi de aptalsınız. Marian ve çevresindekiler ele verildi, ama ele verenin kim olduğunu hâlâ kimse bilmiyor. Birer konyak içer miyiz?

İçmeyeceğim. Uyuyamam sonra. — Kalman saatına baktı. — Geç oldu. Dombai'ye göndereceğiniz bir haber yok mu?

Çok selâm söylersiniz.

Onunla konuşmamı ister misiniz? Dönüşünüz için ne gibi olanaklar mevcut olduğunu sorayım.

Dönmeyeceğim. Şimdilik dönmek niyetinde değilim. Hareketinizden önce sizinle bir kez daha görüşmek isterdim. Elbette eğer başınızı ağrıtmaya- caksam.

Niçin öyle düşünüyorsunuz? Şimdi evinize gidersem, o gazeteyi verir misiniz bana?

Memnuniyetle.

On dakika sonra «Mozart» sokağında taksiden indiler. Taksi ücretini Şalgo ödedi. Kalman, «D'Orli- on» firmasının modern temsilcilik binasına, ışıklı vitrinlere, elektron hesap makinelerine ve çeşitli aygıtlara hayretle bakıyordu. Elektroteknik aygıtların ithalât ve ihracatını yapan «D'Orlion» firmasının merkez temsilciliğinin büyük sergi salonları, depoları ve laboratuvarlarıyla birlikte Fransız İkinci Bürosuna ait olduğunu, görünüşte sıradan bir diktofon olan bir aygıt aracılığıyla Şalgo'nun doğrudan doğruya bağlantı kurabildiği teknik cihazın da bu yapıda yerleşmiş bulunduğunu Kalman tahmin bile edemezdi. Şalgo, Paris'teki merkezle konuşmak istediği zaman, sadece diktofona dilediği numarayı bildirir

yor ve bitişikteki evden otomatikman hat veriyorlardı. Şalgo'nun çalışma odasında kimse işkillendireci bir eşya ya da aygıt bulamazdı. Şifreli kilitle açılan çelik kasa hariç. Bu şifreli kiliti de ancak Şalgo kullanabilirdi. Kasada örgütün gizli dokümanları, hudut dışında çalışan örgütler ve ajanlar hakkında bilgiler, bir gizli servisin faaliyeti için gerekli olan her türlü evrak vardı. Fakat Visconty, bütün bunları bilmiyordu. Şalgo, sırrını özenle koruyordu.

Kasayı, benzerlerinden ayıran şey, yalnız şifreli kiliti değildi. Bu kasa, özelliklerini Ani'nin de bilmediği bir deneysel üretim sonucu yapılmıştı. Tehlike anında, içindekileri birkaç saniyede yok edebilen bir mekanizma harekete geçiyordu. Fakat bu tür bir savunma gerekmemişti henüz.

Şalgo kapıyı açtı, asansöre bindiler. Beşinci katta indiler. Kalman, kapıdaki levhayı okudu: «Otto Durfilger, «Sigma» ticaret firmasının genel temsilcisi.»

Şalgo, Kalman'ı çalışma odasına davet etti, bir sandalye gösterdi ve dolaptan bir şişe konyak çıkardı. Bu kez mikrofon sistemini çalıştırmadı, konuşmanın ötedekiler tarafından duyulmasını istemiyordu. Diktofonun mavi düğmesine basınca, çalışma odasında veya konutun herhangi başka bir yerinde geçen her konuşma, «D'Orlion» temsilciliğindeki nöbetçinin odasında otomatikman banda almıyordu. Tehlike anında nöbetçi subay, gerçekte ikinci Bürodan bir yüzbaşı olan temsilcilik şefi Dar'a derhal alarm işareti veriyordu.

— Ernö'yü çok takdir ederim, dedi Şalgo, velev ki o benden nefret ediyor. Kovuşturmanın sonuçlarını beklemeyip kaçtığım için beni hiç bir zaman affetmeyecek, biliyorum, içiniz, Kalman. — Bardakları

lök uçturdular. — Ernö, önceleri olduğu gibi şimdi de insanları kendiyle kıyaslarken hata ediyor. Nitekim o, antifaşist ahlâkın, proletarya diktatörlüğünü kabul etmek ve onaylamakla aynı şey olduğu kanısındaydı. Beni komünist olarak görmek istiyordu.

.Anlaşmazlığımız da bundan çıktı zaten.

Gazete nerede? Geçmiş bırakalım bir yana. — Kalman, saatma baktı.

— Çok geç oldu. Bir taksi çağırınız bana. Yorgunum.

Şalgo ayağa kalktı. Yatak odasından gazeteyi alıp getirdi.

İşte. Size armağanım olsun. Nişanlığınıza ne aldınız bakayım?

Henüz bir şey almadım. Bu işi yarın bitireceğim. Braac'm albümünü gördüm.

— Raporu aldım, dedi Dombai. Her şey yolunda, Mikloş. Kalman Borşi'nin Viyana'dan dönüp dönmediğini öğren.

Mikloş çıktıktan sonra, Dombai raporu okumağa başladı: «Rihard Danitski, makine mühendisi. 24 şubat 1910'da Budapeşte'de dünyaya gelmiştir. Annesi: Matilda Fuş, babası: Rihard. Annesi ve babası, 4 temmuz 1944 günü bombardımanlar sırasında ölmüştür. Rihard Danitski üniversiteyi Budapeşte'de bitirmiş, 1932'de makine mühendisi diploması almış ve aynı yıl «Brown-Bowery» müessesesinde kons- trüktör olarak çalışmağa başlamıştır. Firmanın isteği üzerine üç kez (1935, 1936 ve 1937 yıllarında)

Fransa'da birkaç aylık kalifiye kurslarında bulunmuştur. Askerlik hizmetini 1941-1943 yıllarında yapmıştır. Rütbesi: yedek mühendis-üsteğmen. 1940'ta cerrah Katalin Timar ile evlenmiştir. Halen Peyç kentinde, «Vityaz» sokağı no. 3'te oturuyor. Üniversitede asistan olarak çalışıyor. 1946'da kanun yoluyla le karısından ayrılmış. Hiç bir bağlantısı yok. Savaş zamanında Danitski, askerî istihkâmcılık enstitüsünde çalışmış ve birkaç kez Almanya'ya gidip gelmiştir. Bir aralık ortadan kaybolmuş, özyaşamöyküsüne göre Ruslar tarafından tutsak edilmiş ve 1947 yılında yurda dönmüştür. İlk Macar makine fabrikasında mühendis konstrüktör olarak işe başlamıştır. Komünist partisine girmiştir. Devletleştirmeden sonra, baş mühendis olarak atanmıştır. Kendi itirafına göre, kapısından ayrılışının nedeni ahlâksızlıktır. 1956 yılına kadar hükümetten birkaç kez armağan almıştır. Büyük sayıda yenilikleri ve patentli buluşları vardır. Karşı devrim sırasında işçi kurulunun sekreteri olarak görev yapmıştır. Çarpışmalardan sonra hükümete karşı propaganda yapmış ve aleyhte beyannameler dağıtmıştır. Altı yıl hapse mahkûm edilmiştir. Hapiste suçunu anlamış, daha sonra patentini gördüğümüz özel bir kompresör yapmıştır. 1959 yılında bağışlanmıştır. O zamandan beri Universal makine fabrikasında konstrüktör olarak çalışıyor. Patentine karşılık üç yüz elli bin forint almış (patent Holanda, Danimarka ve İngiltere tarafından satın alınmıştır). 1961'de Danitski, millî takım futbolcusu Ferents Hudak'tan bir «Opel Record» araba satın almış. Arabasını villada bırakıyor, içine kapanık olarak yaşıyor, hiç bir dostu yok. Her cumartesi günü arabasıyla geziye çıkıyor ve genellikle pazar günü akşamı dönüyor. Dış ülkelerle mektuplaşmıyor, hu-

346

ihıl dışına çıkış pasaportu da istememiştir. Müesse- Mi-ıin müdürüne ve parti sekreterine göre Danitski mı inusludur ve çok çalışıyor.» Rapor bundan ibaretti. Altmış iki yılı baharında ılbay Kara'nın emri üzerine mühendis Rihard Daim ;k i'yi izlemeğe başladılar. Albay bu emri verirken, mıvaş zamanında Danitski'nin Heinrich von Schliken ile işbirliği yaptığını ve şimdi de Batı Almanya federal casusluk servisinin arşivinde faal ajanlar listesinde mühendisin adının bulunduğunu da Dombai'- ye bildirdi. Kara, bu delilleri nereden aldığını söylemedi, Dombai de sormadı. Birkaç gün geçti ve dekoratör ressam Güla Kazdi'nin evinde İngiliz casusu (iörg Turbeki'yi yakaladılar. Turbeki gizlice sınırdan geçmiş ve artık üç gündür Kazdi'nin evinde bulunuyordu. Derhal ifade verdi. Elli sekiz yılında hapisten kurtulunca, ailesini bırakıp hudut dışına kaçmış. Manchester'e yakın göçmen kamplarından birinde, Genelkurmayda çalışan sabık yüzbaşı İştvan Komo- rotsi'yi görmüş, Komorotsi, Kızıl haç temsilcisi olarak kampı ziyaret ediyormuş. Çok geçmeden Turbeki'yi celbetmiş. Esaslı bir hazırlık döneminden sonra kendisine istihbarat görevleri verilmiş. Macar mültecileri arasında casusluk ve kundakçılık için elverişli kişiler bulmalıymış. ilkbaharda Turbeki'yi Vi- yana'ya nakletmişler. Anglikan Kilisesi Koruma Misyonunun Viyana merkezinde çalışan papaz Cra- mer, onu gizli bir görevle Macaristan'a göndermiş. Budapeşte'de Turbeki'nin, dolmakaleminin kapağında saklı olan bir mikrofilmi mühendis Rihard Danit- ski'ye vermesi gerekiyormuş. Sınırdan sahte pasaportla geçmiş. Trende uyumuş. O zaman ceketiyle birlikte dolmakalemini ve dokümanlarını çalmışlar. Turbeki, polis tarafından arandığını bildiği için se

sini çıkaramamış. Budapeşte'de eski dostu Güla Kaz- di'nin evine giderek, karısıyla kavga ettiği için evden kaçtığını söylemiş. Kazdi, Turbeki'nin gizlice Batıdan geldiğini bilmiyormuş. Velhasıl Danitski ile gö- rüşmemiş, mikrofilmdeki emrin niteliğini de bilmiyormuş. Bu olaydan sonra mühendisi sıkı sıkıya izlemeğe başladılar, fakat suç unsuru sayılabilecek bir delil ele geçiremediler. O sıralarda Dombai'nin grubu, başka birçok davaların kovuşturulmasıyla de meş- guldü. Sözgelisi, birtakım gizli raporlarda «Doktor» takma adına rastladılar. Bunun arkasında bir ajan gizleniyordu. Delillere göre, bu ajan, Macaristan'daki önemli Fransız ajanlarından biriydi, ama bundan fazlasını öğrenemediler. Fransızlar, Doktor'u merkezlerinden hiç birine koymamışlardı. Üç hafta önce telsizciler bir şifre yakaladılar ve şifreyi oldukça kısa bir sürede açtılar. «Amca»nm içkiden yavaş ya- vaş el çekmesi gerektiğini ve bunun için doktorun ZF-17 yöntemini önerdiğini bildiriyorlardı. Kara, Dombai ile uzun uzadıya görüştü ve ikisi birlikte, bu duyurunun, çoktandır aranmakta olan Doktor ile ilgili olduğu sonucuna vardılar. Elbette, ispatlanmca- ya dek bunun sadece bir hipotez olduğunu ve hipotez olarak kalacağını biliyorlardı. Bir hafta önce Dombai'nin ajanı, Rihard Danitski'nin tekniker İvan Ha- yoş'tan, başkent yakınlarında bir villa bulunup bulunmayacağını sorduğunu bildirdi. Böyle bir villa sadece birkaç ay gerekli olacakmış, o da kendisi için değil de, Nirugar semtinde oturan, orada öğretmenlik yapan ve resim çizen bir uzak akrabası içinmiş. Sinirleri çok yorgun olduğu ve iklim değişikliğine ihtiyaç duyduğu için onun hesabına bir villa kirala- masını rica etmiş. Konstrüktör mühendisle sıkı fıkı

348.

oianı Hayoş, bu işi üzerine almış ve geçen yıl dostu .ligmond Makra'nın Roma kıyısında bir oda bir mutlaktan ibaret çok güzel bir villa yaptırdığını, halen Makra hasta olduğu için Budakesi'deki «Korani» sanatoryumunda yatmakta olduğunu, villanın ise bomboş durduğunu ve memnuniyetle kiraya verebileceğini söylemiş. Bir hafta sonra Danitski villayı ziyaret etmiş ve elverişli bulmuş. Bu rapordan çok heyecanlanan Dombai: «Nihayet, bay mühendisin yakasına yapıştık» dedi. Danitski'ye ilişkin raporlarda, benzeri akrabasından söz edilmiyordu. Fakat Dombai'nin heyecanı pek çabuk geçti. Biri Nireg- haza'dan, öteki ise Peyç'ten olmak üzere iki yeni rapor geldi. Nireghaza'dan gelen raporda, Danitski'nin akrabası Geza Çomoya'nın gerçekten Nirugar'da oturduğu, gerçekten ressamlık yaptığı ve sinirleri çok bozuk olduğu için bölge doktorunun kendisine iklim değişikliğini önerdiği belirtiliyordu. Çomoya, hastalık iznine çıkmış bulunuyordu.

Şimdi Şandor Dombai, çalışma odasında yalnız başına oturuyor ve bu davanın cansız noktasına erdiklerini seziyordu. Bu sabah oğlunun, daha fazla okumak istemediğini, okulda sınavını verir vermez gidip bir sanat öğreneceğini söylemiş olması da çok canını sıkıyordu.

Dombai, Kalman'dan, oğlanı öğütlemesini rica etmek istiyordu. Küçük Şani, Kalman'ı çok seviyordu ve onun sözünden çıkmayabilirdi.

Dombai, bir kez daha raporları okudu ve Turbeki ile konuşmağa karar verdi. Böyle bir bozgunla bağdaşamazdı. Sorgu için çarçabuk izin aldı ve bir saat sonra artık mercedes'le Vats yolundaydı.

Yats hapishanesi. Dombai, soruşturma odasının açık penceresinde demir parmaklığa yapışmış duruyor, dalgın dalgın Tuna'ya bakıyordu. Suyun üstünde bloklar halinde buz parçaları yüzüyordu. Binbaşı ürperdi, pencereyi kapattı ve mahpusa baktı. Tur- beki, masanın başında sessizce oturuyordu. Dombai, onun sadece görünüşte sakin olduğunu biliyordu.

Binbaşı pencerenin yanında kaldı ve oradan Turbeki'nin solgun yüzünü incelemeyeğe başladı.

Kaç yılınız kaldı, Turbeki?

Daha dokuz yılım var. Fakat azalacağını umuyorum, belki af da çıkar. Disiplin cezasına arptırılmadım henüz.

Umutla yaşamak iyi bir şey. —Dombai bir sigara yaktı, mahpusa da verdi.— alışıyor musunuz ?

Turbeki, sigarasından derin bir nefes çekti. Güneş bulutların arkasına saklandı ve parmaklığın döşemedeki gölgesi kayboldu. Turbeki bu soruyu gülünç buldu, zira binbaşı onun hakkında her şeyi biliyordu. Tesviye atelyesinde çalışıyorum, binbaşım.

Kaç yaşımdasınız ?

Elli bir, efendim.

Hapisten çıkana kadar altmışı aşacaksınız. Suunuz bağışlanmazsa tabi. Genç değilsiniz artık.

Turbeki, ağır ağır dumanı üflüyordu. Sustu, hapisten çıkarsa ne yapacağını, ne iş tutacağını düşünüyordu sanki.

Her şeyi berbat ettik, dedi.

Evet, gerçekten öyle oldu. Siz hapisten çıkana kadar kızınız üniversiteyi bitirecek.

Turbeki'nin elindeki sigara titredi.

Ne diyorsunuz, kızım niversiteli mi oldu?

Bilmiyor musunuz? Evet, gerçekten, karınızla mektuplaşmıyorsunuz. Turbeki başını eğdi. Kolu cansızmış gibi sallanıyordu. Mırıldanıyordu. inanmıyor musunuz yoksa? dedi Domhfli. DORİ'U söylüyorum. Birinci sınıf tıp öğrencisi.

Demek üniversiteye kabul etmişler ha?

Niçin kabul etmesinler?

Mahpus cevap vermedi, başım kaldırıp binbaşıya baktı.

Dombai devam etti:

Sizi mahkûm ettikleri zaman hayat durmadı, dışardakiler yaşıyorlar.

Turbeki sigarasını tütürüyordu.

Lütfen bana söyler misiniz, binbaşım, karım nasıl? Evlendi mi?

Öyle bir şey olsaydı, size haber verirlerdi.

Beni bekliyor demek ha?

Bilmiyorum, ama öyle olabilir. Karınızın, sini gibi hayaller kurmağa vakti yok. — Dombai saa-

I ma baktı. — Konumuza gelelim.

Turbeki öne eğildi. Sigarasını söndürdü.

önce fısıldar gibi konuştu:

Size bir şey sormak isterdim.

Çabuk olunuz, çünkü vakit geçiyor.

Ben, kanun gereğince mahkûm edilmiş bir mahpusum. Mektup yazmama, yakınlarımla görüşmeme niçin izin verilmiyor?

Çünkü ben yasak ettim.

Siz mi?

Dombai başını salladı.

Ben. Niçin şaşırdınız? Hapishane kumandanlığı, size yakınlarınızla görüşme ve mektuplaşma izni

351.

verilmesini çoktan önerdi. Disiplinli ve çalışkan bir mahpussunuz. Öyleyimdir, bay binbaşı.

Fakat sıradan bir suçlu değilsiniz. Hıyanet suçundan buradasınız. Hıyanet davaları ağırdır, bunu kendiniz de bilirsiniz. Yakalanınca ifade verdiniz. Bir bakıma açık konuştunuz ve her sözünüze inandık. Dokuz yıla mahkûm edildiniz. Mahpus elbisesini giydiniz, ifadelerinizi yokladık ve pisliklerinizi bulduk. Gerçeği yalanla karıştırdınız, bir süre bizi oyalayarak işimizi güçleştirdiniz. Elbet bu güçlük geçici bir zaman içindi. Fakat bizi aldatan adama niçin ayrıcalık tanıyayım?

Turbeki, içgüdüünün dürtüsüyle sordu:

Ama nasıl bir yalan söylemişim size?

Dombai güldü.

Unutmayınız ki, ben de izlendim, ben de gizli çalıştım, ben de ajanların karşısında sorguya çekildim. Oyunu bilirim. — Dombai, her sözün üstüne basarak konuştu: — Siz Turbeki, Danitski'nin adını şeflerinizden duymamışsınız. — Bir süre mahpusun yüzüne baktı. — Mühendis Danitski'yi aramak üzere kimseden görev almamışsınız.

Bir sigara daha yakabilir miyim?

Dombai, sigara paketini uzattı. Turbeki'nin parmakları titriyordu.

Yalan söyledim, binbaşım.

Birkaç ay kaybettik bu yüzden.

Papaz Cramer bana öyle bir emir vermedi.

Turbeki, akıllı adamsınız. Sizi arayışımın bir rastlantı olmadığını biliyor musunuz? Açık konuşmaya niyetiniz var mı?

Mahpus susuyordu. Son yıl içinde, geleceğini düşünmediği gün yoktu.

Artık rejimin yıkılacağına

inanmıyor, hapisten çıkmak istiyordu. İnancı ve direnci eriyip tükenmek üzereydi.

Açık konuşacağım, binbaşım.

Konuşunuz.

Koruma Misyonu ve papaz Cramer hakkında söylediğim gerçektir.

Kalanını sakladım. — Sinirden ne yapacağını bilemiyor ve

umutsuzluğa düşmüş olarak acaba inanır mı inanmaz mı diye

Dombai'nin yüzüne bakıyordu: — Papaz Cramer beni, kırk yaşlarında gözlüklü bir misyonerle tanıştırdı. Onu bana Stanly adıyla takdim etti.

Dombai, sinirini güçlkle bastırarak sordu:

Hangi dilce konuşuyorlardı?

Almanca. Lütfen inanınız, açık konuşuyorum.

Devam ediniz. Her sözünüzü yoklayacağız.

Gerçeği konuşuyorum, binbaşım.

Stanly hakkında ne biliyorsunuz?

Ne yazık ki, pek az. Birisiyle konuşurken devamlı gözlüğünü indirip sildiğini hesaba katmazsak. Bununla beraber sempatik bir adam. — Sigarasının külünü silkti, başını kaldırıp Dombai'ye baktı. Vücudunu bir sıcaklık sardı, yüzü kızardı, alnı pürçek pürçek ter oldu. — Bazan üzerime böyle bir sıcaklık çöker. Kansere yakalanmış olacağımdan korkuyorum.

Saçma! Doktor muayenesinden geçtiniz mi?

Hiç şikâyetim olmadı. Bende bir çeşit hastalık bulacağından ve çalışmamı yasaklayacağından korkuyorum. Hücreye dayanamıyorum artık...

Devam ediniz!

Stanly ile üç ya da dört defa konuştum. Bir ajanla bağlantı kurma görevini aldım.

F: 23

353

Danitski ile mi?

Hayır. Bildiklerimi ayrıntılarıyla anlatayım. — Dombai, kalemine öylesine sarıldı ki, onu kırmadı- ğıyla kaldı. Duygularını açığa vurmamak için çok dikkat etmeliydi. Başını salladı. — ilk günlerim, Stanly'nin yönetiminde «Miror»ı kullanmayı öğrenmekle geçti. — Ansızın sustu. Sinirden şapkasını eziyordu. — Bay binbaşı, şimdi söyleyeceğim şeylerle, içtenliğimi ispatlayabileceğimi umarım. «Miror» aygıtı, kurnazca bir buluş. Onunla, en güçlü muhafaza altındaki bir sınırdan da hiç farkedilmeden geçilebilir. Biricik yetersizliği, kullanılışının rüzgârın yönüne bağlı oluşu. Sırtıma, itfaiye tulumbasını andıran bir cihaz ve bir balon taktılar. Cihazın içinde yoğunlaştırılmış bir çeşit gaz vardı. Helyumdan daha hafif. Onunla balonu doldurdum. Balonun ne kadar yükseğe kalkacağı, gazın miktarına ve vücudun ağırlığına bağlı. İniş, tedricen gazı salmak suretiyle oluyor. Sonra bir aygıtla yükseklik ve geçilen yol yoklanıyor. Hazırlığı, Viyana civarında bir Avusturyalı baronun çiftliğinde yaptık. Ertesi gün, Budapeşte'ye hareket emri aldım. Yirmi dört şubat günü öğleden önce saat onda Petyöfi'nin anıtı yanında olacaktım. Saat on ile onu çeyrek geçe arasında oraya bir adam gelecekti. Anıtın resmini çekecek, sonra kendi resmini çekirmek için benden rica edecekti. Parola şuydu: «Kusura bakmayınız, yoldaş, bir resmimi çekmenizi rica edebilir miyim?» Cevap: «Bu makineyi kullanamam.» Verilecek karşılık: «Makineyi kullanmasını size memnuniyetle öğreteceğim». Şifreli parola dokuzdu. Meçhul adamla karşılaştığım zaman, her şey, Stanly'nin emrettiği gibi oldu. Meçhul adam, saat onu biraz geçe geldi, parolayı söyledik. Fotoğraf makinesini verdi. O zaman ben ona sordum: «Kaç

metreden çekeyim? Dört yeter mi?». Onun cevabı: «Beş metreden çekerseniz daha iyi olur» idi. Dört artı beş eder dokuz, yanlış yoktu. Elimdeki plastik çantayı ancak o zaman kendisine teslim ettim. Emirler o çantadaydı. Ertesi gün tutuklandım. O zaman Danitski'yi aramam gerektiğini yalandan söyledim, çünkü bağlarımı ele vermek istemiyordum.

Durunuz biraz, Turbeki, o kadar acele etmeyiniz. Sınırdan geçişe dönelim. Demek ki, sahte pasaportla geldiğiniz doğru değil.

— Yalan söyledim. On altı şubatta Viyana'dan hareket ettik. Stanly beni arabayla Nikiç'e götürdü. Sınırdaki küçük bir köy. Demirperde için filim çevirecek olan bir İngiliz filim şirketinin raportörleri kisvesine büründük. Hava elverişsiz olduğu için iki gün beklememiz gerekiyordu. Anıtın yanındaki ajan kimdi, onun hakkında ne biliyorsunuz?

Aslında bir şey bilmiyorum. Benden daha uzun boylu, kalın siyah çerçeveli gözlük taşıyor, belki elli-elli beş yaşları arasında. Yüzünden mesleğini anlamak olanaksızdı, iyi meslek sahibi bir işçi, fakat aydın olması da mümkün. Yüzünü de pek iyi göremedim ya. Kurşunî şapkasını gözlerine dek indirmiş, boynundaki külrengi atkıyı ise çenesine dek sarmıştı. Saçının rengini bile hatırlamıyorum.

Dombai notlarını okuyordu.

İngiliz subayı Stanly, değil mi?

Öyle diyorlardı, ama muhakkak takma addır.

Olabilir. E, Stanly ne dedi?

Bana bir şey demedi. Bir kez ajanına güvenip güvenemeyeceğimi sordum kendisine. Hemen kibirlendi ve İngilizlere her zaman inanılabileceğini söyledi. Bay binbaşı, izin veriniz de biraz düşüneyim.

Dombai başını salladı, kalktı ve pencereye gitti. Camı açtı ve taze serin havayı doyasıya içine çekti. «Şimdi dava yeniden karışıyor» diye geçirdi aklından. «Danitski suçsuz, ama burada başka bir bilmece var. Meçhul adam kim olabilir? Turbeki yalan söylerse? Elbette şu anda onun her sözünü yoklama olanağı yok. Emir neydi acaba?» Uzun süre karlı ovaya baktı.

Aklıma geldi nihayet, dedi Turbeki. Belki sizce de önemlidir. Söyleyeyim. Nikiç yolunda Stanly, önümdeki bir yabancı adamla İngilizce konuştu. Muhakkak ben anlamayayım diyeydi bu. Birinden bahsettiklerini anladım. Şimdi o konuşmayı size kelime kelime iletmeğe çalışacağım. Stanly: «Şifreyi hangi dilde yazdın?» Meçhul adam: «Macarca». Stanly: «Anlayacak mı?» Meçhul adam: «Orada okula gitmiş». Daha sonra havadan ve siyasal durumdan söz ettiler. Sonra Stanly: «Budapeşte'de ne zamana kadar kalacak?» diye sordu. Meçhul adam: «Uzun zaman» dedi. Konuşma bundan ibaret.

Dombai bir şeyler karaladı.

Danitski'yi ne zamandan beri tanıdığınızı söyleyiniz. Onu bu dava ile niçin karıştırdınız?

Elli yedide Danitski ile bir hücrede yattık.

Hangi hapishanede?

Burada, Yats'da. Birinci katta bir hücrede altı kişiydik. Danitski çalışmağa gidiyordu, hükümete bir buluşunu önermişti, bizse sabahtan akşama dek hücrede bunalıyorduk. Sinirli ve açtık. Ama Danitski hiç de öyle değildi, çünkü onun yedekleri vardı, ayrıca yiyecek ve sigara alıyordu. Onu kıskanıyorduk ve pek kısa bir zaman sonra da kendisinden nefret etmeğe başladık. Çok bencildi, kendisi yeyip bitiremediği zaman da bize yemeğinden bir lokma

vermiyordu. Birkaç ay sonra, aramızda bir jurnalci bulunduğunu anladık. Elbette, kuşkumuz Danits-ki'ye yöneldi. O, subaylarla konuşabiliyor ve daha başka bir rejime tâbi tutuluyordu. Boykota kalkıştık ve ona hayatını cehennem ettik. Kuşkularımızı .söyledim kendisine. Red ve inkâr ediyordu. Sonra değişti. Yiyeceklerini bölüştürüyordu, suçsuz olduğunu ispatlamak için her şeyi yaptı, ama gene de ona inanmadık. İlişkilerimiz, korkunç denilecek kadar gerginleşti. Bir gün Danitski beni bir kenara çekti ve suçsuzluğunu ispatlamağa çalıştı. Buna delil olarak söylediği şeylerden biri, kendisinin daha savaştan önce Fransızlarla ve daha sonra Almanlarla bağlantı kurmuş olduğu, savaştan sonra ise komünistlere karşı baş kaldıranların başında geldiğiydi. Fransa'da casusluk okulu bitirmişti, 1956 yılında tutuklanması, aldığı yanlış bir emir üzerine tesadüfen olmuştu. Hem inandım, hem inanmadım. Beni tutukladıkları vakit Danitski'yi hatırladım ve onun adını verdim. Hepsi bu kadar. Dombai, not defterine bakıyordu. Alnı gittikçe daha çok kırışıyordu. Turbeki'yi tekrar hücreye götürmelerini buyurdu. Kendisi ise Budapeşte'ye hareket etti.

Dombai, kendini yorgun hissediyordu. Yazı masasının arkasına geçip oturduğu vakit, yüzbaşı Mik-loş Çete içeriye girdi.

— Ne var, ne yok, Mikloş? Otur, bir sigara yak.

Mikloş oturdu, cebinden bir «Koşut» sigarası çıkardı, parmaklarının arasında evirip çevirdikten sonra yaktı. Dombai, pencereyi kapattı.

Hava soğuk, dedi. E, yeni bir şey söyleyecek misin?

Saat on biri üç dakika geçe telsizciler, meçhul istasyonu yeniden yakaladılar. Otuz saniye çalıştı, iki gün önceki şifreyi verdi. Dünden beri ikinci yayını.

Şifreyi açtınız mı?

Şu anda sibernetik grupta. Çutoraş'a göre, yayın merkezi,

Budapeşte'den iki, üç bin kilometrelik bir mesafede çalışıyor.

Yayın, Budapeşte'den başka Prag ve Belg- rad'ı da hedef almış olmalı.

Elbette Seged, Şopron vb. yerler de yayını kendilerine ait sayabilirler...

Bu duyurunun Budapeşte'ye yöneltildiği kanısındayım. Altı yıl önce

Güney Fransa'dan bir yayın merkezi, aynı sistemde yayın yapıyordu.

Haftanın tam yedinci günü aynı frekans üzerinden ve gene otuz

saniye. Son yayından bir ay sonra Budapeşte civarlarından bir yayın

merkezi ona cevap verdi. Şifreyi açtık, merkezi bastırdık, fakat

tutuklamalar yapmağa vaktimiz kalmadı, çünkü çarpışmalar başladı.

Karşı devrimden sonra, yayın merkezinin bastırıldığı bölgede

araştırma yaptık, fakat bir şey bulamadık.

O davanın dosyası nerede?

Karşı devrim sırasında imha edildi.

Bunu geçelim. Başka ne var?

Gülünç ile karşılaştım.

Dombai neşesizdi, elini salladı.

Gülünç'e yol verebiliriz. Bütün Danitski davası bir kuru gürültüden

ibaret.

Niçin öyle olsun?

Dombai, olanı biteni anlattı.

«Doktor» takma adiyle bir meçhulümüz vardı, şimdi iki oldular.

Özdeş oldukları muhakkak.

Her şey mümkündür, Mikloş. Belki de biz ııptalıdır. Tırbeki'yi soruşturma odasına götür. (ıııa, iğnesinden ipliğine dek her şeyi sormalıyız.

Çete başını salladı :

Fakat her şeye rağmen, sana, Gülünç'ün raporu dolayısıyla birkaç söz söylemek isterdim.

Söyle.

Bana kalırsa, Danitski ilginç, hatta tahmin (Atiğimizden daha ilginç bir tip. Gülünç, Danitski'- ıı in ansızın Budakesi'deki sanatoryuma gittiğini ve Makra'yı ziyaret etmek istediğini söyledi.

Dombai meraklandı.

Gerçekten ilginç.

Elbet onunla görüşememiş. Fakat rahat olamamış. Telefonla sanatoryumu aramış ve Makra ile ilgilenmiş. Ancak bu şekilde Makra'yı yokladıktan sonra, anlıyor musun Şandor, ancak o zaman akrabasını göstermiş.

Gülünç, konuta gitmiş mi?

Evet. Sinir hastası ressam ona tablolarını göstermiş, Gülünç ise fikrini söylemiş. Şu husus da yabana atılamaz ki, Danitski, Makra'nın karısını görmek istemiş. Kadını beğenmiş. Gülünç'e göre kadın onu memnunlukla karşılamış.

Dombai, dalgın dalgın dolaşıyordu.

Haklı olman mümkündür ve Danitski de gerçekten ilginç bir tip olabilir. Fakat işe başından başlamamız gerekli.

Eh, başlayalım. Bana bağlı değil.

Kartotekten Schliken dosyasını getir, onu

esaslı olarak inceleyelim, belki herhangi bir dayanak noktası buluruz. Telefon sesi, konuşmayı kesti. Dombai, Genel kovuşturma kolunun yöneticilerinden biri olan binbaşı Timar ile uzun uzadıya konuştu. Çete çıktıktan sonra Dombai, Kara'ya telefon etti ve öğleden sonra kendisiyle görüşmek istediğini bildirdi. Albay Kara, ona, ne kadar iş başarabildiğini sordu. Dombai, yaptığı sorgunun sonucunu birkaç cümleyle ilettili.

Yarım saat bile geçmemişti ki, Timar, artık Dombai'nin karşısında oturuyordu. Siyah saçlı, tıknaz bir adamdı, şakalaşmayı seviyordu ve yardımcıları onu hiç bir zaman öfkeli görmediklerini söylüyorlardı.

Timar, şakacı edasıyla söze başladı :

Ne yapıyorsunuz, Şandor? Artık bütün bir yıldır ilginç bir olay yakaladığınızı görmedim.

Dombai de gülerek karşılık verdi :

İngilizler ve Fransızlar, şubeyi benim yönettiğimi anlayınca korktular. Sekreter hanım kahve getirdi. Sonra Timar, Bel- la Jindely'nin Maria Agai hakkında yazdığı röportajı Dombai'nin okuyup okumadığını sordu. Dombai röportajı okumamıştı ve Timar'ı büyük bir ilgiyle dinledi. Doktor hanım, Tatar grubunun yakalanması durumunun hâlâ aydınlanmamış olduğunu söylemiş. Fakat her iki halde de bir hainliğin söz konusu olduğu muhakkaktı. Mişkolts grubu, Dırdır takma adını taşıyan biri tarafından ele verilmişti. Dırdır, her nasılsa bir yolunu bulup grubun saflarına sokulmuştu, fakat kim olduğu hâlâ bilinmiyordu. Bunu ancak Kliç söyleyebilirdi, o da savaş zamanında ortadan kaybolmuş, eldeki delillere göre Alman-

360.

İmi lıtrafından öldürülmüştü. Ama Almanların kur- nı ı dizdikleri Tatar'ı kimin ele verdiği bugüne bu- run belli değildi. Bir zamanlar Maria Agai'den kuş- Inılıınıışlardı ve doktor hanım, suçsuzluğuna bazı lllııMi'lerin şimdi de inanmadıklarını seziyordu. Bunu n için gerçek hainin bulunması gerekliydi.

Fakat bu imkânsız bir şey, dedi Dombai. Akiii suçsuzdur. Tatar'ın nereye kaçtığını o bilemezdi Soruşturma yazısını gözden geçirdin mi? Hiç bir şey bulamadık. Tatar, Buşa ve Ma- ı m ıı Kaldi'ye ilişkin soruşturma yazıları, karşı devrini sırasında imha edilmiş. Buna rağmen elimizde bir i|iucu var, ama hiç de güvenilecek gibi değil. Ha- in lirin Şalgo tarafından yapıldığı görüşü de mevcut. Itii- vakitler Ernö Kara'yı da bu davaya karıştırmışlardı.

Şakayı bırak. Kara'yı bunun için mi mahlut m ettiler?

Sana söylemedi mi?

Ernö şimdi de bu konuyu açmıyor. Neden ne olduğunu sorduğum zaman : «Ben geriye değil, ileriye bakmayı severim» cevabını veriyor. Şaşılacak ijoy!

Suçlamaya göre, Oskar Şalgo, daha savaştan • nice Ernö Kara'yı elde etmiş ve onun yardımıyla Marian Kaldi ile Tatar'ı yakalamış, savaştan sonra ise her ikisi de karşı istihbarata sokulmayı başarmışlar.

Fakat Kara, Marian Kaldi'yi tanımıyordu!

Yanılıyorsun. Tanıyormuş. Marian Kaldi, Ifarasti'nin nişanlısıymış, Harasti ise Ernö Kara'nın dostu. Ama bu, gerçekten ilginç bir şey değil. Bu dava konusunda bildiklerinin tümünü bana anlatmanı isterdim. Çünkü arkadaşlar, beni, bu davayı ay-

dmlatmakla görevlendirdiler. Söyle bana, Kalman Borşı nasıl bir adam?

Dombai bir sigara yaktı.

Borşı mi?

Evet, Kalman Borşı.

VI

Kalman çok kötü bir gece geçirdi, kâbuslar içinde kıvrandı durdu. Otele döndüğü vakit gazetedeki röportajı okumuş ve Maria Agai'nin anıları onu büsbütün şaşırtmıştı. Unuttuğu manzaralar gözünün önüne gelip serilmiş, kapanan yaraları yeniden kanamağa başlamış; Marian'ı anımsamış ve bu anı yüreğinde korkunç bir ağrı uyandırmıştı. Kalman, doktor hanımı ve Tatar'ı tanımıyor, sadece Marian'ı tanıyordu. Maria Agai, Marian'dan sıcak bir sevgiyle söz ediyordu. Hayatını bu cesur kıza borçlu olduğunu belirtiyordu. Kaldi ailesinin aşçısı olan, Marian'm kanısınca siyasal polise ajanlık eden, fakat on sekiz martta iz bırakmamacasma ortadan kaybolduğu için ajanlık hipotezi bugün de ispatlanamayan Roji Ka- maraş'ı da anlatıyordu. Kalman yattı, fakat çok zor uyuyabildi, uykuya daldığı zaman da rahat değildi, birtakım korkunç sahneler bir türlü gözünden ayrılmıyordu.

Uyandığı vakit, ertesi günü beklememeye, öğleden sonra hesabı ödeyip gitmeye karar verdi. Ju- dit'i düşünüyor ve onun yanında rahatlayacağını biliyordu. Soğuk suyla yüzünü yıkadı, çarçabuk giyindi, sonra acele hole gitti, gideceğini resepsiyona ha-

362.

lıor verdi ve hesabının hazırlanmasını rica etti. Pencereden bakınca gözetlendiği duygusuna kapıldı ve lıı duygudan sıyrılamadı. Hemen kitapçı dükkânına gitti ve Braac'm albümünü satın aldı. Kitabın paketlenişini gördü, tatsız duygu yeniden benliğini sarılı. Dikkatle çevresine bakındı, fakat ilgi çekici bir şey göremedi. Bunu bir evham sayarak rahatlamaya çalıştı, ama olmadı. Acayip bir korkuya kapıldı. Üstelik yağmur yağmaya başladı ve bu, onun neşesizliğini daha da artırdı. Bir dakika bile fazla kalmamağa, hemen eşyasını toplayıp gitmeğe karar verdi. Macar elçiliğine telefon edecek, dünden beri meçhul kişilerce gözetilmekte olduğunu söyleyecek, diplomatik ya da herhangi bir başka araçla kendisini alıp evine göndermelerini isteyecekti. Korkusu o denli artmıştı ki, sırtının pürçek pürçek terlediğini farkettil. Otelin holünde, kendisine hayretle bakan profesör Akoş'u gördü.

Neyiniz var, meslektaşım? Rahatsız mısınız?

Kalman durdu, nefes aldı ve gülünç olduğunu farkettil. Yağmurdan ıslanan yüzünü mendiliyle sildi.

Üşüttüm, dedi. Gece ateşim vardı. Çok çabuk üşütürüm. Bay profesör, bugün gidiyorum. Odayı boşalttım.

Trenle mi gideceksiniz? Yoksa uçakla mı?

Hangisi daha erken kalkarsa. Çok rahatsızım.

Ne diyeyim? Gidiniz, ama öğle yemeğini birlikte yememizi isterdim.

Daha doğrusu üç kişi olacağız, bay danışman Dotsi de gelecek. Ona sorabiliriz, belki Budapeşte'ye giden herhangi bir araba vardır.

Yemeği reddedemez miyiz, bay profesör?

363.

Hayır, meslektaşım. Danışmanla tanışmaktasınız. Bildiğim kadarıyla tren de, uçak da öğleden sonra kalkıyor. Şimdi eşyanızı toplayınız ve saat birde lokantada buluşacağız.

Kalman, otele hesabını ödedi, sonra odasına gitti ve eşyalarını hazırlamağa başladı. Aynada yüzünü görünce korktu, öfkelenerek ve utanarak, aynaya sırtını çevirdi. Pencereyi açtı ve dışarıya bakmağa başladı. O kadar mı kendine hâkim olamıyordu artık? Sinirleri o denli çok mu zayıflamıştı? Ne olursa olsun, kendini tutmalıydı.

Dışarısı akşam gibi karanlıktı. Kurşunî bulutlar gökyüzünü büsbütün kaplamıştı. Karla karışık, bakırdan dökercesine yağmur yağıyordu.

Kalman, Judit'i, Budapeşte'yi, «Pojon» sokağındaki sıcacık evi düşünüyordu. Mutlaka Judit şimdi orada, pencere boyundaki yerinde oturuyor ve Tüna'yı seyrediyordu. Sesini de duyar gibiydi : «Ah, pek sıkıcı bir hava...» Kalman, akşama birlikte olacaklarını düşününce rahatladı.

Kapı çalındı. Dönüp bakmadan :

Giriniz! dedi.

Kapının açılışını duydu, ziyaretçinin seslenmesini bekliyordu. Hâlâ bir ses çıkmadığı için yavaşça dönüp baktı.

Baş hekim doktor îgnats Şavoş, masanın başında dikiliyordu.

Baş hekim, rahatlıkla ve kendinden emin bir tarzda gülümsüyordu.

Kalman ne yapacağını düşünüyordu. Belki bir şey söylemesi gerekliydi, ama dili felçli gibi tutulmuştu. Sonra, bu karşılaşmayı Judit'e şöyle anlattı :

Kırarmış saç, kırıksıklarla kaplı ve güneş yanığı yüzüyle önümde duruyordu. Muhakkak dağlar-

(la güneş banyosu yapmıştı. Şaşkınlığımı görüyor, fakat sanki on dokuz yıl önce değil de dün ayrılmışız ve o zamandan beri hiç bir şey olmamış gibi davranıyordu. Yüzünü, hareketlerini, kirpiklerinin kırmıldanışını görüyor, sesini duyuyor, sözlerini anlıyor, ancak konuşamıyordum. Kafamın içi arı kovanı gibi vızıldıyor, duygularım karışıyor, aptallaşmış gibi duruyor ve bakıyordum. Belki suratına bir tokat atmalı, belki onu tutup boğmalı, ille bir şey yapmalıydım, ama ne yapacağımı bilemiyordum... O ise beni büyülemiş gibi bakıyor, tepeden tırnağa süzüyordu. Kendi evindeymiş gibi davranıyordu. Kalman, Judit'e gerçeği anlattı. Uzun süre âdeta felçli gibi durdu. Şaşkınlığı geçince :

Sen sağ mısın? diye sordu.

Şavoş güldü. Niçin sağ olmasmdı? Kalman'a yaklaştı ve onu kollarıyla sardı. Kalman, itiraz etmedi.

Kendine gel, oğlum. Gördüğün gibi, yaşıyorum, sapasağlamım, ancak bu kadar soğuk karşılanacağımı ummuyordum.

Nihayet Kalman kendine geldi.

Bir içki getireyim, dedi.

Zahmet etme, azizim. İçmiyorum. Erginleş- mişsin, oğlum.

Viyana'da olduğumu nereden bildin?

Şavoş bir puro yaktı. İç cebinden bir gazete çıkarıp açtı. Gülerek konuştu :

Anabella keşfetti bunu. Oturmuş çay içiyorduk, birdenbire : «Ha, Kalman...» diye haykırdı. Bilimler adayı Kalman Borşi'nin Viyana konferansında bir konuşma yaptığını duyuran kısa bir haber. Zaten buralarda işim vardı, seni de bir göreyim dedim.

365.

Anabella iyi mi?

Çok iyi. Sapasağlam, spor yapıyor ve seni görmeyi çok istiyor. Bilirsin ki, seni seviyordu.

Birkaç kez Budapeşte'ye gelip gittiğini duydum. Fakat beni aramadığına göre, bunun doğru olmadığı ve yaşamadığın sonucuna vardım.

Şavoş, alayımsı bir eda ile sordu :

Yasımı da mı tuttun?

Kalman, bir an şaşaladı. Masadan kibrit kutusunu aldı, onu parmaklarının arasına sıkıştırdı ve hemen cevap vermedi.

Nihayet başım kaldırdı ve baş hekime, gözlerinin içine bakarak karşılık verdi :

Yasını tutmadım. Fakat görüyorum ki, yas tutmak zaten anlamsız olacakmış. Yaşıyorsun, sağlamsın, güçlüsün ve bir zamankinden daha neşelisin. Kısacası, birkaç satır mektup yazabilirdin.

Şavoş, kravatını düzeltti ve Kalman'm uzun, zayıf yüzüne baktı.

Başını derde sokmak istemedim. Çok iyi bilirsin ki, Macaristan'da olayların gelişimi, bir zamanlar bizim tasavvur ettiğimiz biçimde olmadı.

Kalman bir sigara yaktı.

Ne düşündüğünü bilmiyorum.

Nasıl bilmezsin? Yoksa sen, savaştan sonra Macaristan'da komünist rejimin kurulacağını biliyor muydun?

Biliyordum. Dombai'nin adamlarına katıldığım zaman anladım bunu. Aslında bu, beni ilgilendirmiyor, çalışmamı engellemiyor.

Çalışabiliyorum, emeğimi takdir ediyorlar, bana bundan fazlası gereksizdir. Şimdi kendini anlat. Neyle geçmiyorsun? Nerede yaşıyorsun? Hakkında bir şey bilmiyorum, sadece bazı söylentiler duydum.

Şavoş, soruları işitmemiş gibi, purosunu tüt- llr ineğe devam etti. Hareketleri her zaman olduğu Ifilu ağır ve ölçülüydü. Odaya bir göz gezdirdi, açık lııvıla ve elbiselere uzun uzun baktı.

Ne zaman gidiyorsun?

Öğleden sonra.

Yarm değil mi?

Kalman, Şavoş'un bütün bunları nereden bildi- ı • tıı düşündü. Bir şey sezer gibi oldu, fakat cevap verdi :

Bir an önce evde olmak istiyorum.

Bir gün daha kal. Benim konuğum olursun.

Davetin bana onur veriyor, ama gitmeliyim. Çok işim var, sağlık durumum da iyi değil.

Filan vakit gideceksin denilmemiştir sana, değil mi?

Hayır, ama kalmayacağım. Arzu edersen bir ı.ıey içebiliriz, çünkü seni ağırlayacak kadar param var.

İgnats Şavoş, tuhaf tuhaf güldü :

Görüyorum ki, sosyalist beyi gibi bir şey olmuşsun. Baban da beydi, ama sosyalist değildi. Sadece demokratik düşünceli bir Macar efendisiydi.

Dünya geliyor, İgnats amca. Bizim irademize bağlı değil bu. İster istemez ayak uydurmamız. Çevrenin etkisinden sıyrılamayız. — Sigarasının külünü silkti ve kesinlikle devam etti. Mevzilerini, baş hekimin açık olarak görmesini istiyordu. — Dünyanın değişmesini umursamamaya gayret ettim. Kendi içime kapandım. Bilimsel kuramlara ve yöntemlere büründüm. Fakat olmadı. Hayat beni tutup, kendi rayına oturttu.

Şu anda, yanılmıyorsam, hayat dediğin şeyi Judit Forbat ile binbaşı Dombai temsil ediyor.

Kalman bu kez şaşırmadı. Şavoş'un Viyana'ya tesadüfen gelmediğini ve konferansta konuşma haberini Anabella'dan almadığını artık biliyordu.

Tütün dumanı boğazını yakmış gibi öksürerek:
Haberdar edilmişsin, dedi.

Öte yandaki olayları ilgiyle izlemekteyim.

Kalman, ağır önseziler altında ezilmeğe başladı. Kâh Şavoş'un ellerine, kâh sigarasının dumanına bakıyor ve içinden gülmek geliyordu. Ignats Şavoş'un, sevimli, güler yüzlü amcanın değişmiş olabileceğini nasıl düşünebilirdi? Savaşın son aylarında nazilerle ittifak imzalayan bir adam niçin değişsin- di?

Kalman kalktı, pencereye gitti ve yağmur su- larıyla yıkanmış sokağa baktı. Yağmurluklu insanlar koşuşuyor, yüzlerce otomobil gelip geçiyordu. Yağmur yağmağa devam ediyor, evlerin duvarlarına, vitrinlere çarpıyordu.

Pencereyi kapattı. Arkasına döndü ve baş hekime baktı. Yüzüne bir yumruk indirsem, kafasını kırsam ya da boynunu tutup sıksam ne olur acaba diye geçirdi aklından. İnsanlığın hayrına bir hareket olmaz mıydı bu? Böyle amca gibi adamlar, yasaların dışında yaşıyorlardı. Bu, dünya için belki de doktora tezinden daha yararlı bir iş olurdu.

Beni, dedemin fotoğrafını göstermek için aramamış olacağını umarım, dedi Kalman.

Şavoş, istifini bile bozmadan karşılık verdi :

Yalnız bunun için değil elbet. Seninle görüşmeyi çoktan istiyordum. Sana övgülerimi söyleyebilirim. Hem yalnız ben değil, şeflerimiz de... Kalman sakindi. Ignats amcanın ansızın gelişinin nedenini şimdi artık biliyordu. Kendi durumunu

ve ne yapması gerektiğini çok iyi bildiği için rahatlamıştı.

Hoppala, ne yaptım da beni öveceksin?

Övgüyü faaliyetinle hak ettin, oğlum. Çok iyi çalıştın. Nükleer araştırma enstitüsünün Dub- na'daki merkezine girebilmiş olmak, küçük iş midir? Çarpışmalar sırasında Wiston aksiyonunu da pek iyi başardın.

Yanlışın var, amca. Hiç bir yere girdiğim yok. Bağlarımız kopalıdan beri...

Ignats Şavoş onun sözünü kesti :

Bağlarımızı ancak ölüm koparabilir.

O halde ikimizden biri ölmeli.

Şavoş, sükûnetle ve esneyerek karşılık verdi :

Yazık olur. Sana yazık olur, çünkü andıçmış- sin, çünkü bilim alanında henüz ilk ciddî adımlarını atıyorsun. Bana gelince ise, zavallı teyzen çok üzülür. Anabella beni seviyor. Sonra, benim ölümüm senin sorununu çözmez. Şimdi beni öldürösen gömecekler, yarın öbür gün ikinci bir adam gelip kapını çalacak. Hepimizi öldüremezsin.

Pek ileri gitme, îgnats amca. Ne istediğini anlıyorum. Senden ve tehditlerinden korkmuyorum. Bu yönde daha fazla konuşmayalım.

Seninle bir akraba gibi konuşmak isterim, ama sen, ötekilerin elçisi sıfatıyla konuşmak niyetindeysen, beni yalnız bırakmanı rica ederim.

Yüzündeki gülümseme kaybolan Şavoş, değişik bir sesle sordu :

Komünist mi oldun?

Komünist değilim. Fakat, senin yardımcılara ve temsilcisi olduğun politikaya oranla, Dom- bai'nin adamlarını kendime daha yakın hissediyorum.

F: 24

369

Şalgo da mı sana, benden daha yakın?

Şalgo da daha yakın. Dinle beni, îgnats amca. Bir vakitler seni çok sayıyordum. Babamdan daha çok. Yaşamımda sana ideal gözüyle baktığım dönemler oldu. Ondan sonra hakkındaki tasavvurum sararıp soldu, kirlendi. Yanılgıların bir sınırı vardır, bu sınırın ötesinde yanılgılar suç ve yanılan insan namussuz olur. Sen namussuzca davrandın. Dostlarını nazilere sattın ve bunu hiç bir politik ide, hiç bir yüce prensip, hiç bir gereklilikle izah edemezsin. O anda politik çıkarların bu ihanetini gerektirmiş olabilir, sen daha yüce bir kanıya umut bağlamış olabilirsin, mümkündür bu, fakat ben diyeceğim ki, insanı ihanete sürükleyen bir politika namussuzdur, aldatıcıdır, insanlık dışıdır ve öyle bir politikanın her temsilcisi namussuz, gaddar ve alçak olur. Sen namussuzluk ettin. Dombai'nin adamları, hiç bir zaman arkadaşlarını ele vermediler. Vicdanı pak olmayan Şalgo bile bunu yapmadı.

Kalman'm suçlamaları, îgnats Şavoş'a hiç dokunmadı. Şavoş onu dinledi, kendini savunmadı, tartışmadı. Sadece dinledi ve şöyle dedi : Demek sen artık komünistsin. Satın aldılar seni ve şimdi andını çiğneyip geçmek istiyorsun.

Ben nazilere karşı savaşmak için andıçtim.

İgnats Şavoş elini kaldırdı.

E, peki. Eninde sonunda böyle bir dönüşü varsayıyordum. Hareket etmeden önce şeflerimle konuştum. Kartotekimizde X - 0017 numarası altında mevcut olan Kalman Borşi komünist olduysa ne yapacaksın diye sordular. Onları temin ettim. Kalman Borşi hiç bir zaman satılmaz, hain olmaz dedim.

Kalman, bunun arkasından neyin geleceğini biliyordu.

370.

Beni zorlamak mı istiyorsun?

ihanetten korumak istiyorum.

Kalman nefesine hâkim oldu. Oturdu, bir sigara yaktı, sinirini güçlükle bastırdı.

 gnats amca, dedi. Sen benim akrabamsm. Çok rica ederim, beni rahat bırak. Yakında evlenip, yeni bir hayata başlayacağım. Kendimi buldum, dostlar edindim, hayatta bir amacım var, rahat yaşayabileceğim. Size çalışmam neden o kadar önemli? Anla ki, değiştim ben, işimi seviyorum ve eğer bir vakitler beni sevdiysen... Şimdi de seviyorum, oğlum. Hatta seni anlayamadığımı da söylemeyeceğim. Ama senin de beni anlayan gerekli. Bilmelisin ki, uğrunda otuz yıldan fazla bir asker gibi çalıştığım ideyi akrabalık bağlarından daha çok severim. Bu ide için yalnız Kaldi'yi, Mehrer'i, seni değil, kendimi de ele vermeye hazırım.

 gnats Şavoş konuşurken Kalman düşünüyordu : Olumsuz cevap verdiği takdirde, ne yapıp da zorlayabilirler?

Kesinlikle cevap verdi :

Bana hiç bir türlü şantaj yapamazsın!

Beni dinle, oğlum. Birbirimize boyun eğmeyelim. Şimdi senin önünde iki yol var : Ya geçmişini, bağlarını, andını itiraf eder ve o zaman mutlu yaşar, düğün yapar, doktora tezini savunursun, ya da geçmişini inkâr eder ve kendi kendini mahvetmiş olursun.

Hiç bir görev almayacağım. Sorumluluğu bana ait.

Ağır ol, evlâdım.

Yarın sabah derhal Dombai'yi arayacak ve

ona her şeyi anlatacağım. En çok birkaç yıl hapis yatarım.

Bir kaç yıl mı?

Belki de daha az. Önemli olan, savaştan sonra hiç bir yasa dışı harekette bulunmamış olmamdır. Sadece baronun kaçmasına yardım ettim, ama bu on beş yıl önceydi ve anlaşılır bir şeydir.

Bu, çoktan eskimiş bir şey, oğlum. Bunun için seni mahkûm etmezler. Onu rahatlıkla söyleyebilirsin, çünkü ilginç değil. Bir türlü anlaşıyoruz, oğlum. Ben bunu demek istemedim.

O halde neyi?

Ignats Şavoş parmaklarıyla alnını kaşıyarak kalktı, çantasını aldı ve tekrar oturdu.

Savaş sırasında Kızılordu, pek çok doküman ele geçirdi. İngilizler de öyle. Meselâ Gestaponun Doğu Avrupa arşivi bizim elimize geçti. Bu yönde benim de hizmetim olduğunu söylersen, övündüğümü sanma. Yıllar boyu materyalleri değerlendirdik, yıllar boyu sislemleştirmeye çalıştık. Bilhassa ses bantları önemli bir yer tutuyor. Gestapo daha savaştan önceki yıllarda da ses alma cihazlarıyla çalışmış. Onların o zamanki aygıtları çok ilkel olduğu için bantları depo etmekte ve kimlere ait olduklarını anlamakta çok güçlük çektik. Fakat her şeye rağmen çok şey kurtarabildik. Bugün zengin bir bant koleksiyonumuz var. Binbaşı Heinrich von Schliken'i hatırlar mısın bilmem. Geleceğin adamıydı o. Tekniğe tapıyordu, cesur deneycilerden biri sayılırdı. Çalışmalarında yüksek düzeyde bir ses alma tekniği kullanıyor ve şaşırtıcı sonuçlar elde ediyordu. Onun harikulade koleksiyonunu kurtardık.

Schliken sağ mı?

Hem de sapasağlam. Çalışıyor ve dakikası al- tını ediyor.

Kalman'm midesi bulandı.

Bu kadar alçalabildiğine inanasım gelmiyor. :'.(İlilken yığınsal bir katil, ingiliz centilmeni ve hümanist Ignats Şavoş, onunla birlikte çalışıyor.

—Kalman'm sesi alaycıydı.— Doğrusu, ciddî bir ittifak!

Ortak düşmana karşı savaşıyoruz, oğlum. Schliken, komünizme karşı savaşın muharibidir. Mamafih bu söylediğin sadece görünüşte

gerçektir, çünkü o zaman savaş olduğunu unutuyorsun. Ama konumuzdan ayrılmayalım. Biraz aklını başına toplaman için ben

sana, Schliken'in kolleksiyonundan birkaç bant getirdim. Onları sonuna dek sükûnetle dinlemeni isterim. —İgnats çantasını açtı.

Kalman, «Viktoria» fabrikasında yapılmış AK - 8 teypini gördü. —

Elimizde bu bantların pek çok kopyaları var. — Şavoş, cihazı çalıştırdı.

Disk dönmeğe başladı. Kalman kendi sesini şaşkınlıkla dinledi, ikinci ses muhakkak Schliken'indi, çünkü «Şuba» diyordu.

... «Ben komünistlerden nefret ederim. Mari- an'm onlardan olduğunu bilmiyordum. Niçin işkence ettiniz bana?» Birkaç dakika süren acı bir ağlama sesi. «Eğer Marian komünistse... ben ondan vaz-gececeğim, ben yaşamak istiyorum. Soyuma ihanet etmek istemem. Merhamet ediniz, bay binbaşı, ben yaşamak istiyorum.»

E, sesleri tanıdın mı?

Kalman susuyordu. Şavoş devam etti :

Sonra küfretmeğe vaktin olacak. Şimdi dikkat et. Şu kısım da pek ilginç.

... «Beni nişanlımla bir hücreye koyunuz, ondan her şeyi öğreneceğim. Bağlantılarını ve tanıdığı komünistlerin adlarını bana açıklayacaktır. Kurtarınız

beni, binbaşım, sadakatimi ispatlamak için fırsat veriniz bana.» Kalman sararıp soldu. On sekiz yıl sonra bunları işitmek korkunç bir şeydi. Sesi o denli gerçek, o denli bezgin, o denli yalvarıcıydı ki, bantlarda bir sahtekârlık yapıldığı asla düşünülemezdi. Disk vi- re dönüyordu. Elbette şimdi hemen ayağa kalkıp, küfretmeğe başlayıvermenin hiç bir anlamı yoktu. O şekilde yalnız gülünç olurdu ve bu alçak adam, ölümün hiç bir şey halletmeyeceğini söylemekte haklıydı. O anda ancak serinkanlı olmak işine yarayabilirdi.

... «E,... Bir şey öğrendiniz mi?...» — Evet, bu, Schliken'in sesiydi. «...0 kadar işkence etmemeliydiniz. Adları söylemeğe başladığı an öldü. Silâh, kazanda.» «Villanın kazanında mı?» «Evet». «Aferin, Şuba.» «İki ad söyledi. Her ikisinin de takma olduğu muhtemel. Rezgö ve Kubiş. Üçüncüyü söyleyemedi. Öldü.»

Kalman, «iğrenç bir şey bu» diye aklından geçirdi. Ama kendi sesini biraz daha dinlemesi gerekliydi.

... «Rakoşheg'deki «Kaplan» sokağının sekiz numarasında oturan Viola adındaki birine şu haberi iletmemi rica etti : Pilot bildiriyor, Yedi yüz elli metreden atlamış, fakat paraşütü açılmamış. Yedek paraşütü açsın...»

Şavoş, cihazı durdurdu ve başını kaldırıp Kal- man'ın gözlerine baktı. Bütün bunlar gerçektir, dedi Kalman. Fakat Marian'a söylediklerimi de işitmek isterim.

O artık kimseyi ilgilendirmez, oğlum. Kalman Borşi'nin kırk beş yılından beri aranmakta olan hain olmadığını ispatlayacak adam dünyaya gelme-

miştir henüz. Komünistler çok şeyleri bağışlarlar, fakat ihaneti asla. Belki de Marian'm öldürölmesini affederler, ama Viola'nm öldürölmesini hiç bir zaman.

Viola gerçekte mevcut değildi. Schliken, provokasyon amacıyla uydurdu onu.

Viola gerçekte vardı ve aynı gece Rakoşheg'de, «Kaplan» sokağında, sekiz numarada tutuklandı. İki hafta sonra ise onu «Margit» caddesindeki hapishanede kurşuna dizdiler.

Kalman, odada dolařmağā başladı.

E, oğlum, dilediğın yolu seç. Bu bantların birer kopyası artık Budapeşte'de. Adamım emirlerimi bekliyor. Bir düğmeye bassam, bir saattan daha az bir zamanda bantlar Macar içişleri bakanının elinde olur.

şalgo, çok görmüş geçirmiş, tecrübeli bir adamdı ve hemen hemen hiç bir hal karşısında şaşırmı- yordu. Güç durumlardan sıyrılmayı başarıyordu. Olan bitenler hakkında, başkalarına açıklamamakla birlikte her zaman kendi fikrine sahipti. şimdi de şaşkınlıktan gözlerini yummadı, ama her şeye rağmen biraz hayret etti. Doktor şavoş'un, gerçekte kişiliğini ondan niçin gizlemek istediğini anlamıyordu.

Gerçekten sadece bir kez görüşmüşlerdi, o da on sekiz yıl önceydi, ama şalgo iyi bir fizyonomistti ve baş hekimi hemen tanıdı. Albay Eldies. Demek şa- voş, ikili bir hayat yaşıyordu. «Acayip şey» diye düşündü şalgo. «Her halde şan delisi bir adam ki, "albay" sözcüğünü belirterek söylüyor.» Dolaptan çıkardığı içki şişesini ve bardakları tekerlek biçimindeki sehpayā koyan iriyarı adamı zoraki bir gülüm-

semeyle seyrediyordu. Şöminede odunlar çıtırtıyla yanıyordu. Şalgo üşüyordu, ama şöminenin yanma oturmadı, sehpayı, alçacık ve rahat koltukları gözden geçirdi, yalnız masanın altındaki mikrofonu görmüyor, ama burada bir yerde olduğunu biliyordu. Soğuk olmasına rağmen, pencereye yakın bir yerde bulunan örme sandalyeye oturdu ve çok aptal bulduğu Şavoş ile adamakıllı şakalaşmayı geçirdi aklından.

Aynı zamanda Şavoş arkasını döndü ve pencere yanında oturan Şalgo'ya hayretle baktı.

Niçin oraya oturdunuz, bay Durfilger?

Fransızca konuşuyorlardı.

Pencere yanında oturmayı severim.

Nasıl isterseniz. — Şavoş, sehpayı pencereye yaklaştırdı ve dönüp bir koltuk aldı. Rüzgâr, şatonun pencerelerindeki camları kuduzca sarsıyordu. Şalgo birdenbire Kalman'ı anımsadı. Saat dörtte hareket etmiş ve artık varmış olabilirdi. Onunla veda- laşamadığma çok üzülüyordu. Belki de artık hiç bir zaman görüşemeyeceklerdi.

Şavoş, bardaklara viski doldurdu. Şalgo başını kaldırdı.

Bu şato, Viyana'dan kaç kilometrelik mesafede bulunuyor, albayım? Seksen kilometre kadar. —Bardağını kaldırdı. — Her ikimizin sağlığı ve görüşmemiz için!

Şalgo, viskiden bir yudum içti, bardağını sehpayı koydu ve bir puro yaktı.

Şatonun sahibi siz misiniz, albayım?

Hayır, sevgili bir dostumdur bu şato.

Dostunuz zevk sahibi bir adam değil, albayım. — Genellikle böyle küçük avcı şatolarının duvarları tahta ile kaplanmaz. Yalnız eğer... —

Şalgo

Imrdağma uzandı, kaldırıp içti. Cümlesini tamamla- nıadı, velev ki baş hekimin meraklı bakışını sezmişti.

Baş hekim sordu :

«Yalnız eğer» ne diyecektiniz?

Yalnız eğer tahtaların arkasında bir şeyler gizlenmek istenirse mesele başkadır.

Şavoş güldü.

Dostum, baron Holstein biraz acayip adamdır, ama tahtaların arkasına gizlenecek bir şeyi olmadığı kanısındayım. Yeşilimtırak yosun rengindeki bu tahtalar hoşunuza gitmiyor mu? Gözleri dinlendirici bir renk bu.

Şalgo duvara bakıyordu ve ansızın konuştu :

Albayım, siz Fransızcaı çok kötü konuşuyorsunuz. Başka bir dilde konuşmamızı istemez misiniz?

Baş hekime baktı ve purosundan çıkan dumanı üfledi.

Hangi dili öneriyorsunuz ?

İspanyolcaı.

Konuşamam. Gıcırtilı Fransızca telâffuzum kulağınızı tirmalıyorsa, Almanca konuşalım. Veleve ki sizin adınız Fransız soyundan geldiğınızı göstermiyor.

Fransız olduğumu söylemedim. Fakat ben, bana ekmek veren efendilerimin dilini öğrendim. Mamafih Almancayı çıkarıp atalım bu oyundan. Al- mancayı ancak, başka olanak kalmadığı zaman ko- nuşurum. Macarcayı öneriyorum.

Neden mutlaka Macarcayı?

Şalgo, Macarca karşılık verdi :

Sadece ikimizi ilgilendiren şeyler konuşabiliriz de ondan.

Fakat benim Macarca konuşabildiğimi nen den çıkarıyorsunuz? — Şavoş, Fransızca konuşmuM devam ediyordu.

Şalgo, utangaç bir tavırla gülümsedi :

Macar işleriyle uğraşanların Macarca konum maları mantıksal değil midir? —Şalgo, viskisinden bir yudum içti, bardağı parmaklarının arasında tutuyor ve yanılıp yanılmadığını düşünüyordu. Şavoş değil midir sanki bu?— Maşallah sapasağlamsınız, albayım.

Spor yapıyorum.

Şalgo, tekrar çevresine bakındı. Konuşmanın banda alınmamasını istiyor, fakat bunu engelleyemeyeceğini biliyordu. Nereye de gitseler, metnin kaydedilmesi teknik açıdan mümkündü. Elbet bu kalın adam da randevuya hazırlıksız gelmemiştı. Cebinden küçük bir transistör çıkardı ve çalıştırdı.

Albay gizli bir öfkeyle sordu :

Şimdi radyo mu dinlemek istiyorsunuz?

Müziği taparcasına severim, dedi Şalgo. Heinrich von Schliken adıyla ünlü bir dostum vardı. Müziği zorla sevdirdi bana... —Radyonun düğmesini çevirirken bir İngiliz yayın merkezinde durdu. Ritmik, fakat çok gürültülü bir twist vardı. — Size engel olmadığını umarım.

Engel olmuyor dersem, yalan söylemiş olurum.

Bana da engel oluyor, dedi Şalgo. Ama size, dinleme cihazlarınızı kapatmanızı önerirsem, boşuna çene çalmış olurum, yapmayacağınızı biliyorum. Oysa ticarî anlaşmalarda eşitlik olmalı, değil mi? Üstelik müzik de çok güzel.

Çok gürültülü, dedi Şavoş. Ve pek o kadar hoş bulmuyorum bunu.

— O halde birbirimize yararlı olabileceğimiz ■lgUdc konuşalım. Teknik akıl almayacak derecede gpllşti, albayım. Hayat acımasız ve insanları savunmaya zorluyor. Şu anda ise çılgın tekniğe karşı ken- ıllun/,1 ancak bu şekilde savunabiliriz. —Şalgo, Matıma konuşmağa başladı.— Söyleyiniz, albayım, gerçekten mi Macarca konuşmak istemiyorsunuz? İleni hiç etkilememesine rağmen yapmacıkları ve kotarılmış işleri sevmem. Partnörlerimin beni aptal yerine koymalarından da hoşlanmam. Boston söylemedi mi size? —Biraz daha radyonun üstüne eğildi - Gerçekten sizinle şimdiye dek sadece bir kez (innıştük, ama çoktandı bu, belki de hatırlamazsınız artık, çünkü o zaman ben az daha zayıf ve daha gençtim. O zaman da başparmağınızı şimdiki gibi l utuyordunuz. —Şavoş, sol eline baktı ve bileğini İndirdi.— O zaman da şimdiki gibi sinirliydiniz. İnanlılar saçma alışkıların köleleridirler, sayın doktor. Ve alışkılar, sadece onların kendilerininindir, onların vücutlarına, beyinlerine özgüdür, insan onları bilir, ama yapmadan edemez. Ben alışkilara her zaman dikkat ederim. Onlar, parmak izleri gibidirler. Me- aelâ sizin Boston, her beş dakikada bir gözlüğünü düzeltir ve hiç bir zaman sağ elini kullanmaz, her zaman sol eliyle yapar bunu. Her on dakikada bir de gözlüğünü siler. Hem gözlüğü pis olduğundan de- gil ha, asla öyle bir şey yok sayın doktor, ancak Boston'un gözleri zayıf olduğundan ve o tarzda gözlerini dinlendirme olanağı sağladığından. Aptal bir adam, gözlerinin zayıf olduğunu gizler, çünkü işten kovulacağımdan korkar. Siz ise, sayın doktor, herhangi biriyle konuşurken, her zaman başparmağınızı oynatıyorsunuz. Bu tatsız alışkıya dikkâtinizi çektiğimden ötürü özür dilerim, fakat ittifaka bağlı

lığım beni bunu yapmaya zorluyor. Şayet sözlerimi anlayamadıysanız, onları size büyük bir hayal kırıklığı ile ingilizce tekrar edebilirim.

Şavoş bir sigara yaktı. Başını çevirdi ve zorla gülümsedi; transistörü göstererek, Macarca konuştu :

Hiç olmazsa şu makinenin sesini kısınız.

Şalgo, derin bir nefes aldı :

Tanrım, böyle ne kadar da başka oluyor. Dilimizin nice güzel olduğunu biliyor musunuz, doktor?

Bize göre, evet.

Ticarî konumuza dönelim. Dokümantasyona ne kadar veriyorsunuz? Malı daha yakından görmek isterim.

Saat dokuzu çeyrek geçe, doktor. Binbaşı Relna'nın adamı, gece yarısı Macaristan'a hareket ediyor. Tam neyin söz konusu olduğunu bildiğiniz için fazla vakit kaybetmeyelim. Ani aracılığıyla sorunun mahiyetini öğrenme olanağı sağladım size. Eğer bu iş sizi gerçekten ilgilendiriyorsa, biraz acele edelim, hemen harekete geçelim, işin ayrıntılarını başka zaman da konuşabiliriz. Şimdi beni ilgilendiren şey, sizin önerinizdir.

Ignats Şavoş, bardağına soda doldurdu. İçti ve soğuk su midesine iyi geldi. Ancak Şalgo'nun sakin oluşu hoşuna gitmiyordu.

Söyleyiniz bana, neden őeflerinizi satmak istiyorsunuz? Sizi, paraya değer vermeyen bir adam olarak tanırız.

İyi tanıyamamışsınız demek, insan biraz da ihtiyarlık yıllarını düşünür.

Kısacası ne demek istediniz ?

Sizi açık olarak anlayamıyorum, bay Şalgo.

Şaşırmadım. — Şişman adam, rahatlıkla pu-
tüttürüyordu. — Rahat olmanız için size bir
haber vereceğim. Buraya gelişimin maddî nedeninden, yani ihtiyarlık
yıllarımı teminat altına almak
isteyişimden başka, bir de manevî nedeni var. Almanlarla işbirliği
yapmak hiç hoşuma gitmiyor. Avrupa için korkuyorum. Siz beni
çoktan tanır ve ne düşündüğümü bilirsiniz. Almanlarla birlikte
çalışmanın tarihsel gerekliliğini bilirim, fakat bunun belli bir sınırı
vardır. Sizin de beyan ettiğiniz gibi. Şimdi izin veriniz de, ayrıntılara
dalmayayım. Ergo, Batı söz konusu dokümantasyonu elde etmelidir.
Fakat onun, kimin eline geçeceği benim için önemsiz değildir. Sizde
olunca, güvenlikte olacağı kanısındayım. Yeter derecede açık
konuşabildim mi bilmem. Düşüncelerimi izleyebildiniz mi? Hatta
sorunu ters çevirip, şu şekilde de önünüze koyacağım : «İkinci
bürodan binbaşı Otto Durfilger'e ne kadar veriyorsunuz.
Şavoş, bu öneriyle nereye dek gidebileceğini uzun uzun düşündü.
Şalgo onun hesaplarını karıştırmıştı, ama şu anda ilginç olan bu
değildi. Durfilger çok para eder. Onunla anlaşmayı başarırса, bugünkü
gün sonuçsuz sayılmayacaktır. Kalman Borşı ve Otto Durfilger'den
sonra...

Peşin on bin, aylık beş yüz funtluk çek.

Şalgo gülmeğe başladı :

Şaka mı ediyorsunuz, albayım? Dünkü gazetelerde, «Arsenal» in yirmi
bin funta bir futbolcu satın aldığını okudum. Petrucio adında biri. Bir
Oskar Şalgo, o top serseminden daha ucuz olamaz ya!

Yirmi beş bin funt, ama beş defada ödemek şartıyla.

Razıyım, albayım.

VII

Kalman hâlâ korkuyor, bir an önce eve dönmeye can atıyor ve Judit'in yanında güvenlikte olacağını sanıyordu. Her şeyi ona anlatmaya ve o onayladığı takdirde, polise gitmeye karar verdi.

Judit'i evde bulamadı. Oda sıcacıktı, ama Kalman soğuktan titriyordu. Kendini yapayalnız hissediyordu. Paltosunu bir sandalyenin üstüne attı, içki aradı, bir bardak kayısı rakısını bir solukta içti, sonra Forbatlara telefon etti.

Telefona Judit cevap verdi. Sesinden, şaşırılmışa benziyordu, fakat bir şey sormadı, hemen geleceğini söyledi. Yarım saat sonra artık sarmaş dolaş oldular.

Daha sonra Kalman, yüzünü pencereye dönmüş, soğuk geceye bakarak konuştu :

Başka zaman da senden uzak kaldığım oldu, ama hiç bir zaman şimdiki kadar yokluğunu hissetmemiştim.

Judit, Kalman'ın kızarmış yüzünü ve ürkek bakışını farketti.

Bir şey mi oldu yoksa, Kalman? —Onun ellerini yüzüne götürüp bastırdı. — Geçen hafta seni aradılar.

Kalman, Judit'in sesinden korktu.

Kim aradı ? — Gözlerini pencereden ayırmadı, camdaki yağmur damlalarına bakmağa devam etti.

içişleri Bakanlığından binbaşı Timar. Kendisini aramanı rica ettiği için telefon numarasını yazdım.

Ne istediğini söylemedi mi ? — Kalman, kalk-

lı ve kıza doğru yürüdü. Kollarım açtı. — Gel burayı.

.Judit'i öptü, kız da ona daha çok sokuldu.

Yorganın altına gir.

Armağanını vermedim henüz.

Nerede?

Bavulda, mavi ipek kordelayla bağlı yassı bir pnket bulmadın mı?

Kız yerinden fırladı ve masayı göstererek :

Benim için mi? diye sordu.

Başka kimin için olabilir?

Kız çabucak masaya gitti, paketi aldı, yüzünde- kl keder kayboldu, artık gülümsüyordu.

Teşekkür ederim. İçinde ne var?

A. G. Seelmann : Braac. Altmıştan fazla renkli eki var!

Kalman... — Judit o denli mutluydu ki, san- ki hayatında hiç bir zaman armağan almamıştı. Pali eli açtı.

İçinden çıka çıka «Mayaların Tarihi» adlı bir albüm çıktı.

Kalman, renkli kapağa şaşkınlıkla baktı. Üstünde acayip yüzlü bir tanrı heykelinin resmi vardı.

Değiştirmişler mi yoksa? Bir şey anlayamıyorum, gözümün önünde paketlediler.

Kız, yapmacık bir neşeyle :

Mutlaka çok ilginç bir şey, dedi. Buna da sevindim, Kalman. Mayaların sanatı çok ilginçtir, yalın/, İspanyolca yazılmış olmasın... —Albümü açtı ve yüzündeki neşe gittikçe söndü. Başını kaldırıp Kal- inan'a baktı. Sözde benim içindi... Buyur.

Kalman, takdim sayfasına baktı, tuşla yazılmış bir ithaf : Ernö Kara'ya.

Boş vakitlerinde Mayala

rın tarihini incelemesi ricasıyla. Saygılarımla. Mayaların bir araştırmacısı.»

Pelür kâğıdına yazılmış bir mektup da buldu.

«Sayın Kalman Borşı. Albümleri değiştirdiğim için darılmaymız. Başka çarem yoktu. Braac'm albümünü pek yakında göndereceğime söz veriyorum. O albüm, Seelmann'm kötü eserlerinden biri olmalı.

Tablolar da başarılı olarak seçilmemiş. Özür dilerim.»

Kalman kalktı ve kitabı karyolanın üstüne attı. Odada dolaşmağa başladı. Judit, ne olduğunu, neye telâşlandığını boşuna soruyordu.

Kalman cevap vermedi. Ne olduğunu bilmediği, fakat mutlaka içinden geçerek öte yanına ulaşması gereken aşılmaz bir ormanın eteğinde bulunduğu hissindeydi.

Daha sonra, telefonu açtı, Kara ile görüşmek istedi. Ama ne albayı, ne de Dombai'yi bulabildi.

Karyolada yan yana yattıkları zaman da hep sustu. Kız, başını onun omuzuna koymuştu, o ise tavana bakıyordu. Ağzının içi zehir gibiydi, ama sigara üstüne sigara yakıyordu. Rüzgâr ve yağmur, pencerelerin camlarını durmadan dövüyordu.

Judit, bana inanıyor musun?

Seviyorum seni, Kalman.

Kalman, sabahın üçüne dek konuştu. Savaştan önceki casusluk öğreniminden, Şavoş ile son karşılaşmasına değin her şeyi açık olarak anlattı. Sözlerini şöyle bitirdi :

Şavoş'un isteğini reddedersem, o beni açıklayacak, tutuklayıp mahkûm edecekler, çünkü banttaki sesime karşı kendimi savunamam. Kurnazca düşünülmüş bir provokasyon... Şavoş'un isteğini yerine getirdiğim takdirde ise manen yıkılacak ve ar

tık hiç bir zaman onlardan kurtulamayacağım. Üçüncü bir yol yok. Judit ağlamağa başladı. Kalman, her şeyi enine boyuna düşündüğünü ve çıkar yol görmediğini söyledi. Fakat Judit kendisine inandığı takdirde, savaşa gireceğini ve onu kazanmaya çalışacağını da ekledi. Kızın başını okşadı.

— Zavallı, dedi.

Sonra kalktı, öbür odaya geçti, elektriği açtı, albümü masaya koydu ve karıştırmağa başladı. Kimi sayfalar üzerinde daha süreklince duruyor ve bir kâğıda bir şeyler yazıyordu. Daha sonra Judit gelip, başını onun kucağına koyduğu an, Kalman'ın önündeki kâğıt, rakamlar ve birtakım acayip denklemlerle dolmuş bulunuyordu. Kalman, tan yeri ağa- rıncaya dek çalıştı. Şifreyi açmayı başardı ve pek çok şeyleri anladı. Uzun süre düşündü, sonra ansızın duyurunun bir bölümünü değiştirmeye ve anlaşılmaz bir hale getirmeye karar ^erdi. Bu bölüm, Seged'de bulunan bir Fransız ajanı hakkında deliller ve onunla bağlantıya girme usullerini içeriyordu.

Sabah olunca Kalman, kızıdan, albümü Kara'ya götürmesini, fakat bir şey söylememesini rica etti. Paketin içindekini bilmiyormuş gibi davranmalıydı.

Nereye gidiyorsun?

Üç gün için bir yere gidiyorum, dedi Kalman. Ernö'ye, gittiğim yeri bilmediğini söyle. Seni bu sabah telefonla çağırdığımı ve paketi kendisine iletmeni rica ettiğimi söylersin.

Seninle birlikte gelmek isterdim.

Kalman onu kendine doğru çekti ve ciddiyetle konuştu :

Judit, şu anda benim namusum ve bizim mutluluğumuz söz konusudur. Bunun için savaşaca-

F: 25

385

ğım. Hiç bir şey sorma, gerekli olanı sana kendim söylerim. Bana yardım etmelisin. İnan bana. Şimdi benim için önemli olan budur. Avusturya emniyetinin adamları, Viyana'dan sonraki birinci durakta, Relna'nın ajanı Balaj Pe- tö'yü tutukladılar. Balaj Petö, iki ajana hiç itirazsız boyun eğdi. Ancak bindiği araba, polis karakolu yerine, «Koruma» Misyonunun çok katlı binasını dolanarak, arka kapısı önünde durduğu an biraz şaşırdı.

Papaz Cramer, yolunu kestikleri için özür diledi, fakat Tanrının rızasıyla manevî bir hazırlık gördükten sonra demirperde gerisindeki yolculuğuna devam edebileceği umudunu belirtti. «Manevî hazırlık» bütün bir gün sürdü ve Petö daha ilk saatlar- da «yeni din» i kabul etti. Hazırlık işlemini Ignats Şavoş yapıyordu ve genç adam, ona içindeki bütün acıları döktü. Yolculuğunun amacını açıkladı, mikro filimleri verdi ve hiç dirençsiz yeni efendilerine yamandı. Şavoş heyecanlanmış görünerek, onun acı sözlerini, yaşam hikâyesini, hayal kırıklıklarını dinliyor ve üzüntüsünü de gizlemiyordu. Petö'yü teselli etti ve Macaristan'dan selâmetle döndüğü takdirde, sonbaharda İngiliz üniversitelerinden birinde öğrenimine devam etmesi için gerekeni yapacağına dair söz verdi. Şavoş, kendisinin de Macar olduğunu ondan gizlemedi ve ona niçin yardım etmek istediğini söyledi.

— İlle bir gün evimize döneceğiz, oğlum, dedi. Hem o zaman sizin gibi kuryelere değil, hazırlıklı uzmanlara ihtiyacımız olacak. Binbaşı Relna sadece

l'Yansa'yı, bense Macaristan'ın geleceğini düşünüyorum.

Böyle sözler dinlemek çok hoş oluyordu ve Pelit, Şavoş'un vaadine inandı. Ancak akşam üstü yola çıkabildi. Elbette Fransızların şifresi açılmalıydı, İm ise vakit istiyordu, sonra yeni mikrofilimler, yeni buyruklar hazırlamak gerekiyordu. Dinlenmeye zorlanması, Petö'nün canını sıkıyordu, çünkü bu sayede o, hemşire Magdalena ile daha yakından görüşüp konuşma fırsatını bulmuştu.

Akşam üstü yeni buyrukları aldı. Aslında eskisinden pek farklı değildi. Yalnız şu fark vardı ki, mikrofilimler Doktor'a verileceği yerde Şavoş'un adamına verilecekti.

Petö, Gör'de yolculuğu kesti. Postahane'de memur olan sakat kuzeni Viktoria Bönig'i arayıp buldu. Onun yanında biraz dinlendi, elbiselerini değiştirdi ve ricalarını dinledi. Kız, şimdiye dek her gördüğünde olduğu gibi bu kez de ona, idare makamlarına teslim olması, yurdunda kalması ve yeni bir hayata başlaması gerekliliğini telkin etmeye çalıştı. Petö ise bunun imkânsız olduğunu, hapse düşmek istemediğini söyledi ve gerek geçen yıl, gerek evvelki yıl söylediği şeyi yineledi : Oğlunun hudut dışında neyle meşgul olduğunu annesi bilmemeliydi.

Birkaç saat sonra Şandor Dombai şu raporu aldı :

«13 Şubat günü saat 20'yi 24 dakika geçe meçhul bir erkek, muhtemelen herhangi bir sokaktaki telefon kulübesinden, mühendis Rihard Danitski'yi aradı ve aralarında şu konuşma geçti :

Mühendis : Danitski.

Meçhul adam : Hemşire Renata'yı arıyorum.

Mühendis : Hangi numarayı çevirdiniz?

Meçhul adam : 402 - 913.

Mühendis : On yedi fazla çevirmişsiniz.

Meçhul adam : «Faşor» sokağındaki sanatoryum değil mi?

Mühendis : Hayır, efendim. İyi geceler.»

Dombai, raporu bir kenara koydu ve olaylardan Ernö Kara'yı haberdar etti. Albay onu sonuna dek izledi, bunu beklediğini, saat ona kadar Dombai'nin grubu alarma geçireceğini de bildiğini söyledi. Dombai, albayın neyi beklediğini, neyi bildiğini anlamı- yordu. Omuzlarını kaldırdı, telefon konuşmasına önem vermedi.

Tam saat onda Kara'nın odasına girdi. Kara kahve yaptı, çelik kasadan birtakım dosyalar çıkardı. Aynı zamanda futboldan da söz ediyorlardı. Dombai «Vaşaş», Kara ise «Ferentsvaroş» yanlısıydı. Albay kahvesini karıştırırken, Dombai'ye, Danitski ile meçhul adam arasında geçen konuşmanın sırrını çözüp çözemediğini sordu.

Hayır, dedi Dombai.

Albay şeytanca gülümseyerek ona baktı.

Yorgunsun, dedi. Her halde raporu dikkatle okumamışsın.

E, sen ne anladın?

Metni hatırlıyor musun?

Evet.

Danitski'yi arayan meçhul adamın, 288 - 986 yerine yanlışlıkla 402 - 913'ü çevirmesi olanaksız bir şey. Meçhul adam, mühendise, 402 - 913'ü aradığını söylediği vakit, mühendis on yedi fazlasıyla çevirdiğini söylemiş, fakat iki numara arasındaki fark on yedi değil, 113 - 927.

Dikkat ediyor musun ? öteki sormuş : «Faşor» sokağındaki sanatoryum değil mi?» Mühendis ise «hayır» cevabını vermiş. Hiç bir

388

hastanenin, hiç bir sanatoryumun telefonunda 402 !)L3 numarası yok. «Faşor» sokağında ise genellikle sanatoryum yok. Anlaşıyor ki, bu telefon numarası parola, on yedi ise bir çağrı ve randevunun yeri. Dostumuz Danitski, kurye ile «Faşor» sokağının on yedi numaralı bir binası önünde buluşacak! Mühendisin arabasının numarası kaç?

ZB 28 - 90.

Danitski'nin telefon numarasına on yedi sayısını ekle, son iki rakamı çiz ve arabanın numarasını elde edeceksin.

Dombai, dalgın dalgın albaya bakıyordu. Kara, bir sigara yaktı.

E, ne diyeceksin buna?

Binbaşı omuzlarını kaldırdı.

Nasıl anladın bunu?

Kara, sigarasından bir nefes çekti.

İşte böyle, masamın başına oturdum ve metni dikkatle okudum. — Bir yazılı kâğıt alıp gösterdi ve okumağa başladı : «Balaj Petö vs., vs. — burası ilginç değil — Fransız gizli servisi tarafından cel- bedilmiş olup, on iki şubat günü sahte pasaportla Macaristan'a geliyor. Görevi : Budapeşte'de mühendis Rihard Danitski'yi aramak. 402-913 mü? diye sormak. Danitski, randevuya arabayla gidecekse, «on yedi fazlasıyla çevirmişsiniz» diyecek... Devam etmeyeceğim. Şimdi anlıyor musun? —Gülümseyerek, kâğıdı Dombai'nin önüne koydu. — Ama bu haberi almamış da olsak yakalayacaktık, çünkü Çete'- nin adamları, mühendisin her hareketini izliyorlar.

Az sonra sekreter hanım içeriye girdi ve yüzbaşı Çete'nin geldiğini bildirdi.

Bekliyorum, gelsin. —Kara ayağa kalktı ve

içeriye girmekte olan Çete'ye : — Başardınız mı, Mikloş? diye sordu. Başardık.

Mikloş'un yorgunluğu, gülümsemesinden de belliydi.

Kara onun kolunu tuttu :

Otur ve konuş, dedi.

Çete oturdu ve sigara yakmak için izin istedi. Kara, başını salladı, sonra masasının arkasına geçip oturdu ve yüzbaşının raporunu ilgiyle dinlemeğe başladı.

Saat yirmiyi otuz dakika geçe Danitski, arabasında bir meçhul adamla birlikte villadan çıktı. «Faşor» sokağının on yedi numarası önünde durdu, yol arkadaşı arabadan inip eve girdi. Saat yirmiyi elli geçe bir başka yabancı adam evden çıktı, arabanın yanından geçti, on metre kadar mesafede durdu, bir sigara yaktı, sonra döndü, mühendisin yanına oturdu ve hareket ettiler.

Evin önünde gözetleyici bıraktın mı?

Tabîî. Eve giren adamın Balint Şaygo olduğunu saptadık.

Devam et. Şimdilik Şaygo ilginç değil. Mühendis nereye gitti?

Nagokovaçi'ye gitti. Köy yakınında durmamız gerekti, çünkü işi berbat edeceğimizden korktuk. Her ihtimale karşı «Nanaş» sokağındaki Füre-eş'e haber saldı. Saat dokuzu kırk geçe, mühendisin arabasının villa önünde durduğunu ve arabada- kilerin içeriye girdiklerini bana bildirdi. On dakika sonra Danitski çıkmış ve doğrudan doğruya eve gitmiş. Şu anda evindedir. — Çete, albaya baktı. — Buyruklarınızı bekliyorum.

Kara, başını salladı.

Evet, dedi. Danitski'nin casus olduğuunda ısrar ederken sen haklıymışsın meğer, Şandor.

Öyle olduğunu senin habercin bildirmiş sana, dedi Dombai.

Doğru ve şunu da söyleyeyim ki, bütün bu işe inanmıyordum.

Petö kimmiş?

Elli ikide yurt dışına kaçmış. Budapeşte'de Teknik Üniversitede öğrenci, hatta gençlik örgütünün yüksek okul kurulu üyesiymiş. Bir şeyden korkmuş ve soluğu Paris'te almış. Elimizdeki delillere göre, hudut dışında üniversiteyi bitirmiş, elli altı yılından beri de «Sitroen» fabrikalarında mühendis - konstrüktör olarak çalışıyormuş. Annesi Niratad'- da öğretmen, parti üyesi, saygın bir kadm, tanınmış bir pedagog. Bildiklerimiz bu kadar.

Senin habercin ne bildiriyor?

Ona göre, Petö Fransız casus şebekesinin hazırlık görmüş ajanlarından biri. Karşı devrimden sonra Macaristan'a sık sık gelip gitmiş. — Kara kalktı ve dolaşmağa başladı. — İş, tahmin ettiğimizden çok daha ciddî. Tutuklanmaları için savcıdan iznimiz var artık, fakat ilk anda kimseye dokunmamak gerektiği kanısındayım. — Duvardaki kitaplığa gidip dayandı. — İyi dinleyiniz. — Onlara, habercisinin verdiği raporu ve kendi planlarını anlattı.

Dombai, albayın bu haberi kimden almış olabileceğini kendi kendine soruyordu.

Şafak vakti Mikloş Çete ile iki ajan, Balaj Pe- tö'yü tutukladılar.

Kalman, artık iki günden beri Seged'deydi. «Ro- yal» otelinde kalıyordu. Daha garda yerli gazeteyi

Satın almıştı, onu dikkatle okudu. Sonra giyindi ve öğle yemeği için «Macaristan» lokantasına gitti. Garsondan telefon rehberini istedi, doktor Eden Ko- vaç'm adresini arayıp buldu ve yazdı.

Öğleden sonra «Seçeni» meydanında dolaştı, vitrinleri seyretti, sonra otele dönüp yattı. Geç vakit uyandı, kalkıp yıkandı, giyindi ve çıktı. Resepsiyondaki memur, gece odada iki kişi olacaklarını söyledi. Kalman bu habere sevinmedi, ama boyun eğmeliydi. Memurla az biraz tartıştıktan sonra otelden çıktı. Yarım saat sonra doktor Eden Kovaç'm kapısındaki zile bastı. Bir kız kapıyı açtı ve Kalman ona Almanca bay doktorun evde olup olmadığını sordu. Sarışın kız, Almanca anlamadığını göstermek için omuzlarını kaldırdı ve sonra kapıdan içeriye haykırdı : «Baba, seni bir Alman domuzu arıyor.»

Kırk yaşlarında uzun boylu, sarışın bir adam odadan çıktı ve kıza uzaklaşması için işaret verdi. Erika, Kalman'ı tepeden tırnağa süzdükten sonra kapının arkasında kayboldu. Doktor kendini ^takdim etti ve konuğuna, ne istediğini sordu. Almancayı iyi konuşuyor ve iri kahverengi gözleriyle Kalman'a bakıyordu.

Kalman da kendini takdim etti : Helmut Dic- ker, Münih'ten lise öğretmeni. Engelleyici bir neden olmadığı takdirde, doktorla konuşmak istediğini söyledi. Kovaç, başını salladı ve Kalman'ı konuk odasına götürdü. Doktor minyatür yazı masasının arkasına, Kalman ise masanın önündeki sandalyeye oturdu.

— Sizi acayip bir iş dolayısıyla arıyorum, sayın doktor, dedi. Daha doğrusu, kardeşimin izini arıyo-

rum. Çita'da kendisiyle birlikte olduğunuzu öğrendim.

Bir kitap kesme bıçağıyla oynamakta olan sarışın adam :

Kardeşinizin adı neydi? diye sordu.

Wolf. Wolf Dicker, iki yüz on yedinci Westphalia tümeninden bir binbaşı.

Tanıyorum, dedi Kovaç. Wolf Dicker... Aslım gibi bir delikanlıydı. Ne yazık ki tifüs onu ye- ylp bitirdi. Gömdüğümüz vakit kırk kiloydu.

Zavallı Wolf. Çok zayıflamış. — Kalman, bir iniMidet düşündü. — Tam otuz beş kilo vermiş. Hiç vrliniş beşten aşağı düştüğü yoktu.

Albümde bulunan şifreye göre her şey tamamı : Çita, Wolf Dicker, 217 nci Westphalia tümeni, keza yoklama sayısı olan yetmiş beş de...

Doktorun yüzü yumuşadı, gülümsedi. Sigara çıkardı ve Kalman'a da ikram etti. Macar sigaralarının hâlâ gerekli kalitede olmadığını söyledi.

Adam biraz rahatlamış olarak :

— Görüldüğü gibi, gelecek ay Viyana karşılaşmanı olmayacak, değil mi?

Olmayacak. Materyalleri yanıma alacağım.

Peşinize düşmediler mi?

Peşimde kimseyi görmedim. Materyaller hazar mı?

Henüz değil. Seged'de ne vakte kadar kalacaksınız?

Materyalleri alır almaz gideceğim.

Ne yazık ki, ancak yarın öğleden sonra verebilirim. Deşifre etmeliyim.

Deşifre etmeniz gerekli değil.

Doktor düşündü :

O halde yarın öğle vakti alabilirsiniz.

Her şey tamam. Yarm öğlende geleceğim Öteki iş dolayısıyla ne gibi problemleriniz var?

Doktor, elindeki kitap kesme bıçağıyla oynama ğa devam ediyordu.

Aslında hiç bir problemim yok. Yalnız bir şey sormak isterdim : Sinyali ne vakit bekleyebilirim?

Sinyali mi?

Evet. Relna, bu yıl mutlaka Paris'e taşınacağımızı söyledi.

Mademki bunu size Relna söylemiş, rahat uyuyabilirsiniz, doktor.

Evet, rahat uyumasına uyuyorum da, bütün işi nasıl

düzenleyeceklerini bilmiyorum henüz. Hudut dışı pasaportlarını her üçümüz de bir defada alamayız. Taşınmaz mülkümü paraya

çevirebilmek için tam vakti bilmem gerekli. —Kitap kesme bıçağını

masaya bıraktı ve düşünceli düşünceli Kal- man'a baktı. — Söyleyiniz

lütfen, bu iş gelecek ay olabilir mi? Ben bir görevle Viyana'ya

gidiyorum...

Anlıyorum, dedi Kalman. Prensip itibariyle hiç bir engel yok. Elbette materyalde ne yazdığını bilmiyorum.

İşe yarayacağını sanıyorum.

Sonra bakarım, dedi Kalman. Yolculuk meselesine gelince ise, onu gelecek ay halledeceğiz.

Çok iyi olacak, bayım. Materyalin sizi tatmin edeceği kanısındayım.

Umarım ki, tatmin edicidir. —Kalman, sigarasını söndürdü. — Lütfen söyler misiniz, doktor, tıbbiyeyi ne zaman bitirdiniz?

Kırk üçte.

Yanılmıyorsam, mesleğe Schliken'in yanında başladınız ?

Vereceği cevabı düşünüyormuş gibi, sigara tablasına bakıyor ve sigarasıyla tabladaki külü eşeliyordu.

Onun yanında birkaç ay çalıştım. Çekilmez bir adamdı, sevmiyordum onu.

O zamandan beri kendisiyle görüşmediniz mi?

Hayır.

Fakat eğer yanılmıyorsam, «Tabori» sokağındaki villada bulunan Schliken'in kurmayına birkaç kez gitmişsiniz.

Oraya iki kez gittim.

Siyah saçlı, uçkun bakışlı bir genç kadın vardı orada, hatırlar mısınız? Bayan Fischer'i demek istiyorum.

Schliken'in çevresinde çok kadın gördüm, ama artık adlarını hatırlamıyorum. O kadını bulmak çok mu önemli?

Çok önemli. Elimizdeki delillere göre, merkez dokümantasyonunun bir kısmı, kuşatmadan sonra Schliken'in yardımcısı yüzbaşı Tot tarafından saklanmış. Ondan sonra yüzbaşı da ortadan kaybolmuş. Tot'un sevgilisi bayan Fischer, dokümantasyonun saklandığı yeri muhakkak biliyor.

Anlıyorum, dedi doktor. Dokümantasyonu bulmak istiyorsunuz. Bir şey yapmağa çalışacağım. — Saatma baktı. — Hangi otelde kalıyorsunuz, bay Dicker?

Kalman, birdenbire kuşkulandı.

Tanıdık bir ailedeyim.

Doktor, Kalman'm kuşkulu bakışını sezdi ve gülümsedi.

Vaktiniz varsa, sizi akşam yemeğine davet

edeyim diye sordum. Herhangi bir lokantaya gidebiliriz.

Kalman, sıyrılmanın yolunu arıyordu :

Birarada görünmememiz daha iyi olur sanıyorum. Fischer konusuna dönelim, herhangi bir öneriniz var mı?

Kovaç, kırk beş yılında ömre bedel hapse mahkûm olan kayın biraderi doktor Deneş Sentirmai'- nin, sadece on sekiz yıl yatarak, yakında hapisten çıktığım, savaş zamanında karşı istihbarat şubesinin şef yardımcısı olduğu için Schliken'i şahsen tanıdığını ve bütün bir ansiklopedi gibi bilgiyle dolu olduğunu söyledi.

Burada mı yaşıyor? diye sordu Kalman.

Hayır, dedi doktor. Budapeşte'de. îkonlar resmederek geçiniyor.

Zavallı artık yetmişine yaklaştı, pek fazla yaşamayacak.

Ona birkaç satır yazabilir misiniz? Memnuniyetle arar bulurum.

Olur, bayım.

Sadece «Bu mektubun hamili dostumdur» deyiniz, adımı yazmayınız.

Tabîî.

Kovaç mektubu yazdı.

Ertesi gün Kalman, materyali de aldı. Vedala- şırlarken doktora büyük bir sıcaklık gösterdi, derhal her şeyi yoluna koyacağı için söz verdi ve pek yakında kendisine iyi bir haber göndermeyi umduğunu da ekledi.

Kovaç, görevinin ne olacağını sordu.

İlk zamanda yedek olarak kalacaksınız, dedi Kalman. Parola da değişiyor. Artık Çita değil, iki yüz on yedinci Westphalia tümeni de değil, Novosibirsk, yüz yirmi yedinci kamp ve ölen kardeşim

Adolf'un adı. Unutmayınız. Novosibirsk, yüz yirmi yedinci kamp, Adolf Dicker.

Anladım.

Eğer eski parolayla bir gelen olursa, bilecek- MİMİ/. ki o, provokatördür. Onu derhal polise teslim ediniz.

Ertesi gün öğleden sonra Kalman artık Budapeşte'deydi. Telefonla Judit'i, televizyondaki işye- ı inde aradı. Kız derhal Kalman'm yanma gitti. Hareket etmeden önceki davranışıyla onu ne denli perman bir durumda bıraktığı ancak şimdi anlaşıyordu. Geçen gece hiç uyumamış olduğu gözlerinden l»elliydi, yüzünde de yorgunluğun derin izleri vardı. Kara ile görüştüğünü ve kendisine albümü verdiğini bildirdi.

Ernö, döner dönmez kendisine haber vermeni istedi.

VIII

Enstitünün müdürü, Kalman'ın kararını öğrenince ne diyeceğini bilemedi :

Başınıza bir hal mi geldi, Borşi? diye sordu.

Kendime güvenim yok, dedi Kalman. Belki sonbaharda başarabilirim, fakat şimdi yapamayacağım.

Ama anlayınız, söyledim size: Teziniz fevkalâde. Hâlâ kararınızdan dönmüyor musunuz? Borşi, bu, doğrudan doğruya bana inanmıyorsunuz demektir.

Kalman sinirli sinirli parmaklarını çıtlatıyordu.
Size inanıyorum, bay profesör! Ve bana inandığınızdan ötürü çok minnettarım, fakat kendi yeteneğime güvenim yok.
Müdür yerinden fırladı ve Kalman'm karşısına geçip dikildi.
Dikkat ediniz, Borşı... —Kaba bir söz söylemek istiyordu, fakat öfkesini bastırdı ve sükûnetle ekledi : — İyi. Ne yaptığınızı kendiniz daha iyi bilirsiniz. Kaç gün istiyorsunuz?
Yıllık iznimi almak istiyorum.
Alınız. Istirahate ne vakit gidiyorsunuz?
Derhal.
Dubna'dan da mı vazgeçiyorsunuz?
İlk zamanda, evet.
Bu konuşmadan sonra Kalman, odasına çekildi, Viyana konferansı hakkında kısa bir rapor yazdı, sonra binbaşı Timar'a telefon etti. Sorgu, iki saat kadar sürdü. Kalman, binbaşı- le vedalaşırken üzgündü.
Her ihtimale göre yine karşılaşacağız, dedi binbaşı.
Kalman mırıldandı : , «
O zaman da aynı şeyi söyleyeceğim.
Belki bazı şeyleri hatırlarsınız.
Kalman, genç adamın yüzüne baktı. Ona darıl- mıyordu, birçok yönlerde Timar'm haklı olduğunu, kuşkusunun nedensiz olmadığını ve onun yerinde her kim olursa olsun aynı tarzda davranacağını biliyordu.
Lütfen söyleyiniz, binbaşım, bana niçin inanmıyorsunuz? Doktor Maria Agai'yi tanımadığım gibi, Tatar'ı da tanımam. Tatar'ın adını bile duyduğum yoktu.

Ama Timar cevap vermedi. Kalman'ı da sinirlenil i ıcı ve rahatsız eden şey, onun bu kapanık ve İnançsız davranışiydı.

Sokaktaki kulübeden Kara'ya telefon etti.

Bekliyorum, gel, dedi Kara. Derhal giriş izni vermelerini söyleyeceğim. Albayın dostane sesi, Kalman'ı biraz rahatlattı. İlit- zamanki gibi şimdi de dostça karşılaştılar. Kanı, hemen kahve pişirdi. Sonra sekreterine haber verdi :

Binbaşı Dombai gelirse, benim yanıma gir- Mlii. —Sonra dostuna döndü.— Gel, Kalman, otur şuraya.

Kalman oturdu ve rahat bir nefes aldı, sonra l>ı il tuğun arkalığına yaslandı. Albay, çelik kasadan nlbümü çıkardı.

Albümün yapraklarını karıştıрмаğa başladı.

Sana kim verdi bunu? Judit anlatmağa çalıştı, ama bir şey anlayamadım.

Kalman olanı biteni anlattı. Profesör Akoş ile iigle yemeğinde bulunduğu sırada herhangi birinin odasına girip albümleri değiştirdiğini söyledi.

Odanın anahtarı bende idi, dedi. Zaten orada kaldığım sürece izlediler beni.

Acayip iş, dedi Kara. Sen ne diyorsun, niçin değiştirmiş olabilirler?

Kalman, albayın yorgun yüzüne baktı.

Bence senin ajanlarından biri gönderiyor bunu.

Benim Viyana'da ajanım yok.

O halde bir istihbarat görevlisi.

Karşı istihbaratçıyım ve istihbaratçım yok. liununla, her ikimize de provokasyon yapmak istemiş olmasınlar?

Kim ve niçin yapar bunu? Seni bir yana bırakalım da, bana ne diye provokasyon yapsınlar?

Bin bir türlü neden gösterebilirim sana, dedi Kara. Gümrük kontrolü sırasında paketi görselerdi, içinde ne olduğunu soracaklardı. Braac olduğunu rahatlıkla söyleyebilirdin. Braac yerine, bu garip ithaf yazısıyla «Mayaların Tarihi» ni bulan gümrükçünün yüzünü tasavvur et bir kere.

Haklı olabilirsin. İyi ki, eşyayı yoklamadılar.

Şansın varmış. Şimdi, albümün ne suretle eline geçtiğini ayrıntılarıyla yaz.

Peki, sonra yazarım. —Kalman bir sigara yaktı. — Bunun için mi aradın beni?

Aynı zamanda bunun için.

Viyana'da kimi gördüm, bilir misin?

Bilemem.

Oskar Şalgo'yu.

Şakayı bırak!

Kendisiyle üç - dört kez karşılaştım. Fransız uyruğuna geçmiş, adını da değiştirmiş...

Otto Durfilger olmuş.

Sen biliyorsun demek?

Fransız İkinci Bürosunda binbaşı.

Kalman, şaşaladı.

Ciddî mi söylüyorsun?

Büsbütün. Görüştüğünüze pek sevinmedim.

Çalışma odasında da bulundum.

Biliyorum. Yurda dönmesini istemişsin.

Bunu da biliyorsun demek?

Kara, bu soruya cevap vermedi.

Ah, onu kandırıp da buraya getirebilseydim! dedi. Şalgo bize çok şeyler anlatabilir. Hayırsız he-

rif. Şu albüm hikâyesini yazarken, Şalgo ile ne zaman ve nerede görüştüğünü de yaz.

Sustular, çünkü sekreter hanım içeriye girdi. Kara'ya alçak sesle bir şeyler anlatmağa başladı. Kalman, dalgın dalgın düşünerek kahvesini içiyor ve bütün bu işteki bağlantıları araştırıyordu. Kara'- uın, kendisine her şeyi açık konuşmadığını anlamak güç değildi, fakat ilk anda bunu ona söylememeye karar verdi. Sekreter hanım çıktıktan sonra, Kalman, kahve fincanını sehpa koydu ve Şalgo kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi başka bir şey konuşmağa başladı. Binbaşı Timar'm kendisini sorguya çektiğini, ondan pek iyi izlenimlerle ayrılmadığını, Maria Agai'nin gerçeği aramakta olduğunu anladığını, fakat kendisinden ne istediklerini anlayamadığını söyledi.

Timar söylemedi mi sana?

Bana inanmadığını sezdim. Ernö, lütfen söyle bana, Viola takma adıyla bir komünist tanıyor muydun ?

Tanıyorum.

Gerçekte öyle bir adam var mıydı?

Evet. Ne yazık ki artık yaşayanlar arasında değil. Schliken'in adamları öldürdüler onu. Ma- rian da tanıyordu. Bir vakitler emirleri ondan alıyordu.

Marian'dan bu adı duymadım, dedi Kalman. Ne vakit tutuklamışlar onu?

Yanılmıyorsam, mayısın ilk günlerinde.

Kim tarafından ele verildiğini biliyor musunuz ?

Timar'm öğrenmek istediği de bu.

Marian, benim yanımda bu adı hiç anmadı.

Sonra Kalman, Tatar'ı sordu.

F: 26

401

Tatar, Viola takma adıyla çalışıyordu, dedi Kara.

Kalman, albaya hayretle baktı :

Tatar ve Viola...

Evet, aynı adam. Rokoşheg'de gizleniyor ve ülkenin kuzey kısmındaki parti nüvelerinin çalışmasını oradan yönetiyordu. Bir provokatör, parolayı öğrenmeyi başarmış ve Almanlara haber vermiş. Bu adı nereden duydun?

Şalgo'dan.

Şimdi şaşmak sırası Kara'nımdı.

Şalgo'dan mı?

Evet. Geçmiş günlerden söz ediyorduk, o zaman andı.

Acayip şey. Çok acayip doğrusu.

Dombai, içeriye girdi ve rapor vermeğe başladı.

Kara, elini sallayarak onun raporunu kesti ve oturması için bir koltuk gösterdi. Şandor özür diledi, konuşmalarına engel olmak istemediğini, daha sonra da gelebileceğini söyledi, ama Kalman artık ayağa kalkmıştı.

Oturunuz, dedi Kara.

Dombai biraz yüzünü buruşturdu, Kalman, dostunun alındığını sezdi. Viyana'da kimi gördüğünü Şandor'a da söyle.

Şalgo'yu gördüm, dedi Kalman. Fakat bir kez daha baştan sona dek anlatmaya zorlama beni.

Kalman eve gidebilse çok sevinecekti, çünkü Viola hakkında öğrendikleri kafasını büsbütün karıştırmıştı. Çevresindeki dairenin kapandığını, kurtuluş yolu kalmadığını, gerçeği ispatlayamayacağını seziyordu. Hücre arkadaşının yüzünü görür, bombaların patlayışını duyar gibi oluyordu. Tuhaf bir ruh

haline düşmüştü. Ama hayır, yanılmıyordu. Provokatör Fekete idi. işte bunu ispatlaması gerekliydi.

Ne oluyor sana ? — Şandor onun eline dokundu.— Sorumu işitmedin mi?

Kalman kekeleyerek konuştu, yorgun olduğunu, son aylarda çok çalıştığını ve şimdi de yıllık izninde yolculuk yapmayı düşündüğünü söyledi.

Ne sormuştun bana?

Şalgo nasıl?

Fazla bir şey anlatamam sana. Bildiklerimi Ernö'ye söyledim. Margit nasıl?

iyi. — Dombai ayağa kalktı. Kara'ya döndü: — Hemen döneceğim, çocuklara talimat vermeliyim ve sana olanı biteni rapor etmek isterim.

Kalman da ayağa kalktı.

Dur, ben de geliyorum.

Sen kal, dedi Kara. Seninle daha konuşacak şeylerim var.

Kalman tekrar oturdu, bir sigara yaktı. Kendi davranışını acıklı ve gülünç buluyordu. Merakla albaya bakıyordu.

Senden bir ricada bulunacaktım, dedi Kara.

Neymiş o?

Söyleyeceğim şey, bir devlet sırrıdır.

O halde söyleme. Sırsız yaşamak isterim.

Söylemeliyim. Sen, iki yıl «B» laboratuvarı- nın yöneticisiydin, orada çalışan mühendis ve teknikerleri tanırsın. Benden daha iyi bilirsin ki, BH... aygıtları dokümantasyonu...

Kalman onun sözünü kesti :

Niçin tekniker ve mühendislerden kuşkulaniyorsun ? Bütün sistem, BH - 007 temel şeması üzerine kuruluyor. Bu temel şemayı ise montajcılar da, mekanikçiler de bilirler.

Kalman'm bu repliği, Kara'nın kafasını karıştırdı.

BH - 007 dokümantasyonunun söz konusu olduğunu nereden biliyorsun? diye hayretle sordu Kara.

Kalman, albayın sorusunu işitmemiş gibi, rahatlıkla sordu :

Kuryeyi yakaladınız mı? —Fakat bu kez de Kara cevap vermedi ve dostuna tuhaf tuhaf baktı. — Petö ile mühendisten söz ediyorum. Nereden biliyorsun?

Albümü ben de karıştırdım, dedi Kalman. Bütün bir gece onunla uğraştım.

şifreyi açtın mı?

Kısmen. Yoksa kuryenin adı Petö değil mi?

Demek her şeyi biliyorsun?

Sadece şifrenin açabildiğim kadarını. Olayların farkındayım. Petö'yü hazırlamış ve randevuya göndermişsiniz. Danitski'yi ise tutuklamışmız.

Onu tutuklamadık, dedi Kara. İngiliz ise randevuya gelmedi. Ve sen artık albümü kimin gönderdiğini muhakkak biliyorsun.

Henüz bunu bilmiyorum, ama yakında öğreneceğimi sanıyorum. Bir kez daha her şeyi yeni- baştan düşünmeliyim. Her şeye rağmen seziyorum.

Kara, oturduğu yerde duramadı. Odada biraz dolaştı, yazı masasına gitti, kâğıtların arasında bir şey arıyordu, fakat Kalman bu suretle albayın duyduğu sıkıntı ve şaşkınlığı gizlemek istediğini görüyordu.

Albümü karıştırmadığını niçin söyledin?

İşi güçleştirmek istemedim. Çok şeyler geldi başıma, şaşkına döndüm, birtakım saçma önsezilere ve korkuya kapıldım, aptalca davranışımı ken

din de gördün. Sonra, herhangi birinin, davranışımı yanlış anlayabileceğini düşündüm. Oysa yanlış anlaşılmayı asla istemem. Evet, oldukça acayip bir tutumun var. Yanlış anlaşılırsan şaşmamalısın.

İşte, kendin de görüyorsun. Seziyordum bunu, hatta Şani'nin tutumunda açık olarak gördüm. — Kalman, kalkıp dostunun yanma gitti ve onun elini tutarak : — Ernö, dedi, acayip davranmış olabilirim, fakat beni yanlış anlama. Bana yardım edebileceğini bilsem, açık olarak her şeyi anlatırdım sana. Fakat sen bana yardım edemezsin, bense kendi problemlerimle sana yük olmak istemem.

Hiç çekinmeden anlatabilirsin.

Şimdi değil. Belki daha sonra. — Pencereden dışarıya baktı. Karşık evin pencerelerindeki camlar, güneşin ışınlarını yansıtıyordu. Eski dostu Er- nö'den bütün bunları ne diye gizlediğini düşündü, fakat eninde sonunda belli bir süre daha susmanın daha iyi olacağı sonucuna vardı. Arkasına dönerek albayın gözlerine baktı.': — Bana bir şey sorma, dedi, bir şey sorma. Fakat inan.

Ama söyleyemediğin şey nedir? Hem niçin gizlemelisin?

Mikrofilimdeki şifreyi açtınız mı?

Henüz açmadık. Vakit meselesi.

Bence o şifre sahte ve yanlış bir iz gösteriyor.

Albay merakla sordu :

Niçin öyle düşünüyorsun?

Amcamın kafasıyla düşünmeyi denedim, dedi Kalman. Onu sizin tanıdığınızdan daha iyi tanıdığım için niyetinin ne olabileceğini anlamaya çalıştım. Verilen habere göre, Şalgo İngilizlere satılmış.

Doğru.

Eğer şifreyi açmayı başarabildiysem, Şalgo, hainlik yapabilecek mühendisin adını bilmiyor. Dikkat et, işin esası burada. Relna'nın bu önemli gerçeği kuryeye söylemediği kanısındayım. Sen bunu benden daha iyi bilirsin ya.

Relna kuryeye mühendisin adını söylememiş.

Aslında bu anlaşılır bir şey... Hain mühendisin adı mikrofilimdedir.

Kurye yakalandığı takdirde, bütün aksiyonun bozulmasına yol açmayacak. — Kalman, odada bir süre düşünerek dolaştıktan sonra, ansızın konuştu : — Hazır. Diyelim ki ben İğ- nats Şavoş'um ve Fransız ajanı olduğumu bildiğim Şalgo benim yanıma geliyor. Onu kuşkuyla karşılıyorum, çünkü hainleri kimse sevmez. Şalgo bana, binbaşı Relna'nın «X» adlı kuryeyi hudut dışına göndereceğini bildiriyor. Kuryede bir mikrofilim var ve bu mikrofilm, «Doktor» takma adlı ajana iletilmelidir. Böyledir bir durumda ben ne yapardım?

E, ne yapardın?

Bir tuzak kurup, kuryeyi yakalardım. Şifreyi açar, kuryeyi celbederdim ve şimdi dikkat et : sahte bir görev ve emirle, saçma bir mikrofilimle hudut dışına gönderirdim.

Ama niçin?

Kendime göre değerli ve gerekli bulduğum bir şeye rakiplerimin yaklaşmasını engellemek için. Şavoş'un yerinde olsam, Şalgo'nun benim aracılığımla materyali elde etmek istediğini de düşünebilirdim. Çünkü dönüşte Petö'nün şemaları Şavoş'a teslim edeceği hususunda bir güvence yok.

Kara, masaya yaslanarak:

Anlıyorum, dedi. Sen demek istiyorsun ki, İngilizler mühendisin adını öğrendikten sonra, dokü-

/

mantasyonu elde etmek için kendi ajanlarını gönderecekler.

Belki artık göndermişlerdir bile.

Enteresan. Belki de haklısın. Fakat o halde, uçurumun eşiğindeyiz.

Soruşturmaya yenibaştan başlamalıyız.

Evet, gerçekten öyle, dedi Kalman. Ama her şeye rağmen, işiniz kolaylaştı denilebilir, çünkü oyunun mahiyetini biliyorsunuz artık. Kalman'm düşünceleri doğruydu. Kara'nın yürüttüğü soruşturma cansız noktaya erdi. Gerçekten Danitski açıklandı, Petö tutuklandı, ama bu yetmiyordu. BH-007 dokümantasyonunun çalınmasını önlemeliydiler ve bu, kolay bir iş değildi. Üretimi durdurmadılar, bunu yapmak anlamsızdı, çünkü hainlik yolunu tutan mühendis çoktan dokümantasyonun kopyasını çekmiş ve güvenli bir yere saklamış olabilirdi. Petö'nün sorgusu devam ediyor, genç adam pişman oluyordu, ayrıntılı ifadeler verdi ve sekiz kişinin adını saydı. Bunlar, şimdiye dek kendilerine emirler getirdiği ajanlardı. Kara'nın adamları onları tutuklamadı, fakat gözetim altına aldılar. Danitski'-yi de gözetliyorlardı, fakat bu çok güç oluyor, çünkü mühendis ustaca gizleniyordu. Danitski'nin tutuklanması, gayeye en uygun olabilirdi, ama Kara buna izin vermiyordu. Onun, Doktor ile irtibata girmesini bekliyordu. Mühendis iki kez villaya gitti, Petö'yü bulamadı, ama bundan pek rahatsız olmadı, çünkü kuryenin «çalıştığını» hesap ediyordu. Kara'nın adamları, «B» laboratuvarındaki memurları yoklamağa başladılar. Bu, işin en güç ve en yorucu kısmıydı.

Kalman bütün bunları bilmiyor, zaten ilgilenmiyor, çünkü kendi derdi yetip artıyordu. Geçmiş yıllarını yeniden aklından geçirdi. Her şeyi, en küçük ayrıntılarıyla anımsıyordu. Marian ile konuşmalarını bir bir hatırına getiriyor, onlarda bir dayanak noktası arıyor, fakat işe yarayacak bir şey bulamıyordu. Marian ona, silâhı kimden aldığını bile söylememişti. Kalman, iriyarı, kızıl saçlı, otuz yaşlarında bir adamı görür gibi oluyordu. Saçı alnına dökülüyor, sol ayağı hafifçe topallıyordu. Düz ve uzun burnu, derin bir yara izi taşıyan üst dudağına kadar uzanıyordu. Dişlerinden biri, ağzı kapalı olduğu zaman bile gözüküyordu. Adının Fekete, mesleğinin tesviyecilik olduğunu söylemiş ve: «Bir zamanlar «Ganz»da çalışıyordum. Yıllarca evveldi bu. Otuz yedi yılından beri kara listedeyim.» demişti. Kalman, Fekete'nin Schliken'in ajanı olduğundan emindi. Sigara içmediğini söylemişti, oysa ağzı leş gibi tütün kokuyordu. Kalman, birdenbire heyecanlandı. Şalgo şarkı söyleyerek koridordan geçerken Fekete: «Bir gün kendisiyle aynı hücrede kaldım, çekilmez biri» demişti. Kalman, uzandığı divandan atladı ve dolaşmağa başladı. Judit içeriye girdiği vakit, hâlâ heyecanlıydı. Kızı göğsüne bastırdı, öptii ve buluşunu anlattı.

Judit hemen sordu:

Ama bu adamın kim olduğunu Şalgo'ya neden sormadın?

Kalman, kıza bakarak:

Bulmalıyız onu, dedi.

Ama nasıl? Fekete... Her beş adamdan birinin adı Fekete.

Fakat her Fekete'nin üst dudağı yaralı, her Fekete'nin sol ayağı topal değil.

Topallığı yapmacık değil miydi bakalım?

O zamanı daha iyi olur, yakalayabilirsek, onun İtli- provokatör olduğunu daha kolay ispatlayabilirim.

.Judit, umutsuzlukla oturdu ve ellerini dizlerine koydu.

Arayalım o zaman, dedi. Fakat Dombai'nin (ulumları onu çok daha kolay bulabilirler.

Onu ben bulmalıyım, dedi Kalman. Banttaki Konuşmadan, Viola'yı benim ele verdiğim anlaşıyor. Sözde benim yüzümden asmışlar onu. Ancak Fe- lu'le'yi bulursam, suçsuzluğumu ispatlayabilirim.

Kalman, dedi kız, Direnişe katılan komünistlerin adları, kartoteklerde kayıtlıdır. Çok değil onlar... Dombai'nin adamları, onu birkaç saatta bulurlar.

Bu adam komünist değildi.

Öyle sanıyorsun. Belki de aldanırsın. Eğer o da öldüyse? Şani Dombai ile konuş.

Kalman'm korkusu ve güvensizliği, daha güçlüydü. İlk zamanda onlarla konuşmayacaktı. Duyduğu korkunun nedenini kıza bir kez daha anlattı. Şimdiye dek neden sustuğunu soracaklar ve o, şaşırıp kalacak.

Sen beni tanıdığın için inanıyorsun. Binbaşı Timar niçin inansın? Sustum, yalan söyledim ve şimdi bana inanmamaları mantıksaldır.

Benim ne yapmam gerekir?

Hudut dışına gitmek için pasaport iste.

Judit, ona hayretle baktı. Pasaportun niçin gerekli olduğunu bilmiyordu.

Nereye gitmemi istiyorsun?

Viyana'ya.

Kız, şaka tarzında karşılık verdi:

Kötü olmaz.

Kara ile konuşacağım. Pasaportu bir an önce almanı sağlayacaktır.
Vizeyi?

Avusturyalılar sana vizeyi çabuk verirler. Ressam Forbat ünlü kişidir.

Kara, arabayı hızla sürüyordu. Uzun süre konuşmadılar. Ancak
«Vöröşhadşereg» caddesine döndükleri vakit albayın sesi çıktı:

Judit, Kalman'm nesi var?

Kız, dudaklarını ısırđı. Kara'ya her şeyi memnunlukla anlatabilirdi.

Birkaç günden beri çok acayip davranışları var, dedi kız.

Viyana'dan döneli beri, değil mi?

Evet. Fazla yorulmuş olacak.

Kara bir kamyonu geçti.

Benimle niçin konuşmak istedin?

Nasıl anlatsam... Viyana'ya gitmek istiyorum da. Pasaportu çabuk
almama yardım etmeni rica edecektim.

Albay, kıza sadece bir saniye baktı, fakat onun sıkıntısını anlamaya bu
da yetti.

Viyana'ya niçin gitmek istiyorsun?

İşte.

Ondan, başka?

Söyledim ya.

Öyle söyle ki, ben de anlayayım. «İşte» sözcüğü bir şeyi ifade
etmiyor... Viyana'ya gitmeni Kalman mı istiyor?

Evet.

Niçin?

410

Bilmiyorum. Henüz bir şey söylemedi. Ama lırııdisi için çok önemli olduğunu sanıyorum.

Kalman nerede şimdi?

Bilmiyorum.

Judit, şaşalamış ve daha da çok sıkılmıştı. Belki de Kara'ya o denli çok şey söylememesi gerektiğini /iniliyordu. Kendini o denli mutsuz hissediyordu ki, «özleri yaşardı. Kara, kızın sessizce ağladığını duydu, fakat oralı olmadı, onu görmezden geldi. «Sik- lakert» lokantası önünde arabayı durdurdu.

Toparlan biraz, dedi. Görenler, kim bilir ne olmuş sanacaklar.

Köşede bir masaya oturdular. Kara, bir kahve ısmarladı ve kızın solgun yüzüne baktı.

Judit, bana güvenmeni isterim, dedi. Sigara yakacak mısın? — Kız sigarasını yakana kadar bekledi, sonra devam etti: — Kalman dostumdur, siz de öyle. Her ikinizi de severim ve mutlu olmanızı candan isterim. Viyana'dan döneli beri Kalman değişti, davranışlarında düşündürücü bir gariplik meydana geldi. Yalnız dostum olduğundan değil, fakat aynı zamanda en yetenekli fizikçilerimizden biri olduğundan dolayı da ona karşı kayıtsız kalamam. Onu korumamız gerekli... — Sönen sigarasını yeniden yaktı. — Anlıyor musun beni, Judit?

Kız, başını kaldırıp adamın katı yüzüne baktı ve:

Anlıyorum, Ernö amca, dedi. Her şeyi ayan beyan görüyorum. — Çevresine bakındı. Masalarda birkaç genç çift oturuyor, bir kumpanya iskambil oynuyordu. Kimsenin onlarla ilgilendiği yoktu, rahatça konuşabilirlerdi, fakat Judit ne söyleyeceğini bilmiyordu.

Yalnızca bildiğin kadarını söyleyebilseydin,

çok iyi olurdu, dedi Kara. Eğer bana güvenmiyorsan..

Judit onun sözünü kesti:

Ben sana inanıyorum, Ernö amca, güvensizlik söz konusu değil. Ben öyle sanıyorum. Fakat sana hiç bir şeycik söyleyemem, çünkü Kalman'a söz verdim. Ben de çok korkuyorum...

Judit, anlıyorum seni. Umarım ki, sen de beni anlayacaksın. Belli bir çerçevede anlaşma yapalım. Hem seni, hem Kalman'ı koruyacağız. Fakat Kalman'm zararlı bir işe karıştığını görürsen, hemen bana haber vereceksin. Razi mısın?

Kız başını salladı. Sonra ansızın sordu:

Viyana'ya gidebilir miyim?

Elbette gidebilirsin. Pasaport için bir dilekçe yaz ve yarm sabah bana getir.

Sana bir şey daha sormak, daha doğrusu bir ricada bulunmak isterdim, fakat bir şey sormayacağın için söz ver.

Kara gülümsedi. Kızın ona çok şey sorması veya ricada bulunması iyi olurdu.

Kırk dört yılında otuz yaşlarında olan Feke- te adında bir adamın, direnişe katılıp katılmadığını bilmek isterdim.

Direnişe katılan arkadaşlar arasında Fekete adlılar pek çok. Onun için daha belirli bir şey biliyor musun?

Dolgun, kıvıll saçlı, uzun burunlu bir adam. Üst dudağında derin bir yara izi ve ağzında beş veya altı tane altın diş var.

Peki, dedi Kara. İlgileneceğim.

İhtiyar, kısa boylu ve çok zayıf bir adamdı. Beyaz sakalı, buruşuk ve avurtları çökük yüzünü büs-

İmi mı kaplamıştı. Gözleri ise uzun kıllı kaşlarının allı n;ı gömülmüş gibiydi. Kalman kim tarafından gönderildiğini söylediği vakit, yüzü gülen ihtiyar, ko- ııııgunu nereye oturtacağını bilemiyormuş gibi kararsızlıkla çevresine bakındı. İç düzen oldukça ilginçti. Tıpkı kışlada olduğu gibi battaniyeyle örtülü bir demir karyola. Odanın orta yerinde dörtköşe bir mana, masanın üstünde kitaplar, albümler, sigara tablası ve su dolu bir sürahi, sandalyelerde bezler ve kartonlar, köşede gardrop, gardrobun üstünde bir seramik vazo, pencere yakınında bir ressam sehпасı, sehpanın yanında fırçalar ve boyalarla yüklü küçük bir masa ve bütün duvarlarda dinsel konulu tablolar. Kalman tablolara bakıyor, ihtiyarın bilgisiz adam olmadığını anlıyor, fakat neden sadece dinsel konulu resimler çizdiğine akıl erdiremiyordu.

Lütfen buyurunuz, oturunuz.

Kalman, tablolara bakmağa devam ederek:

Çok ilginç, dedi.

İhtiyarın yüzü daha da dinçleşti.

Kaim yün fanilasını düzelterek ve göz ucuyle de Kalman'a bakarak:

Resimle ilgilenir misiniz? diye sordu.

Hem de nasıl! dedi Kalman. Bir fırsat bulunca, bütün tablolarınızı memnunlukla gözden geçireceğim. Sadece dinsel konulu tablolar mı çizersiniz ?

Dindar bir adamım, dedi ihtiyar.

Sonra anlatmağa başladı: Gençliğinde papaz olmayı çok istiyormuş, fakat bir aşk macerası planlarını altüst etmiş. Asker olmuş. Askerlik yıllarında resim çizmeyi öğrenmiş. Amatör olarak çalışıyormuş. Tanrı onu sevdiği için hayatını kurtarmış... Önce ölüme mahkûm edildiğini ve sonra Tanrının

yardımla ölüm cezasının ömre bedel hapse çevrildiğini konuğun bilip bilmediğini sordu. Hapisteyken, kurtulduğu takdirde bütün dinsel konuları kendi görüş ve anlayış çerçevesinde resmedeceğine dair kendi kendine söz vermiş. Papaz olan erkek kardeşiyle çok tartışmış, çünkü o, bazı tablolarda sapıklık belirtileri görüyormuş... Kalman, ihtiyarı memnurlukla sonuna dek dinleyebilirdi, ama vaktin daralışı onu acele etmeye zorluyordu.

Çok, çok ilginç, dedi Kalman. İzin verirseniz, herhangi bir boş vaktimde tekrar sizi ziyaret edebilirim, çünkü bu tablolar beni heyecana getirdi. Sigara ikram edebilir miyim, bay albay? Teşekkür ederim.

Çok şükür, Tanrı bana bu günü de gösterdi. Hayata, hem yalnız geçmiş yıllara değil, içinde bulunduğumuz yıllara da bir filozof, bir bilge edasıyla bakmayı beceren bir adamla tanışabildim. Burada öğreneceğim şeyler pek çok. Tarihçiyim, bir tarihçinin çalışmasında nesnellik çok önemlidir. Şimdi, buraya gelişimin nedenini söyleyeyim. — Kalman, sigarasından derin bir nefes çekti, arkaya yaslandı ve görüşünü anlatmağa başladı: — Devletin yeni politik hareket hattı, Macar halkının nesnel tarihinin yazılmasına olanak sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda bunu istiyor. En yeni olaylarla ilgilenen bir tarihçi niteliğiyle son yirmi beş yılın tarihini yazmak şerefi bana düştü. Bu konuda uzun zamandan beri çalışıyorum, çok önemli ve ilginç sorunlarla karşılaştım. Bay albay, Tanrının iradesi uyarınca siz, tarihi etkileyen ve uzun yıllar boyunca unutulmayacak bir kişisiniz. Bense bir tarihçi olarak, tarihsel gerçeğe tıpatıp bağlı kalarak, savaş öncesi yıllarında Maca-

rlılan'm bir seçim olanağı olmadığını, çünkü Batılı devletlerin... Kalman çok tumturaklı konuşuyordu. Dinsel iluyguları okşayan kuramları da eşelemeğe ve bütün ulusa mal etmeğe başladığı vakit, ihtiyarın haddinden fazla heyecanlandığını gördü ve devam etti: Devlet makamları, tarihsel gerçekleri görüp unlamak istiyorlar. İzninizle, amacımı açık olarak belirten bir örnek vereyim. — İhtiyarın buruşuk yü- ,miden gözünü ayırmıyordu. — Yaptığım inceleme ve araştırmalar sırasında, halen Viyana'da bir Fran- miz firmasının temsilciliğini yöneten sabık baş müfettiş Oskar Şalgo'yu arayıp buldum. Belki de bu adı hatırlarsınız?

İhtiyar, biraz düşündü.

Şalgo... hatırlıyorum. Yanılmıyorsam, hain çıkmıştı o.

Çok iyi hatırlıyorsunuz. İşte o Şalgo diyor ki, bay albay gestaponun ücretli ajanıydı ve Schli- ken adında bir binbaşından emir alıyordu.

Kim, ben mi?

Şalgo'nun iddiası bu. İzninizle. — Kalman (dini kaldırdı. — Ben Şalgo'ya şu cevabı verdim: «Bay albayın, Almanlarla birlikte çalıştığını kabul edebilirim, çünkü andıçmış bir askerdi o zaman. Fakat albay Sentirmai'nin, bir Alman binbaşısından para ve emir almaya razı olmuş olabileceğine asla inanmam.»

Düpedüz bir iftira!

Bir tarihçi de Şalgo'nun düşündüğü gibi düşünürse, gayet mantıksal olarak Macar subaylarının para karşılığında yurdu sattıkları sonucuna varabilir. Oysa bu, çok onur kırıcı bir şey...

Elbette öyle.

Şalgo bana, bu sözlerini ispatlayabilecek durumda olduğunu söyledi. Bir Tatar davasından söz etti... Sizin ajanlarınızdan biri olmalı. Sözde Tatar adındaki adamın Viola takma adıyla gizlendiğini öğrenmiş ve sığındığı evi de biliyormuş, oysa siz bu haberi para karşılığında Schliken'e vermişsiniz... Önemli bir miktar para almışsınız...

Devam ediniz, devam ediniz, oğlum.

Aslında söz konusu olan şey budur. Bu olayı asla dikkate almak istemedim, ama sonradan düşündüm ve sizi arayıp sormağa karar verdim. Zira benim için kutsal olan tarihsel nesnelliktir.

Bazı kimseler ne kadar da küstah oluyor!.. — İhtiyar yerinden kalktı, ellerini arkasına koydu ve tıpkı bir hapishane hücresinde bulunuyormuş gibi dolaşmağa başladı. — Schliken dediniz, değil mi? O adda bir subay vardı. Hatırlayabildiğim kadarıyla, Macarcayı çok iyi konuşuyordu... Elbette ben onun ajanı değildim, kimsenin ajanı olmadım. Hayır, oğlum. Fakat o zamanlar çok saçma hareketler yaptık. Bu gerçeği inkâr etmek de saçma olur, çünkü ispatlanabilir. — Kamburunu çıkarmış, dolaşmağa devam ediyordu. — Ben, on dokuz mart günü, Veroşkoy'u tutukladıkları vakit şubenin başına geçtim...

Tatar... Tatar dediniz, değil mi?

Evet, Tatar. Takma adı Viola.

Bir şeyler hatırlar gibi oluyorum...

Bir vakitler sizi mahkûm ettikleri vakit, bu söz konusu olmadı mı?

O zaman söz konusu çok şeyler vardı. Tatar davasından söz açılmadı, çünkü bizim şubenin onunla ilgisi yoktu. İşte şimdi bütün eğri odunları benim sırtıma yüklemek istiyorlar. — Dua eder gibi mırıldanıyordu. Kalman sabırla bekliyordu.

O kadar önemli değil, bay albay, ben onu sadece bir örnek olarak, çalışmamızda ne denli dikkatli olmamız gerektiğini göstermek için söyledim.

Sizin için önemli olmayabilir, ama benim için önemli. Cezamı namusluca çektim ve herhangi bir Şalgo'nun, benim onurumla oynamasına izin vermeyeceğim...

Batı gazetelerinin okuyucuları arasında ona inanacaklar ya bulunur, ya bulunmaz. «Die Welt» gazetesinin okuyucuları birkaç yüz bin kişiden fazla değil.

İhtiyar, Kalman'a biraz daha yaklaşıarak eğildi ve sordu:

Nasıl bir gazeteden bahsediyorsunuz, evlâdım?

Söylemedim mi size? Şalgo, «Die Welt» gazetesine seri yazılar yazmış.

Genel başlık: «Macaristan'da Alman işgalinin gerçek tarihi». O yazılarda sizden de söz ediyor. Alman faşistlerinin pek çok Macar subay ve generalini gestapoya ücretli ajan olarak celbettiklerini ve ülkenin işgalini onlar aracılığıyla hazırladıklarını ispatlamağa çalışıyor. Do- layısıyla Tatar davasını da ayrıntılarıyla yazıyor. Tatar, burjuva mukavemetçilerinin önderlerinden biriymiş, bay albay ise onu bilmem kaç bin mark karşılığında nazilere satmış. Ama telâşlanmayınız, bay albay. Açık konuşayım, size bunları anlatmış olduğuma üzüldüm. O kadar çok dokunacağını sanma- mıştım.

Ne vakit çıkmış o saçma yazı?

Bir ay sonra yayımlamağa başlayacaklar. Ama çok rica ederim, sinirlenmeyiniz. Birkaç gün sonr? Viyana'ya gidiyorum, Şalgo ile görüşürüm...

İhtiyar, dayanamayıp Kalman'm sözünü kesti:

F. 27

417

Hain herif! Gerçeği yazsın, çünkü bütün bunlar yalandır!
Anlaşıyor ki, Şalgo'ya yanlış bilgi vermişler. Gerçekte bugün Batı'da yaşayan birkaç yüz bin Macarm arasında nazi ajanı olanlar pek az değildir. Şimdi onlar bütün suçu size yüklemek istiyorlar, çünkü sizin bu iftiralara karşı kendinizi savunama- yacağınızı sanıyorlar, yetmiş yaşındaki bir adamın onuru, oradaki bayları ilgilendirmiyor.
İhtiyar oturdu ve önüne bakmağa başladı. Kalman ise onu, mültecilerden gittikçe daha çok nefret ettirecek şekilde teselli ediyordu. Şimdi Batıda en çok aranılan kitapların, sabık askerîlerin anıları olduğunu söyledi.

İhtiyar kızdı:

Ama bu durumda insan kendini nasıl savunabilir? dedi.

Üzülmeye değer mi ? — Kalman, umursamazlıkla elini salladı. —

Ö"bür konuya geçelim, bay albay, tarihsel araştırmalarım yardım edecek misiniz ?

Şimdi bu ilgilendirmiyor beni, oğlum.

Bunları size açıkladığıma çok üzüldüm.

Her şeyden önce Tatar, burjuva direnişinin öncüsü değil, bir komünistti.

Hâlâ onu mu düşünüyorsunuz?

Onuruma leke sürmelerine izin vermeyeceğim.

Kalman ayağa kalktı. Pencereye gitti, bir sigara yaktı. Dalgın dalgın sokağa baktı, sonra tekrar tabloları gözden geçirmeğe başladı. İhtiyar hâlâ onurdan söz ediyordu.

Bay albay, dedi Kalman, haklı olabilirsiniz. Bir dakika ilginizi rica edeyim. Bütün bu meselenin

sizi ne denli kızdırdığım görüyorum. Size yardım etmek isterim. Lütfen, Tatar davası hakkında bildiklerinizi yazınız, ben de o sayede adları geçen kişileri bulur, karanlık noktaları aydınlığa kavuşturur ve sizi savunurum. Bu suretle Şalgo'nun uydurmaların] açığa vurmuş oluruz. Sizinle ilgili kısmı yayımlanmaktan da alıkoyabiliriz. Buna karşılık sizinle geçmişten söz etmek isterim. Yarın akşam notlarınızı almak için sekreter hanımı göndereceğim. Razi mısınız ? İhtiyarın memnuniyetsizliği, yüzünden belliydi. Geçmişten başka bir şeyi kalmamıştı. Her zaman namuslu ve dürüst olduğu sanısıyla yaşamak istiyordu. Şimdi ise birdenbire inanç ve kanılarının tehlike ile yiizyüze geldiğini görmüştü. Bu zamanda namus kavramının başka bir biçimde yorumlanmasından o suçlu değildi. Bu anlayış tarzı, Sentirmai'ye on sekiz yıla mal olmuştu. Batıya kaçan baylar, hapiste geçen on sekiz yılın ne demek olduğunu bilemezlerdi! Kaldi'nin yıllarca önce yaptığı araştırma ve incelemeler, Batıda da çevrilip yayımlanıyordu. Bir yıl önce profesör, «Estetik Konusunda Seçme Yazılar» adlı kitabının İngilizce basımı için Londra'daki «Pegas» yaymeviyle bir kontrat imzaladı. Kaldi bu kontratta, kitabın provalarının Budapeşte'de düzeltilmesi ve baskı için de Budapeşte'de imzalanması koşulunu ortaya koydu. Yayınevi, ihtiyarın bu koşulunu kabul etti. Buna rağmen, birkaç hafta önce kendisine, yayınevi hesabına Londra'ya gitmesi, provaları orada okuyup, baskı için de orada imzalaması önerildi. İhtiyar, kontrattaki koşullara riayet edilmesinde direnerek, Londra'ya gitmeyi reddetti. Yaym-

419

evinin başredaktörü bay Sallamon Thomas, dört gün önce Londra'dan geldi. Elli yaşlarında, uzun boylu ve şişman bir adam olan Thomas, Margarita adasındaki grandotelde yerleşti. Daha aynı gün Kaldi onun-
runa bir akşam yemeği verdi. Hoş bir hava içinde geçen akşam yemeğinde Judit de hazır bulundu.

Judit, Kalman'a her şeyi anlattı. Kalman sadece omuzlarını kaldırdı ve ihtiyarın ünlenmeyi hayal ettiğine bunun bir delil olduğunu söyledi. Salamon ise her gün profesörü ziyaret ediyor, provaları kelime kelime gözden geçiriyorlardı.

Kalman, Judit'i görmeğe gittiği vakit, İngilizin, ihtiyarın yanında bulunduğunu öğrendi. Forbat ailesi, ressam kulübüne gitmişti, Judit ise çay kaynatıyordu. Kız mutluydu. Kara ile konuştuğunu ve pasaportun çıkarılmasına yardım etmesini rica ettiğini söyledi. Ernö ona yardım vadetmiş ve sadece Kalman'm acayip davranışlarının nedenini sormuştu.

Nasıl bir cevap verdin? diye sordu Kalman.

Senden sorup öğrenmesini söyledim.

Kalman, başını salladı ve albay Sentirmai'ye yaptığı ziyareti ayrıntılarıyla anlattı.

Yarın akşam onu, benim sekreterim olarak arayacak ve elyazısmı alıp getireceksin. Nezaketli ve dikkatli ol.

Judit önüne bakıyordu. Anlaşılmaz bir korku, bir güvensizlik hissediyordu. Kalman onun elini tuttu ve hafifçe sıktı.

Judit sordu:

Söz konusu şeyi niçin söylemedin ihtiyara?

Kalman hayret etti:

Şaka mı ediyorsun?

Tam şaka edecek zamanım şimdi. İhtiyarı al-

dattığımızın farkında değil misin? Öyle davranmanın gereği neydi?

Kalman üzümlere karşılık verdi:

Ey Tanrım, bu da televizyonda redaktörmüş! Bu biçim bir hayat anlayışıyle! Aziz resimleri çizen bir ressamın bizzat aziz olduğunu mu sanıyorsun?

Benim de düşündüğüm budur, dedi Judit. İhtiyara, Viola davası hakkında bildiklerini sorsak, muhakkak anlatacaktır.

Kalman, kızı alnından öptü ve derin bir nefes aldı.

Sen, îokai'nin kahramanları gibi safsın. Sana, bay albay Sentirmai'nin ruhsal durumunu ayrm- tılarıyle anlatacak halim yok şimdi.

Judit, sigarasını söndürdü ve Kalman'a gücenik gözlerle bakarak:

Kalman, dedi, ben aptal değilim. Bu adam ölüme mahkûm edilmiş.

On sekiz yıl yattıktan sonra bağışlanmış. Yetmiş yaşında bir ihtiyar.

Artık onu hiç bir şey ilgilendirmez kanısındaım.

Sana göre öyle. Dikkat et şimdi. İhtiyara dokunmak istemiyor, sadece gerçeği öğrenmek istiyorum. Gerçek her zaman açık olarak

konuşulamaz. Sentirmai'ye gelince ise, o, kendi kendine şöyle bir tasavvur yaratmış: Namuslu bir adamım. Askerdim, emir kuluydum.

Dünya değişti, yasalar da değişti, şimdi buradayım, cezamı çektim...

Şurası da Çok önemliNki, şekerim, bu karakteristik tam değil. Geç-

mişini hatırladığı takdirde, Sentirmai'nin utanç duyacağı çok şeyler

var. Çünkü her hareket, başkalarının emirlerini yerine getirmiş

olmakla izah edilemez. Emirsiz de Alman işgalcilerinin sevecenliğine

sığındığını, onlarla işbirliğini aşırı derecede yaptığını, kendisinden

istenilmediği zamanlar da Schliken'e

raporlar vererek güvenilirliğini ispatlayan bir menfaatperest, bir korkak olduğunu çarmıha dahi geril- se itiraf etmeyecektir...

Anlamıyor musun?

Judit, dalgınlıkla sordu:

E, tam öyk olduğunu nereden biliyorsun?

Tahmin ediyorum, çünkü nazileri tanırım. Şalgo'nun yazılarından söz ederken, şaşırdığını far- kettim. Hemen almıverdi.

Tuhaf bir mantığın var.

Hiç de tıhaf değil. Alman işgali sırasında karşı istihbarat şubesi şefi olan Sentirmai'ye Almanlar inanmasınlar olamazdı. Bir vakitler Tatar davasına büyük önem veriyorlardı. Görevi dahilinde olduğu için, bu davanın ayrıntılarını albayın bilmesi gereklidir. Bugüne değin hainin açıklanmamış olması, ihtiyar bayın bu konuda susmuş ya da yalan söylemiş olmasının muhakkak bir nedeni olduğunu gösterir. Resmen sorulduğu takdirde de, bana söylediğinden fazla bir şey söylemeyecektir. Fakat burada söz konusu olan başka bir şey var. Şimdi Sen- tirmai onurunu korumalıdır, ama bizim önümüzde değil, çünkü biz onu ilgilendirmiyoruz, Batıda yaşayan bayların, silâh arkadaşlarının, madunlarının önünde, çünkü onların bilincinde Sentirmai, demirperde gerisinde yaşayan bir mazlum, cehenneme girip çıkmış bir kahramandır. Bu efsane savunulmalı, tasavvur aynen kalmalıdır. Elbette bu, onun kendine özgü bir onur anlayışıdır... Kalman kalktı ve telefona gitti. Almacı kaldırıp bir numara çevirdi. Ernö? Merhaba. Kalman telefonda.

Buyur, Kalman.

Sana bir sorum var. — Telefona yaklaşması

için Judit'e işaret verdi. — Lütfen söyler misin, kırk dokuz ylında seni tutukladıkları vakit...

Evet, dinliyorum...

Davada, Sentirmai adında bir albay söz konusu oldu mu?

Niçin soruyorsun?

Sonra anlatacağım.

Öyle bir kimse vardı.

İfade verdi mi?

Sahte. Benim hain olduğumu gya Schliken' den öğrenmiş.

Teşekkür ederim. Yalnız bu kadar istiyordum. Almacı yerine koydu ve kıza baktı. E, tanıdın mı ihtiyarı?

Darılma, Kalman, gideceğim...

Profesörün odasında bir gülüş koptu, sonra kapı açıldı ve Kaldi ile İngiliz göründü. Kaldi, Kalmanı konuğa takdim etti.

Konuk, İngilizce sordu:

Adınızı anlayamadım, tekrarlamanızı rica edebilir miyim?

Kalman Borşi.

Salamon Thomas gülümseyerek başını salladı ve Kalman'm elini sıktı.

Kaldi, ertesı gün ne vakit buluşacaklarım sordu. İngiliz biraz düşündü, sonra bir cep takvimi çıkardı ve karıştırmağa başladı.

Öğleden sonraki saatlerde, dedi. Öğleden önce saat ondan itibaren Yayınevleri Genel Müdürlüğünün yardımcılarıyla görüşeceğim. Saat on beşten itibaren emrinizdeyim, bay profesör.

Judit, konuğu geçirmeğe çıktığı vakit, Kalman profesöre döndü: Affedersiniz, çoktan mı tanıyorsunuz bu adamı? diye sordu. Sadece dört günden beri. — İhtiyar, Kalman'm arkasını sıvazladı. irkin yüzünde acayip bir gülümseme belirdi. — Birazcık vaktin var mı? Birkaç dakika için benim yanıma gel. İhtiyarın alışma odasına girdiler. Masada yığılı provalar vardı. Profesör oturdu ve koltuğa gömüldü. Gece lambasını yaktı ve Kalman'dan, tavandaki lambayı söndürmesini rica etti. İhtiyar, arkası ışığa dönük oturuyordu. Yüzü karanlıkta kalıyor ve sadece ak saçı farkediliyordu. Kalman bir sigara çıkarıp yaktı ve merakla ihtiyarın yüzüne bakmağa başladı. Bu halin nedir, oğlum? Viyana'dan döneli yüzünü görmedim, müdürden ise endişe verici şeyler işittim. Seni rahatsız eden nedir? Canını sıkan bir şey mi var? Kendine güvensizliğin neden ileri geliyor?... Sorular yağıyordu. Kalman, önce hangisine cevap vereceğini bilemiyordu. Nihayet cevabını verebildi: Hiç bir şeyim yok. Sadece yorgunum. Bu yorgunluk ile Timar'm sorgusu arasında bir bağlantı yok mu? Profesör, «yorgunluk» sözcüğünü biraz alaylı bir biçimde söyledi. Judit, içeriye girdi. Bizi yalnız bırak, dedi Kaldi. Ben de kalayım. Kaldi'nin sesi sertleşti: Söyledim artık, bizi yalnız bırak.

Kalman söze karıştı:

Ondan saklayacak bir şeyim yok. — Yanma gelip oturması için başıyla kıza işaret etti. İhtiyar daha da kamburlaştı ve çirkin yüzü buruştu.

E, söyle bakalım.

Tanrı bilir, belki de haklısmdır. Açık konuşmuş olmak için, gerçekten sorgunun beni çok şaşırttığını söyleyeceğim.

Ne istiyorlar senden? Neden kuşkulaniyorlar?

Açık olarak bir şey söylemediler, sadece seziyorum. Marian'm ele verilisinde benim de iştirakim olduğunu sanıyorlar kanısındaım. Beni Marian ile bir hücreye niçin koyduklarını anlayamıyor ve kaçışımı tuhaf buluyorlar.

Judit, Kalman'm sükûnetine hayret etti. Sonra Kaldi'ye bir soru sordu: Seni ne vakit tutukladılar, amca?

Profesör cevap vermedi. Cevabını düşünüyor-yormuş gibi, bir an gözlerini yumdu.

Şimdi planların neden ibaret?

Hiç bir planım yok. Dinlenmek istiyorum. Muhakkak bir yere gideceğim. Sonra, bir şey olmazsa, düğünü yapacağız.

Ne olabilir?

Bilmiyorum. Ben kutsuz bir adamım.

Saçmalıyorsun. Söyle, Marian sana Viola a- dmda bir adamdan hiç söz etmedi mi?

Kalman'm eli havada kaldı.

Öyle bir kimseden bana hiç söz etmedi. Kimdir bu Viola? Hem siz ne diye soruyorsunuz ?

Hemen öyle, aklıma geldi de sordum.

Kimden işittiniz bu adı?

Binbaşı Timar'dan.

Judit, Vilmoş amcanın gerçeği söylemediğini seziyordu. Fakat bunu Kalman'a söylemedi, çünkü onu telâşlandırmak istemiyordu.

Ertesi gün kız, ihtiyar albayı aradı. Akşamdı, Kalman onu yakın bir meyhanede bekliyordu. Konyak içiyor ve dalgın dalgın ziyaretçileri seyrediyordu. Çingene yüzlü çevik bir adam ilgisini çekti ve Kalman onu muhakkak bir yerde görmüş olacağını kestirdi. Fakat genç adam birasını içiyor ve Kalman'a bakmıyordu bile.

Aynı zamanda albay Kara, binbaşı Timar ile konuşuyordu. Sorgu yargıcı subay, şimdiye kadarki çalışmaların sonuçları hakkında albaya bilgi veriyordu. Binbaşı, bir vakitler Kara da Viola'nın grubunda bulunduğu için albayın fikrini merak ediyordu.

Dinleyiniz, binbaşı, dedi Kara. Marian Kaldi mutlaka Tatar'ın ikinci takma adım ve yedek konutunun adresini de biliyordu.

O halde bunu doktor Agai de bilecektir, albayım.

Nereden nereye? Marian Kaldi, bağlantı olduğu için bilmeye mecburdu. Tatar'ı ne vakit tutuk- lamışlar? Tam gününü öğrenebildiniz mi?

İfadeler çok çelişik. — Timar, elindeki dosyayı karıştırdı. — Yirmi nisan ile on mayıs arasında tutuklanmış oldukları muhakkak.

Bir mayısta serbest değildi, dedi Kara. O zaman buluşmalıydık, fakat randevuya gelmedi. Marian Kaldi de ele vermiş olamazdı, çünkü Marian yirmi beş-otuz nisan tarihleri arasında öldü. Tatar'ı Marian ele vermiş olsaydı, Schliken nisanın sonunu beklemeyecekti.

Haklısınız, albayım, dedi Timar. Fakat Miş-

kolts grubunda Tatar'ı tanıyan, hatta adını dahi duyun bir kimse olmadığı da bir gerçektir. Hayatta ' olanların tümüne sordum. Ayakkabıcı Buşa, sadece Kliç'i tanıyormuş. Ama Buşa'nın durumu da kızın durumundan farksız. Buşa nisanın başında ölmüş ve Tatar'ın yedek konutundan haberdar olup olmadığı usla bilinmiyor. Buna inanmıyorum, dedi Kara. Borşı'den ni- riı kuşkulandığını şimdi artık anlıyorum. Bir hücreye kapatıldıkları vakit, Marian'm kendisine parolayı ve haberi vermiş olacağını sanıyorsunuz, değil mi? Timar başını salladı.

Albayım, şu şemaya bakınız. — Binbaşı, bir parşömen kâğıdı çıkarıp yaydı, çeşitli hatların ve dairelerin önemini izah etmeğe başladı. Bir kırmızı daireyi gösterdi. — Bu, Tatar. Sizin grubunuz şurada, şu mavi daire ise Mişkolts grubu. İşte Uypeşt nüvesi, işte Buşa'nın adamları, bu nokta ise Marian Kaldi'yi temsil ediyor... Bozgun nereden başlamıştı? On yedi nisan günü öğleden sonra Mişkolts grubunu tutuklamışlar. Hainin Dırdır takma adlı bir mühendis olduğunu biliyoruz, ne yazık ki Batıya kaçmış. Demek ki Buşa'nın yakalanış nedeni meydanda. Nüvesinden kimsenin tutuklanmamış olması, onun hiç bir şey itiraf etmediğini gösteriyor. Ertesi gün Sjncaı'ı, yani Marian Kaldi'yi yakalıyorlar Kim tarafından ele verildiğini bilmiyoruz. Mişkolts grubundakilerin onu tanımadıkları anlaşılıyor. Sincap takma adının Marian Kaldi'ye ait oluşunu ancak Buşa, Tatar ve doktor Agai biliyor.

Dombai de biliyordu, dedi Kara.

Dört oldular. Fakat kızı onlardan hiç biri ele vermemiştir, çünkü aksi takdirde kendi grubunu da

ele vermiş olurdu. Marian Kaldi'nin, kuşkularını ni- şanlısıyla paylaşmamış olması, olanaksız bir şey. Bana kalırsa Kalman Borşı, bu konuda çok şey biliyor. Niçin sustuğunu da söyleyeceğim.

E?

Şu grafiğe bir göz atınız, albayım.

Kara, kronolojik listeyi gözden geçirdi:

«18 mart 1944 s., öğle saatleri: Doktor Agai'nin konutunda müsademe, kaçış.

18 mart 1944 s., öğleden sonra: Doktor Agai, Marian Kaldi'yi arıyor. Tatar, Rakoşheg'de bulunuyor.

18 mart 1944 s., akşam: Marian Kaldi'yi tutuk-luyorlar.

18 mart 1944 s., gece: Borşı Seged'den geliyor, onu da tutuk] uyorlar.

25-30 mart 1944 s., sorgular: Marian Kaldi ile Buşa'nın ölümü.

30 mart - 14 nisan 1944 s.: Borşı'yi hastanede tedavi ediyorlar.

15 - 26 nisan 1944 s.: Borşı'yi villaya geri götürüyor ve tekrar bahçıvan yapıyorlar.

26 nisan 1944 s.: Borşı'yi tekrar tutukluyorlar.

nisan 1944 s.: Profesör Kaldi'yi tutukluyorlar.

28 nisan -1 mayıs 1944 s.: Tatar'ı tutukluyorlar.

nisan 1944 s.: Borşı, Şalgo ile birlikte kaçıyor.»

Kara, dalgın dalgın sigarasını tütürüyordu.

Çıkardığınız sonuçları doğru anlayabildi- sem, tahmin ettiğimiz gibi Marian, Kalman'a parolayı ve Viola'nın adresini söylediye, Borşı'nin işken-

relere dayanamayıp, Almanlara sır verdiğini söylemek istiyorsunuz. Tam öyle düşünüyorum, albayım. Mutlaka lîorşi sonradan yanlışını düzeltmek istediği için sizin grubunuza katılmış olacak.

Çok cesur bir sonuç.

Biliyorum, fakat nedensiz değil bu. Dahası var. Kaldi'nin gizlendiği yeri de Borşi haber vermiştir.

Şakayı bırakınız. O zaman Dombai'yi niçin ele vermemiş?

Onun saklandığı yeri bilmiyormuş. Fakat Borşi kendi amcasını da ele vermiş, çünkü aynı gün Almanlar îgnats Şavoş'un kliniğine hücum etmişler, ilunlar birer gerçektir, albayım.

Gerçekler tartışmaya gelmez, fakat sonuçlarınız yanlış. Kaldi, îgnats Şavoş tarafından ele verilmiştir.

Bunu neyle ispatlayabilirsiniz? Borşi ile Dombai'nin ifadelerini bir yana bırakırsak, ortada delil sayılabilecek bir şey kalmıyor. Onlarsa bütün bunları Alman doktorundan öğrendiklerini yazıyorlar.

Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Kalman Borşi'nin tutuklanmasını önereceğim.

Delilleriniz pek inandırıcı değil. Acele etmeyiniz.

Başka çarem kalmadı, albayım. Borşi dostunuz olduğunu biliyorum, ama bazan insanı dostları da aldatırlar.

Tutuklanması için öneride bulundunuz mu artık?

Evet, efendim.

Kara, hemen bakan yardımcısına telefon etti.

— Ernö Kara konuşuyor. Merhaba. Seninle derhal görüşmeliyim. Bir saat sonra Genel Kovuşturma Kolu'nun şefi, binbaşı Timar'a, bakan yardımcısının kararını bildirdi, Kalman Borşi'nin tutuklanmasına izin verilmiyordu.

Timar, keyfi kaçmış olarak almacı yerine koydu. Albay Kara'nın tutumunu anlamıyordu. Borşi'yi niçin savunuyordu?

IX

Londra'da İgnats Şavoş'un evindeki kütüphanede konuşuyorlardı.

İgnats Şavoş, şişman adamın yüzünü inceledikten sonra:

Bilmelisiniz ki Şalgo, dedi, birlikte çalışırsak akla zarar sonuçlar elde edebiliriz. — Raporu katlayıp iç cebine koydu. — Bu konuda ne diyeceksiniz ?

Şişman adam belli belirsiz gülümseyerek, purosundan çıkan dumana bakıyordu.

O halde birlikte çalışalım, albayım, dedi.

Albay, gözlüğünü masaya koydu ve:

Ne yazık ki buna imkân yok, dedi.

Şalgo, albayın vereceği cevabı sezmiş olmasına rağmen:

Niçin? diye sordu.

Şavoş, baş eğmez bir hasımdı, düşüncelerini ustaca gizliyordu.

Lütfen söyleyiniz, bana güveniyor musunuz?

Hu açık soru, şişman adamı etkiledi. Şalgo, bir mıtıuç elde etmeyi amaçladığı zaman, bir yere kadar ırık konuşması gerektiğini biliyordu.

Ağır kirpiklerini indirdi ve cevap verdi:

Sizin bana güvenemediğiniz gibi, ben de size Hiivenemem. —

Yüzündeki gülümseme kayboldu. Çenesini yokladı ve biraz hüzünlü bir sesle devam etti: • Koşullar, savunmamı gerektiriyor. Ağır bir durumdayım ve bilirsiniz ki, oynamakta olduğum oyun intiharla sonuçlanabilir.

Albay gözlerini kırıştırdı ve merakla sordu:

Niçin öyle düşünüyorsunuz?

Şalgo, oturduğu koltuktan öne doğru uzandı.

Sizinle birlikte çalıştığımı bir gün Relna'ya fışıldarlarsa, benim halim nice olur?

Aptal olmayınız, Şalgo.

Albay devam edecekti, fakat Şalgo elini kaldırdı ve onun süzünü kesti:

Öyle demeyiniz, albayım. Meslekten ben de anlar ve oyunun kurallarını bilirim. — Purosunu bıraktı, cebinden mendilini çıkardı ve öksürdü. — Beni ancak sizin için yararlı olduğum sürece koruyacaksınız. Üstelik kendim gelip sizin kapınızı çaldım.

Şavoş gülerek başını salladı:

Yararlı olmayı nasıl başaracaksınız?

Çok basit. — Şalgo başını kaldırdı ve uzun bir süre albaya baktı. —

Dinleyiniz beni, sayın albayım. Sizi neyin ilgilendirdiğini çok iyi bilirim.

Şimdi Fransızların Güney Amerika'daki şebekesinin bir kısmını ele geçirdiniz, ama tümünü değil. Beni anladığınızı sanıyorum.

Şavoş, şişman adamı dikkatle dinliyor ve ona, Kalman ile olan ilişkilerini sorabileceği psikolojik anın geldiğini seziyordu. Viyana'da sormuş, fakat

Şalgo cevap vermemişti. Şimdi onun çok yumuşadığım görüyordu. Belki de Londra'nın havası, konutun iç düzeni, aralarındaki kader birliği, anayurttan kop- muşluk duygusu etkilemişti. Şavoş, Şalgo'nun gevşediğini, açık yürekli bir adam olduğunu, âdeta sıradan bir adama benzediğini seziyor, ama bunun nedenini anlayamıyordu. Doktor, bir sigara yaktı ve:

Şalgo, yeğenimi elde ettiniz mi? diye sordu.

Şişman adam, albaya hayretle baktı, fakat Şavoş'un Viyana'da Kalman ile görüşüp görüşmediğini anlamak istediği için bu soruya sevindi. Görüştüler- se de, doktorun bunu açık olarak söylemeyeceğini biliyordu. Şavoş'un Kalman'ı bir nedensiz sormadığını anladığı için çok korunmak gerektiğini de biliyordu.

Niçin onu elde ettiğimizi sanıyorsunuz?

Şavoş, omuzlarını kaldırdı. Ağır ağır konuşmağa başladı:

Dubna'da bir ajana sahip olmaktan Fransızların da sevinç duyacaklarını sanmıştım. Azizim Şalgo, siz, yeğenime çok kolay şantaj yapabilir, yani onu zorlayabilirsiniz.

Siz yapamaz mısınız bunu?

Şimdi bizi bir yana bırakalım. Sizin cevabınızı duymak isterdim.

Şalgo, çenesini okşadı, işitilir işitilmez bir sesle güldü ve:

Ne demek istediğinizi anlıyorum, albayım, dedi. Komünistlere çalıştığım sıralarda Kalman'm sırrını açığa vurmamış olmam şaşırtıyor sizi. Ve onu celbettigimi sanıyorsunuz. Vardığınız bu sonucun mantıksal olduğunu söylemeliyim.

Şavoş başını salladı:

Elbette. Baron Jigrai'nin raporundan öğrendim ki, Kalman'ı birkaç kez sorguya çekmişler. İn

giliz ajanı olduğunu ispatlamak istemiş, ama başaramamışlar, çünkü siz ona karşı ifade vermemişsiniz. Bunu neden yapmadığınız belli. Şalgo'nun gülümsemesi daha da yumuşadı.

Görünüşte öyle. Kalman'm sadece bir İngiliz ajanı değil, gestaponun da ajanı olduğundan şüphe edildi, böylece Marian Kaldi'yi ve Tatar'ı ele verdiği kuşkusu uyandı. Bütün bunları biliyordum. Kalman bana fikir danıştı, susmasını söyledim. Buna rağmen, onu casusluk amacıyla elde etmiş değilim.

Şavoş sordu: — E, daha sonra?

Onu celbetmek için emir aldığım zaman bile yapmadım bunu.

Albay, kravatıyla oynuyordu, dalgınlıkla sordu:

Emri niçin yerine getirmediğiniz?

Sayın albayım, bu, sizin hiç bir zaman anlayamayacağınız bir şeydir.

Kalman Borşi'ye acıyorum, bunun için rahatsız etmedim onu. O kadar çok ıstırap çekmiş bir insanı zorlamak için emri yerine getirmeye vicdanım müsaade etmedi.

Şavoş, karşısındaki adama inançsızlıkla baktı:

Şaka ediyorsunuz, Şalgo, dedi.

Doğru söylüyorum, azizim. Vicdan azabı duydum. Emri aldığım vakit, Kalman Borşi'nin değiştiğini ve boşuna yorulacağımı görüp anladım.

Komünist olmuş demek istemiyorum, ama rejimi kabul etmiş ve onun için çalışıyor. Açıkça söyleyeyim, ben o adamı seviyorum, her ne kadar da mantık dışı olsa onun mutlu olmasını isterim.

Şalgo'nun bu açık konuşması, Şavoş'un kafasını karıştırdı. Şişman adamın gerçeği söylediğini seziyordu. Yeğenini bizzat faaliyete geçirmeyi başardığını o biliyor muydu acaba? Belki de tahmin ediyor-

F. 28

dur ve eğer öyleyse kuşkusunu dağıtmalıdır, çünkü Şalgo oyunbozanlık etmeye muktedir bir adam. Şa- voş, kutudan kalın bir «Wiliam» purosunu çıkarıp yaktı, aynı zamanda akıllıca bir çözüm yolu araştırıyordu.

Sizi Londra'ya niçin çağırdığımızı söyleyeyim.

Dinliyorum, albayım.

Şalgo, arkaya yaslandı ve ağır kirpiklerini kapadı.

Budapeşte'ye gitmenizi istiyorum. Sözümü kesmeyiniz, sonuna dek dinleyiniz. — Purosunun külünü silkti ve devam etti: — Bilirsiniz ki, Borşi, bizim gizli servisin adamı. Yıllar boyunca kendisine istirahat verdik. Bu zaman içinde o, atom fizikçisi, Dubna'daki enstitüde bilim işçisi oldu. Şimdi ben de çok açık konuşacağım. Adı geçen dokümantasyon ilgilendirmiyor bizi, elimize geçerse iyi olur, fakat bizim için ilginç olan Borşi'dir. Adeta ondan vazgeçemeyecek durumdayız. Azizim Şalgo, Budapeşte'ye gitmenizi ve yeğenimi faaliyete geçirmenizi rica etmek istedik sizden.

Boşuna zahmet etmeyiniz. — Az önce Şalgo, Fransızların emrini bile yerine getirmediğini söylemişti ve Şavoş'un ricasını çok tuhaf buldu. Aslında Şavoş'un istediği neydi? Şalgo devam etti: — Ona şantaj yapabilmek için elinizde delil yok.

Şavoş gülümsedi, yüzündeki kırışıklar açıldı.

Bir de varsa? Hiç bir tehlikeyle karşılaşmadan onu zorlayabilecek nitelikte deliller varsa elimizde? — Şalgo gittikçe meraklanıyordu, ama cevap vermedi, umursamaz göründü. Albay, heyecanla devam etti: — Kalman'm, Schlikeı'nın ajanı olduğunu

ve Tatar'ı onun ele verdiğini tartışma götürmez bir biçimde ispatlayabiliriz.

Şalgo, albayın sözlerini şaşkınlıkla dinliyordu. Bunun bir gerçek olduğuna inanası gelmiyordu.

Olanaksız bir şey bu. Tatar'ı ele verenin Kalman olmadığını bilirsiniz. Elbette biliyorum. Fakat, onun ele verdiğini ispatlayabiliriz Elimizde öyle dokümanlar var ki, her mahkeme onu bir hain olarak mahkûm edebilir.

Enteresan. — Şavoş'un elinde ne gibi dokümanlar olabilirdi? Çok düşünmeğe kalmadı, çabucak ayakları suya erdi. Hıyanetin tarihçesini ve gerçek hainin kim olduğunu bildiği için Kalman'm hain olmadığını kesinlikle biliyordu. Başını kaldırdı ve albaya nefretle baktı. — Siz gaddar bir adamsınız, albayım. Kendi yeğeninizin hayatını cehennem etmek mi istiyorsunuz?

Şavoş'un suratı asıldı, şişman adamın sözleri onu çok etkiledi. Davranışlarına bakarak, beni gaddarlıkla suçlayabilirsiniz. Fakat aslında bu, gaddarlık filan değil, prensiplere bağlılıktır, Şalgo...

Şişman adam sabırsızlık ve istihfafla elini salladı:

Prensiplere bağlılık ha? Bu bir ninnidir, albayım. Her ikimiz de yabancıların ellerinde birer oyuncaktan başka bir şey değiliz. Fakat önemi yok, devam ediniz. Sözünüzü kestiğim için özür dilerim, tumturaklı sözler duyunca öfkelenirim. — Sükûnetle purosunu yaktı ve dumanın arkasından albayın buruşuk yüzüne bakarak devam etti: — Biliniz ki, Budapeşte'ye gitmeyecek ve yeğeninizi celbetmeyeceğim. Sizin onu elde etmeye çalıştığınızı öğrendiğim zaman da engel olacağım.

Albay zorla gülümseyerek:

Bunu bir ihtar olarak mı kabul edeyim? diye sordu.

Açık yüreklilik olarak, albayım. Her şeyi açık konuşmamı rica ettiniz.

Şavoş tamamen sakinleşmişti, iradesinin hâkimiydi artık, biraz böbürlenerek konuştu:

Kendinizi, tarafımızdan satın alınmış bir şey olarak hissetmiyor musunuz?

Hem de nasıl! Ancak ben aptal değilim, azizim. Bunu, size verdiğim yazıdan da anlayacaksınız. Albayım, siz, belli başlı delillere sahip olduğum sürece beni yitirmeyeceksiniz. İngilizlerin Avrupa şebekelerinde bulunan Fransızların adamları sizi ilgilendirir sanırım.

Evet. Şalgo bu adamları tanır, çünkü Şalgo boşboğazlık etmez, prensiplere bağlılığıyla övünmez, delil toplar ve istihbarat görevini yapar. Fakat Oskar Şalgo bir babayiğit gibi dürüştür, moral hakkında bir şeyler öğrenmiştir ve bütün Borşi davasının korkunç bir alçaklık olduğunu bilir. Bunun için bu işe yanaşmaz. Çünkü Şalgo dar görüşlü bir adam değildir, sadece bir kişiye takılıp kalmaz, mesleğinin eri olarak çok daha ilginç kişiler de cel- bedebilir.

Şalgo'nun çok önemli bir şeye ima ettiğini sezen albay sabırsızlandı: Açık konuşunuz.

Açık konuşuyorum. Viyana misyonunuzda- ki adamlarımın kimler olduklarını biliyor musunuz?

Saçmalamayınız.

İnanmıyorsunuz demek. — Şalgo biraz gururlanarak devam etti: — Petö'yü, mevcut olmayan bir ajana göndermek suretiyle feda ettiğinizi söy-

lersem? Ona verdiğiniz mikrofilimlerin birtakım saçma sözler ihtiva ettiğini de söylersem?

Şavoş, kendini tutmak için çok gayret sarfetti, fakat gene de rengini attı.

Bunu nereden biliyorsunuz?

Rüyamda, yanıma bir melek geldi, yumuşacık dudaklarıyla dazlak kafamı öptü ve yumuşacık bir sesle kulağıma fısıldadı: «Uyan Şalgo, uyan da beni dinle...»

Şavoş, öfkeleni ve Şalgo'yu ciddî konuşmaya davet etti, ama Şalgo umursamadı:

Tanrının duyurusunu dinle: «İgnats Şavoş denilen bu adam, sana inanmıyor. Seni aldattı, çünkü bilmelisin ki, İgnats Şavoş denilen bu adam çok akıllı geçiniyor.»

Şalgo, şakayı bırakınız. Bunu kimden öğrendiniz ?

Söyleyeceğimi sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Masanıza fırlattığım ufacak bir kırıntının sizi bu denli hareketlendirmiş olması enteresan doğrusu. — Şalgo'nun yüzündeki gülümseme kayboldu. İtaatli ve gevşek adam, birdenbire kararlı ve kendine güvenir bir adam tavrı takındı. Yaşam için tehlikeli bir oyun başlıyordu. — Dikkat ediniz, İgnats Şavoş. Beni tehdit etmekten vazgeçiniz. Korkmuyorum. İstedğim vakit ensenize basabilir ve bundan haz duyarım. Sararıp solmayınız öyle. Sizinle birlikte çalışırım, fakat eşit bir partnör olarak. Ve eğer siz de akıllı bir adamsanız, bu işbirliğinden büyük sonuçlar elde edebilirsiniz. Kartotekimde zatiâliniz için de birkaç ilginç delil var. Bana tuzak kurabileceğinizi sanmayınız veya ücretli katillere para harcamayınız, çünkü ben çalışmalarımı beş kat bir güvenlik altında yürütürüm. Yol üzerinde beni «tesadüfen»

Tbir otomobil ezdiği zaman bile siz mahvolacaksınız. Benimle birlikte olunca ise her şeyi kazanabilir, par- layabilir, bayram edebilirsiniz, çünkü benim benzeri iddialarım yoktur. Birlikte olduğumuz sürece bana yalnız bir şeyi yapamaz, hakaret edemezsiniz, çünkü bundan nefret ederim! Duyarlıyımdır.

şavoş, şişman adamı dinlerken ürperiyordu. Önünde, tanımadığı bir şalgo oturuyordu, onun her sözünü ciddiye almak gerekiydi. şalgo devam etti:

Size bir kazanç yolu önereceğim. Bu, yaşamınızın en büyük kazancı olacak ve Borşi davasını gölgede bırakacak.

şavoş, dudaklarını yalayarak derin bir nefes aldı.

Meselâ?

Bana Heinrich von Schliken'i veriniz. Buna karşılık, Fransızlar için çalışan İngiliz ajanlarının adlarını elde edeceksiniz.

Anî dönüş, albayı şaşırttı.

Schliken mi? Ama nasıl... Nasıl düşünebilirsiniz bunu?

Yalnız, nasıl bir ad altında ve nerede yaşadığını söyleyiniz. Kalanını bana bırakınız.

Schliken'den ne istiyorsunuz?

Onu öldürmek istiyorum. Hayatımın biricik amacı bu. — şalgo'nun bakışı tuhaflaştı. Ansızın kalktı, elbisesini düzelitti ve heyecanla pencereye doğru yürüdü. — Beni dinleyiniz, albayım, sorunu şu biçimde ortaya koyacağım: «Servisiniz için kim daha değerlidir: Oskar şalgo mu, yoksa Schliken mi?» Kararınızı verirken şu noktayı dikkate alınız: Schliken bir Almandır, Gelen'in adamları ise aptal değerler. İngilizlerden nefret ederler. Schliken'in yalnız sizin için çalıştığına dair elinizde hiç bir gü-

veince yok. Üstelik o artık kozunu oynamış bir kişidir. Bense Macaristan'da dokunulmadık bir şebekenin sahibiyim. Ajanlarım da olur olmaz kişiler değil.

Bir hafta sonra size cevap veririm.

Hayır, derhal cevap isterim. — Şalgo, pencereden ayrıldı. Yalvarıcı bir sesle konuştu: — Albayım, Schliken için size her şeyi veririm.

Alacağım paradan da vazgeçerim...

Şavoş kalktı. Şişman adamın elini tuttu ve gözlerine baktı.

Kalman Borişi'ye karşılık size Schliken'i vereyim. Dubna için değer.

Şalgo, albayın smayıcı bakışı karşısında bir süre kımıldamadan durdu.

Sonra hafif bir sesle, fakat çok ciddî bir karşılık verdi:

Schliken'e karşılık size albay Ernö Kara'yı vereceğim.

Şavoş, başının döndüğünü, gözlerinin karardığını hissetti.

Şefiyle konuşurken ve ondan sonra da heyecanlıydı. Adeta kendinde

değildi. Altmış yaşlarında, iriyarı bir adam olan Şef, elinde bir cetvel

tahtasıyla oynuyordu. Şalgo'nun önerisinin ciddiyetini kavramıştı.

Evet, Macaristan'da karşı istihbaratın yöneticilerinden biri olan Kara için on Schliken de verilebilirdi.

Şef, pos bıyığını okşadı.

Bu olanağın reel olduğu kanısında mısınız?

Reel olduğu kuşkusuz, izin verirsiniz, size rapordaki noktalardan birini hatırlatayım.

Şef, masanın üstündeki rapora bir göz attı.

Meselâ?

Şalgo bir dâhidir, bayım. Albay Kara ile

eskiden beri sıkı bağları var. Bir zamanlar Şalgo, gerçek ajanlarının adlarını kartoteke geçirmemişti.

Bunu biliyorum, albay. Bay Şalgo'ya birkaç soru sormak isterdim. Hemen çağırayım.

Şavoş kalktı, salonu andıran bir odadan geçerek, Şalgo'yu çağırdı. Şişman adam, kısa ve sakın adımlarla büyük yazı masasına yaklaştı. Tanışma faslı kısa sürdü, fakat Şalgo, İngiliz gizli servisinin aslarından biriyle karşı karşıya oluşunu pek umursamıyor gibiydi.

Şef ona bir koltuk gösterdi. Şalgo yerleşene kadar bekledi ve bir puro ikram etti. Sonra hafif bir sesle konuşmağa başladı:

Öneriniz çok ilginç, bay Şalgo. — Cetvel tahtasını tekrar eline aldı. — Şimdi size birkaç soru sorarsam, bunu bir güvensizlik belirtisi olarak anlamamanızı rica ederim. Şeflerime eksiksiz bilgi vermem gerektiği için bunu yapmayı zorunlu buluyorum.

Şalgo saatma baktı.

Sorularınıza memnunlukla cevap verebilirim, fakat beni Viyana'ya götürecek uçağın iki saat sonra kalkacağını söylemek isterim.

Kısa keseceğim, bay Şalgo. Ernö Kara'yı ne vakit celbettiniz?

Kırk iki yılında. Onu daha önceden tanıyor, fakat komünist olduğunu bilmiyordum. Harasti davası yüzünden tutukladılar onu. Asacaklardı. Kaçmasına yardım ettim. O zamandan beri kendisiyle bağlantıdayım.

Şef, başını salladı.

Daha sonra onunla birlikte nazilere karşı savaştınız, öyle mi?

Öyle, bayım. Niçin şaşıyorsunuz?

Beni yanlış anlıyorsunuz, bay Şalgo. Şaşmıyor, bilakis bunu tabî buluyorum. Kara, eski karşı istihbarat şubesi kartotekinde yoktu, değil mi?

Yoktu, bayım. Değerli elemanlarımı üstlerime bildirmek istemiyordum, çünkü şeflerim dar görüşlü ve aptal adamlardı. Nazi işgalinden kurtuluşumuzdan sonra Kara, benim tavsiyem üzerine askerî karşı istihbaratta çalışmağa başladı. Size bir soru sorabilir miyim? Sorunuz, bay Şalgo.

Kalman Borşi'nin kırk beş yılından beri ele geçmemiş olmasının nedenini nasıl izah ediyorsunuz? Onu, Kara'nın koruduğunu bilmezsiniz elbet. Baron Jigrai de tutuklanacağına dair haberdar edildi, fakat Tanrı tarafından değil de, dolaylı bir biçimde Kara tarafından. — Şalgo bir müddet sustu, gözlerini faltaşı gibi açmış bu gerçekleri dinlemekte olan Şavoş'a baktı. Sonra tekrar saatma baktı ve sesini alçaltarak konuştu: — Size, unutmamanız gereken bir şeyi daha hatırlatacağım, baylar. Kara beş yıl hapiste yattı, o sırada ailesi yoksulluk içinde kıvrandı. Kara, bu hakareti hiç bir zaman bağışlamayacaktır. Şu anda size fazla bir şey söyleyemem. Bir öneride bulundum, lütfen karar veriniz.

Bir soru daha sorayım, bay Şalgo. — Şef, elindeki cetvel tahtasıyla oynamaya devam ediyordu. — Kara'yı Fransızlara neden vermediniz? Şalgo'nun dudaklarında alaycı bir gülümseme belirdi:

Çok mantıksal soru bu, bayım. Beni daha yakından tanıyanlar bilirler ki, miras peşinde koşmuyor, armağanlardan ve övgülerden nefret ediyorum. Bir vakitler Fransız baylardan, bana Macar seksiyoyu

nunun yönetimini vermelerini rica ettim, onlarsa b ıı Güney Amerika'ya gönderdiler, bana güveneni diler. Hayır, baylar, ben böyle bir zemin üzerimi müzakereye oturmam. Karşılıklı güven, her işbirliğin temelidir. Ben sadece eşit bir partnör olabiliyim.

Şef öksürdü.

Yarın gece yarısına kadar cevabınızı alacağız. Bildiğim kadarıyla telefon bağlantısını yolunu koymuşsunuz artık.

Şavoş, çabuklukla müdahale etti:

Her şey tamam, bayım.

Şalgo çıktıktan sonra Şef uzun uzun düşündü.

Şavoş, heyecanla cevap bekliyordu. Şef:

Bu gevşek adamın bu derece onurlu ve aynı zamanda gururlu olabileceğine inanmamıştım, dedi.

Şavoş, ukalâca karşılık verdi:

Biz Macarlar öyleyizdir. Hakareti çok güç hazmederiz.

Şef, cetvel tahtasını kaldırdı.

Schliken görevini kaç gün sonra bitirecek?

Üç-dört gün sonra.

Uzun boylu adam başını salladı ve soğuk bir sesle konuştu:

Fakat her şeye rağmen, burada hoşuma gitmeyen bir şey var.

Şavoş, öne doğru eğildi:

Neymiş o, bayım?

Dokümantasyonu ele geçirme işini Borşi da- vasıyla ilgilendirmeniz hoşuma gitmedi. Asla hoşuma gitmedi.

Ernö Kara'mn yardımıyla Judit pasaport aldı. I tabasından, müsteşar Göts aracılığıyla vize sağlamasını ve kendisiyle birlikte Viyana'ya gitmesini rica etti. Uzun sakallı Forbat, Judit'in ricasını, piposu ağzında olduğu halde dinledi ve hayretle bak- tı. Viyana'ya niçin gitmek istediğini sordu.

Kız:

Globuşek ile redaksiyon konusunda bir görüşmem var, dedi. Benimle birlikte gelmeni istediğim için senin pasaportunun da süresini uzattım.

Ne kadar kalacağız orada?

İki gün. Fakat işimizi daha erken de bitirebiliriz.

Forbat, piposundaki tütün bitince, kaşlarını kaldırdı ve istifhamla karısına baktı. Karısı, başıy- le onayladı.

Müsteşar Göts, ressam Forbat'm hayranlarından biriydi ve derhal vize verdi. İki saat sonra artık yoldaydılar. Opel Record, kilometreleri yutarca- sma ilerliyordu.

Tata'dan sonra, bir polis karakolundan arabaya dur işareti verildi.

Yirmi-yirmi beş metre ileride bir Volkswagen gördüler. Araba hendeğe devrilmişti. Yanında iki polis ve bir sivil adam vardı. Yolda gidişgeliş pek azdı.

Genç bir polis teğmeni, dokümanlarını yokladı. Uzun sakallı Forbat'a bakınca, yüzüne bir gülümseme yayıldı.

Dokümanları geri verirken dostça sordu:

Beni tanımadınız mı, bay ressam?

Forbat, genç adama dikkatle bakarak:

Nereden tanışıyoruz? diye sordu.

Geçen cumartesi günü karşı karşıyaydık. Siz,

sanatın niçin her zaman yeni biçimlere yöneldiğini anlatıyordunuz. Size mi anlatmışım? — Forbat, ağzından piposunu çıkardı ve polis subayının yüzünü incelemeğe başladı. — Hafızam henüz yerinde olmasına rağmen hatırlamıyorum.

Teğmen gülümseyerek:

Televizyon seyrediyordum, dedi ve ressamın atölyesinden verilen röportajı sonuna dek seyrettiğini anlattı.

Forbat güldü. O esnada yirmi beş yaşlarında siyah saçlı ve mavi gözlü bir adam, teğmenin yanına geldi. Kiilrengi bir pardesü giymişti, elinde hafif bir çanta vardı. Judit, teğmenin sulanmasına ve bu yüzden gecikmelerine sinirleniyordu.

Yolculuk nereye, bay ressam? diye sordu nihayet teğmen.

Viyana'ya.

Fevkalade! Lütfen, şu arkadaşı da arabanıza alabilir misiniz? — Yanındaki genç adamı gösterdi, Bela Narai'nin bir tanıdıkla yola çıktığını, şoför sarhoş olduğu için arabayı devirdiğini, fakat bundan sadece kendinin zarar gördüğünü, yaralının artık hastaneye kaldırıldığını, Narai'nin ise akşama Viyana'da olması gerektiğini, Budapeşte'ye dönmesinin boşuna olacağını, çünkü artık trene de, uçağa da yetişemeyeceğini anlattı.

Forbat sordu:

Dokümanlarınız tamam mı? Pasaport, vize?

Evet, efendim.

Narai, dokümanlarını gösterdi. Judit:

Al şunu da, gidelim, diye fısıldadı.

Öğleden sonra saat altıdan az önce Avusturya başkentine ulaştılar. Forbat, «Maj estik» oteline yö-

ııeldi. Narai, oda bulabildiği takdirde kendisinin de orada kalacağını söyledi. Viyana'da birkaç gün kalması gerektiğini, fakat yarın akşam da yola çıkmasının mümkün olduğunu ekledi.

Vedalaşırken Forbat:

— Dönüşte de sizi memnunlukla arabama alabilirim, dedi.

Forbat, bilhassa güzel sanatlardan anladığını görünce, bu sessiz genç adamdan hoşlanmıştı. Narai, Forbat'm eserlerinin yabancısı değildi. Forbat onu akşam yemeğine davet etti, Narai ise kendilerini rahatsız etmek istemediği için daveti nezaketle reddetti, fakat bay ressam ısrar ederse memnunlukla kabul edeceğini de söyledi.

Judit derhal «Mozart» sokağına gitti. Ama şal- go'nun o sırada Viyana'da bulunmadığını öğrenince, ağlamamak için kendini güçlükle zaptetti. Çaresiz bir süre durup bekledi, sonra bay Schubert'ten, «Ma- j estik» otelinde kalan Judit Forbat'm kendisini aradığını bay Durfilger'e bildirmesini rica etti.

Judit, otele döndüğü an çok neşesizdi.

Aynı anda şalgo da gelmiş bulunuyordu, fakat artık bay Schubert ile g r şemediği için Judit'in gelişinden haberdar olamadı. Onu, yazıhanede Dar'- dan bir haber bekliyordu. Dar, bizzat görüşmesi gerektiği için şalgo'nun derhal yanma gelmesini rica ediyordu. şalgo elbiselerini bile değiştirmede, burada olmadığı sürece olan bitenler hakkında kısaca bilgi edildi. Ani, ona, Relna'n m da kendisini aradığını ve şimdi Dar'm yanında bulunduğunu söyledi.

Binbaşı Relna, şalgo'yu neşesiz karşıladı. şalgo uçak yolculuğundan yakındı, sonra da eklemleri ağrımağa başladığı için havada değişiklik beklediği-

ni söyledi. İnildeyerek koltuğa oturdu ve pencere yanında duran Relna'ya:

Binbaşı, dedi. Oturmanız kötü olmaz, çünkü şimdi öyle şeyler anlatacağım ki, ayakta kalırsanız ayaklarınız kırılacak.

Relna, umursamazlıkla itiraz etti:

Beni şaşırtacak bir şey söyleyemezsiniz, Durfilger.

Amin. Farzediniz ki, Londra'da İngilizler beni celbettiler.

Binbaşı, eşek arısı sokmuş gibi ufladı, şişman adamın uykulu yüzüne afal afal baktı ve:

Celbettiler ha? dedi.

Şalgo başını salladı. Bir puro çıkardı ve yakarken cevap verdi:

Bakınız bir kere. Otto Durfilger'in dehasına ihtiyaçları var. — Sonra ciddî bir tavır takınarak konuştu. Londra'da, aslında İgnats Şavoş adında bir Macar doktoru olan albay Eldies'in kendisini aradığını, İngilizler için çalışmasını önerdiğini, yapacağı işe karşılık yirmi beş bin funt vadettiğini, bu sayede çok ilginç deliller elde edebileceği için öneriyi kabul eder görüldüğünü, sonra her şeyi ayrımtıla- > rıyla yazacağını ve binbaşidan, raporu merkeze göndermesini rica ettiğini söyledi.

Bir şey imzaladınız mı?

— Başka türlü nasıl olurdu? Konuşmamızı muhakkak banda almışlardır, ama bu enteresan değil...

Nasıl bir görev aldınız?

Sizinle ve devlet sekreteri kardeşinizle ilgileniyorlar, sayın Relna. Şu yönde kendilerine bilgi vermemi isteyeceklerdir: Görev yoluyla topladığımız haberleri, «Sitroen» şirketinin başkan yardımcısı mösyö Düboa'ya kaç milyon eski frank karşılığında sat-

liniz. — Şimdi Relna yerine oturdu ve rengini attı. Mnlgo burnunu kaşdı ve devam etti: — Tabîî, ben unlara, bu konuda bildiklerimin tümünü bildirmeye- reğimi söyledim. — Binbaşıya bir göz attı. — Ancak İmi tatsız şeyleri raporuma nasıl yazacağımı bilemiyorum. «Sitroen» davasının merkezde bir karışıklı- i l yol açacağını sanıyorum. Bu konuda bana ne tav- :iye edebilirsiniz, azizim? Relna, şişman adama afal afal bakıyor, ne cevap vereceğini bilemiyordu. Binbaşının büyük kardeşi «Sitroen»den önemli bir paket hisse senedine sahipti. Görevinin geçici olduğunu bildiğinden, fırsat- lan yararlanmaya karar vermişti, pek iyi de yararlanıyordu. Bu ticarî faaliyete kardeşi binbaşı Berna'yı da ortak yapmış ve Relna, «Sitroen» fabrikalarının çıkarları için İkinci Büro şebekesinden defalarca yararlanmıştı. Şalgo, Güney Amerika'da çalıştığı Miralarda bunu farketmişti.

Relna korktu, çünkü artık büsbütün Şalgo'nun elinde olduğunu biliyordu. Fakat hiç olmazsa dürüstlüğünü korur görünmek için: Bakınız, Durfilger, dedi. Bu konuda bir şey yazmamanızı tavsiye ederim. Bana haber vermiş olmanız yeter. Dikkate alacağım...

Ama bizimkiler öğrenirlerse?

Raporu ben yazacağım. Siz, benim emrim üzerine albay Eldies ile bağlantı kurmuş olursunuz. Anlaşıldı mı?

Şalgo kurnazca gülümsedi:

Anlaşılmadı, azizim.

Albay Eldies'i Macar seksiyonunun yönetmeni olarak bildiğimiz için onların saflarına sokulmak üzere bir plan hazırlamış oluruz. Ben, bu görevi size vermiş olurum.

Anlıyorum, dedi Şalgo. Ama bunu belgele* mek gerekir.

Elbette. Onu bana bırakınız. Siz sadece, söz^ lü bir emri yerine getirmek üzere albay Eldies ilfl bağlantı kurduğunuzu, Macar sorunlarının uzmanı olduğunuz için ona hizmetlerinizi önerdiğiniz raporuza yazınız.

Şimdi artık anlıyorum, sayın Relna. Evet, öyle doğru olacak. O halde raporumda ayrıntılardan söz etmem.

Relna, rahat bir nefes alarak:

Sizinle çalışmak insana zevk veriyor, dedi. j Bu sırada Judit, telefonda Kalman ile konuşuyordu. Sesi sinirliydi. Elsa teyze hudut dışında olduğu ve ne zaman döneceği bilinmediği için çaresiz kalmıştı.

Elsa teyzeyi muhakkak bekle, dedi Kalman. Çok önemli.

Bekleyeceğim.

Judit, otelin holünde Narai ile karşılaştı. Genç adam onu nezaketle selâmladı.

E, şehri beğendiniz mi?

Güzel. — Judit, bu adamı gördüğünde neye sevindiğini kendi de anlayamıyordu. — Ne zaman dönüyorsunuz ?

Henüz bilmiyorum. Aslında dönebilirdim, işlerimi çabuk bitirdim, şu Avusturyalılar sevimli insanlar. Şehri gezip görmek için biraz daha kalacağım. Dostlarım Viyana'yı o kadar çok övdüler ki, mutlaka gezip görmeliyim.

O halde dolaşalım, dedi kız. Benimle birlikte gelir misiniz?

Memnuniyetle.

Babamı görmediniz mi?

Az önce bir Avusturyalı ressamla birlikte çıktı. Gidiyor muyuz? —

Döner kapıya yöneldi.

Sokaklarda dolaştılar, vitrinlerin önünde durup baktılar, fiyatları karşılaştırarak, hayatın nerede daha ucuz olduğunu hesapladılar. Kısa bir süre sonra ortak tanıdıklardan söz etmeğe başladılar, çünkü Narai de filoloji mezunuydu ve Judit'ten iki yıl önce bitirmişti. Kız, televizyonun program kolunda çalıştığını, fakat rejisör olmayı arzuladığını söyledi. Ortak konu olan sanat, yeni tanışanlara özgü soğukluğu çabucak giderdi ve Judit, zevk ve düşünce bakımlarından birçok yönlerde uyuştuklarını anlamakta gecikmedi. Bundan hoşlanan kız, genç adamın kumpanyasında kendini o denli rahat hissetti ki, üzüntülerini uzun bir süre için unuttu.

«Mozart» sokağına kadar birlikte gidelim. Orada bir dostum var, onu göreyim.

Memnuniyetle.

Evin kapısı önünde durdular.

Beni bekleyecek misiniz?

Elbette. Geç oldu ve yalnız başınıza dönmenizi istemem.

Fakat bütün bir saat gecikebilirim.

Önemi yok. Şu köşedeki kahvede beklerim sizi.

Şalgo, kızı görünce şaşırdı. Onu yazıhanesine götürdü, bir sandalye gösterdi ve:

Kusura bakmayınız, küçük hanım, dedi. Kısa bir mektup yazmalıyım.

Sıkılmamamz için size şu dergileri vereyim.

Şalgo, masasına oturdu ve hızla yazmağa başladı. Sayfayı yazıp bitirdikten sonra, işaret parmağını dudaklarına götürdü ve susması için kıza işaret verdi, sonra da yazdığı sayfayı gösterdi:

F : 29

449

«Benden istediğiniz şey hakkında bir tek söz söylemeyiniz, çünkü her şeyi dinliyorlar. Başka yerde konuşacağız.

Kalman'm adım anmayınız. Ernö Kara tarafından gönderildiğinizi, adresimi ondan aldığınızı, Paris'e gitmek istediğiniz için Fransız vizesi almanıza yardım etmemi rica ettiğinizi söyleyiniz. Nedenini sonra izah edeceğim. Korkmayınız.»

Papaz Cramer'in adamları, şu konuşmayı banda aldılar:

«— Buyurunuz, küçük hanım, sizi dinliyorum.

Ernö amca, güçlüklerle karşılaştığım takdirde, bay Durfilger'i aramamı salık verdi.

Affedersiniz, küçük hanım, hangi Ernö'den söz ediyorsunuz?

Albay Ernö Kara'dan.

Anlıyorum. Albay tarafından gönderildiğinizi neyle ispatlayabilirsiniz?

Size şu fotoğrafı gönderdi.

Teşekkür ederim, küçük hanım. Buyurunuz.

Ne diyeceğimi de bilemiyorum...

Sıkılmayınız, küçük hanım, Ernö'nün dostları benim de dostlarımdır.

Paris'e gitmek isterdim. Deklarasyonum olmadığı için Budapeşte'deki Fransız elçiliği vize dilekçemi reddetti. Ernö amca, Viyana elçiliğine bir dilekçe vermemi söyledi. Ne yazık ki, burada da reddettiler. Siz bana yardım edebileceğinizden emin misiniz ?

Problem değil bu, küçük hanım. Her şeyi yoluna koyarım, fakat birlikte çıkmamızı rica edeceğim, çünkü önemli bir randevum var, ayrıntıları yolda konuşuruz.

Rahatsız etmiyorum, değil mi?

— Ne münasebet, küçük hanım. Böyle şeylerin lafı bile olamaz.
Şuradan, buyurunuz...»

Yarım saat sonra Şavoş, Londra'da bu konuşmanın metnini okurken, elleri heyecandan titriyordu. Derhal şef tarafından kabul edilmesini istedi.

Şalgo, «Mozart» sokağında kızla biraz dolaştı ve sonra ikisi birlikte, Narai'nin beklemekte olduğu kahveye girdiler.

Judit, bir baş işaretiyle, genç adamı selâmladı ve Şalgo ile köşede küçük bir masaya oturdular. Şişman adam kahve ısmarladı, korunmanın niçin gerekli olduğunu kıza biraz karamsarlıkla anlattı. Gözetim altında olduğunu ve Kalman'm adının duyulmasını istemediğini söyledi. Sözlerinin sonunda:

Beni anladığınızı umarım, dedi. Ne yazık ki, biz böyle yaşıyoruz. Şimdi sizi dinliyorum.

Judit, Budapeşte'de soruşturma başladığını, Kalman'm zan altında olduğunu ve artık poliste sorguya çekildiğini anlattı.

Şalgo, höpürtiyle kahvesini içti ve kıza biraz üzülerek baktı:

Tatar davası, değil mi?

Judit, başıyla onayladı.

Kalman, gestaponun izbesinde bulunduğunuz sırada, üst dudağında derin bir yara izi olan iriya- rı bir adam tanıyıp tanımadığınızı sizden sorup öğrenmemi rica etti. Adının Fekete olduğu muhakkak. O zaman Kalman'a, komünist olduğunu söylemiş. Sizden, bir gün bir hücrede birlikte kaldığınızdan da söz etmişti.

Kalman o adamdan ne istiyor?

Onu bulmak istiyor. Mutlaka Kalman'm suçsuz oluşunu ispatlayacaktır.

Şalgo'nun yüzü bir müddet ağrıya tutulmuş gibi buruştu. Adam sigara tablasını önüne çekti ve purosunu koydu. Sonra derin bir nefes aldı: Lütfen söyleyiniz, Judit, benim neyle meşgul olduğumu biliyor musunuz?

Kız, şişman Şalgo'nun yüzüne şaşkınlıkla baktı ve dazlak adamın çok ıstırap çektiğini sezdi. Yüreğine acayip bir ağrı çöktü. Fakat sorulan soruya cevap vermeliydi. Fısıltıyla konuştu:

Casusluk yapıyorsunuz.

Şalgo'nun ekşi yüzünde tatsız bir gülümseme Tbelirdi:

Evet, dedi. Buna rağmen, beni aradınız.

Başka çare yoktu.

Kalman'ı çok mu seviyorsunuz?

Çok.

Şalgo purosunu aldı, arkaya yaslandı. Kendi kendine, ne yapacağını soruyordu. Fekete'nin kim olduğunu söylemesi mi, yoksa susması mı daha iyi olurdu? Sonunda, her şeye rağmen susmaya karar verdi.

Beni dinleyiniz, Judit. Sizi anlıyorum. Fekete'nin kim olduğunu biliyorum, ama söylemeyece- ceğim. Kalman'm yararına susacağım, ama siz ona bunu söylemeyiniz. Rahat olunuz. Kalman hain değildir. Fakat bir vakitler hainliği kimin yaptığını söylersem...

Kız onun sözünü kesti:

Biliyor musunuz?

Biliyorum, iki gözüm. Fakat söylersem, çok namuslu ve dürüst olarak tanıdığım Kalman, ancak namuslu ve dürüst olduğundan ötürü onu kendi üze

rine alacak. Budapeşte'ye dönünüz ve Kalman'a söyleyiniz ki, daha fazla bu işin peşinde koşmasın ve işine baksın... iyi bir bilgin olarak yetişsin, sizinle evlensin, sizse ona bir düzine çocuk doğurunuz ve bazı bazı ihtiyar aptal Şalgo'yu da hatırlayınız... Ve Kalman'ı çok seviniz, çünkü o bu sevgiye lâyıktır...

Kızın gözleri yaşardı, ağlamamak için kendini zor tutuyordu. İmkânsız.

Şalgo hayretle sordu:

İmkânsız olan nedir?

Judit boğulacak gibi oluyor, hıçkırıklar boğazını sıkıyordu. Kalman ondan, celbedildiği hakkında Şalgo'ya bir şey söylememesini istemişti, fakat kız, belki şişman adam, hainin adını söyler umuduyle, her şeye rağmen anlatmayı gerekli hissediyordu.

Viyana'da Şavoş onu zorlamış. Kalman'a hain olduğunu ispatlayacak dokümanlar varmış elinde.

Şalgo, kızın sözlerini hayretle dinliyordu. Demek Ignats Şavoş, ona ustaca yalan söylemişti. Şa- voş'un, Kalman'ı onun celbetmesini neden istediğini şimdi artık anlıyordu. Bu manevra ile doktor, onun gerçek üzerindeki dikkatini başka yöne kaydırmış ve Şalgo da, albayın Kalman ile görüşeceğine inanmıştı. Fakat şimdi Kalman'm çıkmaz durumunu anladı.

Hainin adını niçin söylemeniz gerektiğini anlıyor musunuz?

Şalgo başını salladı ve:

Elbette anlıyorum, dedi. Ama onu size şimdi de söyleyemem. Şimdilik söylemeyeceğim. Ne vakit dönüyorsunuz?

Size bağlı. Sorduğum Şeyi söylediğiniz an, derhal yola çıkacağım. Biraz kalınız, dedi Şalgo. İki ya da üç gün. Anladığıma göre, «Majestik» otelindeymiŐsiniz.

Evet.

Şalgo, masalardan birinde gazete okuyan Narai' ye baktı.

Bu genç adam sizinle birlikte mi geldi?

Bella Narai. Kızıl Haç'ta alıŐıyor.

Kız, onunla nasıl karŐılaŐtıklarını Şalgo'ya anlattı. Şalgo, adama bir kez daha baktı ve sonra kıza dönerek:

Gözlerinizi siliniz ve kendi kendinizi ele vermeyiniz, dedi. Ben Kalman'ı severim ve bu, çok Şey ifade eder. — Kızın elini tuttu. — G ve karışık bir durum. Fakat bana güvenebilirsiniz. Bir Şey yapmağa çalışacağım. Başınızı dik tutunuz.

Kara'nın emirleri gittikçe daha tuhaf oluyor gibiydi. Dombai, Danitski'yi niçin tutuklamamak gerektiğini, Pet ile buluŐmasına niçin meydan verildiğini, kuryenin adlarını bildirdiği gizli Fransız ajanlarının yakalarına niçin yapıŐmadıklarını bir türlü anlayamıyordu. Aynı zamanda Dombai, albay Kara' nın her zamankinden daha sinirli olduğunu, üzüntüden alınının kırıŐtıęını farkediyordu. Kalman'ın geceli gündüzlü gözetim altında tutulmasını ve Kara' nın ona Danitski'den daha büyük bir ilgi göstermesini de tuhaf buluyordu. Dombai, Ernö'nn kendisine inanmamasına çok gcenmiŐti ve bu gcenikliğini bir türlü yenemiyordu. Bir akşam Kara'nın yanına gitti ve doğrudan doğruya meramını söyledi:

Albayım, istifamı kabul etmenizi rica ederim.

Kara, onun bu resmî edasına hayret etti. Zira eski dosttular ve yalnız oldukları zaman birbirlerine «sen» diye hitap ediyorlardı. Kara, yorgunlukla alnını sildi, başka zaman olduğu gibi gülüm- semedi, binbaşığı oturmaya da davet etmedi ve resmî bir eda ile karşılık verdi: Nedenlerini söyler misiniz, binbaşı?

Şimdi de Dombai, albayın resmî edasına hayret etti. Hemen Ernö'nün ayağa kalkmasını, onun omu- zunu okşamasını, çocukluk etmemeyi söylemesini ve emirlerini izaha koyulmasını bekliyordu. Kısa bir süre düşündükten sonra Şandor:

Yönetim metotlarınız, Danitski davasıyla ilgili buyruklarınız ve bazı başka şeylerle de mutabık değilim, dedi.

Kara bir sigara yaktı ve derin bir nefes çekerek:

Yazılı rapor veriniz, dedi. Gereğini yaparım.

Eli yumruk halinde sıkılan Dombai, ne cevap vereceğini bilemiyordu. Masaya bir yumruk indirebilirdi. Kapıdan çıkmak üzereyken Kara'nın sert sesini duydu:

Binbaşı!

Dombai, arkasını dönüp baktı.

Çıkmak için izin istediniz mi?

Dombai, cevap yerine sadece kekeledi.

Geriye dönünüz! — Kara, ayağa kalktı ve yazı masasının önüne geçti.

Dombai'nin yaklaşmasını bekledi ve sonra ona bir sandalye gösterdi.

Dombai oturdu. — Beni elinle, Şandor. Öğrenci saçmalıklarından hoşlanmam. Tanrı aşkına söyle, ne olu

yor sana? Kim gücendirdi seni? Gücendiğin takdirde bile bu esnafça davranışın bir çözüm yolu olacağını mı sanıyorsun? Gideceksin! Belki de yalvarmamızı istiyorsun, belki de...

İnanmıyorsun, ama böyle çalışamam ve çalışmak istemiyorum.

Sana inanmadığımı nereden çıkarıyorsun?

Kalman'ı neden gözetim altında tutuyorsunuz?

Kara, cevap vermeden önce, sigarasından bir nefes çekti.

Casus olabileceğinden kuşkuluyoruz...

Şandor, albaya hayretle baktı. Pürüzlü bir sesle sordu:

Kalman mı casus olabilir?

Evet, dostumuz Kalman. Ondan kuşkuluyoruz. Casus olabilir. —

Çelik kasaya gitti, kapısını açtı ve oradan bir rapor çıkarıp, yazı

masasına döndü. — Otuz mart günü Viyana'dan döndükten sonra

Kalman, Seged'e gitmiş ve orada doktor Eden Kovaç ile görüşmüş.

Kovaç bir yıldan beri gözetim altında. Onunla görüştüktan sonra

Kalman, bir akşam albay Sentirmai'nin konutuna gitmiş, sahte bir ad

söylemiş ve Macaristan Tarihini yazmakla görevli kollek- tifiin üyesi

sıfatıyla konuşmuş. Sentirmai'nin kim olduğunu biliyor musun?

Bilmiyorum.

Karşı istihbarat şubesi yöneticilerinden biriydi. 1944 yılı on dokuz

mart günü Veroşkoy'un yerine geçmişti. Geçen yıl hapisten çıktı.

Sentirmai ile neler konuştuğunu biliyor musun?

Biliyorum. Ama bundan ötesini dinle. Judit'i Viyana'ya gönderdi.

Evet, sen de onun formalitesiz pasaport almasına yardım ettin. Elbette yardım ettim. Kızın Viyana'da ne yapacağını, kimlerle görüşeceğini merak ediyorum. — Kara, pek fazla ayakta duramayacak kadar yorgun olduğu için oturdu. — Dinle beni, Şandor. Binbaşı Timar, Kalman'ın tutuklanması için öneride bulundu, çünkü Tatar'ı ve arkadaşlarını onun ele vermiş olabileceğini ispatladı. İptezini korkunç bir mantık esası üzerine kurmuş ve Kalman'ı rahatça tutuklayabilirler. Ben buna engel oldum, çünkü benim de bir iptezim var. Yakında daha çok şeyler öğreneceğiz. Emin olduğum bir husus var. Kalman, çok korkunç bir oyuna kapılmış, bize inanmıyor, suçsuzluğunu bizzat ispatlamak istediği anlaşıyor. Elbette bu, sadece bir iptezdir. Her şeye rağmen, Tatar'ın ele verilışıyle muhakkak bir ilişkisi var. Elbet bize güvenip de her şeyi açıklasa, olayları aydınlığa kavuşturabiliriz.

Onunla neden konuşmuyorsun?

Konuştum. Başına bir şey geldiğini inkâr etmiyor, kendisine inanmamı ve davranışlarının tuhaflığı karşısında şaşırmamamı rica etti. Ben şaşırmaktan vazgeçtim, ama onun için korkuyorum. Danitski grubuna şimdilik dokunmuyoruz, çünkü bence dokümantasyonun çalınmasının Kalman ile de ilişkisi var. Kalman'ın söylediği şey, gerçek çıktı. Şifreyi çözenler, Petö'de bulunan mikrofilmdeki sözlerin saçma olduğunu saptadılar. Petö'yü, bizi sahte yola sevk etmek için gönderdikleri belli. Budapeşte'de görevi yerine getirmek için bir kişi daha gelmeli. Viyana'dan, doktor Şavoş ile Schliken'in henüz sağ oldukları haberini aldım.

Dombai, hayretle sordu:

mç'k'

Schliken sağ mı imiş? Bunu bilmiyordum. Petö'nün ifadesinden sadece Savoş ile albay Eldies' in aynı adam olduğunu anlayabildik. Kara'nın yorgunluğu geçer gibi oldu.

Savoş ile albay Eldies'in aynı adam olduğunu kabul edersek, Kalman'ın, amcasıyla görüşmediğini söyleyebilir miyiz?

Görüşmediklerini varsaymak biraz güçtür.

Fakat Kalman neden susuyor? — Kara, bu sorusunun cevabını kendi verdi: — Muhakkak bir nedeni var.

Şalgo ile görüşmesini anlattı...

Şalgo'nun bir Fransız ajanı olduğunu bilmediği için.

İçinde birtakım acayip duygular uyanan Dom- bai önüne bakıyordu.

Kalman'ın hainliği ispatlandığı takdirde, kendisini ne derece etkileyebileceğini düşündü. Sonra, Kalman'ın yararlanabileceği bazı sırları açıklayıp açıklamadığını da hatırlamaya çalıştı.

Kesinlikle konuştu:

Kalman casus çıkarsa, iflahını keseceğim!

Şimdilik kimsenin iflahını kesme, Şandor, emrin altındakilere dikkat et, hatasız çalışsınlar ve şu uğursuz Fekete'yi bir an önce bulsunlar.

Saçı kırmızımtırak, vücudu şişman, üst dudağında derin bir yara izi, ağzında dört ya da beş tane altın diş... Aslında çok kolay bulunabilir...

Macaristan'da ise buluruz, dedi Dombai. Sentirmai ilginç bir şey söyledi mi sana?

Kalman'ın onun yanma gitmiş ve sahte adla kendini takdim etmiş olması, yeter derecede ilginç değil mi? Ertesi gün de ihtiyarı Judit ziyaret etmiş. Aynı zamanda Sentirmai, casus olduğundan

kuşkulandığımız Seged'li doktor Kovaç'm akrabasıdır.

Dombai ayağa kalktı.

Ernö, Kalman ile konuşacağım, dedi.

Şimdilik acele etme. Vakti gelince birlikte konuşuruz.

Kalman, çok geçmeden gözetim altında olduğunu anladı. Buna çok üzüldü. Kendini bir çıkmazda hissediyordu. Sanki birtakım meçhul kuvvetler o- nunla oynuyordu. Kaldi'yi arayıp bulmaya, ona her şeyi anlatmaya ve akıl danışmaya karar verdi. Her zaman gelip geçtiği sokaklarda yorgun argın yürüyor, gözetilip gözetilmediğini umursamıyor, artık kimseden kaçmak istemiyordu. Peşinde bir kimse bulunup bulunmadığını anlamak için arkasına dönüp bakmadı bile. Ağır ağır yürüyor ve yaşamayı gittikçe daha anlamsız buluyor. Şimdiye dek hiç bir zaman bu kadar yorgunluk duymamıştı. Teslim olmalı, beyaz bayrağı açmalıydı, sinirleri dayanmıyordu artık. Fekete'yi bulamadı, albay Sentirmai birtakım saçmalıklar yazmıştı. Yazılanları aklından geçirdi: «Binbaşı Schliken'in yönetimi altında gesta- ponun bir şubesi, Tatar grubunu açıklamakla meşguldü. Bu dava konusunda ben sadece, binbaşı Schliken'in bana söylediklerini biliyordum. Onun sözlerinden anladım ki, bir hıyanet söz konusudur, herhangi biri Tatar'ın takma adını, parolasını ve Budapeşte civarında bir yerde bulunan gizli konutunun adresini Schliken'e vermiş. Bu konuşmayı anımsayınca, hıyanetin ancak Marian Kaldi tarafından yapılmış olabileceği sonucuna erdim. Komünistlerin gizli çalışma yöntemlerini bildiğim için benim bu ipo-

tezim Şu nedenlerden dolayı gerçeğe çok yakındır: Marian Kaldi'nin görevlerini Tatar'dan almakta olduğunu belgelerden öğrendim. Tatar'ın parolasını, takma adını ve gizli konutunun adresini Marian Kaldi'nin bildiği anlaşıyor, işkenceler sırasında kızın, Tatar'ın adresini söylemiş olduğunu tahmin ediyorum. Ama bir ihtimal daha var. Daha 1940 yılında Turnu Severin'de yapılan Romen-Macar görüşmeleri sırasında, Almanların verdikleri dinleme cihazlarını kullanmıştık. Gestapo ise soruşturmaları sırasında benzeri cihazları her zaman kullanıyordu. Hücrelere gizli mikrofonlar konulduğunu iyi bilirim. Böyle bir hücreye kapadıkları Marian Kaldi'nin yanma, kendini komünist olarak tanıtan ve kızıdan sır alan bir provokatör sokmuş olabilecekleri ve Sehli- ken'in de onlar arasında geçen konuşmayı dinlemiş olabileceği gayet muhtemeldir. Belirtmem gerekir ki, bu, Schliken'in sevdiği yöntemlerden biriydi. Bütün bunları, benim bu dava ile hiç bir iliŐiğim olmadığını ispatlamak için yazmam gerekti. Şimdi, bunca yıldan sonra üzülerek söylemeliyim ki, gestaponun Őebekesi bizimkinden daha büyük ve daha kaliteliydi...»

Kalman durdu. Aklına bir Şey geldi, heyecanlandı. Sentirmai'nin raporunu defalarca okumuş ve artık ezberlemişti, fakat her Şeye rağmen unuttuğu bir Şey vardı. Ölümünden nce Marian, belli bir süre ilonka Horvat ile bir hücrede kaldığını söylemişti. Ilonka bir ajandı ve onu Marian'm yanma Schliken' in emriyle soktukları belliydi. Ama acaba Marian mı söylemişti bunu? Son karşılaşmayı, hücredeki konuşmayı hatırladı ve yanılmadığını anladı. Heyecandan titremeğe başladı. Durum böyle olunca, bulmaca çözülmüş, bağlantılar açıklanmış demektir. «Kal

man Sel» meydanına hızla yürüdü ve şansı varmış ki, boş bir taksi bulabildi. Kendinden o denli emindi ki, gözetlendiğini asla umursamıyordu. Şimdi gözet- lesinlerdi, Kalman bir ipucu ele geçirmişti ve suçsuzluğunu ispatlayacaktı. Bir vakitler Marian, ona güvendiği kadar İlonka'ya da güveniyordu.

Taksi villa önünde durdu, Kalman ücreti ödedi ve hemen içeriye daldı. İlonka'yı evde bulmak yetecekti. Önceden onunla randevulaşmayı akıl etmediğine hayıflandı.

Kalman şanslıymış, İlonka'yı evde buldu.

Kadın artık kırkma yaklaşmış, ama hep öyle çekiciydi. Olgunlaşmış, fakat vücudu çevikliğini ve inceliğini korumuştı. Kalman'ı sevinçle karşıladı. Kalman, zevkle dayanıp döşenmiş konutun iç düzenine, sıkıntı ile gülümseyerek bir göz gezdirdi. İlonka sanki birini bekliyordu; sehpa da içki şişeleri, tatlılar ve kahve fincanları vardı. Siyah bir pantolon ve beyaz bir fanila giymişti. Bu beklenmedik karşılaşma onu çok şaşırttı. Kocasının, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin bir heyetiyle Sovyetler Birliği'ne gittiğini ve hafta sonunda döneceğini söyledi.

Kalman, alçak kanapenin bir ucuna oturdu ve olanca gücünü toplayarak, doğrudan doğruya konuya geçti:

— Marian sana inanıyordu. Onu sen ele verdin... ve öldürülmesine sebep oldun. Ben de sana inanıyordum, fakat sen beni de ele verdin. Bunu açıklamak zamanı geldi.

İlonka'nın yüzü buruştu. Kadın ellerini yumdu, sonra saldı. Kalman'ın sözlerinin kendisini çok telâşlandırdığı, sık sık solumasından anlaşılıyordu.

Kalman, konuşmasını hiç acımasız sürdürdü:

Gerçek katil sensin. Şimdi, Alman işgali sırasında nazilere karşı çalışmış olmakla yanlışını düzelttiğini söyleyeceksin. Bu, doğrudur, İlonka. Fakat Marian, hayatta yok. Sense ünlü bir artist oldun, başarılarınla kıvanıyorsun. Fakat kıskanmıyorum seni. Hiç bir zaman canını sıkmadığımı, sana zarar vermediğimi, öç almayı düşünmediğimi bilirsin.

Şimdi öç almaya mı geldin?

Hayır.

Kalman, bana inanmadığını anlıyorum, haklısın da. Fakat şimdi açık yürekliyim ve bana inan- mayışm kötü. Suçlamalarına itiraz etmiyorum, çünkü haklısın. Hatta sonradan yanlışlarımı düzeltmeğe çalıştığımı da söylemiyorum. Bu, belki de avukatımı ve mahkemeyi ilgilendirir, ama ben bunda teselli bulmuyorum. Suçumu gittikçe daha çok anlıyor ve rahat olamıyor, vicdanımın sesini dindiremiyo- rum. Lütfen dinle beni, sözümü kesme. — Sinirli hareketlerle bir sigara yaktı. Kalman, artık İlonka'nın artist numarası yapmadığını, içtenlikle konuştuğunu görüyordu. — Yakında, Yüksek Mahkeme yönetmen- lerinden biriyle görüştüm. Ad anmaksızın hayatımı anlattım ona, süsleyip püslemeden. Marian'ı, seni, mukavemet hareketine geçişimi bir bir anlattım, kısacası çınlıplak soyundum. Elbette yargıç, kendim- den söz edişimi sezmedi. Kahramanım sorgu yargıcı önüne çıkıp, geçmişini anlattığı takdirde ne olabileceğini sordum. Adam uzun süre düşündü ve sonunda mutlaka temize çıkarılabileceğimi söyledi. Gerçi, verdiği raporla Marian'm ölümüne sebep olmuş, fakat daha sonra direnişe geçerek, daha çok sayıda insanın hayatını kurtarmıştı. Bu da bir gerçektir. Mahkeme, o kahramanın savaştan bu yana onurla ya- şayarak, sanat alanındaki çalışmalarıyla rejimi des

tekleyişini de suçu hafifletici bir neden olarak kabul edecektir. Çünkü, Kalman, bilmelisin ki, ben o- nurumla yaşadım. Belki bu sözlerimden kuşkulanırsın, fakat ben gene diyeceğim ki, evlendiğimden bu yana Feri'ye bağlıyım, hiç bir serüven aramıyor, büyük aktris olmak istemiyorum. Mahkemenin beni temize çıkaracağını biliyorum, ama kötü olan şu ki, ben kendi kendimi temize çıkaramıyorum. Suçumu bir türlü unutamıyor, boşu boşuna söyleniyorum: üzülme, gençtin, tecrübesizdin o zamanlar, seni ajan yapanlar, zorlayanlar... Vicdan azabından kurtulamıyorum. — İlonka, gayet açık konuşuyor ve Kalman'm kendisine inanıp inanmadığını umursamıyor- du artık. Aynı zamanda onun için iyi bir fırsattı bu, çünkü geçmiş yıllarda başından gelip geçenleri anlatabileceği biricik adam Kalman idi. — Merhamet dilenmeyeceğim, geçmişimden kurtulmak istiyorum. Sana bir şey söyleyeceğim. Seni gerçekten seviyordum. Senin olduğum zaman numara yapmıyordum. Şimdi kendimi savunma gereğini duyduğum için söylemiyorum bunu sana, facianın biricik nedeni ben değilim. Az da olsa, sen de bu işin içindesin. Beni yanlış anlama, seni suçlamak istemiyorum, hem bunu ne diye yapayım, fakat sen de bana içtenlik gös- terseydin, bizden yararlanamazlardı ve belki de olaylar biraz başka türlü gelişirdi.

Neyi kastediyorsun?

Yalnız ben değil, sen de bana yalan söyledin. Ama bunun önemi yok. Schliken bana bir bant dinletti. Onların ajanı olduğum zaman sesini aldıkları banttı bu. Sesini tanıdım. Şaşırdım. O zaman Schliken bana, sadece güvenilir kişi olup olmadığı yoklamak istediğini söyledi.

Ancak ben, gestaponnn ajanı olduğunu bilen bir kişi olarak, Schliken'in be-

iii sınamak istediğini sandım. Anlıyor musun?

Kalman, her şeyi anlıyor ve gittikçe daha çok şaşkına dönüyordu. Kadına hak vermeliydi. Schli- ken sadece onun değil, kızın da beynini yıkamıştı. Olayların uğursuzluğunu kavradıkça, Schliken'in dehasını az daha iyi anlamağa başlıyordu. Binbaşı, gizli eylemciliğin güvensizliğinden pek âlâ yararlanmış ve planlarını bu zemin üzerine kurmuştu.

Sen de, benim, gestaponun ajanı olduğuma inandın demek?

Sesini dinledim, Kalman. İmzaladığın deklarasyonu okudum.

Schliken'in, Dombai'nin tutuklandığını sana bildirmemi istediği vakit de beni sinadığını zannettim. Aramızda geçen konuşmayı ona anlatacağına inandım. Son kez senin yanında olduğum, daha doğrusu sen benim odamda bulunduğun zaman, Schliken'in, konuşmamızı dinlediğini biliyordum.

Kalman ansızın sordu :

Şimdi nerede o?

Bilmiyorum. O zamandan beri görmedim.

Hakkında bir şey işitmedin mi?

Hayır.

İlonka, Schliken, nasıl bir görevle seni Ma- rian'm hücrelerine soktu?

Hangi komünistlerle bağlantıda olduğunu öğrenmeliydim.

Öğrendin mi?

Hayır. — Kadın, başını çevirdi, anılarıyla savaştığı belliydi, konuştuğu sözleri güçlkle telâffuz ediyordu. — Bana bir şey söylemedi, belki de kuşkulandı.

Kalman, onun bu düşüncesini yanlış anladı ve sert bir çıkış yaptı :

Bana gerçeği söylemiyorsun!

Gerçeği söylüyorum, Kalman, yalan söylemenin anlamı yok.

Belki de unutmuştundur, iyi hatırlamaya çalış!

Kadm, bitkin bir sesle karşılık verdi :

Keşke hatırlamayabilseydim! Ne yazık ki her bir sözünü, her bir hareketini hatırlıyor ve onu şimdi de beni bile teselli etmek için çabalayan haliyle karşımda görür gibi oluyorum. — Kadın, hıçkırmağa başladı. Akıttığı gözyaşları yapmacık değil, suçluluk bilincinden kurtulamayan bir insanın gözyaşlarıydı.

Hıçkırılmaz olunca, içtenliğinin son tanıtını da ortaya koydu :

Elli altı yılında kaçabilirdik. İngilizceyi iyi konuşurum, kontratla çalışmaya davet ettiler, Fe- ri'ye de iş önerdiler, bilirsin ki çok iyi bir mühendistir. O gitmeğe hazırdı, çünkü çok cazip bir iş teklifi almıştı, ama inan bana, ben gitmek istemedim.

Kalman, gözlerini yumdu, kendini yorgun hissediyordu. «Elbette» dedi kendi kendine «kadm gerçeği konuşuyor, geçen yıl İtalya'ya gittiler, orada kalabilirlerdi, çocukları yok nasıl olsa, mademki hâlâ geçmişiyile kalıyor, ona inanmak gerek. O halde hain kim? Tatar'ın parolasını ve gizli konutunun adresini binbaşı Schliken'e kim söyledi?... Ben söyledim, ben, ama Fekete'nin bir provokatör olduğu da bir gerçek.»

Kalman, fısıldar gibi konuştu :

Ilonka, eğer rahat olman için benim bağışlamam gerekliyse, ben darılmıyor ve seni bağışlıyorum. Marian'ın benim için ne demek olduğunu sen

F. 30

465

bilmezsin, önemi de yok bunun. Fakat onun adma da seni bağışlıyorum. Buna karşılık bir şeyi rica ediyorum. Aradığım biri var, onu bulamazsam, üzerimdeki hain lekesinden arınamayacağım.

Kalman, sana yardım etmek için her şeye hazırım.

Gestapoda Fekete adında bir adama rastladın mı? O sıralarda otuz - otuz beş yaşlarındaydı, saçları kırmızımtıraktı, üst dudağında derin bir yara izi vardı, görmedin mi onu? Tıknaz, besili bir adamdı. Ağzının içi, minyatür bir kuyumcu dükkânını andırıyordu. — İlona, başını eğmiş düşünüyordu. — Belki de onu «Astoria» da veya Schliken'in yanında gördüğün vardır.

Bir şey daha söyle, belki hatırlarım, dedi kadın.

Kalman umutla sordu :

Hatırlıyor musun? Bu adam bana, komünist olduğunu söylemişti...

Kadın içini çekti.

Bir şey hatırlıyor gibiyim, dedi. «Astoria»- nm büfesinde bir kız çalışıyordu. Şari Çoma. Öyle bir adam, onun yanına gelip gidiyordu. Adını hatırlıyorum, ama Fekete olmadığından eminim, «i» ile biten bir Macar adıydı.

Kalman, heyecandan titreyen eliyle kadının bileğini tuttu.

Şari Çoma'yı nerede bulabilirim?

Ben arayacağım. Bunu bana bırak, Kalman. Bildiğim kadarıyla bir espresso'nun yöneticisiymiş... Onu arayacak ve adamın adını ondan öğreneceğim.

Yapar mısın bunu?

Yârın öğleden sonra veya akşam sana telefon ederim.

Kalman, biraz umutlanmış ve dinçleşmiş olarak profesör Kaldi'nin evine doğru koşarcasına yürümeğe başladı. Bayan Forbat, onu, Judit'in telefon ettiği miiidesiyle karşıladı. Judit, Elsa teyze ile karşılaşmış ve belki de yarın akşam gelecekti.

Yiyecek bir şey hazırlayayım mı? diye sordu kadın.

Kalman, onu alnından öptü. Bayan Forbat'm ilgisi, Kalman'm gönlünü okşadı. Kalman, başıyla Kaldi'nin odasını işaret ederek :

Evde mi? diye sordu.

Hâlâ çalışıyorlar, dedi kadın. Ama girsen, kötü olmaz. Yorgunluktan bayılıp düşecek neredeyse. Akşam yemeği de yemedi henüz. Neden o denli çok çalışması gerektiğini anlayamıyorum.

Kalman, gülerek :

Ben yola getiririm onu, dedi. Kapıyı çaldı.

İki adam, politikadan söz ediyordu. İhtiyar,.

Kalman'ı görünce elini sallayarak :

Gel buraya, gel, dedi. —Biraz öne eğildi, heyecanı çirkin yüzüne vurmuştu.— Sen, doğal bilimlerin adamısın, tartışmamızın hakemi ol. Salamon Thomas ayağa kalktı, biraz öne eğilerek Kalman'm elini sıktı ve ev sahibi kendisiymiş gibi, Kalman'ı oturmaya davet etti.

Kalman, soğuk bir sesle teşekkür etti. Konuğun kurumlu davranışından ve yakınlık gösterişinden hoşlanmamıştı.

Yazı masası üstünde müsvedde, onun yanında da İngilizin kara çantası duruyordu. İhtiyar, bir orkestraya şeflik ediyormuş gibi kollarını açtı ve :

Dinle bak, Kalman, dedi. Bay Salamon ile, ulusların yakınlaşmasına bilimin nice yardım ettiği ve genel barışı ne denli sağlamlaştırdığı konusu

nu tartışıyorduk. — Sonra, savaşız da hayat olabileceğine bay Salamon'un inanmayışını anlattı.

Salamon, gülümseyerek elini kaldırdı. Kaldırdığı elinde bir altın yüzük parladı. Kalman yüzüğü gördü, ama iyice bakamadı, çünkü İngiliz elini çabuk indirdi ve :

Özür dilerim, profesör, dedi. Lütfen, söze neyle başladığımı söyleyiniz.

Başlangıçta, sebatlı bir barışçı olduğunuzu, Yüzler Hareketinin üyesi bulunduğunuzu söylediniz, fakat su ile ateşin bağdaşabileceğine inanmıyorsunuz.

Kalman bu tartışmayı saçma buluyor, ihtiyarın sıcak sesini duyuyor, ama yüzüğü tekrar görebilmek için İngilizin elinden gözünü ayırmıyordu. Bu yüzüğü bir yerde görmüş gibisine geliyordu. Birden-bire Helmetsi'yi, Schliken'i anımsadı. Fakat bu, olanaksızdı. Schliken zayıf yapılı bir adamdı. Gür, sarı saçları vardı. Şakaklardaki saçları hafifçe kırmarmaya başlamıştı. Buradaki ise tıknaz, besili ve dazlaktı. Kaldi sordu :

E, fikrin nedir?

Kalman şaşkınlıktan bir elini alnına sürtüyor, gözünü yüzükten ayırmıyordu.

Baş redaktör, Kalman'm yüzüğe bakmakta olduğunu görünce neşeyle güldü. Elini kaldırarak :

Yüzüğümü beğendiniz galiba? dedi.

Evet, dedi Kalman. Tanıdığım bir Alman binbaşısı vardı, böyle bir yüzük taşıyordu. Görebilir miyim?

İngiliz, kayıtsızlıkla karşılık verdi :

Buyurunuz. Maalesef parmağımdan çıkaramam.

Yüzüklü parmağını Kalman'm önüne koymuştu. Bir elinde kılıç, bir elinde kalkan tutan kadın figürü parlıyordu.

Monika, dedi Kalman.

Salamon, ona baktı, ama yüzü hiç değişmedi.

Ne dediniz? diye sordu.

Kalman, profesöre dönerek konuştu :

Schliken, yüzüğüne Monika diyordu. Beni ilk defa tokatladığı vakit yüzüğünü ters çevirdi. Sonra bana, yüzükteki kadına Monika adını verdiğini ve Monika ile tokatlamanın çok daha etkili olduğunu söyledi.

ihthiyar profesör, dalgınlıkla mırıldandı :

Schliken...

Salamon, Kaldi'ye ilgiyle baktı :

Size de mi işkence etti?

Hiç karşılaşmadık, dedi ihtiyar. Yalnız adını işittim.

ingiliz, bu kez Kalman'a sordu :

Affedersiniz, kim bu Schliken? Ne zaman ve nerede işkence etti size?

O bir katildi, bayım. Burada, Budapeşte'de. Kırk dört yılında...

Gestapo'nun elebaşlarından biriydi. Zayıf yapılı, cenaze kılıklı bir Almandı.

Anladığıma göre, Almanları pek sevmiyorsunuz.

Nazileri sevmeyiz, bayım.

Pek tabîî, siz iki Almanya taraftarısınız.

Kalman onun sözünü kesti :

Hayır, bay Salamon, biz, hiç değilse ben, nazisiz tek Almanya taraftarıyım.

ingiliz, tuhaf tuhaf gülümsedi. Sonra, rahatlıkla bir sigara çıkarıp yaktı.

Siz, resmî dünya görüşü marksist felsefeye

dayanan bir devlette yaşıyor ve ne gariptir ki, idealist olarak kalıyorsunuz. Bunun nedeni, belirli bir anlamda dünyadan ayrı olarak yaşamamız, pek çok şeyleri anlamayıp, görmeyişinizdir.

Kalman, sigarasının külünü silkti.

Meselâ? ^

Dinleyiniz, sayın bayım, şimdi Avrupa'da olaylar şöyle geliyor: Batıya komünizmin gelmemesini isteyenler, militarist Almanya'ya ihtiyaç duyuyorlar. Bir vakitler Hitlerist işgaline karşı savaşanlar sadece işçi yığınları değildi, varlıklı burjuvazi de direnişe katılmıştı. Hem de bu varlıklı kişilerin çoğu, savaş meydanlarında telef oldular. Sağ kalanlar, bir süre ölenlerin yasını tuttular ve şimdi komünistlere karşı Batı Almanya ile işbirliği yapıyorlar. Elbette bilinçli komünistlere karşı kimse savaşmıyor. Açıkça söyleyeyim, bu acayip durumu ben de uzun zaman anlayamadım... Canınızı sıkıyor muyum, baylar?

Rica ederim, devam ediniz, dedi Kalman.

Bu acayip durum bana, Paris'te manzara resimleri satan bir adam izah etti. Ailesi, savaşta, belki de toplama kampında ölmüş. Şimdi bu resim tüccarı, eğer sözlerine inanılacak olursa, OAS üyesi olup, Batı Almanya'daki belli başlı intikamcı çevrelerle işbirliği yapıyormuş. Oysa bir zamanlar direnişe de katılmış. Almanlarla niçin işbirliği yaptığını sorduğum vakit : «Kaybettiğim yakınlarıma üzülüyorum, her bayramda mezarlarına çiçek koyuyorum, onları yeniden dünyaya getiremem. Fakat komünizmden servetimi koruyabiliyorum.» dedi. Baylar, insan olanları bitenleri kolay unuttur ve çabuk bağışlar. İnsanlar, yakınlarının kaybını hazmedebilir, ama yaşama araçları olan servetlerinden

yoksun edilmeyi asla bağışlamazlar. Yabancı ülkelerde yaşayan çok Macar var. Onlar arasında, ana ve babalan naziler tarafından öldürülmüş olanlar pek az değil. Onlar artık suçları bağışladılar ve komünizme karşı savaşanlarla işbirliği yapıyorlar, çünkü sizin rejiminizin toprağınızı, evlerinizi ve daha nice varlıklarınızı elinizden çekip alması bağışlanamaz. Baylar, yaşamın bilinci belirlediğini kendiniz söylüyorsunuz ve bunun için bu acayipliklere şaşmayınız.

Salamon Thomas'm sözlerini derin bir sessizlik izledi. Aslında İngilizin bu düşüncesini her ikisi de ilginç buldular. Kalman, anılarında, bu sözlerin doğruluğunu tanımlayabilecek bir olay bulmaya çalışıyordu. Nazi aleyhtarı direnişe katılmış olup da, bugün Batı Berlin'de yaşadığını öğrendiği baron Jig-rai aklına geldi. Kalman da Marian'ı unutmamış, İlonka'yı bağışlamamış mıydı? Karşılaştığı takdirde, Schliken'i de bağışlayacağı muhakkaktı. İgnats amcayı da bağışlamış gitmişti. Oysa bir vakitler Kaldi'yi de ele veren bir adamdı. Nazilere karşı savaşmış, ama şimdi onlarla işbirliği yapıyordu. Kalman'm gözleri yeniden yüzüğe takıldı, vücudunu tuhaf bir duygu sardı. Yüzünde bir tokatın şaklayı-şını işitir gibi oldu.

Kaldi, cevabını verdi :

Haklı olduğunuz kanısındayım, İnsan, bireylerin suçlarını bağışlayabilir, fakat ideleri ve rejimleri asla.

Bunu nasıl anlıyorsunuz, sayın profesör?

İhtiyar, bir eliyle ak saçını karıştırarak konuştu :

Bir ide olarak nazizmi bağışlayamam, dirilir-

se ona karşı tekrar savaşırım. Fakat Marian'm katilini görsem, bağışlayacağımı sanıyorum.

Kalman, ayağa kalktı.

Hoşça kalınız.

izin vererseniz, ben de sizinle birlikte çıkayım, dedi Salamon.

Kalman, ingiliz'e dönerek :

Bu yüzüğü kimden aldınız, bayım? diye sordu.

Salamon Thomas parmağına baktı.

Varşova belediye reisinden, dedi. Bu, Varşova'nın sembolüdür, şehir için önemli bir iş yapmış olanları bu yüzükle mükâfatlandırırlar.

Siz, Varşova için ne yaptınız?

ingiliz ordusunun bir subayı sıfatıyla Varşova'da nazilere karşı savaştım.

X

îgnats Şavoş, dinleme cihazının başına heyecanla oturdu. Boston, şefinin gözüne bakıyor ve övgü bekliyordu. O da, hiç arasızl gözlüğünü düzelttiğine göre, çok heyecanlanmışa benziyordu. Dinleme odasında sadece ikisiydiler. Şavoş, binbaşuya dönerek, fısıltıyla sordu :

Relna'nm, onun yanında olduğundan emin misin?

Tamamıyla eminim, bayım.

ilk anda sadece müzik sesi duyduklar. Şavoş, şarkıyı tanıdı : «Horoz ötüyor...». Bu Şalgo'dur, dedi. Sonra bir kapının kapanışı ve ayak sesleri.

Şalgo'nun sözleri açık seçikti :

Günaydın, binbaşı. Rahat uyuyabildiniz mi?

Adamlarınızı gönderiniz, Durfilger.

Hepsini mi?

Hepsini.

Anı, üçünüz birlikte «Fénix» e gidiniz, beni orada bekleyiniz. Hemen yola çıkınız. — Hafif bir uğultu. — Ama niçin oturmuyorsunuz, azizim ?

Birkaç dakika süresince, sağır ayak seslerinden başka bir şey işitmediler. Sonra biri kesinlikle konuştu :

Binbaşı Durfilger.

Şavoş, Boston'a göz kırptı.

Buyurun, azizim.

Lâubaliliği bırakınız, Durfilger.

Özür dilerim, bayım. Bugün keyfiniz yerinde olmadığını bilmiyordum. Londra'da bulunduğunuz sırada Macaristan'dan bir kurye geldi, sizi aradı. Raporu ben aldım.

Size mi aitti, bayım?

Hayır, size. Fakat kurye aptal bir adamdı ve beni Durfilger sandı.

Çünkü masanızın arkasında ben oturuyordum.

Affedersiniz, bayım, ama sizi ben sanan bir kurye aptal değil, hayvanın biridir. Fakat siz niçin aldınız...

Şakayı bırakınız, binbaşı Durfilger. Mesele ciddî.

İtiraz etmiyorum, nihayet ne istediğinizi söyleyiniz. Ancak şunu anlayabildim ki, Macar dostlarımdan biri bana mektup göndermiş ve yanılmıyorsa mektup sizin elinize geçmiş. Lütfen, bana mektubu kimin gönderdiğini söyleyiniz.

Albay Ernö Kara.

O! Mektup nerede?

Merkeze gönderdim.

Hareketiniz gerçekten şaşırtıcı. Ben sizin kişisel mektuplarınızı merkeze göndermeğe başlarsam, ne olur? Bunu yadırgamıyor musunuz? E, şifreyi çözdünüz mü?

Albay Ernö Kara ile ne gibi ilişkileriniz var?

Dostluk ilişkileri. O, bana borçludur. Kara bunu biliyor ve yurdundaki olaylar üstüne zaman zaman haberler gönderiyor.

Lütfen, bana şifreyi açıklayınız.

Paris'e gönderdiğinizi söylediniz.

Fotokopisinden söz ediyorum.

Hafif bir gülüş duyuldu, sonra gene Şalgo'nun sesi :

Rica ederim, birkaç dakika sabrediniz.

Şavoş ile Boston, hafif müzik sesini tekrar duydular. Albay, bu konuşmayı inanılmayacak derecede ilginç buldu, olan biteni derhal Londra'ya rapor etmemek için kendini zor tutuyordu. Şavoş artık her şeyi açık olarak anlamıştı. Şalgo, binbaşı Relna'ya aptal gözüyle bakıyordu. Bu, onun davranışından anlaşılıyordu ve ona niçin güvenemediği de belliydi. Elbette şimdi her şey, Şalgo'nun, şeflerinden ne gibi emirler alacağına bağlıydı. Şavoş, şişman adamı doğrudan doğruya alıp, şubesinde bir koltuğa oturtmayı gayeye en uygun buluyordu.

Şalgo'nun sesini işittiler :

Macar dostum bir tatsız olayı haber veriyor, sayın binbaşı. Gizli radyo aracılığıyla Batıya hizmet eden Danitski adında bir mühendisi açıklamışlar. Gizlice Batıdan giren Balaj Petö adında bir genç

adam da birkaç günden beri onun yanında sığıp- yormuş. Dostum, bu hareketle bir ilişim olup olmadığını ve köstebekleri tutuklayabilir miyim diye soruyor. Kusura bakmayınız, ama haberde «köstebekler» deniliyor.

Ağır bir küfür işittiler.

Kara'yı ne vakit celbettiniz?

Bunu bırakalım şimdi, binbaşı. Ben görevimi bilirim. Özel işlerime karışmayınız. Burada bir yanlışlık olmalı, benim tanıdığım bir mühendis yok, bana kalırsa istedikleri gibi hareket etsinler.

Hayır, dostum. Derhal yazınız, o iki adamı tutuklamasınlar.

Yanıldığınızı sanıyorum, binbaşı. Dostuma yazacağım şeyi, siz emredemezsiniz bana. Bu, benim bileceğim iştir. İngiliz ya da Amerikan servislerine daha çok ajan sokmamı emredebilirsiniz, fakat dostuma yazmamı istediğiniz şeyi benden ancak rica edebilirsiniz.

Hem ricanızı yerine getirmeden önce, bının sizin kişisel çıkarınız için mi yoksa Fransa'nın yararına mı olacağını düşünürüm. — Şal- go'nun sesinde kızgınlık vardı. — Macaristan'da ciddi bir şebekeye sahip olmaklığım dolayısıyla size yaptığım hizmet önerisini kabul etmediniz. Şimdi lütfen beni rahat bırakınız da işime bakayım.

Öyle olsun.

Sessizlik. Sonra yeniden kapı sesi ve Şalgo'nun mırıltısı. Şavoş, bu mırıldanmadan ancak şunu anlayabildi : «...of be, şu dünyada o kadar çok dar görüşlü insan var ki...»

Daha sonra kahvede otururken Relna, Şalgo'ya biraz sinirli hitap etti : Biliyor musunuz ki, beni şaşırttınız?

Ne diyorsunuz, azizim?

Şu Danitski'yi ve ötekinin adını... nereden duydunuz?

Balaj Petö'yü mü?

Evet.

Şalgo sütlü kahve içiyor ve aynı zamanda binbaşıya neşeyle bakıyordu.

Londra'da öğrendim. Albay Eldies andı bu adları. Beni tahrik etmek ve bilgisiyle övünmek istediğini anladım.

Binbaşı rengini attı.

Şakayı bırakınız.

Bir pot mu kırdık yoksa?

Relna dudaklarım ısırıldı.

Ne yazık ki hepsi gerçek. Danitski de, Petö de...

Şalgo hafif bir ıslık çaldı.

Yaptık işi. Binbaşı, İngilizlerin Paris'e, hem de sizin burnunuzun dibine kadar sokulduklarını önceden haber verdim size. — Şalgo, daha da ciddileşti. — Binbaşı, işleri çarçabuk yoluna koymazsak, öyle bir çatırtı kopacak ki, siz ömrünüzü Martinik adasında bir yerde geçireceksiniz.

Relna konyak ısmarladı, çok umutsuzdu. Şalgo, kahvesini höpürdetiyor ve önemli mevziler ailelerin hizmetlerine göre bölüştürülürken her zaman böyle olduğunu düşünüyordu. Relna iyi bir subaydı, ama istihbarattan pek anlamıyordu. Şimdi çok üzgündü. Konyağını yudumlarken titriyordu.

Lütfen söyleyiniz, Kara ile gerçekten mi dostsunuz ?

Şalgo, elindeki simitten bir lokma ısırıldı, kahvesinden bir yudum içti ve:

Bakınız, binbaşı, dedi. Ben acımakla kalmıyor, aynı zamanda sizi seviyor, size inanıyorum da.

İkimizi birbirimize bağlayan sırlar var, ne olduğunu bilirsiniz. Biliyorum. Gerçekten size minnettarım ve taktik davranışınızdan dolayı borçluyum. Şalgo, dudaklarını sildi, bir puro yaktı. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinleyiniz. Beni neşeli bir adam olarak tanırlar. Oysa ben, çektiğim ıstırapları gizlemek için neşeli görünürüm. Ağrıma giden çok şeyler var, azizim. Hiç bir zaman kadın tarafından sevilmedim, şimdiye değin kadınlar beni yalnız param için aradılar, gördüğünüz gibi cazip erkeklerden değilim. Kılığımdaki perişanlık da benim suçum yüzünden değil, fakat buna rağmen, ömrüm boyunca alay konusu oldum. Görünürdeki dünyadan çıktım ve bizim servisin dünyasına girdim. Orada rekabete dayanıklıydım, çünkü bu dünyada herkesin değeri, yaptığı işin sonuçlarıyla ölçülür. Meslektaşlarımı çabucak cebime koydum. Ne ki, dar görüşlülerin hoşuna gitmedi bu. Emegiimin meyvalarmı başkasının toplamasına göz yumamazdım. Şeflerimin saçma hareketleri ve bilgisizliği beni savunmaya zorladı. İçime kapandım ve zevkim için çalışmağa başladım. Çok güzel şebekeler kurdum, fakat onlar sadece benimdiler, şeflerime açıklamıyor, çünkü yetiştirdiğim adamları perişan edeceklerini biliyordum. Yetiştirdiğim çok sayıdaki adamlardan biri de Ka- ra'dır. Onun hayatını kurtardım. —Şalgo önündeki dumanı üfledi ve az bir şey düşündükten sonra devam etti. Sesi çok üzüntülüydü ve binbaşı ağzını açmış da dinliyordu. — Sizin hizmetinize girdiğim vakit, Macar seksiyonunun bana verilmesini rica ettim. Hor gördüler, bana inanmadılar, oysa o kadar güzel bir şebekem vardı ki! Macar seksiyonu emrinize verildiği vakit, ben nezaketle size yaklaşmağa

çalıştım, siz beni ittiniz. Ne kadar büyük işler başarabileceğimizi bir bilseydiniz! Ben onurlu adamım, yağcılık etmek istemedim, susmayı yeğledim. Sizce gereksizdim. şimdi siz, felâketin eşiğindesiniz. Her hangi bir armağan ya da bir miktar para almak istediğimden değil de, ancak sizi sevdiğim ve başınıza bir şey gelmesinden korktuğum için bir iyilik yapmayı öneriyorum. El ele verelim...

Relna, artık büsbütün şalgo'nun etkisindeydi. Elini tutup sıktı. Haklısınız, bay Durfilger. şimdiye kadarki davranışından ötürü özür dilerim. Yardımınızı memnunlukla kabul ediyorum. — şalgo'nun yüzünde yeniden yumuşak bir gülümseme belirmişti. — Birlikte çalışalım. şebekeniz hâlâ bütünlüğünü koruyor mu?

şalg-o başını salladı.

Macaristan'a gitmeli, ajanlarımı faaliyete geçirmeliyim. Ama azizim, şu anda daha önemli bir görevimiz olduğu kanısındaım. şebekenizin yakalanmasını engellemeliyiz. Ne şekilde örgütlendiğini bilmiyorum, İngilizlerin neyin kokusunu aldıklarından da haberdar değiliz, ama muhakkak olan bir şey var ki, Danitski tutuklanırsa bütün örgütü peşinden sürükleyebilir. Buna engel olunmalıdır.

Derhal alarm işareti vereceğim...

Vazgeçiniz. Bu, yapabileceğiniz en kötü bir iştir. Panik yaratırsınız.

O halde...

Örgütün yönetimini Ernö Kara'ya vereceğiz. Ancak merkezden Kara'ya albay rütbesini sağlamaları ve emekli maaşı bağlamaları gerekli.

İlonka aradığı vakit, Kalman henüz eve dönmüştü. Kadın sevinçliydi, Şari Çoma'yı bulduğunu söyledi. Kalman, heyecanlandı. Adamın adını öğrendim, dedi İlonka. Adı, adresi ve hatta çalıştığı yer de şurada yazılı.

Neymiş adı?

Rihard Danitski, makine mühendisi.

Bu ad, Kalman'a tanıdık gibi geldi.

Hakkında neler biliyorsun?

Kadın oturdu, bir sigara yaktı.

Sadece şunu öğrenebildim ki, Schlikei'nin ajanıymış, savaştan sonra parti üyesi olmuş, elli altı yılında mahkûm edilmiş ve elli sekizde hapisten çıkmış, bir patenti pek çok Batılı devletler tarafından satın alındığı için iyi yaşıyor.

Kalman, sabırsızlığını güçlkle bastırıyordu. ' Derhal Danitski'yi arayıp bulmaya ve ondan gerçeği öğrenmeye can atıyordu. Her şeye hazırdı, gerekirse Danitski'den hainin adını zorla alacaktı. Bulmacanın anahtarının mühendisin elinde olduğundan emindi artık.

İlonka ayağa kalktı, paltosunu düzeltti, kendisine başka ne gibi bir yardımda bulunabileceğini sordu ve gerektiği an telefon etmesini söyledi. A*¹®- le ediyordu, çünkü provası vardı.

Kadın, koşarcasına yürüdü. Ka)*^{ratl} pencereye gitti, İlonka'nın izlenip izlenme^eğini görmek için sokağa baktı. İzleyeni yoktu. Kalman, yeni durumu dikkatle düşündü. Sakin olmak gerekliydi. Zor kullanarak uzağa gidilemezdi. Ol*¹" zor kullanmaya değil, delillere ihtiyacı vardı. Akıllıca bir çözüm yolu bulmalıydı. Dolaşılıyor, .^ada sırada pencerede durup güneşin altında X«irıldayan Tuna'ya bakıyor ve bir Pal Şuba ol^k ansızın karşısına geçip dikildi-

ği takdirde Danitski'nin ne yapabileceğini düşünüyordu.

Zil sesi, düşüncelerini kesti. Judit geldi. Uzun süre sarmaş dolaş kaldılar. Kız onun kollarından ayrıldığı an, endişeyle baktı ve karamsar bir tavır takınarak :

Hiç bir iş bitiremedim, dedi. Şalgo, Fekete'-yi tanımadığını söylüyor, fakat yalan söylediği belli. Bu işten vazgeçmesini rica ediyor.

Kalman öfkелendi :

Aptal herif. Onun öğütleri umurumda değil... Aradığımı buldum ben.Olanı biteni Judit'e anlattı, artık Dombai'ye kendi meselesiyle ilgili her şeyi bildirmeye karar verdiğini de ekledi.

Judit çok sevindi.

Göreceksin ki, Şandor seni anlayacak, dedi.

Yalnız bir şeyi anlayamıyorum, dedi Kalman. İgnats amcanın ajanı neden gelmiyor?

Belki de vazgeçmiş olabilir. Ne de olsa akrabasınız.

Kalman'ın dudaklarında acı bir gülümseme belirdi.

Sen onu tanımazsın. Benden vazgeçmeyecek. İgnats hayalperesttir ve belki de pek normal değil.Kalman ansızın korkunç bir heyecana kaptırdı kendini. Alnına vurdu. — Danitski! Anladım!...

Kız merakla :

Daha ne var?

«Mayaların Tarihi» kitabını hatırlıyor musun ? Oradaki şifrede bu ad vardı.

Saçma. Kalman, sanılıyorsun.

Lâf olmasın.Masadanbir kağıt aldı,yazmağa başladı. Judit ona merakla bakıyor ve heyecanının nedenini anlamağa çalışıyordu.

Az sonra giyinmeğe başladı ve kıza :

Sen de giyin, dedi.

Nereye gidiyoruz?

Yolda söylerim.

Kapıdan çıkarken, Kalman, caddenin karşı tarafındaki hafiyeleri gördü, tekrar üzüldü. Düşman olmadığı ve kanun dışı hareketler yapmak istemediği halde niçin izliyorlardı? O anda aklına gelmeyen bir şey vardı : Kara'nın yanma gitse ve ifade verse, yanlışlık hemen düzelebilirdi.

Telefon jetonun yok mu?

Yok. Ne oluyor?

Bekle biraz, jeton alacağım.

Jeton alıp döndükten sonra :

Benimle birlikte gelemeyeceğini şimdi anladım, dedi. Unuttum, Şandor beni arayacaktı. —Kızın toparlak çenesini tutup kaldırdı. — Git, sevgilim, onu bekle. —Bir müddet sustu ve sonra kesinlikle devam etti : — Ona her şeyi anlat. Hiç bir şeyi gizleme. — Kızla vedalaştı.

Judit, onun arkasından korku ile baktı. Kendini çok yalnız hissediyor, nedenini de bilmiyordu. Güneş yüzüne vurdu, gözlerini kırıştırdı, sonra arkasına dönüp hızla eve girdi.

Kara çok yorgundu, gece pek az, belki de sadece birkaç dakika uyuyabilmişti. Önceki yolculuklarını ve Fransızlardan aldığı buyrukları anlatan Balaj Petö'yü dinledi ve her şeyi not etti. Sonra, yurt dışında çalışan Macar örgütleriyle ilgilendi. Öğleden önceki saatleri, şube şeflerinin raporlarını dinlemekle geçti, itiraz ediyor ya da mutabık kalıyor, planladıkları emirleri onaylıyor ya da değiştiriyordu ve bu konudan konuya geçiş yorucuydu. Danitski - Petö davası, çok sayıdaki davalardan

F. 31

481

biriydi, ama ilginç olabileceği için Kara operatif çalışmaya katıldı. Petö'nün yollarının her zaman tek ajanlara ulaştığını açık olarak görüyordu, gözetim sonuçları bunu gösteriyordu. Belki de Doktor takma adlı ajan, daha ilginç olacaktı. Kara, şimdiye değin meçhul kalan ajanın şebeke ve konut sahibi olduğunu sezer gibi oluyordu, fakat Danitski henüz onunla karşılaşmamıştı. Radyo yayınlarında yaptıkları parazit kusursuzdu, mühendisin bağlantısını kesmeyi başardılar ve binbaşı Relna, Danitski'nin başına neler gelmiş olabileceğini belki tasavvur bile edemezdi.

Albay Eldies ise hâlâ gelip çıkmıyordu. «B» lâ- boratuvarında, gerekli savunma emirleri yürürlüğe girmişti. Kara, ilk anda başka bir şey yapmamak gerektiği kanısındaydı. Albay, öğleden sonraki vaktinin geriye kalan pek az bir kısmını, Tatar - Ma- rian Kaldi davasına ilişkin eski ifadeleri, sorgu protokollerini ve çeşitli araştırmaları gözden geçirmekle doldurdu ve bir şeyler yazıp çizdi.

Öğle üstü, ressam Forbat, kızı Judit ve Narai'- nin Budapeşte'ye gelmek üzere hududu geçtiklerine dair rapor aldı. Öğleden sonra bakan yardımcısı ile konuştu, ona önerilerini bildirdi, ajanları yakalamakla ilgili ayrıntılı planını sundu, teğmen Figuraş'ın Yiyana'dan döndüğü haberini aldığı vakit ise acele çalışma odasına gitmek istedi, fakat konuşmayı kesemedi.

Kara, Figuraş ile ta saat altıda görüşebildi. Genç adamın raporunu yorgun argın dinledi. Figuraş ona bir mektup verdi ve mektubun ne şekilde eline geçtiğini anlatmağa başladı, fakat albay onun bu konuşmasından bir şey anlayamadı.

Mektubu elinde sallayarak soruyordu :

Bavulunda buldun demek?

Evet, albayım.

Telefona ne vakit çağrıldın?

Ondan epey sonra. Artık koridordaydım, telefon sesi duydum. Judit Forbat da işitti, çünkü o da aynı anda odasından çıkıyordu.

Kızı sonra anlatırsın, dedi albay. Şimdi bana telefon konuşmasını tekrarla.

Figuraş düşündü. Haberi kelime kelime söylemek istedi :

Meçhul adam şöyle dedi : «İyi dinleyiniz, Na- rai. Bavulunuzda bir mektup var. Onu alıp iç cebinize koyunuz ve Budapeşte'de derhal, anlıyor musunuz dostum, derhal albay Kara'ya veriniz. Anlaşıldı mı? Cevap veriniz!» — Ses, o denli emrediciydi ki, «anlaşıldı» demekten başka bir cevap bulamadım ve ancak ondan sonra kiminle konuştuğumu sormağa başladım. Cevabı şu oldu : «Hep bir değil mi? Dikkat ediniz. Albay Kara'ya, onu bulamadığınız takdirde ise binbaşı Dombai'ye söyleyiniz ki, Salamon Thomas adında bir İngiliz vatandaşı halen Budapeşte'de bulunuyor. Dönüşünü engellesinler. Unutmayacak mısınız? Salamon Thomas, baş redaktör.»

Figuraş çenesini okşadı.

Sen de haberi Dombai'ye ilettin... —Kara'- nm bu sözleri soru olmaktan ziyade bir sonuç olmasına rağmen, teğmen derhal cevap verdi :

Bay albayı bulamadım. Fakat binbaşı artık gereğini yaptı.

Kara yerinden kalktı, sinirli sinirli dolaşmağa başladı. Figuraş, ürkeklikle albayın yüzüne bakıyor ve bir pot kırıp kırmadığını düşünüyordu. Kara, teğmenin bakışını görünce güldü :

Şimdi de endişeye düştün, değil mi?

Figuraş, sıkılganlıkla gülümsedi, fakat albayın kızmadığını seziyordu. Kara, neşelendi :

Çok başarılı bir iş yapmışsın, Figuraş. Haberi Dombai'ye iletmiş olmakla doğru hareket etmişsin. Şimdi Judit'i anlat. Farkına varmadılar mı?

Forbatlar bir şey sezmediler. O kadar ki, Ju- dit beni randevuya götürdü ve Otto Durfilger'i de gördüm.

Forbatlar bir şey sezmediler dediğine göre, bir başkası sezmiş olacak. Bunu nasıl anlamalıyım?

Figuraş biraz sıkılarak karşılık verdi :

Telefondaki adam.

Anlamıyorum.

Meçhul adam, telefonu kapatmadan önce : «Başka zaman daha açık bir hüviyetle geliniz, Na- rai. Kızılhaç'ta bay Narai'yi tanımıyorlar. Bunu şeflerinize de söyleyiniz.» dedi.

Kara, kahkaha ile güldü.

Meçhul adam haklı. Görüyor musun, biz bunu düşünmedik. Jııdit, Durfilger'den başka kimle karşılaştı ?

Kimseyle karşılaşmadı, albayım. Gece gündüz izledim. Durfilger ile iki kez görüştü. Aynı kahvede. Ne konuştuklarını bilmiyorum, ama Judit, bilhassa bugün öğleden önce çok üzgündü. Ağladığını gördüm.

Yolda neler konuştunuz?

İhtiyarla konuştuk. Judit konuşmaya katılmadı, yalnız babasından arabayı daha hızlı sürmesini istiyordu. Forbat hiç telâşlanmıyordu.

Televizyonun programına küfrediyordu, bense savunuyordum. Sonra resimden söz açtık, Picasso'nun büyük

ressam olduğu, ama Forbat'm da pek küçük olmadığı sonucuna vardık.

Kara, Figuraş'ı övdü :

İyi çalışmışsın. Şimdi eve git ve uyu. Raporu yarın sabah yazarsın. Teğmen çıkıp gittikten sonra albay, Çete'yi çağırdı. Dazlak yüzbaşı çok az sonra geldi ve gözetimin sonuçlarını rapor etti. Saat on beşi otuz geçe Kalman Borşı evden çıkmıştı. Bir telefon jetonu satın almış, kızı eve geri göndermiş, kendi ise tiyatroya gitmişti. Orada gözden kaybolmuş, Çete'nin adamları onun kimle konuştuğunu, tiyatrodan ne zaman çıktığını öğrenememişlerdi. Artistlere ait kapıdan çıkmış ya da kılık değiştirmiş olabilirdi.

Kara, Çete'nin raporunu sükûnetle, fakat umursamazlıkla dinledi.

Borşı, cin gibi bir herif, dedi Çete.

Kara, karşılık verdi :

Atom fizikçileri öyle olurlar... Dinle şimdi, Mikloş... Tiyatroya birini gönder... Ama hayır, öyle daha kötü olur. Yarın Eğitim ve Kültür Bakanlığından, tiyatroda çalışanların listesini alınız. Şimdi git, Dombai'den nöbeti al.

Çete, kolaylıkla sıyrılabildiğine çok sevindi.

Kara, alarm için hazırlık emri verdi. Sonra mektubu açıp dkumağa başladı. Şifrenin anahtarını bildiği için mektubun içindekileri anlamakta güçlük çekmiyordu. Gittikçe heyecanlanıyor, elindeki dolmakalem titriyordu. Dombai yel gibi içeriye girdiği an da heyecanlıydı. Mektubu hemen masasının çekmecesine bıraktı ve telâşını gizlemek için ayağa kalktı.

Ne olmuş?

Dombai çok endişeli görünüyor ve güçlükle konuşuyordu :
Kal di intihar etmiş...

Kara oturdu ve binbaşıya anlamsız gözlerle bakarak :
Şakanın sırası değil, dedi.

Şimdi haber aldım.

Kimden?

Judit'ten.

Judit şimdi nerede?

Kalman'm evinde. Villadan on dakika önce telefon etmişler.

Kara saatma baktı. Yediyi yirmi geçiyordu. Rahatlamaya çalıştı.

Çekmeceyi çekip mektuba baktı, sanki onun içindekiler Kaldi'nin
ölümüyle ilgiliydi. Susuyordu.

Ezici bir sessizlik çökmüştü. Sekreter hanım içeriye girdi ve teknik
servisten teğmen Pinter'in acele rapor vermek üzere kapıda
beklediğini bildirdi.

Bırakınız girsin. — Kara, Dombai'ye döndü : — Cinayet masası
polisleri villaya gittiler mi ?

Bilmiyorum, artık orada olmalılar.

Aynı anda teğmen içeriye girdi, Kara rapor vermekte acele etmemesi
için işaret yaptı ve Dombai ile konuşmasını sürdürdü :

Sen de git, hiç bir şeye dokunmamalarını söyle, bizi beklesinler. Az
sonra ben de geleceğim. O zamana dek Forbat ailesinin ifadesini al.

Dombai çıkmak üzereyken kapıda durdu :

Kalman'm isteği üzerine Judit, derhal benimle konuşmak istiyor.

Neyin söz konusu olduğunu bilirsin.

Biliyorum, ama beklesinler, istersen kızı beraberine al ve kendisiyle yolda konuş.

İyi olur.

Dombai çıktıktan sonra, Kara, teğmene döndü:

Ne var, ne yok? diye sordu.

Pinter ona kapalı bir zarf verdi. Kara, masaya yaslandı, zarfı açtı ve içindeki raporu hayretle okudu. Hafif bir ısıklık çaldı.

Teşekkür ederim, dedi. Gidebilirsiniz. — Odanın içinde üç ya da dört kez varıp geldi, sonra telefonun başına giderek bir numara çevirdi. — Alo, albay Kara konuşuyor. Ban, sen misin? Dinle beni, ihtiyar. Derhal «Erguvan 4» grubuna haber ver. İşitiyor musun? Mühendis Danitski, —Rapora baktı — saat yirmiyi çeyrek geçe «Faşor» sokağında yirmi bir numaralı evin önünde bir meçhul adamla karşılaşacak. Meçhul adam mühendisin arabasına binip oturana dek bekleyiniz, o zaman her ikisini de tutuklayınız. Kovuşturma şubesine götürünüz. Timar'ı haberdar ettim artık.

Ban sordu :

Meçhul adam randevuya gelmezse?

Danitski'yi gözetim altında tutmağa devam edersiniz.

Kara, Kovuşturma şubesine telefon etti, nöbetçi subaya olayların beklenen gelişimini bildirdi ve yazıları tutuklamadan sonra göndereceğini söyledi. . '

Kalman, telefon kulübesinden çıktığı vakit, düşüncesizlik ettiğini biliyordu. Planını gereğince düşünmeden uygulamıştı. Tuna boyunda neşesiz dolaşmağa başladı, suyun kenarına dek indi. Dombai

ile konuşamamış olmasına da kızılıyordu. Onun yar- dımıyla niyetini daha kolay gerçekleştirebilirdi. Her şeyi berbat etti. Ama hayır, belki biraz daha umut vardı. Durdu, bakındı. Sahilboyu tenhaydı, taşkın nehir boz bulanık suları aşağılara doğru yuvarlayıp götürüyordu. Kalman saatma baktı. Saat altıydı, iki saat vardı henüz ve o zamana kadar bir şey düşünmeliydi.

Düşüncelerini ağır ağır aklından geçiriyor, planını yokluyordu. Bunu bir çılgınlık hesap ediyor, fakat başka çıkar yol da görmüyordu.

«Martirok» sokağına döndü ve İlonka'ya telefon etti :

Bu akşam oynayacak mısın?

Hayır.

Yanma gelebilir miyim?

Gel. Bir şey mi oldu yoksa?

Bir şey yok. Seni görmek istiyorum.

On beş dakika sonra Kalman, onun yanındaydı.

Niçin bir şey olmadığını söylüyorsun? Telâşın yüzünden belli.

Kalman açıkça konuştu :

Saçma bir hareket yaptım. Mühendisten randevu aldım, onun izlenilmekte olduğunu unuttum.

İzlenildiğini nereden biliyorsun?

Biliyorum. Ama buna rağmen, randevuya gitmeliyim.

Bugün mü?

Evet, ama bu randevuyu kimse bilmemeli. Bana, içecek bir şey ver.

İlonka içki çıkardı, bardakları doldurdu. Kalman, önündeki konyak bardağına bakarak :

Şari Çoma nerede oturuyor? diye sordu.

Buda'da bir yerde. Telefon rehberine bakalım mı?

Telefonunu biliyor musun?

Biliyorum.

Telefon et ve sor bakalım, yanma gidebilir miyiz ?

Arayacağım, fakat Şari'den ne istediğini söyle.

Halen mühendisle ilişkileri iyi mi?

Bildiğim kadarıyla, evet. Mühendis, espres- so'ya sık sık gidiyor.

Giyin de gidelim!

İlonka giyinene kadar bekledi ve :

Telefonu aç ve gidebilir miyiz, sor.

İlonka telefon ettiği vakit, Şari Çoma önce istenildiği gibi adresini söyledi ve :

Gel, şekerim, yalnızım, dedi.

Sonra, İlonka yanında bir erkekle vardıgı an şaşırdı, ilonka, Kalman'ı ona takdim etti ve eski bir dostu olduğunu söyledi. Şari biraz sıkılıyor, kara gözleri endişe ifade ediyordu.

Kalman bunu farkettil ve :

Korkmaymız, bayan, dedi. Sizi rahatsız etmem gerekiydi, çünkü bir davaya son vermeliyim.

Bakış Kalman'dan İlonka'ya kayan kara gözlü kadın :

Nasıl bir dava? diye sordu.

Aktris hanım, ne yapması gerektiğini hemen anladı.

Kusura bakma, söylemeyi unuttum. Bella, içişleri Bakanlığında çalışıyor. Fakat sen hiç rahatsız olma şekerim, sorumluluğu bana ait. Şari sararıp soldu ve soluması güçleşti. İlonka ona bir bardak su doldurup verdi ve kulağına eğile

rek, Bella Zibor'un namuslu bir adam olduğunu, ondan korkmaması gerektiğini, espresso ile ilgilenmediğini fısıldadı.

Sonra Kalman söze başladı :

Adsız bir mektup aldık, bayan, dedi. Adsız mektuplardan da, o mektupları yazanlardan da nefret ederim. Ne ki, adsız mektuplar da sicile geçiyor ve araştırma için benim gibi birine veriliyor.

Allahım...

Mektubun yazarına göre, bayan, siz kırk dört yılında bir komünist grubunu ele vermişsiniz. Grup önderinin adını, sevgiliniz olan mühendis Da- nitski'ye sizin verdiğinizi tahmin ediyorlar.

Asılsız bu, yemin ederim ki asılsız. Raçi'ye sorunuz.

Zaten bunu istiyorum, dedi Kalman. Sizi polise çağırıp da başınızı ağrıtmak istemedim. Sonra, polisçe arandığınızı başkaları neden görsünler. Bayan, insanları iyi tanıdığınıza inanıyorum. — Kalman, haddinden fazla gülümsedi. — Sonra, ahababınız îlonka, sizinle bizzat görüşmemi salık verdi. Si-- zi boş yere telâşlandırmamak için onun tavsiyesine uyarak geldim.

Şari, aktrise minnettarlıkla baktı ve :

Sen işini bilirsin, şekerim, teşekkür ederim sana, dedi.

Kalman, saatına baktı.

Bayan, Danitski'ye telefon ediniz, derhal buraya gelsin. Adımı söylemeyiniz, davadan da söz etmeyiniz.

Yarım saat sonra mühendis geldi. Kalman'ın kanısınca, mühendisi, hangi eve girdiğini, üç katlı büyük binanın hangi kapısını çaldığını görüp anlayabilecek kadar yakından izleyemezlerdi. Sokak çok

tenha olduğu için Danitski'yi ancak uzaktan gözete- bilirlerdi. Mühendis, neden Şari'nin kendisiyle konuşmak istediğini anlayamadı. Kalman'ı görünce, hayretini gizlemedi, ama konuğu umursamadı, Şari'nin çevresinde çeşitli adamlar görmeğe alışmış olmalıydı. Kalman, adamın yüzüne sezdirmeksizin, ama çok dikkatli baktı. Bir zamanki hücre arkadaşını tanıyamadı, belki de gür bıyığı üst dudağmda- ki yara izini örttüğündendi bu.

Vakit dardı ve tanıştıktan hemen sonra Kalman, îlonka'ya dönerek : Öbür odaya geçiniz, dedi. >

Şari, mühendisin bileğini tuttu ve :

Raşı, her şeyi açık konuş, dedi.

Kadının sesi ağlamaklıydı. Danitski ona bön bön baktı. Neyi açık konuşması gerektiğini bilmiyordu henüz. Hiç tanımadığı, fakat derhal baş başa kalıp konuşmalarını isteyen Kalman'm tutumunu da yadırgadı. Her şeye rağmen, korunmak gerektiğine hükmetti.

Kadınlar çıktıktan sonra, Kalman Danitski'ye bir koltuk gösterdi ve rahatlıkla bir sigara yaktı.

Size ben telefon ettim, Danitski, dedi. Bazı nedenlerle randevuya gidemeyeceğim için sizi buraya çağırttım.

Mühendis kuşku ile sordu :

Nasıl bir randevudan söz ediyorsunuz?

«Faşor» sokağı, numara yirmi bir... Oyunu tekrar etmek istemezdim.

Sorayım : dört yüz iki - dokuz yüz otuz, hemşire Magdalena,

Faşor'daki sanatoryum vs. Vaktimiz çok az. Sizin de gitmemeniz, en iyi olur sanıyorum.

Ne olmuş?

Danitski, buraya kadar söylenilenden, binbaşı Relna'nın adamı ile işi olduğunu anladı.

Yakama yapışmadıklarıyla kaldılar. Gözcülerden zor kurtuldum.

Ey Tanrım, o halde ben tehlikedeyim! Mühendis oturduğu yerden sıçradı ve Kalman'a

ürkeklikle baktı.

Kalman onu yatıştırdı :

Korkulacak bir şey yok. Oturunuz. Mühendis, ürkeklikle bakmıyordu.

Yalvarır gibi

konuştu :

Bayım, beni oyundan çıkarmanızı isterdim. Sinirlerim dayanmıyor artık. Korkunç bir şey bu. Çıldıracığım neredeyse. Niçin hayatımı mahvetmek istiyorsunuz? Geçen yıl bana istirahat vereceğinizi, beni kendi halime bırakacağınızı vadettiniz, anlayınız, bu işlerle daha fazla uğraşmak istemiyorum.

Kalman, mühendisin ürkek yüzüne soğukkanlılıkla bakıyor, ona acımiyordu.

Sinirlerinizin bozuk olduğunu biliyoruz, Danitski, dedi. Bunun için geldim. Sizden emanetleri alıp götüreceğim... —Bilerek böyle konuştu, çünkü mühendisin somut görevlerini bilmiyordu.

Danitski umutla sordu :

Radyoyu da mı?

İlk -anda onu almayacağım. Sarıp bir yere saklayınız, zamanı gelince onu da alır götürürüm. Şimdi sadece bağlantılarınızı veriniz.

Mühendis derin bir nefes aldı, sanki ağır bir yükten kurtulmuştu.

Sadece iki bağlantım var : Doktor ve Balaj Petö.

Petö güvenli bir yerde mi?

Öyle olduğunu sanıyorum.

Doktor'u nerede bulabilirim?

Mühendis, tıpkı bir öğrenci gibi «ders» ini bir solukta anlattı :

Doktor Çaba Sendröi, «Atila» sokağı, numara yetmiş bir, parola :

Profesör Doboş beni röntgen resimleri için gönderdi.» Cevap : «Ta akşam saat yedide alacağım.» «Bay doktor, saat kaç?» Bu soruya karşılık olarak tam vakit söylenmeli. Siz kendi saatinizi ayarlayacak ve : «Bilmem neden, saatim her gün beş dakika geri kalıyor...» diyeceksiniz... Hepsi bu kadar.

Kalman her şeyi belledi ve sonunda :

Peki Danitski, dedi. Size bir şey daha sormak isterdim. Pal Şuba'yı hatırlar mısınız?

Mühendis, tavana bakarak : «Şuba... Şuba...» diye tekrarladı.

Bu adı tanıyorum, dedi.

Kalman ona yaklaştı :

Kırk dört yılında Schliken'in emriyle ona provokasyon yapmışsınız. Hatırlıyorum. Öyleydi. Şuba... yirmi beş yaşlarmdaydı... Tutuklu bir komünist rolünü oynamalıydım.

Heyecandan, Kalman'm midesine kramp girdi. Oturdu ve sigarasını acı acı çekti. Bu anı, mühendisin yüzünde gülümseme uyandırdı.

Olayı bana ayrıntılarıyla anlatmanızı rica edeceğim, Danitski. Bunun için amacımı söyleyeyim : Pal Şuba bugün yüksek rütbeli ve yüksek görevli bir subay, onu celbetmeliyim, bunun için her şeyi bilmek istiyorum.

Fakat Şuba onun takma adıydı.

Biliyorum, dedi Kalman. Bunun önemi yok.

Aslında şimdi ben, o provokasyonun neden gerekli olduğunu merak ediyorum.

Schliken bana, Şuba'nın güvenilir kişi olup olmadığını anlamak istediğini söyledi. Binbaşı, Şuba'nın gestapoya sokulmuş bir İngiliz ajanı olduğunu iddia ediyordu.

Anlıyorum. Şuba'ya ilettiğiniz o haberi kim icat etmişti : siz mi yoksa Schliken mi?

Hayır, efendim. — Danitski bir sigara yaktı ve gülümseyerek anlatmağa başladı. Kalman, ansızın ve alçakçasma tokatlandığını hissediyordu. Başı dönüyor, midesi bulanıyor ve artık Şalgo'yu dinlemediğine esef ediyordu. Kimseyi aramamalıydı. Şimdi artık hıyanetin tarihçesini biliyordu, ama bundan ne çıkardı? Hiç bir zaman öğrenememiş olması daha iyiydi. Geçmişinden açık bir memnunlukla söz eden, kendi rolünü ve hünerini anlatan adama kin ve nefretle bakıyordu. Kalman, yalnız kurbanların öcünü almak istediğinden değil, fakat aynı zamanda sırrının meydana çıkmasını istemediğinden ötürü de onu öldürmekten zevk alabilirdi, ama öfkesini bastırıp yendi ve kendini sakin olmaya zorlayarak :

Bana bakınız, dedi, bu provokasyon hakkında kimseye, ama kimseye bir şey söylememelisiniz. Tutuklandığınız zaman bile susmalısınız, çünkü sizi asacaklar. Casusluğunuzdan değil de, yalnız bundan ötürü asacaklar. Sustuğunuz takdirde ise provokatör olduğunuzu hiç bir suretle ispatlayamazlar... — Birkaç saniye düşündü ve devam etti : — Beni dinleyiniz, Danitski, komünistler çok şeyleri bağışlarlar, fakat hıyaneti asla.

Daha sonra Kalman, Kaldi'nin villasına doğru yola çıktığı vakit de aynı şeyi düşünüyordu :

Evet, komünistler hıyaneti asla bağışlamıyorlar. — Bu, onun kendi düşüncesi değildi. Bir kimse tarafından söylenmişti. Kimdi söyleyen : Şavoş mu yoksa bir başkası mı? O anda izlenmediğini biliyordu, çünkü Danitski gözcüleri kendisiyle birlikte götürmüştü ve Kalman, îlonka ile birlikte evden rahatlıkla çıkabildi. Kaldi'nin villası önünde otomobiller gördü, fakat yürümesine devam etti. Neden o kadar çok araba toplandığını, ne olmuş olabileceğini düşündü, fakat omuzlarım kaldırıp yürüdü. Forbatlara konuk ressamlar geldiğini tahmin ediyordu. Villaya yaklaştığı an, kapı önünde iki kişi gördü. Elbette, villa önünden geçerken tesadüfen karşılaşmış kişiler de olabilirdi. Yanlarından geçerken biri, Kalman'ı durdurdu ve nereye gittiğini sordu.

Kalman, genç adama hayretle baktı :

Sizin işinize ne giriyor?

Meçhul adam :

Polis! dedi ve hüviyetini gösterdi.

Nişanlımın yanma gidiyorum.

Lütfen, hüviyetinizi!

Kalman, hüviyet cüzdanını çıkardı.

Adam, hüviyetteki resme baktı, yazıları okudu:

Borşı, sizi tutuklamalıyım, dedi. Lütfen, hiç itirazsız beni izleyiniz. — Arabalardan birine işaret verdi.

Kalman, ilk anda kaçmayı düşündü, sonra kendini saldı. Niçin ve nereye kaçacaktı? Artık her şey boşuna ve anlamsızdı. Ansızın Judit'i anımsadı.

İzin veriniz, nişanlımla vedalaşayım.

İzin vermiyorum. — Polis subayı arabayı gösterdi. — Geliniz.

«Margit» köprüsüne vardıklarında Kalman, pencereden dışarı baktı ve hafif bir sesle sordu :
Tutuklama emrini kim verdi?
Albay Kara.

XI

Dombai, çalışma odasının kapısında hareketsiz duruyordu. Kaldi, koltukta uyur gibi oturuyordu. Baş göğsünün üstüne sarkmış, yüzü eğrilmiş, bir eli haliya ermişti, ölüm, onun ellerini yumruk halinde sıkıyordu. Dombai'nin yanında cinayet masası ekibinden binbaşı Yavor, onun arkasında adamları ve fotoğrafçı, işe başlamak için izin bekliyorlardı. Öbür odadan bayan Forbat'm hıçkırıkları ve Ju- dit'in teselli edici sesi geliyordu.

Yaşlıca bir adam, Dombai'ye yaklaştı ve albay Kara'mn soruşturmaya başlama izni verdiğini söyledi.

— Teşekkür ederim, bay Horvat. —Dombai, bir işaretle binbaşı Yavor'u yanına çağırdı. — Başlayınız, binbaşı, dedi.

Cinayet masası ekibi işe başladı. Dombai, bayan Forbat'm yanma gitti. Kadın başını saçını yoluyor, Judit'in ve kocasının sözlerinden asla teselli olmuyordu. «Ey Tanrım» ya da «Onu niçin yalnız bıraktım» sözlerinden başka bir şey söylemiyordu. Kadını çok büyük bir güçlkle konuşturabildiler. Kaldi'nin gece rahat uyuduğunu, sabah neşeli olduğunu, kahvaltısını iştahla yaptığını, gazeteleri okuduğunu; saat dokuzdan sonra Salamon Thomas'ın

telefon ettiğini, öğleden önce bir yayınevine gitmesi gerektiği için bugün çalışmayacaklarını söylediğini anlattı. Dombai, Salamon'un kim olduğunu sordu. O zaman Judit, bir yayınevinin baş redaktörü olan bu İngiliz hakkında bildiği şeylerin tümünü anlattı. Dombai sık sık başını sallıyor ve işittiği şeylerden bazılarını defterine not ediyordu. Bayan Forbat'a sordular :

Öğle yemeğini birlikte mi yediniz?

Birlikte, iştahlıydı. Neşesi yerindeydi, düğünden sonra Judit ile Kalman'ı italya'ya götüreceğini söyledi. Sonra dinlenmek istedi. Saat üçten önce çıktım, kocamla kulüpte buluşup birlikte eve gelmek üzere sözleşmiştik.

Kocanızla ne vakit konuştunuz?

Bay Forbat karşılık verdi :

Viyana'dan hareket etmeden önce karıma telefon ettim.

Budapeşte'ye geldiğimiz vakit, Judit'i nişanlısının yanına götürdüm, Narai'yi «Atila Yojef» sokağında bıraktım ve servise gittim. Karımla görüştüğüm vakit saat aşağı yukarı beşti. Yediden önce eve geldik. Anlıyorum. —Dombai, verilen ifadeden dolayı teşekkür etti ve kadına esefle baktı. Bay Forbat onu kaldırıp, öbür odaya götürdü. Dombai, Judit ile birlikte kaldı.

Dombai, Kara'nın nereye gitmiş olabileceğini düşünüyordu. Kendisini telefonla tam üç kez aramış, sekreteri ise her üç kezinde de kesin bir cevap olarak albayın çoktan Kaldi'nin villasına gitmiş olduğunu söylemişti. Oysa az önce Horvat, albayın hâlâ gelmediğini söyledi. Dombai, Judit'e baktı. Kız artık ağlamıyor, ağzını sımsıkı kapamış oturuyordu.

F. 32

497

Sence ihtiyar niçin intihar etmiş olabilir?

Hiç aklım almıyor. O denli inanılmaz bir şey ki bu. Henüz yaşamak isteyen enerjik bir adamdı.

Profesör hakkında uzun uzadıya konuştular, fakat Judit, Kaldi'nin uğursuz intihar kararma neden sayılabilecek bir ipucu veremedi. Veda mektubu bırakmamış olması da yadırganacak bir husus, dedi kız.

Anî bir ruh bozukluğunun etkisi altında vermiş olacak bu kararı.

Kalman nerede?

Bilmiyorum, öğleden sonra çıktı, ben evde kalıp seni bekledim, çünkü geleceğini söylemişsin, ama gelmedin.

Gelmemi engelleyen çok şeyler oldu. Benimle niçin konuşmak istiyordun? —Dombai, onun konuşmak isteğinin nedenini artık sezmiş olmasına rağmen, bu soruyu sordu. Ama yanılmadı, çünkü Judit ürkeklikle de olsa ona, Kalman'm yaşamında onun bilmediği yanları anlattı. Dombai, kızı dinlerken âdeta şaşkına dönmüştü.

Uzun bir süre sustuktan sonra :

İnanılmaz bir şey bu, dedi. Bunu başkasından dinleseydim inanmazdım.

Judit, umutla Dombai'nin- eline sarıldı.

Kötü bir şey olmayacak, değil mi? Sen onu anlar ve yardım edersin değil mi?

Ben anlıyorum, dedi Dombai. Ama başkalarının da anlayıp anlamayacaklarını bilmiyorum. Bu kadar uzun zaman susmamalıydı. Artık iş çok ça- tallaşmış bulunuyor. Güvensizliğin neler yarattığını görüyorsun.

Judit önüne bakıyordu. Fısıldar gibi konuştu :

Size güvenmeyişinin nedeni yalnız Kalman'da değil.

Nedenini aramalıyız. Sen şimdi otur, Kal- man'm isteği üzerine yapıyormuşsun gibi her şeyi yaz.
Judit duraksadı.
Yazarsam kötü bir şey olmaz mı?
Çocukluk etme. Beni dinle.
Yavor odaya girdi ve Dombai'yi çağırdı.
Judit, hiç telâşlanma, istediğim şeyi yaz. — Dombai öbür odaya geçti.
— Yeni bir şey var mı?
Cinayet.
Dombai durdu.
Saçmalama.
Maalesef öyle.
Yavor öne geçti ve çalışma odasının kapısını açtı. İçeride üç adam, döşemeyi ve halıyı karış karış ölçüp inceliyorlardı. Uzun boylu, ince yapılı adlî doktor, Kaldi'nin cesetinin başında duruyor ve büyüteçle ensesini inceliyordu, içeriye girmekte olan Dombai'yi görünce doğruldu ve :
Öldürülmüş, dedi. Bence, etkisi çok hızlı bir zehirle öldürmüşler.
Yavor, ansızın Dombai'nin koluna yapıştı :
Koru kendini! Haliya basma. İpotezimi anlatayım : Cinayet sırasında maktul de, katil de bu- radaymış. —Biraz ileri gitti ve masanın yanında durdu. — Kaldi burada, katil ise şuradaymış. Muhakkak konuşuyorlarmış. Burada katil, ihtiyarı ze- hiri almaya zorlamış. Nasıl olur? dedi Dombai. Bir adam, zehir yutmaya zorlanabilir mi?
Siyah kıvrıcık saçlı binbaşı ısrarlıydı :
Bu, sadece benim bir ipotezim, fakat gerçektir. Biraz şuraya gel.
Dombai, genç binbaşının cesur ipotezinden hoş-

tanıyordu ve yazı masasının yanma gitti. Yavor, tıpkı bir tiyatro rejisörü gibi davranıyordu.

Sen burada dur ve Kaldi olacaksın, bense katil. Elbette profesörün senden çok daha yaşlı, daha zayıf ve ağır olduğunu unutma. Her ikimiz de masaya yaslanmış konuşuyoruz. Neden konuşurken masaya yaslanmış olacaklarını kesinlikle bilmiyorum, ama bu olağanüstü durum her halde vedalaşma anında olmpştur... —Dombai, genç binbaşının hareketlerini ilgiyle izliyordu. Yavor bir sigara yaktı, tabakasını cebine koydu, az daha yaklaştı ve ansızın dumanı Dombai'nin gözlerine üfledi. Dombai ister istemez gözlerini yumdu, aynı anda Yavor sağ eliyle onun boğazını sıktı, bir ayağının diziyle itti. Dombai arkası üstü düşmek üzereyken masaya tutundu ve ayakta kalabildi. — Görüyor musun, âciz durumdasın? Ağzın açık olmasına rağmen, ne bağı- rabilir, ne de kendini savunabilirsin. Çok hızlı etkisi olan zehiri senin ağzına sürmek için elimde' fırsat var...

Dombai öfkelenmişti :

Aptalca şakalar yapıyorsun, dedi.

Darılma, ipotezimi ispatlamama engel olmaman için, saldıracağımı önceden söylemedim sana. Şimdi Kaldi'nin ensesine bak. Katilin parmak izleri belli. Belki de kimyasal tahlil ve otopsi, ipotezimin bazı kısımlarını değiştirecek, ama Kaldi'nin bir cinayete kurban gittiği gerçeği ortada kalacaktır. Katilin, kurbanını koltuğa çekip oturttuğu halıdan da belli, çünkü halı düzeltilmeden bırakılmış.

Şalgo, sabah uykudan kalktığı vakit keyfi yerindeydi. Rüyasında, Budapeşte caddelerinde ayak-

ları ağrımadan dolaşmış, bir kahvenin aynasında, kendini boylu boslu, yakışıklı bir erkek olarak görmüş, yanından geçen kadınların arkalarına dönüp baktıklarını farketmişti.

Usulca karyoladan indi, pencerenin perdesini açtı ve dışarıya bakmağa başladı. Aydınlık, ağaçların çıplak dallarında örümcek ağları gibi örülmüştü sanki, gökyüzü ise inanılmayacak kadar maviydi. Şalgo, bir otobüsün kıvrımlı yolda ilerleyişini belirli bir duyarlılıkla seyretti. O, Şalgo, burada, Budapeşte'deydi. Yeniden gelmişti. Margarita adasındaydı. Gerçekten genç değil, boylu boslu, yakışıklı değildi, yanından geçen kadınlar arkalarına dönüp bakmayacak, belki de polis ajanlarından başka kimsenin ilgisini çekmeyecekti, ama her şeye rağmen Budapeşte'deydi. Derin bir nefes aldı. Hayatiyle oynadığını yeniden hissetti, fakat eninde sonunda insanın nereye gömüleceği önemli değildi.

Yıkandı, giyindi, sonra telefonu açtı :

Rahat uyuyabildiniz mi, doktor?

İgnats Şavoş'un çok rahat uyuduğunu, otel personelinin nezaketli davranışına hayran olduğunu öğrenince sevindi. İngilizce konuşuyorlardı. Şavoş, kendi adıyla ve İngiliz uyruklu bir turist olarak gelmişti. O, Budapeşte'ye rahatça gelebilirdi, çünkü onun esrarengiz yaşamını buradakiler bilmiyorlardı, hiç olmazsa kendini öyle avutuyordu. Gerçi doktor, İkinci Dünya Savaşı yıllarında İngiliz gizli servisinin adamı sıfatıyla direnişe katılmıştı, ama bu bir suç sayılmazdı. Bu nedenle onu kimse sorumlu tutamazdı.

Şalgo sordu :

Adaya benim yanıma gelebilir misiniz? Kahvaltımızı burada yapar, programımızın bundan son-

rasmı görüşürüz. Sizi lokantada bekleyeceğim. — Şalgo almacı bıraktı ve çabucak zemin katına indi. Bir jeton aldı ve telefon kulübesine girdi. Biriyle uzun uzun konuştu.

Şavoş geldiği vakit, zengin bir kahvaltı sofrası kurdular. Şalgo, albayla irtibata,girdiğini ve Kara'- nın saat on birde kendilerini bekleyeceğini söyledi.

Onunla nerede görüşeceğiz? diye sordu Şavoş.

Dostlarından birinin konutunda.

Şavoş, konuşmanın ayrıntılarını sordu, Şalgo gülümsedi :

Rahat olunuz, azizim. Kara'nın seçme olanağı yok. Her şeyden önce ona nasıl bir güvence verebileceğiniz ve ondan alınacak malzemenin ne kadarını Fransızlara aktarmak gerektiği önemlidir.

Elbette bu çok önemli bir sorun. Güvence sorununu ise bana bırakınız. Schliken ile ne vakit görüşmek istiyorsunuz?

O kadar acele değil. Kendisiyle konuştunuz mu ?

Heiiiiz konuşmadım. İki gün sonra gidecek.

Şalgo, önündeki peçeteyi katlayıp masaya koydu.

Onunla konuşmayınız, dedi. Heinrich'i bana bırakınız, azizim. —

Garsonu çağırıp hesabı ödedi. — Bir itirazınız yoksa gidebiliriz.

«Sent İştvan» caddesine kadar otobüsle gittiler. Artık Macarca konuşuyor ve insanların ilgisini çekmekten kaçmıyorlardı. Şavoş, gitmeden önce şehri semt semt dolaşıp göreceğini söyledi. İzlenimleri henüz çok yetersiz olmasına rağmen, doktor, Macaristan hakkındaki kanılarının yanlış olduğunu

gördü. Şavoş, birkaç yıl önce Budapeşte'ye gelmiş ve havayı başka bulmuştu.

Kırk beş yılından sonra Budapeşte'ye geldiğinizi bilmiyordum, dedi Şalgo.

Şavoş, gülerek karşılık verdi :

Sordunuz mu?

Sorsaydım söyler miydiniz?

Söyledim. Niçin şaşıyorsunuz? Kalman ile görüşmedim, çünkü o sırada Rusya'da bulunuyor du. Gideceğimiz yer uzak mı?

Şalgo bir evin önünde durdu ve numarasına baktı.

Az sonra varıyoruz.

Bilmem farkında mısınız, ülkenin liberalleş- miş olduğu havasından bile anlaşılıyor. Şuraya bakınız. — Kovboy elbisesi giymiş on yaşlarında bir oğlan, elinde bir «Colt» oyuncak tabanca tutuyordu.

Şavoş, konuşmasına devam etti : — Batı, Doğu'yu, Doğu'nun bizi etkilemesinden çok daha fazla etkiliyor...

Şalgo, Şavoş'un düşüncelerini kesti :

Geldik, azizim.

Asansöre binmediler, ikinci kata merdivenden ağır ağır çıktılar. Şalgo zile bastı.

Kara'nın sevinci büyüktü. Kucaklaştılar. Şalgo çok heyecanlanmış göründü. Albayın kollarından ayrılınca, dostu bay îgnats Şavoş'u takdim etti. Kara onunla elleşirken biraz çekingenlik gösterdi, Şalgo'nun kendisini daha çok ilgilendirdiği belliydi.

Kara, konuklarını iç odaya götürdü, oturmaya davet etti, sigara ve kayısı rakısı çıkardı.

Şalgo'nun «William» purosunu yaktığını görünce:

Purodan vazgeçmedin mi daha? dedi. Ne yazık ki, daha iyisini ikram edemeyeceğim.

Benim için bu da iyi, dedi Şalgo. İster misiniz, doktor?

Şavoş da yaktı. Kara, bardakları doldurdu.

Sağlığımız ve hayırlı işbirliğimiz için, dedi Şalgo.

Kara, bardağını masaya koyarken suçlayan bir eda ile konuştu :

Pek hayırlı olacağını ummuyorum, Osi. Mektubuma cevap vermemekle korkunç bir kargaşalık yarattın.

Şalgo, göz ucuyla doktora bakarak endişeyle sordu :

Ne olmuş?

Zan altında kalacağım neredeyse. Danitski'- yi serbest bırakışımın nedenini neyle izah edeceğimi bilemiyorum. Balaj Petö senin kuryen olduğunu bildirseydin, onu gözetim altına almalarına izin ver-meyecektim.

Şavoş :

Petö nerede şimdi? diye sordu.

Kara şaşaladı, fakat Şalgo gülümseyerek onu yatıştırdı :

Rahatça konuşabilirsin. Doktor da onunla ilgileniyor.

Tutuklamıştık, ama sorgu esnasında sizin adamınız olduğu anlaşıldı ve serbest bıraktık.

Şavoş, albayın yüzüne bakarak merakla sordu:

Her şeyi mi itiraf etti?

Her şeyi, bayım. Mikrofilmi bile verdi. Misyonu bütün yönleriyle tarif etti. — Sonra Şalgo'ya döndü. — Senin şefini de anlattı. Kusura bakma, Osi, ama Relna denilen o adam büyük bir öküz! Öyle bir dar görüşlüyle nasıl çalışabilirsin? Danits- ki artık bir yıldan fazla bir zamandan beri gözetim

altında ve öylesine aptallıklar yapıyor ki, artık onu çoktan tutuklamamız gerekirdi.

Haklısın, azizim, dedi Şalgo. Ama şimdi zırlıtlı dinlemeye gelmedik. Bunlar önemsiz şeyler. Sen de zannettiğin gibi bir dâhi değilsin. — Şalgo'- nun yüzündeki gülümseme kayboldu. — Petö'yü ve Danitski'yi ne yapmanız gerektiğini doktor söyleyecek. Doldur, içelim! Şalgo'nun tutumundaki değişiklik, Kara'nın gözlerindeki korku ve saygı, baş hekimin gözünden kaçmadı.

Şimdi partideki durumunu anlat. İnaniyorlar mı sana?

Kara, biraz böbürlenerek :

Tamamen inaniyorlar, dedi. Onların önünde tertemiz, kısacası iyiyim, ama artık öteye gitmek istiyorum. Sen bu yaz için bana söz vermiştin.

Şalgo sırtarak başını salladı :

Söz vermiştin, azizim. Fakat öteye gitmek için emir bekleyeceksin.

Bunu doktorla görüşeceksin. Bugünden itibaren senin şefin odur, ben yarın sabah gidiyorum.

Seninle bağlantım olmayacak mı?

Artık söyledim.

Kara'nın suratı asıldı. Şalgo ayağa kalktı.

Gidiyor musunuz?

Şişman adam, yumuşak bir gülümsemeyle Şa- voş'a bakarak :

Düzeltilecek işlerim var, dedi. Siz konuşunuz, bir buçuk - iki saat sonra döneceğim.

Kara, ileri atıldı :

Önemli bir şey daha var.

Meselâ? — Şalgo, sabırsızlıkla albaya baktı.

Bütün hallerde Kalman Borşı'yi korumamı söylemiştin.

Kalman'a bir şey mi oldu yoksa?

Ne yazık ki, evet. Kovuşturma şubesi, tutuklanmasını önerdi.

Niçin?

Tatar'ı ele vermiş olmakla suçluyorlar. Tutuklatmamak için şefimi kandırmayı başarmıştım, fakat aksini iddia eden soruşturma organları diretince tutuklanması için emir çıkarıldı.

Şalgo, olduğu yerde donup kalarak :

Tutukladılar mı artık? diye sordu.

Tutuklayamadılar, çünkü ben iki ajanım aracılığıyla onu himayeme aldım. Şu anda nerede bulunduğunu kimse bilmiyor. Nasıl hareket etmeliyim ?

Şalgo düşünceye daldı. Bir tek söz söylemeksi- zin, purosunu tüttürerek oturdu. Şavoş, onun sükûnetine ve mağrur davranışına imrendi.

Borşı bizim için gerekli, dedi Şalgo. Tutuklanırsa, çok yıllık gergin çalışmalarımız suya düşecek. Borşı'yi kurtarmalı ve Dubna'daki enstitüye göndermeli. — Şavoş'a baktı. — Şimdi size planımı açıklayabilirim, doktor. Bilim alanında rahatlıkla yükselebilmesi için şimdiye dek Kalman'a dokunmadım, onu felâketlerden korudum. Onu, kendisine her şeyi açıklamaksızın Kara'nın emrine vermek niyetindeyim. Kara, görev yoluyla ondan her istediğini alabilirdi. Borşı, kuşku uyandırdığı takdirde Dub- na'ya gidemezdi, oysa bizim için ancak orada yararlı olabilir.

Şavoş, tarif edilmez bir heyecana kapılmıştı. Talihi gülüyordu. Şimdiye dek Kalman hususunda kendilerinin de aynı planı kurduklarını

Şalgo'ya

söylemeğe cesaret edemiyordu. Onların planı Ka- ra'sız olacaktı elbet. Ama şimdi Şalgo'nun planı daha büyük, daha reel ve daha tehlikesizdi.

Kara, hafif bir sesle konuştu ':

Bence Borşi'yi kurtarmanın bir yolu var. Gerçek haini feda etmeliyiz, o zaman Kalman'dan kimse kuşkulalmaz olacak.

Haini tanıyor musun? diye sordu Şalgo.

Ne yazık ki, hayır.

O halde ne yapmayı düşünüyorsun?

Şavoş, söze karıştı :

Ben tanıyorum.

Her ikisi de hayretle bakiştılar. Koyu bir sessizlik çöktü.

Tatar'ı, profesör Kaldi ele verdi.

Uzun müddet sustular, sonra Şalgo gevrek bir kahkaha attı :

Şakayı bırakınız, doktor.

Kaldi. Bana inanmazsanız, Schliken'e sorunuz.

Albay Kara, sabırsızlıkla sordu :

Schliken Budapeşte'de mi?

Burada. — Şavoş, inançsızlıkla başını sallayan Şalgo'ya baktı. Sonra devam etti : — İnanınız bana, Şalgo. Tatar'ı Kaldi ele verdi dedim mi, gerçek demektir. Zavallı, hain olmak istemiyordu. Artık sinirleri dayanamayacak hale geldiği için yaptı bunu. Kızıyle Seged'de son kez buluştukları zaman uzun uzadıya konuşmuşlar.

Şalgo sordu :

Bunu nereden biliyorsunuz, doktor?

Kırk dört yılında Marian ile Kalman Borşi'- nin tutuklandığını haber vermek üzere Noemi End-

rödi'nin evinde kendisini ziyaret ettiğim vakit Kal- di anlattı.

Bu kez Kara sordu :

Seged'de ne konuşmuşlar?

Şavoş, bildiklerini anlattı :

Kaldi'nin anlattığına göre, kız tutuklanmaktan çok korkuyormuş, üstelik hamileymiş de. Endişesinin nedeni belli. Babası, gizli eylemlerden vazgeçmesi için yalvarıp yakarmış, Marian söz dinlememiş. Sonra kız, Kaldi'den, başına bir şey geldiği takdirde, Tatar'ı gizleyen doktor Maria Agai'yi aramasını, Tatar'ı Maria Agai'nin yanında bulamadığı takdirde ise Rakoşheg'de Viola adıyla aramasını rica etmiş. Böylece Marian, kendisine emanet edilen sırrı ele vermiş, onun tutuklanması ise Kaldi'yi büsbütün şaşırtmış. Ben gizli nedenler dolayısıyla Kal- di'ye, Maria Agai'nin çoktan polisçe aranmakta olduğunu ve konutunun artık Almanlar tarafından bilindiğini söylediğim için ertesi gün ihtiyar, sığınağından çıkmış ve Tatar'ı arayıp bulmak üzere doktor hanımın konutuna gitmiş. Konutta artık Schliken'in adamları varmış. Onlar Tatar'ın artık orada oturmadığını ve yeni adresini de bilmediklerini söylemişler. Böylece Kaldi, klasik yoldan kendi kendini kapana sokmuş. Rakoşheg'e gitmiş, elbette Schliken'in adamları da peşinde. Tatar'ın saklandığı evden çıkarken Kaldi'nin yakasına yapışmışlar. İhtiyar, inkâr edememiş. Parolasını ve görevini öğrenmek için epey tartaklamışlar. Kaldi son ana kadar direnmiş, ama kızını serbest bırakacaklarını vadettikleri vakit inanmış ve ifade vermiş. Oysa Marian artık sağ değilmiş. Schliken, Kalman'- dan da kuşkulanyormuş, kız ile arasındaki konuşmayı dinlemiş, fakat bir ipucu elde edememiş. Kal

man'm, hayatını kurtarabilmek için her şeye hazır bir korkak rolünü oynaması da Schliken'i şaşırtmış. Schliken bir provokasyon düşünmüş, Kalman'ı «komünist» Fekete'nin bağlarını öğrenmekle görevlendirmiş. Yedek subay Danitski'den başkası olmayan Fekete'yi Kalman ile bir hücreye kapamışlar. Kalman provokasyonu anlamış ve provokatörden işittiklerini binbaşıya gönül rahatlığıyla iletmiş, Viola'nın gerçek kişi olduğunu, parolanın ve haberin Marian'dan geldiğini farketmemiş. Schliken, Kalman ile yaptığı konuşmayı banda almış. Elbette, gün gelip de bizim bu bantlardan yararlanacağımızı düşünememiş.

Kara, başını salladı ve biraz neşelendi :

Bütün bunlar yüzünden ben beş yıl yattım.

Şalgo ekledi :

Adlî makamlara beş yıl avans vermiş oluyorsun ve eğer şimdi bir bozguna uğrarsan, çekeceğin cezadan beş yıl indirecekler.

Kara, üzüntüyle karşılık verdi :

Tatsız bir şaka bu, Oskar. Yakayı ele verirsek, doğrudan doğruya ipi boynuma geçirecekler.

Sinirini bastırmak için bardakları yeniden doldurdu. Fakat Şalgo, neşesini sürdürüyordu :

O halde kendine bir cellât bul.

Şavoş müdahale etti :

Albay haklıydı, saçma bir şakadır bu.

Alinyazıma inanır mısınız, doktor?

inanmam, ama boşboğazlığı sevmem. Şakayı ise ancak aşırı olmadığı zaman severim.

Bu sözler Kara'ya iyi geldi.

Senin keyfine diyecek yok. Ama yerlerimizi değiştirelim bakalım.

Batıda ben de en az senin kadar cesur olurum.

Şalgo ukalâlık etti :

Fakat şimdi Budapeşte'deyiz.

Burada da olsak rahatsın, çünkü seni koruduğumu biliyorsun.

Şavoş, havanın gerginleşmesini önlemek istedi:

Baylar, bütün bunları anlamsız buluyorum. Benim anlayışıma göre, albay cesur bir adam. Çalışması övgüye değer. Şalgo, siz bir yere gitmek istiyordunuz.

Şişman adam bu son sözlerle sinirlenmiş göründü, ama sinirini tuttu. Evet. Borşı'den söz edelim.

Eğer bir itirazınız yoksa, dedi Şavoş, ben bu konuyu albayla görüşeyim.

Şalgo ağır ağır yerinden kalktı. Kollarını açtı :

Nasıl arzu ederseniz. —Kara'nın yanma gitti ve ellerini onun omuzlarına koydu. — Darılma, Ernö. Haklısın. Seni gücendirmek istemezdim. Yakında görüşeceğiz.

Şalgo çıktıktan sonra Kara :

İyi adam, ama bazan benimle eğleniyor, dedi. Bu işin ne denli güç olduğunu anlayamıyor.

Şavoş başıyla onayladı.

Anlıyorum sizi, albay. Şalgo çok akıllı bir serseri, ama davranışları...

Çoktan mı tanışıyorsunuz?

Öğrencilik yıllarımızdan. Osî, o zaman da tuhaftı. Sizi dinliyorum,

bayım. Fakat önceden söyleyeyim : Hiç bir deklarasyon imzalamam.

Vicdanım ve kanılarım uyarınca çalışırım. Prensip niteliğinde birtakım nedenler, beni savaşılmaya zorluyor.

Şavoş gülümsedi :

Dileğinizi onaylıyorum, albay. Önemli olan kâğıt değil, çalışma ve çalışmanın sonucudur. Fakat

görev konusuna geçmeden önce, izin veriniz de size bir soru sorayım. Sorunuz.

Hiç bir zaman mı komünist olmadınız?

Kara, düşünerek karşılık verdi :

Gençliğimde komünisttim, inkâr etmem yersiz olur. Bana çok dokunan belirli birtakım sosyal haksızlıklar vardı. Daha sonra görüp anladım ki, haksızlıklar zor kullanılarak ortadan kaldırılamaz, ancak insanca çalışmakla, eğitim yoluyla giderilebilir, çünkü zorba zorbayı ve kini doğurur. Gençlik yıllarımdaki yanlışlarımı anladım ve gerekli sonuçları çıkardım. Bilmem beni anlayabiliyor musunuz.

Tamamen anlıyorum, sayın albay.

Bir şey daha söyleyeyim, bayım. Artık seçme olanağım yok. Ya yenecek, ya yenilip düşeceğim.

Şavoş, kesinlikle söyledi :

Yeneceğiz. Yenmeliyiz. Ama dostum, şu Kalman Borşi'yi ne yapacağımızı görelim. Onun işe celbedilmesi çok önemli. Şalgo'nun görüşüne ne dersiniz?

Bence iyi, fakat haini yakalamak şart.

Bunu engelsiz yapabileceğinizi sanırım.

Maalesef, dedi Kara. Profesör Kaldi dün akşam intihar etti.

Şavoş, albaya afal afal baktı.

E, bunu neden ta şimdi söylüyorsunuz bana?

Çünkü bu yalnız sizi ilgilendirir. Şalgo her şeyi bilmemeli.

Bu haber, Şavoş'u şaşırttı.

Demek ki Kalman Borşi'nin hain olmadığı

m ispatlamalıyız, Kaldi ise artık ifade veremeyecek. Zavallı ihtiyar. Ben de acıyorum ona.

Ne yapabileceğimizi bir düşünelim. Çözüm yolu bulmak kolay. Şalgo Schliken'in işini bitirmeden önce ondan biraz ifade koparmalıyız. Mühendis Danitski'yi de feda etmeliyiz. Onu tutuklayalım, onun itirafı, dava konusunda size anlattıklarımın tümünü doğrulayacaktır. Petö'yü de tutuklamalıyız. Böylece mevzilerini sağlamlaştırmış olacak. Onu da tutuklayalım.

Şimdiye kadar Şalgo ile biz şöyle çalışıyorduk : Şalgo, kendilerine rahat çalışma koşulları sağlamam için kaliteli ajanlarını bana her zaman önceden bildiriyordu. Arada sırada kimi önemsiz ajanlar da gönderiyordu ki, göz boyamak için onları tutukluyorduk. Aksi takdirde ben şimdiye kadar çoktan kodesi boylamıştım.

Gelecekte de aynı tarzda çalışabileceğimizi sanıyorum. Dinleyiniz, albay... —İgnats Şavoş, Ernö Kara'ya görevlerini anlattı. Albay dikkatle dinliyordu.

Oskar Şalgo, Kaldi'nin villasına gitti. Zile bastı. Judit kapıyı açtı. Kız donakaldı. Şişman adam gülümsüyordu. İçeriye girerken :

— Sakın bir şeyden korkma, iki gözüm, dedi. Faciayı duydum. Başınız sağ olsun.

Kız hâlâ konuşamıyordu. Öne geçti, Şalgo, beşli bir kaz yürüyüşüyle onu izledi. Nihayet Judit konuşabildi. Şafak vakti annesini, sinir krizleri geçirdiği için hastaneye kaldırmışlar. Babası evde

yoktu, Kalman da dün öğleden sonra çıkmış, bir daha dönmemişti.

Şalgo, oturabilir miyim diye sordu. Ayakları çok ağrıyordu.

Kusura bakmayınız, çok perişanım... Lütfen oturunuz. — Judit, Dombai'ye haber vermek gerektiğini düşündü, fakat bunu nasıl yapacağını bilemiyordu. Nihayet birkaç dakika için izin istedi. Gaz ocağında yemek vardı.

Gidiniz, iki gözüm... Ben de biraz dinlenirim. Fakat eğer ziyaretim sizi rahatsız ediyorsa, hiç çekinmeden söyleyiniz.

Hayır, hayır, dedi kız ve zoraki gülümsemeyle odadan çıktı. Babasının atölyesine girdi ve telefonu sinirli sinirli çevirdi. Dombai odasındaydı. Judit, boğuk bir sesle konuştu :

Şandor, Oskar Şalgo burada.

Nerede?

Bizde.

Ciddî mi söylüyorsun?

Evet, holde oturuyor. Ne yapayım?

Lâfla oyala onu. Derhal geliyorum. Kapıyı açık bırak, zile basmayayım. İsteddiği şeylerin hepsini yap. Ve korkma. Salamon ne vakit geleceğini söyledi?

Saat on iki buçukta. Provayı hazırladım, ona vereyim mi ?

Elbette. İhtiyarla işlerini bitirmişler.

Bitirdiler, ama ilk anda reddetmemiz daha iyi olmaz mı?

Niçin? Kontrat yürürlükte. İngiliz, sabah uçağıyla gideceğini söylemiş, değil mi?

Evet.

Şalgo'nun yanma git. Hemen geliyorum.

F. 33

513

Kız, almacı yerine koydu ve heyecandan yüzü kızarmış olarak döndü.

Şalgo onu sırtarak karşıladı :

Yemek de yapabildiğinizi bilmiyordum.

Öğrendim.

Judit, dedi Şalgo. Viyana'da, size yardım edeceğime söz verdim.

Sözümü yerine getirmek için geldim. Şimdi sizden istediğim biricik şey, bana güvenmeniz ve çok şey sormamanızdır.

Size çok minnettar olurum, ama bunu nasıl yapabileceğinizi anlamıyorum.

Beni dinleyiniz, Judit, belki de başaracağız.

Kız, Salamon Thomas'ı dostça kabul etti, fakat yüzü kederliydi. İngiliz, taziyetlerini bildirdi ve profesör Kaldi'nin ölümüyle Avrupa'daki manevî hayatın büyük bir kayba uğradığını söyledi.

Bunu niçin yaptığını öğrenebildiniz mi?

Pek az. Fakat amcamın avukatı doktor Vik- tor Şüki burada. Zavallı amcamın birkaç ay önce ona bırakmış olduğu bir mektubu getirdi.

Oturma odasına geçtiler. Thomas, kıza merakla sordu :

Polis mektubu biliyor mu artık?

Hiç bir zaman bilmeyecek. Zira doktor Şü- kfyeye göre amcam, mektubun içindekilerin yalnızca aile fertlerinin bilgisine sunulmasını istemiş. Ne zaman hareket ediyorsunuz, bay Salamon?

Yarın sabah.

Doktor Şüki, sizinle bu yayın etrafındaki hukukî sorunları görüşmek istiyor.

Salamon gülümsedi :

Bay avukata yardım etmekten memnunluk duyarım.

Buyurunuz, içeriye giriniz.

Girdiler.

Salamon Thomas, Şalgo'yu görünce afalladı, fakat bozuntuya vermedi.

Sizinle görüşmekten mutluluk duyarım, bayım. Doktor Şüki.

İngiliz de kendini takdim etti.

Oturunuz, dedi kız.

Thomas söze başladı :

Vaktim çok dar olmasına rağmen, sizi memnunlukla dinleyeceğim.

Öğleden sonra birkaç kontrat imzalamam gerekiyor da...

Sizi temin ederim ki, işimizi birkaç dakikada bitireceğiz, dedi Şalgo.

Kontratin feshini görüşecek, anlaşmayı imzalayacak ve işimizi bitirmiş olacağız.

Kontratin feshi mi?

Evet, bayım. Müteveffa dostum birkaç ay önce bana verdiği bir mektupta, kitabın yayımından önce başına bir hal geldiği takdirde kontratin feshedilmesini buyuruyor.

İngiliz, bir sigara yaktı.

Sayın bay avukat, dedi. Bu hareketi yapmadan önce çok iyi düşünmek gerekiyor, çünkü yayınevi külliyetli bir tazminat isteyecek.

Evet, elbette. Ama bu durumda zavallı dostumun iradesine de uymak gerektiği kanısındayım. Pek tabii ki, bu, sadece bana değil, onun meşru mirasçılara da bağlı bir şey.

O halde görüşmeyi ertelemek, gayeye en uygun bir davranış olabilir.

Judit, müdahale etti :

Evet, en doğrusu öyle olur.

Şalgo, kıza baktı.

Mademki siz öyle düşünüyorsunuz, öyle ol

sun. Judit, siz profesör Kaldi'nin mirasçısısınız ve son söz sizindir.

Öyle yapalım, dedi Judit.

Salamon merakla sordu:

Bay avukat intiharın nedenlerini biliyor mu?

Şalgo ona hayretle baktı:

İntihar mı? dedi. Kaldi intihar etmemiş, öldürülmüş.

Salamon öksürdü.

Öldürülmüş mü?

Üstelik gaddarcasma, önceden kurulmuş bir plan uyarınca.

İngiliz, sigarasından bir nefes çekti ve ve boğulurcasma hıçkıran Judit'e baktı.

İnanılmaz bir şey, dedi. Belki de veda mektubunda bir şeyler yazmıştır?

Şalgo kesin bir karşılık verdi:

Hayır! — Judit, ağlayarak odadan çıktı. — Zavallı kız. İhtiyarı çok seviyordu, çok kötü zamanına rastladı bu ölüm, düğün hazırlığı yapıyordu.

Sevimli ve akıllı bir yaratık, dedi Salamon. Fakat profesörün öldürüldüğünü neye dayanarak tahmin ediyorsunuz?

Şalgo, bir eliyle kulağını kaşıdı, kaş altından Salamon'a baktı, cebinden bir kese çıkardı, ayağa kalktı ve masaya yaslanarak:

Bonbon ister misin, Heinrich? diye Macarca sordu.

Ezici bir sessizlik çöktü. Sadece iki adamın soluması duyuluyordu.

Şişman adam devam etti:

Yoksa artık bonbonu sevmiyor musun? Yazık olur. Çünkü oğlum, bilmelisin ki, bonbon insanın sağlığına yaradıktan başka, ağzının içini de

başkalaştırır. Bununla birlikte ellerini dizlerine koy manı ve hareketsiz durmanı da öğütlerim, çünkü şu anda ben üstün durumdayım.

Görtiyoyr musun? — Tabancasını gösterdi.

Schliken'in alnı pürçek pürçek ter oldu, elmacık kemiği kımıldamaya başladı. Korkudan pürüz- lenen sesiyle:

Benden ne istiyorsun, Osi? diye sordu.

Bilmem. On dokuz yıl bu karşılaşmaya hazırlandım. Bir kez Rio'da ölüm döşegine düştüm. Dindar değilim, ama o zaman bana birazcık daha ömür versin diye Meryem Ana'ya yakardım. Yakarışım aşağı yukarı şöyleydi: «Canım Meryem Ana, itaatli ve uslu bir kölenin sesine kulak ver, «Karpfenstein» sokağında pasaklı Oskar Şalgo'nun yakarışını dinle. Andımı yerine getirene, yığinsal katil, iğrenç kurt Heinrich von Schliken'i gebertene kadar yaşamamı sağla...» Meryem Ana yakarışımı dinledi, azizim ve işte karşılaştık. Gerçi, diğer katil naziler gibi sen de kılığını tanınmayacak derecede değiştirmişsin. Kalman ile Kaldi'nin seni tanı- mayışma şaşmıyorum.

Sabık binbaşı fısıldadı:

Osi, merhamet et bana. Müttefikiz, aynı a- maç uğrunda savaşıyoruz. Aramızda geçenleri unut, ideye ve amaca bak.

Ben de ideye ve amaca bakıyorum, azizim. Fakat sen adî bir katilsin, seninle hiç bir zaman müttefik olamam. Tanrının meleği kulağımı koparır sonra.

Ama beni öldürürsen, sen de öleceksin. Bunu iyi düşün.

Seni öldürürsem, gözlerim açık gitmeyecek. Senden de ne kadar nefret ettiğimi bilemezsin. Kı

pırdama, Heinrich!... Söyle, hayatının fiyatı nenedir?
Her şeyimi veririm. İstedğin kadarını vereceğim. Yalnız bırak beni, kaçayım...
Şalgo, onun sözünü kesti:
Kaldi'yi niçin öldürdün?
Onu ben öldürmedim.
Aklını başına topla, Heinrich. Seninle pazarlık yapmayacağım. Açık konuşmazsan, seni öldürmeyecek, komünistlere teslim edeceğim. Öyle olmasını ise ben istemiyorum. Anlat bakalım.
Kaçmama fırsat verecek misin?
Pazarlığı bırak! Sen yalnız cevap ver, kararı ben vereceğim. Kaldi'yi niçin öldürdün?
Bir sigara yakmak isterdim.
Şimdilik yakmayacaksın. Cevap ver, azizim!
Onu celbetmek istedim. Yanaşmadı. Beni ele vermeğe kalktı. Başka çarem yoktu.
Niçin celbetmek istedin? Bunun için Şavoş' tan emir almış değilsin. Emir vardı.
Kimden aldın o emri?
Gelen'in adamlarından.
Şalgo başını salladı:
Onlarla da çalıştığını biliyordum. Senin gibisine güvenmek, Şavoş ve adamlarının aptallığı için karakteristik bir şeydir zaten.
Ben her şeyden önce Alman'ım.
Borşi'yi neden celbetmedin? Budapeşte'ye bunun için geldin, değil mi?
Aksiyonu durdurdular.
BH-007 dokümantasyonunu elde ettin mi?
Evet.
Nerede şimdi?
518

Oteldeki eşyamın arasında.

Gördün mü, akıllıca konuşabiliyorsun. Borşi' ye şantaj yapmak için kullanılacak bantlar nerede?

Otelde.

—Evet, Heinrich. Macaristan'da kaç ajanın var?

Çok değil.

Kaç kişi?

Dört.

İşe yarayacak kimseler mi?

Evet, efendim.' Kalitelidirler.

Kırk dört yılında Danitski'yi ne suretle cel- bettin?

Fransız ajanıydı. Materyalleri Vişi'den aldım.

Şimdi de mi size çalışıyor?

Bildiğim kadarıyla Fransızlara çalışıyor. Elli altı yılında açıklandığı vakit, ondan vazgeçtim.

Kaldi'yi neyle öldürdün?

Botulin ile. Kaçmama fırsat verecek misin? Esef etmeyeceksin, Osi.

Düşünmem gerekiyor. Adam öldürecek kadar soğukkanlı olmasam da, kaçmana gönlüm razı olmuyor. Katillik sana özgü bir şey. Sen bu sanatı çok iyi öğrenmişsin, Heinrich. Kılığını da kökten değiştirmişsin.

Böyle olmak istemezdim, ama aslında yaradı bana. Hormonlarım zedelendi, saçlarım döküldü, şişmanladım. — Schliken, Şalgo'nun kendisini öldüreceğine inanmıyordu. Şalgo onunla, on dokuz yıl önceki gibi dostça konuşuyordu. Schliken bundan cesaret almıştı. — Oskar, izin ver de bir sigara yakayım.

Henüz olmaz, Heinrich. Sabret biraz. Çok yaman değişmişsin. Yemin ederim ki, parmağında- ki yüzüğü görmeseydim, tanıyamazdım seni. Schliken, parmağındaki yüzüğe baktı.

Beni nasıl bulabildin?

İgnats Şavoş ile bir anlaşma yaptım. Bütün kurallar uyarınca seni bana sattılar. Bir başkasına karşılık olarak verdiler.

Doğru değil.

Yalan söylemiyorum, Heinrich. Bunu kendin de görüp anlayacaksın, çünkü şu anda Şavoş da Budapeşte'de bulunuyor.

Onunla görüşebilir miyim?

Görüşebileceğini sanıyorum.

Oh, ne âlâ! Onlar beni sattılsa, yaşamının anlamı kalmıyor, yemin ederim.

Ben de aynı kanıdayım. Bu, bir insan ticaretidir, Heinrich. Nerede kaldı o klasik casusluk dönemi? Pis bir dünyada yaşıyoruz. Artık emekliye ayrılmalıyız.

Kapı açıldı, Schliken dönüp baktı.

Albay Kara, Şandor Dombai, Kalman ve Mik- loş Çete içeriye girdiler.

Çete derhal Schliken'in arkasına geçti. Şalgo, Kara'ya döndü:

Emriniz uyarınca, gestapo'dan sabık binbaşı Heinrich von Schliken'i tutukladım.

Teşekkür ederim. Çok iyi bir iş başardınız.

Binbaşı Schliken, profesör Kaldi'yi kasten öldürdüğünü itiraf etti.

Kara, başını salladı.

Kelepçeyi takınız.

Schliken karşı koymadı.

Gördün mü, Heinrich, ne denli yumuşak bir yüreğim var? Seni öldürmedim, dedi Şalgo. Sonra

albaya döndü: Rica ederim, Ernö. Kendisine söz verdim, şefi İgnats Şavoş ile görüşsün.

Kara, Çete'ye işaret verdi. Yüzbaşı çıktı ve kelepçeli İgnats Şavoş'u önüne katıp getirdi. Doktor, başını dik tutuyor, onurunu korumak istiyordu.

Şalgo, Şavoş'a bakarak sessizce güldü. Kalman, şaşkın bir halde duruyordu. Şavoş ile Schliken, karşı karşıya geçip bakiştılar.

Kara emretti:

Götürtinüz. — Kapı kapandıktan sonra Kalman'a döndü: — Şimdi anladın mı, ey tahta kafalı atom fizikçisi? Güvensiz yaşanamayacağımı anladın mı? — Kalman, gözlerini yere dikmiş susuyordu.

Şalgo araya girdi:

Kalman'a dokunmayınız. — Sonra Kalman'ın yanma gidip koluna girdi. — Kalman, adaya geliniz, size bir şey vereceğim. Viyana'da Braac'm albümünü unutmuştunuz, onu getirdim.

İki ay geçti. Kalman, karısıyla Tuna kıyısında oturuyordu. Suda yüzen yelkenlileri seyrediyorlardı. Manzara çok güzeldi. Judit, arada sırada kocasına bakarak endişe duyuyordu. Onun gönlünü okşamak için kollarına atılmak geliyordu içinden, fakat plajda yalnız değildiler.

Duruşma saat kaçta başlıyor?

Kalman başını eğdi.

Dokuzda. Sen de gelecek misin?

Elbette gelirim. Korkuyor musun?

Utaniyorum.

Her şey geçecek ve rahatlayacaksın. Sen iyilikten başka bir şey düşünmemişsin. Ernö ile Şan-dor, arkanda. Şalgo da seni destekliyor. Ancak, Şal-

go'nun Viyana'ya nasıl gittiğini anlatmadın bana henüz.

Onu öğrenince daha mı mutlu olacaksın?

Yurt dışına Ernö mü göndermiş onu?

Evet. Kırk altı yılında, barış müzakerelerinden önce. Faşist mülteci örgütlerine sokulma ve Macaristan'a gönderilen ajanları açıklama göreviyle gitmiş. Kaçışı sadece bir oyun.

Şalgo'nun Ernö'yü kendine ajan yaptığı da asılsız, değil mi?

Elbette asılsız. Kara ile Şalgo ancak silâhli direniş grubuna katıldığımız zaman tanıştılar. Kısacası bütün bu oyun, Şavoş'u ve şürekâsını yakalamak için kurulmuş bir tuzak.

Sen nereden biliyorsun bunları?

Bu günlerde Ernö anlattı.

O halde...

Kalman, karısını göğsüne bastırıp öptü.

Sorguya çekme beni, Judit. Olanları unutamam, bitsin.

Judit sustu ve başını Kalman'm göğsüne koydu. Artık korkmuyordu.

Kalman'm başına bir kötülük gelmeyeceğini biliyordu. Mahkeme onu suçlamıyor- du bile. Bu, her şeyi açık olarak ortaya koyduğu yazılı ifadelerinin sonucuydu. Ama Judit kadındı ve her şeyi merak ediyordu.

Eve dönüp, yatağa yattıkları zaman da tekrar davadan söz açtı.

Kalman derin bir nefes aldı, kalkıp oturdu ve bir sigara yaktı.

E, sor bakalım. Ama bu son olsun.

Şalgo'nun rolünü hâlâ açık olarak göremiyorum.

Çok açık. Geçmişte Şalgo, çok yanlış hareketler yapmış. Sonra, suçunu anlama zamanı gelmiş.

Alman işgali sırasında oluyor bu. Unutma ki, karşı istihbarattaki görevini yaparken Şalgo, marksizm konusunda da bilgi edinmiş ve görüp geçirdiği pek çok şeyler onu düşünmeye zorlamış. Kırk altı yılın- da Ernö'nün emriyle yurtdışına kaçtığı vakit, Fransızlara teslim olmuş. Mülteciler hakkında onlara pek çok ilginç deliller vermiş. Kara'yı suçsuz olarak tutukladıkları vakit, bağlantıları kesilmiş. Şalgo'yu geri çağırmışlar, fakat o gelmeyi reddetmiş. Yurt dışında kaldığı sürece Macaristan'a karşı kötü bir harekette bulunmamış. Viyana'ya gelip, oradaki Fransız İkinci Bürosunun yönetmeni olunca, 'Kara'nın yeniden İçişleri Bakanlığında göreve başladığını öğrenmiş. Derhal onunla bağlantı kurmuş. Dürüstlüğünü ispatlamak için ona oradan devamlı olarak haberler göndermiş. Ebediyen yurda dönmek istediğini Ernö'ye bildirmiş. Schliken'i inatla ve dikkatle izlemiş. Bundan sonrasını biliyorsun.

Seni niçin tutukladılar ? O kadar çok korktum ki...

Çünkü Şalgo, Schliken'i yüzüğünden tanıyıp hemen öldüreceğini sanıyormuş. Onu sağ olarak ele geçirmek istemişler.

Öldürebilir miydin?

Bilmem, belki de öldürürdüm. Hadi artık uyuyalım.

Viola'nın adresini amcamın ele verdiğini biliyor muydun?

Danitski'den öğrendim bunu. Fakat meydana çıkmasaydı, hiç bir zaman kimseye söylemezdim.

Niçin?

Bilmem. İhtiyarı çok sayıyor ve seviyordum. Öp beni de uyuyalım. İyi geceler.

Sustular. Uzaklardan bir tren düdüğünün sürekli sesi geliyordu. Judit ansızın konuştu:

Biliyor musun ki, hâlâ esnaf ruhluyuz.

Kalman, anlaşılmaz bir şey mırıldandı.

Uyuyor musun? diye sordu Judit.

Uyuduğumu sanıyorum.

O halde iyi geceler. — Eğildi, alnından öptü ve ona biraz daha sokuldu.

Az sonra uyudu. Bir süre Kalman onun hafif hafif solumasını dinledi, sonra gözlerini açtı ve açık pencereden yıldızları seyre koyuldu.

Ortalık sessiz, çok sesizdi. Kalman, Ernö Ka- ra'yı, Dombai'yi, Şalgo'yu düşünüyor ve yüreğinin gittikçe daha sık çarptığını hissediyordu.

«Ernö haklıdır» diye geçirdi aklından. «Ancak geçmişine bakmaya cesaret edemeyenin hali ve geleceği yaman olur.»

Tren düdüğünün sürekli sesini tekrar duydu. Sonra gene sessizlik çöktü.

Judit'in soluması düzenliydi. Rahat uyuduğu belliydi. Rüyasında gülümsüyordu. Kalman ona bakıyor ve Marian'm gülümseyişini görür gibi oluyordu.

5 2 4

SON

524

EKİNÇ YAYINLARI'nın ilk iki kitabı:

DEVLERİN SAVAŞI — LEV NİKOLAEVİÇ SKRYAGİN

Denizcilik tarihinin son iki yüzyıllık döneminde geçen en ilginç ve korkunç olayların abartılmamış hikâyesi. 10 TL.

ANTEK — BOLESŁAW PRUS

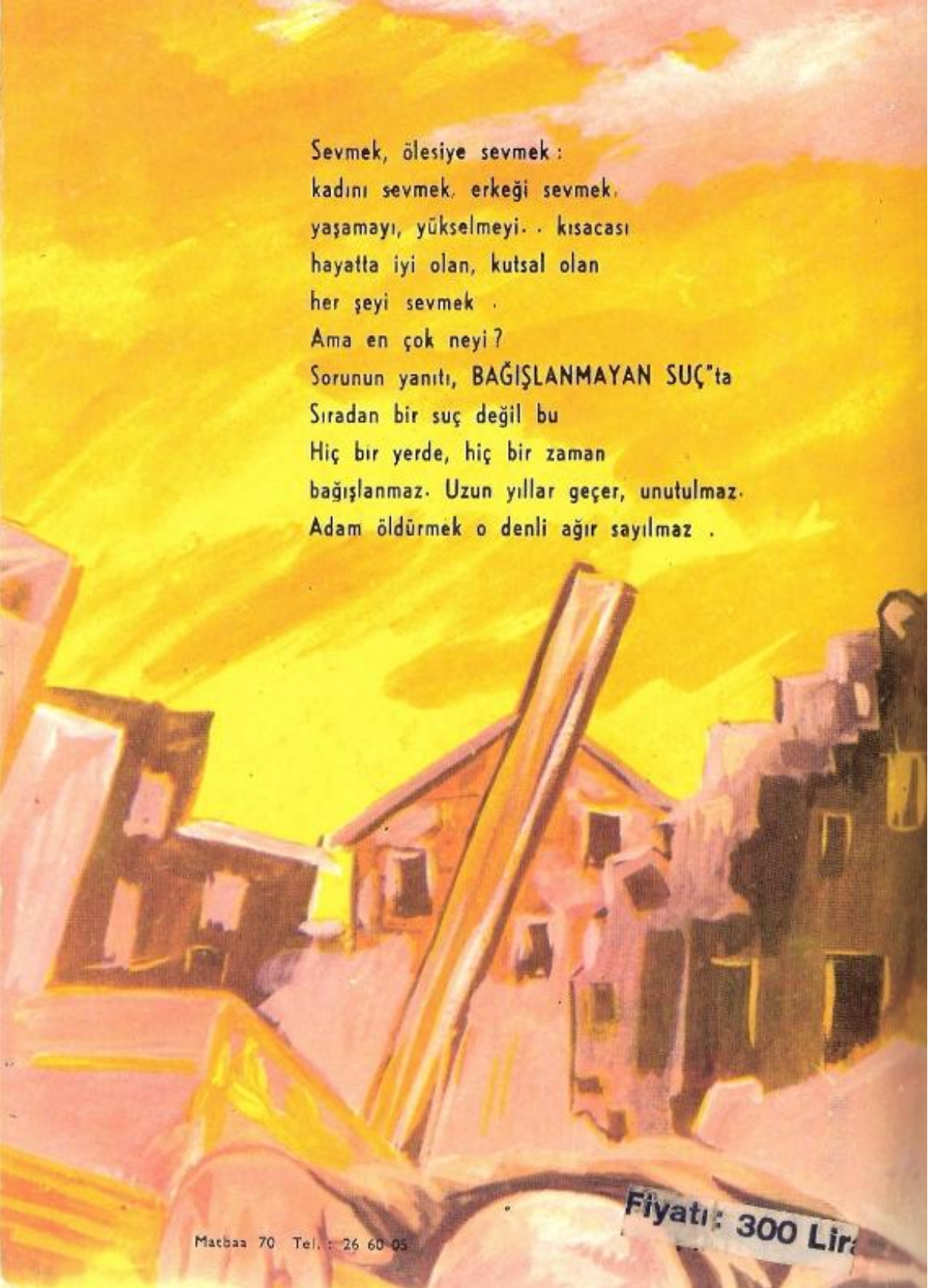
Çağdaş Polonya edebiyatının şaheseri niteliğinde bir uzun hikâye.

Yokluk içinde yetişen bir köy delikanlısının dramı. 5 TL.

Yakında çıkacak :

ASLINDAN KAÇAN ADAM (Roman) GERALD GORDON

Mutluluğu yanlış anlayan, soyunu sopunu gizlemek suretiyle toplumda birkaç basamak yükselen bir genç adamın aşk serüvenleri ve acıklı sonu.

Sevmek, ölesiye sevmek :
kadını sevmek, erkeği sevmek,
yaşamayı, yükselmeyi. . kısacası
hayatta iyi olan, kutsal olan
her şeyi sevmek .
Ama en çok neyi ?
Sorunun yanıtı, BAĞIŞLANMAYAN SUÇ"ta
Sıradan bir suç değil bu
Hiç bir yerde, hiç bir zaman
bağışlanmaz. Uzun yıllar geçer, unutulmaz.
Adam öldürmek o denli ağır sayılmaz .